

СБОРНИКЪ
АДМИНИСТРАТИВНЫХЪ ПОСТАНОВЛЕНІЙ
ЦАРСТВА ПОЛЬСКАГО.

ВѢДОМСТВО ПРОСВѢЩЕНІЯ.

ТОМЪ V.

СРЕДНІЯ УЧЕБНЫЯ ЗАВЕДЕНІЯ.

ZBIÓR
PRZEPISÓW ADMINISTRACYJNYCH
KRÓLESTWA POLSKIEGO.

WYDZIAŁ OŚWIECENIA.

T O M V.

ZAKŁADY NAUKOWE ŚREDNIE.

1868.

D84/84

Ke

86415

Печатано по ВИСОЧАЙШЕМУ повелѣнію.

WYDANO Z DUBLETÓW
Biblioteki Narodowej

Варшава. — Въ типографіи И. Гольдмана.

1952

Drukowano z rozkazu NAJWYŻSZEGO.

Warszawa. — W drukarni J. Goldmana.

ОБЪЯСНЕНИЕ.

Въ настоящемъ V томѣ помѣщены:

- Отдѣлъ II, о специальныхъ среднихъ учебныхъ заведеніяхъ;
Отдѣлъ III, о казенныхъ женскихъ учебныхъ заведеніяхъ, и
Отдѣлъ IV, о мужскихъ и женскихъ частныхъ учебныхъ заведеніяхъ.
-

Сборникъ этотъ, подъ главнымъ руководствомъ Дѣйствительнаго Тайнаго Совѣтника, Сенатора Фундуклея, составленъ Статсъ-Референдаріемъ Видалемъ изъ матеріаловъ, собранныхъ Инспекторомъ Реальной гимназіи, Баромъ.

OBJAŚNIENIE.

W niniejszym tomie V-m mieszczą się:

- Dział II, o zakładach naukowych średnich specjalnych;
Dział III, o zakładach naukowych żeńskich rządowych;
Dział IV, o zakładach prywatnych, tak męzkich jako i żeńskich.
-

Zbiór niniejszy, pod zwierzchnim kierunkiem Rzeczywistego Tajnego Radcy, Senatora Fundukleja, ułożony został przez Referendarza Statu Vidala, z materiałów zebranych przez Inspektora Gimnazjum Realnego, Bara.

**ОГЛАВЛЕНИЕ ПРЕДМЕТОВЪ,
ЗАКЛЮЧАЮЩИХСЯ ВЪ НАСТОЯЩЕМЪ ТОМЪ.**

Номеръ по по- рядку.	СО Д Е Р Ж А Н И Е.	Число и номеръ.	Власть, отъ кото- рой последовало распоряженіе.	Страницы.
О Т Д Ъ Л Ъ II.				
О СПЕЦІАЛЬНЫХЪ СРЕДНИХЪ УЧЕБНЫХЪ ЗАВЕДЕНІЯХЪ.				
1	Декретъ Короля Саксонскаго, Герцога Варшавскаго, объ учрежденіи Варшавской Юридической Школы.	18 Мар- та 1808 г.	Королевскій декретъ.	2
2	Учрежденіе Школы Административныхъ наукъ.	22 Мая 1811 г.	Королевскій декретъ.	2
3	Учрежденіе Лѣснаго Училища.	5 (17) Октября 1816 г.	Высочайшій указъ.	8
4	Высочайшій указъ объ учрежденіи, для юношества Царства Польскаго, юридическихъ курсовъ при Варшавской Губернской Гимназіи и С.-Петербургскомъ и Московскомъ Университетахъ.	23 Апрѣ- ля (5 Мая) 1840 г.	Высочайшій указъ.	10
5	Положеніе объ Институтѣ Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства.	31 Авгус- та 1840 года.	Высочайшее повелѣніе.	12

**SPIS PRZEDMIOTÓW,
W TOMIE NINIEJSZYM ZAWARTYCH.**

Numer porządkowy.	T R E Ś Ć.	Data i Numer.	Wymienienie wła- dzy, wydającej rozporządzenie.	Stronica.
D Z I A Ł II.				
O ZAKŁADACH NAUKOWYCH ŚREDNICH SPECYALNYCH.				
1	Dekret Króla Saskiego, Księcia Warszawskiego, ustanawiający Szkołę Prawa w Warszawie.	18 Marca 1808 r.	Dekret Kró- lewski.	3
2	Ustanowienie Szkoły Administracyi.	22 Maja 1811 r.	Dekret Kró- lewski.	3
3	Ustanowienie Szkoły Leśnej.	5 (17) Paździer- nika 1816 roku.	Ukaz Najwyż- szy.	9
4	Ukaz Najwyższy, ustanawiający kursa prawne dla młodzieży Królestwa Polskiego, tak przy Gimnazyum gubernialném Warszawskiem, jako i w Uniwersytetach St. Petersburgskim i Moskiewskim.	23 Kwiet- nia (5 Maja) 1840 r.	Ukaz Najwyż- szy.	11
5	Ustawa dla Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa.	31 Sier- pnia 1840 roku.	Rozkaz Naj- wyższy.	13

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страница.
6	Положеніе о Художественной Школѣ въ Варшавѣ.	22 Февраля 1844 г.	Высочайшее повелѣніе.	52
7	Положеніе о Художественной Школѣ въ Варшавѣ.	13 Декабря 1852 г.	Высочайшее повелѣніе.	70
*8	Учрежденіе Воскресно-Коммерческаго Училища.	24 Ноября 1854 г., № 9,200.	Министръ Народнаго Просвѣщенія.	114
*9	Положеніе о Варшавскомъ Воскресно-Коммерческомъ Училищѣ.	24 Ноября 1854 г.	Министръ Народнаго Просвѣщенія.	114
10	Положеніе о Варшавскомъ Раввинскомъ Училищѣ.	13 Октября 1857 г.	Высочайшее повелѣніе.	124
11	Уставъ Института Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ Маримонтѣ и состоящей при немъ Сельской Школы.	29 Декабря 1857 г.	Высочайшее повелѣніе.	162
12	Положеніе о Земледѣльческихъ Школахъ въ Царствѣ Польскомъ.	2 Ноября 1859 года.	Высочайшее повелѣніе.	242
*13	Выписка изъ Высочайше утвержденнаго Устава о общественномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ, о Политехническомъ и Земледѣльческо-Лѣсномъ Институтѣ.	8 (20) Мая 1862 года.	Высочайшее повелѣніе.	274

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie władzy, wydającej rozporządzenie.	Stronica.
6	Ustawa dla Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie.	22 Lutego 1844 r.	Rozkaz NAJ-wyższy.	53
7	Ustawa dla Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie.	13 Grudnia 1852 roku.	Rozkaz NAJ-wyższy.	71
*8	O założeniu Szkoły Niedzielno-Handlowej.	24 Listopada 1854 r., Nr. 9,200.	Minister Oświecenia Narodowego.	115
*9	Ustawa dla Szkoły Niedzielno-Handlowej w Warszawie.	24 Listopada 1854 r.	Minister Oświecenia Narodowego.	115
10	Ustawa dla Szkoły Rabinów w Warszawie.	13 Października 1857 r.	Rozkaz NAJ-wyższy.	125
11	Ustawa dla Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa w Marymoncie, tudzież dla Szkoły Wiejskiej przy tymże Instytucie będącej.	29 Grudnia 1857 roku.	Rozkaz NAJ-wyższy.	163
12	Ustawa dla Szkół Rolniczych w Królestwie Polskiem.	2 Listopada 1859 roku.	Rozkaz NAJ-wyższy.	243
*13	Wyciąg z NAJ-wyżej zatwierdzonej Ustawy o wychowaniu publicznem, o Instytucie Politechnicznym i Rolniczo-Leśnym.	8 (20) Maja 1862 r.	Rozkaz NAJ-wyższy.	275

Номеръ по по- рядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ кото- рой послѣдовало распоряженіе.	Страница.
14	Выписка изъ Высочайше у- твержденнаго Устава о об- щественномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ, о Ху- дожественной Школѣ.	8 (20) Мая 1862 года.	Высочайшее повелѣніе.	294
*15	О переходѣ Института Глу- хонѣмыхъ и Слепыхъ въ управленіе вѣдомства На- роднаго Просвѣщенія.	27 Авгу- ста (8 Сентября) 1863 г.	Высочайшій указъ.	306
*16	Высочайшій указъ, утвержда- ющій Уставъ Варшавскаго Института Глухонѣмыхъ и Слепыхъ.	28 Іюня (10 Іюля) 1866 г.	Высочайшій указъ.	308
ОТДѢЛЪ III. О КАЗЕННЫХЪ ЖЕНСКИХЪ УЧЕБНЫХЪ ЗАВЕДЕНІЯХЪ.				
1	Учрежденіе Школы Гувер- нантокъ.	18 Апрѣ- ля 1825 г.	Правитель- ственная Ком- мисія Духов- ныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.	350
2	Штатъ Школы Гу- вернантокъ.	12 Мая 1826 г.	Министръ, Предсѣдатель- ствующій въ Правитель- ственной Ком- мисіи Духов- ныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.	354

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie wła- dzy, wydającej roz- porządzenie.	Stronica.
14	Wyciąg z Najwyżej zatwier- dzonej Ustawy o wychowa- niu publiczném, o Szkole Sztuk Pięknych.	8 (20) Maja 1862 r.	Rozkaz NAJWYŻSZY.	295
*15	O przejściu Instytutu Głu- choniemych i Ociemniałych pod zarząd Władzy Eduka- cyjnej.	27 Sier- pnia (8 Września) 1863 r.	Ukaz NAJWYŻSZY.	307
*16	Ukaz NAJWYŻSZY, zatwierdza- jący Ustawę Instytutu Głu- choniemych i Ociemniałych w Warszawie.	28 Czer- wca (10 Lipca) 1866 r.	Ukaz NAJWYŻSZY.	309
DZIAŁ III. O ZAKŁADACH NAUKOWYCH ŻEŃSKICH RZĄDOWYCH.				
1	Urządzenie Szkoły Guvernan- tek.	18 Kwiet- nia 1825 roku.	Kommissya Rządowa Wy- znań Religij- nych i Oświe- cenia Publicz- nego.	351
2	Etat Szkoły Guvernantek.	12 Maja 1826 r.	Minister Pre- zydujący w Kommissyi Rządowej Wy- znań Religij- nych i Oświe- cenia Publicz- nego.	355

Номеръ въ по- рядку.	С О Д Е Р Ж А Н І Е.	Число и номеръ.	Власть, отъ кото- рой послѣдовало распоряженіе.	Страница.
3	Учрежденіе Казеннаго Инсти- тута воспитанія женскаго пола.	22 Нояб- ря 1826 г.	Министръ, Предѣдатель- ствующій въ Правитель- ственной Ком- исіи Духов- ныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.	356
4	Учрежденіе Образцоваго Пан- сіона при Казенномъ Ин- ститутѣ Гувернантокъ.	25 Іюля 1828 г.	Правитель- ственная Ком- исія Духов- ныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.	408
5	О введеніи въ Казенномъ Ин- ститутѣ Гувернантокъ пре- подаванія русскаго языка.	29 Авгу- ста (10 Сентября) 1833 г., N° 23,129	Совѣтъ Управленія Царства.	422
6	О поступленіи Казеннаго Ин- ститута воспитанія дѣвицъ подъ покровительство Ея Величества Государыни Им- ператрицы подѣ наименова- ніемъ „Александринскаго.“	5 (17) Ію- ля 1838 г., N° 19,664	Совѣтъ Управленія Царства.	424
7	Уставъ Александринскаго Ин- ститута воспитанія дѣвицъ (въ Пулавахъ).	25 Іюня 1840 г.	Высочайшее повелѣніе.	426
*8	О фундушѣ, пожертвованномъ Муниципальнымъ Управ- леніемъ города Варшавы	22 Октяб- ря (3 Но- ября)	Совѣтъ Управленія Царства.	466

Numer porządkowy.	T R E Ś Ć.	Data i Numer.	Wymienienie wła- dzy, wydającej rozporządzenie.	Stronica
3	Urządzenie Instytutu Rządowego wychowania płci żeńskiej.	22 Listopada 1826 roku.	Minister Prezydujący w Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.	357
4	Urządzenie Pensyi Wzorowej przy Instytucie Rządowym Guvernantek.	25 Lipca 1828 r.	Kommissya Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.	409
5	O zaprowadzeniu wykładu języka rossyjskiego w Instytucie Rządowym Guvernantek.	29 Sierpnia (10 Września) 1833 r., N. 23,129	Rada Administracyjna Królestwa.	423
6	O oddaniu Instytutu Rządowego wychowania panien pod opiekę NAJJAŚNIEJSZEJ CESARZOWEJ JEJMOŚCI, z tytułem „Alexandryńskiego.“	5 (17) Lipca 1838 r., N. 19,664	Rada Administracyjna Królestwa.	425
7	Ustawa Alexandryńskiego Instytutu wychowania panien (w Puławach).	25 Czerwca 1840 roku.	Rozkaz NAJWZWSZY.	427
*8	O funduszu, przez Urząd Muncypalny miasta Warszawy ofiarowanym, na utrzy-	22 Października (3 Listo-	Rada Administracyjna Królestwa.	467

Номеръ по по- рядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ кото- рой послѣдовало распоряженіе.	Страница.
	на содержаніе въ Алексан- дринскомъ Институтѣ вос- питанія двѣдцѣ восьми пан- сіонерокъ.	1840 г.		
9	Сообщеніе Высочайшей воли относительно учрежденія казенныхъ женскихъ учеб- ныхъ заведеній въ Цар- ствѣ Польскомъ.	14 (26) Октября 1856 г., № 68.	Высочайшее повелѣніе.	470
10	Положеніе о Пансіонѣ для двѣ- дцѣ въ Варшавѣ, содер- жимомъ отъ Правитель- ства.	4 Декабря 1857 г.	Высочайшее повелѣніе.	474
11	Проектъ Положенія о Выс- шемъ Женскомъ Училищѣ въ Варшавѣ, содержимомъ отъ Правительства.	9 (21) Августа 1859 г.	Попечитель Варшавскаго Учебнаго округа.	508
12	Объ открытіи пяти Женскихъ Училищъ въ Царствѣ и 4- класснаго Отдѣленія въ г. Варшавѣ, равно о наиме- нованіи Варшавскаго Жен- скаго Пансіона „Маріин- скимъ.“	3 (15) Мая 1860 года.	Высочайшій указъ.	534
13	Проектъ Положенія о Выс- шихъ Женскихъ Учили- щахъ въ Царствѣ Поль- скомъ, содержимыхъ отъ Правительства.	11 (23) Іюня 1860 г.	Нѣмѣстникъ въ Царствѣ.	538
14	Выписка изъ Высочайше у- твержденнаго Устава о об- щественномъ воспитаніи въ	8 (20) Мая 1862 года.	Высочайшее повелѣніе.	564

Numer porządkowy.	T R E Ś Ć.	Data i Numer.	Wymienienie wła- dzy, wydającej roz- porządzenie.	Stronica.
	manie w Instytucie Alexan- dryńskim wychowania pa- nien 8-iu pensyonarek.	pada) 1840 r.		
9	O Najwyższej woli co do urzą- dzenia zakładów naukowych rządowych żeńskich w Kró- lestwie Polskiem.	14 (26) Paździer- nika 1856 roku, Nr. 68.	Rozkaz Najwyższy.	471
10	Ustawa dla Pensyi Żeńskiej Rządowej w Warszawie.	4 Grudnia 1857 r.	Rozkaz Najwyższy.	475
11	Projekt Ustawy dla Wyższych Naukowych Zakładów Rzą- dowych Żeńskich w War- szawie.	9 (21) Sierpnia 1859 r.	Kurator Okrę- gu Naukowego Warszaw- skiego.	509
12	O otwarciu pięciu Szkół Żeń- skich w Królestwie i Oddzia- łu 4-klaszowego w Warsza- wie, tudzież o nadaniu Pen- syi Żeńskiej Rządowej w Warszawie tytułu „Maryiń- skiej.“	3 (15) Maja 1860 r.	Ukaz Najwyższy.	535
13	Projekt Ustawy dla Szkół Wyższych Żeńskich Rządo- wych w Królestwie Pol- skiem.	11 (23) Czerwca 1860 r.	Namiestnik w Królestwie.	539
14	Wyciąg z Najwyższej zatwier- dzonej Ustawy o wychowa- niu publicznem, dotyczą-	8 (20) Maja 1862 r.	Rozkaz Najwyższy.	565

Номеръ по- ряду.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ кото- рой послѣдовало распоряженіе.	Страница.
	Царствѣ Польскомъ, о Ка- зенныхъ Женскихъ Учеб- ныхъ Заведеніяхъ.			
15	Уставъ Высшаго Казеннаго Женскаго Училища.	6 (18) Ноября 1862 г.	Совѣтъ Управленія Царства.	588
*16	Высочайшій указъ о женскихъ Гимназіяхъ и Прогимна- зіяхъ въ Царствѣ Поль- скомъ.	30 Авгу- ста (11 Сентября) 1864 г.	Высочайшій указъ.	604
*17	Уставъ Женскихъ Гимназій и Прогимназій въ Царствѣ Польскомъ.	5 (17) Января 1866 г.	Высочайшее повелѣніе.	612
*18	Высочайшій указъ, утвер- ждающій Уставъ Холмска- го Греко-Уніатскаго жен- скаго Училища.	29 Іюля (10 Авгу- ста) 1866 года.	Высочайшій указъ.	646
О Т Д Ъ Л Ъ IV.				
О МУЖСКИХЪ И ЖЕНСКИХЪ ЧАСТНЫХЪ УЧЕБНЫХЪ ЗАВЕДЕНІЯХЪ.				
1	Учрежденіе Пансіоновъ и У- чилищъ для юношества женскаго пола.	28 Марта 1821 г.	Министръ, Предсѣдатель- ствующій въ Правитель- ственной Ком- исіи Духов- ныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.	688

Numer porządkowy.	T R E Ś Ć.	Data i Numer.	Wymienienie wła- dzy, wydającej rozporządzenie.	Stronica.
	cy rządowych zakładów na- ukowych żeńskich.			
15	Ustawa dla Szkoły Wyższej Rządowej Żeńskiej w War- szawie.	6 (18) Listopada 1862 r.	Rada Admini- stracyjna Kró- lestwa.	589
*16	Ukaz NAJWYŻSZY o Gimna- zyach i Progimnazjach żeńskich w Królestwie Pol- skim.	30 Sier- pnia (11 Września) 1864 r.	Ukaz NAJWYŻSZY.	605
*17	Ustawa Gimnazyów i Progim- nazyów żeńskich w Króle- stwie Polskim.	5 (17) Stycznia 1866 r.	Rozkaz NAJWYŻSZY.	613
*18	Ukaz NAJWYŻSZY, zatwierdza- jący Ustawę Chołmskiej Greko - Unickiej Żeńskiej Szkoły.	29 Lipca (10 Sier- pnia) 1866 roku.	Ukaz NAJWYŻSZY.	647
D Z I A Ł IV.				
O ZAKŁADACH PRYWATNYCH, TAK MĘŻSKICH JAKO I ŻEŃSKICH.				
1	Urządzenie Pensyj i Szkół dla młodzieży płci żeńskiej.	28 Marca 1821 r.	Minister Pre- zydujący w Kommissyi Rządowej Wy- znań Religij- nych i Oświe- cenia Publicz- nego.	689

Номеръ по порядку	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ кото- рой послѣдовало распоряженіе.	Страница.
2	Выписка изъ Высочайше у- твержденнаго 1833 года У- става Гимназій и Училищъ: Общедовыхъ и Начальныхъ или приходскихъ въ Цар- ствѣ Польскомъ.	1833 г.	Высочайшее повелѣніе.	728
*3	Высочайше утвержденное Положеніе о частныхъ у- чебныхъ заведеніяхъ, до- машнихъ Наставникахъ и Учителяхъ.	18 Января 1841 года.	Высочайшее повелѣніе.	738
4	Инструкція для Членовъ Эк- заминаціоннаго Комитета.	21 Мая 1843 г., № 4,985.	Министръ Народнаго Просвѣщенія.	778
*5	Выписка изъ Высочайше у- твержденнаго Устава о об- щественномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ, о част- ныхъ учебныхъ заведе- ніяхъ.	8 (20) Мая 1862 года.	Высочайшее повелѣніе.	788

Нумер порядковъ.	Т Р Е Ś Ć.	Дата и Numer.	Wymienienie wła- dzy, wydającój rozporządzenie.	Stronica.
2	Wyciąg z NAJWYŻEJ w roku 1833 zatwierdzonej Ustawy dla Gimnazyów, Szkół ob- wodowych i elementarnych czyli parafialnych w Kró- lestwie Polskiem.	1833 r.	Rozkaz NAJWYŻSZY.	729
*3	NAJWYŻEJ zatwierdzona Usta- wa dla instytutów nauko- wych prywatnych, Guwer- nerów i Nauczycieli domo- wych.	18 Sty- cznia 1841 r.	Rozkaz NAJWYŻSZY.	739
4	Instrukcyja dla Członków Ko- mitetu Examinacyjnego.	21 Maja 1843 r. Nr. 4,985.	Minister Oświecenia Publicznego.	779
*5	Wyciąg z NAJWYŻEJ zatwier- dzonej Ustawy o wychowa- niu publiczném w Króle- stwie Polskiem, dotyczący zakładów naukowych pry- watnych.	8 (20) Maja 1862 r.	Rozkaz NAJWYŻSZY.	789

МАТЕРИАЛЫ,

ЗАКЛЮЧАЮЩИЕ ВЪ СЕБѢ

УСТАВЫ И ПОСТАНОВЛЕНИЯ

СРЕДНИХЪ УЧЕБНЫХЪ ЗАВЕДЕНІЯХЪ.

МАТЕРІАЛЫ,

ОБЪЕМУЮЩЕ

USTAWY I URZĄDZENIA

DLA

ZAKŁADÓW NAUKOWYCH ŚREDNICH.

ОТДѢЛЪ II.

О СПЕЦІАЛЬНЫХЪ СРЕДНИХЪ УЧЕБНЫХЪ ЗАВЕДЕНІЯХЪ.

N° 1.

Декретъ Короля Саксонскаго, Герцога Варшавскаго,
объ учрежденіи Варшавской Юридической Школы.

(18 Марта 1808 года.)

(Помѣщенъ въ III томъ Сборника административныхъ постановленій, по вѣдомству Юстиціи, на 2-й стран.)

N° 2.

Учрежденіе Школы административныхъ наукъ.

(22 Мая 1811 года.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата.

Божіею Милостію

МЫ, ФРИДРИХЪ-АВГУСТЪ,

Король Саксонскій, Герцогъ Варшавскій,

и проч., и проч., и проч.

Установивъ декретомъ Нашимъ, отъ 29 Апрѣля 1808 г., экзамены административныхъ чиновниковъ и принимая во вниманіе, что таковыя, безъ предварительнаго изученія наукъ, не вполне соотвѣтствуютъ Нашимъ предначертаніямъ; имѣя также въ виду, что чиновники судебнаго вѣдомства обязаны знать отношенія администраціи, и на оборотъ, чиновники административные должны быть ознакомлены съ устройствомъ судебной части, и въ исполненіе, наконецъ, ст. 2-ой Нашего декрета, отъ 18 Марта 1808 г., по представленію нашихъ Министровъ Юстиціи и Внутреннихъ Дѣлъ

DZIAŁ II.

O ZAKŁADACH NAUKOWYCH ŚREDNICH SPECYALNYCH.

N° 1.

Dekret Króla Saskiego, Księcia Warszawskiego, ustanawiający Szkołę Prawa w Warszawie.

(d. 18 Marca 1808 r.)

(Pomieszczony jest in extenso w tomie III Zbioru przepisów administracyjnych Wydziału Sprawiedliwości, na str. 3-iej.)

N° 2.

Ustanowienie Szkoły Administracyi.

(d. 22 Maja 1811 r.)

Wypis z protokołu Sekretaryatu Stanu.

FRYDERYK AUGUST,

z Bożej Łaski KRÓL SASKI, KSIĄŻĘ WARSZAWSKI,

etc., etc., etc.

Ustanowiwszy dekretem Naszym dnia 29 Kwietnia roku 1808 examina dla urzędników administracyjnych, a zważając, że takowe, bez poprzedniczego nabycia nauk, zamiarom Naszym zupełnie odpowiedzieć nie mogą; zważając oraz, że urzędnicy Wydziału Sprawiedliwości znać powinni stosunki z administracją, a wzajemnie urzędnicy administracyjni stosunki z sądownictwem, i przywodząc nareszcie do skutku artykuł 2-gi dekretu Naszego z dnia 18 Marca 1808 roku, na przełożenie Naszych Ministrów Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych,

и по выслушании мнѣнія Нашего Государственнаго Совѣта, Мы постановили и постановляемъ:

Ст. 1.

При Юридической Школѣ учреждается Школа административныхъ наукъ, въ которой будутъ преподаваемы вообще политическая экономія, а въ особенности статистика, наука о фабрикахъ и мануфактурахъ, о внѣшней и внутренней торговлѣ и наука о финансахъ.

Ст. 2.

По истечении шести лѣтъ, со времени открытія этой Школы, никто не будетъ допущенъ къ высшему экзамену, если, кромѣ свидѣтельствъ, предписанныхъ ст. 13 декрета отъ 29 Апрѣля 1808 года, не представитъ аттестата объ окончаніи курса въ Школѣ административныхъ наукъ.

Ст. 3.

Въ особомъ постановленіи будутъ опредѣлены степени, которыя слѣдуетъ пройти для поступленія въ высшія должности.

Ст. 4.

Лица, занимающія уже должности, по которымъ требуются на будущее время соотвѣтственныя познанія, признаются имѣющими необходимыя для сего качества.

Ст. 5.

Курсъ административныхъ наукъ, вмѣстѣ съ курсомъ правовѣдѣнія, продолжается три года.

Ст. 6.

Правила о частныхъ и публичныхъ экзаменахъ по отрасли юридическихъ наукъ распространяются и на учебныя административныя предметы.

Ст. 7.

Воспитанники Юридической Школы, обучающіеся специально или юридическимъ, или административнымъ наукамъ, вносятъ одну только обыкновенную плату.

Ст. 8.

Никто не можетъ быть принятъ въ число воспитанниковъ этой Школы, если не представитъ свидѣтельства объ успешномъ окончаніи наукъ въ Лицеѣ, или въ Гимназіи. Обучавшіеся въ частныхъ или иностранныхъ учебныхъ за-

по выслушании Нашей Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 1.

Do Szkoły Prawa ma być przydana Szkoła nauk administracyjnych, w téj dawana będzie w ogólności ekonomia polityczna, a w szczególności statystyka, nauka o fabrykach i rękodzielnach, o handlu zewnętrznym i wewnętrznym, nauka finansów.

Art. 2.

Od otwarcia niniejszej Szkoły, po upłynieniu lat sześciu, nikt nie będzie przypuszczony do najwyższego egzaminu, kto prócz zaświadczeń artykułem XIII dekretu dnia 29 Kwietnia 1808 r. przepisanych, nie złoży zaświadczenia z odbytego kursu w Szkole Administracyjnej.

Art. 3.

Osobnym dekretem wskazaném będzie, przez jakie stopnie przechodzić należy, dla dojścia wyższych urzędów.

Art. 4.

Posiadający już urzędy, do których w przyszłości żądamy przepisanego usposobienia, uważani będą jako już ukwalifikowani.

Art. 5.

Kurs nauk administracyjnych wraz z kursem nauki prawa trzy lata trwać będzie.

Art. 6.

Prawidła o prywatnych i publicznych popisach z nauk prawa mają być zachowane również i co do nauk administracyjnych.

Art. 7.

Uczniowie Szkoły Prawa, czyli szczególnie do nauk prawnych, czyli do nauk administracyjnych przykładający się, jednej tylko zwyczajnej opłacie podlegać będą.

Art. 8.

Do téj Szkoły nie może nikt być przyjętym, kto nie złoży zaświadczenia z odbytych całkowiecie nauk w Liceum, lub Gimnazyum. Ci co brali nauki prywatne lub za granicą, po-

веденіяхъ должны предварительно выдержать экзаменъ, въ присутствіи Профессоровъ этой Школы и Инспекторскаго Совѣта.

Ст. 9.

Нашъ Министръ Юстиціи, по соглашенію съ Директоромъ Просвѣщенія, пригласить въ самомъ непродолжительномъ времени Профессоровъ для занятія кафедръ административныхъ наукъ, впредь до составленія общаго плана воспитанія.

Ст. 10.

На жалованье Профессорамъ и на прочіе расходы по этому отдѣленію Школы, впредь до общаго назначенія средствъ на ея содержаніе, согласно новому плану общественнаго просвѣщенія, разрѣшаемъ Нашему Министру Юстиціи употребить изъ судебныхъ экономическихъ суммъ, ежегодно, по 18,000 польск. злот.

Ст. 11.

Министры Наши: Внутреннихъ Дѣлъ, Финансовъ и Полиціи, по соглашенію съ Министромъ Юстиціи, отряжаютъ по одному Совѣтнику Министерства въ составъ членовъ Инспекторскаго Совѣта Юридической Школы и съ того времени, этими новыми членами, усиливается постоянно составъ Совѣта.

Исполненіе сей Нашей воли, и внесеніе настоящаго декрета въ Дневникъ Законовъ, возлагаемъ на Нашего Министра Юстиціи.

(подписано) „ФРИДРИХЪ АВГУСТЪ.“

Контрасигнировалъ: Министръ Статсъ-Секретарь

Станиславъ Брежа.

winni wprzód złożyć examen przed Professorami téj Szkoły w przytomności Rady Dozorczej.

Art. 9.

Nasz Minister Sprawiedliwości, zniósłszy się z Dyrekcją Edukacyi, wezwie w jaknajkrótszym czasie Professorów zastępców do katedr nauk administracyjnych, aż do ogólnego planu edukacyi.

Art. 10.

Na pensye Professorów, tudzież na inne ekspensa téj części Szkoły, dopóki ogólnie, podług nowego planu edukacyi publicznej, jój funduszów nie urządzimy, upoważniamy Naszego Ministra Sprawiedliwości do użycia funduszu z oszczędzeń sądowych, w summie corocznej złotych polskich ośmnaście tysięcy.

Art. 11.

Ministrowie Nasi Spraw Wewnętrznych, Skarbu i Policyi, zniósłszy się z Ministrem Sprawiedliwości, delegować będą po jednym Konsyliarzu Ministeryi na Członków Rady Dozorczej Szkoły Prawa, któremi to nowemi członkami też Rada odtąd powiększoną być ma.

Wykonanie niniejszej woli Naszej i umieszczenie dekretu w Dzienniku Praw, Naszemu Ministrowi Sprawiedliwości zalecamy.

(podpisano) „FRYDERYK AUGUST“.

przez Króla,

Minister Sekretarz Stanu

(podpisano) *Stanisław Breza.*

N° 3.

Учреждение Лѣснаго Училища.

(5 (17) Октября 1816 года.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго.

Божією Милостію,

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ I,

ИМПЕРАТОРЪ и САМОДЕРЖЕЦЪ Всероссійскій, ЦАРЬ ПОЛЬСКІЙ,
и проч., и проч., и проч.

Желая доставить на будущее время средства къ образованію способныхъ чиновниковъ Лѣснаго вѣдомства, по представленію Министровъ Нашихъ: Народнаго Просвѣщенія, Внутреннихъ Дѣлъ и Финансовъ, Мы постановили и постановляемъ:

Ст. 1.

Учреждается въ Царствѣ Польскомъ специальное учебное заведеніе, подъ названіемъ Лѣснаго Училища.

Ст. 2.

По истеченіи двухъ лѣтъ со времени учрежденія Лѣснаго Училища, не будутъ опредѣляемы въ должности Генеральнаго и Старшаго Лѣсничаго, Лѣсничаго и Подлѣсничаго лица, не кончившія предписаннаго курса въ Лѣсномъ Училищѣ и не получившія отъ онаго свидѣтельства о приобрѣтеніи ими теоретическихъ и практическихъ познаній по части лѣсоводства.

Ст. 3.

Лѣсное Училище подчиняется высшему надзору Коммисіи Финансовъ и Казначейства, а ближайшему Главнаго Директора Государственныхъ лѣсовъ.

Ст. 4.

На основаніи ст. 34 Конституціоннаго Устава, разрешаемъ Намѣстнику Нашему пригласить въ Царство Польское, для занятія должностей по Лѣсному вѣдомству, съ жалованіемъ, присвоеннымъ имъ существующими штатами, нѣсколькихъ иностранцевъ, извѣстныхъ своими способностями и имѣющихъ

N° 3.

Ustanowienie Szkoły Leśnej.

(d. 5 (17) Października 1816 r.)

Wypis z protokołu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

z Bożej Łaski,

MY ALEXANDER I-szy,

CESARZ WSZECZ ROSSYJ, KRÓL POLSKI,
etc., etc., etc.

Chcąc opatrzyć skuteczne sposoby do usposobienia przyszłych urzędników administracyi leśnej, na przedstawienie Ministrów NASZYCH Oświecenia Publicznego, Spraw Wewnętrznych, tudzież Przychodów i Skarbu, postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 1.

Będzie ustanowiona w Królestwie Polskiem szkoła szczególna, pod nazwiskiem Szkoły Leśnej.

Art. 2.

We dwa lata po ustanowieniu Szkoły Leśnej, nikt nie będzie przypuszczony do urzędu Nadleśnego Jeneralnego, Nadleśniczego, Leśniczego i Podleśniczego, kto nie odbędzie w Szkole Leśnej kursów przepisanych, i nie pozyszcze od téjże szkoły świadectwa nabytych znajomości leśnych, teorycznych i praktycznych.

Art. 3.

Szkoła Leśna będzie pod najwyższym dozorem Kommissyi Przychodów i Skarbu, a szczególnym Dyrektora Jeneralnego lasów rządowych.

Art. 4.

Na mocy artykułu 34-go Ustawy Konstytucyjnej, dozwalamy Namiestnikowi NASZEMU zaciągnąć do służby leśnej Królestwa Polskiego, na urzędy i pensye trwającemi etatami ustanowione, kilku cudzoziemców, z zdatności znakomitych dostatecznie wylegitymowanych, pod warunkiem pełnienia obowiąz-

надлежащие аттестаты, съ тѣмъ условіемъ, чтобы независимо отъ исправленія административныхъ должностей, они преподавали теоретическіе и практическіе предметы по части лѣсоводства.

Ст. 5.

Ученики Лѣснаго Училища, въ вознагражденіе преподавателей лѣсоводства и другихъ вспомогательныхъ наукъ, будутъ вносить плату, какая будетъ опредѣлена училищнымъ уставомъ.

Ст. 6.

Программа преподаванія въ Лѣсномъ Училищѣ, составленная Главнымъ Директоромъ Государственныхъ лѣсовъ, по разсмотрѣніи оной Коммисією Народнаго Просвѣщенія и Коммисією Финансовъ и Казначейства, будетъ представлена на утвержденіе Нашего Намѣстника, вмѣстѣ со штатомъ необходимыхъ на содержаніе Училища расходовъ.

Ст. 7.

Приведеніе въ дѣйствіе сего постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, возлагаемъ на Коммисію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія и Коммисію Финансовъ и Казначейства.

Данъ въ Варшавѣ, 5 (17) Октября 1816 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ“.

Контрасигнировалъ: Министръ Статсъ-Секретарь *Соболевскій*.

N° 4.

Высочайшій указъ объ учрежденіи, для юношества Царства Польскаго, юридическихъ курсовъ при Варшавской Губернской гимназіи и С.-Петербургскомъ и Московскомъ Университетахъ.

(23 Апрѣля (5 Мая) 1840 г.)

(Помѣщенъ вмѣстѣ съ положеніемъ о сихъ же курсахъ въ III томъ Сборника административныхъ постановленій, по ведомству Юстиціи, на стр. 70.)

кѣвъ администраціонныхъ и oprócz tego dawania nauk leśnych, tak teorycznych jako i praktycznych.

Art. 5.

Uczniowie Szkoły Leśnej płacić będą Nauczycielom nauk leśnych i pomocnych honoraria, w urzędzeniu szkolném postanowić się mające.

Art. 6.

Plan Szkoły Leśnej przez Dyrektora Jeneralnego lasów rządowych podany, roztrząsniony przez Kommissyę Oświecenia Publicznego i Kommissyę Przychodów i Skarbu, przedstawiony będzie Namiestnikowi Naszemu do potwierdzenia, wraz z etatem potrzebnych na nią wydatków.

Art. 7.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw umieszczone być ma, Kommissyi Religijnej, Oświecenia Publicznego i Kommissyi Przychodów i Skarbu polecamy.

Dan w Warszawie, dnia 5 (17) Października 1816 r.

(podpisano) „ALEXANDER“.

przez CESARZA i KRÓLA,

Minister Sekretarz Stanu (podpisano) *Ig. Sobolewski*.

N° 4.

Ukaz NAJWYŻSZY, ustanawiający kursa prawne dla młodzieży Królestwa Polskiego tak przy Gimnazyum gubernialném Warszawskiem, jako i w Uniwersytetach St. Petersburgskim i Moskiewskim.

(d. 23 Kwietnia (5 Maja) 1840 r.)

(Znajduje się wraz z ustawą, dla tychże kursów przepisaną, w tomie III Zbioru przepisów administracyjnych Wydziału Sprawiedliwości, na str. 71.)

№ 5.

Положеніе объ Институтѣ Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства.

(31 Августа 1840 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „Быть по сему“.

Въ Динабургѣ, 31 Августа 1840 года.

Положеніе объ Институтѣ Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства.

Глава I.

Положенія общія. Раздѣленіе и цѣль Института.

Ст. 1.

Институтъ Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства состоитъ изъ двухъ отдѣленій:

- 1) земледѣльческаго, и
- 2) лѣснаго.

Сверхъ того, находится при немъ отдѣльная низшая Сельская Школа.

Ст. 2.

Главная цѣль земледѣльческаго отдѣленія Института заключается въ образованіи способныхъ практическихъ хозяевъ, которые, посредствомъ изученія въ ономъ теоріи и практики, могли бы не только приводить въ дѣйствіе планъ улучшеннаго сельскаго хозяйства и поддерживать оное въ надлежащемъ устройствѣ, но были бы въ состояніи управлять значительными имѣніями, вводить въ оныя улучшенное хозяйство и устраивать оное по собственному плану, соображаясь съ особенностями климата, почвы, народонаселенія, и проч.

Ст. 3.

Цѣль лѣснаго отдѣленія Института состоитъ въ образованіи опытныхъ лѣсководовъ, которые были бы приспособлены къ успѣшному завѣдыванію казенными или частными лѣсами.

№ 5.

Ustawa dla Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa.

(d. 31 Sierpnia 1840 r.)

Na oryginale własną Jego Cesarsko-Królewskiej Mości ręką napisano: „*Ma być podług tego*“.

w Dynaburgu, dnia 31 Sierpnia 1840 r.

USTAWA DLA INSTYTUTU GOSPODARSTWA WIEJSKIEGO I LEŚNICTWA.

ROZDZIAŁ I.

Przepisy ogólne, podział i cel Instytutu.

Art. 1.

Instytut Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa składa się z dwóch oddziałów:

- 1) rolniczego, i
- 2) leśnego.

Prócz tego, znajduje się przy nim Szkoła niższa Wiejska.

Art. 2.

Głównym celem oddziału rolniczego w Instytucie jest, kształcenie zdolnych praktycznych gospodarzy wiejskich, którzyby, na zasadzie powziętych w Instytucie teoretycznych i praktycznych naukowych wiadomości, byli w stanie nie tylko wprowadzić w wykonanie plan ulepszanego gospodarstwa rolniczego i utrzymywać je w porządku należyтым, lecz mogli z korzyścią zarządzać znaczniejszymi dobrami, wprowadzać zasady ulepszanego gospodarstwa i urządzać one podług własnego planu, stosownie do szczególnych własności klimatu, gruntu, ludności i t. p.

Art. 3.

Celem oddziału leśnego w Instytucie, jest kształcenie zdolnych leśniczych, tak, ażeby mogli być z korzyścią użyci do zarządu lasów rządowych, lub prywatnych.

Ст. 4.

Состоящая при Институтѣ низшая Сельская Школа имѣетъ цѣлью образоватъ способныхъ низшаго разряда земледѣльцевъ, какъ-то: искусныхъ поселянъ, сельскихъ надзирателей, пастуховъ, овчарей, винокуровъ, садовниковъ и проч. Для достиженія сей цѣли, будутъ преподаваемы въ училищѣ основныя теоретическія науки, а, сверхъ того, ученики будутъ упражняться въ ручныхъ хозяйственныхъ работахъ и въ необходимыхъ для земледѣльца ремеслахъ.

Ст. 5.

Въ Институтѣ дѣлаются наблюденія и опыты на счетъ хлѣбопашества и лѣсоводства, которыя обнародовываются во всеобщее свѣдѣніе.

Ст. 6.

Институтъ Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства находится подъ непосредственнымъ начальствомъ Попечителя Варшавскаго учебнаго округа, который о благосостояніи сего заведенія и о важнѣйшихъ по оному распоряженіяхъ представляетъ Министру Народнаго Просвѣщенія. По части однакожь опредѣленія обширности курса, порядка и времени преподаванія наукъ, состава Учителей, назначенія штата капиталамъ Института по отдѣленію лѣсному, Попечитель округа сносится съ Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства, и не иначе, какъ по соглашенію съ оною, дѣлаетъ свои по означенному предмету распоряженія.

Ст. 7.

Все дѣла по Институту разсматриваются въ Совѣтѣ Народнаго Просвѣщенія.

Для сужденія по предметамъ, относящимся къ лѣсному отдѣленію, а также и по другимъ предположеніямъ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, приглашаются въ засѣданія Совѣта Народнаго Просвѣщенія чиновники, назначенные Коммисіею Финансовъ.

Ст. 8.

Издержки на содержаніе Института Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства опредѣлены въ прилагаемомъ при семъ штатѣ.

Ст. 9.

При Институтѣ Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства у-

Art. 4.

Szkoła niższa Wiejska przy Instytucie ma na celu kształcenie zdolnych niższej klasy rolników, jako to: włościan, karbowych, niemniej pastuchów, owczarzy, gorzelanych, ogrodników i t. p. W tym celu będą wykładane w szkole zasadnicze teoretyczne wiadomości, a nadto uczniowie przyzwyczajani będą do ręcznej pracy w gospodarstwie, tudzież uczeni potrzebnych dla rolnika rzemiosł.

Art. 5.

W Instytucie czynione być mają postrzeżenia i doświadczenia, do rolnictwa i leśnictwa odnoszące się, których wypadki do publicznej wiadomości będą podawane.

Art. 6.

Instytut Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa zostaje pod bezpośredniem zwierzchnictwem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, który o rzeczach ściągających się do zapewnienia zakładowi temu dobrego bytu, i o główniejszych w nim rozporządzeniach przedstawia Ministrowi Oświecenia Narodowego. Pod względem wszakże rozciągłości kursu, sposobu i czasu wykładania nauk, jakoteż osób składu nauczycielskiego, i wreszcie ustanowienia etatowych pozycji funduszów Instytutowych, co do oddziału leśnego, Kurator Okręgu Naukowego znosi się z Kommissją Rządową Przychodów i Skarbu, i za spólną tylko zgodą stanowić będzie.

Art. 7.

Wszelkie interesa Instytutowe rozstrzygają się w Radzie Wychowania Publicznego.

Do narady w przedmiotach dotyczących się oddziału leśnego, oraz co do innych wniosków Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, wzywani będą na posiedzenia Rady Wychowania Publicznego urzędnicy, których do tego Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu przeznaczy.

Art. 8.

Wydatki na utrzymanie Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa oznaczone są w obok załączającym się etacie.

Art. 9.

Ustanawia się przy Instytucie Gospodarstwa Wiejskiego

чреждается, по примѣру Совѣтовъ Гимназій, Совѣтъ Института, которому ввѣряется ближайшій надзоръ за практическимъ завѣдываніемъ симъ Институтомъ, за его капиталами и счетными дѣлами.

Ст. 10.

Совѣтъ Института, подъ предсѣдательствомъ одного изъ членовъ Совѣта Народнаго Просвѣщенія, состоитъ изъ чиновника, назначеннаго со стороны Правительственной Комисіи Финансовъ и Казначейства, Директора Института и другихъ членовъ, назначаемыхъ Попечителемъ Варшавскаго учебнаго округа, по соглашенію съ Правительственною Комисією Финансовъ и Казначейства.

Подобныя правила внутренняго устройства и предѣловъ власти Совѣта Института утверждены будутъ Министромъ Народнаго Просвѣщенія, по соглашенію Попечителя округа; что относится до лѣснаго отдѣленія—съ Правительственною Комисією Финансовъ и Казначейства.

Глава II.

О лицахъ, состоящихъ при Институтѣ.
Начальство Института.

Ст. 11.

Учебная и хозяйственная часть Института и отдѣльной Сельской Школы состоятъ въ распоряженіи Директора Института, которому также подчиняются Инспекторы, Профессоры, Учители и всѣ прочіе чиновники и служители Института.

Ст. 12.

Ближайшій присмотръ за поведеніемъ учениковъ, возлагается на Инспектора учениковъ, избираемаго изъ числа Профессоровъ Института; для преподаванія наукъ назначается потребное число Профессоровъ и Учителей; хозяйственная же часть ввѣряется особому Инспектору хозяйства.

Директоръ Института.

Ст. 13.

Директоръ Института, опредѣляемый въ сіе званіе съ

и Леśництва, на wzór Rad Gimnazyalnych, Rada Instytutu, której powierza się bliższy dozór nad praktycznymъ prowadzeniemъ tego zakładu, nad jego funduszami i rachunkowością.

Art. 10.

Rada Instytutu, pod prezydencyą jednego z Członków Rady Wychowania Publicznego, składa się: z Urzędnika wyznaczonego przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu, Dyrektora Instytutu, tudzież Członków, mianowanych przez Kuratora Okręgu Naukowego, za porozumieniem się z Kommissyą Rządową Przychodów i Skarbu.

Wewnętrzne urządzenie Rady Instytutu, jakoteż jej attribucye, zatwierdzone będą przez Ministra Oświecenia Narodowego, za porozumieniem się wszakże Kuratora Okręgu z Kommissyą Rządową Przychodów i Skarbu, co do oddziału leśnego.

ROZDZIAŁ II.

O osobach składających Instytut.

Zwierzchność Instytutu.

Art. 11.

Zarząd częścią naukową i gospodarską Instytutu, jakoteż Szkoły Wiejskiej, należy do Dyrektora Instytutu, pod którego zwierzchnictwem zostają Inspektorowie, Professorowie, Nauczyciele i wszyscy inni urzędnicy, officialisci i posługacze Instytutu.

Art. 12.

Bliższy dozór nad postępowaniem uczącej się młodzieży powierza się Inspektorowi uczniów, który się naznacza z liczby Professorów Instytutu. Dla dawania nauk w Instytucie przeznaczona będzie potrzebna ilość Professorów i Nauczycieli. Prowadzenie zaś części gospodarskiej wkłada się na oddzielnego Inspektora Gospodarstwa.

Dyrektor Instytutu.

Art. 13.

Dyrektor Instytutu, zatwierdzony w tym obowiązku przez NAUK.

утверждения Министра Народнаго Просвѣщенія, состоитъ подъ непосредственнымъ вѣдѣніемъ Попечителя Варшавскаго учебнаго округа.

Ст. 14.

Директоръ Института ежегодно представляетъ на утверждение Совѣта Народнаго Просвѣщенія планъ наукъ. Онъ преподаетъ главный курсъ сельскаго хозяйства, для чего въ помощь ему назначается Адъюнктъ.

Ст. 15.

Директоръ наблюдаетъ, чтобы науки въ Институтѣ излагались въ предписанномъ порядкѣ и въ опредѣленные для того часы, съ обращеніемъ особеннаго вниманія, чтобы способъ преподаванія вполне соответствовалъ своему назначенію.

Ст. 16.

Директоръ смотритъ вообще за всѣми учебными пособіями, поручая Профессорамъ по преподаваемымъ предметамъ ближайшее заведываніе оными. На его отвѣтственность возлагается наблюденіе за внутреннимъ порядкомъ въ заведеніи; онъ имѣетъ надзоръ за учениками и за всѣми лицами, принадлежащими къ Институту.

Ст. 17.

Директоръ представляетъ ежегодно на утверждение Попечителя Варшавскаго учебнаго округа планъ, по которому должно быть ведено хозяйство въ Институтскихъ фольваркахъ и по части лѣсоводства, и наблюдаетъ за точнымъ исполненіемъ онаго. Въ случаѣ необходимости, по непредвидѣннымъ обстоятельствамъ, отступить въ нѣкоторыхъ подробностяхъ отъ утвержденного плана, Директоръ представляетъ о томъ Совѣту Института.

Ст. 18.

Въ учебномъ отношеніи, Директоръ Института представляетъ ежегодно два подробныя донесенія о занятіяхъ въ Институтѣ, одинъ послѣ начатія курсовъ, а другой по окончаніи учебнаго года; въ администраціонномъ же отношеніи, на счетъ устройства хозяйственной и лѣсной части и расходованія суммъ, онъ представляетъ донесенія всякіе три мѣсяца. Наконецъ, по истеченіи каждаго года, представляетъ Попе-

Ministra Oświecenia Narodowego, zostaje pod bezpośredniem zwierzchnictwem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

Art. 14.

Dyrektor Instytutu corocznie plan nauk Radzie Wycho-
wania Publicznego do zatwierdzenia przedstawia. On wykła-
da kurs główny gospodarstwa wiejskiego, do czego dodany mu
będzie w pomoc Adjunkt.

Art. 15.

Dyrektor przestrzega, ażeby nauki w Instytucie wykła-
dane były według porządku przepisanego, i w godzinach ozna-
czonych; zwraca szczególną uwagę na to, ażeby wykład ten
zupełnie swojemu celowi odpowiadał.

Art. 16.

Dyrektor ma w ogóle pod swoim nadzorem pomoce nau-
kowe, poruczając Professorom, stosownie do wykładanych przez
nich przedmiotów, bliższy nad nimi dozór. Na jego odpo-
wiedzialności zostaje cały porządek wewnętrzny zakładu; on
ma dozór nad uczniami i wszystkimi osobami, do Instytutu
należącemi.

Art. 17.

Plan zagospodarowania folwarków Instytutowych, tudzież
urządzenia leśnictwa, Dyrektor przedstawia corocznie do za-
twierdzenia Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego i
przestrzega, ażeby takowy należycie był wykonywany. W ra-
zie zaś potrzeby, z nieprzewidzianych wypadków wypływają-
cój, odstępiania w niektórych szczegółach od planu zatwier-
dzonego, Dyrektor odnosi się do Rady Instytutu.

Art. 18.

Dyrektor Instytutu składa pod względem naukowym o
czynnościach Instytutu, w ciągu roku, dwa szczegółowe rap-
porta, jeden po rozpoczęciu kursów, drugi po skończeniu ro-
ku szkolnego; pod względem zaś administracyi, stanu gospo-
darstwa i leśnictwa, oraz obrotu funduszów, przedstawia rap-
porta kwartalne. Z końcem zaś każdego roku, podaje Kura-

чителю учебного округа отчетъ о состояніи и занятіяхъ Института.

Ст. 19.

Инспекторъ надъ учениками.

Инспекторъ надъ учениками, подъ руководствомъ Директора Института, имѣть неослабный надзоръ за нравственностію и поведеніемъ учениковъ. Независимо отъ сего, онъ исполняетъ и другія порученія Директора.

Профессоры и Учители.

Ст. 20.

Профессоры и Учители преподаютъ науки въ опредѣленные для того часы, основываясь на утвержденныхъ на сей предметъ Министромъ Народнаго Просвѣщенія книгахъ и программахъ, въ которыхъ особенное вниманіе должно быть обращено на то, чтобы преподаваніе наукъ было преимущественно примѣняемо къ земледѣлію и лѣсоводству.

Ст. 21.

Каждый Профессоръ долженъ сочинить первоначальныя записки о преподаваемомъ имъ предметѣ, если не назначено для него печатнаго руководства.

Ст. 22.

Все вообще преподаватели, кромѣ внимательнаго обученія своему предмету, обязаны помогать Директору въ надзорѣ за учениками и содѣйствовать ему въ другихъ мѣрахъ, направленныхъ къ водворенію порядка и обезпеченію успѣха наукъ.

Ст. 23.

Инспекторъ хозяйства.

Инспекторъ хозяйства обязанъ:

- 1) вводить въ исполненіе утвержденный высшимъ начальствомъ планъ хозяйства въ Институтскихъ фольваркахъ;
- 2) объяснять ученикамъ практическія хозяйственныя занятія;
- 3) имѣть ближайшій надзоръ за экономическими служителями въ Институтѣ.

Ст. 24.

Чиновники Института и экономическіе служители. Сверхъ сего состоятъ въ Институтѣ: Казначей, Контро-

torowi Okregu Naukowego zdanie sprawy o stanie Instytutu i jego czynnościach.

Art. 19.

Inspektor uczniów.

Do Inspektora uczniów, pod kierunkiem Dyrektora Instytutu, należy ciągły dozór nad moralnością i postępowaniem uczniów, oprócz tego jego jest obowiązkiem wykonywać wszelkie inne polecenia Dyrektora Instytutu.

Professorowie i Nauczyciele.

Art. 20.

Professorowie i Nauczyciele wykładają nauki w godzinach planem lekcyj oznaczonych, a to podług zatwierdzonych przez Ministra Oświecenia Narodowego dzieł i programatów, w których szczególnie uwaga zwrócona być powinna na to, ażeby wykład nauk skierowany był głównie do potrzeb rolnictwa i leśnictwa.

Art. 21.

Każdy Professor obowiązany jest ułożyć przygotowawcze kajety, o wykładanym przez niego przedmiocie, jeżeli nie ma wskazanego sobie drukowanego dzieła.

Art. 22.

Wszyscy w ogólności Nauczyciele, oprócz pilnego wykładania swego przedmiotu, obowiązani są pomagać Dyrektorowi w dozorowaniu uczniów i innych jego czynnościach, dążących do utrzymania porządku i zapewnienia postępu w naukach.

Art. 23.

Inspektor gospodarstwa.

Inspektora gospodarstwa obowiązkiem jest:

- 1) wykonanie planu gospodarstwa po folwarkach Instytutowych, przez wyższą władzę zatwierdzonego;
- 2) objaśnienie uczniom Instytutu praktycznych zatrudnień gospodarskich;
- 3) dozór bliższy nad służbą economiczną Instytutu.

Art. 24.

Urzednicy Instytutu i służba economiczna.

Oprócz tego przy Instytucie znajdują się: Kassyer, Kontrol-

леръ, Секретарь и Лекаръ. Экономическіе служители въ фольваркахъ будутъ назначаться ежегодно, по мѣрѣ надобности и количеству предполагаемыхъ работъ.

Ст. 25.

Учитель Сельской Школы.

Учитель Сѣльской Школы состоитъ въ непосредственномъ вѣдѣніи Директора Института.

Ст. 26.

Чиновники, Профессоры, Учителя и служители Института Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства, за исключеніемъ экономическихъ служителей въ фольваркахъ, пользоваться будутъ правами и преимуществами, какія предоставляются чиновникамъ и служителямъ всѣхъ прочихъ Правительственныхъ мѣстъ, а также Профессорамъ и Учителямъ учебныхъ заведеній Царства.

Глава III.

Часть Учебная.

Науки, преподаваемые въ Институтѣ.

Ст. 27.

Науки, преподаваемые въ Институтѣ, раздѣляются на главные и вспомогательныя.

Ст. 28.

Главные науки суть:

I) Наука Сельскаго Хозяйства, заключающая въ себѣ:

a) агрономію, или науку о почвахъ, удобреніи оныхъ посредствомъ навоза и о механическомъ воздѣлываніи, съ описаніемъ нужныхъ къ сему орудій;

b) науку о воздѣлываніи и разведеніи хозяйственныхъ растений;

c) о содержаніи домашняго скота;

e) общее управленіе хозяйствомъ.

II) Наука о Лѣсоводствѣ, которая заключаетъ въ себѣ:

a) разведеніе лѣсовъ;

b) лѣсную полицію;

c) употребленіе лѣсовъ;

e) начертаніе плана лѣснаго хозяйства;

ler, Sekretarz, niemniej Lekarz; służba ekonomiczna po folwarkach urządzona będzie podług wykazanej corocznie potrzeby i zakresu zamierzonych robót.

Nauczyciel Szkoły Wiejskiej.

Art. 25.

Nauczyciel przewodniczący Szkole Wiejskiej zostaje pod bezpośrednimi rozkazami Dyrektora Instytutu.

Art. 26.

Urzednicy, Professorowie, Nauczyciele i oficyaliści Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa, oprócz służby ekonomicznej po folwarkach Instytutowych, używać mają wszystkich praw i prerogatyw, jakie dla urzedników i oficyalistów, we wszystkich innych władzach Rządowych, tudzież dla Professorów i Nauczycieli przy zakładach naukowych w Królestwie; będą zapewnione.

Rozdział III.

Nauki.

Nauki wykładane w Instytucie.

Art. 27.

Nauki wykładane w Instytucie dzielą się na główne i pomocnicze.

Art. 28.

Nauki główne są:

I) Nauka gospodarstwa wiejskiego, obejmująca w sobie:

a) agronomię czyli naukę o gruntach, nawozach, uprawie; mechanicznej i narzędziach rolniczych;

b) uprawę roślin gospodarskich;

c) chodowanie bydła domowego;

d) ogólny zarząd gospodarstwa.

II) Nauka leśnictwa, obejmująca w sobie:

a) uprawę lasów;

b) ochronę albo policyę lasów;

c) użytkowanie z lasów;

d) urządzenie, czyli zagospodarowanie lasów;

- д) таксацію и оцѣнку;
- е) лѣсную администрацію;
- ж) лѣсной уставъ, и
- з) охоту.

Вспомогательныя науки суть: а) математика; б) физика; в) химія; г) естественная исторія; д) хозяйственная отчетность; е) землѣріе и нивелировка; ж) прямолинейное, архитектурное, механическое и топографическое черчение; з) сельская архитектура; и) хозяйственная технология; і) хозяйственная ветеринарія; к) садоводство; л) общія свѣдѣнія о законахъ, судопроизводствѣ и администраціи, примѣненные къ потребностямъ владѣльцевъ, управителей имѣній и лѣсничихъ; м) хозяйственная и лѣсная статистика Имперіи и Царства Польскаго; н) русскій языкъ; и о) нѣмецкій языкъ.

Ст. 29.

Независимо отъ сего, всѣмъ воспитанникамъ Института будетъ преподаваемъ Законъ Божій.

Ст. 30.

Главныя науки преподаются въ Институтѣ во всей обширности, вспомогательныя же—по мѣрѣ того, сколько преподаваніе сіе необходимо для свѣдущаго селянина и лѣсовода. Объемъ сихъ наукъ будетъ опредѣленъ Попечителемъ Варшавскаго округа, съ утвержденія Министра Народнаго Просвѣщенія, по истребованіи мнѣнія Совѣта Народнаго Просвѣщенія, и по предварительному соглашенію съ Правительственною Коммисією Финансовъ и Казначейства, въ томъ, что касается до лѣсоводства.

Ст. 31.

Преподаваніе всѣхъ поименованныхъ предметовъ раздѣляется на два курса: зимній и лѣтній. Въ первомъ проходятся науки, которыя могутъ быть изложены теоретически; въ другомъ же тѣ, для поясненія коихъ необходима практика.

Ст. 32.

Какъ для каждаго изъ двухъ отдѣленій Института Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства однѣ науки важнѣе другихъ, то преподаваніе будетъ распределено такимъ образомъ, чтобы ученики обоихъ отдѣленій могли слушать тѣ курсы, которые для нихъ наиболее необходимы.

- е) szacowanie i ocenienie;
- f) zarząd albo administrację lasów;
- g) instrukcye leśne rządowe, i
- h) łowiectwo.

Nauki pomocnicze są: a) matematyka; b) fizyka; c) chemia; d) historia naturalna; e) rachunkowość gospodarska; f) mierznictwo i niwelacja; g) rysunek linearny, architektoniczny, mechaniczny i topograficzny; h) budownictwo wiejskie; i) technologia gospodarska; k) weterynaryja gospodarska; l) ogrodnictwo; m) prawo krajowe obowiązujące, procedura i administracja rządowa, o tyle, o ile potrzebne są właścicielom ziemskim, zarządzającym dobrami, i leśniczym; n) statystyka gospodarska i leśna Cesarstwa, tudzież Królestwa Polskiego; o) język rosyjski, i p) język niemiecki.

Art. 29.

Oprócz tego wszystkim uczniom Instytutu będzie wykładana nauka Religii.

Art. 30.

Nauki główne wykładane są w Instytucie w całej rozciągłości; nauki zaś pomocnicze o tyle tylko, o ile dla wykształconego gospodarza i leśniczego są potrzebne. Kurator Okręgu Naukowego Warszawskiego przedstawia, na zatwierdzenie Ministra Oświecenia Narodowego, zakres powyższych nauk, po wysłuchaniu wszakże zdania Rady Wychowania Publicznego, i za porozumieniem się z Kommissją Rządową Przychodów i Skarbu, o ile się tycze oddziału leśnego.

Art. 31.

Wykład wyżej pomienionych nauk dzieli się na dwa kursa: zimowy i letni. W pierwszym wykładają się te części nauk, które teoretycznie przedstawić można; w drugim te, do wyjaśnienia których potrzebne ćwiczenia praktyczne.

Art. 32.

Ponieważ, dla każdego z dwóch oddziałów Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa, jedne nauki są ważniejsze jak drugie, wykład zatem wszystkich nauk w ten sposób będzie rozłożony, aby uczniowie każdego z oddziałów ważniejszych dla nich kursów słuchać mogli.

Ст. 33.

Сверхъ того, ученики могутъ учиться, со взносомъ особаго съ ихъ стороны платежа: а) гимнастикѣ, б) верховой ѣздѣ, и в) плаванію, къ чему со стороны главнаго начальства Института сдѣланы будутъ на мѣстѣ всѣ возможные облегченія.

Ст. 34.

Учебныя пособія.

Учебныя пособія Института суть слѣдующія: а) опытные клины, или поля; б) хозяйственно-ботаническій садъ; в) кабинетъ естественной исторіи; г) кабинетъ моделей и хозяйственныхъ орудій; д) библіотека, какъ по хозяйственной, такъ по лѣсной части; е) образцовое хозяйство въ Институтскихъ фольваркахъ; ж) собраніе моделей и предметовъ, относящихся къ лѣсоводству; з) лѣсъ, принадлежащій къ Институту; и) химическая и техническая лабораторія.

Ст. 35.

Распределеніе часовъ преподаванія для обоихъ отдѣленій при семъ прилагается.

ГЛАВА IV.

О приѣмѣ и выпускѣ воспитанниковъ Института.

Приѣмъ воспитанниковъ.

Ст. 36.

Воспитанники Института суть: своекоштные и казеннокоштные.

Ст. 37.

Желающій поступить въ число своекоштныхъ воспитанниковъ Института обязанъ а) представить метрическое свидѣтельство, удостовѣряющее, что ему отъ роду не менѣе 16 лѣтъ, и свидѣтельство медицинскаго начальства о томъ, что у него была природная, или прививная оспа; б) доказать на испытаніи, что имѣетъ достаточныя свѣдѣнія въ предметахъ, находящихся въ ближайшемъ отношеніи къ сельскому хозяйству и лѣсоводству, въ требуемой степени.

Ст. 38.

Поступающій въ Институтъ не прямо изъ казенныхъ

Art. 33.

Uczniowie prócz tego mogą na własny koszt pobierać lekcyę: a) gimnastyki; b) jeżdżenia konno, i c) pływania; do czego wszelkie ułatwienia ze strony naczelnęj władzy Instytutowęj będą zapewnione w miejscu.

Pomoce naukowe.

Art. 34.

Pomoce naukowe w Instytucie są: a) pola doświadczalne; b) ogród botaniczno-rolniczy; c) gabinet historyi naturalnej; d) gabinet modeli i narzędzi gospodarskich; e) biblioteka, tak dla części agronomicznej, jak dla leśnej; f) wzorowe gospodarstwo po folwarkach Instytutowych; g) zbiór modeli i przedmiotów odnoszących się do nauki leśnictwa; h) lasy, będące w obrębie dóbr Instytutowych, i) laboratorium chemiczne i techniczne.

Art. 35.

Rozkład godzin na wykład lekcyj dla obu oddziałów łączy się przy niniejszém.

ROZDZIAŁ IV.

O przyjmowaniu uczniów do Instytutu i wyjściu ich z tegoż zakładu.

Przyjmowanie uczniów.

Art. 36.

Uczniowie w Instytucie są: utrzymujący się własnym kosztem, i utrzymywani kosztem rządowym.

Art. 37.

Chcący zapisać się na ucznia Instytutu, utrzymującego się o własnym koszcie, powinien: a) złożyć metrykę urodzenia, dowodzącą, że ma wieku lat przynajmniej 16-ście, oraz świadectwo władzy lekarskiej, że odbył naturalną albo szczepioną ospę; b) udowodnić przez examen posiadanie w należytyim stopniu wiadomości w tych przedmiotach, które mają najblizszy związek z nauką gospodarstwa wiejskiego i leśnictwa.

Art. 38.

Ci, którzy nie wprost z zakładów naukowych rządowych

учебныхъ заведеній, долженъ, сверхъ того, представить: а) свидѣтельство о нравственномъ и спокойномъ поведеніи, данное отцомъ или опекуномъ и скрѣпленное Коммиссаромъ подлежащаго обвода, которое представляется Попечителю учебнаго округа, и б) собственноручное жизнеописаніе до времени поступленія въ Институтъ.

Ст. 39.

Желающій поступить въ число казеннокоштныхъ воспитанниковъ Института, предназначаемыхъ въ казенную лѣсную, или экономическую службу, кромѣ выполнения условий, изъясненныхъ въ предыдущей статьѣ, обязанъ еще представить: а) лекарское свидѣтельство, удостоверяющее, что здоровье просителя благонадежно, что у него острый слухъ и зоркое око, и что онъ удобно можетъ выдерживать холодъ, жаръ и непогоду; б) позволеніе родителей, или опекуновъ, о поступленіи на казенное содержаніе; в) подписку самаго просителя, ежели совершеннолѣтній, а въ противномъ случаѣ — родителей или опекуновъ его, въ томъ, что, по окончаніи курса въ Институтѣ, прослужитъ десять лѣтъ въ казенной службѣ. Еслибы же до истеченія этого срока пожелалъ оставить оную, то обязанъ возратить издержки, употребленныя на содержаніе его въ Институтѣ.

Ст. 40.

Директоръ разсматриваетъ свидѣтельства, представленныя желающими поступить въ Институтъ, и если найдетъ, что они удовлетворили требуемымъ условіямъ, принимаетъ ихъ въ заведеніе; въ случаѣ же встрѣченныхъ имъ недоразумѣній на счетъ свидѣтельствъ, или другихъ документовъ, представляетъ обстоятельства дѣла на разрѣшеніе Попечителя учебнаго округа.

Ст. 41.

Такъ какъ управленіе казенныхъ имѣній и лѣсовъ, къ которому приготавлиемы будутъ ученики, на казенномъ иждивеніи содержимые, находится въ вѣдѣніи Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, то прошенія желающихъ поступить въ число казеннокоштныхъ воспитанниковъ, со всѣми принадлежащими къ нимъ доказательствами и свидѣтельствами, Директоръ Института представляетъ съ

входя въ Институтъ, obowiązани зłożyć oprócz tego: а) świadectwo moralnego i spokojnego sprawowania się, przez ojca lub opiekuna wydane, a potwierdzone przez Kommissarza właściwego Obwodu, które przedstawione być ma Kuratorowi Okręgu Naukowego Warszawskiego; i б) własnoręczny opis biegu życia, aż do czasu wejścia do Instytutu.

Art. 39.

Chcący być przyjętym na ucznia Instytutu, utrzymywanego kosztem rządowym i przeznaczonego do służby rządowej leśnej lub ekonomicznej, powinien, oprócz dopełnienia warunków, poprzedzających artykułem wymienionych, złożyć: а) świadectwo władzy lekarskiej, że jest dobrego zdrowia, że ma słuch i wzrok mocny, że jest wytrzymały na mrozy, upały i niepogodę; б) zezwolenie rodziców lub opiekunów na wejście do Instytutu na koszt rządowy; в) zaręczenie na piśmie własne, jeżeli jest pełnoletni, w razie zaś przeciwnym, zaręczenie rodziców lub opiekunów, że po ukończeniu kursu w Instytucie, będzie pełnił wskazaną mu służbę rządową przez lat dziesięć; gdyby wszakże przed upływem czasu zakreślonego życzył opuścić służbę rządową, w takim razie obowiązany będzie zwrócić koszt, na utrzymanie jego w Instytucie wyłożone.

Art. 40.

Dyrektor roztrząsa świadectwa i dowody, złożone sobie przez chcących być przyjętymi na uczniów do Instytutu, i jeżeli wszystkie warunki znajduje dopełnione, podającego się na ucznia przyjmuje; jeżeli zaś co do niektórych świadectw lub dowodów zachodzą wątpliwości, rzecz do decyzji Kuratora Okręgu Naukowego przedstawia.

Art. 41.

Ponieważ do Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu należy zarząd służby w dobrach i lasach rządowych, do której mają się sposobie uczniowie na koszcie rządowym, prosby przeto pragnących być przyjętymi na koszt takowy, wraz ze wszystkimi dowodami i świadectwami, Dyrektor Instytutu, łącznie z opinią swoją, przedstawia Kuratorowi Okręgu Naukowego, dla przesłania onychъ pomienionej Kommissyi Rządowej.

мнѣніемъ своимъ Попечителю учебнаго округа, для передачи Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, которая, по усмотрѣнію своему, дѣлаетъ распоряженіе о назначеніи потребной на содержаніе просителей суммы, и о избранныхъ ею въ число казеннокоштныхъ воспитанниковъ увѣдомляетъ Попечителя учебнаго округа.

Ст. 42.

Къ Правительственной же Коммисіи Финансовъ и Казначейства относится исходатайствование потребныхъ суммъ, въ случаѣ, если признана будетъ ею необходимость имѣть болѣе противъ опредѣленнаго по штату числа казеннокоштныхъ воспитанниковъ.

Ст. 43.

При приѣмѣ казеннокоштныхъ воспитанниковъ, отдается преимущество сыновьямъ наиболѣе заслуженныхъ чиновниковъ, служителей и эмеритовъ лѣсной и экономической службы, съ соблюденіемъ однакожъ правилъ, предписанныхъ въ статьяхъ 37 и 39. Воспитанники не всѣ вдругъ принимаются въ Институтъ на казенный счетъ, но по очередному порядку, дабы такимъ образомъ каждый годъ выпускались молодые люди, приспособленные къ казенной службѣ.

Ст. 44.

Своекоштный воспитанникъ, при приѣмѣ въ Институтъ, долженъ объявить, въ которое именно изъ отдѣленій поступить желаетъ, т. е. въ земледѣльческое или лѣсное, или же намѣревается посѣщать вмѣстѣ оба отдѣленія. Казеннокоштные воспитанники обязаны обучаться всѣмъ преподаваемымъ въ Институтѣ наукамъ и въ оныхъ выдержать испытаніе.

Ст. 45.

Время для записки учениковъ въ Институтъ назначается съ 3 (15) Августа по 20 Августа (1 Сентября) каждого года, такъ, чтобы съ сего послѣдняго числа можно было начинать преподаваніе.

Ст. 46.

Каждый вступающій въ сіе заведеніе ученикъ обязанъ представить собственноручную подписку о томъ, что всѣ пред-

вѣй, która, podług uznania swego, zarządza wypłatę summy potrzebnej na utrzymanie proszących, i o wybranych przez siebie na koszt skarbowy uczniach zawiadamia Kuratora Okręgu.

Art. 42.

Gdyby Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu uznała za rzecz konieczną mieć więcej uczniów na koszcie rządowym, nad liczbę etatem zakresloną, do niej należeć będzie wyjednanie na to stosownych funduszków.

Art. 43.

Do umieszczenia w Instytucie na koszcie rządowym mają pierwszeństwo synowie urzędników i officyalistów oraz emerytów leśnych i ekonomicznych, najwięcej zasłużonych, za dopełnieniem atoli warunków art. 37 i 39-m przepisanych. Przyjmowanie zaś uczniów do Instytutu na koszt rządowy nie następuje razem wszystkich, lecz kolejną, w celu, żeby każdego roku uczniowie, do służby rządowej usposobieni, wychodzili.

Art. 44.

Uczeń na swoim koszcie, przy zapisie do Instytutu, oświadczyć powinien, do jakiego mianowicie oddziału chce być przyjętym, to jest: do oddziału gospodarstwa wiejskiego, czy też leśnego; albo też pragnie uczęszczać na oba razem. Uczniowie na koszcie rządowym wszystkich nauk wykładanych w Instytucie słuchać i z nich examen zdawać są obowiązani.

Art. 45.

Czas zapisu uczniów do Instytutu oznacza się od dnia 3 (15) Sierpnia do dnia 20 Sierpnia (1 Września) każdego roku, tak, ażeby z tym ostatnim dniem mogło się rozpocząć wykładanie nauk.

Art. 46.

Każdy wchodzący do tego zakładu uczeń powinien złożyć własnoręczną deklarację, jako wszystkie rozporządzenia

писанія начальства, на счетъ порядка и дисциплины, обязывается исполнять въ точности.

О выпускѣ воспитанниковъ.

Ст. 47.

Воспитанникъ, желающій получить патентъ на званіе опытнаго хозяина или лѣсовода, обязанъ, сверхъ окончанія предписаннаго курса наукъ, заниматься опредѣленное время земледѣльческою, или лѣсною практикою.

Ст. 48.

Курсъ наукъ для каждаго отдѣленія Института полагается двухлѣтній.

Ст. 49.

Ежегодно, въ концѣ Іюня мѣсяца, производится въ Институтѣ испытаніе и торжественное закрытіе годичныхъ курсовъ.

Ст. 50.

По окончаніи курса наукъ, преподаваемыхъ въ Институтѣ, выдаются воспитанникамъ свидѣтельства, за подписью Директора и Профессоровъ, съ показаніемъ степеней прилежанія каждаго изъ нихъ, поведенія и успѣха въ наукахъ.

Ст. 51.

Воспитанники, удостоившіеся свидѣтельствъ о достаточныхъ свѣдѣніяхъ въ наукахъ, могутъ быть допущены къ практикѣ земледѣльческой или лѣсной.

Ст. 52.

Земледѣльческая и лѣсная практика производятся: а) или въ имѣніяхъ Института, по назначенію начальства; б) или въ казенныхъ лѣсныхъ округахъ, по назначенію Правительственной Комисіи Финансовъ и Казначейства; в) или въ казенныхъ и частныхъ хозяйственныхъ заведеніяхъ; г) или, наконецъ, въ частныхъ лѣсныхъ дачахъ. Къ практикѣ въ частныхъ хозяйственныхъ заведеніяхъ и лѣсныхъ дачахъ допускаются воспитанники, съ разрѣшенія Попечителя Варшавскаго учебнаго округа, а по лѣсной части—съ разрѣшенія Правительственной Комисіи Финансовъ и Казначейства, по предварительному соображенію, гдѣ именно, въ какомъ хозяйствѣ

владзы wyższej, co do porządku i karności przepisane, jak najściślej wykonywać będzie.

O wyjściu uczniów z Instytutu.

Art. 47.

Uczeń, chcący otrzymać patent na wykształconego gospodarza, lub leśniczego, winien, oprócz ukończenia przepisanego kursu nauk, odbyć czas praktyki gospodarskiej lub leśnej.

Art. 48.

Kurs nauk w Instytucie, dla każdego oddziału, trwa lat dwa.

Art. 49.

Corocznie, w końcu miesiąca Czerwca, odbywa się w Instytucie examen i akt uroczysty zamknięcia rocznych kursów.

Art. 50.

Po ukończeniu kursu nauk w Instytucie, uczniowie otrzymują świadectwa, przez Dyrektora i Professorów podpisane, okazujące ich pilność, sprawowanie się i postępy w naukach.

Art. 51.

Uczniowie, posiadający świadectwa o dostatecznym usposobieniu w naukach, przypuszczeni być mogą do odbycia praktyki gospodarskiej lub leśnej.

Art. 52.

Praktyka gospodarska lub leśna odbywa się: a) albo w dobrach Instytutowych, wedle wskazania władzy przełożonej; b) albo w leśnictwach rządowych, wedle wskazania Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu; c) albo przy gospodarstwach w dobrach rządowych lub prywatnych; d) albo nakoniec w lasach prywatnych. Praktyka przy gospodarstwach lub leśnictwach prywatnych, nie może być rozpoczęta i odbyta, jak za wyrzeczeniem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, a w przedmiocie leśnictwa, za zgodzeniem się Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu; w skutek poprzedniego roztrząśnienia, w jakim miejscu, przy jakim gospodarstwie

венномъ заведеніи и на какихъ условіяхъ долженъ воспитанникъ заниматься практикою.

Ст. 53.

Воспитанникъ, находящійся на практическихъ занятіяхъ, обязанъ, по крайней мѣрѣ каждые полгода, присылать Директору Института донесенія о занятіяхъ своихъ и дальнѣйшемъ образованіи; а, сверхъ того, вести особыя записки, о которыхъ упомянуто ниже.

Ст. 54.

Земледѣльческая и лѣсная практика продолжаются по крайней мѣрѣ одинъ годъ; но онѣ могутъ быть продолжены до двухъ и даже до трехъ лѣтъ, что вѣнчается воспитанникамъ въ особую заслугу.

Ст. 55.

Воспитанникъ, по окончаніи практическихъ занятій, можетъ просить о полученіи патента на званіе опытнаго хозяина и лѣсовода, но при семъ обязанъ исполнить слѣдующія условія:

1) Представить Директору свидѣтельства о произведенной практикѣ, а именно: а) о занятіяхъ въ частныхъ хозяйственныхъ заведеніяхъ и лѣсныхъ дачахъ: свидѣтельство владѣльца имѣнія, или лицъ, подъ руководствомъ которыхъ занимался практикою. Свидѣтельства эти должны быть скрѣплены подлежащимъ Ободовымъ Коммисаромъ и заключать удостовѣреніе, что ученикъ велъ себя добропорядочно, съ точностію исполнялъ поручаемыя ему занятія и доказалъ на опытѣ знаніе основныхъ правилъ науки; б) о занятіяхъ въ казенныхъ лѣсныхъ округахъ: свидѣтельство надлежачаго лѣснаго начальства, подъ руководствомъ котораго занимался практикою.

2) Представить Директору журналъ упражненій своихъ во время продолженія практическихъ занятій, съ присовокупленіемъ собственныхъ наблюденій и замѣчаній. Въ журналѣ этомъ должно также быть помѣщено краткое описаніе устройства сосѣдственныхъ хозяйственныхъ заведеній, если они въ какъ о мѣ либо отношеніи заслуживаютъ вниманія. Если ученикъ разтѣжалъ въ графѣ, съ цѣлію пріобрѣсти хозяй-

и подъ какими warunkami uczeń praktykę odbyć winien.

Art. 53.

Uczeń, odbywający czas praktyki, obowiązany jest, przynajmniej raz co półroku, składać rapporta Dyrektorowi Instytutu o swoich czynnościach i dalszém kształceniu się; nadto prowadzić dziennik zatrudnień, o którym niżej jest mowa.

Art. 54.

Praktyka gospodarska lub leśna trwać powinna przynajmniej rok jeden, ale może być przeciągnięta do lat dwóch, a nawet do trzech, co za szczególną zasługę uczniowi poczytano będzie.

Art. 55.

Uczeń, ukończywszy czas praktyki, musi prosić o patent na wykształconego gospodarza lub leśniczego, i w tym celu obowiązany jest zadosyć uczynić następującym warunkom:

1) Złożyć Dyrektorowi świadectwa z odbytego czasu praktyki, a mianowicie: а) z praktyki w gospodarstwach lub leśnictwach prywatnych: świadectwo właściciela dóbr, lub osób, pod których dozorem praktykował, przez właściwego Kommissarza Obwodu stwierdzone, a które poświadczają o dobrem i moralnem prowadzeniu się ucznia, niemniej, iż polecone sobie obowiązki i czynności gorliwie i ze znajomością zasad naukowych wypełniał; б) z praktyki w leśnictwach Rządowych: świadectwo właściwej władzy leśnej, pod której przewodnictwem uczeń praktykował.

2) Złożyć Dyrektorowi dziennik swoich czynności, przez ciąg praktyki, z dołączeniem spostrzeżeń własnych i uwag. W dzienniku ma się także mieścić krótki opis gospodarstw sąsiedzkich, jeżeli te pod jakimkolwiekby względem na uwagę zasługują. Jeżeliby jednak uczeń odbywał podróż w przedmiocie gospodarskim, lub leśnictwa dotyczącym, po kraju lub za granicą, za pozwoleniem Rządu, natenczas opis szczegó-

ственные познания, или же съ разрѣшенія начальства ѣздилъ для того за границу, то, вмѣсто журнала занятій, можетъ представить начальству Института путевыя записки.

Ст. 56.

Директоръ, получивъ поименованные въ предыдущей статьѣ документы, представляетъ ихъ Попечителю Варшавскаго учебнаго округа, который, для присутствованія при испытаніи, назначаетъ членовъ Совѣта Института.

Ст. 57.

Испытаніе воспитанниковъ, возвращающихся съ практическихъ занятій, производится въ присутствіи Совѣта Института, который, по усмотрѣнію своему, можетъ пригласить Профессоровъ подлежащихъ предметовъ. Испытанія сіи производятся въ однихъ только практическихъ предметахъ, преподаваемыхъ въ Институтѣ.

Ст. 58.

Воспитанникъ, выдержавшій съ похвалою испытаніе, получаетъ патентъ на званіе опытнаго хозяина, или лѣсовода, за подписью Попечителя Варшавскаго учебнаго округа. Казеннокоштные воспитанники, находящіеся для практическихъ занятій въ казенныхъ имѣніяхъ и лѣсныхъ казенныхъ дачахъ, подвергаются испытанію и вносятся въ списокъ кандидатовъ для опредѣленія къ должностямъ, по правиламъ, на сей предметъ предписаннымъ. Отличнѣйшіе изъ нихъ награждаются серебряными медалями, съ разрѣшенія Попечителя Варшавскаго учебнаго округа.

Ст. 59.

Воспитанники Института, во время продолженія курса наукъ и практики, а равно тѣ, которые удостоятся полученія патента, освобождаются отъ рекрутской повинности, если въ послѣдствіи предосудительнымъ поведеніемъ не лишатся на то права.

Глава V.

Внутренній порядокъ.

Ст. 60.

Воспитанники имѣютъ въ Институтѣ помѣщеніе, столъ, отопленіе, освѣщеніе, лекарскую помощь, прислугу и проч. Они состоятъ подъ строгимъ надзоромъ начальства Института.

лювы таковой подорожі може зложыць владзы Институту, в мѣсцѣ поміеніонего dziennika.

Art. 56.

Otrzymane wedle poprzedzającego artykułu dowody, Dyrektor przedstawia Kuratorowi Okręgu Naukowego Warszawskiego, który wyznacza Członków Rady Instytutu do wysłuchania examinu.

Art. 57.

Examen uczniów, z praktyki wracających, odbywa się w obecności Rady Instytutu, która, podług uznania swego, wzywać może, do udziału w examinowaniu, Professorów właściwe wykładających nauki. Examen ten odbywa się z samych przedmiotów praktycznych, w Instytucie wykładanych.

Art. 58.

Uczeń, który zda examen w sposób zadowalniający, otrzymuje patent na wykształconego Gospodarza lub Leśniczego, z podpisem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego. Uczniowie na koszcie Rządu, praktykujący w dobrach i lasach rządowych, ulegają examinom i wchodzą na listę kandydatów do służby rządowej, podług przepisów w tej mierze obowiązujących. Celujący pomiędzy nimi otrzymują w nagrodę srebrne medale, za decyzją Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

Art. 59.

Uczniowie Instytutu, przez czas nauki i praktyki, niemniej ci, którzy otrzymują patenta, wolni będą od poboru do służby wojskowej, jeżeli następnie przez naganne postępowanie prawa takowego nie utracą.

ROZDZIAŁ V.

Porządek wewnętrzny.

Art. 60.

Uczniowie otrzymują w Instytucie pomieszkание, stół, opał, światło, pomoc lekarską, usługę i t. d. Zostają oni pod ścisłym dozorem władzy, nad Instytutem przełożonej.

Ст. 61.

Воспитанникъ долженъ быть прилеженъ и имѣть охоту къ будущему своему назначенію земледѣльца или лѣсовода.

Ст. 62.

Воспитанники имѣютъ установленный мундиръ. Носить партикулярное платье воспитанникамъ, какъ въ самомъ Институтѣ, такъ и виѣ онаго, запрещается.

Ст. 63.

Во все продолженіе учебнаго года не дозволяется воспитанникамъ отлучаться изъ Института. Въ случаѣ важныхъ обстоятельствъ, Директоръ Института, по умотрѣнію своему, можетъ уволить воспитанника не болѣе какъ на 6 дней.

Ст. 64.

Правила о дисциплинѣ и внутреннемъ порядкѣ, предписанныя для всѣхъ училищъ Царства, равно тѣ, которыя въ послѣдствіи будутъ на сей конецъ изданы, должны быть въ Институтѣ строго соблюдаемы.

Глава VI.

О Сельской Школѣ.

Ст. 65.

Сельская Школа состоитъ подъ непосредственнымъ вѣдѣніемъ особаго Учителя; онъ обязанъ находиться всегда съ учениками, имѣть съ ними столъ, преподавать имъ уроки и, во время работъ въ полѣ, находиться при нихъ неотлучно.

Ст. 66.

Подъ надзоромъ Учителя состоятъ также ремесленники, обучающіе учениковъ Сельской Школы разнымъ ремесламъ.

Ст. 67.

Въ Сельской Школѣ преподается: а) Законъ Божій, б) чтеніе по-Польски и по-Русски; в) чистописаніе; г) начала ариѳметики; д) черченіе разныхъ фигуръ на доскѣ и измѣреніе поверхности земли посредствомъ шаговъ и прента; е) необходимыя свѣдѣнія по части сельскаго хозяйства и садоводства.

Ст. 68.

Ручныя занятія учениковъ Сельской Школы должны быть примѣнены ко всѣмъ вообще хозяйственнымъ работамъ.

Art. 61.

Uczeń powinien być pilnym i mieć ochotę do przyszłego powołania gospodarza lub leśniczego.

Art. 62.

Uczniowie mają przepisany mundur. Używanie sukien cywilnych, tak w Instytucie, jako i zewnątrz onego, zabrania się.

Art. 63.

Przez cały rok szkolny nie pozwala się uczniom oddalać się z Instytutu. Wrazie ważnych powodów, Dyrektor Instytutu, wedle uznania swego, może uwalniać uczniów, nie dłużej wszakże nad dni sześć.

Art. 64.

Przepisy karności i porządku wewnętrznego, dla wszystkich szkół w Królestwie wydane, lub wydać się następnie mogące, powinny być ściśle w Instytucie zachowywane.

ROZDZIAŁ VI.

O Szkole Wiejskiej.

Art. 65.

Szkola Wiejska zostaje pod bezpośrednim dozorem osobnego Nauczyciela, który mieszka razem z uczniami, ma z nimi wspólny stół, wyklada im lekcye i ciągle towarzyszy przy pracy ręcznej w polu.

Art. 66.

Do jego nadzoru należą także rzemieślnicy, nauczający różnych rzemiosł uczniów Szkoły Wiejskiej.

Art. 67.

Przedmioty nauki w Szkole Wiejskiej są: a) Religia; b) czytanie po Polsku i po Rosyjsku; c) pisanie; d) początki arytmetyki; e) rysowanie na tablicy figur i wymierzanie ziemi za pomocą kroków i pręta; f) potrzebniejsze wiadomości z nauk gospodarstwa wiejskiego i ogrodnictwa.

Art. 68.

Zatrudnienia ręczne uczniów Szkoły Wiejskiej zastosowane być powinny do wszystkich w ogóle czynności w gospodarstwie wiejskiem.

Ст. 69.

Ученики Сельской Школы упражняются въ необходимыхъ для земледѣльца ремеслахъ, такъ, чтобы въ случаѣ необходимости были въ состояніи производить хозяйственныя починки и заступать въ деревняхъ мѣсто ремесленниковъ. Ремесла, которымъ ученики обучаются въ Сельской Школѣ, суть слѣдующія: плотничное, столярное, колесное, бочарное, токарное, кровельное, кузнечное, слесарное, шорное, сапожное, портное, канатное, кирпичное, горшечное и печное.

Ст. 70.

Ученики не обучаются всѣмъ ремесламъ вмѣстѣ, а каждый учится тому, къ которому имѣетъ способность, что впрочемъ зависитъ отъ усмотрѣнія начальства Института.

Ст. 71.

Ручныя хозяйственныя работы составляютъ главный предметъ занятій учениковъ Сельской Школы; на преподаваніе наукъ и предметовъ, поименованныхъ въ 67 статьѣ сего Положенія, назначается лѣтомъ два часа въ день, а зимою — четыре.

Ст. 72.

Въ Сельскую Школу принимаются ученики, не моложе 13 лѣтъ; при чемъ дѣти земледѣльцевъ имѣютъ преимущество предъ прочими.

Ст. 73.

Ученики Сельской Школы состоятъ, какъ на иждивеніи казенномъ, такъ и частныхъ лицъ.

Ст. 74.

Казеннокоштные ученики Сельской Школы должны находиться въ Институтѣ 7 лѣтъ, до истеченія коихъ ни родители, ни родные, безъ возврата употребленныхъ Казною издержекъ на содержаніе, взять ихъ обратно не въ правѣ. Срокъ сей однакожъ, по уважительнымъ причинамъ, согласно представленію Директора Института, можетъ быть уменьшенъ Попечителемъ Варшавскаго учебнаго округа.

Ст. 75.

Желающіе помѣстить ученика въ Сельскую Школу уплачиваютъ ежегодно на его содержаніе по 200 злот. и назначаютъ время пребыванія въ Институтѣ.

Art. 69

Учениowie Szkoły Wiejskiej uczą się rzemiosł koniecznych dla rolnika tak, ażeby w przypadku potrzeby mogli naprawiać narzędzia gospodarskie, tudzież zastępować rzemieślników na wsi. Rzemiosła, których uczniowie w Szkole Wiejskiej uczą się, są następujące: ciesielstwo, stolarstwo, kołodziejstwo, bednarstwo, tokarstwo, pokrywanie dachów, kowalstwo, ślusarstwo, rymarstwo, szewctwo, krawiectwo, powroźnictwo, strycharstwo, garncarstwo i zduństwo.

Art. 70.

Nie każdy uczeń wszystkich zarazem uczy się rzemiosł, lecz przeznaczony jedynie zostaje do niektórych, podług zdolności, co jednak zależy od uznania władzy Instytutowej.

Art. 71.

Zatrudnienia ręczne gospodarskie stanowią główne zajęcie uczniów Szkoły Wiejskiej; na naukę zaś przedmiotów, art. 67-m wskazanych, przeznaczają się, w miesiącach letnich, dwie godziny dziennie, w miesiącach zaś zimowych, cztery godziny.

Art. 72.

Do Szkoły Wiejskiej przyjmują się uczniowie mający najmniej lat 13, z zapewnieniem pierwszeństwa dla dzieci stanu rolniczego.

Art. 73.

Uczniowie Szkoły Wiejskiej są bądź na koszcie rządowym, bądź na koszcie osób prywatnych.

Art. 74.

Uczniowie Szkoły Wiejskiej, utrzymywani kosztem rządowym, zostają w Instytucie przez lat siedm, i do upływu tego czasu, ani rodzice, ani krewni, odbierać ich ze szkoły nie mogą, chyba gdyby powrócili Rządowi kosztu ich utrzymania. Jednakże czas ten, dla ważnych przyczyn, na przedstawienie Dyrektora Instytutu, przez Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego skrócony być może.

Art. 75.

Chcący umieścić ucznia w Szkole Wiejskiej, płacą na utrzymanie każdego z nich złp. 200, i mogą oznaczyć czas, na jaki ucznia do Instytutu oddają.

Ст. 76.

Директоръ Института рѣшаетъ приемъ учениковъ въ Сельскую Школу.

Ст. 77.

Число учениковъ Сельской Школы и издержки на содержание ихъ опредѣляются штатомъ, утверждаемымъ ежегодно Попечителемъ Варшавскаго учебнаго округа.

Ст. 78.

Въ первые годы пребыванія учениковъ въ Сельской Школѣ, сверхъ наукъ, упражняются они въ ручныхъ хозяйственныхъ работахъ, потомъ въ ремеслахъ, а на послѣдокъ могутъ посвятить себя какой либо отдѣленной отрасли хозяйства и приспособляться къ поступленію въ овчари, винокуры, садовники и прочіе, и тогда уже отдаются подъ надзоръ подлежащаго мастера.

Ст. 79.

Ученики Сельской Школы имѣютъ установленную форменную одежду.

Ст. 80.

Ученики Сельской Школы, пробывъ въ оной 7 лѣтъ, получаютъ свидѣтельства объ успѣхахъ въ наукахъ, хозяйственной практикѣ и ремеслахъ, въ чемъ подвергаются подробному испытанію. Свидѣтельства подписываются Директоромъ Института и Учителемъ Сельской Школы и утверждаются Попечителемъ Варшавскаго учебнаго округа.

Ст. 81.

Ученики Сельской Школы, отличившіеся, во время пребыванія въ Институтѣ, прилежаніемъ и способностію и удостоившіеся при томъ свидѣтельства начальства объ успѣшномъ окончаніи наукъ и изученіи ремесла, освобождаются отъ рекрутской повинности, если внослѣдствіи предосудительнымъ поведеніемъ не лишатся на то права.

Ст. 82.

Маримонтскія имѣнія, съ принадлежностями, освобождаются отъ квартирной повинности въ натурѣ и деньгахъ.

Министръ Народнаго Просвѣщенія

(подписано) *Сергій Уваровъ.*

Art. 76.

Względem przyjęcia ucznia do Szkoły Wiejskiej stanowi Dyrektor Instytutu.

Art. 77.

Liczbę uczniów Szkoły Wiejskiej i koszt jej utrzymania oznacza etat, corocznie przez Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego zatwierdzony.

Art. 78.

Przez ciąg pierwszych lat zostawania w Szkole Wiejskiej, uczniowie, oprócz nauk, wprawiani są do ręcznych zatrudnień gospodarskich, następnie do szczególnych rzemiosł, przy końcu zaś pobytu w Szkole, mogą się poświęcać pewnym gałęziom gospodarstwa, dla usposobienia się na owczarzy, gorzelanych, ogrodników i t. p. i wtedy oddawani są pod dozór szczególnego właściwego przewodnika.

Art. 79.

Uczniowie Szkoły Wiejskiej noszą przepisaną dla siebie odzież.

Art. 80.

Uczniowie Szkoły Wiejskiej, po ukończeniu lat siedmiu pobytu w niej, otrzymują świadectwa z nabytej nauki i wprawy w zatrudnieniach gospodarskich, tudzież rzemiosłach, po odbyciu szczegółowego egzaminu. Świadectwa podpisują: Dyrektor Instytutu i Nauczyciel Szkoły Wiejskiej, a zatwierdza Kurator Okręgu Naukowego Warszawskiego.

Art. 81.

Uczniowie Szkoły Wiejskiej, odznaczający się w ciągu pobytu w Instytucie pilnością i zdatnością, tudzież uzyskujący z zadowoleniem władzy Instytutowej świadectwo z ukończonej nauki i wprawy, wolni będą od popisu do służby wojskowej, jeżeli przez naganne postępowanie prawa takowego nie utracą później.

Art. 82.

Dobra Marymont z przyległościami wolne będą od kwaterek, tak w naturze, jak i w pieniądzech.

Minister Oświecenia Narodowego

(podpisano) *Sergiusz Uwarow.*

Приложение 1-е къ № 5-му.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „Быть по сему“.

Въ Динабургѣ, 31 Августа 1840 года.

Штатъ расходовъ на содержание Института Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства.

Объясненіе расходовъ	На каж- дый пред- метъ по- рознь	На всё	Вообще
З л о т ы х ъ			
А) Составъ Учителей и содержаніе ихъ.			
Директоръ Института	10,000	10,000	
Инспекторъ надъ учениками	4,500	4,500	
Два Профессора:			
а) землемѣрія, черченія плановъ, хозяй- ственной механики и сельской архи- тектуры	4,500	9,000	
б) естественной исторіи, физики и са- доводства	4,500		
Примѣчаніе. Оба постоянно живутъ въ Ма- римонтѣ.			
Девять Профессоровъ, а именно:			
а) Закона Божія	1,200	19,200	
б) лѣсоводства	2,000		
в) второй Профессоръ лѣсоводства	2,000		
г) химіи и технологии	2,000		
д) правовѣдѣнія и администраціи	2,000		
е) ветеринаріи	2,000		
ж) хозяйственной отчетности	2,000		
з) русскаго языка и хозяйственной ста- тистики	2,000		
и) нѣмецкаго языка	2,000		
Адъюнктъ въ помощь Директору Инсти- тута, для преподаванія сельскаго хо- зяйства	2,000		42,700

1-y Annex do № 5-go.

Na oryginalę własną Jego Cesarsko-Królewskiej Mości ręką napisano: „Ma być podług tego.“

w Dynaburgu, d. 31 Sierpnia 1840 r.

Etat wydatków na utrzymanie Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa.

W y k a z k o s z t ó w	Na każdy przedmiot z osobna	Na wszystkie	Ogół
	Z ł o t y c h		
A) Skład Professorów i ich płaca.			
Dyrektor Instytutu	10,000	10,000	
Inspektor uczniów	4,500	4,500	
Professorów dwóch:			
a) miernictwa, rysunku planów, mechaniki gospodarskiej i architektury wiejskiej	4,500	9,000	
b) historyi naturalnej, fizyki i ogrodnictwa	4,500		
Uwaga. Oba mają stałe pomieszkание w Marymoncie.			
Dziwięciu Professorów, a mianowicie:			
a) Religii	1,200	19,200	
b) leśnictwa	2,000		
c) drugi Professor leśnictwa	2,000		
d) chemii i technologii	2,000		
e) prawa i administracyi	2,000		
f) weterynaryi	2,000		
g) rachunkowości gospodarskiej	2,000		
h) języka rossyjskiego i statystyki gospodarskiej	2,000		
i) języka niemieckiego	2,000		
Adjunkt w pomoc Dyrektorowi Instytutu, do wykładu nauki gospodarstwa wiejskiego	2,000		42,700

Объясненіе расходовъ	На каж- дый пред- метъ по- рознь	На всѣ	Вообще
	З л о т ы х ъ		
<i>Б) Управление Института.</i>			
Казначей	2,000	2,000	
Контролеръ	1,500	1,500	
Секретарь	1,500	1,500	
На канцелярскіе расходы	800	800	5,800
<i>В) Ученики, содержимые на казенномъ из- дѣніи.</i>			
Шесть учениковъ, полагая на каждого по 666 злотыхъ 20 грошей			4,000
<i>Г) На другія надобности Института:</i>			
На бібліотеку и кабинетъ моделей и раз- ныхъ орудій	2,000	2,000	
— отопленіе и освѣщеніе помѣщеній, при- надлежащихъ училищу	800	800	
— наемъ экипажа для Учителей, приѣзжа- ющихъ изъ г. Варшавы	2,000	2,000	
— содержаніе Лекаря	500	500	
— содержаніе больницы	200	200	
— жалованье тремъ человѣкамъ Инвали- дамъ, для содержанія порядка въ у- чилищѣ	360	1,080	
— искусственное разведеніе лѣсовъ	600	600	
— содержаніе и починку зданій, принад- лежащихъ училищу	3,000	3,000	
Для двухъ дворниковъ, полагая каждому по 40 злотыхъ въ мѣсяцъ	480	960	
На чистку трубъ	500	500	
— устройство ботаническо-хозяйскаго са- да и содержаніе чистоты на площадяхъ около зданій училища	500	500	12,140
<i>Сельская Школа.</i>			
Учитель	2,000	2,000	

W y k a z k o s z t ó w	Na każdy przedmiot z osobna	Na wszystkie	Ogół
	Z ł o t y c h		
B) <i>Urzednicy Instytutu:</i>			
Kasyer	2,000	2,000	5,800
Kontroller	1,500	1,500	
Sekretarz	1,500	1,500	
Na materiały piśmienne	800	800	
C) <i>Uczniowie utrzymywani na koszcie Państwa:</i>			
Uczniów sześciu, licząc na każdego po złp. 666 gr. 20			4,000
D) <i>Na inne potrzeby Instytutu:</i>			
Na bibliotekę i gabinet modeli i różnych narzędzi	2,000	2,000	12,140
— opał i światło lokali, do Instytutu na- leżących	800	800	
— najem powozu dla Nauczycieli przy- jeżdżających z Warszawy	2,000	2,000	
— opłatę Lekarza	500	500	
— utrzymanie infirmary	200	200	
— płacę trzech inwalidów, dla utrzyma- nia porządku w szkole	360	1,080	
— sztuczną uprawę lasów	600	600	
— utrzymanie i reperacyę gmachów, do szkoły należących	3,000	3,000	
Dwom stróżom, licząc na każdego po złp. 40 co miesiąc	480	960	
Na wycieranie kominów	500	500	
Na urządzenie ogrodu botaniczno-gospodar- skiego i utrzymanie czystości na pla- cach i około gmachu szkolnego	500	500	
<i>Szkoła Wiejska:</i>			
Nauczyciel	2,000	2,000	

Объяснение расходовъ	На каж- дый пред- метъ по- рознь	На всѣ	Вообще
	З л о т ы х ъ		
Двадцать учениковъ на казенномъ ижди- веніи	200	4,000	
На отопленіе и освѣщеніе	800	800	
— содержаніе и починку зданій	200	200	
— вознагражденіе, по мѣрѣ надобности, ремесленниковъ, употребляемыхъ для обученія въ Сельскомъ Училищѣ . .	3,000	3,000	10,000
— экстраординарные и непредвидимые расходы, въ распоряженіе Попечителя Варшавскаго учебнаго округа . .	2,360	2,360	2,360
Всего	—	—	77,000

Примѣчаніе. На удовлетвореніе таковыхъ расходовъ назначено:
отъ Казны 39,333 зл. 10 гр.
отъ Правительственной Комми-
сін Финансовъ и Казначейства 22,000 „ — „
поступаетъ дохода съ имѣній Ма-
римонта и принадлежащихъ къ
оному деревень 15,666 зл. 20 гр.
Итого . 77,000 зл. — „

Министръ Народнаго Просвѣщенія
(подписано) *Сергій Уваровъ.*

W y k a z k o s z t ó w	Na każdy przedmiot z osobna	Na wszystkie	Ogół
	Z ł o t y c h		
Dwudziestu uczniów na koszcie rządowym	200	4,000	
Na opał i światło	800	800	
— utrzymanie i reperacyą lokali . . .	200	200	
— wynagrodzenie, w miarę potrzeby, rze- mieślników używanych do uczenia w Szkołe Wiejskiej właściwych rzemiosł	3,000	3,000	10,000
— extraordinaryjne i nieprzewidziane wy- datki, do dyspozycyi Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego	2,360	2,360	2,360
w Ogóle	—	—	77,000

Uwaga. Na zaspokojenie powyższych wydatków przeznacza:
Rząd 39,333 złp. 10 gr.
Kommissya Rządowa Przycho-
dów i Skarbu 22,000 „ — —
Wpływa dochód z dóbr Mary-
montu i należących do niego wsi 15,666 złp. 20 gr.
W ogóle . 77,000 złp. „

Minister Oświecenia Narodowego
(podpisano) *Sergiusz Uwarow.*

Приложение 2-е къ № 5-му.

Расписание часовъ преподаванія наукъ въ Институтъ Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства.

№	Учебные предметы	Число уроковъ въ недѣлю по классамъ						Общее число часовъ въ недѣлю
		По земледѣльческому отдѣленію по классамъ		По лѣсному отдѣленію по классамъ		По общему отдѣленію по классамъ		
		I.	II.	I.	II.	I.	II.	
1	Законъ Божій	—	—	—	—	1	1	2
2	Сельское хозяйство	—	—	—	—	3	3	6
3	Лѣсоводство	1 1/2	1 1/2	3	3	—	—	9
4	Ариѳметика	—	—	—	—	3	—	3
5	Бухгалтерія	—	—	—	—	—	1 1/2	1 1/2
6	Геометрія	—	—	—	—	2	—	2
7	Линейное, архитектурное и механическое черченіе	—	—	—	—	2	—	2
8	Землемѣріе	—	—	—	—	—	2	2
9	Механика съ упражненіями	—	—	—	—	—	2 1/2	2 1/2
10	Сельская архитектура съ упражненіями	—	—	—	—	—	2 1/2	2 1/2
11	Естественная исторія и фیزیологія	—	—	—	—	4 1/2	2	6 1/2
12	Садоводство	—	—	—	—	—	2	2
13	Физика	—	—	—	—	2 1/2	1	3 1/2
14	Химія	—	—	—	—	2 1/2	—	2 1/2
15	Технологія	—	—	—	—	—	2 1/2	2 1/2
16	Ветеринарія	—	—	—	—	1 1/2	1 1/2	3
17	Законовѣдѣніе и администрація	—	—	—	—	2 1/2	1	3 1/2
18	Русскій языкъ	—	—	—	—	3	1 1/2	4 1/2
19	Статистика (преподается на русскомъ языкѣ)	—	—	—	—	—	2	2
20	Нѣмецкій языкъ	—	—	—	—	1	2 1/2	3 1/2
Всего		1 1/2	1 1/2	3	3	28 1/2	28 1/2	66

Министръ Народнаго Просвѣщенія
(подписано) *Сергій Уваровъ.*

2-i Annex do № 5-go.

Rozkład godzin na nauki wykładane w Instytucie Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa.

N.	Przedmioty naukowe.	Liczba lekcyj w tygodniu						Ogólna liczba go- dzin w tygodniu
		Wyłączenie w oddziale rolniczym		Wyłączenie w oddziale leśnym		W obu oddziałach razem		
		I.	II.	I.	II.	I.	II.	
1	Nauka Religii	—	—	—	—	1	1	2
2	Gospodarstwo wiejskie	—	—	—	—	3	3	6
3	Leśnictwo	1 1/2	1 1/2	3	3	—	—	9
4	Arytmetyka	—	—	—	—	3	—	3
5	Buchhalterya	—	—	—	—	—	1 1/2	1 1/2
6	Geometrya	—	—	—	—	2	—	2
7	Rysunek linearny, architektoni- czny i mechaniczny	—	—	—	—	2	—	2
8	Miernictwo	—	—	—	—	—	2	2
9	Mechanika z ćwiczeniami	—	—	—	—	—	2 1/2	2 1/2
10	Budownictwo wiejskie z ćwicze- niami	—	—	—	—	—	2 1/2	2 1/2
11	Historya naturalna i fizyologia	—	—	—	—	4 1/2	2	6 1/2
12	Ogrodnictwo	—	—	—	—	—	2	2
13	Fizyka	—	—	—	—	2 1/2	1	3 1/2
14	Chemia	—	—	—	—	2 1/2	—	2 1/2
15	Technologia	—	—	—	—	—	2 1/2	2 1/2
16	Weterynarya	—	—	—	—	1 1/2	1 1/2	3
17	Prawo i administracya	—	—	—	—	2 1/2	1	3 1/2
18	Język rossyjski	—	—	—	—	3	1 1/2	4 1/2
19	Statystyka (wykłada się w języ- ku rossyjskim).	—	—	—	—	—	2	2
20	Język niemiecki	—	—	—	—	1	2 1/2	3 1/2
w Ogóle		1 1/2	1 1/2	3	3	28 1/2	28 1/2	66

Minister Oświecenia Narodowego
(podpisano) *Sergiusz Uwarow.*

N° 6.

Положеніе о Художественной Школѣ въ Варшавѣ.

(22 Февраля 1844 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „Быть по сему.“

Въ С.-Петербургѣ,
22-го Февраля 1844 года.

Положеніе о Художественной Школѣ въ Варшавѣ.

Цѣль учрежденія.

§ 1.

Цѣль учрежденія Художественной Школы состоитъ въ доставленіи юношеству Царства Польскаго способовъ обучаться рисованію, живописи, ваянію и архитектурѣ.

§ 2.

Художественная Школа учреждается при Варшавской Реальной Гимназіи, въ замѣну Отдѣленія Живописи, и подчиняется Директору сей Гимназіи, на общемъ основаніи Устава учебныхъ заведеній Варшавскаго округа.

§ 3.

Для надзора за учениками опредѣляется особый Инспекторъ, а для преподаванія назначается потребное число Учителей.

§ 4.

Художественная Школа состоитъ изъ 3-хъ Отдѣленій: Живописи, Ваянія и Архитектуры.

§ 5.

Въ Художественной Школѣ преподаются:

- 1) Законъ Божій;
- 2) Русскій языкъ и словесность;
- 3) рисованіе съ натуры орнаментовъ и пейзажей;
- 4) художественная анатомія;
- 5) перспектива и оптика;
- 6) композиція и живопись;

N° 6.

Ustawa dla Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie.

Na oryginale własną Jego CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ MOŚCI napisano ręką: „Ma być podług tego.“

w Petersburgu,
d. 22 Lutego 1844 roku.

USTAWA DLA SZKOŁY SZTUK PIĘKNYCH W WARSZAWIE.

Cel ustanowienia.

§ 1.

Ustanowienie Szkoły Sztuk Pięknych ma na celu podać sposobność młodzieży Królestwa Polskiego kształcenia się w rysunkach, malarstwie, rzeźbiarstwie i architekturze.

§ 2.

Szkoła Sztuk Pięknych ustanowioną zostaje przy Gimnazjum Realném w Warszawie, w miejsce Oddziału malarstwa i znajdować się będzie pod zwierzchnością Dyrektora tegoż Gimnazjum, stosownie do ogólnych przepisów Ustawy instytutów naukowych Okręgu Warszawskiego.

§ 3.

Do pomocy w dozorowaniu uczniów, przeznaczonym zostaje oddzielny Inspektor, a do wykładu przedmiotów, stosowna liczba Nauczycieli.

§ 4.

Szkoła Sztuk Pięknych składa się z 3-ch Oddziałów: malarstwa, rzeźby i architektury.

§ 5.

W Szkole Sztuk Pięknych wykładają się:

- 1) Religia;
- 2) język Rosyjski i literatura;
- 3) rysunek z żyjącej natury, ornamentów i pejzaży;
- 4) anatomia zastosowana do sztuk pięknych;
- 5) perspektywa i optyka;
- 6) kompozycja i malowanie;

- 7) всеобщая история, древности и мифология, примененная к художествам;
- 8) история изящных искусств;
- 9) ваяние;
- 10) архитектура;
- 11) математика, с приложением к архитектурѣ;
- 12) нивелировка и землемѣрие;
- 13) приложение статики к выбору и приготовлению прочныхъ материаловъ.

§ 6.

Ученіе въ Художественной Школѣ раздѣляется въ Отдѣленіяхъ Живописи и Ваянія на четыре курса, а въ Отдѣленіи Архитектуры, на три. Въ Отдѣленіяхъ Живописи и Ваянія, первые три курса продолжаются по одному году, а четвертый два года; въ Отдѣленіи Архитектуры каждый курсъ полагается по одному году. Впрочемъ, для усовершенствованія въ изучаемыхъ предметахъ, ученики могутъ оставаться въ каждомъ курсѣ и болѣе положеннаго срока, по усмотрѣнію Попечителя округа и съ его разрѣшенія.

§ 7.

Распределение учебныхъ предметовъ по Отдѣленіямъ и часамъ, означено въ приложенной таблицѣ. Отступленіе отъ оной дозволяется не иначе, какъ съ особаго каждый разъ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія.

Объ Инспекторѣ и Учителяхъ.

§ 8.

Общія обязанности и преимущества Инспектора и Учителей Художественной Школы суть тѣ же, которыя постановлены въ Уставѣ учебныхъ заведеній Варшавскаго округа, для соответствующихъ званій въ Гимназіяхъ.

§ 9.

Учители главныхъ предметовъ, а именно: живописи, ваянія и архитектуры, называются старшими. Они заведываютъ, каждый по своей части, собраніями учебныхъ пособій.

§ 10.

Старшіе Учители обязаны составить программы, по которымъ они намѣрены излагать свои предметы. Программы

- 7) historia powszechna, starożytności i mitologia, zastosowane do sztuk pięknych;
- 8) historia sztuk pięknych;
- 9) nauka rzeźby;
- 10) architektura;
- 11) matematyka, z zastosowaniem do architektury;
- 12) niwelacja i miernictwo;
- 13) zastosowanie statyki do wyboru i przygotowania trwałych materiałów.

§ 6.

W Oddziałach malarstwa i rzeźby, nauki wykładane będą w 4-ch kursach, a w Oddziale architektury w trzech. W Oddziałach malarstwa i rzeźby, pierwsze 3 kursa mają być roczne, a czwarty dwuletni, w Oddziale zaś architektury każdy kurs będzie roczny. Wszakże dla udoskonalenia się w wykładanych przedmiotach, uczniowie mogą zostawać w każdym kursie dłużej nad czas określony, według uznania Kuratora Okręgu i za jego decyzją.

§ 7.

Podział przedmiotów naukowych na oddziały i godziny oznaczony jest w załączającej się tabelli. Zmiana w tej tabelli nie inaczej nastąpić może, jak za szczególnym na każdy raz zezwoleniem Ministra Oświecenia Narodowego.

O Inspektorze i Nauczycielach.

§ 8.

Obowiązki i prerogatywy Inspektora i Nauczycieli Szkoły Sztuk Pięknych są w ogólności też same, jakie Ustawa instytutów naukowych Warszawskiego Okręgu przepisuje dla odpowiadających im posad w Gimnazyach.

§ 9.

Nauczyciele głównych przedmiotów, a mianowicie: malarstwa, rzeźby i architektury, noszą tytuł starszych. Mają oni w swoim zawiadywaniu, każdy do właściwego przedmiotu, zbiory pomocy naukowych.

§ 10.

Starsi Nauczyciele winni są ułożyć programma, wedle których przedmioty swoje wykladać zamierzają. Programmata rze-

сії, по разсмотрѣніи ихъ въ Совѣтъ Народнаго Просвѣщенія, представляются на утверждение Министра.

§ 11.

Въ случаѣ надобности, одинъ Учитель можетъ преподавать и два предмета, съ соразмѣрнымъ за то вознагражденіемъ, не иначе однакожъ, какъ съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія.

Часть Хозяйственная.

§ 12.

Художественная Школа содержится на счетъ суммы, опредѣленной штатомъ, и платы, вносимой воспитанниками за обученіе.

§ 13.

Послѣдняя употребляется, съ разрѣшенія Попечителя округа, на покупку моделей, образцовъ для рисованія, инструментовъ и вообще пособій по части рисованія, живописи и архитектуры, на усовершенствованіе Школы и другія надобности. Могушіе быть за сими расходами остатки дозволяется, по представленію Попечителя и съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія обращать на награжденіе отличнѣйшихъ Учителей, учениковъ и другихъ лицъ, состоящихъ при Школѣ.

Объ ученикахъ.

§ 14.

Въ Отдѣленія Живописи и Ваянія принимаются ученики, кончившіе курсъ ученія въ четырехъ классахъ Уѣздныхъ Училищъ, или въ первыхъ четырехъ классахъ Гимназій. Исключеніе изъ сего правила допускается только по уваженію особеннаго дарованія учениковъ и не иначе, какъ съ разрѣшенія Попечителя округа. Въ Отдѣленіе Архитектуры принимаются ученики, кончившіе съ успѣхомъ полный курсъ ученія въ одной изъ Гимназій округа.

§ 15.

Желающіе поступить въ Школу обязаны представить свидѣтельство подлежащаго начальства о своемъ поведеніи, и доказать на испытаніи способность къ той отрасли художествъ, которую избираютъ, и что имѣютъ достаточныя свѣ-

дѣнія, по roztrząśnieniu ich w Radzie Wychowania Publicznego, przedstawione będą do zatwierdzenia Ministra.

§ 11.

W miarę potrzeby, jeden Nauczyciel wykładać może dwa nawet przedmioty, za stosowném wynagrodzeniem, nieinaczéj wszakże, jak za decyzją Ministra Oświecenia Narodowego.

Administracya Ekonomiczna.

§ 12.

Fundusz na utrzymanie Szkoły Sztuk Pięknych składać się ma z summy, etatem oznaczonej, i z opłat od uczniów.

§ 13.

Fundusz z opłat od uczniów użytym będzie, za decyzją Kuratora Okręgu, na kupno modeli, wzorów rysunkowych, narzędzi i materyałów rysunkowych, malarskich i architektonicznych, w ogólności, na udoskonalenie Szkoły i inne potrzeby. Pozostałości od wydatków powyższych mogą być, w skutku przedstawienia Kuratora, za decyzją Ministra Oświecenia Narodowego, przeznaczane na wynagrodzenia odznaczających się Nauczycieli, uczniów i innych osób, do składu Szkoły należących.

O uczniach.

§ 14.

Na Oddziały malarstwa i rzeźby przyjmowani będą uczniowie, którzy ukończyli kurs nauk w 4-ch klassach szkół powiatowych, lub w 4-ch pierwszych klassach Gimnazyów. Wyjątek od tego przepisu nastąpić może jedynie ze względu na szczególny talent uczniów, i nieinaczéj jak za decyzją Kuratora Okręgu. Na Oddział architektury przyjmowani być mają uczniowie, którzy ukończyli z korzyścią całkowity kurs nauk w jednym z Gimnazyów Okręgu.

§ 15.

Nim uczeń do Szkoły zapisanym zostanie, winien złożyć świadectwo właściwej władzy o swoim prowadzeniu się i udowodnić na examinie zdolność do nauki, której się chce po-

дѣнія въ предметахъ, находящихся въ ближайшей связи съ оными.

§ 16.

Плата за учение съ учениковъ, поступающихъ въ Отдѣленіе Живописи и Ваянія, назначается по 7 руб. 50 коп. сер., а съ учениковъ, поступающихъ въ Отдѣленіе Архитектуры, по 15 руб. сер. въ годъ. Плата вносится за каждое полугодіе впередъ, и ни въ какомъ случаѣ не возвращается. Количество оной можетъ быть измѣняемо, по представленію Попечителя и съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія.

§ 17.

Общія постановленія, изданныя для учебныхъ заведеній Варшавскаго округа, относительно внутреннего порядка, надзора и школьной дисциплины, распространяются въ полной мѣрѣ и на учениковъ Художественной Школы.

Объ испытаніяхъ.

§ 18.

Испытанія въ Художественной Школѣ бываютъ двоякаго рода: годовичныя и окончательныя. Какъ тѣ, такъ и другія производятся каждому воспитаннику порознь, въ присутствіи Директора Реальной Гимназіи, Учителей Школы, а также назначенныхъ для того Попечителемъ Варшавскаго учебнаго округа лицъ.

§ 19.

При испытаніяхъ, кромѣ свѣдѣній въ учебныхъ предметахъ, принимаются въ соображеніе и работы, исполненныя учениками по заданнымъ программамъ. Порядокъ и способъ испытанія опредѣляются Попечителемъ округа.

§ 20.

Работы, представляемыя на годовичныхъ испытаніяхъ, остаются въ Школѣ, для удостовѣренія въ успѣхахъ учениковъ; работы же, представленныя на окончательномъ испытаніи по одобренію Учительскаго собранія, могутъ быть посылаемы на выставку произведеній отечественныхъ художниковъ. Эти работы составляютъ собственность Школы.

свѣдѣнія и усposобіеніе достаточные зъ тыхъ предметовъ, кторѣ маю блізшы звязекъ зъ wspomnioną nauką.

§ 16.

Opłata szkolna od uczniów na Oddziale malarstwa i rzeźby ustanowioną zostaje w ilości rub. sr. 7 kop. 50, a od uczniów na Oddziale architektury, w ilości rub. sr. 15 rocznie. Opłata uiszczoną być winna za każde półrocze z góry, i nie ulega zwrotowi w żadnym przypadku. Ilość onę zmienioną być może, w skutku przedstawienia Kuratora, za decyzją Ministra Oświecenia Narodowego.

§ 17.

Ogólne przepisy, wydane dla instytutów naukowych Okręgu Warszawskiego, pod względem porządku wewnętrznego, dozoru i karności szkolnej, rozciągają się w zupełności i na uczniów Szkoły Sztuk Pięknych.

O examinach.

§ 18.

Examina w szkole sztuk pięknych są dwójakie: roczne i ostateczne, czyli całokursowe. Jak jedne, tak drugie odbywają się indywidualnie, w obecności Dyrektora Gimnazjum Realnego, Nauczycieli szkoły, tudzież osób, przez Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego wyznaczonych.

§ 19.

Na examinach, oprócz usposobienia w przedmiotach naukowych, zwracać należy uwagę na roboty, wykonane przez uczniów według zadanych programatów. Sposób examinowania Kurator Okręgu przepisze.

§ 20.

Roboty składane na examinach rocznych zachowane będą w Szkole, dla przekonywania się o postępie uczniów. Roboty zaś z examinów ostatecznych czyli całokursowych, za uznaniem zgromadzenia Nauczycielskiego, mogą być posyłane na wystawę publiczną dzieł artystycznych krajowych. Roboty te staną się własnością Szkoły.

§ 21.

Ученики, удостоиваемые къ выпуску, получают аттестаты по формѣ, предписанной Совѣтомъ Народнаго Просвѣщенія, за подписью Директора и всѣхъ Учителей. Свидѣтельства, выдаваемые ученикамъ, неокончившимъ полнаго курса ученія, подписываетъ одинъ только Директоръ Реальной Гимназии.

Права и преимущества Художественной Школы.

§ 22.

Художественная Школа пользуется тѣми же правами и преимуществами, какія предоставлены среднимъ учебнымъ заведеніямъ Варшавскаго учебнаго округа.

§ 23.

Ученики Школы, на время продолженія наукъ, увольняются отъ военной конскрипціи.

§ 24.

Ученики третьяго курса по Отдѣленію Архитектуры могутъ, съ согласія Попечителя Варшавскаго учебнаго округа, для приобрѣтенія практическихъ познаній, заниматься при мѣстныхъ Архитекторахъ.

§ 25.

Ученики, кончившіе съ успѣхомъ полный курсъ ученія по Отдѣленію Живописи, и получившіе одобрительные аттестаты, имѣютъ преимущественное право на опредѣленіе Учителями въ казенныя учебныя заведенія.

§ 26.

Ученики, съ успѣхомъ кончившіе полный курсъ ученія по Отдѣленію Архитектуры, и получившіе одобрительные аттестаты, имѣютъ право на званіе Архитекторовъ первой степени или Кондукторовъ; впоследствии же, по мѣрѣ приобрѣтенія большихъ познаній и способностей, могутъ искать высшихъ степеней въ званіи Архитекторовъ, на основаніи существующихъ по сему предмету въ Царствѣ постановленій.

§ 27.

Ученики всѣхъ трехъ Отдѣленій, отличающиеся особыми дарованіями и поведеніемъ, и оказавшіе на окончательномъ испытаніи превосходные успѣхъ, могутъ быть отпра-

§ 21.

Учениowie kończący Szkołę otrzymują patenta w formie przepisanej przez Radę Wychowania Publicznego, za podpisem Dyrektora i wszystkich Nauczycieli. Świadectwa wydawane uczniom, opuszczającym Szkołę, przed ukończeniem zupełnego kursu, podpisuje tylko Dyrektor Gimnazjum Realnego.

Prawa i prerogatywy Szkoły Sztuk Pięknych.

§ 22.

Szkole Sztuk Pięknych służą wszelkie prawa i prerogatywy, jakie nadane są pośrednim instytutom naukowym Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 23.

Uczniowie Szkoły wolni są od poboru wojskowego, w czasie uczęszczania na kursa nauk.

§ 24.

Uczniowie trzeciego kursu w Oddziale architektury mogą, za zezwoleniem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, aplikować przy Budowniczych miejscowych, dla nabycia praktyki.

§ 25.

Uczniowie Oddziału malarstwa, po otrzymaniu patentu z ukończonych z korzyścią nauk, mają pierwszeństwo w otrzymywaniu posad Nauczycielskich w instytutach naukowych rządowych.

§ 26.

Uczniowie, po otrzymaniu patentu z ukończonych z korzyścią nauk w Oddziale architektury, mają prawo do stopnia Budowniczych 1-jej klasy czyli konduktorów; następnie zaś, w miarę udowodnionej zdolności i usposobienia, mogą ubiegać się o wyższe stopnie w zawodzie budowniczym, według obowiązujących w tej mierze w Królestwie przepisów.

§ 27.

Uczniowie wszystkich 3-ch Oddziałów, odznaczający się szczególnym talentem i prowadzeniem się, którzy na ostatecznym examinie udowodnią celujący postęp, mogą być wysła-

ляемы на счет Правительства за границу, для усовершенствованія въ художествахъ.

§ 28.

Министру Народнаго Просвѣщенія предоставляется, по мѣрѣ усмотрѣнія надобности, вводить въ курсѣ и предметахъ обученія, равно какъ и во внутреннемъ устройствѣ Художественной Школы, тѣ измѣненія и дополненія, кои окажутся необходимыми.

Министръ Народнаго Просвѣщенія (подписано) *Уваровъ*.

ни kosztem Rządu za granicę, dla dalszego doskonalenia się w sztukach pięknych.

§ 28.

Ministrowi Oświecenia Narodowego służy, w miarę uznanej potrzeby, prawo zaprowadzenia w kursie nauk i przedmiotach wykładanych, tudzież w organizacyi wewnętrznej Szkoły Sztuk Pięknych, zmian i uzupełnień, jakich doświadczenie wskazuje konieczność.

Minister Oświecenia Publicznego (podpisano) *Uwarow*.

Приложение 1-е къ № 6-му.

РАСПРЕДЕЛЕНИЕ УЧЕБНЫХЪ ПРЕДМЕТОВЪ ВЪ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ
ШКОЛѢ ПО ОТДѢЛЕНИЯМЪ И ЧАСАМЪ.

№	Учебные предметы	Число часовъ въ недѣлю по курсамъ				Примѣчанія.
		Курсъ				
		I.	II.	III.	IV.	
По Отдѣленію Живописи.						1) Рисованіе съ натуры ученики 1-го и 2-го курсовъ обучаются вмѣстѣ. Живопись преподается вмѣстѣ ученикамъ 3-го и 4-го курсовъ; рисованію же пейзажей ученики всѣхъ 4-хъ курсовъ обучаются вмѣстѣ.
1	Законъ Божій	1	1	1	1	2) Архитектурному черченію, рисованію орнаментовъ и перспективѣ, ученики сего Отдѣленія обучаются вмѣстѣ съ учениками Архитектурнаго Отдѣленія.
2	Русскій языкъ	2	2	2	2	
3	Рисованіе съ натуры	12	12	—	—	
4	Рисованіе пейзажей	6	6	6	6	
5	Рисованіе орнаментовъ	3	—	—	—	
6	Архитектурное черченіе	2	—	—	—	
7	Композиція и живопись	—	—	12	12	
8	Перспектива и оптика	1	—	—	—	
9	Художественная анатомія . . .	—	1	1	—	
10	Всеобщая исторія, примѣненная къ художествамъ	—	—	—	2	
11	Древности и міеологія	—	—	—	1	
12	Исторія изящныхъ искусствъ . .	—	—	—	1	
Итого		27	22	22	25	
По Отдѣленію Ваянія.						
1	Законъ Божій	1	1	1	1	1) Рисованіе съ натуры, ваяніе и рисованіе орнаментовъ, преподаются ученикамъ всѣхъ 4 курсовъ вмѣстѣ.
2	Русскій языкъ	2	2	2	2	
3	Рисованіе съ натуры	6	6	6	6	
4	Рисованіе орнаментовъ	3	3	3	3	
5	Архитектурное черченіе	2	—	—	—	
6	Перспектива	1	—	—	—	2) Всѣ предметы, кромѣ ваянія, преподаются ученикамъ этого Отдѣленія вмѣстѣ съ учениками Отдѣленія
7	Художественная анатомія . . .	—	1	1	—	
8	Ваяніе	6	6	6	6	
9	Всеобщая исторія, примѣненная къ художествамъ	—	—	—	2	

1-y Annex do Nr. 6-go.

ROZKŁAD PRZEDMIOTÓW NAUKOWYCH W SZKOLE SZTUK PIĘKNYCH,
NA ODDZIAŁY I GODZINY.

№	Przedmioty naukowe	Liczba go- dzin w tygo- dniu dla każ- dego kursu				U w a g i
		K u r s				
		I.	II.	III.	IV.	
Oddział Malarstwa.						
1	Religia	1	1	1	1	1) Rysunku z na- tury uczniowie 1-go i 2-go kursów uczą się razem. Malar- stwo wykładane jest spólnie dla uczniów 3-go i 4-go kursów; rysunku zaś pejzaży uczniowie wszystkich 4-ch kursów uczą się razem. 2) Rysunku archi- tektonicznego, orna- mentów i perspekty- wy, uczniowie tego oddziału uczą się ra- zem z uczniami od- działu architektury.
2	Język rosyjski	2	2	2	2	
3	Rysunek z natury	12	12	—	—	
4	Rysunek pejzaży	6	6	6	6	
5	Rysunek ornamentów	3	—	—	—	
6	Rysunek architektoniczny	2	—	—	—	
7	Kompozycja i malowanie	—	—	12	12	
8	Perspektywa i optyka	1	—	—	—	
9	Anatomia, zastosowana do sztuk pięknych	—	1	1	—	
10	Historia powszechna, zastosowa- na do sztuk pięknych	—	—	—	2	
11	Starożytności i mitologia	—	—	—	1	
12	Historia sztuk pięknych	—	—	—	1	
O g ó ł		27	22	22	25	
Oddział Rzeźby.						
1	Religia	1	1	1	1	1) Rysunek z na- tury, nauka rzeźby i rysunek ornamen- tów, wykładane są uczniom wszystkich 4-ch kursów razem.
2	Język rosyjski	2	2	2	2	
3	Rysunek z natury	6	6	6	6	
4	Rysunek ornamentów	3	3	3	3	
5	Rysunek architektoniczny	2	—	—	—	
6	Perspektywa	1	—	—	—	2) W s z y s t k i e przedmioty, prócz nauki rzeźby, wykla- dane są uczniom te- go oddziału spólnie z uczniami oddzia-
7	Anatomia, zastosowana do sztuk pięknych	—	1	1	—	
8	Nauka rzeźby	6	6	6	6	
9	Historia powszechna, zastosowa- na do sztuk pięknych	—	—	—	2	

NAUK.

5

№	Учебные предметы	Число часовъ въ недѣлю по курсамъ.				Примѣчанія.
		Курсъ				
		I.	II.	III.	IV.	
10	Древности и мѣологія	—	—	—	—	1 Живописи или Архи-
11	Исторія изящныхъ искусствъ	—	—	—	—	1 тектуры.
	Итого	21	19	19	22	
<i>По Отдѣленію Архитектуры.</i>						
1	Законъ Божій	1	1	1	—	1) Архитектурно-му черченію, рисованію орнаментовъ и пейзажей ученики всѣхъ трехъ курсовъ обучаются вмѣстѣ.
2	Русская словесность	2	2	2	—	
3	Архитектурное черченіе	6	6	6	—	
4	Рисованіе орнаментовъ	3	3	3	—	
5	Рисованіе пейзажей	1	1	1	—	
6	Перспектива	1	—	—	—	
7	Архитектура	2	2	2	—	2) Перспектива, всеобщая исторія, мѣологія и древности преподаются ученикамъ этого Отдѣленія вмѣстѣ съ учениками Отдѣленій Живописи и Ваянія; прочіе же предметы преподаются особо.
8	Начала математики, въ приложеніи къ архитектурѣ; также нивелировка и землемѣріе	4	—	—	—	
9	Начертательная геометрія, въ приложеніи къ мастерствамъ и къ оптикѣ	—	4	—	—	
10	Приложеніе статики къ выбору и приготовленію матеріаловъ	—	3	—	—	
11	Всеобщая исторія	—	—	2	—	
12	Древности и мѣологія	—	—	1	—	
13	Исторія изящныхъ искусствъ	—	—	1	—	
	Итого	20	22	19	—	

Примѣчаніе. Въ свободное отъ класснаго ученія время, ученики занимаются ежедневно, подъ присмотромъ Инспектора, до времени опредѣленнаго Училищнымъ начальствомъ, а въ послѣднемъ курсѣ Отдѣленія Архитектуры, при мѣстныхъ Архитекторахъ.

Съ подлиннымъ вѣрно:
Управляющій Департаментомъ
(подписано) Князь Ширинскій-Шихматовъ.

№	Przedmioty naukowe	Liczba go- dzin w tygo- dniu dla każ- dego kursu				U w a g i
		K u r s				
		I.	II.	III.	IV.	
10	Starożytności i mitologia . . .	—	—	—	—	1) Kół: malarstwa al- bo architektury.
11	Historia sztuk pięknych . . .	—	—	—	—	
O g ó ł . .		21	19	19	22	
Oddział Architektury.						
1	Religia	1	1	1	—	1) Rysunku archi- tektonicznego, orna- mentów i pejzaży, uczniowie wszyst- kich trzech kursów uczą się razem.
2	Literatura rosyjska	2	2	2	—	
3	Rysunek architektoniczny . . .	6	6	6	—	
4	Rysunek ornamentów	3	3	3	—	
5	Rysunek pejzaży	1	1	1	—	
6	Perspektywa	1	—	—	—	
7	Architektura	2	2	2	—	2) Perspektywa, historia powszech- na, mitologia i sta- rożytności, wykla- dane są uczniom te- go oddziału spółnie z uczniami oddzia- łów malarstwa i rzeźby; inne zaś przedmioty wykla- dają się oddzielnie.
8	Matematyka elementarna z zasto- sowaniem do architektury, tud- zież niwelacja i miernictwo	4	—	—	—	
9	Jeometria opisująca z zastoso- waniem do rzemiosł i optyki	—	4	—	—	
10	Zastosowanie statyki do wyboru i przygotowania materiałów	—	3	—	—	
11	Historia powszechna	—	—	2	—	
12	Starożytności i mitologia . . .	—	—	1	—	
13	Historia sztuk pięknych . . .	—	—	1	—	
O g ó ł . .		20	22	19	—	

Uwaga. W czasie wolnym od lekcyj, uczniowie pracują pod okiem Inspektora, codzień do godziny, przez Zwierzchność Szkołną oznaczoną, a w ostatnim kursie oddziału architektury aplikują się przy Budowniczych miejscowych.

Zgodno z oryginałem:
Zarządzający Departamentem
(podpisano) Książę Szaryński-Szychmatow.

Приложение 2-е къ № 6-му.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „Быть по сему.“

Въ С.-Петербургѣ, 22-го Февраля 1844 года.

Штатъ Художественной Школы въ Варшавѣ.

	Рубли се- ребромъ
Инспектору	450
Законоучителю	150
Прочимъ Преподавателямъ	4,950
На отопленіе, освѣщеніе и содержаніе сторожа	240
Итого	5,790

- Примѣчаніе* 1) Общая, опредѣленная для Преподавателей сумма распределяется между ними съ утверждения Министра Народнаго Просвѣщенія, по представленію Попечителя Варшавскаго учебнаго округа.
- 2) На покрытіе издержекъ, по штату положенныхъ, назначается сумма 4,770 руб. сер., опредѣленная въ 1833 году, на преподаваніе русскаго языка чиновникамъ Царства, а 450 руб. сер., положенные по штату Варшавской Реальной Гимназіи Учителю живописи; недостающіе за тѣмъ 570 руб. сер., равно какъ и издержки на первоначальное обзаведеніе и другіе могущіе впредь случиться по Художественной Школѣ расходы, обращаются на счетъ общихъ эдукационныхъ суммъ Варшавскаго округа.

Министръ Народнаго Просвѣщенія (подписано) *Уваровъ*.

2-gi Annex do Nr. 6-go.

Na oryginalie własną Jego CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ MOŚCI ręką napisano:

„Ma być podług tego.“

w St. Petersburgu, d. 22 Lutego 1844 r.

ETAT SZKOŁY SZTUK PIĘKNYCH W WARSZAWIE.

	Rubli srebrem.
Inspektorowi	450
Nauczycielowi Religii	150
Innym Nauczycielom	4,950
Na opał, światło i utrzymanie stróża	240
O g ó ł	5,790

- Uwaga* 1) Ogólna summa, przeznaczona dla Nauczycieli, rozdzieloną będzie pomiędzy nich, za decyzją Ministra Oświecenia Narodowego, w skutku przedstawienia Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.
- 2) Na pokrycie wydatków, etatem wskazanych, użytą być ma summa rub. sr. 4,770, przeznaczona w roku 1833 na lekcye języka rosyjskiego dla urzędników w Królestwie, tudzież 450 rub. sr., etatem gimnazjum realnego w Warszawie przeznaczone dla Nauczyciela malarstwa; niedostające zaś 570 rub. sr., równie jak koszt pierwszego uposażenia i inne wydarzyć się mogące wydatki Szkoły Sztuk Pięknych, zaspakajane będą z ogólnych summ edukacyjnych Okręgu Warszawskiego.

Minister Oświecenia Narodowego (podpisano) *Uwarow*.

N° 7.

Положеніе о Художественной Школѣ въ Варшавѣ.

(13 Декабря 1852 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „Быть по сему.“

Въ С.-Петербургѣ,
13-го Декабря 1852 года.

Положеніе о Художественной Школѣ въ Варшавѣ.

ГЛАВА I.

Цѣль учрежденія, составъ и предметы преподаванія.

§ 1.

Художественная Школа имѣетъ цѣлью доставить юношеству Царства Польскаго возможность и средства къ обученію архитектурѣ, живописи и скульптурѣ.

§ 2.

Школа находится въ управленіи особаго Директора и подъ непосредственнымъ вѣдѣніемъ Попечителя Варшавскаго учебнаго округа.

§ 3.

Въ помощь Директору, для надзора за учениками, определяется Надзиратель, который вмѣстѣ съ тѣмъ занимается и письмоводствомъ; для преподаванія же наукъ и художествъ назначается соотвѣтственное число Учителей.

§ 4.

Сообразно съ § 1, Художественная Школа состоитъ изъ трехъ Отдѣленій: Архитектуры, Живописи и Скульптуры. Въ нихъ преподаются:

- 1) Законъ Божій;
- 2) русскій языкъ и словесность;
- 3) рисованіе человѣческихъ фигуръ, пейзажей, орнаментовъ и перспективныхъ видовъ;
- 4) живопись разныхъ родовъ;
- 5) скульптура,—копіи и композиціи;

N° 7.

Ustawa dla Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie.

(d. 13 Grudnia 1852 r.)

Na oryginale własną Jego CESARSKO-KRÓLEWSKIÉJ MOŚCI ręką napisano: „Ma być podług tego.“

w Petersburgu,
d. 13 Grudnia 1852 r.

USTAWA DLA SZKOŁY SZTUK PIĘKNYCH W WARSZAWIE.

ROZDZIAŁ I.

Cel zakładu, skład jego i przedmioty wykładane.

§ 1.

Szkoła Sztuk Pięknych ma na celu podać młodzieży Królestwa Polskiego możność i środki kształcenia się w budownictwie, malarstwie i rzeźbiarstwie.

§ 2.

Szkoła pozostaje pod zarządem oddzielnego Dyrektora i pod bezpośredniem zwierzchnictwem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 3.

Do pomocy Dyrektora w dozorowaniu uczniów ustanawia się Nadzorca, który zarazem zajmuje się odrabianiem czynności biurowych; do wykładania zaś nauk i sztuk przeznaczają się stosowna liczba Nauczycieli.

§ 4.

Stosownie do § 1-go, Szkoła Sztuk Pięknych składa się z trzech Oddziałów: budownictwa, malarstwa i rzeźby. W tych wykładają się:

- 1) Religia;
- 2) język rossyjski i literatura;
- 3) rysunek figur ludzkich, pejzaży, ornamentów i widoków perspektywicznych;
- 4) malarstwo różnego rodzaju;
- 5) rzeźbiarstwo,—kopje i kompozycye;

6) архитектура,—архитектурное черчение, композиция, составление смѣтъ и изложеніе узаконеній относительно къ постройкамъ;

7) анатомія,—остеологія и міологія;

8) перспектива;

9) всеобщая исторія, древности и міеологія, съ приложеніемъ къ художествамъ;

10) исторія художествъ вообще и исторія архитектуры въ особенности;

11) математика, съ приложеніемъ къ архитектурѣ;

12) землѣміе и нивелированіе;

13) свѣдѣнія изъ строительнаго искусства;

14) механика, съ приложеніемъ къ архитектурѣ;

15) физика и химія, съ такимъ же приложеніемъ.

§ 5.

Во всѣхъ Отдѣленіяхъ Художественной Школы ученіе распредѣляется на четыре курса. Въ Отдѣленіи Архитектуры на каждый курсъ полагается по одному году, въ Отдѣленіяхъ же Живописи и Скульптуры на первые три курса по одному году, а на четвертый—два года.

§ 6.

Въ четвертомъ курсѣ Архитектурнаго Отдѣленія ученіе продолжается только въ первое полугодіе. Въ лѣтніе мѣсяцы ученики отправляются, по распоряженію начальства, на практику при разныхъ производящихся въ Царствѣ постройкахъ, и о занятіяхъ своихъ каждые два мѣсяца доносятъ Директору.

§ 7.

Ученики начинаютъ рисовать съ натуры и писать красками и избираютъ по совѣту Учителей родъ живописи, которому желаютъ исключительно посвятить себя, не прежде, какъ по оказаніи уже удовлетворительныхъ успѣховъ въ рисовкѣ съ гипсовыхъ фигуръ.

§ 8.

Ученіе русскаго языка въ Отдѣленіяхъ Живописи и Скульптуры распредѣляется на четыре класса, независимо отъ Отдѣленій, такъ что ученикъ какого бы онъ ни былъ курса,

6) architektura, rysunek architektoniczny, kompozycja, anszlagowanie i wykład postanowień dotyczących się budowl; 7) anatomia,—osteologia i miologia;

8) perspektywa;

9) historia powszechna, starożytności i mitologia, w zastosowaniu do sztuk pięknych;

10) historia sztuk w ogólności, i historia budownictwa w szczególności.

11) matematyka, w zastosowaniu do budownictwa;

12) miernictwo i niwellacja;

13) wiadomości z inżynierii cywilnej;

14) mechanika, w zastosowaniu do budownictwa;

15) fizyka i chemia, w takimże zastosowaniu.

§ 5.

We wszystkich Oddziałach Szkoły Sztuk Pięknych, wykład nauk dzieli się na cztery kursy. W Oddziale architektury na każdy kurs przeznaczają się jeden rok. W Oddziałach zaś malarstwa i rzeźbiarstwa, na pierwsze trzy kursy po jednym roku, a na czwarty kurs dwa lata.

§ 6.

Na czwartym kursie Oddziału budownictwa, wykład nauk trwa tylko przez pierwsze półrocze. W czasie letnich miesięcy uczniowie, z rozporządzenia Władzy, udają się na praktykę przy różnych wznoszonych w Królestwie budowlach, i co dwa miesiące donoszą Dyrektorowi o swoich zajęciach.

§ 7.

Uczniowie zaczynają rysować z natury i malować farbami, oraz wybierają według rady Nauczycieli rodzaj malarstwa, któremu chcą się głównie poświęcić, nie pierwój, jak po okazaniu dostatecznego postępu w rysunku z gipsowych figur.

§ 8.

Wykład języka rossyjskiego w Oddziale malarstwa i rzeźbiarstwa rozkłada się na cztery klasy, niezależnie od Oddziałów, tak, że uczeń jakiegobądź kursu zamieszka się w

NAUK.

5*

помѣщается въ тотъ классъ русскаго языка, къ какому окажется приготовленнымъ.

§ 9.

Распределение учебныхъ предметовъ по Отдѣленіямъ и часамъ означено въ приложенныхъ у сего таблицахъ подъ лит. А, Б и В. Измѣненіе въ нихъ можетъ послѣдовать не иначе, какъ съ особаго каждый разъ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія.

§ 10.

Ученики Художественной Школы могутъ, для усовершенствованія, оставаться во всякомъ курсѣ и болѣе срока, означеннаго Уставомъ учебныхъ заведеній Варшавскаго учебнаго округа, т. е. двухъ лѣтъ, не иначе однакожь, какъ съ разрѣшенія Попечителя округа.

ГЛАВА II.

О Директорѣ и Надзирателѣ.

§ 11.

Директоръ избирается изъ лицъ, приобрѣвшихъ извѣстность въ художественномъ отношеніи, и, по соглашенію Министра Народнаго Просвѣщенія съ Намѣстникомъ Царства, утверждается въ семъ званіи установленнымъ порядкомъ.

§ 12.

Общія обязанности и преимущества Директора Художественной Школы суть тѣ же, какія постановлены въ Уставѣ учебныхъ заведеній Варшавскаго округа для Директоровъ гимназій.

§ 13.

Если Директоромъ Художественной Школы назначенъ будетъ одинъ изъ ея Учителей, то за исправленіе обѣихъ должностей, сверхъ оклада, присвоеннаго званію Учителя, онъ получаетъ еще прибавочнаго жалованья по 300 руб. с. въ годъ.

§ 14.

Надзиратель назначается Попечителемъ учебнаго округа. Онъ состоитъ въ непосредственномъ вѣдѣніи Директора и помогаетъ ему въ наблюденіи за порядкомъ преподаванія и за

тѣй классіе языка rossyjskiego, do której okaże się usposobionym.

§ 9.

Rozkład przedmiotów naukowych na Oddziały i godziny oznaczony jest w załączonych tu tablicach pod lit. A, B i C. Zmiana w nich może nastąpić jedynie tylko za szczególną na każdy raz decyzją Ministra Oświecenia Narodowego.

§ 10.

Uczniowie Szkoły Sztuk Pięknych mogą dla udoskonalenia się zostawać dłużej w każdym kursie nad termin Ustawą zakładów naukowych Okręgu Naukowego Warszawskiego oznaczony, to jest nad dwa lata, nieinaczéj jednakże, jak za decyzją Kuratora Okręgu.

ROZDZIAŁ II.

O Dyrektorze i Nadzorcy.

Dyrektor wybiera się z osób, które zaszczytnie są znane w sztukach pięknych, a po zniesieniu się Ministra Narodowego Oświecenia z Namieśnikiem Królestwa, zatwierdza się na tym urzędzie porządkiem przepisany.

§ 12.

Ogólne obowiązki i prerogatywy Dyrektora Szkoły Sztuk Pięknych są też same, jakie dla Dyrektorów gimnazjów w Ustawie dla zakładów naukowych Warszawskiego Okręgu są oznaczone.

§ 13.

Jeżeli na Dyrektora Szkoły Sztuk Pięknych będzie przeznaczony jeden z jej Nauczycieli, to za wypełnianie obudwu obowiązków, oprócz płacy przywiązanej do posady Nauczyciela, otrzymuje jeszcze dodatkowej płacy rsr. 300 rocznie.

§ 14.

Nadzorcę mianuje Kurator Okręgu Naukowego. Zostaje on pod bezpośredniem zwierzchnictwem Dyrektora, i pomaga mu w dopilnowaniu porządku wykładu i sprawowania się

поведеніемъ учениковъ, какъ въ Школѣ, такъ и внѣ оной. Сверхъ того, онъ занимается письмоводствомъ.

ГЛАВА III.

Объ Учителяхъ.

§ 15.

Учители и Преподаватели опредѣляются установленнымъ порядкомъ, по распоряженію Попечителя округа. Учители архитектуры, строительнаго искусства, живописи и скульптуры пользуются преимуществами, предоставленными старшимъ Учителямъ Гимназій, а Учители прочихъ предметовъ, изъ числа преподавателей другихъ Варшавскихъ учебныхъ заведеній, остающіеся и при прежнихъ должностяхъ, — правами, присвоенными тѣмъ должностямъ.

§ 16.

Учители обязаны три раза въ годъ, именно въ сроки для испытаній изъ рисованія, въ § 36 сего Положенія означенные, представлять Директору подробныя вѣдомости о способностяхъ, прилежаніи, успѣхахъ и поведеніи учениковъ, съ означеніемъ, чѣмъ именно они занимались и какія части наукъ пройдены ими въ каждомъ курсѣ и Отдѣленіи.

§ 17.

Въ преподаваніи предметовъ они обязаны слѣдовать въ точности утвержденнымъ Министромъ Народнаго Просвѣщенія программамъ.

§ 18.

Въ случаѣ надобности, одинъ Учитель можетъ преподавать и два предмета, съ соразмѣрнымъ вознагражденіемъ, не иначе однакожъ, какъ съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія.

§ 19.

Всѣ прочія обязанности Учителей Школы суть тѣ же, какія опредѣлены Уставомъ учебныхъ заведеній Варшавскаго округа для Учителей Гимназій.

учениów w szkole, jak i po za szkołą. Oprócz tego zajmuje się odrabianiem czynności biurowych.

ROZDZIAŁ III.

O Nauczycielach.

§ 15.

Nauczyciele sztuk i nauk mianowani są podług przepisanego porządku z decyzji Kuratora Okręgu. Nauczyciele architektury, inżynierii cywilnej, malarstwa i rzeźbiarstwa, używają prerogatyw zapewnionych starszym Nauczycielom gimnazjów. Nauczyciele zaś innych przedmiotów, będący zarazem i w innych zakładach naukowych w Warszawie, korzystają z praw, jakie im w tychże zakładach służą.

§ 16.

Nauczyciele obowiązani są trzy razy na rok; a mianowicie w terminy na egzamen w rysunku, w § 36-m téjże ustawy oznaczone, przedstawiać Dyrektorowi szczegółowe rapporta o zdolnościach, pilności, postępach i sprawowaniu się uczniów, z wykazaniem, czém mianowicie zajmowali się i jakie części nauk przeszli w każdym kursie i Oddziale.

§ 17.

W wykładzie przedmiotów winni są oni w zupełności trzymać się programatów zatwierdzonych przez Ministra Oświecenia Narodowego.

§ 18.

W razie potrzeby, może jeden Nauczyciel wykladać dwa przedmioty, za stosowném wynagrodzeniem nie inaczej jednakże, jak z decyzji Ministra Oświecenia Narodowego.

§ 19.

Wszystkie inne obowiązki Nauczycieli Szkoły są też same, jakie Ustawą o zakładach naukowych Okręgu Warszawskiego są dla Nauczycieli gimnazjów przepisane.

ГЛАВА IV.

О Совѣтѣ Художественной Школы и собраніяхъ Учителей по Отдѣленіямъ.

§ 20.

Для разсмотрѣнія общихъ всѣмъ Отдѣленіямъ и важнѣйшихъ дѣлъ, составляется Совѣтъ изъ Директора и Преподавателей; для разсмотрѣнія же предметовъ, касающихся одного только Отдѣленія, учреждаются особые засѣданія изъ Директора, Учителей и Преподавателей каждаго Отдѣленія.

§ 21.

Въ Совѣтѣ Школы разсматриваются донесенія Учителей объ успѣхахъ и поведеніи учениковъ, назначается переводъ изъ одного курса въ другой, утверждаются задачи, избранныя въ засѣданіяхъ Отдѣленій, опредѣляются аттестаты, награды и стипендіи.

§ 22.

Если проступокъ ученика заслуживаетъ, на основаніи общихъ правилъ объ училищной дисциплинѣ, тѣлесное наказаніе, или исключеніе изъ училища, то разсмотрѣніе сего проступка и опредѣленіе соразмѣрнаго наказанія принадлежитъ также Совѣту.

§ 23.

Засѣданія Совѣта бываютъ обыкновенныя и чрезвычайныя. Обыкновенныя имѣютъ мѣсто: въ Ноябрѣ, послѣ окончательныхъ испытаній, для назначенія программъ къ исполненію; въ Мартѣ, по окончаніи третнихъ испытаній изъ рисованія; въ половинѣ Іюня, послѣ годовыхъ испытаній, для перевода въ высшіе курсы; и въ концѣ Іюня, во время выставки ученическихъ трудовъ, для присужденія наградъ и аттестатовъ. Чрезвычайныя же засѣданія Совѣта назначаются во всякомъ случаѣ, когда это окажется нужнымъ.

Примѣчаніе. Въ присужденіи наградъ и аттестатовъ по Отдѣленію Архитектуры, Директоръ и Учители принимаютъ въ соображеніе мнѣніе Архитекторовъ, командирѣмыхъ Стро-

ROZDZIAŁ IV.

O Radzie Szkoły Sztuk Pięknych i posiedzeniach Nauczycieli każdego Oddziału.

§ 20.

Dla rozpoznawania ważniejszych przedmiotów wszystkich Oddziałów dotyczących, ustanawia się Rada Dyrektora i Nauczycieli; dla rozpoznawania zaś przedmiotów tyczących się jednego tylko Oddziału ustanawiają się osobne posiedzenia z Dyrektora i Nauczycieli każdego Oddziału.

§ 21.

Na Radzie Szkoły roztrząsają się rapports Nauczycieli o postępach i sprawowaniu się uczniów, назнача się przejście z jednego kursu na drugi, zatwierdzają się zadania wybrane na posiedzeniach Oddziałów, przyznają się patenta, nagrody i stypendya.

§ 22.

Jeżeli wykroczenie ucznia zasługuje, na zasadzie ogólnych prawideł o karności szkolnej, na karę cielesną lub oddalenie ze Szkoły, to rozpoznanie tego wykroczenia i oznaczenie stosownej kary należy także do Rady.

§ 23.

Posiedzenia Rady bywają zwyczajne i nadzwyczajne. Zwyczajne mają miejsce w miesiącu Listopadzie, po ostatecznych egzaminach, w celu назначенія tematów do wykonania; w Marcu, po skończeniu kwartalnych egzaminów z rysunków; w połowie Czerwca, po rocznych egzaminach dla przejścia na wyższe kursa, i w końcu Czerwca, w czasie wystawy prac uczniów, w celu przyznania nagród i patentów; nadzwyczajne zaś posiedzenia wyznaczają się w każdym razie, gdy tego okaże się potrzeba.

Uwaga. Przy przyznawaniu nagród i patentów w Oddziale budownictwa, Dyrektor i Nauczyciele mają na względzie zdanie Budowniczych delegowanych przez Radę Budowniczą, a w Oddzia-

ительнымъ Совѣтомъ, а по Отдѣленіямъ Живописи и Скульптуры — мнѣніе Любителей и Художниковъ, приглашаемыхъ въ засѣданіе Совѣта Попечителемъ округа.

§ 24.

Опредѣленія Совѣта относительно къ новымъ потребностямъ Художественной Школы, къ назначенію ученикамъ стипендій и наградъ, о выдачѣ имъ аттестатовъ, а также объ исключеніи учениковъ изъ этого заведенія, представляются на разсмотрѣніе и утвержденіе Попечителя.

§ 25.

Должность Секретаря въ Совѣтѣ и въ засѣданіяхъ Отдѣленій исправляютъ Учители по назначенію Директора.

§ 26.

Въ засѣданіяхъ Отдѣленій производятся испытанія поступающимъ въ Школу ученикамъ, опредѣляется ихъ приемъ, назначается переводъ изъ одного рисовальнаго класса въ другой и избираются задачи для молодыхъ людей, кончившихъ полный курсъ наукъ. Число такихъ засѣданій не опредѣляется. Въ нихъ могутъ участвовать и тѣ изъ Учителей и Преподавателей другихъ Отдѣленій, коихъ присутствіе окажется нужнымъ.

Глава V.

Объ ученикахъ.

§ 27.

Въ Художественную Школу принимаются ученики одинъ разъ въ годъ съ 1 по 15 Августа. Въ продолженіе учебнаго года можетъ быть допущенъ приемъ только съ разрѣшенія Попечителя округа.

§ 28.

Въ Отдѣленія Живописи и Скульптуры принимаются ученики, кончившіе курсъ ученія въ четырехъ классахъ Уѣздныхъ Училищъ, или въ первыхъ четырехъ классахъ Гимназій и высшихъ Реальныхъ Училищъ. Въ Отдѣленіе же Архитектуры — кончившіе полный курсъ наукъ въ Фило-

ле мalarstwa i rzeźbiarstwa zdanie Miłośników sztuki, Artystów i zapraszanych na posiedzenia Rady przez Kuratora Okręgu.

§ 24.

Wnioski Rady względem nowych potrzeb Szkoły Sztuk Pięknych, wyznaczania uczniom stypendyów i nagród, wydawania im patentów, a także i relegowania ich z téjże Szkoły, przedstawiają się do decyzji i zatwierdzenia Kuratora.

§ 25.

Obowiązki Sekretarza w Radzie i posiedzeniach Oddziałów, pełnią Nauczyciele wedle wyznaczenia przez Dyrektora.

§ 26.

Na posiedzeniach Oddziałów odbywają się egzamina uczniów wstępujących do Szkoły, stanowi się o ich przyjęciu, wyznacza się przejście ich z jednej klasy rysunków do drugiej i wybierają się zadania dla tych, którzy już skończyli zupełny kurs nauk. Liczba takich posiedzeń nie jest oznaczona. W nich mogą brać udział ci Nauczyciele z drugih Oddziałów, których obecność okaże się potrzebną.

Rozdział V.

O uczniach.

§ 27.

Do Szkoły Sztuk Pięknych przyjmują się uczniowie raz na rok, od 1 do 15 Sierpnia. W ciągu roku szkolnego przyjęcie nastąpić może do Szkoły tylko za decyzją Kuratora Okręgu.

§ 28.

Do Oddziału malarstwa i rzeźbiarstwa przyjmują się uczniowie, którzy ukończyli kurs nauk w czterech klassach szkół powiatowych, lub w 4-ch pierwszych klassach gimnazyów i szkół wyższych realnych. Do Oddziału zaś budownictwa, ci, którzy ukończyli całkowity kurs nauk w gimnazyach filologicznych

логическихъ Гимназіяхъ, или въ высшихъ Реальныхъ Училищахъ, или же выслушавшіе съ успѣхомъ курсъ ученія въ первыхъ шести классахъ Реальной Гимназіи.

§ 29.

По уваженію особеннаго дарованія, могутъ, по испытанію, быть приняты въ Отдѣленіе Живописи и Скульптуры, съ разрѣшенія Попечителя округа, и такіе ученики, имѣющіе не менѣе 13 лѣтъ отъ роду, которые не обучались въ казенныхъ учебныхъ заведеніяхъ, или не кончили въ нихъ курса ученія въ четырехъ классахъ.

§ 30.

Желающіе поступить въ Художественную Школу обязаны представить слѣдующіе документы:

- 1) метрическое свидѣтельство;
- 2) медицинское свидѣтельство о привитіи оспы;
- 3) легитимационную книжку;
- 4) свидѣтельство мѣстнаго подлежащаго начальства о поведеніи;
- 5) училищное свидѣтельство.

§ 31.

Для доставленія жителямъ Царства Польскаго, отличающимся особеннымъ талантомъ, способамъ обучаться архитектурѣ, живописи и скульптурѣ, можетъ быть дозволяемо и постороннимъ лицамъ, не смотря на возрастъ и родъ занятій, посѣщать классы Художественной Школы, не иначе однакожь, какъ съ разрѣшенія каждый разъ Попечителя округа, и не болѣе 10 лицамъ въ продолженіе учебнаго года. Посѣтителі сии называются вольноприходящими и, по усмотрѣнію Учителей, могутъ переходить изъ одного курса въ другой.

§ 32.

Все безъ исключенія ученики, желающіе поступить въ Художественную Школу, подвергаются испытанію. Для поступленія въ Отдѣленіе Живописи и Скульптуры, они экзамируются изъ Закона Божія, русскаго и польскаго языковъ, изъ ариѳметики, планиметріи и рисованія, въ такомъ объемѣ, въ какомъ эти предметы преподаются въ первыхъ четырехъ классахъ учебныхъ заведеній; для поступленія же въ Архитектурное Отдѣленіе, они подвергаются экзамену изъ рус-

lub w szkołach wyższych realnych, lub też ci, którzy z korzyścią ukończyli kurs nauk w 6 klassach gimnazyum realnego

§ 29.

Ze względu na szczególny talent, mogą stosownie do egzaminu być przyjęci do Oddziału malarstwa i rzeźbiarstwa, za decyzją Kuratora Okręgu, i tacy uczniowie, mający nie mniej jak 13 lat wieku, którzy nie kształcili się w rządowych zakładach naukowych, albo nie ukończyli w nich kursu nauk, na cztery klasy przepisane.

§ 30.

Życzący sobie wstąpić do Szkoły Sztuk Pięknych winni są złożyć następujące dowody:

- 1) metrykę urodzenia;
- 2) świadectwo lekarskie szczepienia ospy;
- 3) książeczkę legitymacyjną;
- 4) świadectwo właściwej miejscowej Władzy o sprawowaniu się;
- 5) świadectwo szkolne.

§ 31.

Dla ułatwienia mieszkańcom Królestwa Polskiego, odznaczającym się szczególnym talentem, środków kształcenia się w architekturze, malarstwie i rzeźbiarstwie, może być pozwalane, bez względu na wiek i rodzaj zajęcia, uczęszczać do Szkoły Sztuk Pięknych, nie inaczej jednak, jak na każdy raz za decyzją Kuratora Okręgu, i nie więcej, jak 10 osobom w ciągu roku szkolnego. Tak uczęszczający nazywają się wolno-przychodzącymi, i, stosownie do uznania Nauczycieli, mogą przechodzić z jednego kursu na drugi.

§ 32.

Wszyscy bez wyjątku uczniowie, chcący wstąpić do Szkoły Sztuk Pięknych, obowiązani są składać egzamen. Dla wejścia na Oddział malarstwa i rzeźbiarstwa składają egzamen z Religii, z języka rossyjskiego i polskiego, z arytmetyki, planimetrii i rysunków, w takim zakresie, w jakim przedmioty te wykładają się w pierwszych czterech klassach zakładów naukowych; wstępujący zaś na Oddział budownictwa, składają egzamen z języka rossyjskiego, arytmetyki, geometrii,

скаго языка, ариѣтики, геометріи, тригонометріи, коническихъ сѣченій, алгебры, физики, черченія и рисованія, въ объемѣ гимназическаго курса.

§ 33.

Плата за ученіе съ учениковъ и вольноприходящихъ, въ Отдѣленіяхъ Живописи и Скульптуры, назначается по 7 руб. 50 коп. сер., а съ учениковъ Отдѣленія Архитектуры, по 15 руб. с. въ годъ. Плата сія вносится за каждое полугодіе впередъ и ни въ какомъ случаѣ не возвращается. Количество оной можетъ подвергнуться измѣненію, не иначе, какъ по соглашенію Министра Народнаго Просвѣщенія съ Намѣстникомъ Царства.

§ 34.

Затѣмъ общія постановленія, изданныя для учебныхъ заведеній Варшавскаго округа, относительно внутренняго порядка, надзора за учащимися и училищной дисциплины, распространяются въ полной мѣрѣ и на учениковъ Художественной Школы.

Глава VI.

Объ испытаніяхъ, годичной выставкѣ ученическихъ трудовъ и аттестатахъ.

§ 35.

Испытанія въ Художественной Школѣ бываютъ троякаго рода: третныя, годичныя и окончательныя. Третнымъ подвергаются ученики только изъ рисованія, живописи, скульптуры и архитектурнаго черченія, годичнымъ же и окончательнымъ, изъ всѣхъ предметовъ, преподаваемыхъ по Отдѣленіямъ Художественной Школы.

§ 36.

Третныя испытанія производятся 15 Ноября, 1 Марта и 15 Юня. Ученики всѣхъ курсовъ представляютъ къ этимъ срокамъ рисунки, картины и лѣпныя работы, которыми они въ продолженіе трети занимались. Всѣ Учители искусствъ разсматриваютъ работы ихъ, и въ присутствіи Директора опредѣляютъ достоинство каждой номерами, полагая номеръ 1-й на самой лучшей работѣ. Рисунки, удостоенные шести первыхъ номеровъ, считаются хорошими. Ученики, предста-

trygonometrii, sekcji konicznych, algebry, fizyki, rysunków technicznych i rysunków ręcznych w zakresie kursu gimnazjalnego.

§ 33.

Opłata szkolna od uczniów i wolno przychodzących, na Oddziale malarstwa i rzeźbiarstwa, oznacza się w ilości rs. 7 kop. 50, a na Oddziale architektury, w ilości rs. 15 rocznie. Opłata uiszcza się z góry za każde półrocze i w żadnym razie nie może być zwróconą. Wysokość jej może ulegać zmianie, lecz nie inaczej jak za zgodzeniem się Ministra Oświecenia Narodowego z Namiestnikiem Królestwa.

§ 34.

Zresztą ogólne postanowienia wydane dla zakładów naukowych Okręgu Warszawskiego, pod względem porządku wewnętrznego, pilnowania uczniów i karności szkolnej, rozciągają się w zupełności i do uczniów Szkoły Sztuk Pięknych.

ROZDZIAŁ VI.

O egzaminach, wystawie rocznej prac uczniów i patentach.

§ 35.

Egzamina w Szkole Sztuk Pięknych mają być trojakiiego rodzaju: kwartalne, roczne i ostateczne. Kwartalne bywają tylko z rysunków, malarstwa, rzeźbiarstwa, rysunku architektonicznego; roczne zaś i ostateczne, ze wszystkich przedmiotów w Oddziałach Szkoły Sztuk Pięknych wykładanych.

§ 36.

Egzamina kwartalne odbywają się dnia 15 Listopada, 1 Marca i 15 Czerwca. Uczniowie wszystkich kursów składają na terminu wskazane, rysunki, obrazy i prace rzeźbiarskie, którymi zajmowali się w ciągu kwartału. Wszyscy Nauczyciele sztuk rozpoznają roboty i w obecności Dyrektora oceniają wartość wewnętrzną każdej z nich, i numerami znaczą, kładąc numer 1 na najlepszej z nich. Rysunki oznaczone sześcioma pierwszymi numerami uważają się za dobre. Uczniowie, któ-

вившіе оныя, переводятся въ слѣдующій рисовальный классъ, считаясь однакожь до окончанія учебнаго года къ томъ же курсѣ, посѣщая всѣ прочіе предметы онаго.

§ 37.

Годичныя испытанія во всѣхъ курсахъ и Отдѣленіяхъ, кромѣ Архитектурнаго, производятся въ половинѣ Іюня. Въ послѣднемъ, ученики четвертаго курса подвергаются испытанію въ исходѣ Марта, т. е. передъ отправленіемъ на практику.

§ 38.

Ученикъ, получившій въ среднемъ выводѣ хорошій баллъ, удостоивается перевода въ слѣдующій курсъ, если ни въ одномъ изъ главныхъ предметовъ не имѣетъ посредственной отмѣтки. Главными предметами считаются, въ Архитектурномъ Отдѣленіи: Законъ Божій, русскій языкъ, архитектура вмѣстѣ съ архитектурнымъ черченіемъ, композиціею и практикою, начальная математика, начертательная геометрія и механика; въ Отдѣленіяхъ Живописи и Скульптуры: Законъ Божій, рисованіе, живопись, лѣпленіе и анатомія.

§ 39.

При годичномъ испытаніи каждый ученикъ отвѣчаетъ на взятые по жребію три вопроса изъ всякаго предмета. Въ отмѣткахъ изъ искусствъ принимается въ соображеніе послѣдствіе предшествовавшаго третняго испытанія. На годичномъ испытаніи присутствуютъ Директоръ, Учитель экзамирующий и одинъ или два члена изъ Учителей Художественной Школы, по назначенію Директора.

§ 40.

Окончательныя испытанія изъ всего курса наукъ производятся въ Ноябрь, по программѣ, утвержденной Министромъ Народнаго Просвѣщенія. На окончательномъ испытаніи, кромѣ Директора и Учителей Школы, присутствуютъ: Члены Совѣта Народнаго Просвѣщенія, одинъ изъ Директоровъ или Учителей Варшавскаго учебнаго округа, по назначенію Попечителя, а въ Архитектурномъ Отдѣленіи: сверхъ того, Архитекторы, командируемые Строительнымъ Совѣтомъ; въ Отдѣленіяхъ же Живописи и Скульптуры: Художники, приглашаемые Попечителемъ округа.

рзы je przedstawili, przechodzą do następnej rysunkowej klasy, licząc się jednak do końca roku szkolnego do tegoż samego kursu i uczęszczając na wszystkie w nim wykładane przedmioty.

§ 37.

Egzamina roczne we wszystkich kursach i Oddziałach, wyjąwszy Oddziału architektury, odbywają się w połowie Czerwca. Na Oddziale budownictwa uczniowie 4 kursu zdają egzamen w końcu Marca, t. j. przed udaniem się na praktykę.

§ 38.

Uczeń, który w przecięciu dostał dobry stopień, otrzymuje przejście na kurs następny, jeżeli z żadnego głównego przedmiotu nie ma miernego stopnia. Za główne przedmioty uważają się, na Oddziale budownictwa: Religia, język rosyjski, budownictwo razem z rysunkiem architektonicznym, kompozycją i praktyką, matematyka elementarna, geometrya opisująca i mechanika; na Oddziale malarstwa i rzeźbiarstwa: Religia, rysunek, malarstwo, modelowanie i anatomia.

§ 39.

Na rocznym egzaminie, uczeń każdy odpowiada na wyciągnięte losem trzy pytania z każdego przedmiotu. Przy stopniach ze sztuk miany jest na względzie stopień z poprzedzającego egzaminu kwartalnego. Na egzaminie rocznym obecni są: Dyrektor, Nauczyciel egzaminujący i jeden lub dwóch Członków z Nauczycieli Szkoły Sztuk Pięknych, wedle wyznaczenia Dyrektora.

§ 40.

Egzamina ostateczne z całego kursu odbywają się w listopadzie, według programatu zatwierdzonego przez Ministra Oświecenia Narodowego. Na egzaminie ostatecznym, oprócz Dyrektora i Nauczycieli Szkoły, obecni są: Członkowie Rady Wychowania Publicznego, jeden z Dyrektorów lub Nauczycieli Okręgu Naukowego Warszawskiego, wedle przeznaczenia Kuratora Okręgu, a na Oddziale budownictwa oprócz tego, Budowniczy i delegowany przez Radę Budowniczą, w oddziale zaś malarstwa i rzeźbiarstwa, Artysci zaproszeni przez Kuratora Okręgu.

§ 41.

Въ Отдѣленіи Живописи и Скульптуры, тѣ только ученики допускаются къ окончательному испытанію, которые въ последнемъ классѣ русскаго языка получили хорошую отмѣтку.

§ 42.

При окончательномъ испытаніи ученикъ отвѣчаетъ на взятые по жребію три вопроса изъ каждаго предмета того Отдѣленія, къ которому онъ принадлежитъ. По окончаніи испытанія изъ наукъ, ученики представляютъ рисунки, картины, лѣнные работы, архитектурные чертежи и композиціи, исполненные ими въ послѣдній годъ пребыванія въ Школѣ.

§ 43.

Ученики, которые на окончательномъ испытаніи удовлетворяютъ вполнѣ условіямъ, въ § 38 для годичныхъ испытаній предписаннымъ, удостоиваются полученія аттестатовъ.

§ 44.

На другой день послѣ засѣданія Совѣта, о которомъ упомянуто въ § 23, назначаются программы тѣмъ изъ учениковъ, которые въ слѣдствіе окончательнаго испытанія, признаны достойными аттестатовъ. Они обязаны, по означеннымъ программамъ, произвести эскизы въ присутствіи Учителей, безъ посторонняго совѣта и помощи. Въ исполненіи такихъ эскизовъ всѣ измѣненія къ улучшенію композиціи допускаются, но отъ главной идеи сочиненія отступать не дозволяется. Измѣненія эти въ исполненныхъ эскизахъ по Архитектурному Отдѣленію должны быть объяснены въ разсужденіи, составляющемъ существенную часть отвѣта на программу.

Примѣчаніе. Ученики Архитектурнаго Отдѣленія, сверхъ программы изъ общей архитектуры, должны еще отвѣчать особо на задачу по сельской архитектурѣ.

§ 45.

Эскизы, скрѣпленные Директоромъ и Учителями, возвращаются по принадлежности ученикамъ.

§ 46.

Всѣ работы по заданнымъ программамъ представляются

§ 41.

W Oddziale malarstwa i rzeźbiarstwa, ci tylko mogą być przypuszczeni do składania egzaminu ostatecznego, którzy w klassie ostatniej języka rossyjskiego otrzymali dobry stopień.

§ 42.

Na egzaminie ostatecznym uczeń odpowiada na wyciągnięte losem trzy pytania z każdego przedmiotu tego Oddziału, do którego należy. Po skończeniu egzaminu z nauk, uczniowie przedstawiają rysunki, obrazy, prace rzeźbiarskie, rysunki architektoniczne i kompozycje wykonane przez nich ostatniego roku ich pobytu w Szkole.

§ 43.

Uczniowie, którzy po ostatecznych egzaminach zadość uczynią warunkom w § 38-m co do rocznych egzaminów przepisanych, będą sobie mieli przyznane patenta.

§ 44.

Na drugi dzień po posiedzeniu Rady, o którym wspomniano w § 23-m, naznaczają się programmata tym uczniom, którym w skutek egzaminu ostatecznego przyznano patenta. Obowiązani są oni według wyznaczonych programmatów nakreślić szkice w obecności Nauczycieli, bez obcej rady i pomocy. Przy wykonaniu takich szkiców, wszystkie zmiany, dążące do polepszenia kompozycji, pozwalają się, lecz nie wolno odstąpić od głównej myśli zadania. Zmiany w wykonanych szkicach w Oddziale budownictwa powinny być objaśnione w rozprawie, stanowiącej istotną część odpowiedzi na programmat.

Uwaga. Uczniowie Oddziału budownictwa, oprócz programmatu z architektury ogólnej, obowiązani jeszcze odpowiadać oddzielnie na zadania z budownictwa wiejskiego.

§ 45.

Szkice podpisane przez Dyrektora i Nauczycieli zwracają się uczniom, do których należą.

§ 46.

Wszystkie wypracowania na zadane programmata składane
NAUK. 6*

учениками къ 15 Мая. По разсмотрѣніи и сравненіи ихъ съ эскизами въ засѣданіи Совѣта, передаются онѣ Директоромъ Учителямъ подлежащихъ Отдѣленій, для представленія объ нихъ заключенія.

§ 47.

По окончаніи годичныхъ испытаній учреждается въ концѣ Іюня публичная выставка ученическихъ трудовъ всѣхъ Отдѣленій. Кромѣ работъ учениковъ всѣхъ курсовъ, которыя на третнихъ экзаменахъ означены были шестью первыми номерами, представляются также публичному сужденію работы учениковъ, кончившихъ курсъ ученія въ Школѣ, исполненные по заданнымъ программамъ.

§ 48.

Работы, представляемыя на выставку, хранятся въ Школѣ до окончанія учениками полного курса ученія. Самыя лучшія изъ нихъ по выбору Учителей, а равно отличѣйшіе изъ трудовъ, исполненныхъ по заданнымъ программамъ, или представленныхъ Императорской С.-Петербургской Академіи Художествъ и удостоенныя ею награды, остаются собственностію Школы; всѣ прочія возвращаются ученикамъ. За оставшіяся собственностію Школы ученическія произведенія, Совѣтъ, по надлежащей оцѣнкѣ, назначаетъ ученикамъ денежное вознагражденіе и предположеніе свое по сему предмету представляетъ на разсмотрѣніе и рѣшеніе Попечителя.

§ 49.

Выставка продолжается одну недѣлю, въ теченіе которой Совѣтъ Школы занимается оцѣнкою выставленныхъ произведеній и удостоеніемъ учениковъ аттестатовъ.

§ 50.

Ученики, признанные достойными полученія аттестатовъ на основаніи § 43 сего Положенія, получаютъ оные только тогда, когда исполнены ими по заданной программѣ работы окажутся удовлетворительными.

§ 51.

Аттестаты выдаются по приложенному подъ лит. Г образцу. Они должны быть снабжены печатью Школы и подписью Директора и всѣхъ Учителей и Преподавателей

сѣя przez uczniów na 15 Maja. Po rozpoznaniu ich i po porównaniu ze szkicami na posiedzeniu Rady, Dyrektor oddaje je Nauczycielom właściwych Oddziałów, dla przedstawienia o nich swojej opinii.

§ 47.

Po ukończeniu egzaminów rocznych, urządzi się w końcu Czerwca publiczna wystawa prac uczniów wszystkich Oddziałów. Oprócz prac uczniów wszystkich kursów, oznaczonych na kwartalnych egzaminach sześcioma pierwszymi numerami, wystawiają się na sąd publiczny i prace przez uczniów wykonane na zadane programmata, którzy ukończyli kurs nauk w Szkole.

§ 48.

Prace przeznaczone na wystawę zachowują się w Szkole, aż do ukończenia przez uczniów kursu nauk. Najlepsze z nich według wyboru Nauczycieli, jak również najlepsze z tych, które zostały wykonane na zadane programmata, albo tych, które były przedstawiane Cesarskiej Akademii Sztuk Pięknych w St. Petersburgu i otrzymały od niej nagrodę, stają się własnością Szkoły; wszystkie inne zwracają się uczniom. Za prace uczniów, zostające własnością Szkoły, Rada po stosowném ocenieniu, naznacza im pieniężne wynagrodzenie i wniosek swój w tym przedmiocie przedstawia na rozpoznanie i decyzję Kuratora Okręgu.

§ 49.

Wystawa trwa cały tydzień, w czasie której Rada Szkoły zajmuje się ocenieniem wystawionych prac i przyznaniem uczniom patentów.

§ 50.

Uczniowie, uznani za zasługujących na patenta, na zasadzie § 43-go niniejszej Ustawy, otrzymują takowe dopiero wówczas, gdy wykonane przez nich na zadane programmata prace okażą się dostatecznemi.

§ 51.

Patenta wydają się według wzoru dołączonego pod lit. D. Winny one być opatrzone pieczęcią Szkoły, podpisem Dyrektora i wszystkich Nauczycieli Oddziału, do którego należy u-

того Отдѣленія, къ которому ученикъ принадлежитъ. Свидѣтельства, выдаваемыя ученикамъ, оставляющимъ Школу до окончанія полнаго курса ученія, снабжаются печатью Школы и подписываются только Директоромъ.

ГЛАВА VII.

О наградахъ и стипендіяхъ.

§ 52.

За благонравіе и успѣхи въ рисованіи и художествахъ ученики награждаются книгами, похвальными листами, рисовальными и художественными пособиями.

§ 53.

Похвальные листы даются ученикамъ всѣхъ курсовъ. Число ихъ всякій разъ опредѣляется Совѣтомъ Школы.

§ 54.

Награды учебными пособиями выдаются ученикамъ всѣхъ курсовъ по одной въ каждомъ, а именно: въ Отдѣленіи Живописи 11, а въ Отдѣленіи Скульптуры и Архитектуры по 4, всего 19. Но еслибы въ одномъ Отдѣленіи оказалось менѣе достойныхъ, а въ другомъ болѣе, то остающіяся награды по одному Отдѣленію могутъ быть употреблены по другому.

Примѣчаніе. Въ Отдѣленіи Живописи назначается большее противъ прочихъ Отдѣленій число наградъ, съ тою цѣлью, чтобы ученики третьяго и четвертаго курсовъ могли быть вознаграждаемы за отличные успѣхи въ каждомъ изъ трехъ родовъ живописи.

§ 55.

Объ ученикахъ, которые окажутъ особенно замѣчательные успѣхи въ рисованіи и художествахъ, Совѣтъ Школы доносить Попечителю Варшавскаго учебнаго округа, который представляетъ объ нихъ Императорской С.-Петербургской Академіи Художествъ, съ препровожденіемъ отличнѣйшихъ опытовъ трудовъ ихъ и съ засвидѣтельствованіемъ Совѣта, что произведенія эти совершены безъ посторонняго пособия. Академія, по разсмотрѣніи сихъ опытовъ, присуждаетъ награды согласно съ установленіями оной, труды же

цѣн. Świadectwa wydawane uczniom, opuszczającym Szkołę przed ukończeniem całkowitego kursu nauk, opatrzone są pieczęcią Szkoły i podpisem tylko Dyrektora

ROZDZIAŁ VII.

O nagrodach i stypendyach.

§ 52.

Za dobre sprawowanie się i postęp w rysunkach i sztukach, uczniowie są wynagradzani książkami, listami pochwalnymi, przedmiotami pomocniczymi do rysunków i sztuk.

§ 53.

Listy pochwalne dają się uczniom ze wszystkich kursów. Liczbę ich każdego razu ustanawia Rada Szkoły.

§ 54.

Nagrody w pomocach naukowych dają się uczniom wszystkich kursów, po jednej w każdym, a mianowicie: w Oddziale malarstwa 11-ście, a w Oddziale rzeźbiarstwa i architektury po 4-ry, wszystkich 19-ście. Lecz jeżeliby w jednym Oddziale pokazało się mniej godnych jak w drugim, to pozostałe nagrody z jednego Oddziału mogą być użyte w drugim.

Uwaga. W Oddziale malarstwa wyznacza się więcej jak w innych Oddziałach nagród, dla tego, żeby uczniowie trzeciego i czwartego kursu mogli być wynagradzani za celujące postępy w każdym z trzech rodzajów malarstwa.

§ 55.

O uczniach, którzy uczynią szczególne postępy w rysunkach i sztukach, Rada Szkoły przedstawia Kuratorowi Okręgu Naukowego Warszawskiego, który czyni przedstawienie o nich Cesarskiej Akademii Sztuk Pięknych w St. Petersburgu, z załączeniem najlepszych ich prac i z poświadczeniem Rady, że prace te dokonane są bez obcej pomocy. Akademia, po rozpoznaniu tych wypracowań, przyznaje im nagrody stosownie do

учениковъ возвращаетъ Попечителю, для поступления съ ними на основаніи § 48 сего Положенія.

§ 56.

Для пособія совершенно бѣднымъ, но отличнымъ по дарованію ученикамъ, назначается пять стипендій по 100 руб. сер. въ годъ каждая: по двѣ для Отдѣленій Архитектуры и Живописи и одна для Отдѣленія Скульптуры.

§ 57.

Стипендіи назначаются съ утвержденія Попечителя, по представленію Совѣта Школы, въ Отдѣленіяхъ Живописи и Скульптуры ученикамъ 4-го курса, а въ Отдѣленіи Архитектуры ученикамъ 3-го и 4-го курсовъ, и производятся до окончанія полнаго курса и выдачи аттестатовъ, если стипендіатъ не радѣніемъ или предосудительнымъ поведеніемъ не лишится на то права.

§ 58.

Ученикамъ низшихъ курсовъ, отличающимся особенными дарованіями и лишеннымъ средствъ къ содержанію, могутъ быть, по усмотрѣнію Попечителя, опредѣляемы единовременныя пособія изъ суммы, собираемой за ученіе.

ГЛАВА VIII.

Права и преимущества Художественной Школы.

§ 59.

Художественная Школа пользуется тѣми же правами и преимуществами, какія предоставлены среднимъ учебнымъ заведеніямъ Варшавскаго учебнаго округа.

§ 60.

Ученики Школы носятъ такіе же мундиры, какъ въ Варшавской Реальной Гимназіи, отличаясь только фуражкой, которая имѣетъ свѣтлозеленый околышъ.

§ 61.

На время продолженія наукъ, ученики освобождаются отъ военной конскрипціи.

§ 62.

Ученики Архитектурнаго Отдѣленія, кончившіе съ успѣхомъ полный курсъ ученія и удостоенные одобрительныхъ аттестатовъ, получаютъ званіе Архитекторовъ первой, т. е.

своей Уставы и зwraca prace uczni6w Kuratorowi, dla postapienia z nimi wedle § 48-go niniejszej Ustawy.

§ 56.

W celu dopomożenia zupełnie biednym, a odznaczającym się talentami uczniom, przeznaczają się 5 stypendy6w po 100 rub. sr. rocznie: po dwa w Oddziale architektury i malarstwa, a jedno w Oddziale rzeźbiarstwa.

§ 57.

Stypendya naczynają się z decyzji Kuratora na przedstawienie Rady Szkoły, w Oddziale malarstwa i rzeźbiarstwa uczniom kursu 4-go, a w Oddziale budownictwa uczniom 3-go i 4-go kursu, i służą do ukończenia całkowitego kursu nauk i wydania patent6w, jeżeli stypendysta niedbalstwem lub złem sprawowaniem się nie utraci do tego prawa.

§ 58.

Uczniom niższych kurs6w, a odznaczającym się szczególnymi talentami i pozbawionym sposob6w utrzymania się, mogą być wyznaczane, z decyzji Kuratora, jednorazowe wsparcia z funduszu opłaty szkolnej.

ROZDZIAŁ VIII.

Prawa i przywileje Szkoły Sztuk Pięknych.

§ 59.

Szkoła Sztuk Pięknych używa tychże samych praw i prerogatyw, jakie przepisane są dla średnich zakład6w naukowych Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 60.

Uczniowie Szkoły noszą także same mundury, jak uczniowie w gimnazjum realnem Warszawskim, odr6żniając się tylko czapką, która ma jasno-zieloną obw6dkę.

§ 61.

Przez czas odbywania nauk, uczniowie uwalniają się od spisu wojskowego.

§ 62.

Uczniowie Oddziału budownictwa, którzy kończyli z korzyścią całkowity kurs nauk i zasłużyli na patent, otrzymują stopień Budowniczego pierwszej, t. j. najniższej klasy, czyli Kon-

низшей степени, или Кондукторовъ; существующія же въ Царствѣ Польскомъ высшія Архитекторскія степени, приобрѣтаются ими на основаніи особыхъ, существующихъ по сему предмету въ Царствѣ, постановленій.

§ 63.

Ученики всѣхъ Отдѣленій, удостоенные аттестатовъ и изъявившіе желаніе остаться въ Художественной Школѣ еще на одинъ годъ, для усовершенствованія, имѣютъ въ случаѣ бѣдности преимущественное право на полученіе стипендій.

§ 64.

Ученикамъ Варшавской Художественной Школы, кончившимъ въ оной курсъ ученія съ надлежащимъ успѣхомъ и получившимъ одобрительные аттестаты, предоставляется право продолжать ученіе въ Императорской С.-Петербургской Академіи Художествъ, и на основаніи установленій ея, искать званія Художниковъ, Академиковъ и Профессоровъ.

§ 65.

Ученики, кончившіе курсъ наукъ въ Варшавской Художественной Школѣ съ отличнымъ успѣхомъ и признанные первыми по дарованіямъ, могутъ быть отправляемы, съ разрѣшенія Намѣстника Царства Польскаго и Министра Народнаго Просвѣщенія, на счетъ Варшавскаго учебнаго округа, на два, и ни въ какомъ случаѣ, не болѣе, какъ на три года, въ Императорскую С.-Петербургскую Академію Художествъ для своего усовершенствованія.

§ 66.

Въ случаѣ, еслибы изъ учениковъ Художественной Школы въ Варшавѣ оказался способный войти въ состязаніе съ учениками Академіи, для полученія золотой медали, то таковой можетъ прибыть въ Академію, для исполненія программы. Поѣздку совершаетъ онъ на свой счетъ; но если по бѣдности не въ состояніи сего сдѣлать, а отличается особенно замѣчательнымъ дарованіемъ и успѣхами, то по усмотрѣнію Попечителя и съ разрѣшенія Намѣстника Царства Польскаго и Министра Народнаго Просвѣщенія, снабжается средствами прибыть въ С.-Петербургъ и жить тамъ во время исполненія программы, а мастерскую для производства оной, и худо-

дукторовъ; истиняе заъ в Крѳлествѣ Польскѣмъ вышше стопнѣ Будowniczych, otrzymują na zasadzie oddzielnych w tym przedmiocie dla Krѳlestwa przepisѳw.

§ 63.

Uczniowie wszystkich Oddziw, którym przyznane zostały patenta, jeżeli objawi chęć zostania jeszcze na jeden rok w Szkole, dla dalszego doskonalenia się, mają w razie niezamożności pierwszeństwo przed innemi do otrzymania stypendyum.

§ 64.

Uczniowie Szkoły Sztuk Pięknyc w Warszawie, którzy w nięj z korzyścią ukończyli kurs nauk i otrzymali patenta, mogą dalsze pobierać nauki w Cesarskiej Akademii Sztuk Pięknyc w St. Petersburgu i, na zasadzie postanowień dla nięj, ubiegać się o stopnie Artystѳw, Akademikѳw i Professorѳw.

§ 65.

Uczniowie, którzy ukończyli kurs nauk w Szkole Sztuk Pięknyc w Warszawie z celującym postępem i uznani za pierwszych z talentѳw, mogą być wyslani, z decyzji Namiestnika Krѳlestwa Polskiego i Ministra Oświecenia Narodowego, na koszt Okręgu Naukowego Warszawskiego, na dwa, a w żadnym razie, nie więcej jak na trzy lata, do Cesarskiej Akademii Sztuk Pięknyc w St. Petersburgu, dla dalszego ksztcenia się.

§ 66.

W razie, gdyby który z uczniѳw Szkoły Sztuk Pięknyc w Warszawie okaza się zdolnym do współubiegania się z uczniami Akademii, celem uzyskania złotego medalu, to taki może przybyć do Akademii, dla wykonania prac objętych programatem. Podrѳż odbywa on swoim kosztem; lecz jeżeli z powodu niedostatku nie może tego uskutecznić, a przytęm odznacza się szczególnemi zdolnościami i postęпами, to po uznaniu Kuratora i z decyzji Namiestnika Krѳlestwa Polskiego i Ministra Oświecenia Narodowego, wysla się do Petersburga, i tam, przez czas wykonywania wyznaczonych prac, utrzymuje się kosztem Skarbu, a miejsce dla wykonywania swęj pracy i

жественныя потребности, наравнѣ съ прочими конкурентами, по назначенію Академическаго Совѣта получаетъ отъ Академіи. Труды сихъ учениковъ, какъ удостоенные наградъ, такъ и неустоенные, отсылаются въ Варшавскую Художественную Школу, какъ ея собственность.

§ 67.

Ученикъ, удостоившійся полученія отъ Академіи, за исполненную программу, первой золотой медали, посылается Попечителемъ Варшавскаго учебнаго округа, съ разрѣшенія Намѣстника Царства Польскаго и Министра Народнаго Просвѣщенія, на счетъ округа, въ чужіе края, и за тѣмъ, по оказаніи превосходныхъ успѣховъ за границею, пользуется преимуществами, предоставленными установленіями Академіи отличнымъ пансіонерамъ ея.

§ 68.

Ученикъ, отправляемый на счетъ Варшавскаго учебнаго округа въ чужіе края, получаетъ отъ Академіи Художествъ наставленіе, доносить ей о своихъ занятіяхъ и присылаетъ на усмотрѣніе ея свои труды, наравнѣ съ русскими пансіонерами. По разсмотрѣніи сихъ произведеній, Академія препровождаетъ оныя, на счетъ Школы, къ Попечителю Варшавскаго учебнаго округа, съ заключеніемъ объ успѣхахъ, для передачи въ собственность Школы.

ГЛАВА IX.

Часть хозяйственная.

§ 69.

Художественная Школа содержится на счетъ суммы, опредѣленной штатомъ, и платы, вносимой учениками и вольнослушателями за обученіе.

§ 70.

Кабинеты: гипсовыхъ издѣлій, картинъ, эстамповъ, архитектурныхъ издѣлій, бібліотека и другія учебныя пособія, принадлежащая Художественной Школѣ, находятся въ вѣдѣніи Директора, которому предоставляется право поручать оныя въ непосредственное завѣдываніе Учителей. Учитель, принявшій по описи кабинетъ, долженъ, подѣ собственною отвѣтственностію, хранить всѣ находящіеся въ немъ предме-

потребные до tego pomoce otrzymuje, narówni z innemi współubiegającemi się, od Akademii, z decyzji Rady Akademicznej. Prace uczniów, którym przyznano nagrody, i tych, którzy takowych nie otrzymali, zwracają się do Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie, jako jej własność.

§ 67.

Uczeń, otrzymujący od Akademii za wykonany temat pierwszy złoty medal, wysyła się przez Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, z decyzji Namiestnika Królestwa Polskiego i Ministra Oświecenia Narodowego, kosztem Okręgu, za granicę, a potem, po złożeniu dowodów celujących postępów tamże, używa prerogatyw, nadanych Ustawą Akademii dla celujących jej pensjonarzy.

§ 68.

Uczeń wysłany kosztem Okręgu Naukowego Warszawskiego za granicę, otrzymuje od Akademii Sztuk Pięknych instrukcję, donosi jej o swych zajęciach i przesyła jej do rozpoznania swoje prace narówni z Rosyjskiemi pensjonarzami. Po rozpoznaniu tych prac, Akademia przesyła je, kosztem Szkoły, wraz z opinią o postępie, Kuratorowi Okręgu Naukowego Warszawskiego, dla oddania ich na własność Szkoły Sztuk Pięknych.

ROZDZIAŁ IX.

Część ekonomiczna.

§ 69.

Szkoła Sztuk Pięknych utrzymywana jest z summy oznaczonej etatem i z opłaty szkolnej od uczniów i wolno przychodzących.

§ 70.

Gabinety: wyrobów gipsowych, obrazów, sztychów, wyrobów architektonicznych, biblioteka i inne pomoce naukowe, należące do Szkoły Sztuk Pięknych, zostają pod zarządem Dyrektora, któremu pozostawia się prawo poruczania ich bezpośrednio zawiadywaniu Nauczycieli. Nauczyciel przyjmujący gabinet podług inwentarza, winien pilnować pod swoją odpowiedzialnością wszystkich w nim znajdujących się przedmiotów

ты и можетъ выдавать оныя другимъ Учителямъ для временнаго употребленія, не иначе, какъ съ роспискою. Въ случаѣ продолжительной болѣзни или отпуска Учителя, имѣющаго въ вѣдѣніи своемъ кабинетъ, Директоръ передаетъ оный другому.

Примѣчаніе. Передача кабинетовъ, бібліотеки и учебныхъ пособій вообще въ вѣдѣніе подлежащихъ Учителей, не освобождаетъ Директора отъ отвѣтственности за ихъ цѣлость.

§ 71.

Издержки на стипендіи, награды и пособия ученикамъ, относятся на счетъ платы за обученіе.

§ 72.

Остатки отъ вносимой за обученіе суммы употребляются ежегодно, съ разрѣшенія Попечителя округа, на покупку моделей, образцовъ для рисованія, инструментовъ и вообще учебныхъ пособій, по части архитектуры, живописи и скульптуры.

Министръ Народнаго Просвѣщенія

(подписано) *Князь Ширинскій-Шихматовъ.*

i może wydawać takowe innym Nauczycielom, do czasowego użytku, nie inaczej jednak jak za kwitami. W przypadku długiej słabości albo oddalenia się Nauczyciela, mającego pod swoim nadzorem gabinet, Dyrektor oddaje go innemu.

Uwaga. Oddanie gabinetów, biblioteki i pomocy naukowych w ogólności pod zawiadywanie właściwych Nauczycieli, nie uwalnia Dyrektora od odpowiedzialności za ich całość.

§ 71.

Wydatki na stypendya, nagrody i wsparcia uczniom ponoszone być mają z funduszu opłaty szkolnej.

§ 72.

Oszczędności pozostałe z wnoszonej opłaty szkolnej używają się każdego roku na zakupienie, z decyzji Kuratora, modeli, wzorów rysunkowych, instrumentów i w ogóle pomocy naukowych do Oddziału architektury, malarstwa i rzeźbiarstwa.

Minister Oświecenia Narodowego

(podpisano) *Książę Szaryński-Szchmatow.*

Приложение 1-е къ № 7-му.

(Лит. А.)

РАСПРЕДЕЛЕНИЕ УЧЕБНЫХЪ ПРЕДМЕТОВЪ ПО ОТДѢЛЕНІЮ АРХИТЕКТУРЫ.

№	Учебные предметы	К у р с ы			
		I.	II.	III.	IV.
1	Законъ Божій	1	1	—	—
2	Русскій языкъ	3	3	2	2
3	Архитектурное черчение	8	8	—	—
4	Композиція	—	—	6	6
5	Рисованіе орнаментовъ	3	3	—	—
6	Композиція орнаментовъ	—	—	2	2
7	Рисованіе человѣческихъ фигуръ	2	2	2	—
8	„ пейзажей	2	—	—	—
9	Гражданская архитектура	2	2	2	4
10	Сельская архитектура	—	1	2	—
11	Композиція сельскихъ строеній	—	—	2	2
12	Свѣдѣнія изъ строительнаго искусства	—	—	2	4
13	Узаконенія относительно построекъ	—	—	—	2
14	Составленіе смѣтъ	—	—	1	2
15	Начальная математика, съ землеѣріемъ, нивелировкой и коническими сѣченіями	7	—	—	—
16	Начертательная геометрія, съ приложеніемъ къ перспективѣ, теоріи тѣней и проч.	—	4	3	—
17	Перспективное рисованіе	—	—	—	2
18	Механика, съ приложеніемъ къ архитектурѣ	2	3	2	—
19	Физика и химія, съ приложеніемъ	3	3	—	—
20	Древности и міеологія	—	—	1	—
21	Исторія архитектуры	—	—	2	3
всего часовъ		33	30	29	29

Примѣчаніе 1) Архитектурное черченіе преподается для 1 и 2 курсовъ, архитектурная же композиція для 3 и 4 курсовъ, вмѣстѣ.

2) Рисованію человѣческихъ фигуръ и пейзажей обучаются ученики сего Отдѣленія вмѣстѣ съ учениками Отдѣленія Живописи, въ часы, на это назначенные. Всѣ прочіе предметы преподаются имъ отдѣльно.

Министръ Народнаго Просвѣщенія
(подписано) Князь Ширинскій-Шихматовъ.

1-y Annex do Nr. 7-go.

(Lit. A.)

ROZKŁAD PRZEDMIOTÓW NAUKOWYCH W ODDZIALE BUDOWNICTWA.

N.	Przedmioty naukowe	K u r s y			
		I.	II.	III.	IV.
1	Religia	1	1	—	—
2	Język rosyjski	3	3	2	2
3	Rysunek architektoniczny	8	8	—	—
4	Kompozycja	—	—	6	6
5	Rysunek ornamentów	3	3	—	—
6	Kompozycja ornamentów	—	—	2	2
7	Rysunek figur ludzkich	2	2	2	—
8	Rysunek pejzaży	2	—	—	—
9	Architektura cywilna	2	2	2	4
10	Architektura wiejska	—	1	2	—
11	Kompozycja budowli wiejskich	—	—	2	2
12	Wiadomości z inżynierji cywilnej	—	—	2	4
13	Postanowienia dotyczące się budowli	—	—	—	2
14	Anszlagowanie	—	—	1	2
15	Matematyka elementarna z miernictwem, niwellacją i sekcyami konicznymi	7	—	—	—
16	Jeometrya opisująca, z zastosowaniem do perspektywy, teoryi cieniów i t. d.	—	4	3	—
17	Rysunek perspektywiczny	—	—	—	2
18	Mechanika, z zastosowaniem do budownictwa	2	3	2	—
19	Fizyka i chemia, z zastosowaniem	3	3	—	—
20	Starożytności i mitologia	—	—	1	—
21	Historja budownictwa	—	—	2	3
W ogóle godzin		33	30	29	29

Uwaga 1) Rysunek architektoniczny wykłada się dla 1 i 2 kursu razem, kompozycja dla 3 i 4 kursu także razem.

2) Rysunku figur ludzkich i pejzaży, uczą się uczniowie tego Oddziału razem z uczniami Oddziału Malarstwa, w godzinach na to przeznaczonych. Wszystkie inne przedmioty wykładają się im osobno.

Minister Oświecenia Narodowego
(podpisano) Książę Szyryński-Szychmatow.

Приложение 2-е къ № 7-му.

(Лит. Б.)

Распределение учебных предметов по Отделению Живописи.

№	Учебные предметы	Число часовъ въ недѣлю по курсамъ								
		I.	II.	III.			IV.			
				двухгодич.						
				Отдѣленія по родамъ живописи						
		историч.	пейзажѣй	перспект.	историч.	пейзажѣй	перспект.			
1	Законъ Божій	1	1	1	1	1	1	1	1	
2	Русскій языкъ	2	2	2	2	2	2	2	2	
3	Рисованіе человѣческихъ фигуръ, съ эстамповъ, гипсовъ и съ натурщика, при дневномъ свѣтѣ и при лампѣ	12	12	12	12	12	12	12	12	
	— пейзажей	6	6	—	—	—	—	—	—	
	— орнаментовъ и перспективныхъ видовъ	6	—	—	—	—	—	—	—	
4	Архитектурное черченіе	—	2	—	—	—	—	—	—	
5	Живопись и композиція: историческая и портретная, съ оригиналовъ и съ натуры	—	—	12	—	—	12	—	—	
	пейзажей	—	—	4	12	6	4	12	6	
	перспективныхъ видовъ	—	—	2	6	12	2	6	12	
6	Анатомія: остеологія	1	—	—	—	—	—	—	—	
	міологія	—	1	1	1	1	—	—	—	
7	Теорія перспективы	1	1	—	—	—	—	—	—	
8	Всеобщая исторія	—	—	1	1	1	—	—	—	
9	Древности и міеологія	—	—	—	—	—	1	1	1	
10	Исторія изящныхъ искусствъ	—	—	—	—	—	1	1	1	
ИТОГО		29	25	35	35	35	35	35	35	

Примѣчаніе 1) Для слушанія Закона Божія соединяются курсы 1 съ 2-мъ, а 3 съ 4-мъ.

2) Рисованіе человѣческихъ фигуръ преподается ученикамъ всѣхъ 4-хъ курсовъ ежедневно съ 4-хъ до 6-ти часовъ, какъ лѣтомъ, такъ и зимою

2-gi Annex do Nr. 7-go.

(Lit. B.)

Rozkład przedmiotów naukowych w Oddziale Malarstwa.

N.	Przedmioty naukowe	Liczba godzin na tydzień podług kursów.							
		I.	II.	III.		IV.		IV.	
				dwuletni		dwuletni		dwuletni	
				Oddziały podług rodzajów malarstwa.		Oddziały podług rodzajów malarstwa.		Oddziały podług rodzajów malarstwa.	
				Historycz.	Pejzaż.	Perspek.	Historycz.	Pejzaż.	Perspek.
1	Religia	1	1	1	1	1	1	1	1
2	Język rossyjski	2	2	2	2	2	2	2	2
3	Rysunek figur ludzkich, ze sztychów, z gipsów i z modeli, przy świetle dzienném i przy lampach	12	12	12	12	12	12	12	12
	— pejzaży	6	6	—	—	—	—	—	—
	— ornamentów i widoków perspektywicznych	6	—	—	—	—	—	—	—
4	— architektoniczny	—	2	—	—	—	—	—	—
5	Malarstwo i kompozycja: — historyczne i portretowe, z oryginałów i z natury	—	—	12	—	—	12	—	—
	— pejzaży	—	—	4	12	6	4	12	6
	— widoków perspektywicznych	—	—	2	6	12	2	6	12
6	Anatomia: osteologia	1	—	—	—	—	—	—	—
	— miologia	—	1	1	1	1	—	—	—
7	Teoria perspektywy	1	1	—	—	—	—	—	—
8	Historia powszechna	—	—	1	1	1	—	—	—
9	Starożytności i mitologia	—	—	—	—	—	1	1	1
10	Historia sztuk pięknych	—	—	—	—	—	1	1	1
W ogóle godzin		29	25	35	35	35	35	35	35

Uwaga 1) Dla słuchania wykładu Religii łączy się kurs 1 z 2-m, a 3 z 4-m.

2) Rysunek ludzkich figur wyklada się uczniom wszystkich 4-eh kursów codziennie, od 4-tej godziny do 6-tej, tak latem jak i zimą.

NAUK.

7*

Примѣчаніе 3) При переходѣ въ 3-ій курсъ ученики избираютъ по совѣту Учителей одинъ изъ 3 главныхъ родовъ живописи, которому желаютъ посвятить себя исключительно; но какъ пейзажная и персептивная живопись необходимы всѣмъ живописцамъ, то обучение онымъ въ нѣкоторой степени назначено во всѣхъ Отдѣленіяхъ.

4) Для русскаго языка назначаются часы, свободные отъ другихъ занятій, т. е. съ 2 до 4 послѣ обѣда, съ тою цѣлью, чтобы ученики всѣхъ курсовъ могли быть размѣщены соотвѣтственно своимъ познаніямъ.

Министръ Народнаго Просвѣщенія
(подписано) *Князь Ширинскій-Шихматовъ.*

Приложеніе 3-е къ N° 7-му.

(Лит. В.)

РАСПРЕДѢЛЕНІЕ УЧЕБНЫХЪ ПРЕДМЕТОВЪ ПО ОТДѢЛЕНІЮ СКУЛЬПТУРЫ.

N°	Учебные предметы	Число часовъ въ недѣлю по курсамъ			
		I.	II.	III.	IV. дву-дн.
1	Законъ Божій	1	1	1	1
2	Русскій языкъ	2	2	2	2
3	Рисованіе человѣческихъ фигуръ съ образцовъ, съ гипсовъ и съ натуры . .	6	6	6	6
4	Архитектурное черченіе	—	2	—	—
5	Рисованіе орнаментовъ	3	3	—	—
9	Композиція орнаментовъ въ рисункѣ .	—	—	3	—
7	Дѣленіе человѣческихъ фигуръ . . .	12	12	12	12
8	— орнаментовъ изъ рисунковъ и композиція оныхъ	—	—	—	3
9	Перспектива	1	1	—	—
10	Анатомія: остеологія	1	—	—	—
	миологія	—	1	1	—
11	Всеобщая исторія	—	—	1	—
12	Древности и миѳологія	—	—	—	1
13	Исторія изящныхъ искусствъ	—	—	—	1
итого		26	28	26	26

Uwaga 3) Przy przejściu do 3-go kursu, uczniowie wybierają sobie, stosownie do rady Nauczycieli, jeden z trzech głównych rodzajów malarstwa, któremu chcą się wyłącznie poświęcić; że zaś rysunki pejzażów i perspektywiczne są dla każdego malarza niezbędne, dla tego też nauka ich w pewnym stopniu przepisana jest dla wszystkich oddziałów.

4) Na język rossyjski przeznaczają się godziny wolne od innych zajęć, to jest: od godziny 2-jej do 4-jej po południu, a to dla tego, ażeby uczniowie wszystkich kursów mogli być rozklasyfikowani stosownie do swojego usposobienia.

Minister Oświecenia Narodowego
(podpisano) *Ksiązę Szyryński-Szychmatow.*

3-ci Annex do Nr. 7-go.

(Lit. C.)

ROZKŁAD PRZEDMIOTÓW NAUKOWYCH W ODDZIALE RZEŹBIARSTWA.

N.	Przedmioty naukowe	Liczba godzin na tydzień w kursie			
		I.	II.	III.	IV. dwuletni
1	Religia	1	1	1	1
2	Język rossyjski	2	2	2	2
3	Rysunek figur ludzkich z wzorów, z gipsów i natury	6	6	6	6
4	Rysunek architektoniczny	—	2	—	—
5	Rysunek ornamentów	3	3	—	—
6	Kompozycja ornamentów w rysunku . .	—	—	3	—
7	Modelowanie figur ludzkich	12	12	12	12
8	Modelowanie ornamentów z rysunków i ich kompozycja	—	—	—	3
9	Perspektywa	1	1	—	—
10	Anatomia: osteologia	1	—	—	—
	„ miologia	—	1	1	—
11	Historia powszechna	—	—	1	—
12	Starożytności i mitologia	—	—	—	1
13	Historia sztuk pięknych	—	—	—	1
W ogóle godzin		26	28	26	26

- Примѣчаніе* 1) Рисованію человѣческихъ фигуръ обучаются ученики сего Отдѣленія вмѣстѣ съ учениками Отдѣленія Живописи.
- 2) Лѣпленіе преподается ученикамъ всѣхъ курсовъ вмѣстѣ. Кромѣ человѣческихъ фигуръ ученики лѣпятъ и орнаменты.
- 3) Всѣ прочіе предметы преподаются ученикамъ сего Отдѣленія вмѣстѣ съ учениками Отдѣленія Живописи, а рисованіе орнаментовъ и композиція оныхъ въ рисунокѣ вмѣстѣ съ учениками Архитектурнаго Отдѣленія.

Министръ Народнаго Просвѣщенія
(подписано) *Князь Ширинскій-Шихматовъ.*

Приложеніе 4-е къ N° 7-му.

(Лит. Г.)

ФОРМА АТТЕСТАТА.

NN Ученикъ Художественной Школы въ Варшавѣ, 00 лѣтъ отъ роду, 00 вѣроисповѣданія, принятый 00 года въ число учениковъ 00 Отдѣленія, во время пребыванія своего въ Школѣ, велъ себя 00. По окончательному испытанію, въ Ноябрь мѣсяцѣ 00 года произведенному, оказалъ въ наукахъ и искусствахъ слѣдующіе успѣхи:

(Слѣдуетъ исчисленіе всѣхъ предметовъ по Отдѣленію.)

По заданной программѣ 00 исполнилъ работу 00. Въ слѣдствіе чего Совѣтъ Художественной Школы, въ засѣданіи своемъ отъ % 00 года, призналъ его NN достойнымъ Аттестата, который и выдается ему, на основаніи §§ 00 Высочайше 00 утвержденного Положенія о Художественной Школѣ: а) съ удостоеніемъ его NN званія Архитектора 1-й степени и предоставленіемъ всѣхъ правъ и преимуществъ, со званіемъ симъ сопряженныхъ, б) съ предоставленіемъ всѣхъ правъ и преимуществъ, упомянутымъ Положеніемъ ученикамъ, кончившимъ курсъ ученія въ Художественной Школѣ, дарованнымъ.

Во время пребыванія своего въ Школѣ ученикъ NN за отличные успѣхи въ наукахъ и искусствахъ удостоенъ былъ награжденія 00.

(Слѣдуетъ исчисленіе полученныхъ ученикомъ наградъ.)

Варшава, % 000 года.

Директоръ,

Учители:

(Печать)

- Uwaga* 1) Rysunku figur ludzkich uczą się uczniowie tego Oddziału, razem z uczniami Oddziału Malarstwa.
- 2) Modelowanie z gliny wykłada się uczniom wszystkich kursów razem. Oprócz ludzkich figur, uczniowie modelują i ornamenta.
- 3) Wszystkie inne przedmioty wykładają się uczniom tego Oddziału, razem z uczniami Oddziału Malarstwa, a rysunek ornamentów i kompozycje ich w rysunku, razem z uczniami Oddziału Budownictwa.

Minister Oświecenia Narodowego
(podpisano) *Książę Szyryński-Szychmatow.*

4-y Annex do Nr. 7-go.

(Lit. D.)

WZÓR DO PATENTU.

NN, uczeń Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie, liczący lat . . religii . . . przyjęty roku . . . w poczet uczniów Oddziału . . . w czasie pobytu swego w Szkole sprawował się . . . Na examinie ostatecznym w miesiącu Listopadzie . . . roku odbytym, okazał w naukach i sztukach postęp następujący:

(Tu następuje wyliczenie wszystkich przedmiotów właściwego Oddziału.)

Na zadany temat . . . wykończył pracę . . . Na zasadzie tego, Rada Szkoły Sztuk Pięknych, na posiedzeniu swoim z dnia . . . roku . . . uznała NN za zasługującego na patent, który mu się wydaje na mocy §§ . . . Najwyżej w dniu . . . roku . . . zatwierdzonej Ustawy o Szkole Sztuk Pięknych: a) z przyznaniem NN, stopnia Budowniczego 1 klasy i z zapewnieniem wszystkich praw i przywilejów do tego stopnia przywiązanych; b) z zapewnieniem wszystkich praw i przywilejów powyższą Ustawą nadanych uczniom, którzy ukończyli kurs nauk w Szkole Sztuk Pięknych.

W czasie pobytu swego w Szkole uczeń NN, za celujące postępy w naukach i sztukach, zasłużył na nagrodę.

(Tu następuje wyliczenie otrzymanych przez ucznia nagród.)

Warszawa, dnia . . . roku . . .

Dyrektor

Nauczyciele:

(L. S.)

Приложение 5-е къ N° 7-му.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано:

„Быть по сему.“

Въ С.-Петербургѣ, 13 Декабря 1852 года.

Штатъ Варшавской Художественной Школы.

	Классы должностей и разряды мундировъ	Рубли	Примѣчаніе.
Директоръ	VI.	1,200	
Законоучитель	—	150	
Учители архитектуры: одинъ . .	—	900	
„ „ двое по 500	—	1,000	
Учители живописи: трое по 900 .	IX.	2,700	
„ „ одинъ	—	810	
Учитель скульптуры	—	750	
„ строительнаго искусства . .	—	600	
„ русскаго языка въ Архитектурномъ Отдѣленіи . .	—	270	
„ русскаго языка въ Отдѣленіи Живописи и Скульптуры	—	180	
„ механики	—	300	
„ элементарной математики, нивелировки и коническихъ сѣченій . .	—	200	Преподаваніе этихъ предметовъ поручается Учителямъ другихъ учебныхъ заведеній.
„ начертательной геометріи	—	200	
„ физики и химіи	—	150	
„ орнаментовъ и композицій оныхъ	—	150	
„ анатоміи	—	100	
„ всеобщей исторіи	—	75	
„ древностей, міеологіи и исторіи изящныхъ искусствъ	—	90	

5-ty Annex do Nr. 7-go.

Na oryginalne własną Jego CESARSKIEJ MOŚCI ręką napisano:

„Быть по сему.“

w St. Petersburgu, d. 13 Grudnia 1852 r.

ETAT DLA SZKOŁY SZTUK PIĘKNYCH W WARSZAWIE.

	Klasy urzędu i munduru	Rsr.	U w a g i
Dyrektor	VI	1,200	
Nauczyciel Religii	—	150	
Nauczyciele Budownictwa:			
„ jeden	—	900	
„ dwóch po 500 rs.	—	1,000	
Nauczyciele malarstwa:			
„ trzech po 900 rs.	IX	2,700	
„ jeden	—	810	
Nauczyciel rzeźbiarstwa	—	750	
„ inżynierów cywilnych	—	600	
„ języka rossyjskiego w Oddziale Budownictwa	—	270	
„ języka rossyjskiego w Oddziale Malarstwa i Rzeźbiarstwa	—	180	
„ mechaniki	—	300	
„ matematyki elementarnej, niwelacji i sekcji konicznych	—	200	Wykład tych przedmiotów porucza się Nauczycielom
„ geometrii opisującej	—	200	innych zakładów naukowych.
„ fizyki i chemii	—	150	
„ ornamentów i ich kompozycji	—	150	
„ anatomii	—	100	
„ historii powszechnej	—	75	
„ starożytności, mitologii i historii sztuk pięknych	—	90	

	Классы должностей и разряды мундировъ	Рубли	Примѣчаніе.
Надзиратель, онъ же и Письмоводитель	XII.	300	
Двумъ дядькамъ изъ отставныхъ унтеръ-офицеровъ	—	270	
Двумъ натурщикамъ, они же и сторожа	—	216	
На канцелярскіе припасы, отопленіе, освѣщеніе и прочія надобности .	—	400	
итого . . .	—	11,011	

Примѣчаніе 1) Еслибы оказалось нужнымъ пригласить, для занятія должности Директора или Учителя художествъ, пользующагося знаменитостію въ Россіи, или въ чужихъ краяхъ, Художника, то таковому, соразмѣрно дарованіямъ и заслугамъ, съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія, можетъ быть увеличено жалованье на счетъ экстраординарной суммы Варшавскаго учебнаго округа.

2) Издержки на покупку книгъ, картинъ, гравюръ, моделей, инструментовъ и вообще учебныхъ пособій, на стипендіи, награды и пособия и на вознагражденіе учениковъ за произведенія, оставляемыя въ собственность Школы, покрываются, съ разрѣшенія Попечителя Варшавскаго учебнаго округа, изъ суммы, собираемой за ученіе, и остатковъ отъ штатной суммы; а въ случаѣ недостатка оныхъ, изъ экстраординарныхъ суммъ округа.

Министръ Народнаго Просвѣщенія
(подписано) Князь Ширинскій-Шихматовъ.

	Классы у- рzęду i munduru	Rsr.	Uwagi
Nadzorca razem i Sekretarz	XII	300	
Dwóm dozorcóm z dymisyonowan- nych podoficerów	—	270	
Dwóm modelistom, którzy są zara- zem i stróżami	—	216	
Na materyalia piśmienne, opał, świa- tło i inne potrzeby	—	400	
Razem . . .	—	11,011	

Uwaga 1) Jeżeliby okazała się potrzeba powołać dla zajęcia posady Dyrektora albo Nauczyciela sztuk, artystę mającego wziętość w Rosyi lub w obcych krajach, to takiemu, stosownie do talentu i zasług, z decyzji Ministra Oświecenia Narodowego, może być powiększoną pensya z funduszu ekstrordynaryów Okręgu Naukowego Warszawskiego.

2) Wydatki na zakupienie książek, obrazów, litografij, modeli, instrumentów i w ogóle pomocy naukowych, na stypendia, nagrody, wsparcia i wynagrodzenia uczniów za prace zostające na własność Szkoły, pokrywają się z decyzji Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, z funduszu opłaty szkolnej od uczniów, i z pozostałości summy etatowej; w razie zaś gdyby one nie wystarczały, z funduszu ekstrordynaryów Okręgu.

Minister Oświecenia Narodowego
(podpisano) Książę Szaryński-Szychmatow.

N° 8.

Учреждение Воскресно-Коммерческаго Училища.

(24 Ноября 1854 года.)

Попечителю Варшавскаго учебнаго округа.

Министерство Народнаго Просвѣщенія.

Вслѣдствіе представленія Вашего Превосходительства отъ 12 (24) Іюля сего года и по соглашенію съ Господиномъ Намѣстникомъ Царства Польскаго, разрѣшаю открыть въ городѣ Варшавѣ Воскресно-Коммерческое Училище, на основаніяхъ, изложенныхъ въ доставленномъ мнѣ Вами проектѣ Положенія, съ тѣмъ только, чтобы для Богослуженія и преподаванія Закона Божія, вмѣсто $\frac{1}{2}$ часа, назначено было часть времени, и чтобы съ этою цѣлью увеличено было опредѣленное для ученія время на половину часа.

С.-Петербургъ, 24 Ноября 1854 года.

Министръ Народнаго Просвѣщенія (подписано) *А. Норовъ.*

N° 9,200.

N° 9.

Положеніе о Варшавскомъ Воскресно-Коммерческомъ Училищѣ.

(24 Ноября 1854 года.)

§ 1.

Учреждение Варшавскаго Воскресно-Коммерческаго Училища имѣть цѣлю специальное образованіе купеческихъ учениковъ для опредѣленія ихъ въ Торговые Экспедиторы, Корреспонденты и Бухгалтеры.

§ 2.

Воскресно-Коммерческое Училище, подобно Воскресно-Ремесленнымъ Школамъ, находится подъ вѣдѣніемъ Попечителя Варшавскаго учебнаго округа и подъ непосредственнымъ надзоромъ Инспектора Варшавскихъ Воскресно-Ремесленныхъ Училищъ.

N° 8.

О заложеніи Недzielno-Handlowej Szkoły.

(d. 24 Listopada 1854 r.)

Do Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

MINISTERIUM OŚWIECENIA NARODOWEGO.

W skutek przedstawienia Jaśnie Wielmożnego Pana z dnia 12 (24) Lipca bieżącego roku, i za porozumieniem się z Jaśnie Oświeconym Namiestnikiem Królestwa Polskiego, zezwalam na założenie, w mieście Warszawie, Niedzielno-Handlowej Szkoły, podług tych zasad, jakie są wyrażone przez Jaśnie Wielmożnego Pana w projekcie ustawy; z tém jednakże zastrzeżeniem, aby na nabożeństwo i lekcye nauki Religii, zamiast półgodziny, naznaczono godzinę, i z tego względu, aby czas poświęcony na nauki powiększono o półgodziny.

St. Petersburg, d. 24 Listopada 1854 roku.

Minister Oświecenia Narodowego (podpisano) *A. Norow.*

Nr. 9,200.

N° 9.

Ustawa dla Szkoły Niedzielno-Handlowej w Warszawie.

(d. 24 Listopada 1854 r.)

§ 1.

Ustanowienie Szkoły Niedzielno-Handlowej w Warszawie ma na celu specyalne usposobienie terminatorów kupieckich, na expedientów, korrespondentów i buchhalterów handlowych.

§ 2.

Szkoła Niedzielno-Handlowa, podobnie jak Szkoły Rzemieślniczo-Niedzielne, zostawać będzie pod zarządem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego i pod szczegółowym dozorem Inspektora Szkół Rzemieślniczo-Niedzielnych. Nauki zaś w niej wykładane będą przez uzdolnionych Nauczycieli, przez Kurato-

Науки въ ономъ преподають опредѣленные Попечителемъ округа Учители.

Предоставляется Попечителю округа въ Преподаватели ариѳметики, коммерческаго счетоводства, бухгалтеріи, вексельнаго права и коммерческой географіи избирать изъ числа представленныхъ Варшавскимъ Купеческимъ Обществомъ кандидатовъ, практически съ этими науками ознакомленныхъ, хотя бы они не состояли въ числѣ казенныхъ Учителей, по собраніи справокъ о ихъ поведеніи, и удостовѣреніи, что они удовлетворительно знаютъ свой предметъ, съ тѣмъ однакожъ, чтобы они были подданными Имперіи или Царства Польскаго.

§ 3.

Въ Воскресно-Коммерческомъ Училищѣ преподаются слѣдующіе учебные предметы:

- 1) Законъ Божій,
- 2) русскій языкъ,
- 3) польскій языкъ,
- 4) нѣмецкій языкъ,
- 5) ариѳметика и коммерческое счетоводство,
- 6) свѣдѣнія изъ бухгалтеріи, вексельнаго права и коммерческой географіи.

§ 4.

Курсъ ученія въ семь Училищъ полагается четырехлѣтній. Уроки преподаются по воскреснымъ и праздничнымъ днямъ по 4 часа, а именно: съ 7^{1/2} до 11^{1/2} часа утра. Время съ 7^{1/2} до 8^{1/2} часа назначается на Богослуженіе и преподаваніе Закона Божія. Впослѣдствіи, при представившейся возможности, назначено будетъ на ученіе больше времени.

§ 5.

Законъ Божій преподается всѣмъ четыремъ Отдѣленіямъ вмѣстѣ. Преподаваніе прочихъ учебныхъ предметовъ распределяется по Отдѣленіямъ слѣдующимъ образомъ:

А. Въ I-мъ Отдѣленіи:

- 1) Одинъ часъ для русскаго и польскаго языковъ, въ продолженіе коего ученики упражняются въ чтеніи и письмѣ на этихъ языкахъ и въ переводѣ съ русскаго на польскій языкъ. Ученики приучаются къ красивому и правильному письму.
- 2) Одинъ часъ для нѣмецкаго языка. Ученики упражня-

ра номинowanych. Kurator ma sobie pozostawionym wybór na Nauczycieli arytmetyki, rachunkowości handlowej, buchhalteryi, prawa wexlowego i geografii handlowej, kandydatów przedstawionych przez Zgromadzenie Kupieckie w Warszawie, praktycznie z temi przedmiotami obeznanych, chociażby ci nie byli z liczby Nauczycieli szkół rządowych, po zasięgnięciu opinii o ich konduicie i przekonaniu się, że dostatecznie znają swoją naukę, z tym jednak warunkiem, aby byli poddanymi Cesarstwa Rosyjskiego lub Królestwa Polskiego.

§ 3.

W Szkole Niedzielno-Handlowej mają być wykładane następujące nauki:

- 1) nauka Religii,
- 2) język rosyjski,
- 3) język polski,
- 4) język niemiecki,
- 5) arytmetyka i rachunkowość handlowa,
- 6) wiadomości z buchhalteryi, prawa wexlowego i geografii handlowej.

§ 4.

Kurs nauk w Szkole Niedzielno-Handlowej będzie czteroletni. Lekcje odbywać się będą w każdą niedzielę i święto przez godzin 4, a mianowicie: od godziny 7^{1/2} do 11^{1/2} przed południem, z których pierwsza godzina od 7^{1/2} do 8^{1/2} przeznaczona jest stale na nabożeństwo kościelne i naukę Religii. W późniejszym czasie przy nadarzonej sposobności, przeznaczonem będzie więcej godzin na naukę.

§ 5.

Oprócz nauki Religii, udzielanej wspólnie dla wszystkich czterech oddziałów, szczegółowy rozkład przedmiotów wykładanych w Szkole Niedzielno-Handlowej, będzie następujący:

A. W oddziale I.

- 1) Język rosyjski i polski, lekcyja 1-godzinna, w czasie której uczniowie wprawiać się będą w płynne czytanie i pisanie za dyktowaniem w obu tych językach, a następnie w tłómaczenie z języka rosyjskiego na polski, oraz w kalligraficzne i ortograficzne pisanie.
- 2) Język niemiecki, lekcyja 1-godzinna, podczas której ucz-

ются къ чтенію, обучаются красивому и вѣстѣ съ тѣмъ правильному письму и занимаются переводомъ съ нѣмецкаго на польскій языкъ.

3) Одинъ часъ для коммерческой ариѳметики. Ученики знакомятся со всѣми важнѣйшими сокращеніями четырехъ ариѳметическихъ дѣйствій, а равно съ мѣстными и иностранными мѣрами и вѣсами, и упражняются въ такихъ дѣйствіяхъ съ числами сложными, съ простыми и десятичными дробями, которыя чаще всего могутъ быть употребляемы въ торговлѣ. При семъ ученики приучаются къ четкому писанію чиселъ.

Б. Во II-мъ Отдѣленіи:

1) Одинъ часъ для русскаго и польскаго языковъ. Ученики практически проходятъ главнѣйшія грамматическія правила, занимаются письменнымъ переводомъ съ польскаго на русскій языкъ, при чемъ приучаются къ красивому и правильному письму и знакомятся съ техническими словами и выраженіями, употребляемыми въ торговлѣ.

2) Одинъ часъ для нѣмецкаго языка. Ученики занимаются переводомъ съ польскаго на нѣмецкій языкъ разныхъ отрывковъ коммерческаго содержанія, при чемъ практически изучаютъ правила грамматическія и, составляя переводы письменно, упражняются въ правописаніи и чистописаніи.

3) Одинъ часъ для коммерческаго счетоводства. Ученики занимаются рѣшеніемъ разныхъ задачъ, относящихся къ правиламъ: тройному, простому и сложному, процентовъ простыхъ и сложныхъ, учета векселей, товарищества и смѣшенія, употребляя при томъ самыя сокращенныя и болѣе практическія способы.

В. Въ III-мъ Отдѣленіи:

1) Одинъ часъ для русскаго и польскаго языковъ. Ученики упражняются въ переводѣ съ польскаго на русскій языкъ и въ производствѣ переписки по торговымъ дѣламъ, на обоихъ языкахъ.

2) Одинъ часъ для нѣмецкаго языка. Ученики, кромѣ у-

ниowie powinni nabywać wprawę w czytaniu, oraz w pisaniu kalligraficzném i ortograficzném, następnie zaś zajmować się będą tłómaczeniem z niemieckiego na język polski.

3) Arytmetyka handlowa, lekcyя 1-godzinna, w czasie której uczniowie obznajmiani będą ze wszystkimi ważniejszymi skróceniami w wykonaniu czterech działów arytmetycznych, z miarami i wagami, tak krajowemi, jakoteż zagranicznymi, oraz nabywać będą wprawę w przerabianiu działów z liczbami wielorakimi, z ułamkami zwyczajnymi i dziesiętnymi, które najczęściej w handlu mogą mieć zastosowanie, przywykając ciągle do porządnego i wyraźnego pisania liczb.

В. W oddziale II.

1) Język rosyjski i polski, lekcyя 1-godzinna, w czasie której uczniowie praktycznie obznajmiać się będą z główniejszymi prawidłami grammatycznymi, przy tłómaczeniu zaś piśmienném z języka polskiego na rosyjski, przywykać będą do porządnego kalligraficznego i ortograficznego pisania, a zarazem oswajać się z technicznymi wyrażeniami rosyjskimi, w handlu używanymi.

2) Język niemiecki, lekcyя 1-godzinna, w czasie której uczniowie obok praktycznego obznajmiania się z prawidłami grammatycznymi, zajmować się będą tłómaczeniem z języka polskiego na niemiecki, różnych wyimków treści handlowej i, odrabiając na piśmie toż tłómaczenie, nabywać będą wprawę w kalligraficzném i ortograficzném pisaniu.

3) Rachunkowość handlowa, lekcyя 1-godzinna, na której uczniowie zajmować się będą przerabianiem rozmaitych zadań z reguły trzech: pojedynczej, złożonej i łańcuchowej, obliczaniem procentów prostych i składanych, wyrachowaniem eskontu, rozwiązywaniem zadań z reguły współki i mieszaniny, używając przy tém sposobów najprostszych i najdogodniejszych w zastosowaniu praktyczném.

С. W oddziale III.

1) Język rosyjski i polski, lekcyя 1-godzinna, w czasie której uczniowie wprawiać się będą nie tylko w tłómaczenie z polskiego na rosyjski, ale nadto w prowadzenie rozmaitych korespondencyj w interesach handlowych, w obu językach.

2) Język niemiecki, lekcyя 1-godzinna, w ciągu której, o-

пращений въ разговорѣ на этомъ языкѣ, занимаются производствомъ переписки по разнымъ торговымъ дѣламъ.

3) Одинъ часъ для коммерческаго счетоводства и бухгалтеріи. Ученики занимаются исчисленіемъ аннуитъ (annuit), потомъ изучаютъ основанія простой и двойной бухгалтеріи и проходятъ необходимыя свѣдѣнія изъ коммерческой географіи.

Г. Въ IV-мъ Отдѣленіи.

1) Одинъ часъ для русскаго и польскаго языковъ.

2) Одинъ часъ для нѣмецкаго языка.

Ученики четвертаго Отдѣленія упражняются преимущественно въ производствѣ разнаго рода переписки по дѣламъ торговымъ, на русскомъ, польскомъ и нѣмецкомъ языкахъ, и знакомятся съ техническими выраженіями, въ торговлѣ употребляемыми.

3) Одинъ часъ для бухгалтеріи и коммерческо-вексельнаго права. Дополненіе основаній бухгалтеріи, преподаваемыхъ въ предыдущемъ Отдѣленіи, и изложеніе главнѣйшихъ свѣдѣній изъ вексельнаго права, а именно: о существѣ векселей и ихъ важности въ торговлѣ, образцы векселей, главнѣйшія примѣты, составляющія важность векселей, вексельное объявленіе, признаніе (асцептатіо), передаточная надпись (indossatio), разные экземпляры одного векселя, съ отличеніемъ копій векселя отъ дубликата. О ручательствахъ, протестаціи, о поддѣлкахъ и подлогахъ, могущихъ произойти въ векселяхъ. О торговлѣ векселей и арбитражѣ. Наконецъ, пополняются свѣдѣнія изъ коммерческой географіи.

§ 6.

Инспекторъ не только имѣетъ надзоръ за исправнымъ посѣщеніемъ Училища учениками и за ихъ поведеніемъ въ ономъ, но, сверхъ того, наблюдаетъ, чтобы Учители преподавали съ надлежащимъ успѣхомъ учебные предметы по предписаннымъ программамъ, давали преподаванію своему преимущественно практическое направленіе, съ примѣненіемъ къ торговому дѣлу, заставляли на урокахъ самихъ учениковъ заниматься, рѣшать задачи, вести книги, дѣлать переводы и проч.

прócz wprawy w ustnѣm tłumaczeniu się w tym języku, uczniowie zajmować się będą pisanіem rozmaitych korespondencyj w interessach handlowych.

3) Rachunkowość handlowa i buchhalterya, lekcyja 1-godzinna, w ciągu której uczniowie zajmować się będą obliczaniem annuit, a następnie poznają główne zasady buchalteryi podwójnej i pojedynczej, a nadto nabędą niezbędnych wiadomości z jeografii handlowej.

D. W oddziale IV.

1) Język rossyjski i polski, lekcyja 1-godzinna.

2) Język niemiecki, lekcyja 1-godzinna.

Uczniowie oddziału czwartego głównie zajmować się będą ćwiczeniami w prowadzeniu rozmaitego rodzaju korespondencyj handlowych w rossyjskim, polskim i niemieckim językach, tak, aby zostali obznajmieni ze wszelkimi technicznymi wyrażeniami, jakie im w praktyce handlowej mogą być potrzebne.

3) Buchhalterya i prawo wexlowo-handlowe, lekcyja 1-godzinna. W tym oddziale nastąpi uzupełnienie zasad buchalteryi wykładanej w kursie poprzednim, a nadto podane zostaną główne wiadomości z prawa wexlowego, a mianowicie: o naturze wexli i ich ważności w handlu; wzory wexli i główne cechy, nadające ważność wexlowi; zawiadomienie wexlowe, akceptacya, indossacya; różne egzemplarze jednego wexlu, z rozróżnieniem kopij wexlowych od duplikatu. O zaręczeniach, protestacyi, akceptacyi, o fałszerstwach i podstępach, przy wexlach zając się mogących. O handlu wexlów i arbitrażu. W końcu uzupełnione zostaną wiadomości z jeografii handlowej.

§ 6.

Inspektor nietylko mieć będzie dozór nad uczniami, co do regularnego przychodzenia ich do szkoły i zachowania się ich w szkole, ale nadto czuwać będzie i nad tém, aby przedmioty przez Nauczycieli wykładane były korzystnie, podług przepisane-go programmatu, aby ciż, nadawali wykładowi swojemu przedewszystkiѣm kierunek praktyczny, z zastosowaniem do interesów handlowych, i zajmowali na lekcyach samych uczniów rozwiązywaniem zadań, utrzymywaniem ksiąg, tłumaczeniem i t. p.

§ 7.

Кромѣ Законоучителя, который обязанъ отправлять и Богослуженіе, въ Воскресно-Коммерческомъ Училищѣ назначаются еще шесть другихъ Учителе й, а именно: два для русскаго и польскаго языковъ, два для нѣмецкаго языка, одинъ для ариѳметики и коммерческаго счетоводства и одинъ для бухгалтеріи, вексельнаго права и коммерческой географіи.

§ 8.

Сумма, необходимая на содержаніе Воскресно-Коммерческаго Училища, дается Варшавскимъ Купеческимъ Обществомъ, а именно: оно опредѣляетъ на сей предметъ проценты отъ суммы 16,800 руб. сер., составляющей собственность сего Общества, которые передаются въ Городское Казначейство, въ распоряженіе Попечителя Варшавскаго учебнаго округа.

§ 9.

На жалованья Инспектору и Учителямъ, и вообще на содержаніе сего Училища назначается ежегодно 765 руб. сер., которые распредѣляются слѣдующимъ образомъ:

1) Инспектору	60 руб. сер.
2) Законоучителю	50 —
3) Учителю польскаго и русскаго языковъ въ двухъ низшихъ Отдѣленіяхъ	75 —
4) Учителю русскаго и польскаго языковъ въ двухъ высшихъ Отдѣленіяхъ	90 —
5) Учителю нѣмецкаго языка въ двухъ низшихъ Отдѣленіяхъ	75 —
6) Учителю нѣмецкаго языка въ двухъ высшихъ Отдѣленіяхъ	90 —
7) Учителю ариѳметики и коммерческаго счетоводства	90 —
8) Учителю бухгалтеріи, вексельнаго права и коммерческой географіи	150 —
9) Служителю	20 —
10) На отопленіе 4-хъ залъ	15 —
11) на награды для учениковъ	50 —
итого	765 руб. сер.

§ 7.

Опрѣчъ Научителя Religii, który zarazem odprawiać będzie Nabożeństwo kościelne, do wykładu przedmiotów w Szkole Niedzielno-Handlowej, będzie wyznaczonych sześciu innych Nauczycieli, a mianowicie: dwóch do języka rosyjskiego i polskiego, dwóch do języka niemieckiego, jeden do arytmetyki i rachunkowości handlowej i jeden do buchhalteryi, prawa wexlowego i jeografii handlowej.

§ 8.

Fundusz na utrzymanie Szkoły Niedzielno-Handlowej przeznaczają Zgromadzenie Kupców Warszawskich, a mianowicie: Zgromadzenie Kupców ofiaruje na ten cel procent od summy rub. sr. 16,800, będącej własnością Zgromadzenia, który przelewany będzie do kassy miejskiej, pod dyspozycyę Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 9.

Na pensye Inspektora Szkoły i Nauczycieli, oraz na utrzymanie téjże Szkoły przeznaczają się rocznie summa rubli sr. 765, z której to summy pobierać będzie:

1) Inspektor	rub. sr. 60,
2) Nauczyciel Religii	— 50,
3) Nauczyciel języka rosyjskiego i polskiego w dwóch niższych oddziałach	— 75,
4) Nauczyciel języka rosyjskiego i polskiego w dwóch wyższych oddziałach	— 90,
5) Nauczyciel języka niemieckiego w dwóch niższych oddziałach	— 75,
6) Nauczyciel języka niemieckiego w dwóch wyższych oddziałach	— 90,
7) Nauczyciel arytmetyki i rachunkowości handlowej	— 90,
8) Nauczyciel buchhalteryi, prawa wexlowego i jeografii handlowej	— 150,
9) Stróż	— 20,
10) Na opał czterech sal	— 15,
11) Nagrody dla uczniów	— 50,
Ogółem rsr. 765.	

§ 10.

Всѣ Варшавскіе купцы безъ исключенія обязаны посылать своихъ учениковъ въ Воскресно-Коммерческое Училище. Наблюденіе за исполненіемъ сего производится такимъ же образомъ, какъ въ Воскресно-Ремесленныхъ Училищахъ.

§ 11.

Правила, предписанныя для Воскресно-Ремесленныхъ Училищъ въ отношеніи надзора за учениками и училищной дисциплины, вполнѣ примѣняются и къ Воскресно-Коммерческому Училищу.

§ 12.

Годичное испытаніе производится въ присутствіи командированныхъ Попечителемъ Варшавскаго учебнаго округа училищныхъ чиновниковъ и лицъ, назначенныхъ для сего со стороны купеческаго сословія.

§ 13.

По окончаніи четырехлѣтняго курса выдаются ученикамъ соотвѣтственныя свидѣтельства, безъ коихъ, по истеченіи четырехъ лѣтъ со времени открытія Училища, никто изъ купеческихъ учениковъ не можетъ быть произведенъ въ купеческіе гезели.

N° 10.

Положеніе о Варшавскомъ Раввинскомъ Училищѣ.

(13 Октября 1857 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „Быть по сему.“

Въ Москвѣ,
13 Октября 1857 года.

Положеніе о Варшавскомъ Раввинскомъ Училищѣ.

ГЛАВА I.

Цѣль, составъ и общія основанія.

§ 1.

Варшавское Раввинское Училище имѣетъ двоякую цѣль:

§ 10.

Do Szkoły Niedzielno-Handlowej obowiązani są posyłać swoich terminatorów, wszyscy bez wyjątku, kupcy Warszawscy. Kontrollowanie i dopilnowanie tego odbywać się będzie w ten sam sposób, jak względem uczęszczających do Szkół Rzemieślniczo-Niedzielných.

§ 11.

Przepisy wydane dla Szkół Rzemieślniczo-Niedzielných, dotyczące dozoru i karności uczniów, rozciągają się w zupełności i do Szkoły Niedzielno-Handlowej.

§ 12.

Egzamina roczne odbywać się będą w obec urzędników naukowych, przez Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego delegowanych, oraz w obec osób, przeznaczonych do tego od Zgromadzenia Kupieckiego.

§ 13.

Po ukończeniu czteroletniego kursu, uczniowie otrzymywać będą stosowne świadectwa, bez których po upływie czterech lat od otworzenia Szkoły, żaden z terminatorów kupieckich nie zostanie wyzwolonym na subiekta handlowego.

N° 10.

Ustawa dla Szkoły Rabinów w Warszawie.

(d. 13 Października 1857 r.)

Na oryginale własną JEGO CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ MOŚCI ręką napisano: „Ma być podług tego“.

Moskwa,
d. 13 Października 1857 r.

USTAWA DLA SZKOŁY RABINÓW W WARSZAWIE.

ROZDZIAŁ I.

Cel, skład szkoły i ogólne zasady.

§ 1.

Szkoła Rabinów w Warszawie ma cel dwojaki: a) kształ-

a) образование Раввиновъ и Проповѣдниковъ, и б) приготовленіе Учителей для Еврейскаго юношества.

§ 2.

Училище состоитъ подъ главнымъ вѣдѣніемъ Попечителя Варшавскаго учебнаго округа.

§ 3.

Непосредственное управленіе Училищемъ ввѣряется Директору.

§ 4.

Директоръ избирается Попечителемъ Варшавскаго учебнаго округа изъ лицъ, отличающихся учеными познаніями. Онъ утверждается въ семъ званіи Министромъ Народнаго Просвѣщенія, по соглашенію съ Намѣстникомъ Царства Польскаго.

§ 5.

Въ помощь Директору, для надзора за учениками, назначается Помощникъ изъ Учителей Училища, съ производствомъ ему особаго за то жалованья. Помощникъ и Учители опредѣляются Попечителемъ округа. Выборъ кандидатовъ на учительскія должности по Еврейскимъ предметамъ, производится по конкурсу въ Совѣтъ Раввинскаго Училища.

§ 6.

Для производства канцелярскихъ дѣлъ, полагается Писецъ, который будетъ вмѣстѣ съ тѣмъ и Смотрителемъ дома. Писецъ избирается Директоромъ, а утверждается Попечителемъ округа.

Глава II.

Часть учебная.

§ 7.

Въ Раввинскомъ Училищѣ имѣются три курса: Общій, или приготовительный, и два спеціальныя: Раввинскій и Педагогическій.

§ 8.

Общій, или приготовительный курсъ, раздѣляется на четыре класса; въ каждомъ классѣ ученіе продолжается по одному году.

§ 9.

Въ немъ преподаются: изъ общихъ предметовъ: языки:

ченіе Рабинѳвъ и Kaznodziejѳвъ, и б) способіеніе Nauczycieli dla mѳdziejy wyznania Mojżeszowego.

§ 2.

Szkoła pozostaje pod gѳwnѳmъ zwierzchnictwemъ Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 3.

Zarządъ bezpośredni Szkoła porucza się Dyrektorowi.

§ 4.

Dyrektora wybiera Kurator Okręgu Naukowego Warszawskiego, z osѳb odznaczających się nauką; zatwierdza go zaś w tych obowiazkachъ Minister Oświecenia Narodowego, po zniesieniu się z Namiestnikiemъ Krѳlestwa Polskiego.

§ 5.

Do pomocy Dyrektorowi dla dozoru uczniѳвъ, wyznacza się z pomiędzy Nauczycieli Szkoły Pomocnikъ, za oddzielną za to płaцą. Pomocnika i Nauczycieli mianuje Kurator. Wybѳrъ kandydatѳвъ na posady Nauczycieli przedmiotѳвъ hebrajskichъ odbywa się sposobemъ konkursu na Radzie nauczycielskiej Szkoły Rabinѳвъ.

§ 6.

Do prowadzenia czynnosciъ kancelaryjnychъ Szkoły przeznaczają się Pisarzъ, który ma być zarazemъ i Murgrabią Szkoły. Pisarza wybiera Dyrektor, zatwierdza go zaś w obowiazkachъ Kurator Okręgu Naukowego.

Rozdziałъ II.

Czѳść naukowa.

§ 7.

W Szkole Rabinѳвъ bѳdą trzy kursa: ogѳlny czyli przygotowawczy, i dwa specyalne: rabiniczny i pedagogiczny.

§ 8.

Kurs ogѳlny czyli przygotowawczy dzieli się na cztery klasy; w kaźdej z tychъ klassъ wykładъ naukъ trwa rokъ jeden.

§ 9.

W kursie tymъ wykładają się: Z przedmiotѳвъ ogѳlnychъ:

русский, польский и немецкий; история священная, всеобщая и русская; география Палестины, всеобщая и русская; математика; сведения из естественной истории, физики и химии; география математическая; чистописаніе. Из Еврейских предметов: еврейский языкъ, еврейский законъ и правоученіе, Священное Писаніе съ комментаріями, талмудъ.

§ 10.

Еврейскимъ предметамъ обучаютъ Учители изъ Евреевъ; общіе же предметы могутъ быть преподаваемы, безъ различія, Учителями изъ Христіанъ и Евреевъ, получившими на то право установленнымъ порядкомъ.

§ 11.

По окончаніи Общаго, или приготовительнаго курса, и выдержаніи надлежащаго испытанія, ученики переходятъ, по ихъ выбору, въ одинъ изъ специальныхъ курсовъ.

§ 12.

Въ Раввинскомъ курсѣ ученіе продолжается два года, а въ Педагогическомъ одинъ годъ.

§ 13.

Въ специальныхъ курсахъ преподаются изъ общихъ предметовъ: повтореніе основаній русскаго, польскаго и немецкаго языковъ, съ практическими упражненіями; повтореніе истории и географіи; повтореніе математики; повтореніе сведений изъ естественной истории, физики и химии; сведения изъ космографіи; педагогика съ пробными лекціями. Изъ Еврейскихъ предметовъ: повтореніе основаній еврейскаго языка и практическія упражненія; еврейская словесность; экзегетика; талмудъ съ высшими комментаріями; халдейскій языкъ; раввинскія науки по сочиненіямъ: Ядгахазака и Шульханъ-Арухъ; духовное красноречіе, а въ особенности гомилетика; общія понятія о мѣстныхъ законахъ и администраціи.

§ 14.

Учебные предметы въ Раввинскомъ Училищѣ, за исключеніемъ Еврейскихъ предметовъ, а также немецкаго языка, преподаются на русскомъ или польскомъ языкахъ.

§ 15.

Курсъ специальный Раввинскій имѣетъ цѣлю доставить

языки: руссыйскі, польскі і неміецкі; historya święta, powszechna і rossyjska; jeografia Palestyny, powszechna і rossyjska; matematyka; wiadomości z historyi naturalnej, fizyki і chemii; jeografia matematyczna; kalligrafia. Z przedmiotów hebrajskich: język hebrajski, nauka religii і moralności, Pismo Święte z komentarzami, talmud.

§ 10.

Do wykładu przedmiotów hebrajskich przeznaczają się Nauczyciele wyznający religię Mojżeszową; do innych zaś nauk użyci być mogą, bez różnicy, Nauczyciele tak wyznania Chrześcijańskiego, jak і Mojżeszowego, posiadający do tego prawo, wedle ustanowionych przepisów.

§ 11.

Po ukończeniu kursu ogólnego, czyli przygotowawczego, і złożeniu odpowiedniego egzaminu, uczniowie, stosownie do własnego wyboru, przechodzą na jeden ze specjalnych kursów.

§ 12.

W kursie rabinicznym wykład nauk trwa dwa lata, w kursie zaś pedagogicznym rok jeden.

§ 13.

W kursach specjalnych, z przedmiotów ogólnych, powtarzają się: zasady języków: rossyjskiego, polskiego і неміецкіе go z odpowiednimi ćwiczeniami, historya, jeografia, matematyka, wiadomości z historyi naturalnej, fizyki і chemii, і wykładają się: wiadomości z kosmografii, oraz pedagogika z dawaaniem lekcyj przez uczniów, w sposobie próby. Z przedmiotów hebrajskich powtarzają się: zasady języka hebrajskiego z odpowiednimi ćwiczeniami, і wykładają się: literatura hebrajska, egzegetyka, talmud z wyższemi komentarzami, język chaldejski, nauki rabiniczne podług dzieł Jadgahazaka і Szulhan-Aruh; wymowa kaznodziejska, а w szczególności homiletyka, wiadomości ogólne z prawa miejscowego і administracyi.

§ 14.

Wykład nauk w Szkole Rabinów, wyjąwszy przedmioty hebrajskie і język неміецкі, odbywa się, w języku rossyjskim lub polskim.

§ 15.

Kurs specjalny rabiniczny ma za cel usposobić uczniów

ученикамъ подробное и основательное знаніе предметовъ, необходимыхъ для Раввина, а Педагогическій — окончательное приготовленіе Учителей, какъ для Еврейскихъ Училищъ, такъ и для домашняго образованія Евреевъ. Ученики Педагогическаго курса должны быть обучаемы не только теоретически, но и практически, правиламъ и способамъ преподаванія, на каковой конецъ они приучаются давать уроки, или въ своемъ заведеніи, или въ другихъ Еврейскихъ Училищахъ, въ присутствіи Директора и подлежащихъ Учителей.

§ 15.

Въ распредѣленіи учебныхъ предметовъ и назначеніи для каждаго числа уроковъ, какъ въ общемъ, такъ и специальныхъ курсахъ, начальство Училища руководствуется приложенными у сего таблицами, подъ буквами А и Б. Всякое отступленіе отъ оныхъ допускается не иначе, какъ съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія.

§ 17.

Инструкціи для преподаванія предметовъ въ Раввинскомъ Училищѣ утверждаетъ Министръ Народнаго Просвѣщенія, по представленію Попечителя учебнаго округа.

§ 18.

Ученіе въ Раввинскомъ Училищѣ бываетъ ежедневно, за исключеніемъ еврейскихъ праздниковъ и табельныхъ дней. Въ праздничные и табельные дни, ученики должны находиться въ Синагогѣ при Богослуженіи и слушать проповѣдь.

Глава III.

О приѣмѣ учениковъ, платѣ за ученіе, стипендіяхъ и наказаніяхъ.

§ 19.

Въ Раввинское Училище принимаются Евреи всѣхъ состояній не моложе 15 лѣтъ, какъ изъ домашняго воспитанія, такъ и другихъ казенныхъ Училищъ, имѣющие при благомъ поведеніи и добромъ здоровьѣ, потребныя для того свѣдѣнія, какъ въ еврейскихъ, такъ и въ общихъ предметахъ.

§ 20.

Приѣмъ учениковъ производится однажды въ годъ, въ теченіе восьми дней послѣ праздника Кущей; впрочемъ, доз-

сzczegółowo i gruntownie w przedmiotach potrzebnych dla Rabinów. Celem zaś kursu pedagogicznego jest zupełne usposobienie Nauczycieli, tak do szkół wyznania Mojżeszowego, jak i do edukacji domowej dzieci tego wyznania. Uczniowie kursu pedagogicznego mają się uczyć nie tylko teoretycznie, lecz i praktycznie, zasad i sposobów nauczania, i w tym celu przyuczani być mają do dawania lekcyj, bądź w Szkole Rabinów, bądź w innych szkołach wyznania Mojżeszowego, w obecności Dyrektora i właściwych Nauczycieli.

§ 16.

Przy rozdziale przedmiotów naukowych i oznaczeniu dla każdego z nich liczby lekcyj, tak w ogólnym, jak i w specjalnych kursach, zwierzchność Szkoły stosuje się do załączonych przy niniejszej Ustawie pod lit. A i B. rozkładów. Zmiany w tych rozkładach mogą być wprowadzone nie inaczej, jak za decyzją Ministra Oświecenia Narodowego.

§ 17.

Instrukcje do wykładu nauk w Szkole Rabinów zatwierdza Minister Oświecenia Narodowego, na przedstawienie Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 18.

Lekcje w Szkole Rabinów odbywają się codziennie, prócz świąt wyznania Mojżeszowego i dni galowych. W święta i dnie galowe uczniowie winni znajdować się w Synagodze na nabożeństwie i słuchać kazania.

ROZDZIAŁ III.

O przyjmowaniu uczniów, opłacie szkolnej, stypendyach i karach.

§ 19.

Do Szkoły Rabinów przyjmują się na uczniów starozakonni-wszelkich stanów; nie młodszy jak lat 15 wieku, tak z edukacji prywatnej, jak i ze szkół rządowych, posiadający, przy odpowiedniemu sprawowaniu się i dobrem zdrowiu, potrzebne naukowe usposobienie tak w hebrajskich, jakoteż i w ogólnych przedmiotach.

§ 20.

Zapis uczniów do Szkoły odbywa się raz do roku, w ciągu ośmiu dni po świętach Kuczek; wszakże i w innym czasie

воляется принимать желающих и в другое время, если они докажут на испытании, что имеют достаточные сведения в пройденной части курса, но не иначе, как с разрешения Попечителя округа.

§ 21.

Поступающие в Раввинское Училище ученики обязаны представить свидетельства: 1) от общества, при котором записаны, о происхождении и летах; 2) от врача, за подписью Врачебной Управы, о состоянии здоровья и о том, что не имеют никакого природного недостатка, препятствующего быть Учителем, или Раввином; 3) от начальства того учебного заведения, в котором обучались, об успехах в науках и поведении.

§ 22.

Желающие поступить в Училище, подвергаются предварительному испытанию, в присутствии Директора и Учителей.

§ 23.

Для поступления в первый класс, должно уметь читать и писать на русском, польском, немецком и еврейском языках и первую часть грамматики, переводить легкие статьи с немецкого языка на польский, знать четыре первых правила арифметики, понимать легкие извлечения из Пашет-Гемара и знать Моисеево Пятикнижие.

§ 24.

Плата за учение определяется в первом и втором классе по двенадцати, а в третьем и четвертом по восемнадцати рублей в год. От платы освобождаются дети бедных родителей, отличившиеся прилежанием к наукам и благонравным поведением, и представившие о бедности своей надлежащие свидетельства. Эти свидетельства почитаемы будут действительными не иначе, как с разрешения Попечителя округа.

§ 25.

За учение в обоих специальных курсах плата не взимается.

дозвала się przyjmować zgłaszających się, skoro udowodnią na egzaminie, że umieją tę część kursu, która już wyłożoną została, lecz nie inaczej, jak za decyzją Kuratora Okręgu Naukowego.

§ 21.

Wchodzący do Szkoły Rabinów uczniowie obowiązani są złożyć następujące dowody: 1) świadectwo gminy, w której są zapisani, o pochodzeniu i wieku; 2) świadectwo Lekarza, potwierdzone przez Urząd Lekarski, o stanie zdrowia i że nie mają żadnej ułomności, któraby im przeszkadzała w pełnieniu obowiązków Nauczyciela, lub Rabina; 3) świadectwo zwierzchności szkolnej tego zakładu, w którym poprzednio zostawali, o postępie w naukach i sprawowaniu się.

§ 22.

Chcący się zapisać do Szkoły Rabinów winni złożyć wstępny egzamen, w obecności Dyrektora i Nauczycieli.

§ 23.

Wchodzący do klasy pierwszej winien umieć czytać i pisać po rosyjsku, po polsku, po niemiecku i po hebrajsku i pierwszą część grammatyki, tudzież tłómaczyć łatwiejsze wyimki z języka niemieckiego na polski, umieć cztery działania arytmetyczne, rozumieć lżejsze wyimki z Paszet-Gemara i pięć ksiąg Mojżesza.

§ 24.

Oplata od ucznia ustanawia się w klasie pierwszej i drugiej rubli dwanaście, a w trzeciej i czwartej rubli ośmnaście rocznie. Od uiszczania takowej opłaty uwalniają się synowie ubogich rodziców, odznaczający się pilnością w naukach i dobrą sprawowaniem, za złożeniem odpowiedniego świadectwa ubóstwa. Świadectwa takowe uznawane być mają za dostateczne nie inaczej jak za decyzją Kuratora Okręgu.

§ 25.

W obudwóch kursach specjalnych oplata szkolna nie pobiera się.

§ 26.

Ученикамъ, отличающимся особенными успѣхами въ наукахъ и благонравнымъ поведеніемъ, назначаются стипендіи.

§ 27.

Стипендіи могутъ быть предоставляемы только ученикамъ 3 и 4 классовъ Общаго курса и ученикамъ обоихъ спеціальныхъ курсовъ.

§ 28.

Всѣхъ стипендій полагается шестнадцать. Изъ нихъ восемь, по 30 руб., назначается для учениковъ 3-го и 4-го класса Общаго курса, четыре, по 50 руб., для курса Педагогическаго, и четыре, по 60 руб., для курса Раввинскаго.

§ 29.

Стипендіи назначаются Попечителемъ округа, по представленію Совѣта Училища. При выборѣ кандидатовъ на стипендіи, при равныхъ свѣдѣніяхъ и способностяхъ, отдается преимущество сиротамъ и дѣтямъ Учителей.

§ 30.

Вообще, тѣ только ученики могутъ пользоваться стипендіями, которые изъявляютъ желаніе быть Раввинами или посвятить себя Учительскому званію, въ обезпеченіе чего они должны представить поручительство какого нибудь извѣстнаго лица. Въ случаѣ измѣненія ученикомъ намѣренія посвятить себя одному изъ означенныхъ званій, поручитель подвергается взысканію полученныхъ ученикомъ стипендіальныхъ денегъ.

§ 31.

Ученики, обучавшіеся въ Раввинскомъ Училищѣ съ пособіемъ отъ Казны, должны прослужить въ избранномъ ими званіи два года за каждый годъ полученной ими стипендіи. Исключеніе изъ сего правила допускается только въ случаѣ неизлечимой болѣзни стипендіата.

§ 32.

Въ отношеніи къ наказаніямъ за проступки учениковъ, начальство Раввинскаго Училища руководствуется общими правилами для учебныхъ заведеній округа.

§ 26.

Учениом, odznaczającym się szczególnym postępem w naukach i dobrém sprawowaniem, przeznaczają się stypendya.

§ 27.

Stypendya mogą być udzielane tylko uczniom trzeciej i czwartej klasy kursu ogólnego i uczniom obu kursów specjalnych.

§ 28.

Wszystkich stypendyów przewiduje się szesnaście; z tych ośm po rubli 30, dla uczniów klasy 3 i 4 kursu ogólnego, cztery po rubli 50, dla uczniów kursu pedagogicznego, i cztery po rubli 60, dla uczniów kursu rabinicznego.

§ 29.

Stypendya przyznaje Kurator Okręgu Naukowego, na przedstawienie Rady Szkoły. Przy wyborze kandydatów na stypendya, w razie równych kwalifikacyj, pierwszeństwo mieć będą sieroty i synowie Nauczycieli.

§ 30.

W ogóle, ci tylko uczniowie korzystać mogą ze stypendyów, którzy się zdeklarują zostać Rabinami, lub poświęcić się stanowi Nauczycielskiemu, na pewnośc czego winni złożyć poręczenie osoby znanėj. W razie, gdyby uczeń zmienił swój zamiar poświęcenia się jednemu z powyższych dwóch zawodów, poręczający pociągnięty będzie do zwrotu pobranego przez ucznia stypendyum.

§ 31.

Uczniowie, którzy ucząc się w Szkole Rabinów korzystali ze stypendyów, obowiązani są odslużyć w obranym przez siebie zawodzie dwa lata, za każdy rok pobierania stypendyum. Wyjątek od tego przepisu może mieć miejsce tylko w razie nieuleczonej choroby stypendysty.

§ 32.

W wymierzaniu kar za przewinienia uczniów, zwierzchność Szkoły Rabinów stosuje się do ogólnych przepisów, obowiązujących w innych zakładach naukowych Okręgu.

ГЛАВА IV.

Объ испытаніяхъ и выпускъ учениковъ.

§ 33.

Испытанія въ Раввинскомъ Училищѣ, кромѣ предварительныхъ (ст. 22), бываютъ двухъ родовъ: годичныя и окончательныя.

§ 34.

Годичныя испытанія производятся въ концѣ учебнаго года. При семъ, равно какъ и при оцѣнкѣ поведенія, усидчивостъ, прилежанія и способностей учениковъ, и при удостоеніи ихъ перевода въ высшіе классы, выпуска и наградъ, надлежитъ руководствоваться общими по сему предмету правилами учебныхъ заведеній Варшавскаго округа. Главными учебными предметами считаются: русскій, польскій, нѣмецкій, еврейскій и халдейскій языки, еврейская словесность, еврейскій законъ и правоученіе, Священное Писаніе, талмудъ, экзегетика, раввинскія науки, духовное краснорѣчіе, гомилетика и педагогика.

§ 35.

Ученики, отличавшіеся постояннымъ прилежаніемъ и благонаправіемъ, награждаются книгами, или похвальными листами. Сверхъ того, въ специальныхъ курсахъ назначаются ежегодно темы, для соисканія наградъ серебряными медалями за лучшія сочиненія, которыя разсматриваются въ Совѣтѣ Училища. Медалей назначается двѣ, по одной въ каждомъ изъ специальныхъ курсовъ; онѣ раздаются, съ утвержденія Попечителя округа, на публичныхъ актахъ.

§ 36.

Ученики, предназначенные къ Учительскому званію, оставаясь, по окончаніи Общаго или приготовительнаго курса, еще на одинъ годъ въ Училищѣ, для обученія педагогикѣ и приспособленія къ практическому преподаванію, подвергаются, по истеченіи сего срока, окончательному испытанію, которое производится изложеннымъ въ ст. 34 порядкомъ.

§ 37.

По окончаніи сего испытанія, въ засѣданіи Совѣта разматриваются и принимаются въ соображеніе: а) списки уче-

ROZDZIAŁ IV.

O egzaminach i kończeniu nauk przez uczniów w szkole.

§ 33.

Egzamina w Szkole Rabinów, prócz wstępnego (§ 22), są dwojakie: roczne i ostateczne.

§ 34.

Egzamina roczne odbywają się w końcu roku szkolnego. W tym względzie, jakoteż i w przedmiocie ocenienia sprawowania się, postępu w naukach, pilności i zdolności uczniów, oraz przyznawania im promocyj do klass wyższych, patentów z ukończonych nauk i nagród, trzymać się należy ogólnych przepisów, obowiązujących w innych zakładach Okręgu Naukowego Warszawskiego. Główne przedmioty naukowe są: języki: rosyjski, polski, niemiecki, hebrajski i chaldejski, literatura hebrajska, nauka religii i moralności, Pismo Święte, talmud, egzegetyka, nauki rabiniczne, wymowa kaznodziejska, homiletyka i pedagogika.

§ 35.

Uczniowie, odznaczający się ciągle pilnością i dobrymi obyczajami, otrzymują nagrody w książkach lub listach pochwalnych. Oprócz tego, w kursach specjalnych wyznaczają się corocznie temata uczniom, dla pozyskania srebrnych medali, za najlepsze wypracowania, które rozpoznaje Rada Szkoły. Medali przeznacza się dwa, po jednym dla każdego ze specjalnych kursów, które, po nastąpiej w tym względzie decyzji Kuratora Okręgu Naukowego, rozdają się na akcie uroczystym.

§ 36.

Uczniowie sposobiący się do zawodu nauczycielskiego, pozostając, po ukończeniu kursu ogólnego czyli przygotowawczego, jeszcze rok jeden w Szkole, dla usposobienia się w pedagogice i praktyczném nauczaniu, składają po upływie tego czasu ostateczny egzamen, który odbywa się podług porządku § 34-m wskazanego.

§ 37.

Po odbyciu tego egzaminu, roztrząsają się na posiedzeniu Rady nauczycielskiej i biorą się na uwagę: а) listy uczniów

никовъ съ отмѣтками Учителей объ успѣхахъ и прилежаніи во все время пребыванія въ Училищѣ; б) свѣдѣнія о послѣдствіяхъ ежегодныхъ и окончательнаго испытаній; в) вѣдомость о поведеніи учениковъ во все время обученія ихъ; въ слѣдствіе чего ученики, по успѣхамъ и поведенію ихъ, раздѣляются на два разряда: въ первомъ помѣщаются оказавшіе особенные успѣхи и отличившіеся постояннымъ прилежаніемъ и благонавіемъ, а во второмъ тѣ, кои при хорошихъ успѣхахъ въ наукахъ, были прилежны и благонаправны. Первые выпускаются Учителями 2-го разряда, а послѣдніе Учителями 1-го разряда и получаютъ на сии званія аттестаты.

§ 38.

Ученики, окончившіе специальный Раввинскій курсъ, прежде полученія званія Раввиновъ, обязаны пріобрѣсти необходимыя практическія свѣдѣнія, для чего въ теченіе одного года прикомандировываются, съ разрѣшенія Попечителя и по сношенію его съ Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, къ Раввинамъ, въ видѣ ихъ помощниковъ. Стипендіаты продолжаютъ въ это время получать свои стипендіи.

§ 39.

По окончаніи раввинской практики и полученіи на это свидѣтельства отъ Раввина, вышеозначенные кандидаты подвергаются окончательному испытанію въ Совѣтѣ Раввинскаго Училища. Тѣ изъ нихъ, которые на таковомъ испытаніи окажутъ отличные успѣхи, получаютъ аттестаты на званіе Раввина, а тѣ, которые выдержатъ экзаменъ не столь удовлетворительно, выпускаются съ званіемъ Подраввиновъ. Какъ одни, такъ и другіе снабжаются аттестатами.

§ 40.

Ученики, оставляющіе заведеніе до окончанія четырехлѣтняго Общаго, или приговительнаго курса, или отказывающіеся, по окончаніи онаго, продолжать науки въ одномъ изъ специальныхъ курсовъ, получаютъ свидѣтельства по особой формѣ.

ze stopniami przez Nauczycieli oznaczonemi cō do ich postępu w naukach i pilności przez cały czas pobytu w Szkole; b) stopnie z odbytych egzaminów rocznych i egzaminu ostatecznego; c) wykaz o sprawowaniu się uczniów przez cały czas pozostawania ich w Szkole; w skutku czego uczniowie rozdzielają się, stosownie do ich postępu w naukach i sprawowania, na dwie kategorie: w pierwszej pomieszczeni być winni tacy, którzy uczynili w naukach postęp celujący i ciągle odznaczali się pilnością i dobrymi obyczajami, w drugiej zaś tacy, którzy przy pilności i dobrych zawsze obyczajach, uczynili w naukach postęp dostateczny. Pierwsi otrzymują patenta na Nauczycieli 2-go stopnia, drudzy zaś na Nauczycieli 1-go stopnia.

§ 38.

Uczniowie, którzy ukończyli kurs specjalny rabiniczny, zanim otrzymają stopień Rabina, obowiązani są nabyć potrzebnych do tego praktycznych wiadomości, i w tym celu przeznaczają się, za decyzją Kuratora Okręgu Naukowego, po zniesieniu się tegoż z Kommissją Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych, do praktykowania przy Rabinach na rok jeden, jako ich pomocnicy. Stypendyści przez ten czas pobierają swoje stypendya.

§ 39.

Po ukończeniu powyższej praktyki i otrzymaniu na to od Rabina świadectwa, kandydaci ci składają ostateczny egzamen w Radzie Szkoły Rabinów. Ci, którzy na takowym egzaminie okażą celujący postęp, otrzymują stopień Rabina; tym zaś, którzy nie okażą takiego usposobienia, przyznaje się stopień Podrabina. Tak pierwsi jak i drudzy otrzymują patenta.

§ 40.

Uczniowie opuszczający Szkołę, przed ukończeniem czteroletniego ogólnego, czyli przygotowawczego kursu, lub niechcący, po ukończeniu takowego, kontynuować nauk w jednym z kursów specjalnych, otrzymują świadectwa podług oddzielnego wzoru.

§ 41.

Испытанія учениковъ, какъ годовичныя, такъ и окончательныя, производятся въ присутствіи Директора, Учителей, Варшавскаго Раввина, нѣкоторыхъ извѣстнѣйшихъ Евреевъ и особо для того Попечителемъ округа назначаемыхъ лицъ.

§ 42.

Именные списки Евреевъ, выпущенныхъ въ Раввины и Подраввины, а также въ Учители, Попечитель округа представляетъ Министру Народнаго Просвѣщенія и сообщаетъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Глава V.

Преимущества учениковъ.

§ 43.

Ученики, окончившіе специальный Педагогическій курсъ и признанные достойными званія Преподавателей, имѣютъ преимущество предъ другими кандидатами для полученія мѣстъ въ Еврейскихъ учебныхъ заведеніяхъ; по истеченіи же десяти лѣтъ послѣ обнародованія настоящаго Положенія, никто не можетъ быть опредѣленъ въ Учители Еврейскихъ предметовъ, кромѣ кончившихъ курсъ въ Раввинскихъ училищахъ и въ общихъ, высшихъ или среднихъ учебныхъ заведеніяхъ, и получившихъ изъ тѣхъ и другихъ заведеній узаконенные свидѣтельства, или аттестаты.

§ 44.

Ученики, окончившіе специальный Раввинскій курсъ и получившіе аттестаты на званіе Раввина, или Подраввина, имѣютъ преимущество предъ другими кандидатами къ занятію этой должности. Лица, не обучавшіяся въ Раввинскомъ Училищѣ, обязаны, для полученія означенныхъ должностей, выдержать въ семъ заведеніи надлежащее испытаніе, которое производится на основаніяхъ, установленныхъ по соглашенію начальства Варшавскаго учебнаго округа съ Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ. По истеченіи же десяти лѣтъ, со дня обнародованія настоящаго Устава, никто не можетъ быть опредѣленъ въ Царствѣ Польскомъ въ Раввины или Подраввины, кромѣ окончившихъ

§ 41.

Egzamina uczniów tak roczne, jak i ostateczne, odbywają się w obecności Dyrektora, Nauczycieli, Rabina Warszawskiego, niektórych znakomitszych starozakonnych, tudzież osób oddzielnie do tego przez Kuratora Okręgu Naukowego delegowanych.

§ 42.

Listy imienne uczniów, wychodzących ze Szkoły ze stopniem Rabinów, Podrabinów, tudzież Nauczycieli, Kurator Okręgu Naukowego przedstawia Ministrowi Oświecenia Narodowego i komunikuje Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Rozdział V.

Prerogatywy uczniów.

§ 43.

Uczniowie, którzy ukończyli kurs specjalny pedagogiczny i uznani będą za godnych stopnia Nauczycielskiego, mają pierwszeństwo przed innymi kandydatami w otrzymywaniu posad nauczycielskich w szkołach wyznania Mojżeszowego; po upływie zaś lat 10-ciu od ogłoszenia niniejszej Ustawy, nikt nie może być przeznaczony na Nauczyciela przedmiotów hebrajskich, tylko ci, którzy ukończyli nauki w Szkole Rabinów, lub w ogólnych wyższych albo średnich zakładach naukowych, i którzy z tych zakładów otrzymali przepisane świadectwa, lub patentu.

§ 44.

Uczniowie, którzy ukończyli kurs specjalny rabiniczny i otrzymali patentu na Rabinów lub Podrabinów, mają pierwszeństwo przed innymi kandydatami do otrzymania powyższych posad. Osoby, które się nie kształciły w Szkole Rabinów, winny, dla pozyskania takowych posad, złożyć w tej Szkole odpowiedni egzamen, który odbywa się wedle zasad ustanowionych, po zniesieniu się Władzy Okręgu Naukowego Warszawskiego z Kommissją Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych. Po upływie zaś lat 10-ciu od dnia ogłoszenia niniejszej Ustawy, nikt nie może być przeznaczony w Królestwie Polskiem na Rabina lub Podrabina, tylko ci, którzy ukoń-

курсъ въ Раввинскихъ Училищахъ и получившихъ изъ оныхъ узаконенные аттестаты.

§ 45.

Тѣ изъ учениковъ, которые, по приобрѣтеніи права на званіе Раввина, или Подраввина, не поступятъ въ сѣи должности, могутъ быть опредѣляемы Учителями Еврейскихъ предметовъ въ Раввинскомъ Училищѣ, или въ другихъ Еврейскихъ учебныхъ заведеніяхъ.

§ 46.

Ученики Раввинскаго Училища освобождаются отъ рекрутской повинности во время продолженія курса наукъ и состоянія при Раввинахъ, для приобрѣтенія практическихъ свѣдѣній; по окончаніи же курса, право сѣе простирается на нихъ въ такомъ только случаѣ, если они получаютъ аттестаты на званіе Учителя, Раввина, или Подраввина.

ГЛАВА VI.

О Совѣтѣ Раввинскаго Училища.

§ 47.

Совѣтъ Раввинскаго Училища состоитъ изъ Директора, Помощника его и Учителей.

§ 48.

Предметы занятій Совѣта суть слѣдующіе: распредѣленіе уроковъ между Учителями; замѣчанія о способѣ преподаванія предметовъ и воспитанія учениковъ; сужденіе о способѣ преподаванія предметовъ и воспитанія учениковъ; сужденіе о способностяхъ, поведеніи и успѣхахъ учениковъ, о переводѣ ихъ въ высшіе классы и назначеніи имъ наградъ; разсмотрѣніе сочиненій на задаваемые темы и присужденіе наградъ медалями; годичныя и окончательныя испытанія учениковъ; испытаніе постороннихъ лицъ, желающихъ получить званіе Учителей Еврейскихъ предметовъ, или Раввиновъ и Подраввиновъ; разсмотрѣніе конкурсовыхъ сочиненій кандидатовъ на Учительскія должности по Еврейскимъ предметамъ въ Раввинскомъ Училищѣ; разсмотрѣніе донесеній относительно приобрѣтенія предметовъ, нужныхъ для Училища; разсмотрѣніе списка кандидатовъ, долженствующихъ поступить въ Раввинское Училище, и выборъ оныхъ; выдача аттестатовъ ученикамъ, кончившимъ курсъ наукъ въ Раввинскомъ Учи-

или курсъ наукъ въ Школахъ Равиновъ и получили przepisane patentu.

§ 45.

Ci z uczniów, którzy po otrzymaniu stopnia Rabinu, lub Podrabina, nie będą powołani do tych obowiązków, mogą być przeznaczani na Nauczycieli przedmiotów hebrajskich w Szkole Rabinów, lub w innych szkołach wyznania Mojżeszowego.

§ 46.

Uczniowie Szkoły Rabinów wolni są od poboru wojskowego w czasie uczęszczania na nauki i pozostawiania przy, Rabinach, dla nabycia praktycznych wiadomości. Po ukończeniu zaś kursu nauk, z prawa tego ci tylko korzystają, którzy otrzymali patentu na stopień Nauczycieli, Rabinów lub Podrabinów.

ROZDZIAŁ VI.

O Radzie Szkoły Rabinów.

§ 47.

Radę Szkoły Rabinów składają: Dyrektor, jego Pomocnik i Nauczyciele.

§ 48.

Przedmioty zajęć Rady są następujące: rozdzielanie lekcyj pomiędzy Nauczycielami; postrzeżenia o sposobie wykładu przedmiotów i prowadzenia uczniów; ocenianie zdolności, sprawowania się i postępu w naukach uczniów; przyznawanie im promocyj do klas wyższych i nagród; rozpoznawanie wypracowań na zadane temata i przyznanie medali; egzamina roczne i ostateczne; egzaminowanie kandydatów nie należących do Szkoły, a żących otrzymać stopień Nauczycieli przedmiotów hebrajskich, lub Rabinów i Podrabinów; rozpoznawanie wypracowań konkursowych kandydatów do posad nauczycielskich przedmiotów hebrajskich w Szkole Rabinów; rozpoznawanie przedstawień względem nabycia przedmiotów potrzebnych dla Szkoły; roztrząsanie listy kandydatów, chcących uczęszczać do Szkoły Rabinów, i ich wybór; wydawanie patentów uczniom, którzy ukończyli kurs nauk w Szkole Rabinów,

лишь, и снабженіе свидѣтельствами постороннихъ лицъ, выдержавшихъ въ ономъ испытаніе; разсужденія о мѣрахъ, относящихся къ надзору за учениками; опредѣленіе наказаній за важнѣйшіе проступки учениковъ, и въ особенности за такіе, которые влекутъ за собою исключеніе изъ Училища, и изысканіе средствъ къ улучшенію заведенія во всѣхъ отношеніяхъ.

§ 49.

Дѣла въ Совѣтѣ рѣшаются большинствомъ голосовъ. Въ случаѣ равенства ихъ, перевѣсъ остается на той сторонѣ, съ которою согласенъ Директоръ.

§ 50.

Засѣданіямъ Совѣта ведется журналъ. Члены, не согласные съ общимъ рѣшеніемъ, могутъ подавать отдѣльныя мнѣнія, которыя приобщаются къ журналу.

§ 51.

Журналъ составляется, подъ руководствомъ Директора, однимъ изъ Учителей.

§ 52.

Обыкновенныя засѣданія Совѣта бываютъ одинъ разъ въ мѣсяцъ. Въ случаѣ надобности, могутъ быть назначаемы собранія чрезвычайныя. Меморіи о занятіяхъ Совѣта представляются за каждую треть года Попечителю округа.

Глава VII.

Обязанности и права Директора, Его Помощника и Учителей.

§ 53.

Директоръ наблюдаетъ, чтобы всѣ постановленія и предписанія начальства были въ точности исполняемы и чтобы всѣ науки были преподаваемы согласно съ цѣлію Правительства и предписанными для того правилами.

§ 54.

Онъ заботится о томъ, чтобы ученики оказывали безпрекословное повиновеніе начальству и вели себя благоправно.

§ 55.

Въ надзорѣ за учениками помогаетъ Директору назначенный ему въ помощь Учитель.

и свидѣств нienalezącym do Szkoły osobom, które złożyły w téjże Szkole egzamen; obmyślanie środków ściągających się do dozoru nad uczniami; oznaczanie kar za ważniejsze wykroczenia uczniów, a szczególniej za takie, które pociągają za sobą oddalenie ze Szkoły, i obmyślanie środków do ulepszenia Szkoły pod każdym względem.

§ 49.

Przedmioty decydują się w Radzie większością głosów. W razie równości głosów, przeważa ta strona, z którą zgadza się Dyrektor.

§ 50.

Z posiedzeń Rady prowadzi się protokół. Członkowie, niezgadający się z ogólną decyzją, mogą podawać oddzielne zdania, które dołączają się do protokołu.

§ 51.

Protokół prowadzi jeden z Nauczycieli, pod kierunkiem Dyrektora.

§ 52.

Zwykłe posiedzenia Rady odbywają się raz na miesiąc. W razie potrzeby, mogą być wyznaczane posiedzenia nadzwyczajne. Memorye o zajęciach Rady przedstawiają się co cztery miesiące Kuratorowi Okręgu.

Rozdział VII.

Obowiązki i przywileje Dyrektora, jego Pomocnika i Nauczycieli.

§ 53.

Dyrektor czuwa, aby wszelkie postanowienia i rozporządzenia władzy były ściśle wykonywane i aby wszystkie nauki wykładane były zgodnie z celem Rządu i wydanymi w tym względzie przepisami.

§ 54.

Dyrektor czuwa nad tém, aby uczniowie okazywali bezwarunkową uległość Zwierzchności i prowadzili się moralnie.

§ 55.

W dozorowaniu uczniów, pomaga Dyrektorowi przydany mu do pomocy Nauczyciel.

§ 56.

Директоръ наблюдаетъ, чтобы всѣ учебные предметы были преподаваемы по одобреннымъ книгамъ и программамъ, и чтобы въ Училищѣ не было недостатка въ учебныхъ пособияхъ.

§ 57.

О важнѣйшихъ произшествіяхъ Директоръ немедленно доноситъ Попечителю округа, а въ Декабрѣ мѣсяцѣ представляетъ ему годовой отчетъ о состояніи Училища, по предписанной формѣ.

§ 58.

Директоръ можетъ увольнять подвѣдомственныхъ ему лицъ, по домашнимъ надобностямъ, не болѣе какъ на 8 дней, а объ отпускѣ на продолжительнѣйшій срокъ представляетъ Попечителю. Въ случаѣ отсутствія или болѣзни Учителя, онъ распределяетъ учебные часы его между другими.

§ 59.

Въ случаѣ болѣзни или отсутствія Директора, должность его исправляетъ или его Помощникъ, или иное лицо, назначаемое для сего Попечителемъ округа.

§ 60.

Учители обязаны, при всякомъ случаѣ, искоренять въ ученикахъ предразсудки и предубѣждения къ иновѣрцамъ, утверждать въ ученикахъ правила нравственности, внушать имъ любовь къ ближнему, повиновеніе начальству, благоразумную умѣренность въ жизни, терпѣніе и другія качества, необходимыя для всякаго Учителя и Раввина.

§ 61.

Для достиженія одной цѣли съ Директоромъ, Учители обязаны, по мѣрѣ возможности, помогать ему въ воспитаніи учениковъ и надзорѣ за ними, а также доносить ему о ихъ упущеніяхъ и о всѣхъ, даже само-малѣйшихъ, проступкахъ.

§ 62.

При изложеніи предметовъ, Учители должны стараться, чтобы ученики изучили основательно тѣ части наукъ, которыя впослѣдствіи сами будутъ преподавать въ училищахъ, или частныхъ домахъ, и которыя будутъ имъ необходимы по званію Раввиновъ.

§ 56.

Dyrektor pilnuje, aby wszystkie przedmioty naukowe wykładane były podług przepisanych dzieł i programmatów, i aby w Szkole nie brakowało pomocy naukowych.

§ 57.

O ważniejszych zdarzeniach Dyrektor niezwłocznie donosi Kuratorowi Okręgu, a w miesiącu Grudniu zdaje o stanie Szkoły roczny rapport, podług przepisanej formy.

§ 58.

Dyrektor może udzielać urlopy podwładnym swoim w interesach familijnych, nie więcej jak na 8 dni; o udzielenie zaś urlopu na czas dłuższy, przedstawia Kuratorowi. W razie nieobecności, lub choroby Nauczyciela, rozdziela jego lekye pomiędzy innych Nauczycieli.

§ 59.

W przypadku słabości, lub nieobecności Dyrektora, zastępuje go w obowiązkach albo jego Pomocnik, albo inna osoba, wyznaczona w tym celu przez Kuratora Okręgu.

§ 60.

Nauczyciele obowiązani są, przy każdej sposobności, wykorzeniać z uczniów przesady i uprzedzenia względem innych wyznań, utwierdzać w nich zasady moralne, wpajać w nich miłość bliźniego, posłuszeństwo zwierzchności, rozsądne umiarkowanie w życiu, cierpliwość i inne przymioty, niezbędne dla każdego Nauczyciela i Rabina.

§ 61.

Zmierzając do jednego celu z Dyrektorem, Nauczyciele winni, w miarę możności, nieść mu pomoc w prowadzeniu i dozorowaniu uczniów, a także zawiadamiać go o ich wykroczeniach i o wszelkich choćby najmniejszych uchybieniach.

§ 62.

Przy wykładzie przedmiotów, Nauczyciele starać się winni, aby uczniowie usposobili się dokładnie w tych gałęziach nauk, które następnie udzielać będą w szkołach, lub domach prywatnych, i które będą im niezbędne, jako Rabinom.

§ 63.

Сверхъ того, въ Педагогическомъ курсѣ, они должны ознакомить учениковъ съ методою успѣшнаго преподаванія наукъ и съ обязанностями будущаго ихъ званія, въ практическомъ отношеніи.

§ 64.

Для того, не довольствуясь теоретическимъ изложеніемъ наукъ, они обязаны задавать ученикамъ разные вопросы для разрѣшенія и заставлять ихъ объясняться подробно въ томъ, чему выучились, и, для вѣщаго удостовѣренія объ успѣхахъ въ преподаваемыхъ имъ предметахъ и педагогическихъ правилахъ, заставлять ихъ давать уроки въ разныхъ учебныхъ предметахъ, въ своемъ присутствіи, или въ Раввинскомъ Училищѣ, или въ другихъ Еврейскихъ учебныхъ заведеніяхъ.

§ 65.

Сверхъ того, Учители часто заставляютъ учениковъ, особенно Раввинскаго курса, рѣшать разные ученые задачи въ видѣ обыкновенныхъ упражненій и разсужденій.

§ 66.

Всякій Учитель долженъ вести списокъ ученикамъ, съ показаніемъ успѣховъ, прилежанія и поведенія ихъ. Списки сии, представляемые Директору ежемѣсячно, принимаются въ соображеніе при годичныхъ испытаніяхъ и переводѣ учениковъ изъ одного класса въ другой.

§ 67.

Служащія при Раввинскомъ Училищѣ лица, изъ Христіанъ, пользуются правами и преимуществами соответствующихъ имъ должностей при Гимназіяхъ, а Евреи на время служенія при семъ заведеніи освобождаются отъ рекрутской повинности и имѣютъ право носить вице-мундиръ Варшавскаго учебнаго округа.

ГЛАВА VIII.

Объ осмотрахъ Раввинскаго Училища.

§ 68.

Для ближайшаго удостовѣренія о состояніи Училища, оно будетъ сколь можно чаще осматриваемо лицами, командированными на сей конецъ Попечителемъ округа.

§ 63.

Опрócz tego, w kursie pedagogicznym, Nauczyciele winni obeznawać uczniów z metodą korzystnego wykładu nauk, i z obowiązkami przyszłego ich powołania, we względzie praktycznym.

§ 64.

Dla tego też, nie poprzestając na samym teoretycznym wykładzie nauk, powinni zadawać uczniom rozmaite pytania do rozwiązania, kazać im tłumaczyć się po szczególe z tego, czego się nauczyli, i dla tém większego przekonania się, o ile uczniowie z wyłożonych sobie nauk i pedagogicznych zasad korzystali, winni im w obecności swojej kazać wykladać lekcye z różnych przedmiotów naukowych, bądź w Szkole Rabinów, bądź w innych szkołach wyznania Mojżeszowego.

§ 65.

Wreszcie, Nauczyciele obowiązani są często zadawać uczniom, mianowicie kursu rabinicznego, do rozwiązywania różnych naukowe kwestye, w sposobie zwykłych ćwiczeń i rozpraw.

§ 66.

Każdy Nauczyciel powinien utrzymywać listę uczniów, z oznaczeniem ich postępu, pilności w naukach i sprawowania się. Listy te, składane co miesiąc Dyrektorowi, biorą się na uwagę przy rocznych egzaminach i udzielaniu promocyj z jednej klasy do drugiej.

§ 67.

Osoby wyznań Chrześcijańskich, pozostające w służbie w Szkole Rabinów, korzystają z praw i prerogatyw odpowiednich posad przy gimnazjach, a osoby wyznania Mojżeszowego, w ciągu służby w Szkole, uwalniają się od popisu wojskowego i mają prawo nosić wice-mundur Okręgu Naukowego Warszawskiego.

ROZDZIAŁ VIII.

O wizytach Szkoły Rabinów.

§ 68.

Dla bliższego przekonywania się o stanie Szkoły, takowa, o ile można najczęściej, wizytowana będzie przez osoby, które w tym celu Kurator Okręgu delegować będzie.

§ 69.

Кромѣ того, Училище осматриваетъ Варшавскій Раввинъ или заступающій его мѣсто. Замѣчанія ихъ, относящіяся къ преподаванію Еврейскихъ предметовъ, записываются въ книгу посѣщеній и доводятся Директоромъ до свѣдѣнія Попечителя. Еслибы Раввинъ, или заступающій его мѣсто, изъяснилъ съ своей стороны похвалу какому нибудь ученику, то о таковой благодарности можетъ быть упомянуто въ аттестатѣ секо ученика, при выпускѣ его изъ Училища.

Глава IX.

Объ учебныхъ пособіяхъ.

§ 70.

Раввинское Училище имѣетъ бібліотеку и собраніе учебныхъ пособій, необходимыхъ для преподаванія наукъ. Надзоръ за оными возлагается на одного изъ Учителей, по назначенію Директора.

§ 71.

Въ бібліотекѣ, кромѣ необходимыхъ религіозныхъ книгъ на Еврейскомъ языкѣ, должно находиться достаточное число нравственныхъ и другихъ полезныхъ сочиненій на еврейскомъ, русскомъ, польскомъ и нѣмецкомъ языкахъ, для употребленія, какъ Учителей, такъ и учениковъ.

Глава X.

Общія правила.

§ 72.

Министру Народнаго Просвѣщенія предоставляется вводить въ курсъ ученія и во внутреннемъ образованіи Училища тѣ измѣненія и дополненія, какія окажутся необходимыми на опытѣ, сообразуясь съ источниками, опредѣленными на содержаніе Училища, по приложенному при семъ штату.

§ 73.

Правила, предписанныя для руководства въ другихъ учебныхъ заведеніяхъ Варшавскаго округа, поелику они не противны настоящему Положенію, имѣютъ обязательную силу и для Раввинскаго Училища.

§ 69.

Прócz tego zwiedzać będzie Szkołę Rabin Warszawski, lub zastępujący jego miejsce. Postrzeżenia ich, odnoszące się do wykładu przedmiotów hebrajskich, zapisywane być winny w księdze wizyt i Dyrektor donosi o nich Kuratorowi. Jeżeliby Rabin, lub jego Zastępca, objawił ze swęj strony pochwałę któremu z uczniów, to o takowej może być uczynioną wzmianka w patencie, przy wyjściu tego ucznia ze Szkoły.

ROZDZIAŁ IX.

O pomocach naukowych.

§ 70.

Szkoła Rabinów ma bibliotekę i zbiór pomocy naukowych, potrzebnych przy wykładzie nauk. Dozór nad takowemi mieć będzie jeden z Nauczycieli, wyznaczony przez Dyrektora.

§ 71.

W bibliotece prócz niezbędnych ksiązek religijnych w języku hebrajskim, powinna znajdować się dostateczna liczba moralnych i innych pożytecznych dzieł w językach: hebrajskim, rosyjskim, polskim i niemieckim, dla użytku tak Nauczycieli, jakoteż i uczniów.

ROZDZIAŁ X.

Przepisy ogólne.

§ 72.

Ministrowi Oświecenia Narodowego pozostawia się możność wprowadzania w kursie nauk i w wewnętrzném urzędzeniu Szkoły te zmiany i uzupełnienia, jakie okażą się z doświadczenia koniecznemi, z zastosowaniem się do funduszu, oznaczonego na utrzymanie Szkoły w załączonym przy niniejszém etacie.

§ 73.

Przepisy wydane dla innych zakładów naukowych Okręgu Naukowego Warszawskiego, o ile nie są przeciwne niniejszej Ustawie, mają moc obowiązującą i dla Szkoły Rabinów.

ГЛАВА XI.

Постановленія временныя.

§ 74.

Для скорѣйшаго приготовленія способныхъ и просвѣщенныхъ Раввиновъ, дозволяется въ теченіе первыхъ четырехъ лѣтъ, со дня утвержденія настоящаго Положенія, принимать ежегодно, съ разрѣшенія Попечителя округа, нѣсколько Евреевъ, безъ различія возраста, прямо въ специальный Раввинскій курсъ.

§ 75.

Кандидаты сіи должны изъ общихъ предметовъ знать по крайней мѣрѣ то, что опредѣлено для первыхъ двухъ классовъ Общаго курса.

§ 76.

Лицамъ симъ, какъ во время продолженія курса наукъ въ Училищѣ, такъ и по выпускѣ изъ онаго съ аттестатами на званіе Раввина, предоставляются тѣ же преимущества, коими пользуются и другіе ученики Раввинскаго Училища.

§ 77.

По истеченіи четырехъ лѣтъ, со дня утвержденія настоящаго Положенія, никто не можетъ поступить прямо въ специальный Раввинскій курсъ. Исключеніе изъ сего правила допускается только при крайней надобности и не иначе, какъ съ разрѣшенія Попечителя округа.

Вѣрно: Директоръ Департамента Народнаго Просвѣщенія
(подписано) П. Гаевскій.

ROZDZIAŁ XI.

Przepisy tymczasowe.

§ 74.

Dla rychlejszego usposobienia zdatnych i oświeconych Rabinów, pozwala się przez pierwsze cztery lata, od daty zatwierdzenia niniejszej Ustawy, przyjmować do Szkoły co rok, za decyzją Kuratora Okręgu, po kilku starozakonnych, bez względu na wiek, wprost na kurs specjalny rabiniczny.

§ 75.

Kandydaci tacy umieć powinni z ogólnych przedmiotów przynajmniej to, co jest przepisane na dwie pierwsze klasy kursu ogólnego.

§ 76.

Kandydatom tym, tak w czasie pobierania nauk w Szkole Rabinów, jak i po wyjściu z niej z patentami na Rabinów, zapewniają się też same prerogatywy, jakie służą zwykłym uczniom Szkoły.

§ 77.

Po upływie lat czterech od daty zatwierdzenia niniejszej Ustawy, nikt wprost na kurs specjalny rabiniczny przyjęty być nie może. Wyjątek od tego przepisu pozwala się tylko w koniecznej potrzebie, i nie inaczej, jak za decyzją Kuratora Okręgu.

Zgodno: Dyrektor Departamentu Oświecenia Narodowego

(podpisano) P. Gajewski.

Приложение 1-е къ № 10-му.

(Лит. А.)

Росписание учебных Предметовъ и часовъ для Общаго, или
приготовительнаго курса, въ Училищѣ Раввиновъ.

	Число часовъ въ недѣлю по клас- самъ.				Общее число часовъ въ не- дѣлю.
	I.	II.	III.	IV.	
<i>Общiе предметы:</i>					
Языки: русскiй	3	3	4	4	14
нѣмецкiй	3	3	3	3	12
польскiй	3	3	3	3	12
Исторiя: Священная, всеобщая и русская	1	1	3	3	8
Географiя: Палестины, всеобщая и рус- ская	2	2	1	—	5
Математика	3	5	4	4	16
Свѣдѣнiя изъ естественной исторiи, физи- ки и химiи	2	2	2	3	9
Географiя математическая	—	—	—	1	1
Чистописанiе	3	2	1	—	6
<i>Еврейскiе предметы:</i>					
Еврейскiй языкъ	5	4	4	4	17
Еврейскiй законъ и правоученiе . . .	2	2	2	—	6
Священное писанiе съ комментарiями .	3	3	3	—	9
Талмудъ	4	4	4	9	21
Итого	34	34	34	34	136

1-y Annex do Nr. 10-go.

(Lit. A.)

Rozkład przedmiotów naukowych i godzin w kursie ogólnym
czyli przygotowawczym Szkoły Rabinów.

	Liczba godzin ty- godniowo w klas- sach.				Ogólna liczba godzin w tygo- dniu.
	I.	II.	III.	IV.	
<i>Przedmioty ogólne.</i>					
Język rosyjski	3	3	4	4	14
niemiecki	3	3	3	3	12
polski	3	3	3	3	12
Historia święta, powszechna i rosyjska	1	1	3	3	8
Geografia Palestyny, powszechna i rosyj- ska	2	2	1	—	5
Matematyka	3	5	4	4	16
Wiadomości z historyi naturalnej, fizyki i chemii	2	2	2	3	9
Geografia matematyczna	—	—	—	1	1
Kalligrafia	3	2	1	—	6
<i>Przedmioty hebrajskie.</i>					
Język hebrajski	5	4	4	4	17
Nauka religii i moralności wyznania Mojżeszowego	2	2	2	—	6
Pismo święte z komentarzami	3	3	3	—	9
Talmud	4	4	4	9	21
Razem	34	34	34	34	136

Приложение 2-е къ № 10-му.

(Лит. Б.)

Росписание учебных предметовъ и часовъ для специальныхъ:
Педагогическаго и Раввинскаго курсовъ, въ Училищѣ Раввиновъ.

	Число часовъ въ недѣлю			Общее число часовъ въ недѣ- лю
	Для обо- ихъ кур- совъ вмѣстѣ	Для Педаго- гическаго кур- са исклю- чительно	Для Раввин- скаго курса по- ключительно	
<i>Общія предметы:</i>				
Повтореніе основаній русскаго язы- ка и практическія упражненія .	2	1	—	3
Повтореніе основаній польскаго я- зыка и практическія упражненія .	2	1	—	3
Повтореніе основаній нѣмецкаго я- зыка и практическія упражненія .	2	1	—	3
Повтореніе исторіи и географіи . .	2	—	—	2
Повтореніе математики	1	—	—	1
Повтореніе свѣдѣній изъ естествен- ной исторіи, физики и химіи . .	1	—	—	1
Свѣдѣнія изъ космографіи	1	—	—	1
Педагогика съ пробными лекціями .	—	4	—	4
<i>Еврейскіе предметы:</i>				
Повтореніе основаній еврейскаго я- зыка и практическія упражненія .	2	1	—	3
Еврейская словесность	—	5	—	5
Экзегетика	2	—	—	2
Талмудъ, а въ особенности свѣдѣ- нія о религіозныхъ обрядахъ . .	—	6	—	6
Талмудъ съ высшими комментаріями	—	—	8	8
Халдейскій языкъ	—	—	2	2
Раввинскія науки по сочиненіямъ Яд- гахазака и Шуль-ханъ-Арухъ .	—	—	15	15
Духовное краснорѣчіе, а въ особен- ности гомилетика	—	—	2	2
Общія понятія о мѣстныхъ законахъ и администраціи	—	—	2	2
итого . .	15	19	29	63
Прибавивъ число часовъ, назначен- ныхъ для обоихъ курсовъ вмѣстѣ, выйдетъ	—	34	44	—

Подлинное подписалъ: Директоръ П. Гаевскій.

2-gi Annex do Nr. 10-go.

(Lit. B.)

Rozkład przedmiotów naukowych i godzin w kursach specy-
alnych, pedagogicznym i rabinicznym, Szkoły Rabinów.

	Liczba godzin w tygodniu			Ogólna liczba godzin w tygo- dniu
	Dla obu kursów wspólnie	Dla kursu pedago- gicznego wyłącznie	Dla kur- su rabi- nicznego wyłączy- nie	
<i>Przedmioty ogólne:</i>				
Powtórzenie zasad języka rosyjskie- go i ćwiczenia praktyczne	2	1	—	3
Powtórzenie zasad języka polskiego i ćwiczenia praktyczne	2	1	—	3
Powtórzenie zasad języka niemiec- kiego i ćwiczenia praktyczne . .	2	1	—	3
Powtórzenie historii i jeografii . .	2	—	—	2
Powtórzenie matematyki	1	—	—	1
Powtórzenie wiadomości z historii naturalnej, fizyki i chemii	1	—	—	1
Wiadomości z kosmografii	1	—	—	1
Pedagogika z praktycznymi lekcjami	—	4	—	4
<i>Przedmioty hebrajskie:</i>				
Powtórzenie zasad języka hebrajskie- go i ćwiczenia praktyczne	2	1	—	3
Literatura hebrajska	—	5	—	5
Egzegetyka	2	—	—	2
Talmud, a w szczególności wiadomo- ści o obrzędach religijnych . . .	—	6	—	6
Talmud z wyższymi komentarzami .	—	—	8	8
Język chaldejski	—	—	2	2
Nauki rabiniczne podług dzieł Jad- gahazaka i Szul-chan-Aruch . .	—	—	15	15
Wypowa kaznodziejska, a w szcze- gólności homiletyka	—	—	2	2
Ogólne wiadomości z prawa i admi- nistracyi krajowej	—	—	2	2
Razem . .	15	19	29	63
Dodawszy liczbę godzin przeznaczo- nych dla obu kursów wspólnie, wypadnie	—	34	44	—

Na oryginale podpisano: Dyrektor P. Gajewski.

Приложение 3-е къ № 10-му.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „Быть по сему.“

Въ Москвѣ, 13 Октября 1857 года.

Штатъ Варшавскаго Раввинскаго Училища.

	Одному	Вообще
	Рубли	Рубли
Директору	750	750
Учителю, назначаемому въ помощь Директору, прибавочнаго жалованья	200	200
<i>Учителямъ общихъ предметовъ:</i>		
Одному	450	450
Двумъ	360	720
Одному	330	330
Двумъ	300	600
Учителю педагогики	150	150
„ мѣстныхъ законовъ и администраціи	150	150
„ чистописанія	120	120
<i>Учителямъ еврейскихъ предметовъ:</i>		
Одному	450	450
Двумъ	360	720
Одному	330	330
Двумъ	300	600
Учителю пѣнія	100	100
Писцу и вмѣстѣ Смотрителю дома	120	120
Сторожу	75	75
На стипендіи для 16 учениковъ	—	680
На канцелярскіе припасы, награды ученикамъ, на физическіе и химическіе опыты	—	150
На отопленіе и освѣщеніе	—	150
На наемъ помѣщенія	—	540
Итого	—	7,385

Примѣчаніе 1. На покрытіе штата назначаются:

- а) 6,264 руб., отпускаемые нынѣ Варшавскимъ Магистратомъ на содержаніе Раввинскаго Училища;

3-ci Annex do Nr. 10-go.

Na oryginalne własną Jego CESARSKIEJ MOŚCI ręką napisano:

„Ma być podług tego.“

w Moskwie, d. 13 Października 1857 r.

ETAT DLA SZKOŁY RABINÓW W WARSZAWIE.

	Jednemu	Razem
	Rubli	Rubli
Dyrektor	750	750
Nauczycielowi przydanemu do pomocy Dyrektorowi, płacy dodatkowej	200	200
<i>Nauczyciele przedmiotów ogólnych:</i>		
Jeden	450	450
Dwóch	360	720
Jeden	330	330
Dwóch	300	600
Nauczyciel pedagogiki	150	150
„ prawa i administracyi krajowej	150	150
„ kalligrafii	120	120
<i>Nauczyciele przedmiotów hebrajskich:</i>		
Jeden	450	450
Dwóch	360	720
Jeden	330	330
Dwóch	300	600
Nauczyciel śpiewu	100	100
Pisarz i zarazem Murgrabia	120	120
Stróż	75	75
Na stypendya dla 16-u uczniów	—	680
Na potrzeby kancelaryjne, nagrody dla uczniów, doświadczenia fizyczne i chemiczne	—	150
Na opał i światło	—	150
Na najem lokalu	—	540
Ogółem	—	7,385

Uwaga 1. Na pokrycie etatu wyznacza się:

- a) wypłacane obecnie przez Magistrat miasta Warszawy na utrzymanie Szkoły Rabinów rub. 6,264;

- б) 450 руб., отпускаемые тѣмъ же Магистратомъ на надзоръ за Раввинскимъ Училищемъ и другими Еврейскими учебными заведениями;
в) плата за учение, вносимая учениками, состоящая въ полномъ распоряженіи Попечителя Варшавскаго учебнаго округа.

Въ случаѣ недостатка сихъ суммъ на покрытие штата, Попечителю округа дозволяется отнести остальную часть на счетъ 540 руб., показанныхъ въ штатѣ на наемъ помѣщенія, поступающихъ въ пользу Варшавскаго учебнаго округа, за занимаемое Раввинскимъ Училищемъ зданіе, которое составляетъ собственность округа.

- Примѣчаніе* 2. Въ случаѣ, еслибы одинъ Учитель не былъ въ состояніи преподавать свѣдѣній изъ естественной исторіи, физики и химіи, преподаваніе этихъ предметовъ, какъ равно и опредѣленный для того окладъ жалованья, могутъ быть раздѣлены между другими Учителями.
3. При возможности и надобности, оклады жалованья Учителей, равно число и размѣръ стипендій могутъ быть увеличены, съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія, по соглашенію съ Намѣстникомъ Царства Польскаго.
4. Недостатки по одной какой либо статьѣ штата могутъ быть пополняемы излишкомъ по другимъ, съ разрѣшенія Попечителя.

Вѣрно: Директоръ Департамента Народнаго Просвѣщенія
(подписано) *П. Гаевскій.*

- б) wypłacane przez tenże Magistrat, na dozór nad Szkołą Rabinów i innemi szkołami wyznania Mojżeszowego, rub. 450;
в) opłata szkolna wnoszona przez uczniów, zostająca do zupełnego rozporządzenia Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

Gdyby powyższe summy okazały się niedostatecznymi na pokrycie etatu, naówczas pozostawia się Kuratorowi Okręgu możność zaregulowania części niedostającej, do summy rub. 540, zamieszczonej w etacie na najem lokalu, a przelewającej się na korzyść funduszu Okręgu Naukowego Warszawskiego, za zajmowany lokal przez Szkołę Rabinów, będący własnością Okręgu.

2. Gdyby jeden Nauczyciel nie był w możności wykladać wiadomości z historyi naturalnej, fizyki i chemii, to wykład tych przedmiotów i płaca na to oznaczona mogą być rozdzielone pomiędzy innych Nauczycieli.
3. Wrazie możności i potrzeby, płace nauczycielskie, oraz liczba i wysokość stypendyów mogą być powiększone z decyzji Ministra Oświecenia Narodowego, za wspólném zniesieniem się z Namiestnikiem Królestwa Polskiego.
4. Brakująca część z jakiegokolwiek pozycyi etatu może być pokryta pozostałościami z innych pozycji, za decyzją Kuratora Okręgu Naukowego.

Za zgodność: Dyrektor Departamentu Oświecenia Narodowego
(podpisano) *P. Gajewski.*

N° 11.

Уставъ Института Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства
въ Маримонтѣ и состоящей при немъ Сельской Школы.

(29 Декабря 1857 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Вели-
чества рукою написано: „Быть по сему“.

Въ С.-Петербургѣ, 29 Декабря 1857 года.

Уставъ Института Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ
Маримонтѣ и состоящей при немъ Сельской Школы.

Цѣль учрежденія и составъ Института.

§ 1.

Институтъ Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ Ма-
римонтѣ имѣетъ цѣлю образовывать способныхъ практическихъ
хозяевъ и лѣсководовъ.

§ 2.

При Институтѣ находится Сельская Школа, цѣль кото-
рой состоитъ въ приготовленіи молодыхъ людей къ низшимъ
званіямъ и должностямъ по части сельскаго хозяйства, дабы
они могли быть съ пользою употребляемы въ помощь при хо-
зяйствѣ, въ управленіи отдѣльными его частями, въ надзорѣ
за оными и т. п.

§ 3.

Институтъ Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства, вмѣстѣ
съ состоящею при немъ Сельскою Школою, находится подъ
начальствомъ Попечителя Варшавскаго учебнаго округа.

§ 4.

При Институтѣ состоятъ: Директоръ, Инспекторъ воспи-
танниковъ, Инспекторъ хозяйства, Учители, Комнатные Над-
зиратели, Лекаръ, Зубной Врачъ, Бухгалтеръ, Письмоводи-
тель, Писцы, Экономъ, Смотритель Институтскихъ зданій,
Садовникъ, Дядьки и нижніе служители.

§ 5.

Директоръ Института избирается Попечителемъ учеб-

N° 11.

Ustawa dla Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leś-
nictwa w Marymoncie, tudzież dla Szkoły Wiejskiej,
przy tymże Instytucie będącej.

(d. 29 Grudnia 1857 r.)

Na oryginale własną Jego CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ MOŚCI
ręką napisano: „Być po semy“.

d. 29 Grudnia 1857 roku, w St. Petersburgu.

USTAWA DLA INSTYTUTU GOSPODARSTWA WIEJSKIEGO I LEŚNICTWA
W MARYMONCIE TUDŻIEŻ DLA SZKOŁY WIEJSKIEJ, PRZY TYMŻE IN-
STYTUCIE BĘDĄCEJ.

Cel i skład Instytutu.

§ 1.

Instytut Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa w Mary-
moncie ma na celu kształcenie zdolnych praktycznych gospo-
darzy i leśniczych.

§ 2.

Przy Instytucie znajduje się Szkoła Wiejska, której ce-
lem jest sposobienie młodzieży do niższych stopni i obowiąz-
ków w gospodarstwie wiejskiem, aby mogła być użyta z po-
żytkiem w pomoc przy gospodarstwie, w zarządzie oddzielne-
mi jego częściami, w dozorowaniu tychże i t. p.

§ 3.

Instytut Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa, wraz z znaj-
dującą się przy nim Szkołą Wiejską, zostaje pod zwierzchni-
ctwem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 4.

W Instytucie znajdują się: Dyrektor, Inspektor uczniów,
Inspektor gospodarstwa, Nauczyciele, Guwernerowie, Lekarz,
Dentysta, Buchhalter, Sekretarz, Kancelliści, Ekonom, Dozorca
zabudowań instytutowych, Dozorcy uczniów i służba niższa.

§ 5.

Dyrektor Instytutu wybierany jest przez Kuratora Okrę-

наго округа и, по соглашенію Министра Народнаго Просвѣщенія съ Намѣстникомъ Царства Польскаго, утверждается въ этомъ званіи Высочайшимъ приказомъ по гражданскому вѣдомству.

§ 6.

Инспекторъ воспитанниковъ, Инспекторъ хозяйства, Учители, Комнатные Надзиратели, Лекаръ и Зубной Врачъ опредѣляются Попечителемъ округа установленнымъ порядкомъ.

Примѣчаніе. Въ должность Инспектора хозяйства можетъ быть назначенъ и иностранецъ, достойный этого мѣста по своимъ познаніямъ и приобрѣтенной въ хозяйствѣ опытности.

§ 7.

Бухгалтеръ, Письмоводитель, Писцы, Экономъ, Смотритель зданій и Садовникъ избираются Директоромъ Института и утверждаются Попечителемъ округа.

§ 8.

Дядьки и нижніе служители избираются Директоромъ Института.

Управленіе Инститutomъ.

§ 9.

Непосредственное управленіе Инститutomъ и всѣми состоящими при немъ заведеніями ввѣряется Директору. Для дѣлъ по частямъ нравственно-наблюдательной, учебной и технической, а также по части хозяйственной, по внѣшнему управленію Инститutomъ, находится при Институтѣ Совѣтъ, который, подъ предѣлательствомъ Директора, состоитъ изъ обоихъ Инспекторовъ и Старшихъ Учителей. Въ этотъ Совѣтъ могутъ быть приглашаемы и другія лица, по назначенію Попечителя учебнаго округа. Для дѣлъ же по хозяйственной части, по внутреннему управленію самимъ Инститutomъ и Сельскою Школою, находится при Институтѣ Хозяйственный Комитетъ, который, подъ предѣлательствомъ Директора, состоитъ изъ Инспектора воспитанниковъ и другихъ лицъ, назначаемыхъ Попечителемъ учебнаго округа.

§ 10.

Предметы занятій Совѣта Института суть: 1) сужде-

гу Наукового и по знесіеніи сѣ Министра Освѣщенія Народоваго з Наміестникомъ Крѳлства Польскаго, затвѣрдза сѣ на ten urząd przez Najwyższy rozkaz do Zarządu Cywilnego.

§ 6.

Inspektora uczniów, Inspektora gospodarstwa, Nauczycieli, Guwernerów, Lekarza i Dentystę, mianuje Kurator Okręgu, wedle ustanowionego porządku.

Uwaga. Na Inspektora gospodarstwa może być przeznaczony i cudzoziemiec, mający do tѣj posady, przez swoje wiadomości i nabyte doświadczenie w gospodarstwie, potrzebne kwalifikacye.

§ 7.

Buchhaltera, Sekretarza, Kancelistów, Ekonoma, Dozorcę zabudowań i Ogrodnika, wybiera Dyrektor Instytutu, a zatwierdza Kurator Okręgu.

§ 8.

Dozorców uczniów i służbę niższą wybiera i przeznacza Dyrektor Instytutu.

Zarząd Instytutu.

§ 9.

Bezpośredni zarząd Instytutu i wszystkich do niego należących zakładów powierza sѣ Dyrektorowi. Dla załatwienia przedmiotów dotyczących części wychowawczo-nadzorczej, naukowej i technicznej, oraz części gospodarczej w zewnѣrznym zarządzie Instytutu, ustanawia sѣ przy Instytucie Rada, która, pod prezydencyą Dyrektora, składa sѣ z obu Inspektorów i Starszych Nauczycieli. Do tѣj Rady mogą być powoływane i inne osoby, wyznaczone przez Kuratora Okręgu Naukowego. Do czynności zaś, tyczących sѣ części gospodarczej w wewnѣrznym zarządzie samego Instytutu i Szkoły Wiejskiej, będzie przy Instytucie Komitet Gospodarczy, który, pod prezydencyą Dyrektora, składać sѣ ma z Inspektora uczniów i innych osób wyznaczonych przez Kuratora Okręgu Naukowego.

§ 10.

Do przedmiotów zajęć Rady Instytutu należy: 1) rozpo-

ніе о мѣрахъ къ усовершенствованію преподаванія наукъ въ Институтѣ и состоящей при немъ Школѣ; распредѣленіе курсовъ, времени преподаванія и разсмотрѣніе методъ онаго; 2) снабженіе Иститута учебными пособиями и распоряженіе ими; 3) разсмотрѣніе конкурсовыхъ задачъ и представляемыхъ по онимъ сочиненій воспитанниковъ Института и при-сужденіе за оныя медалей; 4) разсмотрѣніе разсужденій, предназначаемыхъ къ чтенію въ торжественныхъ собраніяхъ; 5) удостоеніе приѣма воспитанниковъ Института и учениковъ Школы, переводъ ихъ въ высшіе курсы, награды, выдачи аттестатовъ при выпускѣ изъ заведенія, и вообще сужденіе о поведеніи и объ успѣхахъ учащихся; 6) сужденія по предположеніямъ Директора, вообще о дѣлахъ, требующихъ ученыхъ и техническихъ соображеній; 7) сужденіе по дѣламъ, касающимся до подробностей технического устройства хозяйства и лѣсоводства въ Институтскихъ фермахъ и лѣсахъ; 8) завѣдываніе хозяйственною и строительною частями по внѣшнему управленію Институтомъ, храненіе, расходъ и отчетность въ суммахъ, ежемѣсячныя ревизіи кассы Института и Институтскихъ фермъ по документамъ и книгамъ, а также денежныхъ и матеріальныхъ книгъ, веденіе коихъ поручено чиновникамъ, завѣдывающимъ отдѣльными частями; 9) разсмотрѣніе годовыхъ отчетовъ по всѣмъ частямъ.

§ 11.

При разсужденіи объ успѣхахъ и поведеніи воспитанниковъ Института и учениковъ Школы, о переводѣ ихъ въ высшіе курсы, объ удостоеніи наградъ, а равно при совѣщаніи и по другимъ предметамъ, входящимъ въ составъ занятій Совѣта, могутъ быть приглашаемы, по усмотрѣнію Директора, въ засѣданія Совѣта и другія лица, состоящіе при Институтѣ, которыя въ составъ Совѣта не входятъ, если предметы сужденія непосредственно относятся до вѣреннихъ имъ частей.

§ 12.

Засѣданія Совѣта назначаются въ свободное отъ преподаванія время и бываютъ не менѣе двухъ разъ въ мѣсяцъ; въ случаѣ же надобности, назначаются Директоромъ чрезвычайныя собранія. Разсужденія и опредѣленія Совѣта вносятся въ журналъ засѣданій онаго.

знаніе środków для udoskonalenia wykładu nauk w Instytucie i będącej przy nim Szkole, tudzież rozkład kursu nauk, wyznaczanie czasu do ich wykładu i roztrząsanie metody uczenia; 2) zaopatrywanie Instytutu w pomoce naukowe i zarządzanie niemi; 3) roztrząsanie zadań konkursowych i przedstawianych na nie wypracowań uczniów Instytutu, oraz przyznawanie za takowe medali; 4) roztrząsanie rozpraw przeznaczonych do czytania na aktach uroczystych; 5) kwalifikowanie kandydatów przyjąć się mających do Instytutu i Szkoły, promowanie uczniów na wyższe kursa, przyznawanie im nagród, patentów wychodzącym z Instytutu, i w ogólności ocenianie sprawowania się i postępu w naukach uczniów; 6) roztrząsanie przedstawianych przez Dyrektora przedmiotów, wymagających naukowego i technicznego rozpoznania; 7) roztrząsanie interesów dotyczących szczegółów technicznego urządzenia gospodarstwa i leśnictwa w folwarkach i lasach instytutowych; 8) zawiadywanie częścią gospodarczą i budowlaną w zewnętrznym zarządzaniu Instytutu, utrzymywanie funduszków, wydatki i kontrola, kaźdomiesięczne rewizye kassy Instytutu i folwarków instytutowych, podług ksiąg i dowodów, oraz ksiąg kassowych i ekonomicznych, utrzymywanie których poruczonem jest osobom mającym pod swoim zawiadywaniem szczegółowe części zarządu; 9) roztrząsanie sprawozdań rocznych o wszelkich gałęziach zarządu Instytutu.

§ 11.

Przy rozpoznawaniu postępu w naukach i sprawowania się uczniów Instytutu i Szkoły, oraz promowaniu ich do kursów wyższych i przyznawaniu nagród, jak również przy naradzaniu się nad innemi przedmiotami, wchodzącemi w zakres zajęć Rady, mogą być, wedle uznania Dyrektora, wzywane na posiedzenia Rady i inne osoby, zostające przy Instytucie, które do składu Rady nie należą, jeżeli rozpoznawany przedmiot bezpośrednio odnosi się do powierzonych im części.

§ 12.

Posiedzenia Rady wyznaczają się w czasie wolnym od lekcyj i bywają najmniej dwa razy na miesiąc; w razie zaś potrzeby, Dyrektor wyznacza nadzwyczajne zebrania. Narady i postanowienia wnoszą się do protokółów posiedzeń.

§ 13.

Совѣтъ не приступаетъ къ разсмотрѣнію и рѣшенію дѣлъ, если въ собраніи не находится по крайней мѣрѣ двухъ третей наличныхъ Членовъ.

§ 14.

Дѣла въ Совѣтѣ рѣшаются большинствомъ голосовъ, по общему коллегіальному порядку.

§ 15.

Журналы засѣданій Совѣта составляются и скрѣпляются Секретаремъ Совѣта, каковую должность исправляетъ одинъ изъ Учителей, по назначенію Директора. Письмоводство поручается Канцеляріи Института, исполненіе же по симъ журналамъ дѣлается отъ лица Директора.

§ 16.

Къ обязанностямъ Хозяйственного Комитета относятся все то, что составляетъ внутреннее управленіе самимъ Институтомъ и Сельскою Школою, и не касается внѣшняго хозяйства Институтскихъ фермъ и ихъ принадлежностей, — именно: производство торговъ на поставку разныхъ предметовъ, нужныхъ для содержанія воспитанниковъ Института и учениковъ Сельской Школы, постройка для нихъ одежды, содержаніе въ порядкѣ и цѣлости зданій и всякаго имущества, принадлежащаго Институту и Сельской Школѣ и т. п.

§ 17.

Засѣданія Комитета назначаются въ часы свободные отъ преподаванія и бываютъ не менѣе двухъ разъ въ мѣсяцъ. Назначеніе экстраординарныхъ засѣданій зависитъ отъ усмотрѣнія Директора. Опредѣленія Комитета вносятся въ журналъ засѣданій онаго, который составляется и скрѣпляется Секретаремъ Комитета, каковая должность возлагается Директоромъ на одного изъ Членовъ Комитета. Хозяйственный Комитетъ обязанъ удовлетворять требованіямъ Совѣта Института, дѣлаемымъ симъ Совѣтомъ въ видахъ пользы ученія; въ случаѣ же невозможности исполненія оныхъ, представляетъ дѣло со всѣми подробностями Попечителю округа, для окончательнаго рѣшенія въ Совѣтѣ Народнаго Просвѣщенія.

§ 18.

Сказанное выше въ § 11, а равно въ §§ 13 и 14 о

§ 13.

Rada nie przystępuje do rozpoznawania i decydowania interesów, jeżeli na posiedzeniu nie będzie obecnych przynajmniej dwie trzecie części Członków.

§ 14.

Interessa na Radzie rozstrzygają się większością głosów, wedle ogólnego kollegialnego porządku.

§ 15.

Protokoły posiedzeń Rady prowadzi i poświadcza Sekretarz Rady, który to obowiązek sprawuje jeden z Nauczycieli, wyznaczony przez Dyrektora. Odrabianie czynności porucza się Kancellaryi Instytutu; korespondencje zaś, wynikające z tych protokółów, wychodzą w imieniu Dyrektora.

§ 16.

Do obowiązków Komitetu Gospodarczego odnosi się to wszystko, co wewnętrzny zarząd samego Instytutu i Szkoły Wiejskiej stanowi, a nie dotyczy się gospodarstwa zewnętrznego folwarków Instytutu i ich realności, a mianowicie: odbywanie licytacji na dostawę różnych przedmiotów, potrzebnych do utrzymania uczniów Instytutu i Szkoły Wiejskiej, sprawienie dla nich ubioru, utrzymywanie w porządku i całości zabudowań i wszelkiej własności Instytutu i Szkoły Wiejskiej i t. p.

§ 17.

Posiedzenia Komitetu wyznaczają się w godzinach wolnych od lekcji i bywają najmniej dwa razy na miesiąc. Wyznaczanie nadzwyczajnych posiedzeń zależy od uznania Dyrektora. Decyzje Komitetu wnoszą się do protokołu posiedzeń, który prowadzi i poświadcza Sekretarz Komitetu; obowiązek zaś ten porucza Dyrektor jednemu z Członków Komitetu. Komitet Gospodarczy obowiązany jest uskuteczniać żądania Rady Instytutowej, czynione w widokach pożytku nauki. W razie niemożności uczynienia zadość tym żądaniom, Komitet przedstawia przedmiot takowy ze wszystkimi szczegółami Kuratorowi Okręgu, dla ostatecznego zadecydowania w Radzie Wychowania Publicznego.

§ 18.

To co się powiedziało wyżej w § 11, tudzież w §§ 13 i 14 o NAUK.

Советъ Института, относится къ Хозяйственному Комитету.

Пріемъ Воспитанниковъ.

§ 19.

Въ Институтѣ полагается 150 воспитанниковъ. Число это, въ случаѣ надобности и возможности, можетъ быть увеличено, съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія, по предварительномъ сношеніи съ Намѣстникомъ Царства.

§ 20.

Въ число 150 воспитанниковъ включаются и стипендіаты, содержимые Правительственною Коммисією Финансовъ и Казначейства, Ловичскимъ Княжествомъ и Варшавскимъ учебнымъ округомъ. Число стипендіатовъ опредѣляется упомянутыми вѣдомствами. Затѣмъ выборъ кандидатовъ въ стипендіаты и условія, на какихъ даются имъ стипендіи, завѣсятъ отъ подлежащихъ вѣдомствъ, съ соблюденіемъ правилъ, въ семъ Уставѣ опредѣленныхъ.

§ 21.

Пріемъ воспитанниковъ бываетъ одинъ разъ въ году: съ 3 (15) Августа до 20 Августа (1 Сентября).

§ 22.

Въ Институтѣ принимаются молодые люди всѣхъ состояній, не моложе семнадцати лѣтъ, имѣющіе достаточныя пріуготовительныя познанія и дѣйствительное призваніе къ изученію сельскаго хозяйства, безъ испытанія и по испытанію.

1) Безъ испытанія, окончившіе полный курсъ наукъ въ Гимназіяхъ, или въ Высшихъ Реальныхъ Училищахъ, или же выслушавшіе съ успѣхомъ курсъ ученія въ первыхъ шести классахъ Реальной Гимназіи и представившіе въ томъ исполнѣ одобрительные аттестаты.

2) По испытанію, въ самомъ Институтѣ производимому, оказавшіе достаточные успѣхи въ наукахъ, входящихъ въ составъ гимназическаго курса, за исключеніемъ древнихъ языковъ, согласно съ программой, Министромъ Народнаго Просвѣщенія утвержденною. Предметы, въ которыхъ кандидаты подвергаются испытанію суть: Законъ Божій, русскій, польскій, французскій или нѣмецкій языки, математика въ объемѣ гимназическаго курса, физика, естественныя науки, исторія всеобщая, русская и польская, и географія.

14-м о Radzie Instytutu, stosuje się także i do Komitetu Gospodarczego.

Przyjmowanie uczniów.

§ 19.

W Instytucie ustanawia się liczba uczniów 150. Liczba ta, w razie potrzeby i możliwości, może być powiększoną, z decyzji Ministra Oświecenia Narodowego, za poprzedniem zniesieniem się z Namiestnikiem Królestwa.

§ 20.

W powyższej liczbie 150 uczniów mieszczą się i stypendyści, utrzymywani przez Kommissję Rządową Przychodów i Skarbu, Księstwo Łowickie i Okrąg Naukowy Warszawski. Liczba stypendystów oznacza się przez pomienione władze. Wybór przeto kandydatów na stypendystów i warunki, wedle jakich wyznaczają się im stypendya, zależą od właściwych władz, przy zachowaniu przepisów niniejszą Ustawą objętych.

§ 21.

Przyjmowanie uczniów odbywa się raz do roku, od dnia 3 (15) Sierpnia do 20 Sierpnia (1 Września).

§ 22.

Do Instytutu przyjmują się młodzieńcy wszystkich stanów, nie młodszy nad lat siedmnaście, posiadający dostateczne przygotowanie wiadomości i rzeczywiste powołanie do nauki gospodarstwa wiejskiego, bez egzaminu, i za złożeniem egzaminu,

1) Bez egzaminu, ci, którzy ukończyli zupełny kurs nauk w gimnazyach, lub szkołach wyższych realnych, albo też ci, którzy odbyli z korzyścią kurs nauk w pierwszych sześciu klasach gimnazjum realnego, i przedstawiają w tym względzie dobre świadectwa.

2) Za złożeniem egzaminu, odbyć się mającego w samym Instytucie, ci, którzy okazali dostateczny postęp w naukach, wchodzących w zakres kursu gimnazjalnego, z wyjątkiem języków starożytnych, stosownie do programatu zatwierdzonego przez Ministra Oświecenia Narodowego. Przedmioty, z których kandydaci egzaminowani będą, są następujące: Nauka religii, język rosyjski, polski lub niemiecki, matematyka w zakresie kursu gimnazjalnego, fizyka, nauki przyrodzone, historia powszechna, rosyjska i polska, tudzież geografia.

§ 23.

Поступающий въ Институтъ обязанъ, сверхъ поименованныхъ въ предшедшей статьѣ документовъ, представить: а) метрическое свидѣтельство; б) медицинское свидѣтельство о состояніи здоровья и о томъ, что у него была природная, или прививная оспа; в) свидѣтельство о поведеніи; г) обязательство, съ поручительствомъ лица, заслуживающаго довѣріе и живущаго постоянно въ Варшавѣ, въ томъ, что воспитанникъ будетъ имъ взятъ обратно, если начальство признаетъ нужнымъ уволить, или исключить его изъ заведенія. Такое обязательство должно быть возобновляемо въ началѣ каждаго учебнаго года.

§ 24.

Если, при представленіи кандидата въ Институтъ, возникнетъ сомнѣніе на счетъ состоянія здоровья, то ему производится Врачемъ заведенія освидѣтельствованіе, въ присутствіи Директора и Инспектора, и когда окажутся признаки хронической, неизлечимой болѣзни, то онъ не принимается въ Институтъ.

§ 25.

Молодые люди, желающіе поступить въ Институтъ, подаютъ о томъ прошенія Директору, съ приложеніемъ означенныхъ въ §§ 22 и 23 сего Устава документовъ. Списокъ всѣмъ кандидатамъ и ихъ документы тщательно разсматриваются въ Совѣтѣ, который, произведя испытаніе тѣмъ изъ кандидатовъ, кои, на основаніи § 22 сего Устава, оному подлежатъ, удостоиваетъ приема наиболѣе заслуживающихъ того, если для помѣщенія всѣхъ явившихся кандидатовъ и удовлетворяющихъ постановленнымъ для приема условіямъ, не окажется достаточнаго числа вакансій. Молодымъ людямъ, предназначаемымъ въ стипендіаты и удовлетворяющимъ постановленнымъ для приема условіямъ, отдается преимущество предъ всѣми прочими кандидатами. Помянутый выше списокъ, съ подлинными документами кандидатовъ, Совѣтъ, при своемъ заключеніи, представляетъ на окончательное рѣшеніе Попечителя учебнаго округа.

§ 26.

Плата въ Институтѣ съ своекоштнаго воспитанника на-

§ 23.

Уczeń wstępujący do Instytutu obowiązany, oprócz wyszczególnionych w artykule poprzedzającym dowodów, przedstawić: a) metrykę urodzenia; b) świadectwo lekarskie o stanie zdrowia i o odbyciu ospy naturalnej, lub szczepionej; c) świadectwo o sprawowaniu się; d) deklarację z poręczeniem osoby zasługującej na zaufanie i stale zamieszkałej w Warszawie, że uczeń będzie przez nią przyjęty, w razie, jeżeli Władza uzna za konieczne uwolnić go lub usunąć z Instytutu. Takowa deklaracja winna być ponawiana z początkiem każdego roku szkolnego.

§ 24.

Jeżeli przy przedstawieniu kandydata do Instytutu, zajdzie wątpliwość co do stanu jego zdrowia, wówczas Lekarz Instytutu, w obec Dyrektora i Inspektora, odbędzie rewizję i jeżeli okażą się oznaki chronicznej, nieuleczonej słabości, to taki kandydat nie może być przyjętym do Instytutu.

§ 25.

Młodzieńcy, pragnący wejść do Instytutu, podają o to prośbę do Dyrektora, z dołączeniem dowodów wymienionych w §§ 22 i 23-m niniejszej Ustawy. Lista wszystkich kandydatów i ich dowody roztrząsają się ściśle w Radzie, która po odbyciu egzaminu z kandydatami, podlegającymi takowemu na zasadzie § 22 tejże Ustawy, kwalifikuje do przyjęcia najwięcej na to zasługujących, jeżeli dla pomieszczenia wszystkich zgłaszających się kandydatów i czyniących zadość przepisany co do przyjmowania warunkom, nie okaże się dostateczna liczba wakansów. Młodzieńcom wybranym na stypendystów, którzy dopełnili warunki, jakie są ustanowione przy wstąpieniu do Instytutu, pozostawia się pierwszeństwo w przyjęciu przed wszystkimi innymi kandydatami. Pomienioną wyżej listę z dowodami oryginalnymi kandydatów, Rada, wraz z swoją opinią, przedstawia do ostatecznej decyzji Kuratora Okręgu Naukowego.

§ 26.

Oplata w Instytucie od ucznia na koszcie własnym ustana-

значается по 250 руб. въ годъ. Воспитанники имѣютъ въ Институтѣ помѣщеніе, одежду, столъ, отопленіе, освѣщеніе, учебныя пособія и классныя потребности, врачебную помощь и прислугу. Бѣлье воспитанники обязаны имѣть свое собственное, въ количествѣ, опредѣленномъ упомянутою въ § 74 табелью.

§ 27.

Увеличеніе платы, въ случаѣ необходимости, можетъ быть сдѣлано не иначе, какъ съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія, по предварительному соглашенію съ Намѣстникомъ Царства.

§ 28.

Плата вносится пополугодно впередъ съ 20 Августа (1 Сентября) по 29 Августа (10 Сентября) и съ 1 (13) Января по 11 (23) Января, и не возвращается, если воспитанникъ по какому либо поводу выбудетъ изъ Института до истеченія полугодія.

§ 29.

Если однакожъ въ теченіе первыхъ двухъ мѣсяцевъ пребыванія въ Институтѣ съ поступленія въ заведеніе, воспитанникъ, по усмотрѣнію начальства онаго, окажется неблагонадежнымъ и будетъ уволенъ, то деньги берутся только за два мѣсяца, хотя бы воспитанникъ и не пробылъ сего срока въ заведеніи, а за остальное время полугодія возвращаются. То же самое бываетъ, если воспитанникъ въ первые два мѣсяца пребыванія въ Институтѣ выбудетъ изъ онаго, по желанію родителей или опекуновъ.

§ 30.

Воспитанники, за которыхъ плата не будетъ внесена въ установленные сроки, отсылаются къ родителямъ или къ лицамъ, заступающимъ ихъ мѣсто, а за время, которое они находились въ Институтѣ, деньги взыскиваются съ родителей ихъ, или съ поручителей, на основаніи общаго положенія о казенныхъ взысканіяхъ.

§ 31.

За стипендіата вносится такая же плата, какая опредѣлена въ § 26.

wia się po rs. 250 rocznie. Uczniowie mają w Instytucie pomieszkание, ubranie, stół, opał, światło, pomoce naukowe i potrzeby szkolne, pomoc lekarską i usługę. Bieliznę obowiązani są uczniowie mieć swoją własną w liczbie oznaczonej w wykazie, o którym mowa w § 74-m.

§ 27.

Powiększenie opłaty, w razie koniecznym, może nastąpić nie inaczej, jak za decyzją Ministra Oświecenia Narodowego, po poprzedniem zniesieniu się z Namiestnikiem Królestwa.

§ 28.

Opłata wnosi się w dwóch półrocznych ratach z góry, od dnia 20 Sierpnia (1 Września) do 29 Sierpnia (10 Września) i od 1 (13) do 11 (23) Stycznia, i nie zwraca się, jeżeli uczeń z jakiegokolwiek bądź powodu wyjdzie z Instytutu przed końcem półrocza.

§ 29.

Jeżeliby jednak uczeń w ciągu dwóch pierwszych miesięcy pobytu w Instytucie od czasu wejścia, wedle uznania Zwierzchności Instytutu, okazał się nieodpowiednim i był uwolniony, to opłata bierze się tylko za dwa miesiące, chociażby uczeń nie zostawał przez ciąg tego czasu w Instytucie, a za resztę czasu półrocza zwraca się. To samo ma miejsce, jeżeli uczeń w ciągu dwóch pierwszych miesięcy pobytu w Instytucie, takowy opuści z wolą rodziców lub opiekunów.

§ 30.

Uczniowie, za których opłata nie będzie wniesioną w czasie przepisany, odesłani zostaną do rodziców, lub do zastępujących ich miejsce, a za czas, w ciągu którego znajdowali się w Instytucie, należność egzekwuje się od rodziców lub poręczycieli, na zasadzie ogólnych przepisów co do rządowych należności.

§ 31.

Za stypendystę wnosi się taka sama opłata, jaka jest oznaczoną w § 26-m.

Часть учебная.

§ 32.

Въ Институтѣ преподаются: Законъ Божій; практическія упражненія въ русскомъ словѣ; статистика главнѣйшихъ Европейскихъ государствъ, преимущественно же Россійской Имперіи вмѣстѣ съ Царствомъ Польскимъ; популярное изложеніе началъ науки о народномъ богатствѣ (политической экономіи); сельское хозяйство, со всѣми отдѣльными отраслями, какъ-то: полеводствомъ, луговоедствомъ, скотоводствомъ, огородничествомъ, садоводствомъ, искусственнымъ разведеніемъ рыбы и пчеловодствомъ; домоводство съ изложеніемъ правилъ организаціи сельскаго хозяйства и управленія помѣстьями, оцѣнка поземельныхъ угодій; сельская бухгалтерія; сельско-хозяйственная технология и механика; сельская архитектура съ архитектурнымъ черченіемъ; землемѣріе съ практическимъ упражненіемъ въ съемкѣ, нивелировкѣ и черченіи межевыхъ плановъ; свѣдѣнія по части кадастра и люстраціи; лѣсоводство, разведеніе лѣсовъ, лѣсная полиція, употребленіе лѣсовъ, начертаніе плана лѣснаго хозяйства, таксація и оцѣнка, лѣсная администрація, лѣсной уставъ, охота и т. п.; физика, примѣненная къ сельскому хозяйству; земледѣльческая химія, минералогія, ботаника, преимущественно хозяйственная; зоологія съ приложеніемъ къ скотоводству и ветеринарной наукѣ; ветеринарія, гигиена; начала правовѣдѣнія и изученіе Россійскихъ и мѣстныхъ законовъ, съ примѣненіемъ къ сельскому быту.

§ 33.

Всѣ исчисленные предметы преподаются въ систематической послѣдовательности, съ постояннымъ примѣненіемъ ихъ къ практикѣ и со всевозможною повѣркою, объясненіемъ и утвержденіемъ оныхъ на практикѣ; съ этою цѣлію начальству Института вмѣняется въ обязанность практически знакомить учениковъ, какъ со всѣми земледѣльческими работами, такъ въ особенности съ разными системами хозяйства, съ способами перехода отъ одной системы къ другой, съ различными выгодами сихъ системъ и условіями примѣненія оныхъ къ различнымъ мѣстнымъ обстоятельствамъ. Воспитанники должны также знакомиться практически со всѣми частями хозяйства, съ разными производствами по части сельско-хозяйствен-

Часть научная.

§ 32.

W Instytucie wykładają się: Nauka religii; język rosyjski w sposobie praktycznym; statystyka główniejszych państw Europejskich, szczególnie zaś Cesarstwa Rosyjskiego razem z Królestwem Polskiem, popularny wykład nauki o bogactwie narodów (ekonomii politycznej), gospodarstwo wiejskie ze wszystkimi oddzielnymi gałęziami, jako to: o uprawie gruntu, łąk, o chodowaniu bydła, o ogrodnictwie, o sztuczném rozmnażaniu ryb, o pszczolnictwie, o zarządzie domowym, z wyłożeniem prawideł urządzenia gospodarstwa wiejskiego i zarządu dobrami, o oszacowaniu majątności; buchhalterya wiejska; technologia wiejsko-gospodarcza; mechanika; architektura wiejska z rysunkami planów architektonicznych; miernictwo z praktycznemi ćwiczeniami w niwellacyi, w zdejmowaniu i rysunku planów mierniczych; wiadomości o kadastrach i lustracyi; leśnictwo, zaprowadzenie lasów, policya leśna, użycie lasów, ułożenie planu gospodarstwa leśnego, taksacya i oszacowanie, administracya leśna, ustawa leśna, myśliwstwo i t. p.; fizyka zastosowana do gospodarstwa wiejskiego, chemia rolnicza; mineralogia; botanika, szczególnie zastosowana do gospodarstwa; zoologia zastosowana do nauki chodowli bydła i weterynaryi; weterynarya; hygiena; wiadomości z nauki prawa prawo rosyjskie i miejscowe, z zastosowaniem do gospodarstwa wiejskiego.

§ 33.

Wszystkie wymienione przedmioty wykładają się w porządku systematycznym, z ciągłym zastosowaniem ich do praktyki i, o ile tylko można, ze sprawdzeniem, objaśnieniem i potwierdzeniem takowych w praktyce; w tym celu wkłada się na zwierzchność Instytutu obowiązek praktycznie obznajmiać uczniów tak ze wszystkimi robotami rolniczemi, jakoteż w szczególności z różnemi systemami gospodarstwa, ze sposobami przejścia z jednego systemu do drugiego, z rozmaitemi korzyściami tych systemów i warunkami zastosowania ich do różnych miejscowych okoliczności. Uczniowie powinni także obznajmiać się praktycznie ze wszystkimi częściami gospodarstwa i różnemi wyrobami, z technologią gospodarsko-wiejską związek mającemi,

ной технологін, съ винокурениемъ, свеклосахарнымъ и другими производствами. Съ этою цѣлью Институтское начальство обязано распределить изложение наукъ такимъ образомъ, чтобы въ зимніе мѣсяцы преподавалась теоретическая часть оныхъ; части же наукъ, требующія постоянной повѣрки практикою, излагались въ лѣтнее время. Сюда, между прочимъ, относится писцикультура (наука объ искусствѣнномъ разведеніи рыбы). Однако и зимою воспитанники должны заниматься тѣми частями хозяйства, которыя возможны въ зимнее время, какъ-то: по части винокурения, сахароварения, а также знакомиться съ различными способами кормленія и содержания крупнаго рогатаго скота и овецъ въ зимнее время, приемотромъ за молотбою хлѣба и проч.

Примѣчаніе. Чтобы при одномъ какомъ нибудь практическомъ занятіи по сельскому хозяйству не собиралось значительное число учениковъ, Совѣтъ Института распределяетъ сіи занятія на цѣлую недѣлю и назначаетъ къ нимъ по извѣстному числу учениковъ, изъ которыхъ каждый имѣетъ книжку для отмѣтки въ оной ежедневно практическихъ своихъ занятій.

§ 34.

Въ свободное время, для развитія физическихъ силъ, ученики могутъ учиться, со взносомъ особаго съ ихъ стороны платежа, верховой ѣздѣ и плаванію, къ чему со стороны начальства Института сдѣланы будутъ на мѣстѣ всѣ возможные облегченія.

§ 35.

Ученіе въ Институтѣ распределяется на три курса. Для каждаго курса назначается годичный срокъ, начинающійся для воспитанниковъ перваго, т. е. младшаго курса, съ 20 Августа (1 Сентября), для воспитанниковъ же прочихъ курсовъ, непосредственно послѣ годичныхъ испытаній и торжественнаго акта, т. е. съ 19 Іюня (1 Іюля).

§ 36.

Въ одни только праздники Рождества Христова, а именно съ 8 (20) Декабря по 1 (13) Января, воспитанники Ин-

з пѣдzeniem wódki, wyrobem cukru i innemi podobnemi przedmiotami. W tym celu zwierzchność Instytutu obowiązana jest rozkład nauk tak urządzić, ażeby w porze zimowej wykładana była część ich teoretyczna, w porze zaś letniej, części nauk wymagające ciągłego poparcia praktyką. Tu między innemi odnosi się nauka o sztucznym chowie ryb. Jednakże i w zimie uczniowie Instytutu powinni zajmować się temi częściami gospodarstwa, które możliwe są w tej porze, jako to: sposobami pędzenia wódki, wyrobu cukru, tudzież obznajmiać się z rozmaitemi rodzajami karmienia i utrzymywania bydła i owiec w porze zimowej, nadzorem nad omłotem zboża i t. d.

Uwaga. Aby przy jedném jakimъбądź praktycznymъ zajęciu w gospodarstwie wiejskiem, nie zbierała się naraz znaczna liczba uczniów, Rada Instytutu rozłoży te zajęcia na cały tydzień i wyznaczy do nich po pewnej liczbie uczniów, z których każdy powinien mieć książeczkę dla zapisywania w niej codziennie swoich praktycznych zatrudnień.

§ 34.

W czasie wolnym od nauk, dla rozwinięcia sił fizycznych uczniowie mogą uczyć się, za osobną opłatą, jeżdżenia konno i pływania, do czego wszelkie ułatwienia ze strony Władzy Instytutowej będą zapewnione na miejscu.

§ 35.

Wykład nauk w Instytucie dzieli się na trzy kursa. Dla każdego kursu wyznacza się termin jednoroczny, zaczynający się dla uczniów pierwszego kursu z dniem 20 Sierpnia (1 Września), zaś dla uczniów innych kursów zaraz po ukończeniu rocznych examínów i aktu uroczystego, t. j. od 19 Czerwca (1 Lipca).

§ 36.

W jedne tylko święta Bożego Narodzenia, a mianowicie od dnia 8 (20) Grudnia do 1 (13) Stycznia, uczniowie In-

ститута могутъ быть отпускаемы къ родителямъ; во все же прочее время не дозволяется воспитанникамъ отлучаться изъ Института. Въ случаѣ важныхъ обстоятельствъ, Директоръ, по усмотрѣнію своему, можетъ уволить воспитанника не болѣе, какъ на шесть дней; на болѣе же продолжительное время испрашиваетъ разрѣшенія Попечителя Варшавскаго учебнаго округа.

§ 37.

Науки въ Институтѣ излагаются по приложенному къ сему Уставу подъ лит. А плану. Введеніе новаго предмета, или же измѣненіе въ числѣ уроковъ, назначенныхъ для преподаванія извѣстнаго учебнаго предмета, можетъ послѣдовать не иначе, какъ съ особаго разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія. Измѣненія же въ частномъ распредѣленіи предметовъ, смотря по временамъ года, ни мало не нарушая предписаннаго числа уроковъ и количества предметовъ, въ случаѣ надобности, дѣлаются съ разрѣшенія Попечителя округа, по обсужденіи въ Совѣтѣ Народнаго Просвѣщенія.

§ 38.

Учебные предметы преподаются по утвержденнымъ Министромъ Народнаго Просвѣщенія программамъ.

§ 39.

Занятія воспитанниковъ, сообразно съ временемъ года, подробно распредѣлены будутъ въ наставленіи, упомянутомъ въ § 110 сего Устава.

§ 40.

Правила о дисциплинѣ и внутреннемъ порядкѣ, предписанныя для другихъ училищъ Варшавскаго учебнаго округа, вполне примѣняются къ Институту.

§ 41.

За неодобрительное поведеніе, или неприлежаніе и безуспѣшность въ ученіи, а также въ случаѣ неизлечимыхъ болѣзней, воспитанники исключаются изъ Института, по опредѣленію Совѣта онаго, съ утвержденія Попечителя учебнаго округа.

§ 42.

Въ концѣ учебнаго года, т. е. во второй половинѣ Іюня, производятся воспитанникамъ, по даннымъ для Гимназій пра-

ституту mogą być uwalniani do domów rodzicielskich; w innym zaś czasie nie pozwala się uczniom oddalać się z Instytutu. W razie ważnych okoliczności, Dyrektor Instytutu, wedle uznania swojego, może udzielić uczniowi urlop nie dłuższy, jak na dni sześć, na czas zaś dłuższy uprasza o decyzję Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 37.

Wykład nauk w Instytucie odbywa się według dołączonego do niniejszej Ustawy planu pod lit. A. Wprowadzenie nowego przedmiotu, lub zmiana w liczbie lekcji, przeznaczonych na wykład jakiego przedmiotu, może nastąpić nie inaczej, jak za osobną decyzją Ministra Oświecenia Narodowego. Zmiany zaś w szczegółowym rozkładzie przedmiotów, stosownie do pory roku, nie naruszając bynajmniej przepisanej liczby godzin i ilości przedmiotów, wprowadzają się, w razie potrzeby za decyzją Kuratora Okręgu, po roztrząśnieniu tego przedmiotu w Radzie Wychowania Publicznego.

§ 38.

Przedmioty naukowe wykładają się według instrukcji, zatwierdzonych przez Ministra Oświecenia Narodowego.

§ 39.

Zajęcia uczniów odpowiednio do pory roku, będą po szczególe oznaczone w instrukcji, o której mowa w § 110-m niniejszej Ustawy.

§ 40.

Przepisy karności i porządku wewnętrznego, dla innych zakładów Okręgu Naukowego Warszawskiego wydane, w zupełności stosują się i do Instytutu.

§ 41.

Uczniowie za złe sprawowanie się, albo niedbalstwo i nieokazywanie postępu w naukach, tudzież w razie nieuleczonych chorób, usuwają się z Instytutu, z decyzji Rady Instytutu, po zatwierdzeniu przez Kuratora Okręgu Naukowego.

§ 42.

W końcu roku szkolnego, to jest w drugiej połowie Czerwca, odbywają się, wedle przepisów wydanych dla gimnazjów,

видамъ, во всѣхъ пройденныхъ ими предметахъ, а также во всѣхъ практическихъ занятіяхъ, испытанія, которыми опредѣляется степень успѣховъ, однихъ для выпуска изъ Института, другихъ для перевода въ высшіе курсы. Для присутствіанія при испытаніяхъ, Попечитель округа назначаетъ Членовъ Совѣта Народнаго Просвѣщенія, или другія лица учебнаго вѣдомства. Для сего командируется также, по сношенію Попечителя съ Главнымъ Директоромъ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, одинъ изъ чиновниковъ Коммисіи, которому вѣняется въ обязанность обратить особое вниманіе на преподаваніе лѣсоводства и успѣхи воспитанниковъ по сей части.

§ 43.

Оцѣнка воспитанниковъ по поведенію, прилежанію, успѣхамъ въ наукахъ и способностямъ, равно удостоеніе ихъ перевода въ высшіе курсы, выдачи аттестата, а также наградъ, производятся по даннымъ для другихъ учебныхъ заведеній Варшавскаго округа правиламъ, поколику эти правила не противны особымъ постановленіямъ сего Устава.

§ 44.

Списки удостоиваемыхъ къ выпуску воспитанниковъ, съ точнымъ означеніемъ числа балловъ, полученныхъ по каждому предмету и по поведенію, представляются на усмотрѣніе Попечителя учебнаго округа.

§ 45.

Оставаться въ одномъ курсѣ болѣе одного года воспитанникамъ не дозволяется; исключеніе изъ сего правила можетъ быть сдѣлано только въ случаѣ тяжелой и продолжительной болѣзни.

§ 46.

Для поощренія учениковъ, Совѣтъ Института предлагаетъ ежегодно задачу изъ главныхъ предметовъ преподаванія, съ назначеніемъ за лучшее сочиненіе одной золотой медали, за удовлетворительныя же сочиненія, двухъ серебряныхъ медалей. Сверхъ того, воспитанникамъ, отличившимся по успѣхамъ въ наукахъ и по поведенію, даются поощрительныя награды на общепринятыхъ основаніяхъ въ прочихъ учебныхъ заведеніяхъ Варшавскаго учебнаго округа.

examina uczniów ze wszystkich wyłożonych przedmiotów i praktycznych zajęć, na których-to examinach oznaczają się stopnie postępu ich w naukach, a to dla przyznania jednym patentów z ukończenia kursu nauk w Instytucie, drugim promocyj do wyższych kursów. Do attentowania na takowych examinach, Kurator Okręgu wyznacza Członków Rady Wychowania Publicznego, lub inne osoby Władzy Naukowej. W tym także celu, po zniesieniu się Kuratora z Dyrektorem Głównym w Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, delegowany zostaje jeden z urzędników téjże Kommissyi, którego obowiązkiem będzie zwracać szczególnie uwagę na wykład leśnictwa i postęp uczniów w tym przedmiocie.

§ 43.

Ocenianie uczniów pod względem sprawowania się, pilności, postępu w naukach i zdolności, tudzież przyznawanie im promocyj do wyższych kursów, patentów i nagród, odbywają się wedle przepisów wydanych dla innych zakładów naukowych Okręgu Warszawskiego, o ile te przepisy nie są przeciwne postanowieniom niniejszej Ustawy.

§ 44.

Lista uczniów zasługujących na otrzymanie patentów, z dokładnem oznaczeniem stopni z każdego przedmiotu i ze sprawowania, przedstawia się do uznania Kuratora Okręgu.

§ 45.

Nie pozwala się uczniom pozostawać w jednym kursie dłużej nad rok jeden; wyjątek od tego pravidła może nastąpić tylko w razie ciężkiej i długotrwałej choroby.

§ 46.

Dla zachęcenia uczniów, Rada Instytutu zadaje corocznie temat do wypracowań z głównych przedmiotów naukowych, z wyznaczeniem za najlepsze wypracowanie jednego złotego medalu, za odpowiednie zaś wypracowania, dwóch srebrnych medali. Prócz tego, uczniom, odznaczającym się postępow w naukach i sprawowaniem, udzielają się nagrody, na zasadach ogólnych, przyjętych w innych zakładach naukowych Okręgu Warszawskiego.

§ 47.

Для раздачи наградъ, провозглашенія именъ воспитанниковъ, назначенныхъ къ выпуску и къ переводу въ высшіе курсы, и прочтенія годовыхъ отчетовъ, назначается ежегодно послѣ испытаній торжественный актъ, къ которому приглашаются мѣстные начальства, родители и родственники воспитанниковъ, почетнѣйшіе жители и лица, извѣстныя по части сельского хозяйства и лѣсоводства.

§ 48.

Результаты наблюдений и опытовъ на счетъ хлѣбопашества и лѣсоводства, производимыхъ въ Институтѣ, обнародываются во всеобщее свѣдѣніе.

§ 49.

Воспитанники, окончившіе курсъ наукъ въ Институтѣ, получаютъ аттестаты на званіе Агрономовъ, по прилагаемымъ подъ лит. *Б* и *В* формамъ. Аттестаты сіи бываютъ двухъ разрядовъ, сообразно съ степенью поведенія и успѣховъ въ наукахъ воспитанниковъ. Аттестатовъ на званіе Агронома перваго разряда удостоиваются тѣ воспитанники, которые по поведенію и по успѣхамъ въ главныхъ предметахъ, т. е. въ сельскомъ хозяйствѣ и лѣсоводствѣ, получаютъ высшій баллъ (5), въ общемъ же выводѣ балловъ по успѣхамъ не менѣе 4 и, сверхъ того, ни въ одномъ изъ преподаваемыхъ предметовъ не будутъ имѣть посредственнаго балла (2). Аттестаты на званіе Агронома втораго разряда даются воспитанникамъ, получившимъ по поведенію, а равно въ общемъ выводѣ балловъ по успѣхамъ въ наукахъ, не менѣе 3-хъ и, сверхъ того, не имѣющимъ ни въ одномъ предметѣ единицы.

§ 50.

Воспитанники, оставляющіе Институтъ до окончанія полнаго курса, снабжаются свидѣтельствами за подписью Директора и печатью Института. Такія же свидѣтельства даются и тѣмъ воспитанникамъ, которые хотя и прошли полный курсъ въ Институтѣ, но не удостоились аттестата.

§ 51.

Учебныя пособія Института суть: образцовое хозяйство въ Институтскихъ фермахъ, съ коровниками и овчарнями; ветеринарная клиника съ конюшнями; скелеты лошадей, рога-

§ 47.

Po ukończeniu examinów, dla rozdania nagród, ogłoszenia nazwisk uczniów otrzymujących patenta z ukończonych nauk i promocyje do wyższych kursów, tudzież dla odczytania sprawozdań rocznych, wyznacza się corocznie akt uroczysty, na który zapraszają się Władze miejscowe, rodzice i krewni uczniów, znakomitsi mieszkańcy, tudzież osoby znane w zawodzie gospodarskim i leśnym.

§ 48.

Rezultaty o czynionych w Instytucie postrzeżeniach i doświadczeniach co do rolnictwa i leśnictwa, podają się do powszechnej wiadomości.

§ 49.

Uczniowie, którzy ukończyli kurs nauk w Instytucie, otrzymują patenta na stopnie Agronomów, wedle dołączonych wzorów. Patenta te są dwojakiego rodzaju, odpowiednio do stopnia sprawowania się i postępu w naukach uczniów. Patenta na stopień Agronoma pierwszej klasy otrzymują ci uczniowie, którzy ze sprawowania się i postępu w głównych przedmiotach, t. j. w gospodarstwie wiejskiem i leśnictwie, otrzymają stopień celujący (5), w ogólnym zaś rezultacie z postępu w naukach mają najmnij 4, i prócz tego w żadnym z wykładanych przedmiotów nie będą mieli miernego stopnia (2). Patenta na stopień Agronoma drugiej klasy udzielają się uczniom, którzy otrzymają ze sprawowania się i w ogólnym rezultacie z postępu w naukach, niemniej jak 3, i prócz tego nie będą mieli z żadnego przedmiotu jednostki.

§ 50.

Uczniowie opuszczający Instytut, przed ukończeniem całkowitego kursu, otrzymują świadectwa z podpisem Dyrektora i pieczęcią Instytutu. Takież same świadectwa wydają się i tym uczniom, którzy chociaż przeszli zupełny kurs nauk w Instytucie, lecz nie zasłużyli na otrzymanie patentu.

§ 51.

Pomoce naukowe w Instytucie są: wzorowe gospodarstwo w folwarkach Instytutowych, z oborami i owczarniami; klinika weterynaryjna ze stajniami; skielety koni, bydła rogatego

таго скота и овецъ; лѣсъ, принадлежащій Институту; опытные клины или поля; собранія почвъ; дендрологическій питомникъ; пчельникъ; хозяйственно-ботанический садъ; гербарій; кабинетъ естественной исторіи; кабинетъ моделей хозяйственныхъ орудій и машинъ; физическій кабинетъ; бібліотека; химическая и технологическая лабораторіи; винокуренный заводъ; прудъ для опытовъ по рыбоводству.

§ 52.

За учебными пособиями Института, находящимися въ главномъ завѣдываніи Директора, непосредственный надзоръ имѣютъ тѣ лица, служащія при Институтѣ, которымъ оныя поручены будутъ по усмотрѣнію Директора.

Обязанности лицъ, къ Институту принадлежащихъ.

§ 53.

На Директорѣ лежитъ преимущественная обязанность заботиться о благосостояніи Института во всѣхъ отношеніяхъ. Онъ наблюдаетъ, чтобы науки въ Институтѣ излагались въ предписанномъ порядкѣ и въ опредѣленные для того часы, съ обращеніемъ особеннаго вниманія, чтобы способъ преподаванія соответствовалъ своему назначенію, и чтобы Учители строго придерживались программъ и преподавали по предписаннымъ руководствамъ, или по утвержденнымъ запискамъ.

§ 54.

Директору ввѣряется главный надзоръ за учебными пособиями и вообще за всемъ имуществомъ Института. Съ сею цѣлью онъ производитъ осмотры Института, кромѣ срочнаго годоваго, и внезапно, во всякое время, дабы убѣдиться, обезпечена ли настоящимъ образомъ Институтская собственность лицами, которымъ порученъ ближайшій за нею надзоръ. Директоръ наблюдаетъ за внутреннимъ порядкомъ въ заведеніи и отвѣчаетъ за мѣры, принимаемыя имъ къ благосостоянію Института.

§ 55.

Директоръ представляетъ ежегодно на утвержденіе Попечителя учебнаго округа планъ, по которому должно быть ведено хозяйство въ Институтскихъ фермахъ и по части лѣсоводства, и наблюдаетъ за точнымъ исполненіемъ оного. Въ случаѣ необходимости, по непредвидѣннымъ обстоятельствамъ,

и овецъ; лѣсъ, принадлежащій Институту; поля до дошведченъ; збір gatunków ziemi; szkółka drzew; pszczolnik; ogród gospodarczo-botaniczny; zielniki; gabinet historii naturalnej; gabinet modeli narzędzi i maszyn gospodarskich; gabinet fizyczny; biblioteka; laboratorium chemiczne i technologiczne; gorzelnia, tudzież staw dla doświadczeń co do chowu ryb.

§ 52.

Nad pomocami naukowemi, zostającymi pod głównym zarządem Dyrektora, mają bezpośredni nadzór te osoby, będące w służbie przy Instytucie, którym pomoce takowe, wedle uznania Dyrektora, poruczone będą.

Obowiązki osób do składu Instytutu należących.

§ 53.

Szczególnym obowiązkiem Dyrektora jest starać się o dobry pod każdym względem stan Instytutu. On pilnuje, aby nauki w Instytucie wykładane były podług porządku przepisane go i w godzinach oznaczonych, zwracając szczególniej szą uwagę, aby sposób wykładu odpowiadał zamierzonemu celowi, i aby Nauczyciele ściśle trzymali się programatów i wykładali nauki podług dzieł przepisanych lub zatwierdzonych skryptów.

§ 54.

Dyrektorowi porucza się główny nadzór nad pomocami naukowemi i w ogóle nad całą własnością Instytutu. W tym celu odbywa on rewizye Instytutu, oprócz terminowych rocznych, i nadzwyczajne, w każdym czasie, dla przekonania się, czyli zabezpieczona jest należycie własność Instytutowa przez osoby, którym poruczony został bliższy nad nią nadzór. Dyrektor przestrzega wewnętrznego porządku w zakładzie, przedsięwzięte środki dla zapewnienia dobrego stanu Instytutu i jest za nie odpowiedzialnym.

§ 55.

Dyrektor przedstawia corocznie pod zatwierdzenie Kuratora Okręgu Naukowego plan, wedle którego winno być prowadzone gospodarstwo w folwarkach Instytutowych, oraz gospodarstwo leśne, i pilnuje, ażeby takowy plan ściśle był wykonywany. W razie koniecznym odstąpienia dla nieprzewi-

отступить въ нѣкоторыхъ подробностяхъ отъ утвержденного плана, Директоръ, по обсужденіи дѣла въ Совѣтѣ Института, представляетъ оное на окончательное рѣшеніе Попечителя.

§ 56.

По учебной части Директоръ представляетъ Попечителю ежегодно два подробныя донесенія о занятіяхъ въ Институтѣ, одинъ послѣ начатія курсовъ, а другой по окончаніи учебнаго года; по части же административной, именно относительно устройства и хода хозяйственной и лѣсной части, онъ представляетъ донесенія всякіе три мѣсяца. Наконецъ, по истеченіи каждаго года, представляетъ отчетъ о состояніи и занятіяхъ Института.

§ 57.

Въ случаѣ важныхъ и не терпящихъ отлагательства дѣлъ, Директоръ имѣетъ право увольнять подчиненныя ему лица въ отпускъ на 10 дней. На отсутствіе болѣе продолжительное, онъ испрашиваетъ разрѣшенія Попечителя.

§ 58.

Инспекторъ воспитанниковъ, подъ руководствомъ Директора Института, имѣетъ неослабный надзоръ за нравственностію и поведеніемъ учениковъ; онъ отвѣчаетъ преимущественно за порядокъ въ Институтѣ, исполняетъ приказанія Директора, ведущія къ этой цѣли, наконецъ, онъ завѣдуетъ всѣми лицами, состоящими при Институтѣ для надзора за воспитанниками. Въ отсутствіе Директора, онъ исполняетъ его должность.

§ 59.

Должность Инспектора, въ случаѣ его отсутствія или болѣзни, поручается Директоромъ, съ разрѣшенія Попечителя округа, одному изъ Учителей, живущихъ въ Институтѣ.

§ 60.

Директоръ и Инспекторъ воспитанниковъ, кромѣ прямыхъ своихъ обязанностей, могутъ, въ случаѣ надобности, съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія, преподавать извѣстные предметы, съ полученіемъ за сей трудъ половинныхъ окладовъ жалованья по исправляемымъ ими учительскимъ должностямъ.

дѣяныхъ okoliczności, w niektórychъ szczegółachъ od planu zatwierdzonego, Dyrektor, po rozpoznaniu bliżej stanu rzeczy w Radzie Instytutu, przedstawia to do ostatecznej decyzji Kuratora Okręgu.

§ 56.

Pod względem naukowym Dyrektor przedstawia Kuratorowi corocznie dwa szczegółowe raporty o czynnościach Instytutu, jeden po rozpoczęciu kursów, drugi po skończeniu roku szkolnego; pod względem zaś administracyjnym, mianowicie co do urządzenia i prowadzenia części gospodarskiej i leśnej, przedstawia raporty kwartalne. Nakoniec, po upływie każdego roku, przedstawia sprawozdanie o stanie Instytutu i jego działaniach.

§ 57.

Dla ważnych i niecierpiących zwłoki interesów, Dyrektor ma prawo udzielać podwładnym osobom urlop na dni 10, na czas zaś dłuższy uprasza o decyzję Kuratora Okręgu.

§ 58.

Inspektor uczniów, pod kierunkiem Dyrektora Instytutu, winien mieć baczną dozór nad moralnością i postępowaniem uczniów; on jest odpowiedzialnym szczególnie za porządek w Instytucie, wypełnia polecenia Dyrektora, prowadzące do tego celu, nakoniec zarządza wszystkimi osobami, zostającymi przy Instytucie do dozoru nad uczniami. W czasie nieobecności Dyrektora, Inspektor pełni jego obowiązki.

§ 59.

W razie nieobecności lub słabości Inspektora, Dyrektor porucza jego obowiązki, za decyzją Kuratora, jednemu z Nauczycieli mieszkających w Instytucie.

§ 60.

Dyrektor i Inspektor uczniów oprócz właściwych swoich obowiązków, mogą, w razie potrzeby, wykładać jaki przedmiot za decyzją Ministra Oświecenia Narodowego, z pobieraniem za to wynagrodzenia wyrównyującego połowie płacy wyznaczonej dla Nauczycieli, których oni pełnią obowiązki.

§ 61.

Учители преподають науки по утвержденнымъ Министромъ Народнаго Просвѣщенія программамъ и книгамъ. Они руководствуютъ практическими занятіями учениковъ.

§ 62.

Если для какого либо предмета не назначено печатнаго руководства, то Учитель, преподающій таковой предметъ, долженъ составить записки, которыя разсматриваются и утверждаются Совѣтомъ Народнаго Просвѣщенія.

§ 63.

Если найдено будетъ нужнымъ, для пользы Института, поручить Учителю преподаваніе двухъ, или болѣе учебныхъ предметовъ, то сіе можетъ быть сдѣлано не иначе, какъ съ разрѣшенія Попечителя учебнаго округа.

§ 64.

Всѣ вообще Преподаватели, кромѣ внимательнаго преподаванія своего предмета, обязаны помогать Директору и Инспектору въ надзорѣ за воспитанниками и содѣйствовать имъ въ другихъ мѣрахъ, стремящихся къ водворенію порядка и обезпеченію успѣховъ въ наукахъ. Обязанности Учителей въ подробности опредѣлены Училищнымъ Уставомъ.

§ 65.

Инспекторъ хозяйства обязанъ: 1) приводить въ исполненіе утвержденный Попечителемъ учебнаго округа планъ хозяйства на Институтскихъ фермахъ и по части лѣсоводства; 2) присутствовать при практическихъ занятіяхъ воспитанниковъ Института, руководствовать ихъ въ сихъ занятіяхъ и дѣлать надлежащія объясненія; 3) имѣть ближайшій надзоръ за хозяйственными и лѣсными служителями Института, равно какъ за хозяйственными и лѣсными орудіями.

§ 66.

Комнатные Надзиратели назначаются въ помощь Директору и Инспектору, для постояннаго и неослабнаго наблюденія за воспитанниками и вообще для исполненія возлагаемыхъ на нихъ Директоромъ по Институту порученій.

§ 67.

Для ближайшаго завѣдыванія хозяйственною частію по

§ 61.

Nauczyciele wykładają nauki podług zatwierdzonych przez Ministrą Oświecenia Narodowego programatów i dzieł. Oni kierują praktycznymi zajęciami uczniów.

§ 62.

Jeżeli do wykładu jakiegobądź przedmiotu nie wskazano dzieła drukowanego, to Nauczyciel, wykładający takowy przedmiot, winien ułożyć skrypta, które roztrząsają się i zatwierdzają przez Radę Wychowania Publicznego.

§ 63.

W razie uznania potrzeby, dla dobra Instytutu, poruczenia jednemu Nauczycielowi wykładu dwóch lub więcej przedmiotów naukowych, może to nastąpić nie inaczej, jak za decyzją Kuratora Okręgu Naukowego.

§ 64.

Wszyscy w ogóle Nauczyciele oprócz gorliwego wykładania swojego przedmiotu, obowiązani są pomagać Dyrektorowi i Inspektorowi w dozorowaniu uczniów i w innych czynnościach, dążących do utrzymania porządku i zapewnienia postępu w naukach. Obowiązki Nauczycieli poszczegółe są oznaczone w Ustawie Szkolnej.

§ 65.

Inspektora gospodarstwa obowiązkiem jest: 1) wprowadzać w wykonanie zatwierdzony przez Kuratora Okręgu Naukowego plan gospodarstwa w folwarkach Instytutowych, oraz gospodarstwa leśnego; 2) być obecnym przy praktycznych zatrudnieniach uczniów w Instytucie, kierować niemi i czynić im potrzebne objaśnienia; 3) mieć bliższy dozór nad służbą ekonomiczną i leśną Instytutu, jak również nad narzędziami gospodarskimi i leśnymi.

§ 66.

Guwernerowie przeznaczeni są do pomocy Dyrektorowi i Inspektorowi, dla ciągłego i nieustannego dozoru nad uczniami i w ogóle dla wypełniania dawanych im przez Dyrektora poruczeń co do Instytutu.

§ 67.

Dla bliższego zawiadywania częścią gospodarczą w we-

внутреннему управленію Института, назначается Экономъ. Онъ имѣетъ смотрѣніе за имуществомъ, принадлежащимъ къ внутреннему хозяйству Института. Въ вѣдѣніи его находятся Помощница Эконома, кастелянша, повара и вообще та часть прислуги, которая состоитъ при экономической части Института по внутреннему управленію онаго.

§ 68.

Обязанности Письмоводителя тѣ же самыя, какъ и Письмоводителей Гимназій.

§ 69.

Бухгалтеръ завѣдываетъ счетоводствомъ и отчетностію въ суммахъ. Онъ исполняетъ также и обязанности Казначая.

§ 70.

Сверхъ Писцевъ при Канцеляріи Института, состоитъ одинъ Писецъ при Инспекторѣ хозяйства, въ помощь для письменной части и счетоводства.

§ 71.

Смотритель зданій имѣетъ смотрѣніе за безопасностію отъ огня, за чистотою оныхъ и вообще за полицейскою частию Института. Ему подчинены находящіеся при зданіяхъ нижніе служители.

Форма одежды.

§ 72.

Чиновники Института носятъ мундиры, установленные для Варшавскаго учебнаго округа. Разряды мундировъ означены въ штатѣ.

§ 73.

Преподаватели, приглашаемые изъ другихъ вѣдомствъ, сохраняютъ присвоенные тѣмъ вѣдомствамъ мундиры.

§ 74.

Подробности относительно обмундированія и снабженія воспитанниковъ разными принадлежностями опредѣляются приложенною къ сему Уставу подъ лит. Е табелью.

Помѣщеніе, содержаніе и отчетность Института.

§ 75.

Институтъ помѣщается въ принадлежащихъ ему зданіяхъ.

внутреннимъ управленіемъ Института, назначается Экономъ. Ма on bliŹszy nadzór nad wszelkà własnoscà, naleŹacà do wewnêtrznego gospodarstwa Instytutu. Pod jego kierunkiem zostajà gospodyni, dozorczyni bielizny, kucharze i w ogóle ta czêść słuŹby, która znajduje siê przy gospodarstwie w wewnêtrznym zarzàdnie Instytutu.

§ 68.

Obowiàzki Sekretarza sà teŹ same, jak i Sekretarzy gimnazjów.

§ 69.

Buchhalter prowadzi rachunki i kontrolê funduszów; pełni on takŹe obowiàzki Kassjera.

§ 70.

Oprócz Kancellistów przy Kancellaryi Instytutu, znajduje siê jeden Kancellista przy Inspektorze gospodarstwa, do pomocy w pisaniu i prowadzeniu rachunków.

§ 71.

Dozorca gmachów czuwa nad bezpieczeñstwem od ognia, zachowaniem ich w czystości i w ogóle nad czêścią policyjnà Instytutu. Pod jego zarzàdem zostaje słuŹba niŹsza, przy gmachach bêdàca.

Forma ubioru.

§ 72.

Urzêdnicy Instytutu nosiê majà mundury ustanowione dla Okrêgu Naukowego Warszawskiego. Klasy mundurów oznaczone sà w etacie.

§ 73.

Nauczyciele powołani do Instytutu z innych władz, zachowujà mundury własciwe tymŹe władzom.

§ 74.

Szczegóły, co do ubioru i zaopatrzenia uczniów w róŹne potrzeby, wymienione sà w wykazie dołączonym przy niniejszej Ustawie pod lit. B.

Pomieszczenie, utrzymanie i czêść rachunkowa Instytutu.

§ 75.

Instytut mieści siê w naleŹących do niego gmachach.

§ 76.

Директоръ, Инспекторъ, Младшій Учитель химіи, завѣдывающій химическою лабораторіею, Комнатные Надзиратели, Бухгалтеръ, Письмоводитель, Смотритель дома, Экономъ, Дядьки, Садовникъ и служители, помѣщаются въ зданіяхъ Института. Сверхъ того, Учебное начальство, въ видахъ пользы Института, предпринимаетъ мѣры, чтобы какъ можно менѣе было Учителей, приѣзжающихъ изъ города, и потому старается, чтобы и Учители имѣли помѣщеніе въ Институтскихъ зданіяхъ.

§ 77.

Живущія въ Институтѣ лица пользуются казеннымъ отопленіемъ; освѣщеніе же относится на ихъ собственный счетъ.

§ 78.

Комнатные Надзиратели получаютъ столъ отъ Института вмѣстѣ съ воспитанниками.

§ 79.

Съ разрѣшенія Директора, дозволяется давать пищу и холостымъ Учителямъ, живущимъ въ Институтѣ, со взносомъ каждымъ изъ нихъ того количества денегъ, которое отпускается на пищу для воспитанника.

§ 80.

Содержаніе Института опредѣляется прилагаемымъ у сего штатомъ.

§ 81.

Назначенные по штату расходы покрываются суммою, отпускаемою изъ Казны Царства, въ количествѣ 9,470 руб., доходами Маримонтскихъ имѣній и платою, взимаемою съ воспитанниковъ.

§ 82.

Остатки отъ получаемыхъ Институтомъ суммъ и сбереженія отъ штатныхъ назначеній, употребляются, съ разрѣшенія Попечителя учебнаго округа, на разныя хозяйственныя улучшения и постройки, на приобрѣтеніе учебныхъ пособій, на единовременное вознагражденіе, или прибавочное жалованье достойнѣйшимъ чиновникамъ и служителямъ, и на другія надобности Института и Институтскаго имѣнія.

§ 76.

Dyrektor, Inspektor, Młodszy Nauczyciel chemii zawiadujący laboratorium chemiczném, Guwernerowie, Buchhalter, Sekretarz, Dozorca gmachów, Ekonom, Dozorcy uczniów, Ogrodnik i służba niższa, mają pomieszczenia w gmachach Instytutu. Prócz tego władza naukowa, w widokach dobra Instytutu, ma przedsiębrać środki, ażeby o ile można było najmniej Nauczycieli przyjeżdżających z miasta, i dla tego starać się będzie, ażeby i Nauczyciele mieli pomieszczenie w gmachach Instytutu.

§ 77.

Osoby mieszkające w Instytucie otrzymują od Rządu opał; oświetlenie zaś do nich samych należy.

§ 78.

Guwernerowie mają w Instytucie stół razem z uczniami.

§ 79.

Za decyzją Dyrektora, pozwala się stołować w Instytucie i nieżonatych Nauczycieli tamże mieszkających, za opłatą przez każdego z nich takiej samej kwoty, jaka przypada za stołowanie ucznia.

§ 80.

Wydatki na utrzymanie Instytutu oznaczone są w załączonym tu etacie.

§ 81.

Objęte etatem wydatki pokrywają się z funduszu rs. 9,470, wyznaczonego ze Skarbu Królestwa, z dochodów dóbr Marymontskich i z opłaty pobieranej od uczniów.

§ 82.

Pozostałości z funduszy Instytutowych i oszczędności z pozycyí etatowych używają się, za decyzją Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, na różne ulepszenia w gospodarstwie i budowy, na zakupywanie pomocy naukowych, na jednorazowe wynagrodzenia albo dodatki do plac odznaczającym się urzędnikom i officyalistom, tudzież na inne potrzeby Instytutu i dóbr Instytutowych.

§ 83.

Слѣдующую изъ Казны сумму, плату за воспитанниковъ и доходы съ Институтскихъ имѣній, принимаетъ самъ Директоръ и выдаетъ въ полученіи квитанціи, вырѣзываемыя изъ контрольной книги.

§ 84.

Поступившія въ Институтъ суммы кладутся немедленно въ особый сундукъ, снабженный тремя замками, отъ которыхъ ключи находятся у Директора, Инспектора и одного изъ Членовъ Совѣта Института. Лица сіи прикладываютъ къ сундуку и свои печати. Въ этомъ же сундукѣ хранятся и билеты на вносимые въ Кредитныя Установленія капиталы.

§ 85.

Въ сундукѣ не должно находиться наличными деньгами болѣе двухъ тысячъ рублей. Превышающія это количество суммы вносятся въ Банкъ, откуда требуются обратно, по мѣрѣ надобности.

§ 86.

Деньги и билеты кладутся и вынимаются изъ сундука не иначе, какъ въ присутствіи лицъ, означенныхъ въ § 84, и Бухгалтера.

§ 87.

Для текущихъ мелочныхъ расходовъ по Институту, можетъ быть оставляемо у Бухгалтера, въ распоряженіе Директора, до 300 руб.

§ 88.

На небольшія необходимыя починки въ зданіяхъ Института и въ строеніяхъ Институтскихъ имѣній, Директоръ можетъ употребить, по своему усмотрѣнію, до 200 руб. въ годъ, изъ штатной суммы, на ремонтъ зданій назначенной.

§ 89.

Если нужно употребить на починки, или постройку болѣе значительную сумму, то Директоръ приглашаетъ Архитектора и, составивъ смѣту потребной на то суммы, вноситъ оную на разсмотрѣніе Совѣта Института, который, обсудивъ, какъ необходимость работы, такъ и правильность составленной смѣты, представляетъ о томъ Попечителю округа.

§ 83.

Презначzony ze Skarbu fundusz, opłatę od uczniów i dochód z dóbr Instytutowych, odbiera sam Dyrektor i wydaje z odbioru kwity wycinane z księgi sznurowej.

§ 84.

Wpływające do Instytutu fundusze składają się niezwłocznie w osobną skrzynię, opatrzoną trzema zamkami, od których klucze winny się znajdować u Dyrektora, Inspektora i jednego z Członków Rady Instytutu. Osoby te opatrują skrzynię swojemi pieczęciami. W téjże skrzyni zachowują się i dowody na wniesione fundusze do instytucyj kredytowych.

§ 85.

W skrzyni nie powinno znajdować się gotowizną więcej jak 2,000 rub.; przewyższająca zaś ilość przelewa się do Banku Polskiego, z kąd podnosi się w miarę potrzeby.

§ 86.

Pieniądze i dowody wkładają się do skrzyni i podnoszą się z nięj nie inaczej, jak w obecności osób oznaczonych w § 84-m, tudzież Buchhaltera.

§ 87.

Na bieżące drobne wydatki Instytutu może być pozostawiana u Buchhaltera, do rozporządzenia Dyrektora, kwota do rub. 300.

§ 88.

Na niewielkie konieczne reparacye w gmachach Instytutu i w zabudowaniach dóbr Instytutowych, Dyrektor może wydatkować, wedle swojego uznania, do 200 rub. rocznie, z funduszu etatem na reparacyą gmachów oznaczonego.

§ 89.

Jeżeli zajdzie potrzeba użycia większej summy na reparacyę lub budowę, to Dyrektor wzywa Budowniczego i, sporządziwszy na to anszlag kosztu, wnosi takowy pod roztrząśnienie Rady Instytutowej, która, przekonawszy się tak o potrzebie roboty, jak i zasadności sporządzonego anszlagu, przedstawia to wszystko Kuratorowi Okręgu.

§ 90.

Совѣтъ Института свидѣтельствуеъ ежемѣсячно наличность суммъ. Сверхъ сего, Попечитель учебнаго округа можетъ во всякое время командировать отъ себя чиновника, для повѣрки кассы и имущества, и ревизіи счетныхъ книгъ.

§ 91.

Директоръ представляетъ Попечителю всякіе три мѣсяца рапортъ о состояніи суммъ Института. Если же Попечитель найдетъ нужнымъ, то можетъ требовать отъ Директора представленія ему во всякое время и подробнаго о суммахъ отчета.

§ 92.

Поставка одежды, обуви, съѣстныхъ припасовъ и другихъ надобностей, въ значительномъ количествѣ, производится по контрактамъ, заключаемымъ Хозяйственнымъ Комитетомъ Института, съ разрѣшенія Попечителя округа. На мелочные расходы выдается Эконому, изъ кассы Института, до 300 руб., расходъ коихъ онъ записываетъ въ выдаваемую ему ежегодно шнуровую книгу. По израсходованіи сей суммы, Экономъ представляетъ Хозяйственному Комитету шнуровую книгу, по повѣркѣ которой выдается ему вновь такая же сумма.

§ 93.

Отчетность вообще производится по установленному въ Царствѣ порядку. Форма шнуровыхъ книгъ, вѣдомостей, описей и проч., равно какъ порядокъ полученія и расходования суммъ, опредѣлены будутъ въ Наставленіи, о коемъ въ § 110 сего Устава упомянуто.

§ 94.

По истеченіи каждаго года, Директоръ представляетъ Попечителю учебнаго округа подробный отчетъ о приходѣ, расходѣ и остаткѣ суммъ Института, съ очищеніемъ каждой статьи прихода шнуровыми книгами, а расхода денегъ узаконенными документами. Сей отчетъ, по надлежащей повѣркѣ и сличеніи съ документами, долженъ быть засвидѣтельствованъ въ вѣрности Хозяйственнымъ Комитетомъ и Совѣтомъ Института. Послѣ повѣрки и первой ревизіи сего отчета въ Управленіи Варшавскаго учебнаго округа, и по скрѣпленіи Попечителемъ округа, вносится оный, согласно

§ 90.

Rada Instytutu sprawdza co miesiąc stan kassy. Prócz tego Kurator Okręgu Naukowego może w każdym czasie delegować od siebie urzędnika dla sprawdzenia kassy i własności, oraz dla rewizji ksiąg rachunkowych.

§ 91.

Dyrektor co kwartał przedstawia Kuratorowi rapport o stanie funduszków Instytutu. Jeżeli zaś Kurator uzna potrzebę, to może żądać od Dyrektora przedstawienia sobie każdego czasu i szczegółowego z funduszków rachunku.

§ 92.

Dostawa ubioru, obuwia, zapasów żywności i innych potrzeb w znacznej ilości, odbywa się za rocznymi kontraktami, zawieranymi przez Komitet Gospodarczy Instytutu, za decyzją Kuratora Okręgu. Na drobne wydatki zalicza się Ekonomowi z kassy Instytutu do 300 rub., których rozchód zapisuje tenże do księgi sznurowej, wydawanej mu corocznie. Po wydatkowaniu tej kwoty, Ekonom przedstawia sznurową księgę Komitetowi Gospodarczemu, a po jej sprawdzeniu, zalicza się mu znów takąż sama kwota.

§ 93.

Rachunkowość w ogóle odbywa się według porządku ustanowionego w Królestwie. Forma ksiąg sznurowych, wykazów, inwentarzy i t. p., jak również sposób przyjmowania i wydatkowania funduszków, przepisane będą osobną Instrukcją, o której mowa w § 110-m niniejszej Ustawy.

§ 94.

Po upływie każdego roku, Dyrektor przedstawia Kuratorowi Okręgu Naukowego szczegółowy rachunek pieniężny z wpływów, wydatków i remanentu funduszków Instytutowych, usprawiedliwiając każdą pozycję dochodu księgami sznurowymi, a wydatki pieniędzy właściwymi dowodami. Rachunek ten, po należytem sprawdzeniu i porównaniu z dowodami, winien być poświadczony za rzetelność przez Komitet Gospodarczy i Radę Instytutu. Po dopełnieniu pierwszej rewizji tego rachunku w Zarządzie Okręgu Naukowego Warszawskiego, i po poświadczeniu takowego przez Kuratora Okręgu, przedsta-

существующимъ постановленіямъ, въ Высшую Счетную Палату на окончательную ревизию.

§ 95.

Статью расхода на пищу воспитанникамъ и Комнатнымъ Надзирателямъ очищаетъ Попечитель округа передъ Высшею Счетною Палатою вѣдомостью, сколько воспитанниковъ и Надзирателей состояло въ Институтѣ въ течение года, а равно квитанціями Хозяйственного Комитета въ полученіи суммъ на вышеупомянутый предметъ. Подробный же отчетъ о закупкѣ, оборотѣ и употребленіи въ течение года съѣстныхъ припасовъ, веденный и засвидѣтельствованный Хозяйственнымъ Комитетомъ, повѣряется и утверждается окончательно Попечителемъ учебного округа.

§ 96.

Опись всему имуществу Института составляется въ такомъ же порядкѣ, какъ и въ другихъ учебныхъ заведеніяхъ Варшавскаго округа.

§ 97.

Пища для воспитанниковъ готовится здоровая и въ достаточномъ количествѣ. Число блюдъ и что именно и въ какой день должно быть приготовлено опредѣляется Директоромъ Института.

§ 98.

Бѣлье на воспитанникахъ перемѣняется зимою по два раза въ недѣлю, лѣтомъ же черезъ день; постельное бѣлье мѣняется одинъ разъ въ недѣлю.

§ 99.

Для пользованія больныхъ воспитанниковъ Института, учениковъ Сельской Школы и служителей фермъ, при Институтѣ находится больница, завѣдываемая положеннымъ по штату Врачемъ.

§ 100.

Врачъ, сверхъ завѣдыванія больницею, обязанъ пользоваться Учителей Института, живущихъ въ ономъ, а равно чиновниковъ и служителей, и исполнять всѣ особыя порученія по медицинской части.

wia się, stosownie do obowiązujących przepisów, Najwyższej Izbie Obrachunkowej do ostatecznej rewizji.

§ 95.

Wydatek z pozycji etatu na żywność dla uczniów i Guwernerów, Kurator Okręgu usprawiedliwia przed Najwyższą Izbą Obrachunkową złożeniem wykazu, ilu uczniów i Guwernerów w ciągu roku w Instytucie było, tudzież kwitami Komitetu Gospodarczego z podniesionych kwot na powyższy przedmiot. Szczegółowy zaś rachunek zakupu, obrotu i użycia w ciągu roku artykułów żywności, prowadzony i poświadczony przez Komitet Gospodarczy, sprawdza i zatwierdza ostatecznie Kurator Okręgu Naukowego.

§ 96.

Inwentarz wszelkiej własności Instytutu sporządza się tak, jak w innych zakładach naukowych Okręgu Warszawskiego.

§ 97.

Żywność dla uczniów powinna być zdrowa i w dostatecznej ilości. Ilość potraw, jakie mianowicie i w jakim dniu mają być dawane, oznacza Dyrektor Instytutu.

§ 98.

Bielizna, którą uczniowie noszą na sobie, ma być zmieniana w zimie po dwa razy na tydzień, w lecie zaś co drugi dzień; bielizna na pościeli zmienia się raz w tygodniu.

§ 99.

Dla leczenia chorych uczniów Instytutu i Szkoły Wiejskiej, oraz służby folwarcznej, znajduje się przy Instytucie infirmarya, zostająca pod zarządem Lekarza, etatem przeznaczanego.

§ 100.

Lekarz, oprócz zarządu infirmaryą, obowiązany jest leczyć Nauczycieli Instytutu w nim zamieszkałych, jak również urzędników i officyalistów, oraz wypełniać wszelkie szczegółowe poruczenia pod względem lekarskim.

NAUK.

Права и преимущества.

§ 101.

Институтъ пользуется общими правами и преимуществами Гимназій.

§ 102.

Институтъ имѣетъ печать съ гербомъ Царства Польскаго и съ надписью: „Институтъ Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ Маримонтѣ.“

§ 103.

Пакеты, письма и посылки, отправляемые за печатью Института, принимаются на почтѣ, на общихъ правилахъ, для прочихъ казенныхъ учрежденій установленныхъ.

§ 104.

Въ производствѣ всякихъ дѣлъ, Институтъ освобождается отъ употребленія гербовой бумаги.

§ 105.

Институтскія имѣнія съ принадлежностями освобождаются отъ квартирной повинности, какъ постоемъ, такъ и деньгами.

§ 106.

Директоръ, Инспекторъ воспитанниковъ, Инспекторъ хозяйства, если онъ не изъ иностранцевъ, не принявшихъ присяги на подданство Царства или Имперіи, Учители наукъ, Учители Сельской Школы, Комнатные Надзиратели, если они также не изъ иностранцевъ, не принявшихъ присяги на подданство Царства или Имперіи, Бухгалтеръ, Письмоводитель, Врачъ, Смотритель дома и Писцы, считаются въ государственной службѣ. Права ихъ по чиновному производству суть тѣ же, какія предоставлены соотвѣтственнымъ должностямъ учебныхъ заведеній Имперіи. Званіе же и преимущества Старшихъ Учителей, присваиваются: первому Учителю сельскаго хозяйства, Учителю лѣсоводства, первому Учителю земледѣльческой химіи и сельско-хозяйственной технологии, Учителю хозяйственной механики и землемѣрія, Учителю сельской архитектуры, Учителю естественной исторіи и Учителю русскаго языка. Въ отношеніи пенсій и единовременныхъ по-

Права и prerogatywy Instytutu.

§ 101.

Instytutowi służą też same prawa i prerogatywy, jakie są nadane gimnazyom.

§ 102.

Instytut używa pieczęci z herbem Królestwa Polskiego i z napisem: „Instytut Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa w Marymoncie.“

§ 103.

Expedycje, listy i posyłki ekspedyowane pod pieczęcią Instytutu i za numerem Kancellarii tegoż Instytutu, przyjmują się na poczcie, na zasadzie ogólnych przepisów, ustanowionych dla innych zakładów rządowych.

§ 104.

Przy załatwianiu wszelkich interesów, Instytut wolny jest od używania papieru stemplowego.

§ 105.

Dobra Marymontskie z przyległościami wolne są od kwaterunku tak w naturze, jak i w pieniądzech.

§ 106.

Dyrektor, Inspektor uczniów, Inspektor gospodarstwa, jeżeli nie jest cudzoziemcem, który nie złożył przysięgi na poddaństwo Królestwa lub Cesarstwa, Nauczyciele przedmiotów naukowych, Nauczyciele Szkoły Wiejskiej, Guwernerowie, jeżeli nie są także z cudzoziemców, którzy nie złożyli przysięgi na poddaństwo Cesarstwa lub Królestwa, Buchhalter, Sekretarz, Lekarz, Dozorca gmachów i Kanceliści, uważają się za zostających w służbie rządowej. Prawa ich do otrzymywania rang są także same, jakie zapewnione są odpowiednim urzędom w zakładach naukowych Cesarstwa. Stopień zaś i prawa Starszych Nauczycieli zapewniają się: pierwszemu Nauczycielowi gospodarstwa wiejskiego, Nauczycielowi leśnictwa, pierwszemu Nauczycielowi chemii rolniczej i technologii gospodarsko-wiejskiej, Nauczycielowi mechaniki gospodarczej i mierznictwa, Nauczycielowi architektury wiejskiej, Nauczycielowi historyi naturalnej i Nauczycielowi języka rosyjskiego. Co do pensyi emerytalnej i jednorazowych wsparć, osoby urzędujące

собій, чиновники Института пользуются правами, постановленными на сей конец для Варшавскаго учебнаго округа.

§ 107.

Комнатные Надзиратели изъ иностранцевъ, не принявшихъ присяги на подданство Имперіи или Царства Польскаго, равно Учители плаванія, верховой ѣзды, Экономъ, Зубной Врачъ и Садовникъ не считаются въ государственной службѣ.

§ 108.

Тѣ изъ Преподавателей, кои будутъ приглашаемы изъ другихъ казенныхъ училищъ, или вѣдомствъ, съ оставленіемъ при прежнихъ должностяхъ, пользуются правами, присвоенными тѣмъ должностямъ, если эти права выше правъ, предоставляемыхъ мѣстамъ, занимаемымъ ими въ Институтѣ.

§ 109.

Воспитанники Института во время продолженія курса наукъ, а равно тѣ, которые удостоятся полученія аттестата, освобождаются отъ рекрутской повинности, если впоследствии, предосудительнымъ поведеніемъ, не лишатся на то права.

§ 110.

По всемъ безъ изъятія предметамъ, въ семъ Уставѣ отдѣльно не поименованнымъ, Институтъ руководствуется постановленіями Училищнаго Устава Варшавскаго учебнаго округа, покуда они не измѣняютъ особой цѣли его учрежденія. Подробныя же правила относительно воспитанія, ученія и управленія по всемъ частямъ Института, опредѣлены будутъ въ особомъ наставленіи, съ утвержденія Министра Народнаго Просвѣщенія.

О Сельской Школѣ.

§ 111.

Сельская Школа раздѣляется на два Отдѣленія: низшее и высшее.

§ 112.

Низшее Отдѣленіе помѣщается въ деревнѣ Бураковѣ, а высшее въ Рудѣ.

в Институте пользуются з правъ, установленныхъ в этомъ взглядѣ для Округа Науковаго Варшавскаго.

§ 107.

Гувернерowie z cudzoziemców, którzy nie złożyli przysięgi na poddaństwo Cesarstwa lub Królestwa Polskiego, jak również Nauczyciele pływania, konnej jazdy, Ekonom, Dentysta i Ogrodnik, nie korzystają z prerogatyw służby rządowej.

§ 108.

Ci z Nauczycieli, którzy przybierani będą z innych szkół rządowych lub władz, z pozostawieniem ich przy dotychczasowych urządach, korzystają z praw zapewnionych tymże urzędem, jeżeli takowe prawa wyższe będą od praw przywiązanych do zajmowanych przez nich w Instytucie urzędów.

§ 109.

Uczniowie Instytutu przez czas pobierania nauk, jak również ci, którzy otrzymają patent, wolni będą od poboru do służby wojskowej, jeżeli następnie, przez naganne postępowanie, prawa takowego nie utracą.

§ 110.

We wszystkich bez wyjątku przedmiotach w tej Ustawie oddzielnie nie wyszczególnionych, Instytut stosuje się do przepisów Ustawy Szkolnej Okręgu Naukowego Warszawskiego, o ile one nie zmieniają właściwego celu założenia tegoż Instytutu. Szczegółowe zaś przepisy co do wychowania, nauki i zarządu we wszystkich częściach Instytutu, objęte będą osobną Instrukcją, zatwierdzoną przez Ministra Oświecenia Narodowego.

O Szkole Wiejskiej.

§ 111.

Szkola Wiejska składa się z dwóch Oddziałów: niższego i wyższego.

§ 112.

Oddział niższy znajdować się będzie we wsi Burakowie, a wyższy w Rudzie.

§ 113.

Для преподаванія учебныхъ предметовъ, а равно для руководствованія практическими сельско-хозяйственными занятіями и надзора за оными и за поведеніемъ учениковъ, назначаются два Учителя, по одному для каждого Отдѣленія.

§ 114.

Въ низшемъ Отдѣленіи Школы преподаются: катихизисъ, чтеніе по-русски и по-польски, умственное счисленіе и начальная ариѳметика, свѣдѣнія изъ сельскаго хозяйства, чистописаніе и рисованіе. Въ высшемъ Отдѣленіи: катихизисъ, чтеніе по-русски и по-польски, необходимѣйшія практическія свѣдѣнія изъ русской и польской грамматики, переводы и письменныя упражненія, съ наставленіемъ въ сочиненіи дѣловыхъ бумагъ, употребительныхъ въ хозяйствѣ, какъ-то: касающихся отношеній гмины къ Уѣздному Начальнику и т. п.; ариѳметика съ упражненіемъ въ умственномъ счисленіи; наставленіе въ съемкѣ посредствомъ межеваго шнура и цѣпи, практически въ полѣ (ученикамъ же, отличающимся способностью и прилежаніемъ, можетъ быть преподано практически въ полѣ наставленіе въ съемкѣ плановъ посредствомъ мензулы); основанія простѣйшей нивелировки, также практически въ полѣ; свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ; сельское хозяйство въ связи съ понятіями о сельскомъ строительномъ искусствѣ, сельское счетоводство и свѣдѣнія изъ ветеринаріи; краткая географія Имперіи и Царства Польскаго; рисованіе, черченіе и чистописаніе.

Примѣчаніе. Такъ какъ ученики поступаютъ въ Школу въ различномъ возрастѣ, и притомъ одни съ большими, другіе съ меньшими приготовительными познаніями, и приготовляются въ Школѣ для занятія впоследствии различныхъ должностей по хозяйству, то Директоръ Института долженъ имѣть се въ виду при распредѣленіи между ними занятій, какъ теоретическихъ, такъ и практическихъ.

§ 115.

Курсъ ученія полагается шестилѣтній, по три года въ каждомъ Отдѣленіи. Учебный годъ начинается съ 20 Ав-

§ 113.

Do wykładu przedmiotów naukowych, jak równie do kierowania praktycznemi gospodarско-wiejskimi zatrudnieniami i nadzoru nad temiż, tudzież nad sprawowaniem się uczniów, przeznacza się dwóch Nauczycieli, po jednemu dla każdego Oddziału.

§ 114.

W Oddziale niższym Szkoły wykładają się: katechizm, czytanie po rosyjsku i po polsku, rachunki pamięciowe i arytmetyka początkowa, wiadomości z gospodarstwa wiejskiego, kalligrafia i rysunki. W wyższym Oddziale: katechizm, czytanie po rosyjsku i po polsku, potrzebniejsze praktyczne wiadomości z grammatyki rosyjskiej i polskiej, tłumaczenia i ćwiczenia na piśmie, z obznajmieniem układania korespondencyj, używanych w gospodarstwie, jako to: tyczących się stosunków gminy z Naczelnikiem Powiatu i t. p.; arytmetyka z wprawą w rachunkach pamięciowych; nauka o zdejmowaniu planów za pomocą sznura mierniczego i łańcucha, sposobem praktycznym w polu, (uczniom zaś odznaczającym się zdolnością i pilnością, może być wyłożona sposobem praktycznym w polu nauka o zdejmowaniu planów za pomocą stolika mierniczego); zasady najprostszéj niwelacyi, także sposobem praktycznym w polu; wiadomości z nauk przyrodzonych, gospodarstwo wiejskie w połączeniu z wiadomościami z budownictwa wiejskiego, rachunkowość wiejska i wiadomości z weterynaryi; geografia skrócona Cesarstwa i Królestwa Polskiego; rysunki ręczne, linearne i kalligrafia.

Uwaga. Ponieważ uczniowie wchodzą do Szkoły w różnym wieku, a przy tém jedni z większém, drudzy z mniejszém usposobieniem przygotowawczém i kształcą się w Szkole dla zajęcia następnie rozmaitych obowiązków w gospodarstwie, przeto Dyrektor Instytutu powinien to mieć na względzie przy rozkładzie zajęć uczniów, tak teoretycznych, jakoteż i praktycznych.

§ 115.

Kurs nauk ustanawia się sześcioletni, po trzy lata w każdym Oddziale. Rok szkolny zaczyna się od 20 Sierpnia (1

густа (1 Сентября) и оканчивается 19 Июня (1 Июля). Вакацій не полагается, ибо Июль и Август исключительно посвящаются на практическія сельско-хозяйственныя занятія.

§ 116.

На преподаваніе учебныхъ предметовъ, поименованныхъ въ § 114, назначается лѣтомъ въ низшемъ Отдѣленіи по два, въ высшемъ по три часа въ день; а зимою въ низшемъ Отдѣленіи по три, въ высшемъ по четыре часа въ день.

§ 117.

Свободное отъ ученія время обращается на практическія сельско-хозяйственныя занятія, которыя производятся подъ руководствомъ и наблюденіемъ Учителей Школы, или лицъ, завѣдывающихъ отдѣльными частями сельско-хозяйственного управленія Институтскихъ фермъ. Ученики проходятъ поочередно и систематически всѣ полевые и огородныя работы, а равно все то, что касается разведенія лошадей, рогатаго скота и овецъ, и сами занимаются работами, приобретаая практическій навыкъ въ употребленіи хозяйственныхъ орудій и машинъ. Свободное отъ ученія время посвящается также, преимущественно зимою, на обученіе воспитанниковъ разнымъ ремесламъ, необходимымъ въ сельскомъ хозяйствѣ. Для сего имѣются при Школѣ опытные ремесленники.

§ 118.

Учебные предметы преподаются въ Школѣ по программамъ, утверждаемымъ Совѣтомъ Народнаго Просвѣщенія.

§ 119.

Занятія учениковъ Школы, сообразно съ временемъ года, подробно распределены будутъ въ Наставленіи, упомянутомъ въ § 110 Устава.

§ 120.

Учебныя пособія Школы состоятъ въ образцахъ сельско-хозяйственныхъ орудій, находящихся въ общемъ употребленіи въ Царствѣ Польскомъ, и моделяхъ сельско-хозяйственныхъ строеній.

§ 121.

Въ Сельской Школѣ полагается шестьдесятъ учениковъ, въ томъ числѣ девять на казенномъ содержаніи. Въ каждомъ Отдѣленіи назначается по 30 учениковъ; дозволяется однако

Września) и коңчы się 19 Czerwca (1 Lipca). Wakacyj nie przeznaczają się, gdyż miesiące Lipiec i Sierpień poświęcają się wyłącznie na praktyczne zajęcia gospodarsko-wiejskie.

§ 116.

Na wykład przedmiotów naukowych, wymienionych w § 114-m, przeznaczają się w lecie w Oddziale niższym po dwie, w wyższym po trzy godziny dziennie; a w zimie w Oddziale niższym po trzy, w wyższym po cztery godziny dziennie.

§ 117.

Czas wolny od nauk ma być użyty na praktyczne zajęcia gospodarsko-wiejskie, które odbywają się pod kierunkiem i nadzorem Nauczycieli Szkoły, lub też osób zawiadujących oddzielnymi częściami gospodarsko-wiejskiego zarządu w folwarkach Instytutowych. Uczniowie przechodzić winni kolejno i systematycznie wszystkie roboty polne i ogrodowe, tudzież to wszystko, co się odnosi do chowu koni, bydła i owiec; i sami zajmować się mają temi robotami dla nabycia praktycznej wprawy w użyciu narzędzi i maszyn gospodarskich. Czas wolny od nauk poświęcać się ma także, szczególnie w porze zimowej, na uczenie różnych rzemiosł, niezbędnych w gospodarstwie wiejskiem. W tym celu przy Szkole utrzymywani będą należycie uzdatnieni rzemieślnicy.

§ 118.

Przedmioty naukowe wykładają się w Szkole podług programatów zatwierdzanych przez Radę Wychowania Publicznego.

§ 119.

Zatrudnienia uczniów Szkoły stosownie do pory roku, oznaczone będą po szczególe w Instrukcyi, o której mowa w § 110-m Ustawy.

§ 120.

Pomoce naukowe Szkoły stanowić będą modele narzędzi gospodarsko-wiejskich, powszechnie używanych w Królestwie Polskiem, i modele budowli gospodarsko-wiejskich.

§ 121.

W Szkole wiejskiej ustanawia się liczba uczniów 60, licząc w to 9-u na koszcie rządowym. W każdym Oddziale naznaczą się po 30 uczniów; dozwala się jednakże mieć w Oddziale

имѣть въ Отдѣленіи большее или меньшее число учащихся, лишь бы только общее число учениковъ въ Школѣ не превышало 60.

§ 122.

Въ Сельскую Школу принимаются дѣти всѣхъ состояній, не моложе 13 и не старѣе 17 лѣтъ, здоровые, знающіе основанія катихизиса, а равно умѣющіе читать и писать по-польски; посему желающіе поступить въ Школу своекоштными учениками обязаны представить метрическое и медицинское свидѣтельство и подвергнуться испытанію въ выше-означенныхъ предметахъ; кромѣ того, родители, или опекуны обязываются подпискою въ томъ, что они возьмутъ обратно во всякое время дѣтей, или питомцевъ своихъ, если начальство признаетъ нужнымъ по какому либо поводу исключить ихъ изъ Школы.

Примѣчаніе. Въ случаѣ, еслибы, для поступленія въ Школу, явились сельскіе мальчики, здоровые и расторопные, таковыхъ дозволяется принимать въ Школу, хотя бы они и не умѣли читать и писать.

§ 123.

Желающіе поступить въ Сельскую Школу казенными учениками, должны, кромѣ документовъ, поименованныхъ въ ст. 122, представить еще свидѣтельство о своей бѣдности и подписку родителей, или опекуновъ своихъ въ томъ, что послѣ окончанія полного курса въ Сельской Школѣ, воспитанники прослужать въ казенной службѣ Царства Польскаго десять лѣтъ, если начальство признаетъ нужнымъ назначить ихъ на какое либо мѣсто по сельскому хозяйству. Преимущество къ поступленію въ Школу на казенный счетъ имѣютъ сыновья бѣдныхъ управителей имѣній и вообще всякаго рода слугъ по части сельскаго хозяйства.

§ 124.

Прошенія о поступленіи въ Сельскую Школу, съ приложеніемъ исчисленныхъ выше документовъ, подаются на имя Директора Института, который, по произведеніи испытанія кандидатамъ и обсужденіи представленныхъ документовъ въ Совѣтѣ Института, списокъ всѣмъ кандидатамъ,

мniejszą lub większą liczbę uczniów, aby tylko ogólna liczba uczniów w Szkole nie przenosiła 60.

§ 122.

Do Szkoły wiejskiej przyjmują się chłopcy wszystkich stanów, nie młodszy nad lat 13, i nie starsi nad 17, zdrowi, znający zasady katechizmu i umiejący czytać i pisać po polsku. Pragnący być przyjętymi na uczniów do Szkoły na koszt własny, obowiązani są przedstawić metrykę urodzenia i świadectwo lekarskie, tudzież złożyć egzamen z wymienionych wyżej przedmiotów; prócz tego rodzice lub opiekunowie składają deklarację, iż każdego czasu odbiorą napowrót swoich synów lub pupillów, jeżeli zwierzchność z jakiegokolwiek powodu uzna za potrzebne usunąć ich ze Szkoły.

Uwaga. W razie, jeżeliby, w celu przyjęcia do Szkoły, zgłosili się chłopcy wiejscy, zdrowi i roztropni, takowych dozwala się przyjąć, chociażby nie umieli czytać i pisać.

§ 123.

Uczniowie pragnący być przyjętymi do Szkoły wiejskiej na koszt Rządu, obowiązani są oprócz dowodów wyszczególnionych w § 122-m, złożyć jeszcze świadectwo ubóstwa i deklarację rodziców lub opiekunów, że po ukończeniu zupełnego kursu nauk w Szkole wiejskiej, odsłużą lat dziesięć w służbie rządowej w Królestwie Polskim, jeżeli Zwierzchność uzna za potrzebne użycie ich do jakich obowiązków w gospodarstwie wiejskiem. Pierwszeństwo do pomieszczenia w Szkole na koszt Rządu mają synowie biednych zarządców dóbr i w ogóle każdego rodzaju officyalistów gospodarsko-wiejskich.

§ 124.

Prośby o przyjęcie do Szkoły wiejskiej, z dołączeniem wymienionych wyżej dowodów, mają być podawane na imię Dyrektora Instytutu, który, po odbyciu egzaminu kandydatów i rozpoznaniu przedstawionych dowodów w Radzie Instytutu,

вмѣстѣ съ своимъ заключеніемъ, представляетъ на окончательное рѣшеніе Попечителя округа.

§ 125.

За ученіе и содержаніе ученика въ Сельской Школѣ полагается плата по 50 руб. въ годъ. Ученики получаютъ помѣщеніе, столъ, одежду, бѣлье, учебныя пособия и врачебную помощь.

§ 126.

Плата вносится за полгода впередъ и не возвращается, если ученикъ, до истеченія этого срока, по какимъ нибудь причинамъ оставить Школу.

§ 127.

Ученики Школы носятъ: 1) зимою двубортную куртку сѣраго сукна, съ отложнымъ воротникомъ суконнымъ такого же цвѣта, съ костяными пуговицами по четыре на каждомъ бортѣ; лѣтомъ такую же куртку сѣраго холста; 2) панталоны, зимою суконные сѣрые, а лѣтомъ изъ сѣраго холста; 3) фуражку изъ сѣраго сукна, съ козыркомъ безъ околышка; 4) байковую бурку темнаго цвѣта съ капишономъ, съ подбоемъ изъ зеленой фланели.

§ 128.

На годовичныхъ испытаніяхъ присутствуетъ одинъ изъ Членовъ Совѣта Института, по назначенію Директора; на окончательномъ же испытаніи, равно какъ на испытаніи учениковъ при переводѣ ихъ изъ низшаго Отдѣленія въ высшее, присутствуетъ Директоръ. Торжественный Актъ производится одновременно съ Актомъ Маримонтскаго Института.

§ 129.

Ученики, окончившіе полный курсъ въ Сельской Школѣ, получаютъ свидѣтельства за подписью Директора Института и обоихъ Учителей Сельской Школы, по прилагаемымъ подъ лит. Г и Д формамъ. Свидѣтельства сии двухъ родовъ: ученикамъ, получившимъ среднимъ числомъ во всѣхъ предметахъ баллъ не менѣе четырехъ (4), даются свидѣтельства съ званіемъ Агрономическихъ Помощниковъ перваго разряда; тѣ же, которыхъ среднее число балловъ менѣе 4-хъ, полу-

представляетъ listę wszystkich kandydatów, wraz ze swoją opinią, do decyzji Kuratora Okręgu.

§ 125.

Oplata za naukę i utrzymanie uczniów w Szkole wiejskiej naznacza się po rs. 50 rocznie. Uczniowie otrzymują pomieszkanię, stół, odzież, bieliznę, pomoce naukowe i pomoc lekarską.

§ 126.

Oplata wnosi się w półrocznych ratach z góry, i nie zwraca się, jeżeli uczeń, przed upływem tego czasu, opuści z jakiegobądź powodu Szkołę.

§ 127.

Ubranie uczniów składa się: 1) na zimę z kurtki zapinanej na dwa rzędy, z sukna koloru szaraczkowego, z kołnierzem sukiennym wykładanym takiegoż samego koloru, z guzikami rogowymi, po cztery na każdej stronie, a na lato z takiejże samej kurtki z szarego płótna; 2) ze spodni sukiennych szaraczkowego koloru na zimę, a na lato z płótna szarego; 3) z furażerki z sukna szaraczkowego z daszkiem bez obwódki; 4) z burki bajowej koloru ciemnego z kapturem, podszytej flanelą koloru zielonego.

§ 128.

Na egzaminach rocznych obecnym będzie jeden z Członków Rady Instytutu, wyznaczony przez Dyrektora; na ostatecznym zaś egzaminie, również na egzaminie uczniów przy promowaniu ich z Oddziału niższego do wyższego, obecnym będzie Dyrektor. Akt uroczysty odbywa się jednocześnie z aktem Instytutu Marymonckiego.

§ 129.

Uczniowie, którzy ukończyli kurs nauk w Szkole wiejskiej, otrzymują świadectwa z podpisem Dyrektora Instytutu i obu Nauczycieli Szkoły wiejskiej, wedle dołączonych wzorów. Świadectwa te są dwojakiego rodzaju: uczniom, którzy w ogólnym rezultacie ze wszystkich przedmiotów naukowych otrzymają nie mniej, jak czwórkę, wydają się świadectwa na stopień Pomocników Agronomicznych 1-jej klasy; tym zaś, którzy w ogólnym rezultacie otrzymają mniej jak czwórkę, wy-

чаютъ свидѣтельства съ званіемъ Агрономическихъ Помощниковъ второго разряда. Ученики, получившіе въ среднемъ выводѣ балловъ менѣе 3-хъ, не удостоиваются свидѣтельства объ окончаніи курса наукъ въ Сельской Школѣ. Такимъ ученикамъ, равно какъ и тѣмъ, которые оставляютъ заведеніе до истеченія положеннаго срока, выдаются свидѣтельства только о пребываніи ихъ въ Школѣ.

§ 130.

Ученики Сельской Школы, отличившіеся во время пребыванія въ оной поведеніемъ, прилежаніемъ, способностію, и удостоившіеся притомъ свидѣтельства начальства объ успѣшномъ окончаніи курса и изученіи ремесла, освобождаются отъ рекрутской повинности, если впослѣдствіи предосудительнымъ поведеніемъ не лишатся на то права.

Вѣрно: Директоръ П. Гаевскій.

даютъ свидѣтельства на stopień Pomocników Agronomicznych 2-jej klasy. Uczniowie, którym w ogólnym rezultacie nie wypadnie trójka, nie otrzymują świadectwa z ukończonego kursu nauk w Szkole wiejskiej. Takim uczniom, równie jak i tym, którzy opuszczają Szkołę, przed upływem przepisanych lat, wydają się tylko świadectwa z pobytu w Szkole.

§ 130.

Uczniowie Szkoły wiejskiej, którzy w ciągu pobytu w niej odznaczali się sprawowaniem, pilnością, zdolnością i przytém otrzymali świadectwa zwierzchności o ukończeniu z korzyścią kursu nauk i wyuczeniu się jakiego rzemiosła, wolni będą od poboru do służby wojskowej, jeżeli przez naganne później postępowanie prawa takowego nie utracą.

Zgodno z oryginałem: Dyrektor (podpisano) P. Gajewski.

Приложение 1-е къ N° 11-му.

(Лит. А.)

РАСПРЕДЕЛЕНИЕ УЧЕБНЫХЪ ПРЕДМЕТОВЪ ПО КУРСАМЪ ВЪ ИНСТИТУТѢ СЕЛЬСКАГО ХОЗЯЙСТВА И ЛѢСОВОДСТВА ВЪ МАРИМОНТѢ.

Учебные предметы	Число уроковъ въ недѣлю			
	Курсы			Итого
	I.	II.	III.	
Законъ Божій	1	1	—	2
Практическія упражненія въ русскомъ словѣ	2	2	2	6
Статистика важнѣйшихъ Европейскихъ государствъ, преимущественно Имперіи вмѣстѣ съ Царствомъ Польскимъ, и популярное изложеніе началъ науки о народномъ богатствѣ (политической экономіи)	—	—	2	2
Сельское хозяйство, со включеніемъ свѣдѣній по части кадастра и люстраціи	5	5	5	15
Лѣсоводство	3	3	3	9
Сельская бухгалтерія	3	2	—	5
Сельско-хозяйственная технологія	—	2	2	4
Хозяйственная механика съ упражненіями	2	2	—	4
Землемѣріе, съ практическимъ упражненіемъ въ съемкѣ, нивелировкѣ и черченіи межевыхъ плановъ	2	3	1	6
Сельская архитектура, съ практическимъ упражненіемъ въ черченіи архитектурныхъ плановъ	3	2	2	7
Физика, примѣненная къ сельскому хозяйству	3	2	—	5
Земледѣльческая химія	3	2	2	7
Естественная исторія, примѣненная къ сельскому хозяйству	4	2	—	6
Садоводство и огородничество	2	—	—	2
Ветеринарія	—	2	4	6
Искусственное разведеніе рыбы	—	2	—	2
Гигіена	—	—	2	2
Начала правовѣдѣнія и Россійскіе и мѣстные законы, съ примѣненіемъ къ сельскому быту	—	2	2	4
итого	33	34	27	94

Примѣчаніе. Классное преподаваніе наукъ воспитанникамъ 3-го курса оканчивается съ послѣднимъ числомъ Марта мѣсяца; съ 1-го же Апрѣля они занимаются исключительно практикою въ Институтскихъ фермахъ и вмѣстѣ съ тѣмъ приготавливаются къ окончательному испытанію.

Правитель дѣлъ (подписано) *Кисловскій.*

1-y Annex do Nr. 11-go.

(Lit. A.)

ROZKŁAD PRZEDMIOTÓW NAUKOWYCH NA KURSA W INSTYTUCIE GOSPODARSTWA WIEJSKIEGO I LEŚNICTWA W MARYMONCIE.

Przedmioty naukowe	Liczba lekcji w tygodniu.			
	Kursa			Razem
	I.	II.	III.	
Nauka religii	1	1	—	2
Ćwiczenia praktyczne w języku rosyjskim	2	2	2	6
Statystyka główniejszych państw Europejskich, szczególnie Cesarstwa wraz z Królestwem Polskiem, i popularny wykład zasad nauki o bogactwie narodowem (ekonomii politycznej)	—	—	2	2
Gospodarstwo wiejskie wraz z wiadomościami o kadastrze i lustracyi	5	5	5	15
Leśnictwo	3	3	3	9
Buchhalterya wiejska	3	2	—	5
Technologia wiejsko-gospodarcza	—	2	2	4
Mechanika gospodarcza z ćwiczeniami	2	2	—	4
Miernictwo z praktycznemi ćwiczeniami w niwelacyi, w zdejmowaniu i rysunku planów mierniczych	2	3	1	6
Architektura wiejska z praktycznemi ćwiczeniami w rysunku planów architektonicznych	3	2	2	7
Fizyka zastosowana do gospodarstwa wiejskiego	3	2	—	5
Chemia rolnicza	3	2	2	7
Historya naturalna zastosowana do gospodarstwa wiejskiego	4	2	—	6
Ogrodnictwo	2	—	—	2
Weterynarya	—	2	4	6
Sztuczne rozmnażanie ryb	—	2	—	2
Hygiena	—	—	2	2
Wiadomości z nauki prawa, prawa rosyjskie i miejscowe, ze względu na stosunki wiejskie	—	2	2	4
Ogółem	33	34	27	94

Uwaga. Wykład nauk uczniom kursu 3-go kończy się z dniem ostatnim Marca; od 1-go zaś Kwietnia zajmują się oni wyłącznie praktyką w folwarkach Instytutu i zarazem przygotowują się do ostatniego egzaminu.

Dyrektor Kancellaryi (podpisano) *Kisłowski.*

Приложение 2-е къ № 11-му. 2-gi Annex do Nr. 11-go.

(Лит. В.)

(Lit. B.)

АТТЕСТАТЪ.

PATENT.

Предъявитель сего, воспитанникъ Института Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ Мари-монтѣ (имя, отчество и фамилія) родомъ изъ гу-берніи, имѣющій отъ роду лѣтъ, изъ , исповѣданія , поступи-лъ въ Институтъ (число и мѣ-сяцъ) 18 . . . года и состоя въ о-номъ по Іюня 18 . . . года, о-кончилъ полный курсъ ученія. Въ продолженіе сего времени по-веденія былъ и въ пре-поданныхъ предметахъ оказалъ слѣдующіе успѣхи:

(Исчисленіе всѣхъ учебныхъ предметовъ.)

Посему, на основаніи § 49 Устава Института, Высочайше у-твержденнаго въ 29 день Декабря 1857 года, удостоенъ званія *Агро-нома* ПЕРВАГО разряда. Въ увѣ-реніе чего и данъ ему, , сей Аттестатъ, на ос-нованіи разрѣшенія Попечителя Варшавскаго учебнаго округа, за-надлежащею подписью и съ при-ложеніемъ печати Института.

Маримонтъ, (число, мѣсяцъ и годъ).

Директоръ

Инспекторъ

Учители:

(М. П.)

Правитель дѣлъ (подписано) *Кисловскій*.

Okaziciel niniejszego, uczeń In-
stytutu Gospodarstwa Wiejskiego i
Leśnictwa w Marymoncie (imię i
nazwisko), syn , ro-
dem z , gubernii
 , mający wieku
lat , stanu , wyzna-
nia , wszedł do In-
stytutu (dzień i miesiąc) 18 . . . r.
i pozostając w nim do
Czerwca 18 . . . r., ukończył całkowi-
ty kurs nauk. W ciągu tego cza-
su sprawował się , a z
wykładanych nauk uczynił postęp
następujący:

(Wymienienie wszystkich przed-
miotów naukowych.)

W skutku tego, na zasadzie § 49-go
Ustawy Najwyżej zatwierdzonej
dla Instytutu w dniu 29 Grudnia
1857 roku, otrzymuje patent na
stopień *Agronoma* PIERWSZÉJ
klasy. Na dowód czego wydany
zostaje niniejszy pa-
tent, na zasadzie decyzji Kura-
tora Okręgu Naukowego Warszaw-
skiego, za właściwym podpisem i
przyłożeniem pieczęci Instytutu.

Приложение 3-е къ № 11-му. 3-i Annex do Nr. 11-go.

(Лит. В.)

(Lit. C.)

АТТЕСТАТЪ.

PATENT.

Предъявитель сего, воспитан-
никъ Института Сельскаго Хо-
зяйства и Лѣсоводства въ Мари-
монтѣ (имя, отчество и фамилія),
родомъ изъ гу-
берніи, имѣющій отъ роду
лѣтъ, изъ , исповѣда-
нія , поступилъ въ
Институтъ (число и мѣсяцъ)
18 . . . года и состоя въ ономъ
по Іюня 18 . . . года, о-
кончилъ полный курсъ ученія.
Въ продолженіе сего времени
поведенія былъ и въ
преподанныхъ предметахъ ока-
залъ слѣдующіе успѣхи:

(Исчисленіе всѣхъ учебныхъ пред-
метовъ.)

Посему, на основаніи § 49
Устава Института, Высочайше
утвержденнаго въ 29 день Де-
кабря 1857 года, удостоенъ
званія *Агронома* ВТОРАГО раз-
ряда. Въ увѣреніе чего и данъ
ему, , сей Аттестатъ, на
основаніи разрѣшенія Попе-

Okaziciel niniejszego, uczeń
Instytutu Gospodarstwa Wiej-
skiego i Leśnictwa w Marymon-
cie (imię i nazwisko), syn . . .
 . . . , rodem z
gubernii , mający wie-
ku lat , stanu , wy-
znania , wszedł do In-
stytutu (dzień i miesiąc) 18 . .
roku, i pozostając w nim do . .
Czerwca 18 . . . r., ukończył cał-
kowity kurs nauk. W ciągu tego
czasu sprawował się ,
a z wykładanych nauk uczy-
nił postęp następujący:

(Wymienienie wszystkich przed-
miotów naukowych.)

W skutku tego, na zasadzie
§ 49-go Ustawy Najwyżej za-
twierdzonej dla Instytutu w
d. 29 Grudnia 1857 r., otrzy-
muje patent na stopień *Agrono-
ma* DRUGIÉJ klasy. Na dowód
czego wydany zostaje
niniejszy patent na zasadzie de-

чителя Варшавскаго Учебнаго округа, за надлежащею подписью и съ приложеніемъ печати Института.

Маримонтъ (число, мѣсяць и годъ).

Директоръ

Инспекторъ

Учители:

(М. П.)

Правитель дѣлъ (подписано *Кисловскій*).

Приложение 4-е къ N° 11-му.

4-ty Annex do Nr. 11-go.

(Лит. Г.)

(Lit. D.)

Свидѣтельство.

ŚWIADECTWO.

Предъявитель сего, ученикъ Сельской Школы, состоящей при Институтѣ Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ Маримонтѣ (имя, отчество и фамилія), родомъ изъ губерніи, имѣющій отъ роду лѣтъ изъ исповѣданія , записанъ въ число учениковъ (число и мѣсяць) 18 . . . года и состоя въ оной по Іюня 18 . . . года, окончили полный курсъ ученія. Въ продолженіе сего времени поведенія былъ и въ преподаваемыхъ предметахъ оказаль слѣдующіе успѣхи:

(Исчисленіе всѣхъ учебныхъ предметовъ.)

Посему, на основаніи § 129 Устава Института Сельскаго Хозяйства и состоящей при немъ Сельской Школы, Высочайше утвержденнаго въ 29 день Декабря 1857 года, удостоенъ званія *Агрономическаго Помощника* перваго разряда. Въ увѣреніе чего и дано ему, , сіе Свидѣтельство, на основаніи

Okaziciel niniejszego, uczeń Szkoły Wiejskiej, przy Instytucie Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa w Marymoncie będącej, (imię i nazwisko), syn , rodem z , gubernii , mający wieku lat , stanu , wyznania , zapisany w poczet uczniów (dzień i miesiąc) 18 . . . r. i pozostając w Szkole do dnia . . . Czerwca 18 . . . r., ukończył całkowity kurs nauk. W ciągu tego czasu sprawował się , a z wyłożonych przedmiotów okazał postęp następujący:

(Wymienienie wszystkich przedmiotów naukowych.)

W skutku tego, na zasadzie § 129 Ustawy Najwyżej zatwierdzonej w dniu 29 Grudnia 1857 roku dla Instytutu gospodarstwa wiejskiego i Szkoły wiejskiej, przy tymże Instytucie będącej, przyznanym mu zostaje stopień *Pomochnika Agronomicznego* PIERWSZEJ klasy. Na dowód czego wydaje się niniejsze

разрѣшенія Попечителя Варшавскаго учебнаго округа, за надлежащею подписью и съ приложеніемъ печати Института.

Świadectwo, na zasadzie decyzji Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, za właściwym podpisem i przyłożeniem pieczęci Instytutu.

Маримонтъ, (число, мѣсяцъ и годъ).

Директоръ

Инспекторъ

Учители:

(М. П.)

Правитель дѣлъ (подписано) *Кисловскій*.

Приложение 5-е къ № 11-му.

5-y Annex do Nr. 11-go.

(Лит. Д.)

(Lit. E.)

СВИДѢТЕЛЬСТВО.

ŚWIADECTWO.

Предъявитель сего, ученикъ Сельской Школы, состоящей при Институтѣ Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ Маримонтѣ, (имя, отчество и фамилія), родомъ изъ . . . губерніи, имѣющій отъ роду . . . лѣтъ, изъ . . . , исповѣданія . . . , записанъ въ число учениковъ (число и мѣсяцъ) 18 . . года и состоя въ оной по . . Іюня 18 . . года, окончилъ полный курсъ ученія. Въ продолженіе сего времени поведенія былъ . . . и въ преподаваемыхъ предметахъ оказалъ слѣдующіе успѣхи:

(Исчисленіе всѣхъ учебныхъ предметовъ.)

Посему, на основаніи § 129 Устава Института Сельскаго Хозяйства и состоящей при немъ Сельской Школы, Высочайше утвержденнаго въ 29 день Декабря 1857 года, удостоенъ званія *Агрономическаго Помощника* ВТОРАГО разряда.

Okaziciel niniejszego, uczeń Szkoły Wiejskiej, przy Instytucie Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa w Marymoncie będącej, (imię i nazwisko), syn . . . , rodem z . . . , gubernii . . . , mający wieku lat . . . , stanu . . . , wyznania . . . , zapisany w poczet uczniów (dzień i miesiąc) 18 . . roku i pozostając w Szkole do dnia . . Czerwca 18 . . roku, ukończył całkowity kurs nauk. W ciągu tego czasu sprawował się . . , a z wyłożonych przedmiotów okazał postęp następujący:

(Wymienienie wszystkich przedmiotów naukowych.)

W skutku tego, na zasadzie § 129-go Ustawy Najwyżej zatwierdzonej w dniu 29 Grudnia 1857 roku dla Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Szkoły Wiejskiej, przy tymże Instytucie będącej, przyznanym mu zostaje stopień *Pomocnika Agronomicznego* DRUGIEJ klasy.

Въ увѣреніе чего и дано ему, На dowód czego wydaje się ...
, сіе Свидѣтельство, niniejsze Świadcetwo,
 на основаніи разрѣшенія По- на zasadzie decyzyi Kuratora
 печителя Варшавскаго Учеб- Okręgu Naukowego Warszaw-
 наго округа, за надлежащею skiego, за właściwym podpisem
 подписью и съ приложеніемъ i przyłożeniem pieczęci Insty-
 печати Института. tutu.

Маримонтъ (число, мѣсяцъ и годъ).

Директоръ

Инспекторъ

Учители:

(М. П.)

Правитель дѣлъ (подписано) *Кисловскій.*

Приложение 6-е къ № 11-му.

(Лит. Е.)

ТАБЕЛЬ

сумматъ на содержание воспитанниковъ Института Сельскаго
 Хозяйства и Лѣсоводства въ Маримонтъ и учениковъ состо-
 ящей при Институтѣ Сельской Школы.

6-ty Annex do Nr. 11-go.

(Lit. F.)

WYKAZ

KOSZTÓW NA UTRZYMANIE UCZNIÓW INSTYTUTU GOSPODARSTWA WIEJ-
 SKIEGO I LEŚNICTWA W MARYMONCIE, TUDŻIEŻ DLA UCZNIÓW SZKO-
 ŁY WIEJSKIEJ, PRZY TYMŻE INSTYTUCIE BĘDĄCÉJ.

I. На пишу.		Въ годъ			
		Одному		Всѣмъ	
		Р.	к.	Руб.	к.
На пишу 150 воспитанникамъ и двумъ Комнатнымъ Надзирателямъ, полагая на каждого по 21 к. с. въ сутки		76	65	11,650	80
На пишу 60 ученикамъ Сельской Школы, полагая на каждого по 12 коп. с. въ сутки		43	80	2,628	—

Сроки	II. На обмундированіе и на бѣлье для 150 воспитанниковъ.	Число вещей	Полагая за вещи		На одинъ годъ	
			Руб.	к.	Руб.	к.
3 года.	Пальто изъ темно-зеленаго сукна, двубортное, по общей формѣ. Воротникъ на пальто отложный суконный такого же цвѣта, съ петлицами суконными, свѣтло-синяго цвѣта. Пуговицы такихъ же, какъ на полукафтанахъ, по шести на каждомъ бортѣ и по одной на петлицахъ воротника; подбой изъ чернаго стамеда и другой фланелевый съ ватою, полагая по 17 руб. 30 к. за каждое пальто, съ работою	150	2,595	—	865	—
1½ года.	Двубортный мундирный сюртукъ темно-зеленаго сукна, съ свѣтлосинимъ воротникомъ, съ бѣлою выпушкою; пуговицы тѣ же, какъ на мундирныхъ полукафтанахъ, полагая за каждый сюртукъ съ работою по 9 руб.	150	1,350	—	900	—
1½ года.	Полукафтанъ темно-зеленаго сукна, съ свѣтло-синимъ воротникомъ, съ бѣлою выпушкою, съ двумя серебряными, изъ галуна, петлицами на воротникѣ; пуговицы металлическія бѣлыя, съ изображеніемъ герба Царства Польскаго, полагая за каждый полукафтанъ съ работою по 10 руб.	150	1,500	—	1,000	—
1 годъ	Панталонъ суконныхъ темно-сѣрыхъ каждому двое, по 4 руб. 24 коп.	300	1,272	—	1,272	—

		Rocznie			
		dla jednego		dla wszystkich	
		Rsr.	k.	Rsr.	k.
I. Na żywność.					
Na żywność dla 150 uczniów i dwóch guwernerów, licząc na każdego po kopiejek 21 dziennie		76	65	11,650	80
Na żywność dla 60 uczniów Szkoły wiejskiej, licząc na każdego po kop. 12 dziennie . . .		43	80	2,628	—

Na jaki czas	II. Na umundurowanie i bieliznę dla 150 uczniów.	Ilość rzeczy	Licząc za rzeczy		Rocznie	
			Rub.	k.	Rub.	k.
3 lata	Palto z sukna ciemno-zielonego, zapinane na dwa rzędy, podług ogólnej formy. Kołnierz u palta wykładany, sukienny, takiegoż koloru, z petlicami sukiennymi koloru jasno-niebieskiego. Guzików takich samych, jak u półkaftana, po sześć na każdej stronie i po jednym na petlicach kołnierza; podszywka z czarnego kamlotu i druga flanelowa na wacie, licząc za każde palto z robotą po rub. 17 kop. 30	150	2,595	—	865	—
1½ roku	Surdut mundurowy zapinany na dwa rzędy z sukna ciemno-zielonego, z kołnierzem koloru jasno-niebieskiego, z białą wypustką; guziki także same, jak u półkaftana mundurowego, licząc za każdy surdut z robotą po rub. 9	150	1,350	—	900	—
1½ roku	Półkaftan z sukna ciemno-zielonego, z kołnierzem koloru jasno-niebieskiego, z białą wypustką, z dwoma srebrnymi galonkami na kołnierzu; guziki metalowe białe z herbem Królestwa Polskiego, licząc za każdy półkaftan z robotą po rub. 10	150	1,500	—	1,000	—
1 rok	Spodni sukiennych koloru ciemnoszaraczkowego po 2 pary każdemu, po rub. 4 kop. 24	300	1,272	—	1,272	—

Сроки		Число вещей	Полагая за вещи		На одинъ годъ	
			Руб.	к.	Руб.	к.
1 годъ	Лѣтнихъ панталонѡвъ каждому двое, одни фламскаго бѣлаго полотна, а другіе сѣрой нанки, полагая за панталоны по 1 руб. 60 коп. съ работою.	300	480	—	480	—
1	Фуражекъ темнозеленаго сукна съ свѣтло-синимъ околышкомъ, бѣлою на верху выпушкою и съ козырькомъ, каждому одна, полагая по 1 руб., съ работою	150	150	—	150	—
1	Галстукѡвъ съ манишками чернаго сукна, каждому по два, полагая за каждый по 35 коп., съ работою . .	300	105	—	105	—
1	Жилетѡвъ темно-зеленаго сукна, полагая каждому одинъ, по 2 руб. 13 коп., съ работою	150	319	50	319	50
1	Перчатокъ замшевыхъ каждому по одной парѣ, по 60 коп. за пару . .	150	90	—	90	—
1	Перчатокъ зимнихъ каждому по одной парѣ, 75 коп. за пару . . .	150	112	50	112	50
1	Досинныхъ подтяжекъ съ пружинами, по 1 руб. за пару	150	150	—	150	—
1	Сапоговъ каждому три пары, съ двумя новыми головками, полагая по 8 руб. на воспитанника, со включеніемъ работы и починки	450	1,200	—	1,200	—
3 года	Сапоговъ большихъ съ длинными голенищами, для практическихъ занятій, каждому по одной парѣ, полагая по 9 руб. за пару	150	1,350	—	450	—
3	Наволочекъ бѣлаго полотна, каждому по четыре, полагая по 60 коп. за наволочку, съ работою.	600	360	—	120	—
3	Простынь бѣлаго полотна, для подшиванія одѣялъ, каждому по три, полагая по 1 руб. 10 коп.	450	495	—	165	—
3	Простынь, для покрытія тюфяковъ, каждому по три, полагая по 1 руб. 10 коп. за простыню, съ работою. .	450	495	—	165	—

На jaki czas		Пошѣ rzeczy	Личае за rzeczy		Rocznie	
			Rsr.	k.	Rsr.	k.
1 rok	Spodni letnich po 2 pary każdemu, jedne z flamanckiego białego płótna, drugie z szaraczkowego nankinu, licząc za parę razem z robotą po rub. 1 kop. 60	300	480	—	480	—
1	Czapek z sukna ciemno-zielonego z lampasem jasno-niebieskim, z wypustką białą u wierzchu, z daszkiem, jedna dla każdego, licząc z robotą po rub. 1	150	150	—	150	—
1	Halsztuków z zasłonką z czarnego sukna po 2 każdemu, licząc za jeden z robotą po kop. 35	300	105	—	105	—
1	Kamizielek z sukna ciemno-zielonego, po jednej dla każdego, licząc z robotą po rub. 2 kop. 13	150	319	50	319	50
1	Rękawiczek zamszowych, każdemu po jednej parze, po kop. 60 za parę	150	90	—	90	—
1	Rękawiczek zimowych, każdemu po jednej parze, po kop. 75 za parę . .	150	112	50	112	50
1	Szelek łosiowych na sprężynach, po rub. 1 za parę	150	150	—	150	—
1	Butów każdemu po trzy pary, z dwoma podszyciami, licząc razem z robotą i naprawami po rub. 8 rocznie na ucznia	450	1,200	—	1,200	—
3 lata	Butów dużych, z długimi cholewami, do zajęć praktycznych, każdemu po jednej parze, licząc po rub. 9 za parę	150	1,350	—	450	—
3	Powłóczek z białego płótna, każdemu cztery, licząc za jedną powłóczkę razem z robotą po kop. 60	600	360	—	120	—
3	Prześcieradeł z białego płótna, dla podszycia kołder, po trzy dla każdego, licząc po rub. 1 kop. 10	450	495	—	165	—
3	Prześcieradeł do przykrycia materaców, po trzy dla każdego, licząc za jedno z robotą po rub. 1 kop. 10 . .	450	495	—	165	—

Сроки		Число вещей	Полагая за вещи		На одинъ годъ	
			Руб.	к.	Руб.	к.
	<i>III. На обмундированіе и на бѣлье для 60 учениковъ Сельской Школы.</i>					
2 года	Байковая бурка темнаго цвѣта съ капишономъ и съ подбоемъ изъ зеленой фланели, полагая за каждую по 5 руб. 73 коп.	60	343	80	171	90
1 годъ	Двубортная куртка сѣраго сукна, съ отложнымъ воротникомъ суконнымъ такого же цвѣта, съ костяными пуговицами, по 4 руб. 8½ коп.	60	245	10	245	10
1	Панталонны суконныхъ сѣрыхъ каждому двое, полагая за панталоны по 2 руб. 31 коп., съ работою.	120	277	20	277	20
1	Фуражекъ сѣраго сукна безъ околыша, съ козырькомъ, каждому одна, полагая по 30 коп.	60	18	—	18	—
1	Сапоговъ вмѣстѣ съ починками, полагая на ученика по 5 руб.	60	300	—	300	—
2 года	Рубахъ каждому по шести, полагая по 75 коп. за одну съ шитьемъ	360	270	—	135	—
2	Утиральниковъ, по два каждому, полагая по 20 коп. за одинъ	120	24	—	12	—
6 лѣтъ	Одѣялъ шерстяныхъ, каждому одно, полагая по 3 руб. за одѣяло	60	180	—	30	—
6	Соломенниковъ, каждому одинъ, полагая по 86 коп. за соломенникъ.	60	51	60	8	60
2 года	Простынь, каждому по двѣ, полагая по 89 коп. за простыню	120	106	80	53	40
2	Наволочекъ, каждому по двѣ, полагая 40 коп. за наволочку, съ работою	120	48	—	24	—
1 годъ	Куртокъ сѣраго холста и панталонныхъ такого же холста, по 2 руб. 8 коп.	60	124	80	124	80
					1,400	—

Правитель дѣлъ (подписано) *Кислоскій.*

На jaki czas		Посѣ rzeczy	Licząc за rzeczy		Rocznie	
			Руб.	к.	Руб.	к.
	<i>III. Na ubranie i bieliznę dla 60 uczniów Szkoły Wiejskiej.</i>					
2 lata	Burka bajowa koloru ciemnego, z ka- pturem, podszyta flanelą koloru zielo- nego, licząc за jedną по rub. 5 kop. 73	60	343	80	171	90
1 rok	Kurtka zapinana na dwa rzędy z su- kna szaraczkowego, z kołnierzem wy- kładanym sukiennym takiegoż koloru, z guzikami rogowemi, по rub. 4 kop. 8½	60	245	10	245	10
1	Spodni sukiennych koloru szaraczko- wego, każdemu по две пары, licząc за parę z robotą по rub. 2 kop. 31	120	277	20	277	20
1	Czapek z sukna szaraczkowego, bez lampasa, z daszkiem, dla każdego jedna, по kop. 30	60	18	—	18	—
1	Butów wraz z naprawą, licząc на ucz- nia по rub. 5	60	300	—	300	—
2 lata	Koszul dla każdego sześć, licząc за jedną z uszyciem по kop. 75	360	270	—	135	—
2	Ręczników, każdemu по два, licząc за jeden по kop. 20	120	24	—	12	—
6 lat	Kołder wełnianych, każdemu jedna, licząc по rub. 3	60	180	—	30	—
6	Sienników, każdemu jeden, licząc по kop. 86	60	51	60	8	60
2 lata	Prześcieradeł, każdemu два, licząc за jedno по kop. 89	120	106	80	53	40
2	Poszewek, każdemu две, licząc за jedną z robotą по kop. 40	120	48	—	24	—
1 rok	Kurtek i spodni z płótna szarego по rub. 2 kop. 8	60	124	80	124	80
					1,400	—

Dyrektor Kancellaryi (podpisano) *Kisłowski.*

Приложение 7-е къ № 11-му.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано:

„Быть по сему.“

Въ С.-Петербургѣ, 29 Декабря 1857 года.

Штатъ Института Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ Маримонтѣ и состоящей при немъ Сельской Школы.

	Учло лицъ	Классы должностей	Разряды мундировъ	Одному		Всѣмъ	
				Руб.	к.	Руб.	к.
Директоръ	1	VI	VI	1,500	—	1,500	—
Инспекторъ воспитанниковъ	1	VIII	VIII	750	—	750	—
ему столовыхъ	1	—	—	250	—	250	—
Инспекторъ хозяйства	1	VIII	VIII	600	—	600	—
Законоучитель	1	—	—	180	—	180	—
Учители сельскаго хозяйства:							
первый	1	IX	IX	750	—	750	—
второй	1	X	X	450	—	450	—
Учитель лѣсоводства	1	IX	IX	750	—	750	—
Учитель земледѣльческой химіи и сельско-хозяйственной технологии	1	IX	IX	600	—	600	—
Учитель хозяйственной механики, землемѣрія и практическихъ упражненій въ съемкѣ, нивелировкѣ и черченіи межевыхъ плановъ	1	IX	IX	600	—	600	—
Учитель сельской архитектуры и архитектурнаго черченія	1	IX	IX	400	—	400	—
Учитель естественной исторіи, физики, садоводства и огородничества	1	IX	IX	600	—	600	—
Учитель русскаго языка	1	IX	IX	450	—	450	—
Учитель ветеринаріи	1	X	X	500	—	500	—
Учитель статистики и началъ науки о народномъ богатствѣ	1	—	—	200	—	200	—

7-y Annex do Nr. 11-go.

Na oryginale własną Jego CESARSKIEJ MOŚCI ręką napisano:

„Ma być podług tego.“

w St. Petersburgu, d. 29 Grudnia 1857 r.

ETAT INSTYTUTU GOSPODARSTWA WIEJSKIEGO I LEŚNICTWA W MARYMONCIE, TUDŻEŻ SZKOŁY WIEJSKIEJ, PRZY TYMŻE INSTYTUCIE BĘDĄCej.

	Liczba osób	Klasa urzędu	Klasa mundur	Dla jednego		Dla wszystkich	
				Rsr.	k.	Rsr.	k.
Dyrektor	1	VI	VI	1,500	—	1,500	—
Inspektor uczniów	1	VIII	VIII	750	—	750	—
temuż na stołowanie	1	—	—	250	—	250	—
Inspektor gospodarstwa	1	VIII	VIII	600	—	600	—
Nauczyciel religii	1	—	—	180	—	180	—
Nauczyciele gospodarstwa wiejskiego:							
pierwszy	1	IX	IX	750	—	750	—
drugi	1	X	X	450	—	450	—
Nauczyciel leśnictwa	1	IX	IX	750	—	750	—
Nauczyciel chemii rolniczej i technologii gospodarczo-wiejskiej	1	IX	IX	600	—	600	—
Nauczyciel mechaniki gospodarczej, miernictwa i praktycznych ćwiczeń w niwelacyi, w zdejmowaniu i rysowaniu planów mierniczych	1	IX	IX	600	—	600	—
Nauczyciel architektury wiejskiej i rysunków architektonicznych	1	IX	IX	400	—	400	—
Nauczyciel historyi naturalnej, fizyki i ogrodnictwa	1	IX	IX	600	—	600	—
Nauczyciel języka rossyjskiego	1	IX	IX	450	—	450	—
Nauczyciel weterynaryi	1	X	X	500	—	500	—
Nauczyciel statystyki i zasad nauki o bogactwie narodowem	1	—	—	200	—	200	—

	Число лицъ	Классы должностей	Разряды мун-дировъ	Одному		Всѣмъ	
				Руб.	к.	Руб.	к.
Учитель сельской бухгалтерии	1	—	—	150	—	150	—
Учитель законовѣдѣнія	1	X	X	300	—	300	—
Учитель гигиены	1	—	—	100	—	100	—
Младшій Учитель химіи	1	X	X	300	—	300	—
Учитель искусственнаго раз- веденія рыбы	1	—	—	200	—	200	—
Комнатные Надзиратели	2	XII	X	450	—	900	—
Бухгалтеръ	1	XII	X	600	—	600	—
Письмоводитель	1	XII	X	400	—	400	—
Писцы	2	—	—	180	—	330	—
Лекарь	1	IX	IX	450	—	450	—
Фельдшеръ	1	—	—	90	—	90	—
Зубной врачъ	1	—	—	45	—	45	—
Экономъ	1	—	—	600	—	600	—
Смотритель дома	1	XIV	X	180	—	180	—
Дядьки: тремъ изъ нихъ по 120 }	6	—	—	—	—	810	—
тремъ по 150 }							
Садовникъ	1	—	—	450	—	450	—
Огородникъ	1	—	—	150	—	150	—
Учители Сельской Школы:							
въ высшемъ Отдѣленіи	1	X	X	360	—	360	—
въ низшемъ Отдѣленіи	1	XIV	X	300	—	300	—
На церковныя потребности	—	—	—	—	—	25	—
На медикаменты и другіе по больницѣ расходы, для воспи- танниковъ Института и у- чениковъ Сельской Школы	—	—	—	—	—	200	—
На письменные матеріалы, пе- чатаніе бланковъ и объявлен- ній и на другія надобности Канцеляріи	—	—	—	—	—	300	—
На учебныя пособия и классныя потребности воспитанниковъ Института и учениковъ Сель- ской Школы	—	—	—	—	—	840	—
На приумноженіе бібліотеки	—	—	—	—	—	300	—
На пополненіе кабинетовъ и другихъ, состоящихъ при Ин-	—	—	—	—	—	—	—

	Личба осіб	Класса управ- ленія	Класса мун- дур	Для одного		Для всѣхъ	
				Рср.	к.	Рср.	к.
Nauczyciel buchhalterii wiejskiej	1	—	—	150	—	150	—
Nauczyciel prawa	1	X	X	300	—	300	—
Nauczyciel higieny	1	—	—	100	—	100	—
Młodszy Nauczyciel chemii	1	X	X	300	—	300	—
Nauczyciel sztucznego rozmna- żania ryb	1	—	—	200	—	200	—
Guwernerowie	2	XII	X	450	—	900	—
Buchhalter	1	XII	X	600	—	600	—
Sekretarz	1	XII	X	400	—	400	—
Kanceliści	2	—	—	180	—	330	—
Lekarz	1	IX	IX	450	—	450	—
Felezer	1	—	—	90	—	90	—
Dentysta	1	—	—	45	—	45	—
Ekonom	1	—	—	600	—	600	—
Dozorca gmachów	1	XIV	X	180	—	180	—
Dozorcy uczniów:							
trzem z nich po rub. 120 }	6	—	—	—	—	810	—
trzem „ „ 150 }							
Ogrodnik	1	—	—	450	—	450	—
Ogrodnik do warzyw	1	—	—	150	—	150	—
Nauczyciele Szkoły Wiejskiej:							
w oddziale wyższym	1	X	X	360	—	360	—
w oddziale niższym	1	XIV	X	300	—	300	—
Na potrzeby kościelne	—	—	—	—	—	25	—
Na lekarstwa i inne wydatki in- firmeryi dla uczniów Instytutu i Szkoły Wiejskiej	—	—	—	—	—	200	—
Na materiały piśmienne, druko- wanie blankietów i ogłoszeń, i inne potrzeby kancelaryi	—	—	—	—	—	300	—
Na potrzeby i pomoce naukowe dla uczniów Instytutu i Szkoły Wiejskiej	—	—	—	—	—	840	—
Na powiększenie biblioteki	—	—	—	—	—	300	—
Na uzupełnienie gabinetów i in- nych zbiorów, znajdujących się NAUK.	—	—	—	—	—	—	—

	Число лиц	Классы должностей	Разряды муниципалитетов	Одному		Всѣмъ	
				Руб.	к.	Руб.	к.
ститутѣ, собраній	—	—	—	—	—	300	—
На опыты агрономическіе, физическіе и по части лѣсоводства, а равно на опыты въ химической и технической лабораторіи	—	—	—	—	—	600	—
На награды воспитанникамъ Института и ученикамъ Сельской Школы и на расходы при публичномъ Актѣ	—	—	—	—	—	250	—
На содержаніе воспитанниковъ:							
а) на пищу 150 воспитанникамъ и двумъ Комнатнымъ Надзирателямъ, полагая на каждого по 21 коп. въ сутки, или по 76 руб. 65 коп. въ годъ	—	—	—	—	—	11,650	80
б) на одежду и постель 150 воспитанникамъ	—	—	—	—	—	8,189	—
в) на мытье бѣлья, полагая на каждого по 6 руб.	—	—	—	—	—	900	—
На ремонтъ столоваго бѣлья, чайной и столовой посуды	—	—	—	—	—	200	—
На ремонтъ и луженіе кухонной посуды	—	—	—	—	—	200	—
На наемъ вахтеровъ, поваровъ, дворниковъ и другихъ служителей, а равно на жалованье кастелянши и помощницы Эконома	—	—	—	—	—	3,196	—
На форменную одежду швейцару и прочимъ служителямъ	—	—	—	—	—	450	—
На внутреннее и наружное освѣщеніе зданія	—	—	—	—	—	1,000	—
На отопленіе	—	—	—	—	—	2,025	—
На внутреннюю и наружную чистоту зданія, содержаніе							

	Личба осіб	Класса уряду	Класса мун-дур	Для одного		Для всѣхъ	
				Рср.	к.	Рср.	к.
при Институтѣ	—	—	—	—	—	300	—
На дошвидчення агрономичне, физичне і до лѣсництва односяче ся, тудzież на дошвидчення в лабораторіум хемичнѣм і технічнѣм	—	—	—	—	—	600	—
На нагороди для учнів Інституту і Школи Вієської, oraz на видатки при акції урочистымъ	—	—	—	—	—	250	—
На utrzymanіе учнів:							
а) на живність для 150 учнів і 2-х Гувернерів, лічає на кожного по коп. 21 щоденно, czyli по руб. 76 коп. 65 роcznie	—	—	—	—	—	11,650	80
б) на одяг і поściel для 150 учнів	—	—	—	—	—	8,189	—
в) на праніє білизни, лічає на кожного по руб. 6	—	—	—	—	—	900	—
На uzupełnienie білизни столовѣй, naczyń до herbaty і przyborów до stołu	—	—	—	—	—	200	—
На uzupełnienie і pobielanie naczyń kuchennych	—	—	—	—	—	200	—
На оплатę wachterów, kucharzy, stróżów і innęj służby, тудzież на пласє для dozorczyni білизны і gospodyni	—	—	—	—	—	3,196	—
На одяг для szwajcara і innęj służby	—	—	—	—	—	450	—
На wewnętrzне і zewnętrzне ошвітленіє gmachu	—	—	—	—	—	1,000	—
На opał	—	—	—	—	—	2,025	—
На utrzymanіе внутрішнього і зовнішнього порядку gma-							

водятся соразмѣрно наличному числу ихъ, по означенному здѣсь разсчету.

Примѣчаніе 3) Остатки по однимъ статьямъ могутъ быть употреблены на покрытіе недостатковъ по другимъ, съ разрѣшенія Попечителя учебнаго округа; но общій расходъ не долженъ превышать суммы, штатомъ определенной.

4) Расходы на веденіе образцоваго хозяйства въ Институтскихъ фермахъ производятся по составленной ежегодно Директоромъ Института подробной смѣтѣ, которая утверждается, по разсмотрѣніи въ Совѣтѣ Народнаго Просвѣщенія, Попечителемъ учебнаго округа.

5) Жалованье Инспектора хозяйства, если для сей должности будетъ приглашенъ иностранецъ, извѣстный своею ученостію и пріобрѣтенною опытностію въ хозяйствѣ, равно втораго Преподавателя сельскаго хозяйства, смотря по способностямъ и спеціальному образованію лица, занимающаго эту должность, можетъ быть увеличено, съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія, изъ общихъ суммъ Института.

Вѣрно: Директоръ (подписано) *П. Гавевскій.*

№ 12.

Положеніе о Земледѣльческихъ Школахъ въ Царствѣ Польскомъ.

(2 Ноября 1859 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „*Быть по сему*“.

Въ Гатчинѣ, 2 Ноября 1859 года.

Положеніе о Земледѣльческихъ Школахъ въ Царствѣ Польскомъ.

Цѣль учрежденія, составъ и управленіе Школъ.

§ 1.

Земледѣльческія Школы имѣютъ цѣлію распространить между поселянами необходимѣйшія свѣдѣнія по части сель-

подлугъ wskazanego niniejszym etatem obliczenia kosztu na каждаго.

Uwaga 3) Oszczędności na jednych pozycjach mogą być używane na pokrycie braku, jakiby się okazał na innych pozycjach, za decyzją Kuratora; jednakże ogólny wydatek nie powinien przewyższać summy etatem oznaczonej.

4) Wydatki, na prowadzenie wzorowego gospodarstwa w folwarkach Instytutowych, uskuteczniają się podług szczegółowego etatu, corocznie przez Dyrektora Instytutu sporządzanego, a zatwierdzanego przez Kuratora, po roztrząśnieniu w Radzie Wychowania Publicznego.

5) Płaca dla Inspektora gospodarstwa, jeżeli do tych obowiązków będzie powołany cudzoziemiec, znany ze swjej nauki i nabytego doświadczenia w gospodarstwie, tudzież płaca dla drugiego Nauczyciela gospodarstwa wiejskiego, ze względu na zdolności i specjalne wykształcenie osoby zajmującej tę posadę, może być powiększoną, za decyzją Ministra Oświecenia Narodowego, z ogólnych funduszy Instytutu.

Za zgodność: Dyrektor (podpisano) *P. Gajewski.*

№ 12.

Ustawa dla Szkół Rolniczych w Królestwie Polskiem.

(d. 2 Listopada 1859 r.)

Na oryginale własną Jego Cesarsko-Królewskiej Mości ręką napisano: „*Ma być podług tego*“.

w Gatczyni, d. 2 Listopada 1859 r.

USTAWA DLA SZKÓŁ ROLNICZYCH W KRÓLESTWIE POLSKIEM.

Cel, skład i zarząd Szkół Rolniczych.

§ 1.

Szkoły Rolnicze mają na celu upowszechnienie pomiędzy ludnością włościańską niezbędnych wiadomości z gospodarstwa

скаго хозяйства, образовать способных земледельцев и хозяев, и приготовить низших служителей по разным частям хозяйственного управления.

§ 2.

Въ каждой изъ губерній Царства Польскаго учреждается на первый разъ по одной Земледельческой Школѣ, по мѣрѣ пріисканія необходимыхъ для сего мѣстностей. Въ случаѣ возможности, можетъ быть учреждено и большее число Земледельческихъ Школъ, по взаимному соглашенію Намѣстника Царства Польскаго и Министра Народнаго Просвѣщенія.

§ 3.

Для каждой Земледельческой Школы предназначается потребный участокъ земли, съ соотвѣтственнымъ жильемъ и хозяйственными строеніями, а также все то, что необходимо для веденія на этомъ участкѣ надлежащаго хозяйства.

§ 4.

Въ видахъ скорѣйшаго учрежденія Земледельческихъ Школъ, онѣ могутъ быть, по усмотрѣнію Попечителя Варшавскаго учебнаго округа, на основаніяхъ, установленныхъ въ семъ Положеніи, открываемы и въ частныхъ имѣніяхъ, въ коихъ устроено образцовое во всѣхъ отношеніяхъ хозяйство. Для сего заключается Попечителемъ округа, съ разрѣшенія Совѣта Управленія Царства Польскаго, съ владѣльцами таковыхъ имѣній договоръ, въ которомъ подробно опредѣляются взаимныя отношенія и обязанности владѣльцевъ и учебнаго начальства по содержанію помянутыхъ Школъ.

§ 5.

Земледельческія Школы находятся подъ начальствомъ Попечителя Варшавскаго учебнаго округа.

§ 6.

Непосредственное управленіе Земледельческою Школою, веденіе хозяйства на фермѣ, если таковая предназначена въ собственность Школы, преподаваніе въ Школѣ учебныхъ предметовъ, руководство практическими сельско-хозяйственными занятіями учениковъ и надзоръ за поведеніемъ учащихся ввѣряются Учителю. При немъ состоитъ Помощникъ, пре-

вѣйскаго, kształcenie uzdatnionych gospodarzy i rolników, oraz sposobie nie niższych oficyalistów do rozmaitych gałęzi gospodarstwa.

§ 2.

W każdej gubernii Królestwa Polskiego urządza się na pierwszy raz po jednej Szkole Rolniczej, a to w miarę obmyślenia potrzebnych na ten cel lokalności. W razie możliwości, może być zaprowadzona i większa liczba Szkół Rolniczych, po wzajemnem zgodzeniu się Namiestnika Królestwa Polskiego i Ministra Oświecenia Narodowego.

§ 3.

Dla każdej Szkoły Rolniczej wyznacza się potrzebna ilość gruntu z odpowiednim lokalem, budowlami gospodarskimi i z tém wszystkiem, co jest niezbędnem do prowadzenia na tym gruncie należytego gospodarstwa.

§ 4.

W celu rychlejszego zaprowadzenia Szkół Rolniczych, takowe, podług uznania Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, mogą być, na zasadach objętych w niniejszej Ustawie, urządane i w majątnościach prywatnych, w których wzorowe pod każdym względem gospodarstwo jest zaprowadzone. W takim razie Kurator Okręgu, za decyzją Rady Administracyjnej Królestwa, zawiera z właścicielami takich majątności kontrakt, w którym mają być szczegółowo oznaczone wzajemne stosunki i obowiązki właścicieli i władzy naukowej, pod względem utrzymywania Szkół wspomnianych.

§ 5.

Szkoły Rolnicze zostają pod zwierzchnictwem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 6.

Bezpośredni zarząd Szkoły Rolniczej, prowadzenie gospodarstwa w folwarku, jeżeli Szkoła takowy ma sobie na własność dany, wykład przedmiotów naukowych w Szkole, kierowanie praktycznemi gospodarczo-wiejskiemi zatrudnieniami uczniów i nadzór nad ich prowadzeniem się, powierza się Nauczycielowi. Ma on dodanego Pomocnika, mianowicie do wy-

имущественно для преподаванія въ Школѣ общихъ учебныхъ предметовъ. Сверхъ того, при Школѣ находится прислуга, а если Школа имѣетъ собственную свою ферму, то при оной состоитъ также соотвѣтственное число низшихъ служителей, необходимыхъ для веденія хозяйства.

§ 7.

По усмотрѣнію Попечителя Варшавскаго учебнаго округа, ближайшее наблюденіе за Земледѣльческою Школою можетъ быть поручено одному изъ помѣщиковъ губерніи, извѣстному познаніями по части сельскаго хозяйства и усердіемъ въ семъ отношеніи.

§ 8.

Учитель и Помощникъ его назначаются Попечителемъ Варшавскаго учебнаго округа. Нижніе служители избираются и опредѣляются Учителемъ Школы.

Пріемъ учениковъ.

§ 9.

Въ каждой Земледѣльческой Школѣ полагается по 25 учениковъ. Въ случаѣ надобности и возможности, число это можетъ быть увеличено, съ разрѣшенія Попечителя Варшавскаго учебнаго округа.

§ 10.

Пріемъ учениковъ въ Земледѣльческія Школы производится съ 20 Октября (1 Ноября) по 29 Октября (10 Ноября). Въ случаѣ имѣющихся вакансій, могутъ быть принимаемы ученики и въ другое время.

§ 11.

Въ Земледѣльческую Школу принимаются дѣти всѣхъ сословій, преимущество же отдается дѣтямъ поселянъ. Желające поступить въ Школу должны быть не моложе 13-ти и не старѣе 18-ти лѣтъ. При томъ они должны быть совершенно здоровы. Дѣти слабаго здоровья, или одержимыя хроническими болѣзнями, въ Школу не принимаются. Умѣющіе читать и писать по-польски и по-русски и знающіе катихизисъ и четыре первыхъ правила ариѳметики, могутъ быть приняты прямо въ высшее Отдѣленіе; не имѣющіе сихъ знаній принимаются въ низшее Отдѣленіе.

кладу в Школе общихъ предметовъ научныхъ. Прочъ того, при Школе znajduje się służba niższa; jeżeli zaś Szkoła ma własny folwark, w takim razie utrzymywana w niej będzie odpowiednia liczba służby niższej, potrzebnej do prowadzenia gospodarstwa.

§ 7.

Podług uznania Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, bliższy nadzór nad Szkołą Rolniczą może być powierzonym jednemu z Obywateli właściwej gubernii, znanemu z posiadanych wiadomości w gospodarstwie wiejskiem i z zamieszkania w tym względzie.

§ 8.

Nauczyciela i Pomocnika jego mianuje Kurator Okręgu Naukowego Warszawskiego. Służbę niższą wybiera i przyjmuje Nauczyciel Szkoły.

Przyjmowanie uczniów.

§ 9.

W każdej Szkole Wiejskiej ustanawia się liczba uczniów 25. W razie potrzeby i możliwości, liczba ta może być powiększona, za decyzją Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 10.

Przyjmowanie uczniów do Szkół Rolniczych odbywa się od dnia 20 Października (1 Listopada) do 29 Października (10 Listopada). W razie wakansów, mogą być przyjmowani uczniowie i w innym czasie.

§ 11.

Do Szkoły Rolniczej przyjmują się chłopcy wszelkich stanów; pierwszeństwo mają synowie włościan. Pragnący zapisać się do Szkoły winni być nie młodsi nad lat 13, nie starsi nad 18, obok tego powinni być zupełnie zdrowi; dzieci słabowitego zdrowia, lub z oznakami chorób chronicznych przyjmowane nie będą. Umiejący katechizm, czytać i pisać po polsku i po rosyjsku, tudzież cztery działania arytmetyczne, mogą być przyjęci wprost do oddziału wyższego; nie posiadający zaś tych wiadomości przyjmują się do oddziału niższego.

§ 12.

Желающий поступить въ Земледѣльческую Школу обязанъ представить метрическое свидѣтельство, медицинское свидѣтельство о состояніи здоровья и о томъ, что у него была природная или прививная оспа, легитимационную книжку или видъ отъ мѣстнаго начальства, и письменное обязательство родителей или опекуновъ объ исправномъ взносіъ установленной въ Школѣ платы.

§ 13.

Прошенія о поступленіи въ Земледѣльческую Школу съ приложеніемъ исчисленныхъ выше документовъ, подаются на имя Учителя Школы, который, по испытаніи кандидатовъ и разсмотрѣніи представленныхъ ими документовъ, дѣлаетъ распоряженіе о приѣмѣ ихъ.

§ 14.

За ученіе и содержаніе ученика въ Земледѣльской Школѣ полагается плата по 50 руб. въ годъ. Ученики получаютъ помѣщеніе, столъ, одежду, отопленіе, освѣщеніе, бѣлье, учебныя пособія и врачебную помощь. Для послѣдней или приглашается ближайшій мѣстный врачъ, или ученикъ помѣщается въ ближайшую казенную больницу.

§ 15.

Количество платы можетъ быть измѣнено съ разрѣшенія Попечителя Варшавскаго учебнаго округа, по обсужденіи сего предмета въ Совѣтѣ Народнаго Просвѣщенія.

§ 16.

Плата вносится пополугодно впередъ съ 20 Октября (1 Ноября) по 29 Октября (10 Ноября) и съ 19 Апрѣля (1 Мая) по 28 Апрѣля (10 Мая), и не возвращается, если ученикъ до истеченія этого срока, по какимъ нибудь причинамъ, будетъ изъ Школы.

§ 17.

Въ случаѣ поступленія ученика въ Школу не въ началѣ полугодія, плата берется по расчету съ 1 числа того мѣсяца, въ которомъ онъ поступилъ, до начала слѣдующаго полугодія.

§ 18.

Ученики, за которыхъ плата не будетъ внесена въ уста-

§ 12.

Pragnący być przyjętym do Szkoły Rolniczej winien złożyć metrykę urodzenia, świadectwo lekarskie o stanie zdrowia i o odbyciu ospy naturalnej lub szczepionej; książeczkę legitymacyjną lub świadectwo miejscowej władzy, i deklarację na piśmie rodziców lub opiekunów, iż akuratnie wnosić będą ustanowioną opłatę szkolną.

§ 13.

Prośby o przyjęcie do Szkoły Rolniczej, wraz z wymienionemi wyżej dowodami, podają się do Nauczyciela Szkoły, który, po wyegzaminowaniu kandydatów i rozpoznaniu dowodów, przyjmuje ich do Szkoły.

§ 14.

Za naukę i utrzymanie ucznia w Szkole Rolniczej ustanawia się opłata po rub. sr. 50 rocznie. Uczniowie otrzymują pomieszkanie, stół, odzież, opał, światło, bieliznę, pomoce naukowe i pomoc lekarską; w razie słabości ucznia, wzywany będzie najbliższy Lekarz miejscowy, lub uczeń umieszczony zostanie w najbliższym szpitalu rządowym.

§ 15.

Wysokość opłaty może być zmienioną, za decyzją Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, po rozpoznaniu tego przedmiotu w Radzie Wychowania Publicznego.

§ 16.

Opłata wnosi się w półrocznych ratach z góry od 20 Października (1 Listopada) do 29 Października (10 Listopada) i od 19 Kwietnia (1 Maja) do 28 Kwietnia (10 Maja), i nie zwraca się, jeżeli uczeń przed upływem tego czasu opuści z jakiegobądź powodu Szkołę.

§ 17.

W razie przyjęcia ucznia do Szkoły nie z początkiem półroczna, opłata pobiera się w tej ilości, jaka przypada od 1-go tego miesiąca, w którym został przyjęty, do początku następnego półroczna.

§ 18.

Uczniowie, za których opłata szkolna nie będzie wniesiona

новленные сроки, отсылаются къ лицамъ, которыя представили упомянутое въ § 12 обязательство, а за время, которое они находились въ Школѣ, деньги взыскиваются съ этихъ лицъ, на основаніи общаго положенія о казенныхъ взысканіяхъ.

Часть учебная.

§ 19.

Обученіе въ Земледѣльческихъ Школахъ есть двойное: классное, состоящее изъ уроковъ, на которыхъ сообщаются мальчикамъ свѣдѣнія изъ сельскаго хозяйства и преподаются необходимѣйшіе званию ихъ общіе предметы, и практическое, заключающееся въ сельско-хозяйственныхъ занятіяхъ на принадлежащей Школѣ фермѣ или въ имѣніи, гдѣ помѣщена Школа, въ упражненіяхъ въ черченіи, въ съемкѣ, въ нивелировкѣ, въ сельскомъ счетоводствѣ и въ упражненіяхъ, могущихъ дать понятіе о строительномъ искусствѣ. Предметы спеціальнаго обученія, соотвѣтственно предназначенію учениковъ, суть: сельское хозяйство, садоводство, огородничество, скотоводство, разведеніе домашнихъ птицъ, пчеловодство, рыбоводство, свѣдѣнія изъ лѣсоводства, необходимѣйшія познанія скотоврачеванія, наставленіе въ съемкѣ, основанія простѣйшей нивелировки, понятія о сельскомъ строительномъ искусствѣ. Къ общимъ предметамъ обученія принадлежатъ: катихизисъ и Священная исторія, чтеніе и письмо по-русски и по-польски, начальная ариѳметика, необходимѣйшія свѣдѣнія изъ начальной геометріи, нужнѣйшія свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ, примѣненныя къ сельскому хозяйству, краткая географія Имперіи и Царства Польскаго, чистописаніе и черченіе. Ученики, смотря по познаніямъ своимъ, раздѣляются на два Отдѣленія: низшее и высшее. Въ низшемъ Отдѣленіи они обучаются катихизису, чтенію, письму, счисленію, чистописанію, черченію и знакомятся съ доступными имъ свѣдѣніями по части сельскаго хозяйства и съ практическими сельско-хозяйственными занятіями. Обученіе прочимъ предметамъ и дальнѣйшее совершенствованіе въ томъ, чему ученики обучались въ низшемъ Отдѣленіи, производится въ Отдѣленіи высшемъ.

в czasie przepisany, odesłani być mają do tych osób, które złożyły deklaracyę, zastrzeżoną w § 12-m, a za czas, przez który znajdowali się w Szkole, należność egzekwuje się od tychże osób, na zasadzie ogólnych przepisów co do rządowych należności.

Część naukowa.

§ 19.

Nauka w Szkołach Rolniczych odbywa się w sposób dwójaki: pierwszy na lekcyach, w których wykładają się uczniom wiadomości z gospodarstwa wiejskiego i potrzebniejsze w ich stanie przedmioty ogólne, drugi praktyczny, a mianowicie: uczniowie zajmują się czynnościami gospodarczo-wiejskimi w folwaraku należącym do Szkoły, lub w majątności, gdzie Szkoła jest pomieszczona, uprawiają się w rysunki techniczne, w zdejmowanie planów mierniczych i niwelacyjnych, w prowadzenie rachunkowości wiejskiej, i w rysunki, mogące im dać wyobrażenie o budownictwie wiejskiem. Przedmioty specyalne, wykładane w Szkole odpowiednio do przeznaczenia uczniów, są następujące: gospodarstwo wiejskie, ogrodnictwo, o uprawie warzywa, o chodowli bydła, o chodowaniu ptactwa domowego, pszczolnictwo, rybołówstwo, wiadomości z leśnictwa, potrzebniejsze wiadomości z weterynaryi, nauka zdejmowania planów mierniczych, zasady najprostszey niwelacyi, wiadomości z budownictwa wiejskiego. Z ogólnych zaś przedmiotów uczniowie uczą się: katechizmu i historyi Ś-tėj; czytania i pisania po polsku i po rosyjsku; arytmetyki początkowej; niezbędnych wiadomości: z geometryi początkowej, z nauk przyrodzonych z zastosowaniem do gospodarstwa wiejskiego; jeografii Cesarstwa Rosyjskiego i Królestwa Polskiego w krótkości, kalligrafii i rysunków linearnych. Uczniowie, stosownie do usposobienia, dzielą się na dwa Oddziały: niższy i wyższy. W Oddziale niższym uczą się: katechizmu, czytania i pisania, rachunków, kalligrafii, rysunków, oraz obeznawani są z przystępnemi dla nich wiadomościami z nauki gospodarstwa wiejskiego i z praktycznemi zajęciami gospodarczo-wiejskimi. Wykład pozostałych przedmiotów i dalsze doskonalenie się w tém, czego się uczniowie uczyli w niższym Oddziale, odbywa się w Oddziale wyższym.

§ 20.

Курсъ ученія въ низшемъ Отдѣленіи полагается годичный или двухгодичный, смотря по познаніямъ и успѣхамъ учениковъ; въ высшемъ же Отдѣленіи продолжается отъ трехъ до четырехъ лѣтъ, смотря по способностямъ, прилежанію и успѣхамъ учащихся. Учебный годъ начинается съ 20 Октября (1 Ноября) и оканчивается 19 (31) Октября. Вакацій не полагается.

§ 21.

На преподаваніе учебныхъ предметовъ, поименованныхъ въ § 19, назначается зимою, въ низшемъ Отдѣленіи по три, въ высшемъ—по четыре часа въ день, а лѣтомъ, въ низшемъ Отдѣленіи по два, въ высшемъ—по три часа въ день.

§ 22.

Какъ самое преподаваніе учебныхъ предметовъ, такъ и вообще обученіе учениковъ въ Земледѣльческихъ Школахъ, должно быть преимущественно практическое, а посему свободное отъ класснаго ученія время обращается на практическія селско-хозяйственныя занятія, которыя производятся подъ руководствомъ и наблюденіемъ Учителя Школы. Ученики проходятъ поочередно и систематически всѣ полевые и огородныя работы, а равно все то, что касается хожденія за лошадьми, рогатымъ скотомъ и овцами и разведенія оныхъ, и сами занимаются работами, приобретаая практическій навыкъ въ употребленіи хозяйственныхъ орудій и машинъ. Сверхъ того, ученики, преимущественно зимою, по возможности, обучаются ремесламъ, необходимымъ въ селскомъ хозяйствѣ.

§ 23.

Обученіе въ Земледѣльческихъ Школахъ Закону Божию Римско-Католическаго исповѣданія возлагается на мѣстныхъ Священниковъ, по примѣру Первоначальныхъ Училищъ. Если въ Школахъ сихъ находятся ученики другихъ вѣроисповѣданій, то, по мѣрѣ мѣстныхъ способовъ, доставляется имъ возможность поучаться правиламъ исповѣдуемой ими вѣры.

§ 24.

Сельско-хозяйственныя работы на принадлежащей Школѣ фермѣ должны быть производимы самими учениками, при помощи наемныхъ работниковъ, сообразно обширности фермы. Производство таковыхъ работъ, при надлежащемъ объясне-

§ 20.

Курсъ наукъ въ Oddziale niższym może być jednoroczny lub też dwuletni, a to stosownie do usposobienia i postępu uczniów; w Oddziale zaś wyższym trwa od lat trzech do czterech, w miarę zdolności, pilności i postępu uczniów. Rok szkolny rozpoczyna się z dniem 20 Października (1 Listopada), a kończy się z dniem 19 (31) Października. Wakacyj szkolnych niema.

§ 21.

Na wykład przedmiotów naukowych, wymienionych w § 19-m, przeznaczają się w zimie, w Oddziale niższym po trzy, w wyższym po cztery godziny dziennie; a w lecie, w Oddziale niższym po dwie, a w wyższym po trzy godziny dziennie.

§ 22.

Tak wykład przedmiotów, jak w ogóle i nauka w Szkołach Rolniczych powinny być przedewszystkiem praktyczne, i dla tego czas wolny od nauk ma być użyty na praktyczne zajęcia gospodarsko-wiejskie, które odbywają się pod kierunkiem i nadzorem Nauczyciela Szkoły. Uczniowie przechodzić winni kolejno i systematycznie wszystkie roboty polne i ogrodowe, tudzież to wszystko, co się odnosi do chowu koni, bydła rogatego i owiec, i sami zajmować się mają temi robotami, dla nabycia praktycznej wprawy w użyciu narzędzi i maszyn rolniczych. Prócz tego uczniowie, szczególnie w porze zimowej, w miarę możliwości, uczą się rzemiosł, niezbędnych w gospodarstwie wiejskiem.

§ 23.

Wykład nauki Religii Rzymsko-Katolickiej w Szkołach Rolniczych porucza się miejscowym duchownym, jak to ma miejsce w szkołach elementarnych. Jeżeli w Szkołach Rolniczych znajdować się będą uczniowie innych wyznań, to, w miarę możliwości miejscowej, podaną im będzie sposobność uczenia się zasad swojej wiary.

§ 24.

Roboty gospodarczo-wiejskie w folwarku, należącym do Szkoły, powinny być skutecznie przez samych uczniów przy pomocy najemników, stosownie do obszerności folwarku. Wy-

нии со стороны Учителя, послужить ученикамъ вѣрнѣйшимъ средствомъ къ изученію сельскаго хозяйства. По усмотрѣнію Учителя Школы и съ утверждения Попечителя округа, прилежные ученики высшаго Отдѣленія, приобрѣвшіе надлежащій навыкъ въ работахъ, получаютъ за трудъ свой плату въ соразмѣрности $\frac{1}{3}$ или $\frac{1}{2}$ платы, какая дается наемнымъ работникамъ. Этой платѣ ведется расчетъ, и она выдается ученикамъ при выпускѣ ихъ изъ Школы. Преимуществомъ симъ лѣнныя и неисправныя ученики не пользуются.

§ 25.

Учебные предметы преподаются по программамъ, утвержденнымъ Совѣтомъ Народнаго Просвѣщенія; занятія же учениковъ, сообразно съ временемъ года, подробно распределены будутъ въ Наставленіи, упомянутомъ въ § 64 сего Положенія.

§ 26.

Правила о дисциплинѣ и внутреннемъ порядкѣ, предписанныя для другихъ Училищъ Варшавскаго учебнаго округа, вполне примѣняются къ Земледѣльческимъ Школамъ.

§ 27.

Учебныя пособія Школы суть: хозяйство на принадлежащей Школѣ фермѣ, или въ имѣніи, гдѣ Школа помѣщается, коровники, овчарни, конюшни, дендрологическій питомникъ, пчельникъ, садъ и огородъ, собранія почвъ, образцы сельскохозяйственныхъ орудій, находящихся въ общемъ употребленіи въ Царствѣ Польскомъ, модели сельско-хозяйственныхъ строеній и соотвѣтственная бібліотека.

§ 28.

Въ концѣ учебнаго года производятся ученикамъ во всѣхъ пройденныхъ ими предметахъ, а также во всѣхъ практическихъ занятіяхъ, испытанія; годичныя — для опредѣленія степени успѣховъ учениковъ, не окончившихъ еще положеннаго курса наукъ, и окончательныя — для выпуска изъ Школы тѣхъ, кои пробыли установленный срокъ и прошли положенный курсъ ученія. При испытаніяхъ сихъ присутствуютъ: упомянутый въ § 7 Блеститель Школы, командированные Попечителемъ округа чиновники учебнаго вѣдомства и приглашенные лица, извѣстныя по части сельскаго хозяйства. По

кониюваніе таковыхъ работъ, обокъ належитого objaśnienia ze strony Nauczyciela, będzie dla uczniów najlepszym środkiem wyuczenia się gospodarstwa-wiejskiego. Wedle uznania Nauczyciela Szkoły, za decyzją Kuratora Okręgu, pilni uczniowie Oddziału wyższego, którzy nabyli należytej wprawy w robotach, będą za swą pracę wynagradzani w stosunku $\frac{1}{3}$ lub $\frac{1}{2}$ płacy, jaką pobierają robotnicy najemni. Z przyznawanych w tym sposobie wynagrodzeń utrzymuje się osobny rachunek, i należność ztąd pochodząca wypłaca się uczniom, przy wyjściu ich ze Szkoły. Z takowego wynagrodzenia nie mogą korzystać uczniowie leniwi i niedbali.

§ 25.

Przedmioty naukowe wykładają się podług programatów, zatwierdzonych przez Radę Wychowania Publicznego; zatrudnienia zaś uczniów, stosownie do pory roku, oznaczone będą po szczególe w Instrukcyi, o której mowa w § 64-m niniejszej Ustawy.

§ 26.

Przepisy karności i porządku wewnętrznego, dla innych zakładów Okręgu Naukowego Warszawskiego wydane, w zupełności stosują się do Szkół Rolniczych.

§ 27.

Pomoce naukowe Szkoły Rolniczej są: gospodarstwo w folwarku, należącym do Szkoły, lub w majątności, w której Szkoła pomieszczona, obory, owczarnie, stajnie, szkółka drzew, pszczelnik, ogród owocowy i warzywny, zbiór gatunków ziemi, modele gospodarczo-rolniczych narzędzi, powszechnie używanych w Królestwie Polskim, modele budynków gospodarskich i odpowiednia biblioteka.

§ 28.

W końcu roku szkolnego odbywają się z uczniami ze wszystkich wyłożonych przedmiotów, jakoteż i z zatrudnień praktycznych, egzamina: roczne, dla ocenienia postępu w naukach tych uczniów, którzy nie ukończyli jeszcze całego kursu nauk, i ostateczne — tych uczniów, którzy przebyli w Szkole ustanowiony przeciąg czasu i przeszli przepisany kurs nauk. Na egzaminach tych obecni będą: wymieniony w § 7-m Opiekun Szkoły, delegowani przez Kuratora Okręgu urzędnicy władzy nauko-

окончании испытаний, въ присутствіи тѣхъ же лицъ, а также родителей и родственниковъ учениковъ, производится Торжественный Актъ, на которомъ раздаются ученикамъ награды и свидѣтельства тѣмъ изъ нихъ, которые назначены къ выпуску.

§ 29.

Оцѣнка учениковъ по поведенію, прилежанію, успѣхамъ въ наукахъ и способностямъ, равно удостоеніе ихъ наградъ и свидѣтельствъ, производится по даннымъ для другихъ учебныхъ заведеній Варшавскаго округа правиламъ. Награды ученикамъ, отличившимся по успѣхамъ въ наукахъ и по поведенію, даются на общепринятыхъ основаніяхъ въ сихъ же заведеніяхъ.

§ 30.

Ученики, окончившіе полный курсъ въ Земледѣльческой Школѣ, получаютъ свидѣтельства за подписью Блюстителя Школы и Учителей, по приложеннымъ подъ лит. *A* и *B* формамъ. Свидѣтельства сіи суть двухъ родовъ: ученикамъ, получившимъ среднимъ числомъ во всѣхъ предметахъ баллъ не менѣе четырехъ (4), даются свидѣтельства съ званіемъ Агрономическихъ Помощниковъ перваго разряда; тѣ же, которыхъ среднее число балловъ менѣе 4-хъ, получаютъ свидѣтельства съ званіемъ Агрономическихъ Помощниковъ втораго разряда. Ученики, получившіе въ среднемъ выводѣ балловъ менѣе 3, не удостоиваются свидѣтельства объ окончаніи курса наукъ въ Земледѣльческой Школѣ. Такимъ ученикамъ, равно какъ и тѣмъ, которые оставляютъ заведеніе до истеченія положеннаго срока, выдаются свидѣтельства только о пребываніи ихъ въ Школѣ.

Обязанности лицъ, къ Земледѣльческимъ Школамъ принадлежащихъ.

§ 31.

Учителю Земледѣльческой Школы вѣряется непосредственное управленіе оною. Онъ преподаетъ въ Школѣ учебные предметы, руководствуетъ практическими и сельско-хозяйственными занятіями учениковъ, если Школа имѣетъ собственную свою ферму; если же она помѣщена въ частномъ имѣніи, то при производящихся въ ономъ сельско-хозяйствен-

нѣй, tudzież zaproszone osoby znane w zawodzie gospodarskim. Po ukończeniu egzaminów, odbywa się w obec tychże osób, oraz rodziców i krewnych uczniów, akt uroczysty, na którym rozdawane są uczniom nagrody i świadectwa tym z nich, którzy odbyli całkowity kurs nauk.

§ 29.

Ocenianie uczniów pod względem sprawowania się, pilności, postępu w naukach i zdolności, tudzież przyznawanie im nagród i świadectw, odbywa się wedle przepisów wydanych dla innych zakładów naukowych Okręgu Warszawskiego. Nagrody dla uczniów, odznaczających się postępem w naukach i sprawowaniem się, udzielane będą podług przyjętych zasad w tychże zakładach.

§ 30.

Uczniowie, którzy ukończyli całkowity kurs nauk w Szkole Rolniczej, otrzymują świadectwa z podpisem Opiekuna Szkoły i Nauczycieli, wedle dołączonych tu pod lit. *A* i *B* wzorów. Świadectwa te są dwójakiego rodzaju: uczniom, którzy w ogólnym rezultacie ze wszystkich przedmiotów naukowych otrzymają nie mniej jak czwórkę (4), wydają się świadectwa na stopień Pomocników Agronomicznych 1-jej klasy; tym zaś, którzy w ogólnym rezultacie otrzymają mniej jak czwórkę, wydają się świadectwa na stopień Pomocników Agronomicznych 2-jej klasy. Uczniowie, którym w ogólnym rezultacie nie wypada trójka, nie otrzymują świadectwa z ukończonego kursu nauk w Szkole Rolniczej. Takim uczniom, równie jak i tym, którzy opuszczają Szkołę przed upływem przepisanych lat, wydają się tylko świadectwa z pobytu w Szkole.

Obowiązki osób, do Szkoły Rolniczej należących.

§ 31.

Nauczycielowi Szkoły Rolniczej porucza się bezpośredni zarząd Szkoły. Wykłada on przedmioty naukowe, kieruje praktycznymi gospodarsko-wiejskimi zatrudnieniami uczniów, jeśli Szkoła posiada własny folwark; jeżeli zaś mieści się w majątności prywatnej, to przy odbywaniu w niej robót gospodarczo-wiejskich, udziela uczniom potrzebne objaśnienia; ma nadzór

ныхъ работахъ, дѣлаетъ имъ надлежащія объясненія; онъ имѣетъ надзоръ за поведеніемъ учащихся, ведетъ хозяйство въ принадлежащемъ Школѣ участкѣ земли, имѣетъ надзоръ за всѣмъ имуществомъ Школы и заботится о благосостояніи заведенія во всѣхъ отношеніяхъ.

§ 32.

Учитель Школы, имѣющей собственную свою ферму, представляетъ ежегодно на утвержденіе Попечителя учебнаго округа составленный имъ, съ общаго согласія съ Блюстителемъ Школы, планъ, по которому должно быть ведено хозяйство на принадлежащей Школѣ землѣ, и приводитъ этотъ планъ въ исполненіе. Въ случаѣ необходимости, по непредвидѣннымъ обстоятельствамъ, отступить въ нѣкоторыхъ подробностяхъ отъ утвержденного плана, Учитель испрашиваетъ на то разрѣшенія Попечителя.

§ 33.

Въ Земледѣльческой Школѣ, какъ имѣющей собственную свою ферму, такъ и учрежденной въ частномъ имѣніи, ведется журналъ производимымъ каждый день сельско-хозяйственнымъ работамъ. Журналъ сей ведутъ назначенные для сего Учителемъ ученики, подъ ближайшимъ его наблюденіемъ и руководствомъ.

§ 34.

По учебной части, Учитель представляетъ Попечителю ежегодно два подробныя донесенія о занятіяхъ въ Школѣ: одно послѣ начатія курсовъ, а другое, по окончаніи учебнаго года; по части же административной, именно, относительно устройства и хода хозяйственной части, онъ представляетъ донесенія всякіе три мѣсяца. Наконецъ, по истеченіи каждаго года, представляетъ отчетъ о состояніи и занятіяхъ Школы.

§ 35.

Въ случаѣ важныхъ и не терпящихъ отлагательства дѣлъ, Учитель имѣетъ право увольнять подчиненныя ему лица въ отпускъ на 6 дней. На отсутствіе болѣе продолжительное онъ испрашиваетъ разрѣшенія Попечителя.

§ 36.

Помощнику Учителя Земледѣльческой Школы поручаетъ

над ихъ справованіемъ сѣ, prowadzi gospodarstwo na gruntach do Szkoły należących, strzeże własności szkolnej i stara się o dobry pod każdymъ względemъ stan Szkoły.

§ 32.

Nauczyciel Szkoły, posiadający własny folwark, przedstawia corocznie do zatwierdzenia Kuratorowi Okręgu Naukowego ułożony przez niego, za wspólnymъ zgodzeniem się z Opiekunem Szkoły, plan, wedle którego winno być prowadzone gospodarstwo na gruntach do Szkoły należących, i wprowadza plan ten w wykonanie. W razie koniecznymъ odstąpienia, dla nieprzewidzianychъ okoliczności, w niektórychъ szczegółachъ od planu zatwierdzonego, Nauczyciel uprasza o decyzję Kuratora.

§ 33.

W Szkole Rolniczej takъ mającej własny folwark, jakoteż będącej w majątności prywatnej, utrzymywany być winien dziennik wykonywanychъ codziennie robótъ gospodarczo-wiejskich. Dziennik ten prowadzą wyznaczani do tego przez Nauczyciela uczniowie, pod jego bliższymъ nadzoremъ i kierunkiemъ.

§ 34.

Pod względemъ naukowymъ, Nauczyciel przedstawia Kuratorowi corocznie dwa szczegółowe rapporta o czynnościachъ w Szkole: jeden po rozpoczęciu kursówъ, drugi po skończeniu roku szkolnego; pod względemъ zaś administracyjnymъ, mianowicie co do urzządzenia i prowadzenia części gospodarskiej, przedstawia rapporta kwartalne. Nakoniec, po upływie każdego roku, przedstawia sprawozdanie o stanie Szkoły i jejъ działaniachъ.

§ 35.

Dla ważnychъ i nie cierpiącychъ zwłoki interesówъ, Nauczyciel ma prawo udzielać podwładnymъ osobomъ urlopъ na dni 6. Na czasъ zaś dłuższy wyjednywa decyzję Kuratora Okręgu.

§ 36.

Pomocnikъ Nauczyciela Szkoły Rolniczej zajmuje się szcze-

ся преимущественно преподавание общих предметов. Сверх того, онъ помогаетъ Учителю въ надзорѣ за учениками и содѣйствуетъ ему въ другихъ мѣрахъ, для водворенія порядка и обезпеченія успѣховъ въ наукахъ. Ему вѣняется также въ обязанность помогать Учителю по письменной части и по счетоводству.

§ 37.

Обязанности Учителя и Помощника его по учебной и нравственно-наблюдательной части, въ подробности опредѣлены Училищнымъ Уставомъ.

§ 38.

Блюститель Земледѣльской Школы имѣетъ общій надзоръ за ходомъ управленія и состояніемъ оной, посѣщаетъ Школу по возможности чаще, присутствуетъ на испытаніяхъ, но не дѣлаетъ никакихъ распоряженій и только сообщаетъ Учителю словесно или письменно свои замѣчанія, въ случаѣ же, если найдетъ это нужнымъ, представляетъ о своихъ замѣчаніяхъ Попечителю учебного округа.

Форма одежды.

§ 39.

Учитель Земледѣльской Школы и Помощникъ его носятъ мундиры, установленные для Варшавскаго учебного округа.

§ 40.

Ученики Земледѣльскихъ Школъ носятъ: 1) зимою двубортную куртку сѣраго сукна, съ отложнымъ воротникомъ суконнымъ такого же цвѣта, съ костяными пуговицами, по четыре на каждомъ борту; лѣтомъ такую же куртку сѣраго холста; 2) панталоны, зимою суконные сѣрые, а лѣтомъ изъ сѣраго холста; 3) фуражку изъ сѣраго сукна съ козырькомъ безъ околышка; 4) байковую бурку темнаго цвѣта съ капишономъ и съ подбоемъ изъ зеленой фланели.

Содержаніе и отчетность Земледѣльскихъ Школъ.

§ 41.

Лица, принадлежащія къ Земледѣльскимъ Школамъ, помѣщаются въ строеніяхъ сихъ Школъ и пользуются казеннымъ отопленіемъ. Помощникъ Учителя пользуется также

гólniej wykładem przedmiotów ogólnych. Prócz tego pomaga Nauczycielowi w dozorze uczniów i w tém wszystkiém, co ma na celu utrzymanie porządku i zapewnienie należytej korzyści w naukach. Obowiązkiem jest także jego pomagać Nauczycielowi w prowadzeniu korespondencji i rachunków.

§ 37.

Obowiązki Nauczyciela i jego Pomocnika tak pod względem naukowym, jakoteż wychowawczym, po szczególe są określone w Ustawie szkolnej.

§ 38.

Opiekun Szkoły ma nadzór ogólny nad prowadzeniem i stanem Szkoły, zwiedza ją, o ile możności najczęściej, jest obecnym przy egzaminach, lecz sam nie czyni żadnych rozporządzeń, udziela tylko Nauczycielowi ustnie lub na piśmie swoje uwagi; w razie zaś, jeżeli uzna to za potrzebne, komunikuje takowe Kuratorowi Okręgu Naukowego.

Forma ubioru.

§ 39.

Nauczyciel Szkoły Rolniczej i Pomocnik jego noszą mundury ustanowione dla Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 40.

Ubranie uczniów Szkoły Rolniczej składa się: 1) na zimę, z kurtki zapinanej na dwa rzędy, z sukna koloru szaraczkowego, z kołnierzem sukiennym wykładanym, takiegoż samego koloru, z guzikami rogowymi po cztery na każdej stronie; a na lato z takiejże samej kurtki z szarego płótna; 2) ze spodni sukiennych szaraczkowego koloru na zimę, a na lato z płótna szarego; 3) z czapki z sukna szaraczkowego, z daszką, bez obwódki; 4) z burki bajowej koloru ciemnego z kapturem, podszycją flanelą koloru zielonego.

Utrzymanie i część rachunkowa Szkoły Rolniczej.

§ 41.

Osoby, należące do składu Szkół Rolniczych, mają pomieszczenie w zabudowaniach tych Szkół i otrzymują opał i światło. Pomocnik Nauczyciela ma także stół razem z ucznia-

столомъ, вмѣстѣ съ учениками, или же ему отпускаются столовые деньги въ соразмѣрности того количества, какое будетъ отпускаемо на одного ученика. Учителю же дозволяется пользоваться для своего стола овощами изъ принадлежащаго Школѣ огорода. Нижніе служители, смотря по мѣстнымъ удобствамъ, или получаютъ продовольствіе натурою, или же пользуются столомъ съ кухни учениковъ.

§ 42.

Учитель Земледѣльской Школы получаетъ жалованья 450 руб., Помощникъ его — 120 руб. Затѣмъ другіе расходы по содержанію Земледѣльской Школы и на веденіе хозяйства, если Школа имѣетъ собственную ферму, опредѣляются составляемою ежегодно смѣтою, которая утверждается, по разсмотрѣніи въ Совѣтѣ Народнаго Просвѣщенія, Попечителемъ учебнаго округа. При опредѣленіи расходовъ на пищу, на обмундированіе и на бѣлье для учениковъ Школы, принимается въ руководство табель, приложенная къ Высочайше утвержденному въ 29 день Декабря 1857 г. Уставу Института Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ Мармонтѣ и состоящей при немъ Сельской Школы.

§ 43.

Расходы на содержаніе Земледѣльскихъ Школъ покрываются суммою, отпускаемою на сей предметъ изъ Казны Царства и помѣщенною въ бюджетѣ Варшавскаго учебнаго округа, въ количествѣ 10,000 руб., платою, взимаемою съ учениковъ, а въ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ Школа имѣетъ свою собственную ферму, и доходами, получаемыми съ этой фермы.

§ 44.

Деньги, назначенныя на содержаніе Земледѣльской Школы, ассигнуются чрезъ ближайшее къ оной Казначейство и расходуются установленнымъ въ Царствѣ Польскомъ порядкомъ. Въ это же Казначейство вносится плата съ учениковъ тѣмъ же порядкомъ, какой предписанъ для другихъ учебныхъ заведеній Варшавскаго учебнаго округа. Могущіе быть доходы съ имѣнія, принадлежащаго Школѣ, также вносятся въ означенное Казначейство.

§ 45.

Поставка одежды, обуви, сѣстныхъ припасовъ и другихъ

ми, lub otrzymuje pieniądze na stół, w stosunku kwoty wyznaczonej na stołowanie jednego ucznia. Nauczycielowi dozwala się na swoją potrzebę używać warzywa z ogrodu szkolnego. Służba niższa, w miarę jak to będzie dogodniej, albo otrzymuje artykuły do życia w naturze, lub też ma stół z kuchni dla uczniów.

§ 42.

Nauczyciel Szkoły Rolniczej pobiera rocznej płacy rsr. 450, Pomocnik jego rsr. 120. Inne wydatki na utrzymanie Szkoły i na prowadzenie gospodarstwa, jeżeli Szkoła posiada własny folwark, uskuteczniają się podług szczegółowego etatu, corocznie sporządzanego i zatwierdzanego przez Kuratora Okręgu, po roztrząśnieniu w Radzie Wychowania Publicznego. Przy oznaczaniu wydatków na żywność, ubranie i bieliznę dla uczniów Szkoły, ma się na względzie wykaz dołączony do Najwyżej zatwierdzonej pod dniem 29 Grudnia 1857 roku Ustawy dla Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa w Marymoncie, tudzież dla Szkoły Wiejskiej, przy tymże Instytucie będącej.

§ 43.

Wydatki na utrzymanie Szkół Rolniczych pokrywają się z funduszu wyznaczonego na ten cel ze Skarbu Królestwa i zamieszczonego na budżecie Okręgu Naukowego Warszawskiego, w wysokości rsr. 10,000, z opłaty od uczniów, a w miejscach, gdzie Szkoła posiada własny folwark, i z dochodów tegoż folwarku.

§ 44.

Fundusze wyznaczone na utrzymanie Szkoły Rolniczej assygnują się na najbliższą kasę i wydatkują się według przepisów obowiązujących w Królestwie Polskim. Do téjże kasy wnosi się opłata za uczniów, podług porządku przyjętego w innych zakładach Okręgu Naukowego Warszawskiego, tudzież wpływy otrzymywane z gruntów, do Szkoły Rolniczej należących.

§ 45.

Dostawa ubioru, obuwia, zapasów żywności i innych po-

надобностей въ значительномъ количествѣ производится по контрактамъ, заключаемымъ съ общаго согласія съ Блюстителемъ Школы и съ разрѣшенія Попечителя округа. Въ Школахъ, учрежденныхъ въ частныхъ имѣніяхъ, поставка всѣхъ сихъ надобностей будетъ зависѣть отъ условій заключеннаго съ владѣльцами сихъ имѣній договора.

§ 46.

Отчетность вообще производится по установленному въ Царствѣ Польскомъ порядку. Форма шнуровыхъ книгъ, вѣдомостей, описей и проч., равно какъ порядокъ полученія и расходования суммъ, опредѣлены будутъ въ Наставленіи, о коемъ въ § 64 сего Положенія упомянуто.

§ 47.

Такъ какъ, согласно § 44, всѣ доходы и расходы суммъ, для Земледѣльческихъ Школъ опредѣленныхъ, сосредоточиваются въ ближайшихъ къ онымъ Казначействахъ, то отчетъ о сихъ суммахъ, на основаніи существующихъ постановленій, представляется на ревизію въ Высшую Счетную Палату сими Казначействами, вмѣстѣ съ общимъ отчетомъ.

§ 48.

На пищу для учениковъ и лицъ, принадлежащихъ къ Земледѣльческимъ Школамъ, если продовольствованіе возложено будетъ на Учителя, онъ получаетъ ежемѣсячно изъ подлежащаго Казначейства причитающуюся по смѣтному на сей предметъ назначенію сумму, расходъ которой очищается вѣдомостью, сколько учениковъ и другихъ лицъ, имѣвшихъ право пользоваться казеннымъ столомъ, состояло въ Земледѣльской Школѣ.

§ 49.

Для текущихъ расходовъ по Земледѣльской Школѣ, если Школа имѣетъ собственное свое хозяйство, выдается въ распоряженіе Учителя до 150 руб., расходъ коихъ онъ записываетъ въ выдаваемую ему ежегодно шнуровую книгу. По израсходованіи сей суммы, Учитель представляетъ Попечителю учебнаго округа шнуровую книгу, по повѣркѣ которой выдается ему вновь таковая же сумма.

§ 50.

Въ видахъ доставленія большихъ средствъ для веденія

требъ въ значнѣйшій ілоści odbywa się за kontraktami, zawieranimi za wspólną zgodą Nauczyciela z Opiekunem Szkoły, z decyzji Kuratora Okręgu. W Szkołach pomieszczonych w majątnościach prywatnych, dostawa tych wszystkich potrzeb będzie zależała od umowy zawartej z właścicielami tychże posiadłości.

§ 46.

Rachunkowość w ogóle odbywa się według porządku ustanowionego w Królestwie Polskim. Forma ksiąg sznurowych, wykazów, inwentarzy i t. d., jak również sposób podnoszenia i wydatkowania funduszków, przepisane będą oddzielną instrukcją, o której wzmianka w § 64-m niniejszej Ustawy.

§ 47.

Ponieważ wedle § 44-go wszelkie wpływy i wydatki funduszków, na Szkoły Rolnicze oznaczonych, koncentrują się w najbliższych kassach skarbowych, rachunek zaś z obrotu tych funduszków, stosownie do obowiązujących przepisów, też kassy w ogólnym swoim rachunku przedstawiają. Najwyższej Izbie Obrachunkowej do rewizji.

§ 48.

Na żywność dla uczniów i osób do Szkół Rolniczych należących, jeżeli żywienie ich poruczonem będzie Nauczycielowi, tenże otrzymuje co miesiąc z właściwej kassy odpowiedni fundusz, przypadający wedle oznaczenia etatowego, wydatek którego to funduszu usprawiedliwia złożeniem imiennej listy uczniów i osób, jakie istotnie były w Szkole i miały prawo do korzystania ze stołu szkolnego.

§ 49.

Na bieżące wydatki Szkoły Rolniczej, jeżeli ta ma własne swoje gospodarstwo, udziela się Nauczycielowi do rozporządzenia jego rsr. 150, których rozchód zapisuje tenże w księdze sznurowej, corocznie mu wydawaną. Po wydatkowaniu tej kwoty, Nauczyciel przedstawia Kuratorowi Okręgu Naukowego księgę sznurową, a po jej sprawdzeniu, zalicza mu się także sama kwota.

§ 50.

W celu podania tém więcj środków do prowadzenia gos-

хозяйства на фермѣ, составляющей собственность Школы, можетъ быть, по усмотрѣнію Попечителя округа, тамъ, гдѣ это сочтено будетъ нужнымъ, отпущена изъ общихъ суммъ округа, сообразно обширности фермы, сумма отъ 500 до 1,500 руб., которая будетъ составлять оборотный капиталъ фермы и имѣть быть со временемъ, по возможности, возвращена округу изъ доходовъ фермы.

§ 51.

Отчетъ о суммѣ, на веденіе хозяйства въ принадлежащемъ Земледѣльческой Школѣ участкѣ земли опредѣленной, и о оборотѣ продуктовъ, Учитель представляетъ, вмѣстѣ съ законными документами, по истеченіи каждаго года, Попечителю учебнаго округа. Послѣ повѣрки и первой ревизіи сего отчета въ Управленіи Варшавскаго учебнаго округа, и по скрѣпленіи Попечителемъ округа, вносится оный въ Высшую Счетную Палату на окончательную ревизію.

§ 52.

Ежели, въ видахъ сбереженія казенныхъ суммъ и полученія болѣе вѣрнаго дохода съ фермы, составляющей собственность Школы, а также для сокращенія многосложной отчетности, найдено будетъ для Школы полезнымъ отдать принадлежащую ей ферму въ арендное содержаніе Учителю, то сіе можетъ воспослѣдовать съ разрѣшенія Попечителя округа, по разсмотрѣніи дѣла въ Совѣтѣ Народнаго Просвѣщенія, съ тѣмъ однако условіемъ, чтобы и въ такомъ случаѣ представляемъ былъ Учителемъ упомянутый въ § 32 сего Положенія планъ хозяйства, который долженъ быть составляемъ съ цѣлью удобнѣйшаго изученія учениками селскаго хозяйства, и чтобы планъ сей былъ въ точности имъ исполняемъ. Однимъ изъ условій контракта, который по сему предмету будетъ заключаемъ съ Учителемъ, должно быть предоставленіе Учебному начальству права прекратить аренду во всякое время, когда это найдено будетъ нужнымъ.

§ 53.

Остатки отъ получаемыхъ Земледѣльческою Школою суммъ, и сбереженія отъ смѣтныхъ назначеній, употребляются, съ разрѣшенія Попечителя учебнаго округа, на раз-

подарства на folwarku, będącym własnością Szkoły, podług uznania Kuratora, może być tam, gdzie tego zajdzie potrzeba, stosownie do obszerności folwarku, zaforszuszowana z ogólnych funduszów Okręgu, kwota od 500 do 1,500 rubli, która stanowić będzie kapitał obrotowy folwarku i z czasem, w miarę możliwości, ma być zwróconą Okręgowi z dochodów tegoż folwarku.

§ 51.

Rachunek z obrotu funduszów, na prowadzenie gospodarstwa w należącym do Szkoły folwarku przeznaczonych, oraz produktów, przedstawia Nauczyciel wraz z wszelkimi dowodami Kuratorowi Okręgu, po upływie każdego roku. Po sprawdzeniu i dopełnieniu pierwszej rewizji w Zarządzie Okręgu Naukowego Warszawskiego, i po poświadczeniu takowego przez Kuratora Okręgu, rachunek ten przedstawionym zostaje Nafy wyższej Izbie Obrachunkowej, do ostatecznej rewizji.

§ 52.

Jeżeli w widokach oszczędności funduszów skarbowych i otrzymania pewniejszego dochodu z folwarku, będącego własnością Szkoły, tudzież dla skrócenia rozgałęzionej rachunkowości, będzie uznanem za pożyteczne dla Szkoły należący do niej folwark wypuścić w dzierżawę Nauczycielowi, to takowe wydzierżawienie może nastąpić, za decyzją Kuratora Okręgu Naukowego, po rozstrząśnieniu tego przedmiotu w Radzie Wychowania Publicznego, z warunkiem jednakże, aby w takim razie był przedstawiany przez Nauczyciela zastrzeżony w § 32-m niniejszej Ustawy plan gospodarstwa, który winien być sporządzany, w celu podania uczniom sposobności tém łatwiejszego nauczania się gospodarstwa wiejskiego, i aby plan takowy był z dokładnością przez niego wykonany. Jednym z warunków kontraktu dzierżawnego, zawartego z Nauczycielem, powinno być pozostawienie Władzy naukowej prawa wypowiedzenia dzierżawy każdego czasu, skoro to za potrzebne uznaniem będzie.

§ 53.

Pozostałości z funduszów Szkoły Rolniczej i oszczędności z pozycij etatowych używają się, za decyzją Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, na różne ulepszenia w gospo-

ныя хозяйственныя улучшения и постройки, на приобретение учебных пособій, на единовременное вознаграждение или прибавочное жалованье достойнѣйшимъ изъ лицъ, служащихъ при Школѣ, и на другія надобности оной.

§ 54.

Опись всему имуществу Земледѣльской Школы составляется въ такомъ же порядкѣ, какъ и въ другихъ учебныхъ заведеніяхъ Варшавскаго округа.

§ 55.

Пища для учениковъ должна быть простая, но здоровая и въ достаточномъ количествѣ. Число блюдъ и что именно и въ какой день должно быть приготовлено, опредѣляется Учителемъ Школы.

§ 56.

Бѣлье на ученикахъ перемѣняется зимою разъ, лѣтомъ же два раза въ недѣлю; постельное бѣлье мѣняется одинъ разъ въ двѣ недѣли.

Права и преимущества.

§ 57.

Земледѣльскія Школы причисляются къ 3-му разряду учебныхъ заведеній.

§ 58.

Каждая Земледѣльская Школа имѣетъ печать съ гербомъ Царства Польскаго и съ соотвѣтственною надписью.

§ 59.

Пакеты, письма и посылки, отправляемые за печатью Земледѣльской Школы, принимаются на почтѣ на общихъ правилахъ, для прочихъ казенныхъ учрежденій установленныхъ.

§ 60.

Въ производствѣ всякихъ дѣлъ, Земледѣльскія Школы освобождаются отъ употребленія гербовой бумаги.

§ 61.

Имѣнія, составляющія собственность Земледѣльскихъ Школъ, съ принадлежностями, освобождаются отъ квартирной повинности, какъ постоемъ, такъ и деньгами.

§ 62.

Учители Земледѣльскихъ Школъ и Помощники ихъ

дарствѣ и будowy, на закупываніе pomocy naukowych, na jednorazowe wynagrodzenia albo dodatki do płac odznaczającym się osobom, do składu Szkoły należącym, i na inne potrzeby szkolne.

§ 54.

Inwentarz wszelkiej własności Szkoły Rolniczej sporządza się i prowadzi podobnie jak w innych zakładach naukowych Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 55.

Żywność dla uczniów powinna być prosta, ale zdrowa i w dostatecznej ilości. Ilość potraw, jakie mianowicie i w jakim dniu winny być dawane, oznacza Nauczyciel Szkoły.

§ 56.

Bielizna, którą uczniowie noszą na sobie, ma być zmieniana w zimie raz, a w lecie dwa razy na tydzień; bielizna na pościeli zmienia się raz na dwa tygodnie.

Prawa i prerogatywy.

§ 57.

Szkoły Rolnicze zaliczają się do zakładów naukowych rzędu III-go.

§ 58.

Każda Szkoła Rolnicza używa pieczęci z herbem Królestwa Polskiego i z stosownym napisem.

§ 59.

Ekspedycje, listy i posyłki, ekspedowane pod pieczęcią Szkoły Rolniczej, przyjmują się na pocztę na zasadzie ogólnych przepisów, ustanowionych dla innych zakładów rządowych.

§ 60.

Przy załatwianiu wszelkich interesów, Szkoły Rolnicze wolne są od używania papieru stemplowego.

§ 61.

Folwarki z przyległościami, będące własnością Szkół Rolniczych, wolne są od kwatunku tak w naturze, jak w pieniądzu.

§ 62.

Nauczyciele Szkół Rolniczych i ich Pomocnicy uważają się
NAUK.

считаются въ Государственной службѣ и пользуются всѣми правами оной. Учитель полагается по должности и по мундиру въ X классѣ, Помощникъ его по должности въ XII, а по мундиру въ X классѣ. Въ отношеніи пенсій и единовременныхъ пособій, они пользуются правами, постановленными на сей конецъ для Варшавскаго учебнаго округа.

Примѣчаніе. Въ Учителя Земледѣльческихъ Школъ или въ ихъ Помощники могутъ быть назначаемы соотвѣтственныя лица по найму; въ семъ однако случаѣ, эти лица не считаются въ Государственной службѣ и не пользуются правами оной.

§ 63.

Ученики Земледѣльческихъ Школъ на время продолженія курса наукъ, освобождаются отъ рекрутской повинности.

§ 64.

По предметамъ, въ семъ Положеніи не поименованнымъ, Земледѣльческія Школы руководствуются постановленіями Училищнаго Устава Варшавскаго учебнаго округа, поколику они не измѣняютъ особой цѣли учрежденія Земледѣльческихъ Школъ. Подробныя же правила относительно воспитанія, ученія и управленія по всѣмъ частямъ Земледѣльческихъ Школъ, опредѣлены будутъ въ особомъ Наставленіи, утвержденномъ Попечителемъ Варшавскаго учебнаго округа.

Вѣрно: Директоръ Департамента Народнаго Просвѣщенія
(подписано) *Ребиндеръ.*

за остающихся въ службѣ rządowej i korzystają ze wszystkich jej praw.

Nauczyciel ma klasę urzędu i munduru X; Pomocnik jego klasę urzędu XII, a munduru X.

Co do pensji emerytalnej i jednorazowych wsparć, osoby te korzystają z praw ustanowionych w tym względzie dla Okręgu Naukowego Warszawskiego.

Uwaga. Na Nauczycieli Szkół Rolniczych lub ich Pomocników mogą być przeznaczane odpowiednie osoby za kontraktem; w tym jednak razie, osoby te nie uważają się za zostające w służbie rządowej, i z praw jej nie korzystają.

§ 63.

Uczniowie Szkół Rolniczych przez czas pobierania nauk wolni są od poboru wojskowego.

§ 64.

W przedmiotach, w tej Ustawie oddzielnie nie wyszczególnionych, Szkoły Rolnicze stosują się do przepisów Ustawy Szkolnej Okręgu Naukowego Warszawskiego, o ile one nie są przeciwne właściwemu celowi założenia tychże Szkół. Szczegółowe zaś przepisy co do wychowania, nauki i zarządu we wszystkich gałęziach Szkół Rolniczych, objęte będą osobną instrukcją, zatwierdzoną przez Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

Zgodno: Dyrektor Departamentu Oświecenia Narodowego
(podpisano) *Rebinder.*

(Lit. A.)

(Lit. A.)

СВИДЕТЕЛЬСТВО.

ŚWIADECTWO.

Предъявитель сего, воспитанникъ Земледѣльской Школы, состоящей, (имя, отчество и фамилія), родомъ изъ губерніи, отъ роду лѣтъ, изъ, исповѣданія, записанъ въ число учениковъ (число и мѣсяць) 18 . . . года и состоя въ оной по . . . 18 . . . года, окончилъ полный курсъ ученія.

Въ продолженіе сего времени поведенія былъ и въ преподаваемыхъ предметахъ оказалъ слѣдующіе успѣхи:

(Исчисленіе всѣхъ учебныхъ предметовъ.)

Посему, на основаніи § 30 Устава Земледѣльскихъ Школъ, Высочайше утвержденнаго во 2-й день Ноября 1859 года, удостоенъ званія Агрономическаго Помощника ПЕРВАГО разряда.

Въ увѣреніе чего и дано ему сіе свидѣтельство, за надлежащимъ подписаніемъ и съ приложеніемъ печати Школы.

(Число, мѣсяць и годъ.)

Блюститель Школы

(М. П.)

Правитель дѣлъ (подписано) Кисловской.

Okaziciel niniejszego, uczeń Szkoły Rolniczej, będącej (imię i nazwisko), syn rodem z gubernii mający wieku lat , stanu wyznania zapisany w poczet uczniów (dzień i miesiąc) 18 . . . r. i pozostając w Szkole do dnia 18 . . . roku, ukończył całkowity kurs nauk.

W ciągu tego czasu sprawował się , a z wyłożonych przedmiotów okazał postęp następujący:

(Wymienienie wszystkich przedmiotów naukowych.)

W skutku tego, na zasadzie § 30-go Ustawy o Szkołach Rolniczych, Najwyżej zatwierdzonej w dniu 2 Listopada 1859 roku, przyznanym mu zostaje stopień Pomocnika Agronomicznego PIERWSZEJ klasy.

Na dowód czego wydaje się niniejsze świadectwo, za właściwym podpisem i przyłożeniem pieczęci Szkoły.

(dzień, miesiąc i rok.)

Учителі

(Lit. B.)

(Lit. B.)

СВИДЕТЕЛЬСТВО.

ŚWIADECTWO.

Предъявитель сего, воспитанникъ Земледѣльской Школы, состоящей, (имя, отчество и фамилія), родомъ изъ губерніи, имѣющій отъ роду лѣтъ, изъ, исповѣданія, записанъ въ число учениковъ (число и мѣсяць) 18 . . . года и состоя въ оной по . . . 18 . . . года, окончилъ полный курсъ ученія.

Въ продолженіе сего времени поведенія былъ и въ преподаваемыхъ предметахъ оказалъ слѣдующіе успѣхи:

(Исчисленіе всѣхъ учебныхъ предметовъ.)

Посему, на основаніи § 30 Устава Земледѣльскихъ Школъ, Высочайше утвержденнаго во 2-й день Ноября 1859 года, удостоенъ званія Агрономическаго Помощника ВТОРАГО разряда.

Въ увѣреніе чего и дано ему,, сіе Свидѣтельство, за надлежащимъ подписаніемъ и съ приложеніемъ печати Школы.

(Число, мѣсяць и годъ.)

Блюститель Школы

(М. П.)

Правитель дѣлъ (подписано) Кисловскій.

Okaziciel niniejszego, uczeń Szkoły Rolniczej, będącej (imię i nazwisko), syn rodem z gubernii mający wieku lat , stanu wyznania zapisany w poczet uczniów (dzień i miesiąc) 18 . . . r. i pozostając w Szkole do dnia 18 . . . roku, ukończył całkowity kurs nauk.

W ciągu tego czasu sprawował się , a z wyłożonych przedmiotów okazał postęp następujący:

(Wymienienie wszystkich przedmiotów naukowych.)

W skutku tego, na zasadzie § 30-go Ustawy o Szkołach Rolniczych, Najwyżej zatwierdzonej w dniu 2 Listopada 1859 roku, przyznanym mu zostaje stopień Pomocnika Agronomicznego DRUGIEJ klasy.

Na dowód czego wydaje się niniejsze świadectwo, za właściwym podpisem i przyłożeniem pieczęci Szkoły.

(dzień, miesiąc i rok.)

Учителі

N° 13.

Выписка изъ Высочайше утвержденного Устава о общественномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ, о Политехническомъ и Земледѣльческо-Лѣсномъ Институтѣ.

(8 (20) Мая 1862 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорско-Царскаго Величества рукою написано: „Быть по сему.“

Въ Царскомъ Селѣ, 8 (20) Мая 1862 года.

Уставъ о общественномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ.

РАЗДѢЛЪ IV.

Высшія Спеціальныя Заведенія и Земледѣльческія Училища.

ГЛАВА I.

Институтъ Политехническій и Земледѣльческо-Лѣсной.

Ст. 169.

Вмѣсто Варшавской Реальной Гимназіи и Института Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ Маримонтѣ, учреждается Институтъ Политехническій и Земледѣльческо-Лѣсной въ зданіи Института воспитанія Дѣвицъ въ Новой Александріи.

Ст. 170.

Все кабинеты, собранія библіотеки бывшаго Института Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ Маримонтѣ и б. Варшавской Реальной Гимназіи, а равно минералогическій кабинетъ нынѣшней Медико-Хирургической Академіи, составить основаніе кабинета Института Политехническаго и Земледѣльческо-Лѣснаго въ Новой Александріи.

Ст. 171.

На счетъ общихъ эдукационныхъ суммъ куплено будетъ соотвѣтственное количество смежныхъ пахатныхъ полей и лѣсовъ для практическихъ упражненій въ сельскомъ хозяйствѣ и лѣсоводствѣ.

Ст. 172.

При Институтѣ Политехническомъ и Земледѣльческо-Лѣ-

N° 13.

Wyciąg z NAJWYŻEJ zatwierdzonej Ustawy o wychowaniu publiczném, o Instytucie Politechnicznym i Rolniczo-Leśnym.

(d. 8 (20) Maja 1862 r.)

Na oryginale własną ręką JEGO CESARSKO-KRÓLEWSKIĘJ Mości napisano: „Ma być według tego“.

w Carskiem Siele, d. 8 (20) Maja 1862 r.

USTAWA O WYCHOWANIU PUBLICZNÉM W KRÓLESTWIE POLSKIÉM.

DZIAŁ IV.

Zakłady Wyższe Specyalne i Szkoły Rolnicze.

ROZDZIAŁ I.

Instytut Politechniczny i Rolniczo-Leśny.

Art. 169.

W miejsce Gimnazjum Realnego Warszawskiego i Instytutu Gospodarstwa i Leśnictwa w Marymoncie, ustanawia się Instytut Politechniczny i Rolniczo-Leśny w gmachu Instytutu Wychowania Panien w Nowej Aleksandryi.

Art. 170.

Wszystkie gabinety, zbiory, biblioteki b. Instytutu Gospodarstwa i Leśnictwa w Marymoncie i b. Gimnazjum Realnego w Warszawie, oraz gabinet mineralogiczny dzisiejszej Akademii Medyko-Chirurgicznej, posłużyć mają za podstawę gabinetu Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego w Nowej Aleksandryi.

Art. 171.

Z ogólnych funduszy edukacyjnych zakupioną być ma odpowiednia ilość przyległych pól ornych i lasów, dla użytku nauki gospodarstwa i leśnictwa.

Art. 172.

Przy Instytucie Politechnicznym i Rolniczo-Leśnym w No-

номъ въ Новой Александріи устроены будутъ механическія мастерскія, изъ таковыхъ же бывшей Варшавской Реальной Гимназіи, въ которыхъ между прочими механическими работами будутъ выдѣлываемы образцовыя земледѣльческія орудія.

Ст. 173.

Въ посадѣ Новой Александріи, при Институтѣ Политехническомъ и Земледѣльческо-Лѣсномъ учреждается Училище Садоводства. Его устройство и развитіе по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, будутъ определены Совѣтомъ Управленія.

ГЛАВА II.

Составъ Института Политехническаго и Земледѣльческо-Лѣснаго, предметы преподаванія, управленіе.

Ст. 174.

Институтъ Политехническій и Земледѣльческо-Лѣсной состоитъ изъ пяти Отдѣленій, а именно:

- 1) Отдѣленіе Механиковъ,
- 2) Отдѣленіе Гражданскихъ Инженеровъ,
- 3) Отдѣленіе Химическо-Горное,
- 4) Отдѣленіе Земледѣльческое,
- 5) Отдѣленіе Лѣсное.

Въ первыхъ трехъ Отдѣленіяхъ курсъ наукъ продолжается три года, въ двухъ послѣднихъ, курсъ теоретическій будетъ двухлѣтній.

Ст. 175.

Въ Институтѣ Политехническомъ и Земледѣльческо-Лѣсномъ будутъ преподаваемы слѣдующіе предметы:

- 1) высшая математика, заключающая высшую алгебру, аналитическую геометрію, дифференціальное и интегральное исчисленіе;
- 2) межеваніе, а именно: низшее межеваніе, съ нивелировкой, подземное межеваніе, геодезія, орошеніе и дренажъ;
- 3) описательная геометрія съ теорією тѣней, перспективы, разрѣзкою камней и обтескою брусковъ;
- 4) общая физика, съ метеорологіей и климатологіей и промышленная физика съ теорією паровыхъ машинъ;
- 5) химія минеральная, органическая и аналитическая;

въ Александриі урѣджене zostaną warsztaty mechaniczne z ustanowionych pierwotnie dla gimnazjum realnego w Warszawie, w których między innemi mechanicznemi pracami, wyrabiane będą wzorowe narzędzia rolnicze.

Art. 173.

W osadzie Nowej Aleksandryi przy Instytucie Politechnicznym i Rolniczo-Leśnym ustanawia się Szkoła Ogrodnicza. Urządzenie jej i rozwinięcie, na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, postanowienie Rady Administracyjnej przepisze.

ROZDZIAŁ II.

Podział Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego, przedmioty wykładu, zarząd.

Art. 174.

Instytut Politechniczny i Rolniczo-Leśny dzieli się na pięć Oddziałów, a mianowicie:

- 1) Oddział Mechaników,
- 2) Oddział Inżynierów Cywilnych,
- 3) Oddział Chemików-Górników,
- 4) Oddział Rolniczy,
- 5) Oddział Leśny.

W trzech pierwszych kurs nauk trwać będzie przez lat trzy, w dwóch ostatnich kurs teoretyczny będzie dwuletni.

Art. 175.

W Instytucie Politechnicznym i Rolniczo-Leśnym wykładane będą następujące przedmioty:

- 1) matematyka wyższa, obejmująca algebrę wyższą, geometryę analityczną i rachunek różniczkowy i całkowy;
- 2) miernictwo, a mianowicie: miernictwo niższe z niwelacją, miernictwo podziemne, geodezyę, irygacyę i drenowanie;
- 3) geometrya opisująca z teorią cieniów, perspektywę, z kamieniarką i cioselką;
- 4) fizyka ogólna z meteorologią i klimatologią i fizyka przemysłowa z teorią machin parowych;
- 5) chemia mineralna, organiczna i chemia analityczna;

NAUK.

6) аналитическая механика съ курсомъ о прочности матеріаловъ и устойчивости тѣлъ;

7) прикладная механика, заключающая: теорію машинъ и гидравлику, конструкцію машинъ, рисованіе машинъ и проектированіе машинъ;

8) земледѣльческая механика;

9) гражданское инженерство, заключающее науку о матеріалахъ, въ архитектурѣ и при конструкціи машинъ употребляемыхъ, городское инженерство или канализацію, водопроводы, освѣщеніе газомъ, конструкцію шоссеиныхъ дорогъ, желѣзныя дороги, конструкцію мостовъ, электрическіе телеграфы, инженерныя композиціи;

10) архитектура промышленная и сельская, съ наукою о составленіи смѣтъ;

11) технология механическая, химическая, земледѣльческая, лѣсная;

12) эксплуатація рудниковъ;

13) наука о вытапливаніи рудъ и стеколь;

14) земледѣльческое хозяйство въ самомъ обширномъ объемѣ;

15) лѣсоводство въ самомъ обширномъ объемѣ;

16) ветеринарія, съ предварительнымъ изложеніемъ анатоміи и физиологіи домашнихъ животныхъ;

17) зоологія;

18) ботаника;

19) минералогія и геогнозія;

20) бухгалтерія;

21) гигиена;

22) общія основанія юриспруденціи и мѣстная администрація;

23) законодательство промышленное, горное и строительная полиція;

24) политическая экономія и статистика, съ преимущественнымъ примѣненіемъ къ торговлѣ и промышленности;

25) французскій языкъ;

26) нѣмецкій языкъ;

27) англійскій языкъ;

28) рисованіе графическое и ручное;

Сверхъ того, ученики будутъ заниматься: работами въ

6) mechanika analityczna z kursem o wytrzymałości materiałów i stateczności ciał;

7) mechanika stosowana, obejmująca: teorię машин i hydraulicznych, konstrukcję машин, rysowanie машин, projektowanie машин;

8) mechanika rolnicza;

9) inżynieria cywilna, obejmująca: naukę o materiałach używanych w budownictwie i przy konstrukcyi машин, inżynierię miejską czyli kanalizację miast, wodociągi, oświetlanie gazem, konstrukcję dróg bitych, drogi żelazne, konstrukcję mostów, telegrafję elektryczną, kompozycyę inżynierskie;

10) architektura przemysłowa i wiejska wraz z anszlagowaniem;

11) technologia mechaniczna, chemiczna, rolnicza, leśna;

12) eksploatacja kopalń;

13) hutnictwo;

14) gospodarstwo rolne w całej obszerności;

15) leśnictwo w całej obszerności;

16) weterynaryja, poprzedzona anatomią i fizyologią zwierząt domowych;

17) zoologia;

18) botanika;

19) mineralogia z geognozą;

20) buchhalterya;

21) higiena;

22) ogólne zasady prawa i administracya krajowa;

23) prawodawstwo przemysłowe, górnicze i policya budownicza;

24) ekonomia polityczna i statystyka, ze szczególném zastosowaniem do handlu i przemysłu;

25) język francuzki;

26) „ niemiecki;

27) „ angielski;

28) rysunek graficzny i ręczny.

Oprócz powyższych wykładów, uczniowie zajmować się będą

лабораторіяхъ и механическихъ мастерскихъ, съемкою плановъ, экскурсіями ботаническими, лѣсными, посѣщеніемъ рудниковъ, промышленныхъ заведеній, извѣстныхъ хозяйствъ и т. д.

Ст. 176.

Для преподаванія вышеисчисленныхъ предметовъ, Институтъ Политехнической и Земледѣльческо-Лѣсной будетъ имѣть 17 Профессоровъ, изъ нихъ 8 входящихъ въ составъ Совѣта, 10 Учителей, 2 Препараторовъ и 2 Управляющихъ мастерскими. Кромѣ того, ежегодно будутъ приглашаемы на извѣстное время лица, посвящающія себя нѣкоторымъ спеціальностямъ, состоящимъ въ связи съ преподаваемыми предметами, но не требующихъ продолжительнаго изложенія.

Ст. 177.

Курсы наукъ будутъ полугодовые.

Первое полугодіе начинается съ 1-го Октября и продолжается до 15 Марта; второе полугодіе продолжается отъ 15 Марта до 15 Августа. Время отъ 1-го до 15-го Августа назначается на экзамены; вторая же половина Августа и Сентябрь составляютъ вакаціонное время.

Ст. 178.

Въ Институтъ Политехнической и Земледѣльческо-Лѣсной, въ теченіе первыхъ четырехъ лѣтъ, принимаемы будутъ такіе ученики, которые выдержатъ пріемный экзаменъ по программѣ, имѣющей быть изданною отъ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія; по истеченіи же сего времени, принимаемы будутъ лишь ученики, имѣющіе свидѣтельство зрѣлости (maturitatis).

Ст. 179.

По выслушаніи предписаннаго для каждаго Отдѣленія курса наукъ и по выдержаніи экзамена, ученики получаютъ свидѣтельства объ окончаніи курса наукъ въ Институтѣ Политехническомъ и Земледѣльческо-Лѣсномъ.

Ст. 180.

Ученики, имѣющіе такіа свидѣтельства, ежели съ успѣхомъ совершатъ двухлѣтнюю практику въ имѣніяхъ, извѣстныхъ образцовымъ хозяйствомъ, или однолѣтнюю практику въ фабричныхъ заведеніяхъ, рудникахъ, какъ казенныхъ, такъ и частныхъ, могутъ подвергаться испытанію практи-

даі працами w laboratoryach, w warsztatach mechanicznych, zdejmowaniem planów, exkursyami botanicznymi, leśnemi, zwiedzaniem kopalń, zakładów przemysłowych, gospodarstw słynnych i t. p.

Art. 176.

Do wykładu wymienionych przedmiotów, Instytut Politechniczny i Rolniczo-Leśny mieć będzie 17-tu Professorów; z tych 8-u Radnych, 10-ciu Nauczycieli, 2-eh Preparatorów, 2-eh Zawiadowców warsztatów. Nadto wzywane będą corocznie na pewien czas osoby, poświęcające się pewnym specjalnościom, mającym związek z naukami wykładanemi, a które dłuższego wykładu nie potrzebują.

Art. 177.

Kursa nauk będą półroczne. Pierwsze półrocze rozpoczynać się ma od 1-go Października i trwać do 15-go Marca; drugie półrocze od 15-go Marca trwać będzie do 15-go Sierpnia. Dni od 1-go do 15-go Sierpnia przeznaczają się na egzamina połowa Sierpnia i Wrzesień na wakacje.

Art. 178.

Do Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego, przez cztery pierwsze lata, przyjmowani będą tacy uczniowie, którzy złożą egzamin wstępny, według programatu, przez Kommissję Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przepisać się mającego; po upływie zaś tego czasu, tylko uczniowie opatrzeni świadectwami dojrzałości.

Art. 179.

Po wysłuchaniu nauk, przepisanych dla każdego Oddziału i złożeniu egzaminu, uczniowie otrzymywać będą świadectwa z ukończonych kursów w Instytucie Politechnicznym i Rolniczo-Leśnym.

Art. 180.

Opatrzeni takimi świadectwami uczniowie, jeżeli odbędą z korzyścią dwuletnią praktykę w dobrach znanych ze wzorowego gospodarstwa, lub jednoroczną praktykę w zakładach fabrycznych, kopalniach, bądź rządowych, bądź prywatnych, mogą przystępować do składania egzaminów praktyczno-teore-

ческо-теоретическому, и по оказаніи удовлетворительныхъ свѣдѣній удостоиваются патентовъ Агронома, Гражданскаго Инженера, или же Агронома и Инженера съ особенною пользою для края.

Ст. 181.

На окончательномъ испытаніи для получения патента, кромѣ Профессоровъ заведенія, могутъ присутствовать лица, командируемые вѣдомствомъ Путей Сообщенія и Правительственною Коммисіею Финансовъ.

Ст. 182.

Тѣ изъ учениковъ трехъ техническихъ Отдѣленій, которые, съ особенною для края пользою, выдержатъ въ Политехническомъ Институтѣ испытаніе практическо-теоретическое, съ разрѣшенія Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, могутъ быть высылаемы за границу, для дальнѣйшаго усовершенствованія. Число высылаемыхъ учениковъ и время ихъ пребыванія за границею опредѣляетъ Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 183.

Порядокъ замѣщенія Профессорскихъ кафедръ въ Институтѣ Политехническомъ и Земледѣльческо-Лѣсномъ, порядокъ испытанія учениковъ, взносъ за ученіе, правила о дисциплинѣ между учениками, будутъ тѣ же самыя, какія и въ Главной Школѣ Варшавской. Объемъ же преподаваемыхъ предметовъ, число уроковъ на каждыя изъ нихъ, подробныя ихъ программы, опредѣлены будутъ Совѣтомъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 184.

Ученики Института не носятъ мундира и во все время ученія освобождаются отъ рекрутской повинности.

Ст. 185.

Институтъ Политехническій и Земледѣльческо-Лѣсной состоитъ подъ непосредственнымъ заведываніемъ Директора.

Ст. 186.

Директоръ, вмѣстѣ съ двумя Инспекторами и 8-ю Про-

фессорскихъ, и за удowodnieniem dostatecznych wiadomości, uzyskują patenta na Agronomów, Inżynierów Cywilnych, lub Agronomów i Inżynierów, ze szczególnym dla kraju pożytkiem.

Art. 181.

Przy ostatecznych egzaminach na patenta, oprócz Profesorów zakładu, assystować mogą osoby, wyznaczone przez Zarząd Okręgu Komunikacyj i przez Kommissyę Skarbu.

Art. 182.

Ci z uczniów trzech Oddziałów technicznych, którzy ze szczególnym pożytkiem dla kraju ukończyli praktyczno-teoretyczne egzamina w Instytucie Politechnicznym, za uznaniem Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, mogą być wysyłani za granicę, celem dalszego kształcenia się. Liczbę uczniów, mających się wysyłać, i liczbę lat ich pobytu za granicą, postanowienie Rady Administracyjnej, na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, określi.

Art. 183.

W Instytucie Politechnicznym i Rolniczo-Leśnym sposób obsadzania katedr professorskich, sposób egzaminowania uczniów, opłata za naukę, przepisy karności dla uczniów, będą takie same, jak w Szkole Głównej Warszawskiej. Zakres zaś wykładanych przedmiotów, liczba godzin na każdy przedmiot, szczegółowe ich programmata, ustanowione zostaną postanowieniem Rady Administracyjnej, na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 184.

Uczniowie Instytutu nie noszą żadnego munduru i przez czas nauk wolni są od stawania do spisu i zaciągu wojskowego.

Art. 185.

Instytut Politechniczny i Rolniczo-Leśny zostaje pod bezpośredniem zawiadywaniem Dyrektora.

Art. 186.

Dyrektor wraz z dwoma Inspektorami i 8-u Professora-

фессорами, избираемыми всеми Преподавателями Института и утверждаемыми Правительственною Коммисією Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, составляютъ Совѣтъ Института, который занимается разсмотрѣніемъ дѣлъ касательно учениковъ, какъ-то: приѣмомъ, переводомъ, опредѣленіемъ стипендій и т. д. Кромѣ того, Совѣту сему принадлежать права входить въ Правительственную Коммисію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія съ представленіями, касающимися блага и усовершенствованія заведенія. При обсуживаніи учебныхъ предметовъ, Директоръ можетъ приглашать въ Совѣтъ тѣхъ Профессоровъ, которые занимаются преподаваніемъ наукъ, состоящихъ въ связи съ обсуживаемымъ предметомъ. Протоколы засѣданій Совѣта ведетъ одинъ изъ его Членовъ, избираемый Директоромъ.

Ст. 187.

Все дѣла касательно внутренняго управленія Институтомъ, земледѣльческаго хозяйства, содержанія кассы, ввѣряются Правленію Института, состоящему изъ Директора, двухъ Инспекторовъ и Секретаря, который ведетъ протоколы засѣданій.

Ст. 188.

Кромѣ вышеисчисленныхъ лицъ, въ составъ Института Политехническаго и Земледѣльческо-Лѣснаго входятъ: Профессоры, Учители, Библіотекаръ, Управляющій хозяйствомъ на фольваркахъ, Управляющіе мастерскими, Контролеръ, Казначей, канцелярскіе чиновники и нижняя служба, Институтская и экономическая. Обязанности и взаимную зависимость сихъ лицъ опредѣлить особымъ постановленіемъ Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 189.

Классъ должности и оклады входящихъ въ составъ Института Политехническаго и Земледѣльческо-Лѣснаго лицъ, опредѣляетъ прилагаемый при семъ штатъ.

ГЛАВА III.

Земледѣльческія Училища.

Ст. 190.

Земледѣльческія Училища въ Неглосахъ подъ Плоцкомъ,

ми радными, przez grono Nauczycielskie Instytutu wybieranymi, a przez Kommissyę Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zatwierdzonymi, stanowić będą Radę Instytutu, do której należyć ma rozpoznawanie czynności, dotyczących uczniów, jako to: przyjmowanie, promowanie, przysądzanie kar za przewinienia, kwalifikowanie do stypendyów i t. p., a nadto inicjatywa wniosków do Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, mających na celu dobro i postęp zakładu. Przy rozbiórce przedmiotów naukowych, Dyrektor może zawezwać na Radę tych Professorów, którzy zajmują się wykładem nauk, związek z przedmiotem dyskusyi mających. Protokoły posiedzeń Rady prowadzi jeden z Członków Rady, wybrany przez Dyrektora.

Art. 187.

Wszelkie czynności, dotyczące wewnętrznego zarządu Instytutu, gospodarstwa rolnego, prowadzenia kassy, poruczają się Zarządowi Instytutu, złożonemu z Dyrektora, dwóch Inspektorów i Sekretarza, protokoły posiedzeń prowadzącego.

Art. 188.

Oprócz wyżej wymienionych osób, do składu Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego wchodzi: Professorowie, Nauczyciele, Bibliotekarz, Zarządzający gospodarstwem na folwarkach, Zawiadowcy warsztatów, Kontroller, Płatnik, Kanceliści i służba niższa instytutowa i ekonomiczna. Obowiązki i wzajemną zależność tych osób określi postanowienie Rady Administracyjnej, na przedstawienie Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 189.

Klasę w hierarchii urzędowej i płacę osób, do składu Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego wchodzących, oznacza etat, poniżej zamieszczony.

ROZDZIAŁ III.

Szkoły rolnicze.

Art. 190.

Szkoły rolnicze w Niegłosach pod Płockiem, w Radomsku
NAUK. 18*

въ Радомскѣ и Сельское Училище въ Бураковѣ, будутъ называться Училищами низшихъ сельскихъ служителей и назначаются на исключительное образованіе молодыхъ людей для низшихъ хозяйственныхъ занятій. Два остальные Земледѣльческія Училища подъ Люблиномъ и Радомомъ упраздняются.

Ст. 191.

Въ Училища низшихъ сельскихъ служителей, кромѣ пансіонеровъ, которые будутъ вносить въ годъ по 50 руб. сер. за столъ и одежду, могутъ быть принимаемы и приходящіе ученики изъ смежныхъ деревень. Сии приходящіе ученики не вносятъ за ученіе никакой платы, однако вмѣстѣ съ пансіонерами обязаны производить работы въ Училищныхъ хозяйствахъ.

Ст. 192.

Казенныя стипендіи въ Училищахъ низшихъ сельскихъ служителей упраздняются.

Ст. 193.

Училища низшихъ сельскихъ служителей остаются впредь подъ начальствомъ Директора Института Политехническаго и Земледѣльческо-Лѣснаго; ближайшій же надзоръ за каждымъ изъ сихъ Училищъ ввѣряется двумъ помѣщикамъ, избираемымъ Уѣздными Совѣтами тѣхъ уѣздовъ, въ которыхъ Училища находятся, и утверждаемымъ Правительственною Комисією Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 194.

Помѣщики, избираемые для надзора за благосостояніемъ и надлежащимъ направленіемъ Училищъ, будутъ носить названіе: первый Опекунъ Училища, а другой Заступающаго его мѣсто.

Ст. 195.

По предложенію Губернскихъ Совѣтовъ и представленію Правительственной Комисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, Совѣтъ Управленія можетъ разрѣшать открытіе новыхъ Училищъ для низшихъ сельскихъ служителей.

Ст. 196.

При представленіяхъ Губернскихъ Совѣтовъ въ Правительственную Комисію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Про-

и школа wiejska w Burakowie, nazywać się będą Szkołami niższych oficjalistów wiejskich i przeznaczają się na wyłączne kształcenie się młodych ludzi do niższych posług gospodarskich. Pozostałe dwie szkoły rolnicze, pod Lublinem i Radomiem, rozwiązują się.

Art. 191.

Do Szkół niższych oficjalistów wiejskich, oprócz uczniów pensjonarzy, którzy mają płacić po 50 rs. na życie i ubranie, mogą być przyjmowani i uczniowie przychodni z otaczających włości. Tacy externi nie wnoszą za naukę żadnej opłaty, są jednak obowiązani, łącznie z pensjonarzami, do wykonywania robót w gospodarstwach szkolnych.

Art. 192.

Stypendya rządowe w Szkołach niższych oficjalistów wiejskich znoszą się.

Art. 193.

Szkoły dla niższych oficjalistów wiejskich pozostają nadal pod zwierzchnictwem Dyrektora Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego, bliższy wszakże nadzór nad każdą z tych szkół powierza się dwóm właścicielom ziemskim, wybranym przez Rady Powiatowe tych powiatów, w których znajdują się szkoły, a potwierdzonym przez Kommissyę Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 194.

Wybrani właściciele ziemscy do czuwania nad pomyślnością i dobrym kierunkiem Szkoły, nosić będą tytuł Opiekuna i Zastępcy Opiekuna Szkoły.

Art. 195.

Na przedstawienie Rad Gubernialnych, a na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Rada Administracyjna zatwierdzać może urządzenie nowych Szkół dla niższych oficjalistów wiejskich.

Art. 196.

Przy podaniu Rad Gubernialnych, занесіонемъ до Комиссии Рządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego,

свѣщенія, должно быть приложено обязательство помѣщика, имѣющаго въ своемъ имѣніи образцовое хозяйство въ томъ, что онъ, для пользы Училища низшихъ сельскихъ служителей, безвозмездно предоставляетъ соотвѣтственное, обширное помѣщеніе съ отопленіемъ, и четыре morgi земли для Училищныхъ огородовъ и фруктовыхъ садовъ. Прочіе расходы, какъ-то: жалованье Учителямъ, издержки на внутреннее устройство Училища, на садовыя орудія и т. д. будутъ покрываемы изъ эдукационныхъ суммъ.

Ст. 197.

Въ новоучреждаемыхъ Училищахъ для низшихъ сельскихъ служителей, Учитель можетъ держать пансіонеровъ, отдаваемыхъ родителями или помѣщиками, по добровольному соглашенію.

Ст. 198.

Ученики новоучреждаемыхъ Училищъ для низшихъ сельскихъ служителей не платятъ за ученіе, но въ опредѣленное въ планѣ время обязаны производить работы въ Училищномъ саду и на фольваркѣ помѣщика. За сію послѣднюю работу, производимую урочно, они должны быть вознаграждаемы $\frac{1}{2}$ или $\frac{3}{4}$ поденной платы, соотвѣтственно мѣстнымъ цѣнамъ. Заработанныя каждымъ ученикомъ деньги вручаются ему на годичномъ испытаніи.

Ст. 199.

Жалованье Учителей при Училищахъ для низшихъ сельскихъ служителей, ихъ обязанности, распредѣленіе наукъ, обязанности опекуновъ, опредѣлены будутъ Совѣтомъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

winna być dołączona deklaracja właściciela ziemskiego, posiadającego w swych dobrach gospodarstwo postępowe, mocą której zobowiąże się, na użytek Szkoły dla niższych wiejskich oficjalistów, dostarczyć bezpłatnie odpowiedni obszerny lokal, opał i cztery morgi gruntu pod ogrody szkolne, warzywne i owocowe. Inne wydatki, jako to: płace dla dwóch Nauczycieli, kosztą wewnętrznego urządzenia Szkoły, narzędzia ogrodnicze i t. p. pokryte będą z funduszów edukacyjnych.

Art. 197.

W nowo zakładanych Szkołach dla niższych oficjalistów wiejskich, mogą być przez Nauczyciela utrzymywani pensjonarze, oddawani przez rodziców lub właścicieli wiejskich, za dobrowolną umową.

Art. 198.

Uczniowie nowych zakładających się Szkół dla niższych oficjalistów nie płacą za naukę, lecz, w czasie przepisany w planie, obowiązani są do robót około ogrodu szkolnego i na folwarku właściciela. Za tę ostatnią pracę, odbywaną na wymiar, winni być wynagradzani w $\frac{1}{2}$ lub $\frac{3}{4}$ płacy dziennéj, a to stosownie do wartości. Pieniądze, zbierane przez każdego ucznia, oddają się im na egzaminie rocznym.

Art. 199.

Płace Nauczycieli Szkół dla niższych oficjalistów wiejskich, ich obowiązki, plan nauk, obowiązki Opiekunów, na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, postanowienie Rady Administracyjnej oznaczy.

Приложение къ № 13-му.

Извлечение из Высочайше утвержденного штата учебных заведений и состоящихъ съ ними въ связи учреждений въ Царствѣ Польскомъ.

Государь Императоръ изволилъ разсматривать.

Въ Царскомъ Селѣ, 8 (20) Мая 1862 года.

Министръ Статей-Секретарь (подписано) Тимовскій.

Штатъ учебныхъ заведений и состоящихъ съ ними въ связи учреждений въ Царствѣ Польскомъ.

№	Статьи расходовъ.	Классъ должности	Число лицъ	Годовой окладъ				Примѣчанія
				одному		всѣмъ		
				Руб.	к.	Руб.	к.	
	ПОЛИТЕХНИЧЕСКІЙ И ЗЕМЛЕ- дѣльческо-Лѣсной Инсти- тутъ и принадлежащія къ нему Земледѣльческія У- чилища.							
1	Директоръ	VI	1	1,800		1,800		
2	Инспекторы	VII	2	1,200		2,400		
3	Профессоры, Члены Совѣта	VII	8	1,200		9,600		
4	Профессоры	VIII	9	900		8,100		
5	Учители	IX	10	600		6,000		
6	Вознагражденіе Профессору, за- вѣдывающему библіотекою	—	—	—		200		
7	Лаборанты	X	2	500		1,000		
8	Завѣдывающіе мастерскими	X	2	450		900		
9	Вознагражденіе лицамъ, знако- мимъ учениковъ съ пчело- водствомъ и шелководствомъ	—	—	—		450		
10	Педали	—	2	200		400		
11	Контролеръ, онъ же Казначей	IX	1	750		750		
12	Секретарь Совѣта и Правленія	IX	1	750		750		
13	Управляющій хозяйствомъ	IX	1	600		600		
14	Писецъ	XII	1	300		300		
15	Писецъ	XII	1	225		225		
16	Смотритель зданія	XII	1	225		225		
17	Садовникъ	—	1	450		450		
18	Помощники садовника	—	3	100		300		

Annex do Nr. 13-go.

Wyciąg z Najwyżej zatwierdzonego etatu zakładów naukowych i w związku z niemi będących instytucyj w Królestwie Polskiem.

NAJJAŚNIEJSZY PAN przeglądać raczył.

w Carskiem Siele, d. 8 (20) Maja 1862 r.

Minister Sekretarz Stanu (podpisano) J. Tymowski.

ETAT ZAKŁADÓW NAUKOWYCH I W ZWIĄZKU Z NIEMI BĘDĄCYCH INSTYTUCYJ W KRÓLESTWIE POLSKIEM.

N ^o		Klasa urzędu	Liczba osób	Płaca roczna				Uwagi
				jednego		wszystkich		
				Rsr.	k.	Rsr.	k.	
	INSTYTUT POLITECHNICZNY I ROLNICZO-LĘSNY ORAZ NALEŻĄ- CE DO NIEGO SZKOŁY NIŻSZE ROLNICZE.							
1	Dyrektor	VI	1	1,800		1,800		
2	Inspektorowie	VII	2	1,200		2,400		
3	Professorowie radni	VII	8	1,200		9,600		
4	Professorowie	VIII	9	900		8,100		
5	Nauczyciele	IX	10	600		6,000		
6	Wynagrodzenie dla Profesora utrzymującego bibliotekę . .	—	—	—		200		
7	Laboranci	X	2	500		1,000		
8	Zawiaadowcy warsztatów . . .	X	2	450		900		
9	Wynagrodzenie dla osób, ob- znajmających uczniów z pszczolnictwem i jedwabni- ctwem	—	—	—		450		
10	Pedele	—	2	200		400		
11	Kontroller-płatnik	IX	1	750		750		
12	Sekretarz Rady i Zarządu . .	IX	1	750		750		
13	Zarządzający gospodarstwem .	IX	1	600		600		
14	Kancellista	XII	1	300		300		
15	Kancellista	XII	1	225		225		
16	Dozorca gmachów	XII	1	225		225		
17	Ogrodnik	—	1	450		450		
18	Ogrodniczki	—	3	100		300		

№	Статьи расходовъ.	Классъ должности	Число лицъ	Годовой окладъ				Примѣчанія.
				одному		всѣмъ		
				Руб.	к.	Руб.	к.	
19	Курьеръ	—	1	120		120		
20	Швейцаръ	—	1	150		150		
21	Служители при аудиторіяхъ и кабинетахъ.	—	4	100		400		
22	Кучеры	—	2	100		200		
23	Сторожа	—	6	90		540		
24	Трубочистъ, онъ же Смотритель пожарныхъ инструментовъ.	—	1	150		150		
25	На надобности Институтской Римско-Католической церкви	—	—	—		150		
26	На увеличеніе библіотеки	—	—	—		500		
27	На пополненіе кабинетовъ	—	—	—		600		
28	На производство физическихъ, химическихъ и технологическихъ опытовъ	—	—	—		1,000		
29	На содержаніе мастерскихъ	—	—	—		2,000		
30	„ сада	—	—	—		600		
31	На содержаніе четырехъ лошадей	—	—	—		900		
32	На производство агрономическихъ и лѣсныхъ опытовъ въ фольваркахъ и на пополненіе скота	—	—	—		2,000		
33	На освѣщеніе зданій	—	—	—		600		
34	На отопленіе залъ и квартиръ	—	—	—		1,800		
35	На ремонтъ зданій	—	—	—		1,000		
36	На содержаніе мебели и всякаго рода снарядовъ и на внутреннюю и наружную чистоту	—	—	—		300		
37	На канцелярскіе расходы и печатаніе бланковъ	—	—	—		500		
38	На непредвидѣнные расходы	—	—	—		1,390		
	итого	—	61	—		49,350		
	Низшія Земледѣльческія Училища	—	—	—		10,000		
	всего	—	—	—		59,350		

№		Klasa urzędu	Liczba osób	Płaca roczna				U w a g i
				jednego		wszystkich		
				Rsr.	k.	Rsr.	k.	
19	Woźny	—	1	120		120		
20	Szwajcar	—	1	150		150		
21	Posługacze przy audytoryach i gabinetach	—	4	100		400		
22	Fornale	—	2	100		200		
23	Stróże	—	6	90		540		
24	Kominiarz i zarazem dozorca narzędzi ogniowych	—	1	150		150		
25	Na potrzeby kaplicy Rzymsko- Katolickiej	—	—	—		150		
26	Na zwiększenie biblioteki	—	—	—		500		
27	Na uzupełnienie gabinetów	—	—	—		600		
28	Na doświadczenia fizyczne, che- miczne i technologiczne	—	—	—		1,000		
29	Na prowadzenie warsztatów	—	—	—		2,000		
30	Na utrzymanie ogrodu	—	—	—		600		
31	Na utrzymanie czterech koni	—	—	—		900		
32	Na prowadzenie w folwarkach doświadczeń agronomicznych i leśnych, tudzież na dokupy- wanie inwentarzy	—	—	—		2,000		
33	Na oświetlenie gmachów	—	—	—		600		
34	Na opał sal i pomieszczeń	—	—	—		1,800		
35	Na reperację gmachów	—	—	—		1,000		
36	Na utrzymanie utensyliów i wszelkich narzędzi, tudzież zewnętrznego i wewnętrzne- go porządku	—	—	—		300		
37	Na potrzeby kancelaryjne i ró- żne druki	—	—	—		500		
38	Na nieprzewidziane wydatki	—	—	—		1,390		
	Łącznie	—	61	—		49,350		
	Szkoły niższe rolnicze	—	—	—		10,000		
	Ogółem	—	—	—		59,350		

N° 14.

Выписка изъ Высочайше утвержденного Устава о общественномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ, о Художественной Школѣ.

(8 (20) Мая 1862 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорско-Царскаго Величества рукою написано: „Быть по сему.“

Въ Царскомъ Селѣ, 8 (20) Мая 1862 года.

Уставъ о общественномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ.

Раздѣлъ IV.

Высшія Спеціальныя Заведенія и Земледѣльческія Училища.

ГЛАВА IV.

Художественная Школа.

Ст. 200.

Существующая въ Варшавѣ Художественная Школа раздѣляется на три Отдѣленія: 1) Архитектуры, 2) Живописи, 3) Ваянія и Рѣзбы. Въ первомъ Отдѣленіи полагается четырехлѣтній курсъ наукъ; въ Отдѣленіяхъ же Живописи и Ваянія съ Рѣзбою время нахождения учениковъ въ заведеніи должно быть не короче 3-хъ и не болѣе 6-и лѣтъ, соотвѣтственно способностямъ и прилежанію cadaго ученика.

Ст. 201.

Въ Художественной Школѣ преподаваемы будутъ слѣдующіе предметы:

- 1) архитектура гражданская и сельская съ составленіемъ проектовъ зданій;
- 2) наука о смѣтахъ и строительные уставы;
- 3) курсъ о строительныхъ ремеслахъ;
- 4) прикладная механика, заключающая въ себѣ курсъ о прочности матеріаловъ и устойчивости строеній;
- 5) свѣдѣнія изъ технологии въ примѣненіи къ архитектурѣ;

N° 14.

Wyciąg z NAJWYŻEJ zatwierdzonej Ustawy o wychowaniu publiczném, o Szkole Sztuk Pięknych.

(d. 8 (20) Maja 1862 r.)

Na oryginale własną ręką JEGO CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ Mości napisano: „*Ma być według tego.*“

w Carskiem Siele, d. 8 (20) Maja 1862 r.

USTAWA O WYCHOWANIU PUBLICZNÉM W KRÓLESTWIE POLSKIÉM.

DZIAŁ IV.

Zakłady Wyższe Specyalne i Szkoły Rolnicze.

ROZDZIAŁ IV.

Szkola Sztuk Pięknych.

Art. 200.

Szkola Sztuk Pięknych, istniejąca w Warszawie, rozdziela się na trzy Oddziały: 1) Budownictwa, 2) Malarstwa, 3) Rzeźby i Rytownictwa. W pierwszym Oddziale kurs nauk będzie czteroletni, w Oddziałach zaś malarstwa i rzeźby z rytownictwem, czas pobytu naznacza się nie krótszy od 3-eh, nie dłuższy nad lat sześć, a to stosownie do talentu i pracy ucznia.

Art. 201.

W Szkole Sztuk Pięknych wykładane będą następujące nauki:

- 1) architektura cywilna i wiejska z projektowaniem budowli;
- 2) anszlagowanie i ustawy budownicze;
- 3) kurs o rzemiosłach budowlanych;
- 4) mechanika stosowana, obejmująca kurs o wytrzymałości materyałów i o stateczności budowli;
- 5) wiadomości z technologii, zastosowane do budownictwa;

- 6) свѣдѣнія изъ гражданскаго инженерства, необходимы для Архитекторовъ;
- 7) перспектива въ примѣненіи къ изящнымъ искусствамъ;
- 8) художественная анатомія (osteologia i miologia);
- 9) рисованіе человѣческихъ фигуръ съ картинъ, съ гипсовыхъ моделей и съ натуры;
- 10) архитектурное рисованіе и эскизы зданій, снимаемые съ натуры;
- 11) историческая живопись;
- 12) пейзажная живопись;
- 13) перспективная живопись;
- 14) моделировка человѣческихъ фигуръ съ гипсовыхъ изображеній и съ натуры;
- 15) моделировка орнаментовъ;
- 16) рѣзба на мѣди, гравированіе, ксилографія и литографія;
- 17) Священное Писаніе и всеобщая исторія въ примѣненіи къ живописи.

Ст. 202.

Слѣдующіе предметы:

- a) геометрію и высшее исчисленіе,
 - b) описательную геометрію,
 - c) теоретическую механику,
 - d) межеваніе и нивелировку,
 - e) эстетику, въ примѣненіи ея къ изящнымъ искусствамъ,
 - f) древности и миологию,
- ученики Художественной Школы слушать будутъ въ Отдѣленіяхъ Главной Школы.

Ст. 203.

Для преподаванія предметовъ въ Художественной Школѣ назначаются 10 Профессоровъ, изъ нихъ 6 входящихъ въ составъ Совѣта, и 4 Учителя.

Ст. 204.

Правительственная Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, по своему усмотрѣнію, опредѣляетъ Профессоровъ и Учителей, или же объявляетъ конкурсъ для замѣщенія вакантной каѳедры.

- 6) wiadomości z inżynierii cywilnej, potrzebne dla Budowniczych;
- 7) perspektywa zastosowana do sztuk pięknych;
- 8) anatomia artystyczna ciała ludzkiego (osteologia i miologia);
- 9) rysunek figur ludzkich ze sztychów, z gipsów i z modeli żywych;
- 10) rysunek architektoniczny i szkicowanie budowli z natury;
- 11) malarstwo historyczne;
- 12) malarstwo krajobrazów (pejzaży);
- 13) malarstwo perspektywiczne;
- 14) modelowanie figur ludzkich z gipsów, z modelu żywego;
- 15) modelowanie ornamentów;
- 16) miedziorytnictwo, sztycharstwo, drzeworytnictwo i litografia;
- 17) Pismo Święte i historia powszechna, wykładana obrazowo.

Art. 202.

Na następujące przedmioty:

- a) geometryę analityczną i rachunek wyższy,
 - b) geometryę opisującą,
 - c) mechanikę teoretyczną,
 - d) miernictwo i niwelację,
 - e) estetykę w jej zastosowaniu do sztuk pięknych,
 - f) starożytności i mitologię,
- uczniowie Szkoły Sztuk Pięknych uczęszczać będą do Wydziałów Szkoły Głównej.

Art. 203.

Do wykładu nauk w Szkole Sztuk Pięknych przeznaczają się 10 Professorów, z tych 6-u Radnych, i 4-ch Nauczycieli.

Art. 204.

Kommissya Rządowa, według uznania swego, lub назнача sama Professorów i Nauczycieli, lub ogłasza konkurs dla obsadzenia wakującej posady.

Ст. 205.

Въ Художественной Школѣ курсы раздѣлены будутъ на полугодія. Первое полугодіе продолжается отъ 1-го Октября до 15 Марта, второе полугодіе отъ 15-го Марта до 30-го Іюля. Время отъ 1-го до 15-го Августа назначается на производство экзаменовъ и на выставку ученическихъ работъ; вторая половина Августа и Сентябрь составляютъ вакаціонное время.

Ст. 206.

Въ Отдѣленія Художественной Школы, въ теченіе первыхъ четырехъ лѣтъ, будутъ принимаемы ученики, по выдержаніи пріемнаго экзамена, на основаніи программы, которая съ сею цѣлю будетъ составлена. По истеченіи сего времени, въ каждое изъ Отдѣленій могутъ быть принимаемы только такіе ученики, которые представятъ свидѣтельство зрѣлости (maturitatis).

Ст. 207.

По выслушаніи предписаннаго курса наукъ и по выдержаніи соотвѣтственнаго экзамена, ученики Художественной Школы получаютъ свидѣтельства объ окончаніи курсовъ Архитектуры, Живописи или Ваянія.

Ст. 208.

Ученики Архитектурнаго Отдѣленія, получившіе означенное въ предыдущей статьѣ свидѣтельство, послѣ годовой практики въ качествѣ кондукторовъ при зданіяхъ казенныхъ или частныхъ, могутъ подвергаться испытанію практическо-теоретическому, и по оказаніи требуемыхъ познаній, получаютъ патенты на Архитекторовъ III-го класса или Архитекторскихъ кондукторовъ.

Ст. 209.

Ученики Отдѣленія Живописи и Ваянія съ Рѣзбою, черезъ два года послѣ окончанія училищныхъ курсовъ представившіе работы, доказывающія ихъ способности и успѣхи въ искусствѣ, могутъ получать патенты на степени свободныхъ Художниковъ.

Ст. 210.

Въ Художественной Школѣ учреждаются казенныя стипендіи, для высылки за границу, съ цѣлью дальнѣйшаго

Art. 205.

W Szkole Sztuk Pięknych kursa rozłożone będą na półroczu. Półrocze pierwsze rozpoczyna się od 1-go Października i trwa do 15-go Marca; drugie półrocze trwać ma od 15-go Marca do 30-go Lipca. Dni od 1-go do 15-go Sierpnia przeznaczają się na egzamina i wystawę prac uczniów. Połowa Sierpnia i Wrzesień przeznaczają się na czas wakacyjny.

Art. 206.

Na Wydziały Szkoły Sztuk Pięknych przez pierwsze lat cztery przyjmowani będą uczniowie, po egzaminie wstępnym, według programmatu, na ten cel ułożyć się mającego. Po upływie tego czasu, przedstawiający tylko świadectwo dojrzałości na którybyż Wydział przyjmowani być mogą.

Art. 207.

Po wysłuchaniu przepisanych nauk i złożeniu odpowiedniego egzaminu, uczniowie Szkoły Sztuk Pięknych otrzymywać będą świadectwa z ukończonych kursów budownictwa, malarstwa lub rzeźby.

Art. 208.

Opatrzeni takim świadectwem uczniowie Oddziału budownictwa, po rocznej praktyce w obowiązkach Konduktora, przy budowlach rządowych lub prywatnych, stawać mogą do egzaminów praktyczno-teoretycznych i, za udowodnieniem wymaganych wiadomości, otrzymują dopiero patenta na Budowniczych klasy 3-jej, czyli Konduktorów budownictwa.

Art. 209.

Uczniowie Oddziału malarstwa, rzeźby i rytownictwa, jeżeli, we dwa lata po odbyciu kursów szkolnych, przedstawia prace, świadczące o ich talencie i postępie w sztuce, mogą otrzymywać patenta na stopnie Artystów wyzwolonych.

Art. 210.

W Szkole Sztuk Pięknych ustanawiają się stypendya rządowe, dla wysyłania za granicę, celem dalszego kształcenia

усовершенствованія такихъ свободныхъ Художниковъ или Архитекторовъ III-го класса, которые, по мнѣнію Профессоровъ, въ Школѣ преподающихъ, оказываютъ отличныя способности.

Ст. 211.

Картины и статуи, выдѣлываемыя стипендіатами за границую, а равно заказываемыя имъ коніи съ знаменитыхъ произведеній, могутъ быть приобрѣтаемы для музея за отдѣльное вознагражденіе, опредѣляемое Совѣтомъ Художественной Школы.

Ст. 212.

Время пребыванія казенныхъ стипендіатовъ за границею будетъ зависѣть отъ работъ, присылаемыхъ ими на выставку, которую Школа обязана устраивать ежегодно.

Ст. 213.

Во время пребыванія въ Художественной Школѣ, ученики не носятъ мундира и освобождаются отъ рекрутской повинности.

Ст. 214.

На окончательномъ экзаменѣ для полученія патентовъ, кромѣ Профессоровъ Художественной Школы, могутъ присутствовать лица, командиркуемые Строительнымъ Совѣтомъ, а также лица, приглашаемыя Правительственною Коммисіею Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 215.

Объемъ преподаванія предметовъ въ Художественной Школѣ, число уроковъ въ недѣлю, порядокъ производства экзаменовъ въ Отдѣленіяхъ и количество платы за ученіе, опредѣлитъ Совѣтъ Управленія по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 216.

Художественная Школа состоитъ подъ Управленіемъ Директора, который, ежели избирается Правительственною Коммисіею Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія изъ среды Профессоровъ, обязанъ излагать по крайней мѣрѣ четыре урока своего предмета въ недѣлю. Директоръ вмѣстѣ съ 6-ю Профессорами, по два изъ каждаго Отдѣленія, избира-

такихъ Artystów wyzwolonych lub Budowniczych, którzy, według opinii zgromadzenia Professorów, w Szkole nauczających, posiadają szczególne zdolności.

Art. 211.

Obrazy i posągi, przez stypendystów za granicą wykonane, a także kopie znakomitych dzieł, do zrobienia im polecone, nabywane być mogą do Muzeum, za osobnym wynagrodzeniem, przez Radę Szkoły Sztuk Pięknych oznaczyć się mającym.

Art. 212.

Czas pobytu za granicą stypendystów rządowych zależeć będzie od prac, przez nich nadsyłanych na wystawę, którą Szkoła corocznie obowiązana jest urządzać.

Art. 213.

W czasie pobytu w Szkole Sztuk Pięknych, uczniowie nie noszą żadnego mundurów i przez ten czas wolni są od spisu i zaciągu wojskowego.

Art. 214.

Przy ostatecznym egzaminie na patenta, oprócz Professorów Szkoły Sztuk Pięknych, assistować mogą osoby wyznaczone przez Radę Budowniczą, lub inne, przez Kommissyę Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zaproszone.

Art. 215.

Zakres przedmiotów, wykładanych w Szkole Sztuk Pięknych, liczba godzin w tygodniu, forma egzaminów w Oddziałach i wysokość opłaty za naukę, oznaczone będą w osobnym postanowieniu Rady Administracyjnej, na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 216.

Szkoła Sztuk Pięknych pozostaje pod zwierzchnictwem Dyrektora, który, jeżeli jest przez Kommissyę Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z grona Professorów wybrany, winien poświęcać nauce przynajmniej cztery godzin tygodniowo. Dyrektor łącznie z 6 Professorami, po 2-ch z każdego Oddziału, wybieranemi przez wszystkie osoby nauczające

емыми всѣми лицами, въ Школѣ преподающими, и утверждаемыми Правительственною Коммисіею Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, составляетъ Совѣтъ Школы, который занимается: пріемомъ учениковъ, ихъ переводомъ, присужденіемъ наказаній, оцѣнкою присылаемыхъ работъ, признаніемъ казенныхъ стипендій и представленіемъ въ Правительственную Коммисію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія своихъ предположеній, имѣющихъ въ виду усовершенствованія въ Школѣ, въ отношеніи ученомъ и художественномъ.

Ст. 217.

Въ Совѣтъ Школы могутъ быть Правительственною Коммисіею Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія приглашаемы также лица, не принадлежащія къ заведенію, но извѣстныя въ краѣ артистическими произведеніями, или любовью къ изящнымъ искусствамъ. Такіе Члены Совѣта, при рѣшеніи вопросовъ, касающихся оцѣнки работъ учениковъ Художественной Школы, имѣютъ голосъ, наравнѣ съ Профессорами заведенія.

Ст. 218.

Кромѣ Профессоровъ и Учителей въ составъ Художественной Школы будутъ входить: Секретарь Школы, наблюдающій вмѣстѣ съ тѣмъ за ея имуществомъ, канцелярскій чиновникъ и нижняя прислуга, какъ-то: натурщики, служители. Обязанности сихъ лицъ опредѣлитъ Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 219.

Классы должностей и оклады входящихъ въ составъ Художественной Школы лицъ опредѣляются прилагаемымъ при семъ штатомъ.

въ Oddziale, а затвердзонными przez Kommissyę Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, stanowić będzie Radę Szkoły, która zajmować się będzie: przyjmowaniem uczniów, ich promowaniem, zasądzaniem kar, ocenianiem prac nadesłanych, kwalifikowaniem do stypendyów rządowych i czynieniem wniosków do Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, mających na celu ulepszenia, dotyczące się Szkoły, pod względem naukowym i artystycznym.

Art. 217.

Do Rady Szkoły mogą być przez Kommissyę Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego powoływane także osoby zakładowi obce, lecz znane w kraju z prac artystycznych lub zamiłowania w sztukach pięknych. Tacy Członkowie Rady, w kwestyach, dotyczących oceniania prac uczniów Szkoły Sztuk Pięknych, mieć będą głos narówni z Professorami Zakładu.

Art. 218.

Oprócz Professorów i Nauczycieli, do składu Szkoły Sztuk Pięknych należy: Sekretarz Szkoły, czuwający zarazem nad jej własnościami, Kancellista, oraz służba niższa, jako to: modele, posługacze. Obowiązki tych osób wskaże osobne postanowienie Rady Administracyjnej, na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 219.

Klasy w hierarchii urzędowej i płace osób, należących do składu Szkoły Sztuk Pięknych, oznacza etat przy niniejszym załączony.

Приложение къ № 14-му.

Извлечение изъ Высочайше утвержденного штата учебныхъ заведений и состоящихъ съ ними въ связи учреждений въ Царствѣ Польскомъ.

Государь Императоръ изволилъ разсматривать.

Въ Царскомъ Селѣ, 8 (20) Мая 1862 года.

Министръ Статсъ-Секретарь (подписано) Тымовскій.

Штатъ заведений и состоящихъ съ ними въ связи учреждений въ Царствѣ Польскомъ.

№	Статьи расходовъ.	Классъ должности	Число лицъ	Годовой окладъ				Примѣчаніе
				одному		всѣмъ		
				Руб.	к.	Руб.	к.	
Художественная Школа.								
1	Директоръ	VI	1	1,200	—	1,200	—	
2	Профессоры	VII	6	900	—	5,400	—	
3	Профессоры	VIII	4	600	—	2,400	—	
4	Учители	IX	4	450	—	1,800	—	
5	Вознагражденіе Профессорамъ, составляющимъ Совѣтъ Шко- лы	—	—	—	—	600	—	
6	Секретарь	IX	1	600	—	600	—	
7	Натурщики	—	2	180	—	360	—	
8	Служители	—	2	120	—	240	—	
9	На отопленіе, освѣщеніе, кан- целярскія потребности и т. п.	—	—	—	—	600	—	
	итого	—	20			13,200		

Annex do Nr. 14-go.

Wyciąg z Najwyżej zatwierdzonego etatu zakładów naukowych i w związku z niemi będących instytucyj w Królestwie Polskiem.

NAJJAŚNIEJSZY PAN przeglądać raczył.

w Carskiem Siele, d. 8 (20) Maja 1862 r.

Minister Sekretarz Stanu (podpisano) J. Tymowski.

ETAT ZAKŁADÓW NAUKOWYCH I W ZWIĄZKU Z NIEMI BĘDĄCYCH INSTYTUCYJ W KRÓLESTWIE POLSKIEM.

N ^o		Klasa urzędu	Liczba osób	Płaca roczna				U w a g i
				jednego		wszystkich		
				Rsr.	k.	Rsr.	k.	
SZKOŁA SZTUK PIĘKNYCH.								
1	Dyrektor	VI	1	1,200	—	1,200	—	
2	Professorowie	VII	6	900	—	5,400	—	
3	Professorowie	VIII	4	600	—	2,400	—	
4	Nauczyciele	IX	4	450	—	1,800	—	
5	Wynagrodzenie dla Professo- rów, składających Radę Szko- ły	—	—	—	—	600	—	
6	Sekretarz	IX	1	600	—	600	—	
7	Modeliści	—	2	180	—	360	—	
8	Posługacze	—	2	120	—	240	—	
9	Na opał, światło, potrzeby kan- cellaryjne i t. p.	—	—	—	—	600	—	
	Łącznie	—	20	—	—	13,200	—	

О переходѣ Института Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ въ управ-
леніе вѣдомства Народнаго Просвѣщенія (*).

(27 Августа (8 Сентября) 1863 года.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго.

Божією Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-й,

ИМПЕРАТОРЪ и САМОДЕРЖЕЦЪ ВСЕРОССИЙСКИЙ, ЦАРЬ ПОЛЬСКИЙ,
Великій Князь Финляндскій,
и проч., и проч., и проч.

Принявъ во вниманіе, что находящійся въ Варшавѣ Ин-
ститутъ Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ, по силѣ 58-ой статьи
Высочайшаго указа 18 Февраля (2 Марта) 1842 года, посту-
пившій въ вѣдѣніе Главнаго Попечительнаго Совѣта Благо-
творительныхъ Заведеній, въ основаніи своемъ есть заведе-
ніемъ учебнымъ и по сему для надлежащаго на этомъ пути
развитія соотвѣтственнѣ долженъ быть ввѣренъ Правитель-
ственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣ-
щенія, въ завѣдываніи коей находился въ первое время сво-
его существованія, по представленію Совѣта Управленія На-
шего Царства Польскаго постановили МЫ и постановляемъ:
Ст. 1.

Варшавскій Институтъ Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ, состо-
ящій нынѣ въ вѣдѣніи Главнаго Попечительнаго Совѣта Бла-

(*) *Примѣчаніе.* Институтъ Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ учрежденъ въ
г. Варшавѣ на основаніи постановленія Правительствен-
ной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Про-
свѣщенія отъ 12 Іюня 1816 года. Особаго для него
Устава, въ то время, издаю не было, и онъ находил-
ся подъ управленіемъ Ксендза Якова Фальковского,
который первый подалъ мысль объ основаніи сего за-
веденія. Въ 1842 году, въ силу Высочайшаго указа,
отъ 18 Февраля (2 Марта), Институтъ этотъ перешелъ въ
завѣдываніе Главнаго Попечительнаго Совѣта Благо-
творительныхъ Заведеній и былъ управляемъ на основаніи
Устава о больницахъ.

O przejściu Instytutu Głuchoniemych i Ociemniałych pod za-
rząd Władzy Edukacyjnej (*).

(d. 27 Sierpnia (8 Września) 1863 r.)

Wypis z protokołu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

z Bożej Łaski

MY, ALEXANDER II-GI,

CESARZ I SAMOWŁADCA WSZECZ ROSSYJ, KRÓL POLSKI,

WIELKI XIAŻĘ FINLANDZKI,

etc., etc., etc.

Zważywszy, że Instytut Głuchoniemych i Ociemniałych
w Warszawie, z mocy artykułu 58-go Ukazu NAJWYŻSZEGO z
dnia 18 Lutego (2 Marca) 1842 roku, oddany pod zawiady-
wanie Rady Głównej Opiekuńczej Zakładów Dobroczynnych,
w zasadzie swój jest zakładem naukowym; że zatem dla od-
powiedniego na tój drodze rozwoju, najwłaściwiej powierzonym
być winien Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświe-
cenia Publicznego, pod zwierzchnictwem której w początkach
swego istnienia zostawał, na przedstawienie Rady Administra-
cyjnej NASZEGO Królestwa Polskiego postanowiliśmy i stano-
wimy.

Art. 1.

Instytut Głuchoniemych i Ociemniałych w Warszawie,
dotąd pod zawiadywaniem Rady Głównej Opiekuńczej Zakła-

(*) *Uwaga.* Instytut Głuchoniemych i Ociemniałych utworzony został w
Warszawie na mocy upoważnienia Kommissyi Rządowej
Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 12
Czerwca 1816 r. Ustawy oddzielnej wówczas dlań nie
przepisano i pozostawał on pod zarządem Xiędza Ja-
koba Falkowskiego, który pierwszy myśl utworzenia onego
podał. W r. 1842, z mocy NAJWYŻSZEGO Ukazu z dnia 18
Lutego (2 Marca) przeszedł Instytut ten pod zawiadywa-
nie Rady Głównej Opiekuńczej Zakładów Dobroczynnych
i był administrowany na zasadzie Ustawy Szpitalnej.

готворительныхъ Заведеній, вмѣстѣ со всѣми недвижимо-
сти и денежными суммами, на содержаніе его назначенными
переходить въ непосредственное управленіе Правительствен-
ной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 2.

Изданіе особаго Устава и утвержденіе нормальнаго шта-
та сего Института предоставляется Совѣту Управленія, по
представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ
и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 3.

Исполненіе настоящаго указа Нашего, который долженъ
быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, возлагаемъ на Совѣтъ
Управленія Царства Польскаго, предоставляя ему и надлежа-
щія по сему предмету распоряженія.

Данъ въ Царскомъ Селѣ, Августа 27 (Сентября 8) дня
1863 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ“.

Контрасигнировалъ: Министръ, Статсъ-Секретарь
В. Платоновъ.

№ 16.

Высочайшій указъ, утверждающій Уставъ Варшавскаго
Института Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ.

(28 Іюня (10 Іюля) 1866 года.)

Божіею Милостию

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-й,

ИМПЕРАТОРЪ и САМОДЕРЖЕЦЪ ВСЕРОССИЙСКІЙ, ЦАРЬ ПОЛЬСКІЙ,
ВЕЛИКІЙ КНЯЗЬ ФИНЛЯНДСКІЙ.

и проч., и проч., и проч.

Вслѣдствіе преобразованій, введенныхъ указами Нашими
отъ 30 Августа (11 Сентября) 1864 года объ устройствѣ У-
чебной части въ Царствѣ Польскомъ и утвержденными На-

дѣвъ Добродѣтельныхъ zostający, przechodzi wraz z wszelkiemi
realnościami i funduszami, na uposażenie jego przeznaczonemi,
pod bezpośredni Zarząd Kommissyi Rządowej Wyznań i O-
świecenia Publicznego.

Art. 2.

Przepisanie oddzielnéj Ustawy i zatwierdzenie normalnego
etatu dla tegoż Instytutu, pozostawia się Radzie Administra-
cyjnej, na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i
Oświecenia Publicznego.

Art. 3.

Wykonanie niniejszego Ukazu Naszego, który w Dzienniku
Praw zamieszczonym być ma, polecamy Radzie Administra-
cyjnej Królestwa, pozostawiając jej wydanie stosownych w téj
mierze rozporządzeń.

Dan w Carskiem Siele, dnia 27 Sierpnia (8 Września)
1863 roku.

(podpisano) „АЛЕКСАНДРЪ“.

przez CESARZA i KRÓLA,

p. o. Ministra Sekretarza Stanu

(podpisano) W. Płatonow.

№ 16.

Ukaz NAJWYŻSZY, zatwierdzający Ustawę Instytutu Głucho-
niemych i Ociemniałych w Warszawie.

(d. 28 Czerwca (10 Lipca) 1866 r.)

Z Bożej Łaski

MY, ALEXANDER II-GI,

CESARZ I SAMOWŁADCA WSZECH ROSSYJ, KRÓL POLSKI,

WIELKI KSIĄŻE FINLANDZKI,

etc., etc., etc.

W skutku reform, wprowadzonych Ukazami NASZEMI z
dnia 30 Sierpnia (11 Września) 1864 roku o urządzeniu ga-
łęzi naukowej w Królestwie Polskiem, i zatwierdżonemi przez
NAUK.

ми 5 (17) Января 1866 года Уставами средних учебных заведений, оказалось необходимым согласовать съ сими законоположениями устройство и порядок управления существующаго въ Варшавѣ Института Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ.

Утвердивъ составленные съ сею цѣлю Совѣтомъ Управленія и Комитетомъ по дѣламъ Царства Польскаго разсмотрѣнные, Уставъ и Штатъ означеннаго Института, Мы постановили и постановляемъ:

Ст. 1.

Новые Уставъ и Штатъ Варшавскаго Института Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ вводятся въ дѣйствіе съ начала наступающаго 186⁶/₇ учебного года.

Ст. 2.

Означенные Уставъ и Штатъ должны быть внесены въ Дневникъ Законовъ. Всѣ несогласныя съ сими Уставомъ и Штатомъ постановленія и распоряженія отменяются.

Ст. 3.

Исполненіе сего указа возлагается на Совѣтъ Управленія Царства и Правительственную Коммисію Народнаго Просвѣщенія.

Данъ въ Красномъ Селѣ, 28 Іюня (10 Іюля) 1866 года. На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою подписано:

„АЛЕКСАНДРЪ“

Контрасигнировалъ: Главный Начальникъ Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи по дѣламъ Царства Польскаго, Статсъ-Секретарь *Н. Милютинъ*.

Nas w d. 5 (17) Stycznia 1866 Ustawami średnich zakładów naukowych, okazało się niezbędnem zastosowanie do tych praw urzędnienia i zarządu istniejącego w Warszawie Instytutu Głuchoniemych i Ociemniałych.

Zatwierdziwszy ułożoną w tym celu przez Radę Administracyjną i w Komitecie do spraw Królestwa Polskiego rozpoznaną ustawę i etat rzeczzonego Instytutu, postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 1.

Nowa ustawa i etat Instytutu Głuchoniemych i Ociemniałych w Warszawie mają być wprowadzone z początkiem następującego 186⁶/₇ roku szkolnego w wykonanie.

Art. 2.

Ustawa ta i etat wniesione być winny do Dziennika Praw. Wszelkie niezgodne z tą Ustawą i etatem postanowienia i rozporządzenia znoszą się.

Art. 3.

Wykonanie Ukazu niniejszego Radzie Administracyjnej i Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego polecamy.

Dan w Krasném Siole, d. 28 Czerwca (10 Lipca) 1866 r. Na oryginale własną Jego CESARSKIEJ MOŚCI ręką napisano: „АЛЕКСАНДРЪ“.

Kontrassygnował: Główny Naczelnik Własnej Jego CESARSKIEJ MOŚCI Kancellaryi do spraw Królestwa Polskiego, Sekretarz Stanu *M. Milutin*.

Приложение къ № 16-му.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „Быть по сему.“

Въ Красномъ Селѣ,
28 Іюня (10 Іюля) 1866 года.

Главный Начальникъ Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи по дѣламъ Царства Польскаго,
Статсъ-Секретарь (подписано) *Н. Милютинъ*.

Уставъ Варшавскаго Института Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ.

ГЛАВА ПЕРВАЯ.

Общія положенія.

Ст. 1.

Институтъ Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ есть закрытое учебно-воспитательное заведеніе, имѣющее цѣлю дать дѣтямъ обоюго пола, лишеннымъ слуха и зрѣнія, религіозно-нравственное и умственное образованіе, и вмѣстѣ съ тѣмъ обучить ихъ ремесламъ и рукодѣліямъ, дабы они могли впослѣдствіи собственнымъ трудомъ приобрѣтать средства къ жизни.

Примѣчаніе. Въ Институтѣ дозволяется обучаться и вольноприходящимъ ученикамъ и ученицамъ.

Ст. 2.

Институтъ Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ состоитъ изъ двухъ Отдѣленій: изъ Отдѣленія для Глухонѣмыхъ и Отдѣленія для Слѣпыхъ. Каждое изъ этихъ Отдѣленій подраздѣляется на мужское и женское.

Ст. 3.

При обоихъ Отдѣленіяхъ этого заведенія имѣются мастерскія, въ которыхъ учащіеся упражняются въ ремеслахъ и рукодѣліяхъ.

Ст. 4.

При Институтѣ Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ состоитъ Воскресно-ремесленное Училище.

Annex do Nr. 16-go.

Na oryginalne Własną Jego CESARSKIEJ MOŚCI ręką napisano:
„Ma być podług tego.“

w Krasném Siole,
d. 28 Czerwca (10 Lipca) 1866 r.

Główny Naczelnik Własnej Jego CESARSKIEJ MOŚCI Kancelaryi do spraw Królestwa Polskiego,
Sekretarz Stanu (podpisano) *M. Milutin*.

USTAWA INSTYTUTU GŁUCHONIEMYCH I OCIEMNIAŁYCH W WARSZAWIE.

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

Przepisy ogólne.

Art. 1.

Instytut Głuchoniemych i Ociemniałych jest zakładem naukowo-wychowawczym zamkniętym, mającym na celu udzielenie dzieciom obojęd płci, pozbawionym słuchu lub wzroku, religijno-moralnego i umysłowego wykształcenia, i zarazem nauczanie ich rzemiosł i rękodzieł, aby z czasem własną pracą mogły nabywać środków utrzymania.

Uwaga. Dozwala się również pobierać nauki w Instytucie uczniom i uczennicom przychodnim.

Art. 2.

Instytut Głuchoniemych i Ociemniałych składa się z dwóch Oddziałów: z Oddziału Głuchoniemych i Oddziału Ociemniałych. Każdy z tych Oddziałów rozdziela się jeszcze na męzki i żeński.

Art. 3.

Przy obu Oddziałach Instytutu urządzone być mają warsztaty, w których uczący się sposobić się będą w rzemiosłach i rękodziełach.

Art. 4.

Przy Instytucie Głuchoniemych i Ociemniałych urządzoną będzie Szkoła niedzielno-rzemieslnicza.

Ст. 5.

Институтъ Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ состоитъ въ вѣдѣніи Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 6.

Начальникъ Варшавской Учебной Дирекціи имѣетъ обязанность посѣщать Институтъ, для обозрѣнія онаго, какъ въ педагогическомъ, такъ и въ другихъ отношеніяхъ. Замѣчанія свои онъ предлагаетъ Директору заведенія для зависящихъ распоряженій, а въ случаяхъ важныхъ представляетъ и Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 7.

Институтъ содержится на счетъ Казны Царства и отчасти на суммы, получаемыя за пансіонеровъ города Варшавы, а также на счетъ процентовъ съ пожертвованныхъ капиталовъ и на другія спеціальныя средства.

Глава Вторая.

Должностныя лица.

Ст. 8.

При Институтѣ состоятъ слѣдующія должностныя лица: 1) Директоръ, 2) Помощникъ Директора, 3) старшая Надзирательница, 4) Учители и Учительницы, 5) Учительскіе Помощники и Помощницы, 6) Надзиратели и Надзирательницы, 7) Врачъ, 8) Письмоводитель, онъ же и Бухгалтеръ, и 9) Экономъ, онъ же и Смотритель зданія.

I. Директоръ, его Помощникъ и старшая Надзирательница.

Ст. 9.

Директоръ Института избирается изъ лицъ, получившихъ образованіе въ Университетѣ, или въ другомъ высшемъ учебномъ заведеніи, и приобрѣвшихъ педагогическую опытность и знакомство съ методами обученія и воспитанія глухонѣмыхъ и слѣпыхъ. Онъ утверждается въ должности, по представленію Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія, Совѣтомъ Управленія Царства.

Ст. 10.

Директору Института подчиняются все служащія въ ономъ лица.

Art. 5.

Instytut Głuchoniemych i Ociemniałych zostaje w zawiadywaniu Komisji Rządowej Oświecenia Publicznego.

Art. 6.

Naczelnik Warszawskiej Dyrekcji Naukowej ma obowiązek zwiedzać Instytut, w celu kontrolowania go, tak pod względem pedagogicznym, jak i pod innemi względami. Spostrzeżenia swoje winien objawić Dyrektorowi Instytutu, dla wydania przez niego stosownych zarządzeń, a w wypadkach ważnych, przedstawiać je i Komisji Rządowej Oświecenia Publicznego.

Art. 7.

Instytut utrzymywany będzie kosztem Skarbu Królestwa, oraz w części z funduszów pobieranych za pensjonarzy miasta Warszawy, w części z procentów od kapitałów pochodzących z ofiar, tudzież z innych specjalnych dochodów.

Rozdział Drugi.

Osoby do składu Instytutu należące.

Art. 8.

Przy Instytucie znajdować się mają następujące osoby: 1) Dyrektor, 2) Pomocnik Dyrektora, 3) Dozorczyńi starsza, 4) Nauczyciele i Nauczycielki, 5) Pomocnicy nauczycielscy i Pomocniczki, 6) Dozorcy i Dozorczyńie, 7) Lekarz, 8) Sekretarz, zarazem Buchhalter, i 9) Ekonom, zarazem Dozorca gmachu.

Dyrektor, jego Pomocnik i Starsza Nadzorczyńi.

Art. 9.

Dyrektor Instytutu wybierany być winien z osób, które pobierały nauki w Uniwersytecie lub w innym wyższym zakładzie naukowym i nabyły doświadczenia pedagogicznego, tudzież obeznane są z metodami uczenia i wychowania głuchoniemych i ociemniałych. Zatwierdza go w obowiązkach, na przedstawienie Komisji Rządowej Oświecenia Publicznego, Rada Administracyjna Królestwa.

Art. 10.

Dyrektorowi Instytutu podlegać mają wszystkie osoby, przy tym zakładzie w służbie zostające.

Ст. 11.

Главная обязанность Директора состоитъ въ надзорѣ, какъ за ходомъ преподаванія и воспитанія, такъ и за внѣшнимъ порядкомъ и матеріальнымъ благосостояніемъ ввѣреннаго ему Института, и вообще за точнымъ исполненіемъ всѣхъ постановленій, касающихся онаго.

Ст. 12.

Директору предоставляется:

- 1) председательствовать въ Педагогическомъ Совѣтѣ и Хозяйственномъ Комитетѣ Института;
- 2) избирать изъ лицъ, способныхъ и имѣющихъ на то право, Учителей и другихъ должностныхъ лицъ Института, и представлять ихъ на утверждение Правительственной Комисіи Народнаго Просвѣщенія;
- 3) аттестовать всѣхъ служащихъ подъ его вѣдѣніемъ лицъ и представлять ихъ къ наградамъ;
- 4) представлять подчиненныхъ ему лицъ къ увольненію отъ должности за выслугою срока на пенсію или за неспособностію;
- 5) представлять объ увольненіи служащихъ при Институтѣ лицъ въ отпускъ, на основаніи дѣйствующихъ по этому предмету въ Царствѣ узаконеній;
- 6) сноситься съ мѣстными начальствами по всѣмъ дѣламъ, не требующимъ разрѣшенія Правительственной Комисіи Народнаго Просвѣщенія; и
- 7) опредѣлять и увольнять, какъ писцовъ, такъ и низшихъ служителей, и назначать имъ жалованье изъ общей суммы, положенной на этотъ предметъ по штату.

Ст. 13.

По званію Предсѣдателя Педагогическаго Совѣта, Директоръ опредѣляетъ время обыкновенныхъ его засѣданій, созываетъ Совѣтъ въ чрезвычайныхъ случаяхъ, предлагаетъ на обсужденіе свои предположенія по учебной и воспитательной части, соблюдаетъ очередь при разсмотрѣніи вопросовъ, вносимыхъ другими членами, направляетъ пренія, слѣдитъ за правильностью и порядкомъ засѣданій и объявляетъ опредѣленія Совѣта.

Art. 11.

Główny obowiązek Dyrektora polega na czuwaniu tak nad biegiem wykładu nauk i wychowania, jakoteż nad porządkiem zewnętrznym i dobrym bytem materyalnym powierzonego mu Instytutu, a w szczególności nad ściśłem wykonywaniem wszystkich postanowień, dotyczących tegoż Instytutu.

Art. 12.

Dyrektorowi służy prawo:

- 1) prezydować w Radzie Pedagogicznej i w Komitecie Gospodarczym Instytutu;
- 2) wybierać, z pomiędzy osób zdolnych i posiadających kwalifikacyę, Nauczycieli, oraz inne osoby, należące do składu Instytutu, i przedstawiać je do zatwierdzenia Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego;
- 3) atestować wszystkie osoby, w służbie pod jego zwadywaniem zostające, i przedstawiać je do nagród;
- 4) przedstawiać podwładne mu osoby do uwolnienia od obowiązków, z powodu wysłużenia przez nie lat przepisanych na pensye, lub dla niezdolności;
- 5) przedstawiać osoby służące przy Instytucie do urlopów, na zasadzie obowiązujących w Królestwie pod tym względem przepisów;
- 6) znosić się z miejscowymi władzami we wszystkich interessach, nie wymagających decyzji Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego;
- 7) przyjmować i uwalniać tak pisarzy, jakoteż i służbę niższą, i wyznaczać im płacę z ogólnego funduszu, w etacie na ten cel zamieszczonego.

Art. 13.

Dyrektor, jako prezydujący w Radzie Pedagogicznej, wyznacza termina zwyczajnych jej posiedzeń, zwołuje Radę w wypadkach nadzwyczajnych, podług swego uznania, oddaje pod rozagę wnioski swoje, części naukowej i wychowawczej dotyczące, przestrzega kolejnego roztrząsania kwestyj wnoszonych przez innych członków, kieruje dyskusyą, pilnuje regularności i porządku posiedzeń i ogłasza uchwały Rady.

Ст. 14.

По званію Предсѣдателя Хозяйственнаго Комитета, Директоръ наблюдаетъ за правильнымъ ходомъ засѣданій Комитета и за своевременною повѣркою отчетности, согласно существующимъ на сей предметъ постановленіямъ.

Ст. 15.

Помощникъ Директора избирается Директоромъ изъ числа отличающихся педагогическою опытностію Учителей и утверждается въ этомъ званіи Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 16.

Помощникъ Директора, въ случаѣ болѣзни или отсутствія Директора, вступаетъ во всѣ его права и обязанности.

Ст. 17.

Помощникъ Директора Института, будучи вмѣстѣ съ тѣмъ и Учителемъ, получаетъ штатное жалованье по одной лишь должности Помощника Директора.

Ст. 18.

Старшая Надзирательница избирается Директоромъ изъ лицъ, пріобрѣвшихъ опытность въ дѣлѣ начального обученія, и утверждается въ должности Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 19.

Старшая Надзирательница, будучи вмѣстѣ съ тѣмъ и Учительницею Института, получаетъ штатное жалованье по одной лишь должности старшей Надзирательницы.

Ст. 20.

Старшая Надзирательница находится постоянно при воспитанницахъ, какъ во время занятій ихъ, такъ и въ часы отдыха и прогулокъ. На ея обязанности лежитъ ближайшій надзоръ за поведеніемъ и опрятностію воспитанницъ, за чистотою одежды и бѣлья, за порядкомъ въ классныхъ комнатахъ, въ спальняхъ и въ больницахъ.

II. Учители и ихъ Помощники.

Ст. 21.

Предметы ученія въ Институтѣ распределяются между штатными Преподавателями. Таковыя Преподаватели суть:

Art. 14.

Dyrektor, jako prezydujący w Komitecie Gospodarczym, czuwa nad regularnem odbywaniem posiedzeń Komitetu i nad sprawdzaniem we właściwym czasie rachunków, stosownie do istniejących w téj mierze przepisów.

Art. 15.

Pomocnika Dyrektora wybiera Dyrektor z grona odznaczających się doświadczeniem pedagogicznem Nauczycieli, zatwierdza go zaś w tych obowiązkach Komissyya Rządowa Oświecenia Publicznego.

Art. 16.

Pomocnik Dyrektora, w razie choroby tegoż, lub nieobecności, wstępuje we wszystkie jego prawa i obowiązki.

Art. 17.

Pomocnik Dyrektora Instytutu, będąc w nim zarazem i Nauczycielem, pobiera płacę etatową, jedynie do posady Pomocnika Dyrektora przywiązana.

Art. 18.

Dozorczynię starszą wybiera Dyrektor z osób mających doświadczenie w zawodzie początkowego uczenia, a zatwierdza ją w tych obowiązkach Komissyya Rządowa Oświecenia Publicznego.

Art. 19.

Dozorczyńni starsza, będąc zarazem Nauczycielką w Instytucie, pobierać ma płacę etatową, jedynie do posady starszej Dozorczyńni przywiązaną.

Art. 20.

Dozorczyńni starsza znajdować się ma nieodstępnie przy uczennicach, tak podczas ich zajęcia, jakoteż w chwilach odpoczynku i przechadzek. Do obowiązków jej należy bliższy nadzór nad sprawowaniem i ochędostwem uczennic, nad czystością ich odzieży i bielizny, nad porządkiem w izbach klasowych, w sypialniach i w infirmeryi.

II. Nauczyciele i ich Pomocnicy.

Art. 21.

Przedmioty naukowe w Instytucie rozdzielane być mają pomiędzy Nauczycieli etatowych. Nauczycielami takimi są:

- 1) Законоучители, изъ коихъ одинъ для Отдѣленія Глухонѣмыхъ, а другой для Отдѣленія Слѣпыхъ;
- 2) Учители и Учительницы предметовъ;
- 3) Учительскіе Помощники и Помощницы; и
- 4) Учители искусствъ и ремеслъ.

Ст. 22.

Законоучители Института назначаются Главнымъ Директоромъ Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія, по соглашенію съ Главнымъ Директоромъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, изъ лицъ свѣтскаго духовенства Римско-Католическаго исповѣданія.

Ст. 23.

Законоучители Института, сверхъ преподаванія Закона Божія и очереднаго служенія въ Институтской церкви, обязаны раздѣлять съ Надзирателями надзоръ за учениками.

Ст. 24.

Въ Учители и Учительницы предметовъ опредѣляются Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія, по представленію Директора Института, лица, приготовившія себя къ этому званію въ Варшавскомъ Институтѣ Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ, или въ другихъ подобныхъ заведеніяхъ.

Ст. 25.

Учители и Учительницы предметовъ, кромѣ преподаванія въ классахъ и приготовленія учениковъ и ученицъ во внѣ-классное время къ урокамъ; обязаны помогать начальству Института въ наблюденіи за нравственностію и поведеніемъ учащихъся.

Ст. 26.

Въ Учительскіе Помощники и Помощницы опредѣляются Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія, по представленію Директора Института, лица, выдержавшія испытаніе на званіе начальнаго Учителя или Учительницы и доказавшія на практикѣ знакомство съ методами обученія.

Ст. 27.

Учительскіе Помощники и Помощницы, какъ лица, приготовляющіяся къ занятію Учительскихъ должностей, обязаны присутствовать на урокахъ Учителей или Учительницъ для

- 1) Nauczyciele religii, z których jeden będzie dla Oddziału Głuchoniemych, a drugi dla Oddziału Ociemniałych;
- 2) Nauczyciele i Nauczycielki przedmiotów;
- 3) Pomocnicy nauczycielscy i Pomocniczki;
- 4) Nauczyciele sztuk i rzemiosł.

Art. 22.

Nauczycieli religii w Instytucie mianuje Dyrektor Główny Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego, za porozumieniem się z Dyrektorem Głównym Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych, z pomiędzy osób duchowieństwa świeckiego Rzymsko-Katolickiego wyznania.

Art. 23.

Nauczyciele religii w Instytucie, oprócz wykładu nauki religii i kolejnego odbywania nabożeństwa w kościele Instytutowym, obowiązani są wspólnie z Dozorcami mieć nadzór nad uczniami.

Art. 24.

Nauczycielami i Nauczycielkami przedmiotów mianuje Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego, na przedstawienie Dyrektora Instytutu, osoby usposobione do tego zawodu w Warszawskim Instytucie Głuchoniemych i Ociemniałych, lub w innych podobnych zakładach.

Art. 25.

Nauczyciele i Nauczycielki przedmiotów, oprócz wykładu nauk w klassach i przygotowania uczniów i uczennic w godzinach poklassowych do lekcyj, obowiązani są pomagać Zwierzchności Instytutu w czuwaniu nad moralnością i sprawowaniem uczących się.

Art. 26.

Pomocnikami i Pomocniczkami nauczycielskimi Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego, na przedstawienie Dyrektora Instytutu, mianować będzie osoby, które złożyły egzamin na stopień elementarnego Nauczyciela lub Nauczycielki i udowodniły praktycznie posiadanie znajomości metod uczenia.

Art. 27.

Pomocnicy Nauczycielscy i Pomocniczki, jako osoby sposobiące się do zajęcia posad nauczycielskich, obowiązani są być obecnymi na lekcjach Nauczycieli lub Nauczycielek, dla

изучения приемов преподавания, заниматься съ учениками и ученицами повторением уроковъ и помогать Надзирателямъ и Надзирательницамъ въ надзоръ за учащимися.

Ст. 28.

Учители искусствъ и ремеслъ и Учительница рукодѣлій избираются изъ лицъ, специально знакомыхъ съ искусствомъ или ремесломъ, которому они должны будутъ обучать, и определяются порядкомъ, указаннымъ въ ст. 26.

III. Прочія должностныя лица.

Ст. 29.

Надзиратели и Надзирательницы избираются и утверждаются въ должности Директоромъ Института изъ лицъ, получившихъ начальное образование.

Ст. 30.

При Институтѣ состоитъ Врачъ, утверждаемый въ должности Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія, по представленію Директора Института.

Ст. 31.

Обязанности Врача, кромѣ пользованія воспитанниковъ и воспитанницъ и постоянной заботливости объ ихъ здоровьи, заключаются въ наблюдении: а) чтобы въ размѣщеніи воспитывающихся и въ распредѣленіи времени занятій ихъ, а также въ снабженіи ихъ пищею соблюдались гигиеническія условія; и б) чтобы упражненія воспитанниковъ и воспитанницъ въ гимнастикѣ соображались съ требованіями правильнаго развитія и укрѣпленія физическихъ силъ. Врачъ обязанъ замѣчанія свои по симъ предметамъ представлять Директору Института и предъявлять оныя Педагогическому Совѣту и Хозяйственному Комитету, по принадлежности, для обсуждения и внесенія въ протоколы ихъ засѣданій. Кромѣ того, на Врачѣ лежитъ обязанность пользоваться также безвозмездно всѣхъ служащихъ при заведеніи лицъ.

Ст. 32.

Письмоводитель, онъ же и Бухгалтеръ, по представленію Директора, утверждается въ должности Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 33.

Экономъ, утверждаемый въ должности Правительствен-

обезнанія съ способомъ выкладу наукъ, mają oraz zajmować się z uczennicami powtarzaniem lekcji i pomagać Dozorcóm i Dozórczyniom w dozorze nad uczącymi się.

Art. 28.

Nauczyciele sztuk i rzemiosł, tudzież Nauczycielka robót ręcznych, wybiera się z osób specjalnie obeznanych ze sztuką lub rzemiosłem, których uczyć mają, i mianowani będą porządkiem, wskazanym w art. 26-m.

III. Inne osoby, należące do składu Instytutu.

Art. 29.

Dozorców i Dozórczynię wybiera i zatwierdza w obowiązках Dyrektor Instytutu, z pomiędzy osób, które otrzymały początkowe wykształcenie.

Art. 30.

Przy Instytucie ma być Lekarz, którego zatwierdza w obowiązках Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego, na przedstawienie Dyrektora Instytutu.

Art. 31.

Oprócz leczenia uczniów i uczennic i ciągłej troskliwości o ich zdrowie, obowiązkiem jest Lekarza pilnować: a) żeby w rozlokowaniu uczących się i w rozkładzie czasu ich zatrudnień, tudzież w dostarczeniu im żywności, zachowane były warunki higieniczne, i b) żeby ćwiczenia uczniów i uczennic gimnastyczne zastosowane były do potrzeby regularnego rozwijania się i wzmocnienia sił ich fizycznych. Lekarz postrzeżenia swoje w tych przedmiotach komunikować ma Dyrektorowi Instytutu i przedstawiać je Radzie Pedagogicznej i Komitetowi Gospodarczemu, w czym do kogo należy, dla rozpoznania takowych i wniesienia do protokółów ich posiedzeń. Oprócz tego Lekarz obowiązany jest leczyć również bezpłatnie wszystkie osoby, w służbie przy zakładzie zostające.

Art. 32.

Sekretarza a zarazem Buchhaltera zatwierdza w obowiązках Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego, na przedstawienie Dyrektora.

Art. 33.

Ekonom, którego zatwierdza w obowiązках Kommissya

ною Комисією Народнаго Просвѣщенія, по представленію Директора Института, исполняетъ распоряженія Хозяйственнаго Комитета по хозяйственной части Института. Онъ же, какъ Смотритель зданія, наблюдаетъ за порядкомъ и чистотою въ зданіи, за безопасностью отъ огня, и исполняетъ полицейскія постановленія, относящіяся къ управленію дома.

Ст. 34.

Въ непосредственномъ распоряженіи Эконома состоитъ садовникъ и вся Институтская прислуга.

ГЛАВА ТРЕТЬЯ.

Учебная часть.

Ст. 35.

Въ составъ обученія въ Институтѣ Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ входятъ слѣдующіе предметы:

А. Въ Отдѣленіи Глухонѣмыхъ:

- 1) Законъ Божій;
- 2) произношеніе звуковъ и словъ, чтеніе и письмо;
- 3) счисленіе умственное, письменное и на счетахъ; ознакомленіе съ употребительными мѣрами, вѣсами и монетами;
- 4) ознакомленіе съ главными обязанностями человѣка, по отношенію къ Правительству и обществу;
- 5) свѣдѣнія изъ географіи и исторіи;
- 6) свѣдѣнія изъ естественной исторіи;
- 7) свѣдѣнія изъ геометріи, примѣнительно къ ремесламъ;
- 8) чистописаніе;
- 9) рисованіе и черченіе.

Сверхъ означенныхъ предметовъ, глухонѣмые, смотря по ихъ способностямъ и наклонностямъ, обучаются: а) искусствамъ: ваянію, литографіи и ксилографіи; б) ремесламъ: столярному, токарному, слесарному, переплетному, портняжному и другимъ.

Примѣчаніе. Дѣвочки приучаются къ домашнему хозяйству и упражняются въ женскихъ рукодѣліяхъ.

Б. Въ Отдѣленіи Слѣпыхъ:

- 1) Законъ Божій;
- 2) чтеніе, письмо и главнѣйшія правила грамматики;

Rządowa Oświecenia Publicznego, na przedstawienie Dyrektora Instytutu, spełniać ma rozporządzenia Komitetu Gospodarczego, odnoszące się do części gospodarczej Instytutu. Do niego też, jako do Dozorecy gmachu, należy czuwać nad porządkiem i czystością w gmachu, nad zabezpieczeniem tegoż od ognia, i wykonywać przepisy policyjne, dotyczące zarządu domu.

Art. 34.

Pod bezpośrednim zarządem Ekonoma zostaje ogrodnik i cała służba niższa Instytutu.

ROZDZIAŁ TRZECI.

Część naukowa.

Art. 35.

W zakres nauki w Instytucie Głuchoniemych i Ociemniałych wchodzi następujące przedmioty:

A. W Oddziale głuchoniemych.

- 1) nauka religii;
- 2) wymawianie dźwięków i wyrazów, czytanie i pisanie;
- 3) liczenie z pamięci i na piśmie, oraz na szcztach i obeznanie się z będącemi w użyciu miarami, wagami i monetami;
- 4) obznajomienie z głównymi obowiązkami człowieka, w stosunku jego do Rządu i społeczeństwa;
- 5) wiadomości z geografii i historii;
- 6) wiadomości z historii naturalnej;
- 7) wiadomości z geografii w zastosowaniu do rzemiosł;
- 8) kalligrafia;
- 9) rysunki ręczne i techniczne.

Oprócz wymienionych wyżej przedmiotów, głuchoniemi, według ich usposobienia i skłonności, uczyć się będą: а) sztuk: rzeźbiarstwa, litografowania i drzeworytnictwa; б) rzemiosł: stolarstwa, tokarstwa, ślusarstwa, introligatorstwa, krawiectwa, szewiectwa i innych.

Uwaga. Dziewczeta przyuczane być mają do gospodarstwa domowego i ćwiczone w kobiecych robotach ręcznych.

B. W Oddziale ociemniałych:

- 1) nauka religii;
- 2) czytanie, pisanie i głównejsze prawidła grammatyki;

3) счисленіе умственное и на счетахъ, а также ознакомленіе съ употребительными мѣрами, вѣсами и монетами;

4) ознакомленіе съ главными обязанностями человека, по отношенію къ Правительству и обществу;

5) свѣдѣнія изъ географіи и исторіи;

6) свѣдѣнія изъ естественной исторіи;

7) музыка и пѣніе.

Сверхъ того, мальчики обучаются плетенію корзинъ, веревокъ и стульевъ, а также другимъ рукодѣліямъ, доступнымъ для слѣпыхъ, а дѣвочки—женскимъ рукодѣліямъ.

Ст. 36.

Время распредѣленія ежедневныхъ занятій въ Институтѣ опредѣляется особою инструкціею отъ Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 37.

Учебный годъ начинается 4 (16) Августа и оканчивается 18 (30) Юня.

Ст. 38.

Въ концѣ Юня мѣсяца производятся испытанія, на которыя приглашаются родители, опекуны и вообще лица, интересующіяся успѣхами Института. Во все продолженіе испытаній выставляются издѣлія учениковъ и ученицъ, а по окончаніи экзаменовъ происходитъ публичный актъ, на которомъ читается отчетъ о состояніи и дѣятельности Института за минувшій годъ, объявляются имена учениковъ и ученицъ, удостоенныхъ перевода въ высшіе классы, раздаются награды учащимся, отличившимся успѣхами и поведеніемъ, и аттестаты окончившимъ съ успѣхомъ курсъ ученія.

Ст. 39.

Институтъ имѣетъ: 1) библіотеку, состоящую: а) изъ книгъ, могущихъ способствовать обогащенію Учителей познаніями, и б) изъ книгъ, предназначаемыхъ для употребленія учащимися; 2) необходимыя пособія по естественной исторіи; 3) достаточное количество географическихъ картъ и глобусовъ, чертежей, рисунковъ и моделей для рисованія и ваянія; 4)

5) лichenie pamięciowe i na szcztach, obeznanie się z będącymi w użyciu miarami, wagami i monetami;

4) obznajomienie z głównemi obowiązками człowieka, w stosunkach jego do Rządu i społeczeństwa;

5) wiadomości z geografii i historii;

6) wiadomości z historii naturalnej;

7) muzyka i śpiew.

Oprócz tego chłopcy uczyć się będą wyplatania koszyków, przesek i powroźnictwa, niemniej innych rękodzieł dostępnych dla ślepych, a dziewczęta kobiecych robót ręcznych.

Art. 36.

Rozkład codziennych zajęć w Instytucie oznaczy osobna instrukcja, mająca się wydać przez Kommissję Rządową Oświecenia Publicznego.

Art. 37.

Rok szkolny zaczyna się dnia 4 (16) Sierpnia, a kończy się z dniem 18 (30) Czerwca.

Art. 38.

W końcu miesiąca Czerwca odbywać się mają egzamina, na które zapraszani będą rodzice, opiekunowie i w ogólności osoby, interessujące się pomysłnym rozwojem Instytutu. Przez cały czas odbywania się egzaminów, miejsce mieć będzie wystawa wyrobów wykonanych przez uczniów i uczennice, a po ukończeniu egzaminów odbędzie się akt uroczysty, na którym zostanie odczytanem sprawozdanie za rok ubiegły, o stanie działalności Instytutu, ogłoszone będą nazwiska uczniów i uczennic, którym przyznano promocję do klass wyższych, rozdawane będą nagrody uczniom i uczennicom, odznaczającym się postępem w naukach i sprawowaniem, oraz attestaty tym, którzy z pożytkiem ukończyli kurs nauk.

Art. 39.

Instytut winien posiadać: 1) bibliotekę składającą się: а) z dzieł, mogących posłużyć uczącym do rozszerzania swych wiadomości, i б) z książek, przeznaczonych do użytku uczących się; 2) przedmioty pomocnicze, niezbędne przy wykładzie historii naturalnej; 3) dostateczną liczbę mapp geograficznych i globusów, rysunków, wzorów i modeli do rysowania i rzeźby;

гимнастическіе снаряды; 5) музыкальные инструменты и ноты; и 6) необходимые ремесленные снаряды и инструменты.

Ст. 40.

Библиотека поручается Библиотекарю, избираемому Педагогическимъ Совѣтомъ на два года изъ числа Учителей; классныя учебныя пособія состоятъ въ вѣдѣніи Надзирателей и Надзирательницъ, а ремесленными принадлежностями заведываетъ Надзиратель мастерскихъ, избираемый Педагогическимъ Совѣтомъ на два года, изъ числа Учителей; Библиотекарь и Надзиратель мастерскихъ получаютъ особую плату, определенную въ штатѣ Института.

ГЛАВА ЧЕТВЕРТАЯ.

Учащіеся.

Ст. 41.

Въ Институтъ принимаются глухонѣмые и слѣпые обо-его пола дѣти, всѣхъ состояній, не моложе восьми и не старше—глухонѣмые 13, а слѣпые 15 лѣтъ.

Ст. 42.

Поступающіе въ Институтъ должны представить Директору заведенія: свидѣтельство о своемъ возрастѣ и званіи; медицинское свидѣтельство въ томъ: 1) что поступающій есть дѣйствительно глухонѣмой или слѣпой; 2) что имѣлъ натуральную или прививную оспу; 3) что не подверженъ болѣзнямъ, препятствующимъ къ поступленію въ Институтъ; 4) что не лишенъ умственныхъ способностей до степени идиотства.

Ст. 43.

Воспитанники Института раздѣляются на пансіонеровъ и приходящихъ учениковъ. Пансіонеровъ, содержимыхъ на счетъ Казны Царства, полагается 108 (глухонѣмыхъ 78, слѣпыхъ 30); на счетъ города Варшавы 15 (глухонѣмыхъ 12 и слѣпыхъ 3). Число пансіонеровъ, воспитывающихся на счетъ пожертвованій частныхъ лицъ, и своекоштныхъ обуславливается удобствомъ помѣщенія и пользою для учащихся. Что касается до приходящихъ учениковъ, то они принимаются въ такомъ только случаѣ, если въ классѣ есть свободное мѣсто, полагая въ Отдѣленіи Глухонѣмыхъ всѣхъ учениковъ въ классѣ по 10, а въ Отдѣленіи слѣпыхъ не болѣе 30.

4) przyrządy do gimnastyki; 5) instrumenta muzyczne i nuty; i 6) przyrządy i narzędzia, potrzebne do rzemiosł.

Art. 40.

Biblioteka ma być powierzona Bibliotekarzowi, wybieranemu przez Radę Pedagogiczną, na lat dwa z grona Nauczycieli; pomoce naukowe szkolne zostawać mają w zawiadywaniu Dozorców i Dozoreczn, a przedmioty pomocnicze do rzemiosł utrzymywać będzie Dozorca warsztatów, wybierany przez Radę Pedagogiczną z grona Nauczycieli, również na lat dwa. Bibliotekarz i Dozorca warsztatów pobierają oddzielną płacę, w etacie Instytutu oznaczoną.

ROZDZIAŁ CZWARTY.

Uczący się.

Art. 41.

Do Instytutu przyjmowane być mają głuchonieme i ociemniałe dzieci, obu płci, wszelkiego stanu, nie młodsze jak lat ośmiu i nie starsze: głuchonieme nad lat 13, a ociemniałe nad lat 15 wieku.

Art. 42.

Wstępujący do Instytutu powinni przedstawić Dyrektorowi zakładu świadectwo co do wieku i pochodzenia, świadectwo lekarskie: 1) że wstępujący do Instytutu jest rzeczywiście głuchoniemym albo ociemniałym; 2) że miał naturalną lub szczepioną ospę; 3) że nie podlega chorobom tamującym wstąpienie do Instytutu; i 4) że nie jest pozbawiony zdolności umysłowych aż do stopnia idiotyzmu.

Art. 43.

Uczniowie Instytutu dzielą się na pensjonarzy i na uczniów przychodnich. Pensjonarzy, utrzymywanych kosztem Skarbu Królestwa, ma być 108 (głuchoniemych 78, ociemniałych 30), kosztem miasta Warszawy 15 (głuchoniemych 12 i ociemniałych 3); liczba zaś pensjonarzy, utrzymywanych z ofiar prywatnych osób i na własnym koszcie, zależeć będzie od dogodności lokalu i od korzyści uczących się. Co się tyczy uczniów przychodnich, ci przyjmowani być mają w takim tylko razie, jeśli w klassie jest miejsce wolne, przyjąwszy za zasadę, że w Oddziale głuchoniemych ma być w każdej klassie nie więcej nad 10 uczniów, a w Oddziale ociemniałych nie więcej nad 30.

Ст. 44.

Для поступления въ пансіонеры на счетъ Казны Царства, подается просьба Директору Института, съ приложеніемъ уважительнаго свидѣтельства о бѣдности, сверхъ означенныхъ въ ст. 42 документовъ. Выборъ кандидатовъ, на основаніи представленныхъ документовъ, предоставляется Педагогическому Совѣту, который представляетъ избранныхъ кандидатовъ на утвержденіе Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 45.

Пансіонеры города Варшавы назначаются Варшавскимъ Городовымъ Магистратомъ и принимаются въ Институтъ Педагогическимъ Совѣтомъ, если удовлетворяютъ требованіямъ, изложеннымъ въ ст. 42.

Ст. 46.

При приѣмѣ пансіонеровъ требуется письменное обязательство лица, заслуживающаго довѣрія и живущаго постоянно въ Варшавѣ, въ томъ, что воспитанникъ или воспитанница, въ случаѣ увольненія изъ Института, будутъ приняты къ нему въ домъ. Относительно же своекоштныхъ пансіонеровъ требуется, сверхъ того, отъ того же лица, поручительство въ исправномъ вносѣ платы за содержаніе.

Ст. 47.

Плата за полное содержаніе пансіонера и пансіонерки полагается по 150 рублей сер. въ годъ; но она можетъ быть возвышена, по представленію Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія и съ разрѣшенія Совѣта Управленія Царства. Плата эта вносится въ кассу Института, впередъ за каждое полугодіе, въ Январѣ и въ Августѣ. Неудовлетворившіе этому требованію по истеченіи сего срока увольняются изъ Института, при чемъ съ нихъ взыскиваются слѣдующія по расчету деньги, считая первое полугодіе съ 1 Января, а второе полугодіе съ 1 Іюля.

Ст. 48.

За пансіонера, поступающаго не съ начала полугодія, плата должна взиматься по расчету, считая съ 1 числа того мѣсяца, въ которомъ поступилъ воспитанникъ.

Art. 44.

Для поступленія на пенсйонарза Skarbu Królestwa, należy podać prośbę do Dyrektora Instytutu, z załączeniem, oprócz dowodów w art. 42-m wymienionych, świadectwa ubóstwa. Wybór kandydatów, na podstawie przedstawionych dowodów, pozostawia się Radzie Pedagogicznej, która wybranych kandydatów przedstawia do zatwierdzenia Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego.

Art. 45.

Pensjonarzy miasta Warszawy назнача Magistrat tego miasta, a Rada Pedagogiczna przyjmuje ich, jeśli zadość uczynili warunkom, wskazanym w art. 42-m.

Art. 46.

Przy przyjmowaniu pensjonarzy wymagana być ma deklaracya piśmienna osoby, zasługującej na zaufanie i stale zamieszkałej w Warszawie, że uczeń lub uczennica, w razie uwolnienia ich z Instytutu, będą przez nią przyjęci do domu. Co zaś do pensjonarzy na własnym koszcie, żądane nadto będzie od tej samej osoby poręczenie za regularne wnoszenie przypadającej od nich opłaty.

Art. 47.

Opłata za całe utrzymanie pensjonarza lub pensyonarki назнача się po 150 rs. na rok; lecz z decyzji Rady Administracyjnej Królestwa, na przedstawienie Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego, może być podwyższoną. Opłata takowa wnoszona być winna do kassy Instytutu, za każde półrocze z góry, w Styczniu i w Sierpniu. Nieczyniący zadość temu warunkowi, po upływie powyższego terminu, mają być uwolnieni z Instytutu, przyczem ściągniętą z nich być ma kwota pieniężna, jaka przypadnie z rachunku, licząc pierwsze półrocze od d. 1 Stycznia, a drugie od d. 1 Lipca.

Art. 48.

Od pensjonarza, przyjętego nie na początku półrocza, opłata ma być pobraną stosunkowo, licząc od dnia 1-go tego miesiąca, w którym wstąpił do Instytutu.

Ст. 49.

Въ случаѣ выбытія воспитанника изъ Института до истечения полугодія, деньги, полученные за него, ни въ какомъ случаѣ не возвращаются.

Ст. 50.

За приходящихъ учениковъ и ученицъ вносится въ кассу Института по 15 руб. сер. въ годъ въ два срока: въ Январѣ и Августѣ. Въ случаѣ выбытія ученика или ученицы до конца полугодія, деньги эти не возвращаются.

Ст. 51.

Педагогическому Совѣту предоставляется освобождать отъ платы за ученіе недостаточныхъ изъ приходящихъ учениковъ и ученицъ, заслуживающихъ того прилежаніемъ и поведеніемъ.

Ст. 52.

Общій пріемъ учащихся бываетъ каждый годъ предъ началомъ учебнаго курса; но Педагогическій Совѣтъ, по уважительнымъ причинамъ, можетъ дозволить пріемъ и въ течение учебнаго года.

Примѣчаніе. Учащіеся въ Институтѣ носятъ установленную для нихъ форменную одежду.

Ст. 53.

Правила о дисциплинарныхъ взысканіяхъ съ учащихся составляются Педагогическимъ Совѣтомъ и утверждаются Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія, причемъ высшую степень наказанія составляетъ исключеніе изъ заведенія, каковому наказанію учащіеся подвергаются лишь по опредѣленію Педагогическаго Совѣта.

Ст. 54.

Учащіеся, окончившіе съ успѣхомъ курсъ ученія, получаютъ аттестатъ за подписью членовъ Педагогическаго Совѣта и съ приложеніемъ печати Института.

ГЛАВА ПЯТАЯ.

Педагогическій Совѣтъ.

Ст. 55.

Для основательнаго обсужденія вопросовъ, относящихся къ учебной и воспитательной части Института, состоитъ при семъ заведеніи Педагогическій Совѣтъ.

Art. 49.

Wrazie wybycia ucznia z Instytutu, przed upływem półroczu, wniesiona za niego opłata w żadnym przypadku nie zwraca się.

Art. 50.

Od przychodnich uczniów i uczennic wnoszoną być ma do kassy Instytutu opłata w ilości rs. 15 na rok, w dwóch ratach: w Styczniu i w Sierpniu. W razie wybycia z Instytutu ucznia lub uczennicy, przed upływem półroczu, opłata ta nie zwraca się.

Art. 51.

Rada Pedagogiczna mocną będzie uwalniać od opłaty za naukę niedostatnich uczniów przychodnich i uczennice, zasługujących na to pilnością i sprawowaniem.

Art. 52.

Ogólny zapis uczących się odbywać się będzie corocznie, przed rozpoczęciem kursu nauk; wszelako Rada Pedagogiczna, z powodów na wzgląd zasługujących, może dozwalać przyjęcia i w ciągu roku szkolnego.

Uwaga. Uczący się w Instytucie nosić mają ubranie formy dla nich przepisanej.

Art. 53.

Przepisy o karach dyscyplinarnych na uczących się ułoży Rada Pedagogiczna, a zatwierdzi je Kommissya Rządu Oświecenia Publicznego, przyczém najwyższy stopień kary stanowić ma wydalenie z zakładu, której to karze podlegają uczący się jedynie na zasadzie decyzji Rady Pedagogicznej.

Art. 54.

Uczący się, którzy z pożytkiem ukończyli kurs nauk, otrzymują attestaty, za podpisem Członków Rady Pedagogicznej i opatrzone pieczęcią Instytutu.

ROZDZIAŁ PIĄTY.

Rada Pedagogiczna.

Art. 55.

Dla gruntownego rozważenia kwestyj, dotyczących części naukowej i wychowawczej Instytutu, znajdować się ma przy tym zakładzie Rada Pedagogiczna.

Ст. 56.

Педагогическій Совѣтъ Института составляютъ, подъ председательствомъ Директора: Помощникъ Директора, старшая Надзирательница, Законоучители, Учители предметовъ, Учитель чистописанія и рисованія и Институтскій Врачъ. Протоколы засѣданій Педагогическаго Совѣта ведетъ Помощникъ Директора.

Ст. 57.

Предметы занятій Педагогическаго Совѣта:

- 1) приемъ учениковъ и ученицъ и переводъ ихъ изъ класса въ классъ;
- 2) выдача аттестатовъ ученикамъ и ученицамъ, съ успѣхомъ окончившимъ полный курсъ ученія въ Институтѣ;
- 3) опредѣленіе наградъ ученикамъ и ученицамъ, отличающимся поведеніемъ, прилежаніемъ и успѣхами;
- 4) заключеніе по прошеніямъ о приемѣ дѣтей на казенное содержаніе;
- 5) освобожденіе отъ платы за ученіе бѣднѣйшихъ изъ приходящихъ учениковъ и ученицъ;
- 6) избраніе изъ Учителей Членовъ Хозяйственнаго Комитета и Надзирателя мастерскихъ;
- 7) избраніе изъ Преподавателей Библиотекаря;
- 8) выборъ книгъ для библіотеки, а равно учебныхъ руководствъ и пособій;
- 9) разсмотрѣніе и одобреніе программы преподаванія по каждому предмету;
- 10) разсмотрѣніе росписанія еженедѣльныхъ уроковъ по классамъ, составляемаго Директоромъ къ началу учебнаго года;
- 11) составленіе правилъ о дисциплинарныхъ взысканіяхъ съ учащихся;
- 12) разсмотрѣніе годичныхъ отчетовъ по учебной части, составляемыхъ Директоромъ; и
- 13) изысканіе и обсужденіе мѣръ, клонящихся къ улучшенію учебной и воспитательной части Института.

Ст. 58.

Заключенія Педагогическаго Совѣта по предметамъ, означеннымъ въ пунктахъ: 4, 6, 8, 9, 11, 12 и 13, представля-

Art. 56:

Radę Pedagogiczną Instytutu, pod przewodnictwem Dyrektora, składają: Pomocnik Dyrektora, starsza Dozorczyń, Nauczyciele Religii, Nauczyciele przedmiotów, Nauczyciel kaligrafii i rysunków, oraz Lekarz Instytutu. Protokoły posiedzeń Rady Pedagogicznej utrzymuje Pomocnik Dyrektora.

Art. 57.

Przedmioty zajęć Rady Pedagogicznej:

- 1) przyjmowanie uczniów i uczennic i promocya ich z jednej klasy do drugiej;
- 2) przyznawanie attestatów uczniom i uczennicom, którzy z pożytkiem ukończyli pełny kurs nauk w Instytucie;
- 3) przyznawanie nagród uczącym się za wzorowe sprawowanie, pilność i postęp w naukach;
- 4) udzielanie opinii co do prośb o przyjęcie dzieci na koszt Skarbu;
- 5) uwalnianie od opłaty za naukę uboższych z pomiędzy uczniów i uczennic przychodnich;
- 6) wybieranie z pomiędzy Nauczycieli Członków Komitetu Gospodarczego i Dozorecy warsztatów;
- 7) wybieranie z grona wykładających nauki Bibliotekarza;
- 8) wybór dzieł do biblioteki, oraz przewodników naukowych i pomocy naukowej;
- 9) roztrząsanie i przyjmowanie programmów wykładu każdego przedmiotu;
- 10) roztrząsanie rozkładu tygodniowego lekcji na klasy, sporządzanego przez Dyrektora, z początkiem roku szkolnego;
- 11) ułożenie przepisów o karach dyscyplinarnych na uczących się;
- 12) przejrzanie sprawozdań rocznych z części naukowej, układanych przez Dyrektora; i
- 13) obmyślanie i ocenianie środków zmierzających do ulepszeń części naukowej i wychowawczej Instytutu.

Art. 58.

Uchwały Rady Pedagogicznej, dotyczące przedmiotów oznaczonych w punktach 4, 6, 8, 9, 11, 12 i 13-m, mają być przez

ются Директоромъ въ Правительственную Коммисію Народнаго Просвѣщенія, а опредѣленія Совѣта по остальнымъ пунктамъ объявляются Директоромъ и приводятся немедленно въ исполненіе.

Ст. 59.

Педагогическій Совѣтъ собирается въ теченіе учебнаго года по крайней мѣрѣ одинъ разъ въ мѣсяцъ, а въ случаѣ надобности, онъ можетъ быть созываемъ Предсѣдателемъ и чаще.

Ст. 60.

Для обсужденія и рѣшенія дѣлъ въ Совѣтѣ требуется присутствіе не менѣе двухъ третей его Членовъ.

Ст. 61.

Дѣла рѣшаются въ Совѣтѣ по большинству голосовъ. При равенствѣ голосовъ, перевѣсъ даетъ голосъ Предсѣдателя. Предсѣдатель, въ случаѣ несогласія его съ мнѣніемъ Педагогическаго Совѣта, представляетъ о томъ Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія, а если дѣло не терпитъ отлагательства и не превышаетъ власти, предоставленной Совѣту, то распоряжается по собственному усмотрѣнію и немедленно доноситъ о своемъ распоряженіи Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія, представляя ей, вмѣстѣ съ тѣмъ, и журналъ Педагогическаго Совѣта.

Ст. 62.

Протоколы засѣданій Педагогическаго Совѣта представляются въ копіяхъ Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія. Въ случаѣ разногласія Членовъ, и если меньшинство пожелаетъ, мнѣніе онаго доводится до свѣдѣнія Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Глава Шестая.

Хозяйственный Комитетъ.

Ст. 63.

Для завѣдыванія хозяйственною частію состоитъ при Институтѣ Хозяйственный Комитетъ.

Ст. 64.

Хозяйственный Комитетъ, подъ предсѣдательствомъ Ди-

Dyrektora przedstawiane Komissyi Rządowej Oświecenia Publicznego; uchwały zaś téjże Rady co do reszty punktów, Dyrektor ogłasza i niezwłocznie wprowadza w wykonanie.

Art. 59.

Rada Pedagogiczna zbierać się będzie w ciągu roku szkolnego przynajmniej raz na miesiąc, lecz w razie potrzeby może być i częściej przez Prezydującego zwoływana.

Art. 60.

Do roztrząsania i decydowania przedmiotów w Radzie potrzebną jest obecność przynajmniej dwóch trzecich jej członków.

Art. 61.

Przedmioty decydowane być mają w Radzie większością głosów. W razie równości zdań, przeważa głos Prezydującego. Jeśli Prezydujący nie podzieli opinii Rady Pedagogicznej, czyni o tém przedstawienie do Komissyi Rządowej Oświecenia Publicznego, a jeśli przedmiot nie cierpi zwłoki i nie przewyższa attribucyj służących Radzie, wtedy załatwia go według swego przekonania i o wydaném przez siebie rozporządzeniu donosi niezwłocznie Komissyi Rządowej Oświecenia Publicznego, przedstawiając jej zarazem i protokół posiedzenia Rady Pedagogicznej.

Art. 62.

Protokoły posiedzeń Rady Pedagogicznej przedstawiane być winny w kopii Komissyi Rządowej Oświecenia Publicznego. W razie różności zdań Członków, i jeśli mniejszość zażąda, zdanie jej ma być poniesione do wiadomości téjże Komissyi Rządowej.

Rozdział Szósty.

Komitet Gospodarczy.

Art. 63.

Do zawiadywania częścią gospodarczą ustanowiony ma być przy Instytucie Komitet Gospodarczy.

Art. 64.

Komitet Gospodarczy, pod przewodnictwem Dyrektora, skła-

ректора, состоитъ изъ Помощника Директора, старшей Надзирательницы и двухъ Учителей Института, избираемыхъ Педагогическимъ Совѣтомъ на два года.

Ст. 65.

Предметы занятій Хозяйственного Комитета:

- 1) составленіе проекта ежегодной смѣты прихода и расхода суммъ, назначенныхъ на содержаніе Института;
- 2) заключеніе условій на поставку разныхъ матеріаловъ и припасовъ, необходимыхъ для Института, и освидѣтельствованіе всего доставляемаго Институту;
- 3) расходованіе суммъ на содержаніе Института;
- 4) составленіе, при участіи Институтскаго Врача, еженедѣльнаго росписанія кушаній для воспитанниковъ;
- 5) распоряженіе и надзоръ по ремонтному исправленію зданій Института;
- 6) составленіе правилъ относительно приѣма заказовъ въ мастерскихъ и продажи издѣлій учениковъ;
- 7) ежемѣсячная повѣрка прихода-расходныхъ книгъ и освидѣтельствованіе кассы Института, а также повѣрка расходовъ и приходовъ по мастерскимъ;
- 8) составленіе годоваго отчета по хозяйственной части;
- 9) наблюденіе за цѣлостію имущества Института и за правильнымъ веденіемъ инвентаря, который въ концѣ года представляется въ Правительственную Коммисію Народнаго Просвѣщенія; и
- 10) изысканіе мѣръ къ улучшенію хозяйственной части Института.

Ст. 66.

Заключенія Хозяйственного Комитета по пунктамъ предыдущей статьи: 1, 2 (если заключаются условія съ однимъ лицомъ на сумму свыше 1,000 рублей), 6, 8, 9 и 10 представляются Директоромъ въ Правительственную Коммисію Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 67.

Хозяйственный Комитетъ имѣетъ свои засѣданія одинъ разъ въ недѣлю. Дѣла въ засѣданіи Комитета рѣшаются

дая: Помощникъ Директора, старша Dozorczyini i dwóch Nauczycieli, wybranych na dwa lata przez Radę Pedagogiczną.

Art. 65.

Przedmioty zajęć Komitetu Gospodarczego:

- 1) układanie projektu corocznego budżetu dochodów i wydatków, z funduszków na utrzymanie Instytutu przeznaczonych;
- 2) zawieranie umów o dostawę różnych materyałów i produktów, potrzebnych dla Instytutu, i sprawdzenie wszelkiej uskutecznionej dostawy dla tegoż Instytutu;
- 3) wydatkowanie funduszków na utrzymanie Instytutu;
- 4) układanie, wspólnie z Lekarzem Instytutu, tygodniowego rozkładu potraw dla pensyonarzy;
- 5) zarząd i doglądanie restauracyi gmachu Instytutowego;
- 6) ułożenie przepisów co do przyjmowania zamówień w warsztatach i sprzedaży przedmiotów, przez uczących się wyrabianych;
- 7) sprawdzanie co miesiąc ksiąg kassowych i rewizya kasy Instytutu, oraz sprawdzanie wydatków i dochodów w warsztatach;
- 8) ułożenie sprawozdania rocznego z części gospodarczej;
- 9) czuwanie nad całością własności Instytutu i nad porządnym prowadzeniem inwentarza, który w końcu roku winien być przedstawiony Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego; i
- 10) obmyślanie środków ulepszenia części gospodarczej Instytutu.

Art. 66.

Wnioski Komitetu Gospodarczego co do punktów 1, i 2-go, artykułu poprzedzającego (jeśli umowa zawiera się z jedną osobą, na sumę wyższą nad 1,000 rubli), i co do punktów 6, 8, 9 i 10-go Dyrektor przedstawiać ma Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego.

Art. 67.

Komitet Gospodarczy miewać będzie swe posiedzenia raz na tydzień. Interessa na posiedzeniach Komitetu decydują

большинствомъ голосовъ. Протоколь засѣданій Комитета составляется Бухгалтеромъ Института.

Ст. 68.

Отчетность по приходу и расходу суммъ Института, получаемыхъ изъ разныхъ источниковъ, ведется, согласно установленнымъ въ Царствѣ Польскомъ правиламъ и особымъ инструкціямъ.

ГЛАВА СЕДЬМАЯ.

Права и преимущества Института.

Ст. 69.

Институтъ Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ имѣетъ свою печать съ гербомъ Царства и съ надписью: „Варшавскій Институтъ Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ“.

Ст. 70.

Институтъ освобождается отъ употребленія гербовой бумаги и отъ уплаты штемпельныхъ пошлинъ по совершаемымъ, какъ отъ имени его, такъ и въ пользу его актамъ, и вообще по всемъ касающимся до него дѣламъ.

Ст. 71.

Посылаемая подъ печатью Института официальная бумага и посылки принимаются на почту на основаніи общихъ установленныхъ по сему предмету для казенныхъ пакетовъ правилъ.

Ст. 72.

Зданія Института, по отношенію къ освобожденію ихъ отъ квартирной повинности, какъ денежной, такъ и натуральной, а равно и отъ другихъ податей, подчиняются существующимъ по сему предмету въ Царствѣ Польскомъ постановленіямъ относительно всѣхъ вообще казенныхъ зданій.

Ст. 73.

Лица, служащія при Институтѣ по учебной части, пользуются эмеритальными правами, предоставленными служащимъ по этой части.

Ст. 74.

Прочія должностныя лица, служащія при Институтѣ, пользуются въ отношеніи къ эмеритурѣ правами и преимуществами, предоставленными служащимъ по гражданской части въ Царствѣ Польскомъ.

ся większością głosów. Protokół posiedzeń Komitetu utrzymać ma Buchhalter Instytutu.

Art. 68.

Kontrola wpływów i wydatków z funduszków Instytutu, otrzymanych z różnych źródeł, prowadzoną być ma według ustanowionych w Królestwie Polskiem przepisów, oraz oddzielnych instrukcyj.

ROZDZIAŁ SIÓDMY.

Prawa i prerogatywy Instytutu.

Art. 69.

Instytut Głuchoniemych i Ociemniałych mieć będzie swoją pieczęć z herbem Królestwa i z napisem: Warszawski Instytut Głuchoniemych i Ociemniałych.

Art. 70.

Instytut wolny jest od użycia papieru stemplowego i od opłat stemplowych, przy sporządzaniu aktów, tak w jego imieniu, jakoteż i na rzecz jego, tudzież w ogóle we wszystkich interesach, dotyczących tego zakładu.

Art. 71.

Przesyłające się pod pieczęcią Instytutu urzędowe ekspedycje i posyłki mają być przyjmowane na pocztę na zasadzie przepisów, ustanowionych dla rządowych zakładów naukowych.

Art. 72.

Gmachy Instytutowe, pod względem uwolnienia ich od powinności kwaterunkowej, tak w naturze, jakoteż w pieniądzech, również i od innych podatków, korzystają z praw służących wszystkim w ogóle gmachom rządowym.

Art. 73.

Osoby, zostające w służbie przy Instytucie, po części naukowej, korzystają z praw emerytalnych, zapewnionych służącym w tej gałęzi.

Art. 74.

Inne osoby, służące przy Instytucie, pod względem emerytury korzystają z praw i prerogatyw, zapewnionych osobom, zostającym w służbie cywilnej w Królestwie Polskiem.

ГЛАВА ВОСЬМАЯ.
Воскресно-ремесленное Училище.

Ст. 75.

При Институтѣ состоитъ Воскресно-ремесленное Училище для глухонѣмыхъ, находящихся у ремесленниковъ и на фабрикахъ и заводахъ.

Ст. 76.

Обученіе въ Воскресно-ремесленномъ Училищѣ производится Учителями Института, по воскреснымъ и праздничнымъ днямъ.

Ст. 77.

Предметы обученія въ Воскресно-ремесленномъ Училищѣ суть: 1) Законъ Божій, 2) произношеніе звуковъ и словъ, 3) чтеніе и письмо, 4) счисленіе, и 5) техническое черченіе.

Ст. 78.

За занятія по Воскресно-ремесленному Училищу Учители Института получаютъ особое вознагражденіе, изъ суммы, положенной по штату на содержаніе этого Училища.

Главный Начальникъ Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи по дѣламъ Царства Польскаго,

Статсъ-Секретарь (подписано) *Н. Милютинъ*.

Приложеніе къ № 16-му.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „Быть по сему“.

Въ Красномъ-Селѣ, 28 Іюня (10 Іюля) 1866 г.

Главный Начальникъ Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи по дѣламъ Царства Польскаго,

Статсъ-Секретарь (подписано) *Н. Милютинъ*.

Штатъ Института Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ.

№	Наименованіе статей расхода.	Число лицъ	Жалованье				Классы должностей	Эмеритальныя права.
			одному		всѣмъ			
			Руб.	к.	Руб.	к.		
1	Директору	1	1,000		1,000		VI	По учебной службѣ.
2	Помощнику Директора .	1	750		750		VIII	
3	Старшей Надзирательницѣ	1	400		400			

ROZDZIAŁ ÓSMY.
Szkoła Niedzielno-Rzemieślnicza.

Art. 75.

Przy Instytucie ma być urządzoną Szkoła Niedzielno-rzemieślnicza dla głuchoniemych, zostających w terminie u rzemieślników, oraz w fabrykach i zakładach.

Art. 76.

Lekcyje w Szkole Niedzielno - rzemieślniczej wykładane będą przez Nauczycieli Instytutu w dnie niedzielne i świąteczne.

Art. 77.

Przedmioty naukowe w Szkole Niedzielno-rzemieślniczej są następujące: 1) nauka religii, 2) wymawianie dźwięków i wyrazów, 3) czytanie i pisanie, 4) liczenie, i 5) rysunki techniczne.

Art. 78.

Za wykład w Szkole Niedzielno-rzemieślniczej Nauczyciele pobierać będą osobne wynagrodzenie, z funduszu, w etacie na utrzymanie tej Szkoły zamieszczonego.

Główny Naczelnik własnej Jego CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ MOŚCI Kancellaryi do spraw Królestwa Polskiego, Sekretarz Stanu (podpisano) *M. Milutin.*

Annex do Nr. 16-go.

Na oryginale własną Jego CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ MOŚCI ręką napisano: „Ma być podług tego“.

w Krasném Sióle, d. 28 Czerwca (10 Lipca) 1866 r.

Główny Naczelnik własnej Jego CESARSKIEJ MOŚCI Kancellaryi do spraw Królestwa Polskiego, Sekretarz Stanu

(podpisano) *M. Milutin.*

ETAT INSTYTUTU GŁUCHONIEMYCH I OCIEMNIAŁYCH W WARSZAWIE.

№	Wyszczególnienie pozycji etatowych	Liczba osób	P ł a c a				Klasa urzędu	Prawa do emerytury
			jednemu		wszystkim			
			Rsr.	k.	Rsr.	k.		
1	Dyrektor	1	1,000		1,000		VI	Zapewnione służbie naukowej.
2	Pomocnik Dyrektora . .	1	750		750		VIII	
3	Dozorczyni starsza . .	1	400		400			

№	Наименованіе статей расхода.	Число лицъ	Жалованье				Классы должностей	Эмеритальныя права
			одному		всѣмъ			
			Руб.	к.	Руб.	к.		
4	Законоучителю въ Отдѣленіи Глухонѣмыхъ . . .	1	450		450			
5	Законоучителю въ Отдѣленіи Слѣпыхъ	1	400		400			
6	Девяти Учителямъ предметовъ	1	750		750		IX	По учебной службѣ
		2	700		1,400		IX	
		1	650		650		X	
		1	600		600		X	
		1	550		550		X	
		1	500		500		X	
		1	450		450		X	
		1	400		400		X	
7	Учительскимъ Помощникамъ и Помощницамъ . . .	2	150		300		XII	По учебной службѣ
8	Учителю черченія и рисованія	1	400		400		X	
9	Учителямъ музыки и пѣнія	2	300		600		—	
10	Учителю ваянія	1	225		225		—	
11	Учителю ксилографіи	1	200		200		—	
12	Учителю чистописанія	1	200		200		—	
13	На добавочное жалованье двумъ Учителямъ предметовъ за преподаваніе въ Отдѣленіи Слѣпыхъ	—	—		380		—	
14	На обученіе ремесламъ и рукодѣліямъ	—	—		2,375		—	
15	Надзирателямъ: одному	1	225		225			По гражданской службѣ.
	„ другому	1	150		150			
16	Двумъ Надзирательницамъ	2	150		300			
17	Врачу	1	250		250		VIII	
18	Письмоводителю (онъ же и Бухгалтеръ)	1	500		500		X	
19	Эконому	1	225		225		—	
20	Курьеру	1	150		150		—	
21	Садовнику	1	120		120		—	
22	На содержаніе воспитанниковъ и воспитанницъ:							

По учебной службѣ

По гражданской службѣ.

N ^o	Wyszczególnienie pozycji etatowych	Liczba osób	P ł a c a				Klasa urzędu	Prawa do emerytury	
			jednemu		wszystkim				
			Rsr.	k.	Rsr.	k.			
4	Nauczyciel religii w Oddziale Głuchoniemych . .	1	450		450				
5	Nauczyciel religii w Oddziale Ociemniałych . .	1	400		400				
6	Dziwięciu Nauczycieli przedmiotów	1	750		750		IX	Zapewnione służbie naukowej	
		2	700		1,400		IX		
		1	650		650		X		
		1	600		600		X		
		1	550		550		X		
		1	500		500		X		
		1	450		450		X		
		1	400		400		X		
7	Kollaboratorowie i Kollaboratorki	2	150		300		XII	Zapewnione służbie naukowej	
8	Nauczyciel rysunków ręcznych i technicznych . .	1	400		400		X		
9	Nauczyciele muzyki i śpiewu	2	300		600		—		
10	Nauczyciel rzeźbiarstwa . .	1	225		225		—		
11	Nauczyciel drzeworytnictwa	1	200		200		—		
12	Nauczyciel kalligrafii . .	1	200		200		—		
13	Na płacę dodatkową dla 2-ch Nauczycieli przedmiotów, za wykład w Oddziale Ociemniałych . .	—	—	—	380		—		
14	Na naukę rzemioł i rzekodzieł	—	—	—	2,375		—		
15	Dozorcom: jednemu . .	1	225		225		VIII		
	„ drugim . .	1	150		150				
16	Dwie Dozorczyynie . .	2	150		300				
17	Lekarz	1	250		250				
18	Sekretarz zarazem Buchhalter	1	500		500				X
19	Ekonom	1	225		225				—
20	Wózny	1	150		150			—	
21	Ogrodnik	1	120		120			—	
22	Na utrzymanie uczniów i uczennic, jako to:							Służbie administracyjnej zapewnione.	

Zapewnione służbie naukowej

Służbie administracyjnej zapewnione.

№	Наименованіе статей расхода.	Число лицъ	Жалованье				Классы долж- ностей	Эмериталь- ныя права.
			одному		всѣмъ			
			Руб.	к.	Руб.	к.		
	а) на пищу, одежду, бѣлье, обувь, постель, стар- ку бѣлья, баню и лекарства		11,660	—				
	б) на отопленіе и освѣ- щеніе		2,900	—				
	в) на содержаніе при- слуги		1,180	—	15,740			
23	На учебныя пособия, би- бліотеку и награды у- ченикамъ		—		400			
24	На канцелярскія прина- длежности и на наемъ писцевъ		—		500			
25	На вознагражденіе Биб- ліотечарю		—		50			
26	На вознагражденіе Надзи- рателю мастерскихъ		—		150			
27	На Воскресно-ремеслен- ное Училище		—		300			
28	а) На содержаніе церкви		50					
	б) на ремонтъ зданія и со- держаніе въ немъ чистоты		682	96				
	в) на печатаніе руко- водствъ для слѣпыхъ		200					
	г) на ремонтъ посуды и мебели		300					
	д) на уплату город- скихъ и общественныхъ повинностей		500		1,732	96		
	всего		—		33,772	96		

Примѣчаніе 1) Содержаніе Института Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ по вышепоказанному штату производится на счетъ:

А) суммъ, отпускаемыхъ:

а) Казною 29,040 руб. „ коп.

б) городомъ Варшавою за 15

пансіонеровъ 2,250 „

№	Wyszczególnienie pozycy etatowych	Liczba osób	P ł a c a				Klasa urzędu	Prawa do emerytury
			jednemu		wszystkim			
			Rsr.	k.	Rsr.	k.		
	a) na żywność, odzież, bieliznę, obuwie, pościel, pranie bielizny, na kąpie- le i lekarstwa	11,660	—					
	b) na opał i światło	2,900	—					
	c) na utrzymanie służby niższej	1,180	—	15,740				
23	Na pomoce naukowe, na bibliotekę i na nagrody dla uczniów	—		400				
24	Na materiały pismienne i na najem pisarzy	—		500				
25	Na wynagrodzenie dla Bibliotekarza	—		50				
26	Na wynagrodzenie dla Nadzorcy warsztatów	—		150				
27	Na Szkołę Niedzielno- rzemieślniczą	—		300				
28	a) Na utrzymanie kaplicy	50						
	b) Na reparację gmachu i utrzymanie w nim po- rządku i czystości	682	96					
	c) Na drukowanie podrę- czników naukowych dla ociemniałych	200						
	d) Na reparację sprzę- tów i mebli	300						
	e) Na opłatę podatków miejskich i skarbowych	500		1,732	96			
	Razem	—		33,772	96			

Uwaga I. Instytut Głuchoniemych i Ociemniałych utrzymuje się według etatu wyżej oznaczonego, z następujących funduszków:

A) Wydzielanych:

а) ze Skarbu rsr. 29,040 kop. —

б) przez miasto Warszawę za 15 pensjonarzy „ 2,250 „ —

Б) процентовъ съ капиталовъ,	
Институту принадлежащихъ 2,408 руб. 12 коп.	
В) чиншей	74 „ 84 „
итого	33,772 руб. 96 коп.

- Примѣчаніе* 2) Въ случаѣ увеличенія процентовъ съ капиталовъ или чиншей, вышепоказанныхъ (Примѣчаніе 1-ое), Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія дозволяется обращать таковое превышеніе въ доходахъ Института на улучшеніе учебно-воспитательной и хозяйственной частей онаго.
- 3) Специальные средства Института, получаемыя отъ мастерскихъ, сада, своекоштныхъ пансіонеровъ и другихъ источниковъ, обращаются въ собственность Института и должны быть расходуемы, съ разрѣшенія Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія, на веденіе мастерскихъ, содержаніе своекоштныхъ пансіонеровъ, на награды усерднѣйшимъ Учителямъ и прочимъ служащимъ въ Институтѣ, и вообще на улучшеніе всѣхъ частей заведенія.
- 4) Директоръ, Помощникъ Директора, старшая Надзирательница, Учительскіе Помощники, Надзиратели и Надзирательницы, Надзиратель мастерскихъ, Экономъ и Садовникъ имѣютъ квартиры въ зданіи заведенія. Лица эти пользуются также и общимъ съ воспитанниками столомъ, но пища въ Институтской кухнѣ никому на квартиру не отпускается. Исключеніе изъ этого правила допускается только въ случаѣ болѣзни, и притомъ съ разрѣшенія Директора.
- 5) Прислуга помѣщается въ зданіи Института и получаетъ отъ него пищу.

Главный Начальникъ Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи по дѣламъ Царства Польскаго,
Статсъ-Секретарь (подписано) *Н. Милютинъ*.

Б) Pochodzących z procentów od	
kapitałów, należących do Instytutu rsr. 2,408 k. 12,	
C) Pochodzących z czynszów	74 „ 84,
Razem	rsr. 33,772 k. 96.

Uwaga II. Gdyby czynsze albo procenta od kapitałów (p. uwagę I-szą B.) zostały powiększone, Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego mocną będzie używać funduszków, przewyższających obecny stały dochód Instytutu w ilości rs. 33,772 k. 96, na ulepszenie naukowo-wychowawczej i gospodarskiej części Instytutu.

III. Dochody specyalne, pobierane przez Instytut z warsztatów, z ogrodu, od pensjonarzy, na własnym koszcie będących, i z innych źródeł, otworzyć się mogących, zamieniane będą na własność Instytutu i wydatkowane być mają, za decyzją Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego, na prowadzenie warsztatów, utrzymanie pensjonarzy na własnym koszcie będących, na nagrody dla gorliwych Nauczycieli i dla innych osób, w służbie przy Instytucie zostających, i w ogóle na ulepszenie zakładu pod wszelkimi względami.

IV. Dyrektor, Pomocnik Dyrektora, Dozorczyńi starsza, Kollaboratorowie, Dozorcy i Dozoreczynie, Nadzorca warsztatów, Ekonom i Ogrodnik, mają mieszkania w gmachu zakładu. Osoby te korzystają ze wspólnego z wychowañcami stołu; wszakże żywność z kuchni Instytutowej nikomu do mieszkania wydzielaną nie będzie. Wyjątki pod tym względem dozwolone być mają jedynie w razie choroby i nie inaczéj, jak za decyzją Dyrektora.

V. Służba niższa mieści się w gmachu Instytutowym i ma stół rządowy.

Główny Naczelnik własnej Jego Cesarsko-Królewskiej Mości Kancellaryi do spraw Królestwa Polskiego, Sekretarz Stanu
(podpisano) *M. Milutin*.

ОТДѢЛЪ III.

О КАЗЕННЫХЪ ЖЕНСКИХЪ УЧЕБНЫХЪ ЗАВЕДЕНІЯХЪ.

№1.

Учрежденіе Школы Гувернантокъ.

(18 Апрѣля 1825 года.)

Правительственная Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Впредь до введенія въ дѣйствіе проекта объ учрежденіи Института Гувернантокъ, имѣющаго цѣлью полное образованіе лицъ, посвятившихъ себя обученію и воспитанію юношества женскаго пола, открывается въ Варшавѣ, съ 1 Мая текущаго года, Школа Гувернантокъ, предназначенная для ознакомленія ихъ съ методою преподаванія наукъ въ женскихъ училищахъ и пансіонахъ, по предписанной въ положеніи о внутреннемъ устройствѣ программѣ. Означенная Школа будетъ находиться подъ ближайшимъ управленіемъ и покровительствомъ Дозора Пансіоновъ и высшихъ женскихъ Училищъ въ столицѣ.

§ 1.

Въ Школѣ Гувернантокъ полагается 6 Учителей, изъ коихъ:

одинъ, въ продолженіе одного часа въ недѣлю будетъ излагать методу преподаванія дѣвицамъ Закона Божія и нравственности;

другой будетъ объяснять педагогическія правила, въ примѣненіи ихъ къ юношеству женскаго пола;

третій изложить методу преподаванія языка, теоріи словесности и польской литературы, съ присовокупленіемъ основныхъ правилъ общей грамматики и съ особеннымъ примѣненіемъ ея къ языкамъ французскому и нѣмецкому;

DZIAŁ III.

O ZAKŁADACH NAUKOWYCH ŻEŃSKICH RZĄDOWYCH.

N° 1.

Urządzenie Szkoły Guwernantek.

(d. 18 Kwietnia 1825 r.)

KOMMISSYA RZĄDOWA WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA
PUBLICZNEGO.

Nim projekt zaprowadzenia Instytutu Guwernantek, obejmujący całkowite ukształcenie osób, mających się poświęcić edukacyi i instruceyi młodzieży płci żeńskiej przyjdzie do skutku, utworzoną zostanie w Warszawie, z dniem 1 Maja roku bieżącego, Szkoła dla Guwernantek, której celem będzie obeznanie tychże z metodą udzielania nauk dla szkół i pensyj żeńskich, w wewnętrznym urządzeniu przepisanych. Szkoła wspomniona zostawać będzie pod bliższym zarządzeniem i troskliwością Dozoru pensyj i szkół wyższych płci żeńskiej w stolicy.

§ 1.

Szkoła Guwernantek mieć będzie 6-ciu Nauczycieli, z których:

pierwszy, w jednej godzinie na tydzień, nauczać będzie, w jaki sposób nauka religii i moralności ma być uczennicom udzielana;

drugi objaśniać będzie prawidła pedagogiczne, zastosowane dla młodzieży płci żeńskiej;

trzeci wskaże metodę o nauczaniu języka, stylu i literatury polskiej, z dołączeniem zasad grammatyki ogólnej, zastosowanej mianowicie do francuzkiego i niemieckiego języka;

четвертый займется упражненіями въ преподаваніи ариѳметики;

пятый займется преподаваніемъ всеобщей и польской исторіи и географіи;

шестой будетъ преподавать свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ.

§ 2.

Для полного курса назначается одинъ годъ, согласно особымъ правиламъ, изданнымъ, по сему предмету, для Преподавателей.

§ 3.

Гувернантки, занимающіяся, по настоящее время, въ здѣшней столицѣ, репетиціями или преподаваніемъ учебныхъ предметовъ, въ пансіонахъ и женскихъ училищахъ, обязаны посѣщать сію Школу, а Содержательницы, подъ опасеніемъ личной отвѣтственности, должны строго наблюдать за исполненіемъ этой обязанности. Отъ настоящаго постановленія изъемяются гувернантки, освобожденные Дозоромъ.

§ 4.

Гувернантки, доказавшія на испытаніи, въ концѣ учебнаго года, основательныя познанія, получаютъ формальное позволеніе заниматься преподаваніемъ уроковъ въ пансіонахъ и высшихъ женскихъ училищахъ.

§ 5.

Гувернантки, не оказавшія по крайней мѣрѣ достаточныхъ успѣховъ, должны остаться въ Школѣ на второй годъ, если онѣ не перемѣнили намѣренія приготовиться къ избранному ими званію.

§ 6.

Кромѣ гувернантокъ, имѣющихъ право на это званіе, никакія постороннія лица въ Школу не допускаются, развѣ если они будутъ совмѣщать необходимыя для сего качества и исходатайствуютъ на это особое разрѣшеніе Дозора.

§ 7.

Гувернантки должны собираться два раза въ недѣлю, въ назначенномъ для сего мѣстѣ и въ опредѣленное время, гдѣ по очереди должна также находиться одна изъ Содержательницъ.

czwarty wprowadzić będzie w nauczanie arytmetyki;

piąty zajmie się wykładem historyi powszechnej i geografii;

szósty udzielać będzie wiadomości nauk przyrodzonych.

§ 2.

Na kurs cały wyznacza się rok czasu, podług oddzielnych w tój mierze dla Nauczycieli przepisów.

§ 3.

Guwernantki, dotąd po pensjach i szkołach płci żeńskiej w tutejszej stolicy, powtarzaniem lub też dawaniem przedmiotów naukowych trudniące się, będą obowiązane uczęszczać do tój Szkoły, a Ochmistrzynie, pod własną odpowiedzialnością, czuwać, iżby tego obowiązku ściśle dopełniały. Wyjmują się z pod niniejszego przepisu te guwernantki, które przez Dozór uwolnione zostaną.

§ 4.

Guwernantki, które, podczas odbywać się mającego w końcu roku egzaminu, okażą się należycie usposobionemi, otrzymają formalne upoważnienie do dawania lekcyj po pensjach i szkołach wyższych płci żeńskiej.

§ 5.

Guwernantki, które nie udowodnią przynajmniej dostatecznego postępu, pozostaną w tój Szkole na rok drugi, jeżeli trwać będą w przedsięwzięciu usposobienia się na guwernantki uczące.

§ 6.

Prócz guwernantek dotąd upoważnionych, inne osoby nie będą miały wstępu do tój Szkoły, chyba by okazały potrzebną do tego kwalifikacyę i zyskały szczególne na to pozwolenie od Dozoru.

§ 7.

Guwernantki zbierać się mają dwa razy w tygodniu w miejscu i czasie na ten koniec wyznaczonym, gdzie kolejno jedna z Ochmistrzyń znajdować się będzie.

§ 8.

Гувернантки, имѣющія свидѣтельства объ отличномъ окончаніи курса, пользуются особеннымъ вниманіемъ при выдачѣ имъ впослѣдствіи разрѣшеній и патентовъ на Содержательницъ пансіоновъ и высшихъ женскихъ училищъ.

§ 9.

Дозоръ пансіоновъ и высшихъ женскихъ училищъ въ столицѣ составить и предписать подробную инструкцію, въ которой будутъ указаны порядокъ и время сбора на уроки, росписаніе наукъ по часамъ въ недѣлю, и условія для приѣма слушательницъ, такъ, чтобы во всѣхъ отношеніяхъ строго соблюдалось приличіе и обезпечена была польза, имѣющаяся въ виду при учрежденіи сего заведенія.

Вѣдомости о прилежаніи и успѣхахъ въ наукахъ гувернантокъ представляются, посредствомъ Дозора, въ Правительственную Коммисію, въ концѣ Декабря мѣсяца.

Варшава, 18 Апрѣля 1825 года.

Министръ Предсѣдательствующій

(подписано) *Станиславъ Грабовскій.*

№ 2.

Штатъ Школы Гувернантокъ.

(12 Мая 1826 года.)

№	Статьи расходовъ.	Злотые польск.	Примѣчанія.
	<i>Статья I. Жалованье Учителямъ.</i>		
1	Преподавателю Закона Божія	432	
2	Учителю всеобщей и польской исторіи	432	
3	Учителю польскаго языка и словесности	864	
4	Учителю естественныхъ наукъ	864	
5	Учителю французскаго языка и литературы	864	
6	Учителю нѣмецкаго языка и литературы	864	
7	Учителю педагогіи	432	

§ 8.

Гувернантки, опatrzone świadectwem odbytego z zaletą kursu, doznawać będą szczególnych względów w pozyskiwaniu z czasem upoważnień i patentów na Ochmistrzynie pensyj i szkół wyższych płci żeńskiej.

§ 9.

Dozór pensyj i szkół wyższych płci żeńskiej w stolicy ułoży i przepisze szczegółową instrukcję, obejmującą porządek w czasie schodzenia się na lekcye, rozkład godzin w tygodniu, sposób przyjmowania słuchaczek, aby w tém wszystkiem zachowany był najściślejszy wzgląd na przystojność, oraz zapewnioną została zamierzona w takowém urzędzeniu korzyść.

Rapporta o pilności i postępie w naukach guwernantek, za pośrednictwem Dozoru, składane będą Kommissyi Rządowej z końcem miesiąca Grudnia.

Warszawa, dnia 18 Kwietnia 1825 r.

Minister Prezydujący (podpisano) *Stanisław Grabowski.*

№ 2.

Etat Szkoły Guwernantek.

(d. 12 Maja 1826 r.)

N.	Tytuły i wyszczególnienie pozycyj	Zip.	Uwagi
	<i>Tytuł I-y. Pensye Nauczycieli.</i>		
1	Dajacemu naukę religii	432	
2	Dajacemu historję powszechną i polską	432	
3	Professorowi języka i literatury polskiej	864	
4	Professorowi nauk przyrodzonych	864	
5	Professorowi języka i literatury francuzkiej	864	
6	Nauczycielowi języka i literatury niemieckiej	864	
7	Professorowi pedagogiki	432	

№	Статьи расходовъ.	Злотые польск.	Примѣчанія.
8	Учителю ариѳметики	432	
9	Учителю географіи	432	
10	Возному	100	
	<i>Статья 2. Наемъ помѣщенія.</i>		
11	На наемъ помѣщенія	500	
	<i>Статья 3. Чрезвычайные расходы.</i>		
12	На чрезвычайные расходы	500	
	итого	6,716	

Настоящій штатъ Школы Гувернантокъ, на 1826 годъ, всего на сумму шесть тысячъ семьсотъ шестнадцать злотыхъ польскихъ утверждаю.

Варшава, 12 Мая 1826 года.

Министръ, Предсѣдательствующій въ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія,
(подписано) *Станиславъ Грабовскій.*

№ 3.

Учрежденіе Казеннаго Института воспитанія женскаго пола.

(22 Ноябра 1826 года.)

Въ видахъ доведенія воспитанія женскаго пола до цвѣтущаго состоянія, какъ въ частныхъ домахъ, такъ и въ Институтахъ, Школа Гувернантокъ, достигшая уже надлежащей степени развитія, преобразовывается, въ силу настоящаго постановленія, въ постоянный Институтъ, именуемый Казеннымъ Институтомъ воспитанія женскаго пола.

Глава I.

Назначеніе Института.

Ст. 1.

Назначеніе сего Института состоитъ въ окончательномъ

№	Тytuły i wyszczególnienie pozycyj	Złp.	Uwagi
8	Nauczycielowi arytmetyki	432	
9	Nauczycielowi jeografii	432	
10	Woznemu	100	
	<i>Tytuł II. Lokal szkoły.</i>		
11	Lokal szkoły	500	
	<i>Tytuł III. Nadzwyczajne wydatki.</i>		
12	Nadzwyczajne wydatki	500	
	Summa ogólna	6,716	

Minister Prezydujący w Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Niniejszy etat Szkoły Guvernantek na rok 1826 w sumie złotych polskich sześć tysięcy siedmset szesnaście zatwierdza.

w Warszawie, d. 12 Maja 1826 roku.

(podpisano) *Stanisław Grabowski.*

№ 3.

Urządzenie Instytutu Rządowego wychowania płci żeńskiej.

(d. 22 Listopada 1826 r.)

W celu zapewnienia pomyślnego stanu edukacyi płci żeńskiej, tak w domach prywatnych, jakoteż w instytutach jęj poświęconych, zaprowadzona Szkoła Guvernantek, po otrzymaniu przyzwoitego już rozwinięcia, zamienia się niniejszem urzędzeniem na Instytut stały, pod tytułem Instytutu Rządowego wychowania płci żeńskiej.

DZIAŁ I.

Zamiar Instytutu.

Art. 1.

Zamjarem tego Instytutu jest zupełne pod względem o-
NAUK.

образованіи, въ учебномъ и нравственномъ отношеніяхъ, лицъ, посвятившихъ себя воспитанію женскаго пола, а также и тѣхъ, которыя, не приготовляясь къ сему важному званію, желаютъ только, ради собственной пользы, приобрѣсть основательныя и необходимыя познанія.

Ст. 2.

Основаніемъ воспитанія въ Институтѣ должно служить благочестіе и истекающая изъ него нравственность, а равно приличное женскому полу просвѣщеніе, въ полномъ смыслѣ этого слова.

Ст. 3.

Всѣ Начальники и Учителя Института должны поставить себѣ задачею внушеніе добродѣтелей и качествъ, служащихъ украшеніемъ женскаго пола, а средствомъ къ достиженію этой цѣли считать науки, которыя должны быть преподаваемы такимъ образомъ, чтобы возбудить въ воспитанницахъ религіозныя и нравственныя чувства, уяснить имъ обязанности ихъ званія и состоянія, и приучить ихъ въ исполненіи оныхъ находить отраду, обращая на полезныя занятія то время, которое обыкновенно поглащаютъ праздность и скука.

Ст. 4.

Институтъ состоитъ:

- 1) изъ лицъ, имѣющихъ надзоръ надъ Институтомъ;
- 2) изъ лицъ, приглашенныхъ для преподаванія наукъ;
- 3) изъ воспитанницъ, приготовляющихся въ Учительницы, или слушающихъ лекціи для собственной пользы.

Глава II.

Начальство Института.

Ст. 5.

Институтъ состоитъ подъ главнымъ управленіемъ и попечительствомъ Дозора пансіоновъ и высшихъ женскихъ училищъ. Ему принадлежитъ наблюденіе за точнымъ исполненіемъ всего, что можетъ содѣйствовать къ достиженію главной цѣли, а равно дополненіе и развитіе настоящаго учрежденія изданіемъ подробныхъ правилъ и инструкцій.

бычажовымъ и науковымъ усposобіеніемъ осѡбъ, едукაცი пѡци жеѡ-скиѡй одааѡ сѡ маѡяѡчихъ, ѡакотеѡ тѡихъ, кѡѡре, не поѡвѡеѡаѡ сѡ таѡ ваѡнѡму поѡволаѡиу, зechѡ тѡлько dla samѡихъ siebie poѡvѡaѡ sѡ grunѡownѡ i przyzѡitaѡ naukѡ.

Art. 2.

Zasadѡ takowego wѡchowania w Instytucie jest bogoboѡnoѡ i wynikajѡca z ѡiej obyczajnoѡ, oraz wlaѡciwe tѡj pѡci oѡwiecenie, w caѡem wyrazu tego znaczeniu.

Art. 3.

Zaszczepienie cѡt i przymiotѡw, pѡc niewieѡciѡ zdobѡяѡcych, jest usѡlowianiem wszystkich Przełożonych i Nauczycieli Instytutu, a srodkiem do tego celu wiodѡcym sѡ nauki tak prowadzone, aby wzбудzѡły religijne i moralne uczucia, wyjaѡniały obowѡzѡki przeznaczenia i stanu, a razem uprzyjemniały ich speѡnianie, zajmujѡc uѡytecznie-te chwile, kѡѡre zwykle prѡżnoѡ lub tѡsknota zabiera.

Art. 4.

Instytut skѡlada sѡ:

- 1) z osѡb czuwajѡcych nad Instytutem;
- 2) z osѡb do udzielania nauk wezwanych;
- 3) z uczennic sposobiѡcych sѡ na Nauczycielki, lub sѡuchajѡcych kursѡw dla wlaѡnego uѡdoskonalenia.

DZIAѡ II.

Zwierzchnoѡ Instytutu.

Art. 5.

Dozѡr pensyj i szkѡł wyѡszych жеѡskich ma zwierzchni kierunek i opiekѡ nad Instytutem. Do ѡiego naleѡy czuwanie nad sѡciѡem wykonywaniem wszystkiego, cѡkolwiek do dopѡeѡcia glѡwnego celu zmierzѡc moѡe, tudzieѡ uzupeѡnienie urzѡdzenia ѡimiejszego, przez rozwiniѡcie go w szczegѡlowych przepisach i instrukcyach.

Ст. 6.

Дозоръ входитъ также съ своими представленіями въ Правительственную Коммисію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія о назначеніи Учителей и прочихъ лицъ, принадлежащихъ въ составу Института. Безъ согласія Дозора, никто не можетъ поступить въ Институтъ.

Ст. 7.

Дозоръ, наконецъ, разсматриваетъ и окончательно составляетъ штатъ всѣхъ расходовъ по Институту.

Ст. 8.

Такъ какъ эти обязанности, по своей многосложности, требуютъ постоянныхъ занятій и особеннаго вниманія, которыхъ не возможно возложить на весь личный составъ, то учреждается особая Дирекція Института, состоящая изъ Предсѣдательствующаго въ Дозорѣ, въ качествѣ Директора Института, и изъ одной приглашенной для сего дамы Дозора. Въ помощь Дирекціи назначается Секретарь Дозора.

Ст. 9.

Къ Дирекціи относится наблюденіе за точнымъ исполненіемъ всего того, что можетъ способствовать пользамъ, пріуспѣванію и постепенному усовершенствованію Института. Во всѣхъ отношеніяхъ Дирекція составляетъ непосредственное начальство, которое заботится объ удовлетвореніи нуждъ Института и рѣшаетъ случающіяся недоумѣнія. Поэтому на обязанность Дирекціи возлагается посѣщать, какъ можно чаще, Институтъ.

Ст. 10.

Для ближайшаго присмотра за поведеніемъ квартирующихъ въ Институтѣ и приходящихъ воспитанницъ, избираются Дозоромъ и назначаются Правительственною Коммисіею Надзирательница и Помощница Надзирательницы.

Ст. 11.

Кромѣ основательнаго образованія, знанія свѣтскихъ приличій, свойственныхъ высшему обществу, кромѣ французскаго языка и точныхъ опытомъ оправданныхъ понятій о воспитаніи женскаго пола, Надзирательница должна еще знать домашнее хозяйство, уметь управлять домомъ и руководить воспитанницами не только помощью однихъ наставленій и

Art. 6.

Dozór także przedstawia Nauczycieli i wszystkie osoby, do składu Instytutu należące, do nominacyi Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia Publicznego; bez upoważnienia Dozoru żadna osoba do Instytutu przyjętą być nie może.

Art. 7.

Dozór nakoniec roztrząsa i ostatecznie układa etat wszystkich potrzeb Instytutu.

Art. 8.

Że zaś takowe obowiązki, w szczegółach swoich rozważonet potrzebują ciągłego poświęcenia się i baczności, czego niepodobna wymagać od całego zgromadzenia, utworzoną więc będzie, szczególna Dyrekcyja Instytutu, składająca się z Prezydującego w Dozorze, jako Dyrektora Instytutu, i jednej z Dam Dozoru do tego uproszonej. Dyrekcyja mieć będzie dodanego sobie w pomoc Sekretarza Dozoru.

Art. 9.

Do téj Dyrekcyi należy czuwanie nad wykonaniem tego wszystkiego, co do dobra, pomyślności i stopniowego udoskonalenia Instytutu zmierzać może. We wszystkich zdarzeniach będzie to najpierwsza władza, zaradzająca potrzebom Instytutu, jakoteż rozstrzygająca zdarzające się wątpliwości. Najczęstsze więc zwiedzanie Instytutu należeć będzie do obowiązków Dyrekcyi.

Art. 10.

W celu najbliższego czuwania nad postępowaniem uczennic, tak mieszkających w Instytucie, jakoteż przychodzących, wybrana zostanie przez Dozór a przez Kommissyę Rządową mianowana Dozorczyńni, wraz z przydaną sobie Poddoszorczynią.

Art. 11.

Dozorczyńni, oprócz gruntownego wychowania i tonu właściwego najlepszym towarzystwom, oprócz umiejętności języka francuzkiego, oprócz wyobrażeń dokładnych o wychowaniu płci żeńskiej, praktycznemi dowodami popartych, powinna być obeznana z gospodarstwem i zarządzeniem domu, powinna być zdolną przewodniczyć drugim, i nietylko przez prawidła i rady,

совѣтовъ, но и приучать ихъ собственнымъ примѣромъ къ порядку и приличному поведенію, въ предѣлахъ свойственныхъ призванію женщины; сверхъ того, она должна отличаться истиннымъ благочестіемъ, кротостію характера и любовью въ обращеніи. Хотя объясненіе и повтореніе уроковъ не относится къ обязанностямъ Надзирательницы, однако въ случаѣ надобности, она должна рѣшать возникшія сомнѣнія, исправлять ложныя сужденія, однимъ словомъ — дѣйствовать всячески на образованіе ума и сердца.

Ст. 12.

Такъ какъ попеченію Надзирательницы ввѣряются не однѣ только квартирующие въ Институтѣ, но и приходящіе на уроки воспитанницы, то, для вѣрнѣйшаго и постоянного присмотра за ними въ Институтѣ, назначается Помощница Надзирательницы, которая, находясь въ полной зависимости отъ сей послѣдней, обязана исполнять только даваемые ей порученія и отвѣчаетъ за неисполненіе оныхъ.

Ст. 13.

Въ случаѣ отлучки Надзирательницы изъ Института, для посѣщенія квартиръ приходящихъ воспитанницъ, Помощница Надзирательницы заступаетъ ея мѣсто въ Институтѣ, и потому, по степени своего образованія, она должна мало отличаться отъ самой Надзирательницы.

Ст. 14.

Надзирательница должна наблюдать за всѣми подробностями, касающимися внутренняго устройства заведенія, какъ за своимъ собственнымъ семействомъ. Отъ нея зависитъ пріемъ прислуги, и на нее возлагается заботливость о всѣхъ нуждахъ лицъ, принадлежащихъ къ составу Института, однимъ словомъ — управленіе всѣмъ хозяйствомъ заведенія. Деньги на содержаніе прислуги и на ремонтъ домашней мебели отпускаются ей на руки, въ удостовѣреніе же произведенныхъ расходовъ представляются ею росписки получателей. Подробности по сему предмету будутъ изложены въ особой инструкціи.

Ст. 15.

Учители, приглашаемые для преподаванія въ Институтѣ, должны быть избираемы съ особенною осмотрительностію. До-

але wzoremъ własnymъ prowadzić do dobrego porządku i zachowania się w obrębachъ właściwychъ przeznaczeniu płci żeńskiej. Nadto zalecać się ma bogobożnością prawdziwą, charakterem łagodnym, uprzejmym. Objasnianie naukъ lub powtarzanie ichъ nie należy do obowiązkówъ Dozorczyńni, przy podanejъ wszakże sposobności winna będzie objaśnić wątpliwość, prostować zdanie, słowemъ wpływać, takъ na ukształcenie serca, jakoteż rozumu.

Art. 12.

Ponieważ troskliwości Dozorczyńni polecają się nietylko osoby w Instytucie mieszkające, ale i te, które dochodzić będą do Instytutu, dla zapewnienia przeto nieustającego dozoru w Instytucie, przydana będzie Poddoszorczyńni, zupełnie pod kierunkiemъ pierwszej będąca, to tylko pełnić obowiązana, co jej zleconémъ zostanie, i tylko za dopełnienie poleceńъ odpowiedzialna.

Art. 13.

Gdy Dozorczyńni oddali się z Instytutu, celemъ zwiedzania mieszkańъ przychodnichъ uczennicъ, wtedy Poddoszorczyńni zastępować będzie jejъ miejsce w Instytucie; dla tego w uzdolnieniu swoimъ mało się różnić powinna od Dozorczyńni.

Art. 14.

Dozorczyńni czuwać będzie nadъ témъ wszystkiémъ, co tylko do wewnętrznego urządzenia Instytutu należy, jakъ gdyby kierowała własną familią. Do niej należy przyjmowanie osóbъ służącychъ, pamiętanie o wszystkichъ potrzebachъ osóbъ do Instytutu należącychъ, słowemъ, zarządzanie całémъ gospodarstwemъ Instytutu. Potrzebne na opłatę służącychъ pieniądze, tudzież na naprawę sprzętówъ domowychъ, na jejъ ręce składane będą; wydatekъ zaśъ kwitami udowodni. Szczegóły w tymъ względzie osobną instrukcyą objęte zostaną.

Art. 15.

Nauczyciele, którzy mają być do tego Instytutu użytymi, z wielką troskliwościąъ wybieranemi być powinni.

зоръ долженъ преимущественно обращать вниманіе на основательность ихъ познаній и педагогическую опытность, на ихъ поведеніе, зрѣлый возрастъ, нравственность характера и образъ жизни; чтобы они, имѣя въ виду указанное выше назначеніе Института и сознавая его важность, умѣли вполне оправдать свое призваніе.

Ст. 16.

Такъ какъ опредѣленіе въ учительскую должность въ Институтѣ считается особеннымъ отличіемъ въ нравственномъ и учебномъ отношеніи, и Учителямъ предстоитъ исполненіе одной изъ самыхъ важнѣйшихъ задачъ, то каждому изъ приглашенныхъ для занятія въ Институтѣ постоянной должности Учителя присваивается званіе Профессора Казеннаго Института.

ГЛАВА III.

Преподаватели.

Ст. 17.

Въ Институтѣ полагаются слѣдующіе Преподаватели:

- 1) Учитель Закона Божія и нравственности;
- 2) Учитель педагогикі (науки о воспитаніи дѣтей);
- 3) Учитель всеобщей и польской исторіи;
- 4) Учитель географіи;
- 5) Учитель ариѳметики;
- 6) Учитель естественныхъ наукъ и началъ технологическихъ по хозяйственной части;
- 7) Учитель польскаго языка, теоріи польской словесности и литературы;
- 8) Учитель французскаго языка и литературы;
- 9) Учитель нѣмецкаго языка и литературы;
- 10) Учитель рисованія;
- 11) Учитель музыки;
- 12) Учитель пѣнія;
- 13) обученіе женскимъ рукодѣліямъ, въ полномъ ихъ объемѣ, возлагается на Надзирательницу;
- 14) кромѣ этихъ предметовъ, будетъ преподаваться курсъ нравоученія, съ особеннымъ примѣненіемъ къ женскому полу, о чемъ будетъ сказано ниже, въ ст. 25.

Dozór mieć będzie pierwszy wzgląd na usposobienie naukowe, pedagogiczne, które być powinno ze wszech miar gruntowném, na obyczaje, wiek przyzwoity, charakter moralny, sposób życia, pomnąc zawsze na cel Instytutu powyżej wskazany, żeby się ważnością jego przeniknęli i odpowiedzieć mu byli zdolnymi.

Art. 16.

Umieszczanie w stopniu Nauczycieli w Instytucie, będąc tedy skutkiem szczególnej zasługi, pod względem naukowym i moralnym, a przeznaczenie ich, będąc jednym z najważniejszych, każdy więc z nich, na stałą posadę do tego Instytutu wezwany, mieć będzie tytuł Profesora Instytutu Rządowego.

DZIAŁ III.

Osoby uczące.

Art. 17.

Nauczyciele w Instytucie będą następujący:

- 1) Nauczyciel religii i moralności;
- 2) Nauczyciel podający naukę o wychowaniu dzieci (pedagogiki);
- 3) Nauczyciel historyi powszechnej i polskiej;
- 4) Nauczyciel jeografii;
- 5) Nauczyciel arytmetyki;
- 6) Nauczyciel nauk przyrodzonych oraz wiadomości technicznych we względzie gospodarskim;
- 7) Nauczyciel języka, stylu i literatury polskiej;
- 8) Nauczyciel języka i literatury francuzkiej;
- 9) Nauczyciel języka i literatury niemieckiej;
- 10) Nauczyciel rysunków;
- 11) Nauczyciel muzyki;
- 12) Nauczyciel śpiewu;
- 13) roboty kobiece w całej obszerności należeć będą do Dozorczyńi;
- 14) oprócz tych nauk, będzie jeszcze kurs osobnej moralnej nauki, do płci żeńskiej szczególnie zastosowanej, o której niżej w art. 25-m.

Ст. 18.

Учитель Закона Божія исполняетъ вмѣстѣ съ тѣмъ и обязанности Институтскаго Настоятеля. На него возлагается совершение духовныхъ требъ и обученіе Закону Божию, въ духѣ, наиболѣе соотвѣтствующемъ прямой его цѣли. Сознательное и истинное благочестіе женщинъ служить залогомъ общественнаго счастія. Женщина, не понимающая священныяхъ религіозныхъ истинъ, не будетъ хорошою женою, хозяйкою, а тѣмъ болѣе хорошою матерью. Имѣя въ виду столь важное призваніе женщины въ обществѣ, Учитель Закона Божія долженъ стараться, преподаваніемъ этой святой и существенной въ дѣлѣ воспитанія науки, плѣнить умъ и сердце воспитанницъ и укрѣпить въ нихъ правила вѣры до такой степени, чтобы, проникнутыя чувствами благочестія, онѣ были въ состояніи внушить оныя, въ свое время, своимъ воспитанницамъ.

Ст. 19.

Какъ Учитель Закона Божія, такъ и Надзирательница и всѣ лица, принадлежащія къ составу Института, должны во всѣхъ отношеніяхъ подавать собою примѣръ и укрѣплять такимъ образомъ религіозныя чувства, пріобрѣтенныя ученіемъ. Учители языковъ и наукъ, не упуская изъ виду этой главной цѣли, должны, во всѣхъ случаяхъ, стремиться къ ней.

Ст. 20.

Всѣ Учители, въ преподаваніи своихъ предметовъ, не должны пускаться въ глубокія изслѣдованія и въ пространное объясненіе началъ каждой науки, такъ какъ это выходитъ за предѣлы призванія женщинъ. Имѣя въ виду будущее назначеніе своихъ воспитанницъ и общее призваніе женщины, они обязаны примѣняться въ своемъ преподаваніи къ этимъ двойнымъ требованіямъ, и ограничиваться самыми существенными свѣдѣніями. Кромѣ того, Учители обязаны внушать воспитанницамъ и укрѣплять въ нихъ чувство скромности и воздержности, въ научномъ отношеніи, основанной на сознаніи собственнаго достоинства, помня, что если самоуверенность на ученомъ поприщѣ становится несносною въ мужчинахъ, то она гораздо непріятнѣе въ женщинахъ. Отъ этого можетъ отчасти охранить основательное преподаваніе

Art. 18.

Nauczyciel religii będzie oraz Kapelanem Instytutu. Do obowiązków jego należeć będą wszelkie ćwiczenia religijne, nauka religii, tak kierowana, iżby najtrafniej celowi swemu odpowiedziała. Gruntowna i prawdziwa pobożność kobiet jest rękojmnią szczęścia towarzyskiego. Bez przejęcia się zasadami świętej religii, nie będzie kobieta ani dobrą żoną, ani dobrą gospodynią, a cóż dopiero matką. Pomnając na tak ważne płci tej w społeczności przeznaczenie, Nauczyciel religii starać się będzie w wykładzie tej świętej, a w wychowaniu istotnej nauki, aby zniewolił serce, ujął rozum, słowem, tak je ugruntował w zasadach religii, iżby bogobojnym uczuciem przejęte, toż samo z czasem w uczennice swoje przelać zdołały.

Art. 19.

Jak Nauczyciel religii, tak Dozorczyńni i wszystkie osoby do Instytutu należące, przykładem swoim przewodniczyć obowiązane, wzmacniając tym sposobem uczucia bogobojne przez naukę zaszczipiane. Nauczyciele nauk i języków ten główny cel zawsze mając przed oczyma, wszystko do niego odnosić będą.

Art. 20.

Wszyscy Nauczyciele w wykładzie nauk przez siebie dawanych, nie będą się zapuszczać w głębokie badania, w rozwijaniu w całej obszerności zasad każdej nauki, bo to przechodzi powołanie kobiet. Mając na widoku przyszłe przeznaczenie swoich uczennic, tudzież ogólne powołanie płci żeńskiej, do potrzeb tego podwójnego stanu wykład swój zastosują, ograniczając się istotnie tylko potrzebnymi wiadomościami.

Obok tego obowiązkiem będzie Nauczycieli zaszczipiać i umacniać uczucie skromności i wstrzemięźliwości naukowych, na szczerem i wewnętrznym przeświadczeniu zasadzonej, pomnając na to, że jeżeli zarozumiałość w zawodzie naukowym niemila jest w mężczyźnie, jakże odrażającą być musi w kobiecie? Od tego uchroni po części gruntowny wykład tego, co kobiecie umieć należy, lub umieć przystoi; bo wadom powyższym ule-

того, что въ самомъ дѣлѣ женщинѣ знать нужно, или прилично, такъ какъ вышеуказаннымъ недостаткамъ подлежатъ преимущественно люди, которые привыкли довольствоваться поверхностными познаніями.

Ст. 21.

Каждый предметъ раздѣляется на два годичные курса, преподаваемые въ двухъ классахъ. Въ третьемъ году, назначенномъ для практическихъ упражненій, воспитанницы не слушаютъ особаго курса наукъ, но занимаются, или практическими упражненіями, предписанными для корретиторокъ, находящихся въ Институтѣ, то есть повтореніемъ уроковъ воспитанницамъ перваго и втораго курса, или преподаваніемъ наукъ, въ присутствіи и подъ руководствомъ своихъ Учителей въ образцовомъ Училищѣ, которое, съ этою цѣлью, учреждено будетъ при Институтѣ, на основаніи общаго положенія. Сверхъ того, воспитанницы собираются на ученые конференціи съ Учителями, въ назначенные для сего часы, и тамъ восполняютъ свои познанія по предметамъ, недостаточно изученнымъ въ двухъ предыдущихъ курсахъ, рѣшаютъ затрудненія и сомнѣнія, встрѣченныя ими въ практичныхъ занятіяхъ, и, наконецъ, дѣлаютъ свои замѣчанія о прочитанныхъ сочиненіяхъ религіознаго, нравственнаго, историческаго и педагогическаго содержанія. Независимо отъ сего, онѣ должны писать на заданную тему сочиненія по части педагогики и по другимъ отраслямъ наукъ. Такимъ образомъ онѣ въ состояніи будутъ усвоить себѣ всѣ качества хорошей наставницы, о которыхъ начальство должно удостовѣриться заблаговременно, предъ выдачею диплома на это званіе.

Испытанія по всѣмъ наукамъ будутъ двоякаго рода, одно полугодичное, а другое годичное, въ присутствіи лицъ, приглашенныхъ Дозоромъ.

Глава IV.

Науки.

Ст. 22.

Науки, преподаваемые въ духѣ, достаточно уясненномъ уже предыдущими статьями, разсматриваются здѣсь еще въ двоякомъ отношеніи: въ чисто учебномъ, въ видахъ дальнѣй-

гаяя особенно же ci, którzy na powierzchowném obeznaniu się z rzeczami poprzedzają zwykli.

Art. 21.

Każda nauka w dwurocznym kursie, między dwie klasy rozłożoną będzie. W roku zaś trzecim, wprawie praktycznej poświęconym, już nie będą miały uczennice osobnego kursu nauk, lecz albo zajmą się praktyczną wprawą, przepisaną dla korrepetytorek, jakie w Instytucie już są ustanowione, przez powtarzanie lekcji uczennicom pierwszoletnim lub drugoletnim, albo w obecności Nauczycieli swoich dawać będą lekcye, pod kierunkiem Nauczycieli w wzorowej szkole, umyślnie w tym celu przy Instytucie stosownie do ogólnych przepisów urządzić się mającej. Obok tego mieć będą konferencye naukowe z Nauczycielami w przeznaczonych na to godzinach, w czasie których uzupełniać będą rzeczy w poprzednich dwóch kursach mniej dobrze objęte, lub rozwiązywać trudności i wątpliwości w praktyce ich natrafione, lub nareszcie czynić uwagi i postrzeżenia nad dziełami w materyach religijnych, moralnych, historycznych i pedagogicznych, które im do czytania dawane będą. Nadto wypracowywać będą zadawane ćwiczenia pedagogiczne i naukowe. Tym sposobem obeznają się bliżej z właściwemi dobrej nauczycielki przymiotami, o których powinna się poprzednio zapewnić Zwierzchność, nim wyda jej potrzebny do tego zawodu patent.

Examina z nauk i umiejętności będą dwójakie: jeden półroczny, drugi zaś roczny, w przytomności osób przez Dózor zaproszonych.

DZIAŁ IV.

Nauki.

Art. 22.

W duchu, który poprzedzające artykuły dostatecznie wskazują, prowadzone nauki uważane jeszcze będą pod dwoma względami, to jest: właściwie naukowym, dla dalszego

шаго развитія и болѣе основательнаго преподаванія наукъ, предписанныхъ для женскихъ Институтѣвъ положеніемъ о внутреннемъ ихъ устройствѣ, — и въ педагогическомъ, имѣющемъ цѣлью ознакомленіе съ способами ихъ преподаванія.

Распредѣленіе наукъ въ Институтѣ будетъ слѣдующее:

Законъ Божій.

Ст. 23.

Предметъ этотъ, столь существенный, столь обширный и столь занимательный, какъ въ теоріи, такъ и въ примѣненіи къ жизни, требуетъ въ преподаваніи особеннаго усердія, точности и обдуманности. Воспитанницы, поступающія въ Институтъ изъ другихъ учебныхъ заведеній, приносятъ уже съ собою основныя начала этой науки, извѣстныя каждому христіанину. Слѣдовательно здѣсь главная задача должна состоять въ развитіи и укрѣпленіи этихъ началъ, во внушеніи воспитанницамъ сознанія всей святости сего Божественнаго ученія, въ возбужденіи любви къ возвышеннымъ и трогательнымъ его истинамъ, въ примѣненіи ихъ ко вседневной жизни и въ слияніи оныхъ съ нравственною природою человека. Въ этомъ отношеніи весьма много можетъ содѣйствовать основательное изложеніе правилъ вѣры и Священной исторіи, и объясненіе соотвѣтственныхъ отрывковъ изъ Священнаго Писанія, Евангелій, Святыхъ Отцовъ и церковной исторіи. Сообразно съ этимъ, Законоучитель самъ долженъ начертать программу и порядокъ преподаванія, такъ какъ по этому, столь священному предмету легче преподавать общія указанія, чѣмъ входить въ подробное описаніе.

Наука нравственности.

Ст. 24.

Цѣль этого курса состоитъ въ приготовленіи воспитанницъ къ ихъ будущему званію, посредствомъ изложенія обязанностей, особенно требуемыхъ отъ женщины и вытекающихъ изъ ея назначенія, добродѣтелей и качествъ, коими благовоспитанная женщина должна отличаться въ домашнемъ и общественномъ быту, и пороковъ, которыхъ она должна тщательно избѣгать. Желательно, чтобы къ преподаванію

развитія и gruntowniejszego wykładu nauk przepisanych wewnętrznem urządzeniem na Instytutu żeńskie, i pedagogicznym, dla okazania sposobu udzielania téjże nauki. Rozkład nauk będzie następujący:

Nauka religii.

Art. 23.

Przedmiot ten tak istotny, tak obszerny, tak w teorii i zastosowaniach swoich zajmujący, nie może być dość troskliwie, dość dokładnie, dość rozważnie wykładanym. Uczennice Instytutu przychodzą z edukacji poprzedniczej, przynoszą już z sobą zasady téj nauki każdemu chrześcijaninowi wiadome. Idzie tu więc mianowicie o rozwinięcie i umocnienie tych zasad, o przeniknięcie serca całą świętością téj Boskiej nauki, o zamiłowanie jęj prawd wzniosłych razem i czułych, o wdrożenie ich w praktykę codzienną i przelanie w naturę moralną człowieka. W tym względzie wykład gruntowny prawd wiary i historii Świętej, wykład stosownych miejsc z pisma Świętego i Ewangelii, Ojców ŚŚ. i historii kościelnej, może być nader pomocnym; do tego zastosuje Nauczyciel rozkład i porządek naukowy, który w tak świętym przedmiocie łatwiej wskazanym niż opisanym być może.

Dołączy Nauczyciel dla starszych uczennic krótki wykład katechetyki, czyli sposobu uczenia przepisów Religii świętej.

Nauka moralna.

Art. 24.

Celem tego kursu jest bliższe przygotowanie uczennic do przyszłego ich powołania, przez wykład powinności, płec żeńską szczególnie obowiązujących i z przeznaczenia jęj wynikłych, cnót i przymiotów, które w towarzystwie ludzkim i w pożyciu domowem niewiastę dobrze wychowaną szczególnie odznaczać mają, oraz wad, których troskliwie unikać należy.

этого предмета и къ исполненію столь важной гражданской обязанности, приглашена была одна изъ дамъ Дозора.

Педагогія.

Ст. 25.

Въ педагогіи, преподаваемой по предписанному руководству, излагаются основанныя на опытѣ и наблюденіяхъ правила о воспитаніи дѣтей. Въ 1-омъ Отдѣленіи о воспитаніи дѣтей; во 2-омъ о наукахъ и способахъ ихъ преподаванія, съ соответственнымъ примѣненіемъ оныхъ къ каждому предмету въ особенности.

Польскій языкъ и литература.

Ст. 26.

Въ первомъ Отдѣленіи Учитель начинаетъ преподаваніе съ общей грамматики, по изданному учебнику, обращая вниманіе воспитанницъ на разборъ мыслей, послѣдовательность понятій и на свойства человѣческой рѣчи, и проходя съ ними въ соответственномъ изложеніи ту часть логики, которая имѣетъ связь съ грамматикою.

Затѣмъ онъ долженъ перейти къ начальнымъ основаніямъ слога и различнымъ его родамъ и къ общему обзору отечественной литературы съ разборомъ писателей. Вообще же во все продолженіе этого курса онъ долженъ указывать на особенные способы изложенія предмета, съ объясненіемъ, какихъ изъ нихъ слѣдуетъ придерживаться, а какихъ избѣгать въ преподаваніи.

Въ обоихъ Отдѣленіяхъ, для приобрѣтенія навыка въ различныхъ родахъ слога, назначаются домашнія сочиненія.

Языки французскій и нѣмецкій.

Ст. 27.

Въ I-омъ Отдѣленіи:

- а) дополнительныя свѣдѣнія изъ грамматики для усовершенствованія приобрѣтенныхъ уже познаній, съ соответственными педагогическими замѣчаніями;
- б) наука о слогахъ.

Желаніемъ jest, aby kurs takowy dawany był przez jedną z Dam Dozoru, do téj ważnej posługi obywatelskiej uproszoną.

Наука о воспитаніи.

Art. 25.

Podług dzieła przepisane go wykładana, wskaże uwagi na postrzeżeniach i doświadczeniu gruntowane, co do edukacyi dzieci. W Oddziale 1-ym o wychowaniu; w Oddziale 2-im o naukach i sposobach ich udzielania, z właściwem zastosowaniem do każdéj w szczególności.

Język i literatura polska.

Art. 26.

W Oddziale 1-ym zaczynać się będzie od grammatyki ogólnej według dzieła elementarnego, zajmując uwagę nad rozbiorem myśli i porządkiem wyobrażeń, oraz nad naturą mowy ludzkiej, przy stosownym wykładzie téj części logiki, która ma związek z grammatyką.

Zasady stylu w rozmaitych jego rodzajach. Rys ogólny literatury ojczystej, z rozbiorem autorów; w całym zaś wykładzie uwagi szczególne względem sposobu uczenia, czego pilnować, czego zaś wystrzegać się należy, podawane będą.

W obu Oddziałach naznaczone będą wypracowania domowe, służące do wprawy pisania w różnych rodzajach stylu.

Język francuzki i niemiecki.

Art. 27.

W Oddziale 1-szym:

- a) uzupełnienie nabytych wiadomości z grammatyki, przy wykładzie stosownych uwag pedagogicznych;
- b) nauka o stylu;

Во 2-омъ Отдѣленіи: литература и разборъ классическихъ писателей.

Для упражненія въ слогѣ назначаются въ обоихъ классахъ соотвѣтственныя сочиненія.

Учители языковъ должны стараться, чтобы ихъ воспитанницы усвоили себѣ хорошее произношеніе, и, не щадя для этого особенныхъ съ своей стороны усилій, должны назначить особый урокъ для упражненія ихъ въ правильномъ чтеніи.

Кромѣ домашнихъ упражненій, Учители заставляютъ воспитанницъ своихъ писать сочиненія въ классѣ безъ приготовленія, на заданную тему. Занимаясь потомъ разборомъ этихъ сочиненій, Учители вмѣстѣ съ тѣмъ излагаютъ и правила правописанія.

А р и м е т и к а.

Ст. 28.

Преподаваніе этого предмета въ Институтѣ имѣетъ цѣлью основательное изложеніе ариѳметическихъ дѣйствій и способовъ, облегчающихъ воспитанницамъ изученіе оныхъ, а также ознакомленіе ихъ съ исчисленіями, необходимыми въ домашнемъ быту. Учитель, пополнивъ свѣдѣнія, пріобрѣтенныя уже воспитанницами въ прежнемъ воспитаніи, и предписанныя въ положеніи о внутреннемъ устройствѣ для пансіоновъ и высшихъ женскихъ учебныхъ заведеній, объяснить имъ основательнѣе причины разныхъ дѣйствій, особенно съ дробями и пропорціями.

Во 2-омъ Отдѣленіи онъ присовокупить практическія свѣдѣнія о часто случающихся въ домашнемъ хозяйствѣ измѣреніяхъ, мѣрахъ и вѣсахъ, прибѣгая къ теоретическому изложенію на столько, на сколько оно необходимо и понятно, безъ глубокихъ геометрическихъ разсужденій. При этомъ Учитель долженъ объяснить формы для веденія обыкновенныхъ, хозяйственныхъ и купеческихъ счетовъ. Назначая разные, по этому предмету, задачи, онъ долженъ постоянно примѣнять оныя къ всѣмъдневнымъ занятіямъ въ домашнемъ быту, и стараться всѣми мѣрами ознакомить воспитанницъ съ основаніями практическаго вычисленія, которое должно руково-

W Oddziale 2-im, literatura i rozbiór autorów klasycznych.

W obu klassach stosowne ćwiczenia dla wprawy do stylu zadawane będą.

Nauczyciele języków starać się będą o dobrą prononcyację swoich uczennic, do czego szczególniejszj dołożyć trzeba pilności i w osobnej godzinie przez czytanie wprawiać.

Oprócz ćwiczeń domowych, do wypracowania naznaczonych, Nauczyciele języków wprawiać będą uczennice do pisania od razu na lekcyach w zadawanych im przedmiotach. Takowe ćwiczenia przez samych Nauczycieli rozważane, posłużą razem do wprawy w ortografię.

A r y t m e t y k a.

Art. 28.

Celem tej nauki w Instytucie jest poznanie w sposobie gruntownym działań arytmetycznych i sposobów ułatwiających ich pojęcie dla uczennic, oraz nabycia znajomości rachunkowych w domowym użyciu potrzebnych. Nauczyciel, uzupełniwszy wiadomości w poprzedzającej już edukacji nabyte, a w wewnętrznym urzędzeniu dla pensyj i szkół wyższych płci żeńskiej przepisane, okaże w sposobie gruntowniejszym przyczyny działań, mianowicie w traktatach o ułamkach i proporcjach.

W Oddziale 2-m przyda wiadomość praktyczną o trafiających się w użyciu domowym rozmiarach, tudzież miarach i wagach, używając tyle tylko demonstracyi, ile do zrozumienia jej bez zapuszczania się w głębokie rozumowania jeometryczne potrzeba.

Okaże wzory utrzymywania rachunków gospodarskich i kupieckich zwyczajnych. Wszelkie zadawane w tej mierze ćwiczenia do praktyki życia domowego stosować będzie, trafiając wszelkiemi sposobami do ugruntowania owego to rachunku, który gospodyniom przewodnikiem we wszelkich działaniach być powinien, aby rozchód był zawsze mniejszy od

дѣть хозяйками во всѣхъ ихъ дѣйствіяхъ, то есть, чтобы расходъ всегда былъ меньше прихода, такъ какъ на этомъ основывается истинное домашнее благоустройство, а отчасти даже и самая нравственность.

Всеобщая и польская исторія.

Ст. 29.

Эта наука можетъ сдѣлаться полезною не столько въ пространномъ изложеніи фактовъ, сколько въ примѣненіи ихъ къ нравственнымъ истинамъ. Учитель, слѣдуя общей программѣ, предписанной для женскихъ Институтовъ, по этому предмету, и придерживаясь порядка, указанного въ принятомъ руководствѣ, представить, въ общихъ чертахъ, ходъ всемірныхъ событій, характеръ вѣковъ, и людей, знаменовавшихъ свое время. Изображая частныя событія, свойственныя каждой эпохѣ, онъ долженъ примѣняться къ призванію женщинъ и къ потребностямъ воспитанницъ. Проходя такимъ образомъ весь курсъ этой науки и подтверждая, историческими фактами и дѣяніями отдѣльныхъ личностей вѣковыя религіозныя и нравственныя истины, онъ придастъ выводамъ своей науки практической нравоучительный характеръ. Правило это должно быть въ особенности примѣняемо къ преподаванію отечественной исторіи.

На этихъ основаніяхъ преподается:

въ 1-омъ Отдѣленіи древняя исторія;

во 2-омъ Отдѣленіи новая исторія.

Въ этомъ же Отдѣленіи, сверхъ педагогическихъ замѣчаній, сообщаемыхъ въ продолженіе цѣлаго курса, излагается особо по изданному руководству методологія или способъ преподаванія всеобщей исторіи.

Географія.

Ст. 30.

Предметъ этотъ, преподаваемый въ женскихъ учебныхъ заведеніяхъ согласно программѣ, начертанной въ вышеприведенномъ положеніи, разсматривается въ Институтѣ относительно способа преподаванія съ особой точки зрѣнія.

Въ 1-омъ Отдѣленіи Учитель пополняетъ и распространяетъ приобрѣтенныя уже свѣдѣнія, подробно проходя физи-

приходу, на чемъ правдива рѣднотъ, а по чѣсти и моральность залежы.

Historia powszechna i polska.

Art. 29.

Nauka ta nietylе w obszernym zdarzeń wykładzie, jako raczej w zastosowaniach moralnych stanie się pożyteczną. Nauczyciel, pilnując się przepisów w ogólności dla Instytutów płci żeńskiej co do tej nauki podanych, i idąc kolejną w przyjętym dziele elementarnym wskazaną, w ogólnych obrazach porządek dziejów świata, charakter wieków i ludzi je odznaczających wystawi. Zdarzenia szczególne w każdym okresie, stosownie do stanu płci żeńskiej i potrzeby uczennic wykaże; tak całą naukę prowadząc, aby przykładem świata i ludzi pojedynczych stwierdził odwieczne prawdy religii i moralności, i tym to sposobem naukę moralną praktycznie z nauki swojej rozwinął. Prawidło to do historii ojczystej szczególniej zastosowaniem będzie.

W tym sposobie:

w Oddziale 1-m, historię starożytną;

w Oddziale 2-m, historię nowożytną poda.

W tymże Oddziale, oprócz uwag pedagogicznych w ciągu nauki udzielanych, osobno metodykę czyli sposób uczenia historii powszechnej z traktatu w dziele elementarnym zawartego wyłoży.

Geografia.

Art. 30.

Przedmiot ten w edukacji poprzedniczej stosownie do urzędzenia wyżej przywiedzionego wykładany, w Instytucie zaś rządowym pod względem sposobu uczenia szczególnie uważanym będzie.

W Oddziale 1-m uzupełni Nauczyciel i rozwinie wiadomości z tej nauki już powzięte, a szczególnie zastanawiać się

ческую географію, почти не тронутую въ пансіонахъ и высшихъ женскихъ училищахъ, и необходимую для объясненія обыкновенныхъ явленій. Излагая важнѣйшія части по этому предмету, Учитель употребляетъ простые и ясныя доказательства и не пускается въ глубокія изслѣдованія.

Во 2-омъ Отдѣленіи преподается политическая географія Европейскихъ государствъ и прочихъ частей Свѣта.

Естественныя науки.

Ст. 31.

Согласно съ предписанною для женскихъ Институтовъ подробною программю, относящіяся сюда свѣдѣнія должны быть направлены не къ одному только просвѣщенію ума, относительно предметовъ, насъ окружающихъ, но преимущественно къ примѣненію ихъ въ домашнемъ и сельскомъ хозяйствѣ, къ возвышенію нашему въ собственномъ сознаніи и къ услуженію тѣхъ занятій, которыя въ кругу обязанностей истинной хозяйки считаются наиболѣе соотвѣтственными назначенію женщины. Примѣняясь къ этому и придерживаясь руководства, Учитель излагаетъ свѣдѣнія изъ физики, химіи и естественной исторіи, болѣе практически, на столько останавливаясь на теоріи, сколько она нужна, чтобы объяснить обыкновенныя явленія и способы примѣненія оныхъ къ дѣлу.

Кромѣ хозяйственныхъ примѣненій, коими должно сопровождаться теоретическое изложеніе, будетъ еще преподаваема особо хозяйственная технологія въ примѣненіи къ ремесламъ и искусствамъ свойственнымъ женщинамъ. По сему предмету должно быть составлено особое руководство. Въ преподаваніи этихъ наукъ Учитель обращаетъ постоянно вниманіе на педагогическую часть, то есть на способъ изложенія оныхъ, въ слѣдующемъ порядкѣ:

въ 1-омъ Отдѣленіи, свѣдѣнія изъ физики, химіи, минералогіи и ботаники;

во 2-омъ Отдѣленіи: зоологія и хозяйственная технологія.

Черченіе и рисованіе.

Ст. 32.

Черченіе и рисованіе преподается съ особеннымъ при-

będzie nad jeografią fizyczną, w pensyach i szkołach wyższych mało co dotkniętą, a do wytłómaczenia codziennych zjawień potrzebną. Pod takowym względem wyłoży Nauczyciel z pomienionego traktatu istotniejsze rzeczy, używając prostych i jasnych dowodzeń, nie zapuszczając się w głębokie rozumowanie.

W Oddziale 2-m wyłoży geografię polityczną państw europejskich i innych części świata.

Nauki przyrodzone.

Art. 31.

Podług wskazanego w przepisach szczegółowych dla Instytutów żeńskich zamiaru, wiadomości pod tym tytułem objęte prowadzić mają nietylko do oświecenia umysłu względem rzeczy nas otaczających, ale też szczególnie do zastosowania w domowym gospodarstwie i rolnictwie, do podniesienia w własnym uznaniu i uprzyjemnienia tych zatrudnień, które w zakresie obowiązków gospodyni rządnej są najbliższemi przeznaczenia kobiety. W tym tedy widoku, stosując się do dzieła elementarnego, wiadomości z fizyki, chemii i historyi naturalnej wyłoży Nauczyciel najwięcej w sposobie praktycznym, o tyle się zatrzymując nad teorią, ile zrozumienie zjawień pospolicie zdarzających się i trafne zastosowanie do praktyki wymaga.

Oprócz umieszczonych przy samym wykładzie naukowym zastosowań gospodarskich, osobna technologia gospodarska co do przyzwoitych dla płci rzemioł i kunsztów dawana będzie, do czego osobne dzieło być ma przygotowanem. W całym wykładzie część pedagogiczna, pod względem sposobu uczenia tego przedmiotu, będzie zawsze troskliwie rozwinięta tym porządkiem:

w Oddziale 1-m, wiadomości z fizyki, chemii, tudzież z mineralogii i botaniki;

w 2-m, wiadomości z zoologii i technologii gospodarskiej
wyłoży.

Rysunki.

Art. 32.

Szczególniej stosowane będą do potrzeb i zatrudnień płci

мнѣніемъ его къ занятіямъ и потребностямъ женскаго пола, не исключая однакожь усовершенствованія таланта съ изящной его стороны, если таковой окажется.

Инструментальная и вокальная музыка.

Ст. 33.

Музыка въ Институтѣ, особенно относительно главныхъ ея началъ, будетъ преподаваема такимъ образомъ, чтобы будущія гувернантки могли приготовиться къ основательному обученію оной. Замѣтивъ въ которой либо изъ воспитанницъ особенныя дарованія, Учители постараются довести оныя до надлежащей степени развитія. Изданныя въ этомъ отношеніи для пансіоновъ и училищъ подробныя правила примѣняются и къ Институту.

Руководѣлія.

Ст. 34.

Руководѣлія всѣхъ родовъ, преимущественно же приносящія пользу, какъ-то: покрой и шитье бѣлья и платья, не ограничиваются никакими правилами. Составляя предметъ занятій, свойственныхъ женщинамъ, они должны быть изучаемы и преподаваемы въ самомъ обширномъ объемѣ.

Распределение наукъ по часамъ.

Предметы	Число часовъ въ недѣлю			Примѣчанія.
	Въ 1-омъ отдѣленіи	Во 2-омъ отдѣленіи	Въ 3-емъ отдѣленіи	
Законъ Божій	2	2	1	Музыка инстру- ментальная и во- кальная препо- дается воспитан- ницамъ всѣхъ Отдѣленій въ о- собые часы соот- вѣтственно спо- собностямъ и на- добности.
Наука нравственности	1	1	—	
Педагогія	1	1	1	
Польскій языкъ и литература	1	2	1	
Французскій языкъ и литература	2	2	—	
Нѣмецкій языкъ и литература	2	2	—	
Ариметика	1	1	—	
Всеобщая и польская исторія	1	2	1	
Географія	1	1	—	
Естественныя науки	2	2	1	
Рисованіе	2	2	—	
Женскія руководѣлія	2	2	—	
Инструментальная и вокальная му- зыка	"	"	"	
всего	18	20	5	

власиивыхъ, не выключая уксзтальсна таланту, под възгледомъ прызжмносці, звласзча гдзс тсн сї окас.

Музыка инструментальная и глосова.

Art. 33.

Жако в Інстytutсї едукацыйнѣм, мїановїсїс сo до засад своїхъ глównыхъ, такъ бѣдзс выклaдана, абы прызшлс гувернантки мoглы бѣс усposoбїoнe до учснїа тѣхъ прсдмїoтów grunтownнe. Gдзс тѣлko заš sзсзгoлнa oкас сїс sposoбнoсć, тамъ starанїемъ бѣдзс Nauczycїeлї dopрoвaдзїс талантъ до прыззwoїтeгo rozвїнїсїa. Prзeпїсы sзсзгoлoвe, pod тѣмъ възгледомъ dla szkół і pensyї wyдane, sлужыс тu бѣдa.

Роботы рѣчныс.

Art. 34.

Роботы рѣчныс wszelкїeгo rodzaju, a мїановїсїс rodzaju pozyтeczнeгo, co до krojów і szycїa бїeлїзны і sukїen, нe oгpaнїзaжa сїс жaднѣмъ прзeпїсeм. Жако власївс kобїeтъ zатуrнїeнїe, мажa бѣс уважane і ucзoнe в жакъ najoбszєrнїejszymъ zakresїe.

Розкладъ на гoдзїны.

Przedmioty	Liczba godzin w tygodniu			U w a g i
	w 1-m Oddziale	w 2-m Oddziale	w 3-m Oddziale	
Nauki Religii	2	2	1	Музыка инстру- ментальная и глосова, в oddzielныхъ godzinach, stosownie do usposo- bienia і potrzeby, ucзennїcomъ wszyskїchъ trzechъ Oddzїalówъ udzїe- laną бѣдзс.
Nauki moralnѣj	1	1	—	
Nauki pedagogiki	1	1	1	
Jѣzyka і literatury polskїej	1	2	1	
Jѣzyka і literatury francuzkїej	2	2	—	
Jѣzyka і literatury niemieckїej	2	2	—	
Arytmetyki	1	1	—	
Historyi powszechnѣj і polskїej	1	2	1	
Jeografii	1	1	—	
Naukъ przyrodzonych	2	2	1	
Rysunków	2	2	—	
Robótъ rѣcznychъ	2	2	—	
Muzyki instrumentalnѣj і gлosowѣj	"	"	"	
Ogół	18	20	5	

NAUK.

24*

ГЛАВА V.

Воспитанницы.

Ст. 35.

Въ Институтѣ полагается 30 воспитанницъ; изъ нихъ 10 состоятъ на казенномъ содержаніи, остальные же 20 не вносятъ никакой платы за ученіе и, смотря по средствамъ Института, бѣднѣйшія получаютъ единовременно денежное пособіе, въ опредѣленномъ размѣрѣ.

Кромѣ того, дозволяется посѣщать Институтъ дѣвицамъ, желающимъ усовершенствовать себя въ наукахъ, за уплатою 50 польскихъ злотыхъ за четверть года, въ пользу Института.

Ст. 36.

Всѣ воспитанницы, принадлежащія Институту, подчиняются, безъ малѣйшаго исключенія, одинаковымъ правиламъ.

Ст. 37.

Срокъ пребыванія въ Институтѣ долженъ быть не менѣе трехъ лѣтъ, и потому не принимаются въ Институтъ воспитанницы моложе 14 лѣтъ. По окончаніи полнаго Институтскаго курса, воспитанницы, приготовляющіяся въ гувернантки, подвергаются особому испытанію, въ присутствіи Дозора. О тѣхъ изъ нихъ, которыя будутъ признаны вполне способными, дѣлается представленіе въ Правительственную Коммисію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, для выдачи имъ установленнаго диплома.

Ст. 38.

На обязанность Дозора возлагается помѣстить казенно-коштную гувернантку въ пансіонъ или въ женскомъ училищѣ, гдѣ бы, въ воздаяніе Правительству долга благодарности за полученное образованіе, она занималась, по крайней мѣрѣ, три года воспитаніемъ дѣвицъ. Приходящія воспитанницы Института, достаточно подготовленные, помѣщаются такимъ же образомъ, по крайней мѣрѣ на одинъ годъ. Но еслибы не удалось исполнить этого, то сама кандидатка, или ея родные, должны озаботиться о помѣщеніи ея при какомъ либо семействѣ. Другія же остаются въ Институтѣ, для дальнѣйшаго усовершенствованія въ наукахъ; если же пожелаютъ о-

DZIAŁ V.

Uczennice.

Art. 35.

Instytut mieć będzie uczennic 30. Z tych dziesięć utrzymywane będą kosztem Rządu, drugie dwadzieścia mieć będą bezpłatną naukę, a w miarę zamożności Instytutu, zasiłek pieniężny, na raz jeden, lub w oznaczonej ilości, uboższe z nich odbiorą.

Prócz tego dozwolony będzie przystęp do Instytutu uczennicom, w celu udoskonalenia własnego uczęszczającym, za opłatą 50 złotych polskich na kwartał, na potrzeby Instytutu.

Art. 36.

Wszystkie uczennice, do Instytutu należące, równym przepisom bez najmniejszego wyjątku podlegać mają.

Art. 37.

Czas pobytu w Instytucie oznacza się najmniej lat trzy. Dla tego nie będą do Instytutu przyjmowane uczennice młodsze nad lat 14 skończonych. Po odbyciu całego kursu w Instytucie, te, które się na guwernantki sposobią, ulegną szczególnemu examiniowi w przytomności Dozoru. Te, które za uzdolnione uznane będą, przedstawione zostaną Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia do otrzymania formalnego patentu.

Art. 38.

Staraniem będzie Dozoru guwernantkę, usposobioną kosztem Rządu, umieścić na pensyi lub w szkole płci żeńskiej, gdzieby zawdzięczając dobrodziejstwa Rządu, przynajmniej lat 3 trudniła się edukacją uczennic. Dochodzące do Instytutu i w nim ostatecznie usposobione, podobnie umieszczone zostaną przynajmniej na rok jeden. Gdyby to atoli skutecznie się nie dało, wtedy sama kandydatka lub krewni jęj starać się będą o umieszczenie przy jakowej familii. Inne albo w Instytucie pozostaną dla lepszego usposobienia, albo jeśli go opuścić zechcą, lub przez Dozór do oddalenia zniewolone będą, otrzymają od Dozoru świadectwa, zdolnościom ich odpow-

ставить оный, или будутъ заставлены Дозоромъ удалиться изъ заведенія, получаютъ отъ Дозора свидѣтельство, соотвѣтственное ихъ способностямъ. Подобныя свидѣтельства выдаются и воспитанницамъ, вынужденнымъ оставить Институтъ въ продолженіе учебнаго курса по особымъ и непредвидѣннымъ обстоятельствамъ; однакожъ это допускается только въ крайнихъ случаяхъ и съ разрѣшенія Дозора. Еслибы случилось кандидаткѣ, приготовившей себя въ гувернантки, выйти замужъ, то сіе не должно быть ей возбраняемо Дозоромъ, такъ какъ, сдѣлавшись со временемъ хозяйкою и матерью, она употребитъ съ пользою пожатые въ Институтѣ плоды добродѣтели и науки.

Ст. 39.

Приемъ воспитанницъ въ Институтъ производится только одинъ разъ въ годъ; срокъ приѣма публикуется въ газетахъ, съ означеніемъ числа вакантныхъ мѣстъ по каждому Отдѣленію.

Ст. 40.

Рѣшеніе о приѣмѣ кандидатокъ Дозоръ постановляетъ въ полномъ собраніи всѣхъ членовъ.

Ст. 41.

При приѣмѣ въ Институтъ на казенное содержаніе воспитанницъ съ одинаковыми способностями, принимаются въ уваженіе заслуги бѣднѣйшихъ родителей.

Ст. 42.

Для полученія права на поступленіе въ Институтъ, кандидатки обязаны, въ опредѣленный срокъ, представить:

a) свидѣтельство объ успѣшномъ окончаніи курса 3-го класса, въ пансіонѣ или въ высшемъ женскомъ училищѣ. Это однакожъ не освобождаетъ ихъ отъ подробнаго испытанія;

b) достовѣрныя свидѣтельства о нравственномъ поведеніи и приличномъ воспитаніи;

c) желающія поступить въ Институтъ на правахъ входящихъ воспитанницъ должны представить подписку родителей или содержательницы пансіона въ томъ, что онѣ будутъ исправно посѣщать уроки, въ продолженіе всего курса, и подчиняться безусловно всѣмъ обязательнымъ для Института правиламъ.

видаjące. Podobne świadectwa otrzymają te, które w ciągu kursów dla nieprzewidzianej i nadzwyczajnej okoliczności z Instytutu oddalić się będą zmuszone, co w nadzwyczajnym tylko przypadku, za uznaniem Dozoru, miejsce mieć może.

Gdyby się zaś trafiło usposobionej na guvernantkę pójść za mąż, Dozór tamować jej losu nie będzie. Wszakże zostawszy z czasem gospodynią, matką, korzystnie użyć potrafi owoców cnoty i nauki w Instytucie zebranych.

Art. 39.

Przyjmowanie uczennic raz tylko na rok odbywać się będzie; termin ogłoszony zostanie przez pisma publiczne, z wymienieniem miejsc wakujących w każdym Oddziale.

Art. 40.

Upoważnienie do przyjęcia wydaje Dozór, w wielkim kolecie zebrany.

Art. 41.

Dla przyjęcia do Instytutu na koszt Rządu, przy równych zdolnościach uczennic, zasługi uboższych rodziców będą na względzie.

Art. 42.

Ażeby uzyskać prawo umieszczenia w Instytucie, podająca się winna w oznaczonym terminie złożyć:

a) zaświadczenie odbytych z pożytkiem nauk w klasie 3-jej pensyi lub szkoły wyższej, co jednak nie uwolni jej od szczegółowego egzaminu;

b) świadectwa wiarygodne moralnego postępowania, udowodniające przyzwoite wychowanie;

c) dochodzące do Instytutu złożą od rodziców lub ochmistrzyń deklaracye, iż regularnie na cały kurs uczęszczać będą i do wszelkich urządzeń Instytutu we wszystkim jak najściślej się zastosują.

Ст. 43.

При выборѣ приходящихъ воспитанницъ должна быть соблюдаема величайшая осторожность. Въ Институтѣ допускаются только тѣ, которыя, находясь при родителяхъ, или содержательницахъ пансіона, извѣстныхъ Дозору нравственнымъ поведеніемъ и отличными качествами, представляютъ надежное ручательство въ строгомъ и постоянномъ за ними присмотрѣ, и въ томъ, что домашнее ихъ воспитаніе будетъ вполне соответствовать порядку и правиламъ, соблюдаемымъ въ Институтѣ.

Ст. 44.

Хотя приходящія воспитанницы, оставаясь на попеченіи собственныхъ матерей или заслуживающихъ довѣрія содержательницъ пансіоновъ, будутъ находиться подъ самымъ тщательнымъ присмотромъ, но такъ какъ въ общественномъ дѣлѣ основательнаго образованія будущихъ учительницъ умѣстна даже и преувеличенная въ этомъ отношеніи заботливость, то по сему уваженію Надзирательница, кромѣ всенеднежнаго присмотра, во время уроковъ, должна распространить за этими воспитанницами свой надзоръ и внѣ Института, посѣщая поочередно ихъ квартиры и вникая подробно, какъ онѣ проводятъ время, и нѣтъ ли какихъ либо мѣстныхъ обстоятельствъ, препятствующихъ достиженію предположенной цѣли хорошо направленаго образованія; ибо въ такомъ случаѣ, если тому иначе пособить невозможно, воспитанница должна быть тотчасъ удалена изъ Института.

Ст. 45.

Квартиры приходящихъ воспитанницъ и отношенія ихъ домашней жизни должны быть всегда извѣстны Дозору. Никакая предстоящая въ этомъ отношеніи перемена не можетъ послѣдовать безъ согласія Дозора; иначе воспитанница теряетъ право на посѣщеніе Института.

Ст. 46.

Всѣ воспитанницы раздѣляются на три отдѣленія. По окончаніи учебнаго года, воспитанницы перваго курса, оказавшія удовлетворительные успѣхи по всѣмъ предметамъ, и хорошимъ поведеніемъ въ Институтѣ удостоившіяся даль-

Art. 43.

Uczennice dochodzące z jak największą troskliwością wybierane będą. Te tylko zostaną przyjęte, które, mieszkając przy rodzicach lub ochmistrzyniach, znanych dobrze Dozorowi ze swego moralnego postępowania i przymiotów prawdziwie zalecających, podadzą w tej mierze wszelkie zapewnienie ścisłego i ciągłego nad sobą dozoru, oraz zaręczenie, iż wychowanie ich domowe we wszystkiem odpowiadać będzie porządkowi i zasadom w Instytucie przyjętym.

Art. 44.

Gdy nie można być dosyć troskliwym w tém wszystkim co ogólnej sprawy gruntownego wychowania przyszłych nauczycielek dotyczyć się może, z tego względu chociaż uczennice przychodnie pod najtroskliwszym dozorem, bo opieką własnych matek, lub zaszczyconych zaufaniem ochmistrzyń zostawać będą, przecież Dozorczyńi obok codziennego czuwania nad niemi w czasie lekcyj, rozciągnie swoją troskliwość i po za Instytut, zwiedzając kolejno mieszkania uczennic, wchodząc szczegółowo jak czasu w wolnych od zatrudnień chwilach używać umieją, i czy nie zachodzą jakowe miejscowe okoliczności, któreby mogły stawać na przeszkodzie w osiągnięciu zamierzonego celu dobrze skierowanej edukacji; w takim bowiem przypadku, gdyby się temu inaczej zaradzić nie dało, uczennica natychmiast będzie oddaloną z Instytutu.

Art. 45.

Uczennic dochodzących mieszkania i stosunki pożycia domowego powinny być zawsze Dozorowi wiadome. Ilekroć jakakolwiek względem nich zmiana zachodzić będzie, ta bez zezwolenia Dozoru nastąpić nie może, i inaczej uczennica traci prawo uczęszczania do Instytutu.

Art. 46.

Wszystkie uczennice dzielić się będą na trzy oddziały. Po ukończonym roku szkolnym te tylko z pierwszoletnich otrzymają promocye, które ze wszystkich nauk udowodnią odniesiony pożytek, nadto przez przykładne zachowanie się w Instytucie,

нѣйшаго попеченія Правительства переводятся въ высшее отдѣленіе. Перешедшимъ на второй курсъ воспитанницамъ излагается продолженіе начатыхъ наукъ, преподаваніе которыхъ должно быть совершенно окончено во второмъ году.

Въ третье отдѣленіе избираются Учителями тѣ только воспитанницы, которыя кончили съ успѣхомъ курсъ преподаваемыхъ имъ наукъ и изъявлять согласіе поступить въ званіе гувернантокъ и учительницъ. Занятія воспитанницъ этого отдѣленія указаны въ ст. 12 и ниже въ ст. 50, 64 и 67.

ГЛАВА VI.

Внутреннее устройство Института.

Ст. 47.

Квартиры въ Институтѣ имѣютъ слѣдующія лица:

1 Надзирательница;

2 Помощницы Надзирательницы;

10 воспитанницъ, приготовляющихся въ гувернантки;

5 служанокъ: изъ нихъ 3 горничныя и 2 кухарки;

1 садовникъ;

2 сторожа, изъ коихъ одинъ исполняетъ должность вознаго.

Всего 20 человѣкъ. Къ нимъ можно еще прибавить одну служанку для Надзирательницы, если того будетъ непременно требовать; но жалованье ей она должна платить отъ себя.

Ст. 48.

Начальство надъ всѣми этими лицами принадлежитъ Надзирательницѣ; она должна руководить ими, какъ своимъ собственнымъ семействомъ. Все, относящееся къ внутреннему домашнему устройству, отъ нея зависитъ, и безъ ея согласія измѣнено быть не можетъ; такъ какъ она за все отвѣчаетъ. Она обязана строжайше наблюдать за порядкомъ, чистотою и опрятностью, во всѣхъ отношеніяхъ; но вмѣстѣ съ тѣмъ должна избѣгать назойливости, которая, кромѣ домашней суматохи, не доставляетъ никакой пользы. Спокойствіе, умѣренность во всѣхъ отношеніяхъ, кротость и благоразуміе — вотъ главныя черты, которыми должно отличаться ея управленіе.

заслужа́ себе на дальшую опеку Рządu. Drugoletnim uczennicom udzielane będą nauki w dalszym ich ciągu, których wykład w drugim roku zupełnie już ukończonym być powinien.

Na uczennice trzecie, te tylko przez Nauczycieli wybrane będą, które z korzyścią ukończyły wykładane im nauki, oprócz tego okażą jeszcze gotowość zupełnego nadal poświęcania się powołaniu guwernantek i nauczycielek. Zatrudnienia tych uczennic wskazane są w artykule 12-m i poniżej w art. 50, 64 i 67-m.

DZIAŁ VI.

Wewnętrzne urządzenia Instytutu.

Art. 47.

Osoby mieszkające w Instytucie są:

1-a Dozorczyńni,

2-e Poddzorczyńni,

10-ć uczennice sposobiących się na guwernantki,

5-ć służących, to jest: trzy do usług pokojowych, a dwie do kuchni,

1-n ogrodnik,

2-ch stróżów, z których jeden miejsce woźnego zastępować będzie.

W ogóle osób 20, do których możnaby przydać jedną służącą Dozorczyńni, jeżeliby tego koniecznie potrzebowała; tę jednak sama opłacać powinna.

Art. 48.

Zwierzchnictwo nad wszystkimi osobami należy do Dozorczyńni, ma ona niemi tak kierować, jak własną familią. Wszystko, cokolwiek należy do wewnętrznego urządzenia domu, od niej zawisło, i za jęj tylko wiedzą zmienioném być może; ona bowiem za wszystko jest odpowiedzialną. Przestrzegać więc obowiązana porządku, ozczędności i czystości jak największej w każdej rzeczy, wystrzegać się jednak zrzędności, która, prócz zamieszania w domu, żadnej inniej korzyści nie przynosi. Cichość, umiarkowanie we wszystkim, łagodność i

NAUK.

Однимъ словомъ—Надзирательница должна быть образцомъ всѣхъ достоинствъ распорядительной хозяйки.

Ст. 49.

Двѣ Помощницы Надзирательницы, одна для французскаго, другая для нѣмецкаго языка, обязаны заступать мѣсто Надзирательницы во всѣхъ подробностяхъ домашняго хозяйства. По усмотрѣнію Дозора и по представленію Надзирательницы, можетъ быть, со временемъ, назначена еще экономка. Всегда однакожъ слѣдуетъ имѣть въ виду, что такъ какъ этотъ Институтъ долженъ быть образцовымъ во всѣхъ отношеніяхъ, слѣдовательно и въ отношеніи благоразумной экономіи, то и число прислуги должно ограничиваться въ немъ не однимъ удобствомъ, но строгою и существенною необходимостью. Эти условія особенно важны для Гувернантокъ, которыя должны привыкать довольствоваться тѣмъ, что имъ ниспосылаетъ Провидѣніе, мириться съ судьбою, назначенною Богомъ, и терпѣливо переносить всѣ невзгоды человѣческой жизни.

Ст. 50.

Чтобы ознакомиться со всѣми статьями домашняго хозяйства, съ цѣнами припасовъ, со способомъ выгоднѣйшей покупки и легчайшаго приготовленія оныхъ, а также съ кухнею, стиркою бѣлья и всѣми принадлежностями женскаго воспитанія, каждая воспитанница 3-го отдѣленія должна по очереди въ продолженіе одной недѣли, содержать книгу домашнихъ счетовъ въ величайшей исправности, со внесеніемъ въ нее малѣйшихъ подробностей. Счеты эти повѣряются Надзирательницею, въ засѣданіяхъ, о коихъ сказано ниже, подписываются ею и передаются слѣдующей по порядку воспитанницѣ.

Ст. 51.

Надзирательница и ея Помощницы садятся съ воспитанницами за однимъ столомъ, безъ всякаго отличія. Воспитанницы должны всѣ вмѣстѣ кушать въ одномъ залѣ и ничего не разносить по комнатамъ.

Ст. 52.

Такимъ образомъ, кромѣ кухни, кладовой, прачечной и прочихъ хозяйственныхъ принадлежностей, кромѣ спаленъ, столовой, въ Институтѣ будутъ находиться еще два классные

роzsadek ma znamionować jѣj zwierzchnictwo. Słowem powinna być wzoremъ wszystkich przymiotów rządnej gospodyni.

Art. 49.

Dwie Poddoszorcynie, przeznaczone: jedna szczególniej do języka francuzkiego, druga do języka niemieckiego, obowiązane będą wyręczać Dozorczynię we wszelkichъ okolicznościachъ gospodarstwa domowego. Gdyby z czasem Dozór uznał tego potrzebę, na przedstawienie Dozorczyńi, przydaną jѣj będzie szafarka. Zawsze jednakъ to na pamięci mieć należy, iż Instytut ten ma być wzoremъ we wszystkiemъ, a zatѣmъ i w rozsądnej oszczędności, w liczbie więc nawet słuujących ograniczać się ma nie zawsze wygodą, lecz częściej istotną i niezbędną potrzebą. Ważną bowiem dla guwernantek nauką ma być przyzwyczajanie się do przestawiania na tѣm, co Opatrzność udzieli, do kontentowania się losem, jaki Bógъ przeznaczy, słowem, do znoszenia wszelkichъ przygódъ życia ludzkiego.

Art. 50.

W celu obeznawania się ze wszystkimi artykułami gospodarstwa domowego, z ich ceną, sposobemъ najtańszego nabywania i najłatwiejszego przysposobienia, tudzież z kuchnią i pralnią, co wszystko należy do wychowania kobiecego, każda z 3-cio letnichъ uczennic kolejno utrzymywać będzie przez jeden tydzień księgę rachunków domowych, w sposobie jak najporządniejszym, jak być może najdrobniejsze szczegóły obejmującymъ. Takowe rachunki przez Dozorczynię na zgromadzeniachъ, okazanychъ niżej, sprawdzone, podpisane i następnej z kolei uczennicy oddane będą.

Art. 51.

Dozorczyńi i Poddoszorcynie do jednego stołu z uczennicami siadają, w niczѣmъ nie szukają dla siebie różnicy. Uczennice zawsze wspólnie w jednej sali jeść będą, nie nigdy po pokojachъ nie roznosząc.

Art. 52.

Tymъ sposobem, oprócz kuchni, spiżarni, pralni i innych artykułów do gospodarstwa należących, oprócz pokojówъ sypialnychъ i sali do jадania. będą jeszcze w Instytucie dwie sa-

зала, для занятій воспитанницъ перваго и втораго отдѣленія. Воспитанницы третьяго отдѣленія собираются на конференціи, о которыхъ упомянуто выше, въ одномъ изъ этихъ залъ, не занятомъ другими воспитанницами. На молитвы будетъ отведенъ особый залъ.

Ст. 53.

Для больныхъ должны быть устроены особыя и соотвѣтственныя комнаты, по возможности самыя отдаленныя и не имѣющія сообщенія съ прочими комнатами Института. Прислуга для больныхъ назначается совершенно отдѣльная, преимущественно же въ случаѣ прилипчивыхъ болѣзней.

Ст. 54.

Состоящій при Институтѣ, по назначенію Дозора, Врачъ обязанъ имѣть постоянное наблюденіе за здоровьемъ воспитанницъ и пользоваться ихъ въ случаѣ болѣзни. Онъ же, въ 3-мъ отдѣленіи, излагаетъ воспитанницамъ способы устройства и содержанія домашней аптеки, а также преподаетъ имъ практическія наставленія, какъ помочь во внезапныхъ и обыкновенныхъ болѣзненныхъ припадкахъ.

Ст. 55.

Физическое воспитаніе, имѣющее цѣлью сохраненіе и развитіе тѣлесныхъ силъ рядомъ съ развитіемъ умственныхъ способностей, должно составлять предметъ особенной заботливости Дирекціи, которой вѣняется въ этомъ отношеніи въ обязанность слѣдующее:

а) начертать вмѣстѣ съ Институтскимъ Врачемъ правила относительно домашняго порядка и устройства помѣщенія, служащія къ поддержанію и укрѣпленію здоровья;

б) въ распредѣленіи уроковъ и дневныхъ занятій, при составленіи котораго долженъ присутствовать Врачъ, назначить соотвѣтственное время для отдохновенія;

в) наконецъ, совмѣстно съ Врачемъ Института опредѣлить упражненія и игры, способствующія сохраненію здоровья и развитію физическихъ силъ.

Ст. 56.

Институтское зданіе должно оставаться всегда закрытымъ; входъ въ оное мужчинамъ рѣшительно воспрещается, за исключеніемъ членовъ Дозора, коль скоро они пожелаютъ

ле наукове, jedna dla pierwszoletnich, druga dla drugoletnich. Trzecioletnie odbywać będą wspomniane wyżej konferencje w jednej z tych dwóch sal, w czasie gdy przez inne uczennice zajęte nie będą. Na modlitwę osobna sala urządona będzie.

Art. 53.

Dla chorych osobno i stosownie urządzone zostaną pokoje, ile być może jak najbardziej odosobnione od innych pokoi Instytutu. Usługa dla chorych zupełnie odosobnioną będzie, mianowicie też w razie obawy zarazy.

Art. 54.

Lekarz umówiony będzie przez Dozór do dawania ciągłej baczności na Instytut pod względem zdrowia, tudzież dla zaradzenia w przypadkach choroby. Tenże wyłoży uczennicom trzecioletnim sposób założenia, utrzymywania apteczki domowej, a razem poda wiadomości praktyczne zaradzenia w nagłych i zwyczajnych przypadkach co do zdrowia.

Art. 55.

Edukacja fizyczna, końcem utrzymania i rozwinięcia sił ciała, w miarę doskonalenia władz umysłowych, będzie przedmiotem szczególnej troskliwości, która się poleca Dyrekcyi pod następującemi względami:

a) Dyrekcyja wraz z Lekarzem Instytutu ułoży przepisy co do porządku domowego i mieszkania, do zachowania i umocnienia zdrowia służące;

b) przy ułożeniu godzin i zatrudnień dziennych, któremu Lekarz ma być przytomny, o chwilach wypoczynku nie zapomni;

c) nakoniec wraz z Lekarzem Instytutu przepisze ćwiczenia i zabawy, pod względem zdrowia i sił fizycznych pomocne.

Art. 56.

Dom Instytutu zawsze zamknięty będzie; przystęp mężczyznom zupełnie wzbroniony, wyjąwszy osoby należące do Dozoru, gdy z mocy swego urzędowania zwiedzić Instytut ze-

посѣтить Институтъ по долгу службы и съ разрѣшенія Предсѣдательствующаго въ Дозорѣ. Дамамъ Дозора дозволяется посѣщать заведеніе во всякое время, и по ихъ желанію Надзирательница обязана показать имъ малѣйшія подробности и дать требуемыя объясненія. Постороннія дамы могутъ также посѣщать Институтъ, но только въ сопровожденіи которой либо изъ дамъ Дозора. Эти посѣщенія однакожъ не должны мѣшать урокамъ, ни нарушать въ чемъ либо заведенный въ Институтѣ порядокъ. При квартирѣ Надзирательницы должна находиться особая комната со входомъ, не имѣющимъ прямого сообщенія съ прочими залами, въ которую можетъ входить всякій, имѣющій дѣло въ Институтѣ.

Подробное распредѣленіе дома будетъ означено въ особой инструкціи.

Посѣщеніе заведенія, безъ вѣдома Надзирательницы и въ ея отсутствіе, не допускается.

ГЛАВА VII.

Богослуженіе и праздники.

Ст. 57.

Всякій день, утромъ и вечеромъ, всѣ воспитанницы, и исключая и служанокъ, собираются на общую молитву, во время которой, кромѣ молитвы Господней и другихъ обыкновенныхъ молитвъ, читается еще утренняя или вечерняя молитва; въ первой испрашивается у Всевышняго благословеніе на дневные труды, въ послѣдней возсылается благодареніе Богу за благополучно проведенный день. При этомъ также не должно быть упускаемо весьма важное для нравственнаго усовершенствованія и одобряемое церковью обыкновеніе, состоящее въ созерцаніи совѣсти.

Въ высокаторжественные дни, посвященные празднованію годовщинъ Августѣйшаго Дома, къ этимъ молитвамъ присоединяются еще молитвы о здравіи, многолѣтіи и благоденствіи Всей Царствующей Фамилии. Въ Рождественскій и Великій постъ молитвы сопровождаются болѣе продолжительными размышленіями о великихъ таинствахъ Святой Вѣры.

Ст. 58.

Институтъ празднуетъ торжественнѣе обыкновеннаго

хоча, за упowaзненіемъ Преzyдующаго въ Дозорѣ. Дамы Дозору въ каждомъ часѣ вольны вступать; на ихъ заааніе Дозорчынн обовязана наядробнѣе показатъ szczegóły і wszelkie даа objaśnienia. Inne damy, chcącъ zwiedzić Instytut, mogą przezъ właściwą damę Dozoru być wprowadzone. Takowe atoli wizyty nie powinny przeszkadzać lekcjom, ani męszać porządku dziennego w Instytucie.

Przy pomieszkaniu Ochmistrzyni będzie osobny pokój, z wejściemъ jakъ najmnęj styczności z innemi salami, mającъ, do którego wstępъ będzie wolny dla każdego, mającego interesъ do Instytutu.

Szczególne rozrządzenia domu objęte będą w osobnej instrukcyi. Wizyty bezъ wiedzy і przytomności Ochmistrzyni miejsca mieć nie mogą.

DZIAŁ VII.

Nabożeństwo і uroczystości.

Art. 57.

Co dzień rano і na wieczórъ zgromadzają się wszystkie panny, nie wyjmującъ і służących, na modlitwę wspólną, przy której, próczъ zwyczajnego pacierza і modlitw, dołączoną będzie modlitwa poranna і wieczorna: pierwsza dla uproszenia od Boga błogosławieństwa dla zatrudnień całego dnia, druga dla podziękowania Bogu за szczęśliwie przepędzony dzień. Ważny dla doskonalenia moralnego і wielce przezъ religię zalecony zwyczaj rachunku sumienia zaniedbanymъ nie będzie.

W dni poświęcone na uczenie pamiętekъ FAMILII MONAR-SZEJ, do powyższychъ modłówъ dołączone jeszcze będą modlitwy: за zdrowie, długie życie і pomysłność CZŁONKÓW RODZINY PANUJĄCEJ. W dni adwentowe і postu, modlitwy te połączone będą z dłuższemъ rozpamiętywaniemъ takъ wielkichъ tajemnicъ Religii Świętej.

Art. 58.

Dwie będą uroczystości Instytutu: jedna w rocznicę za-

два праздника: годовщину основания Института и Тезоименитство Ея Величества Государыни Императрицы. Кроме того, все воскресные и праздничные дни посвящаются Богослужению и отдохновению. Порядок Богослужения должен начертать Учитель Закона Божия и представить на утверждение Дозора. Обязанности Законоучителя в этом случае состоять главным образом в произнесении назидательного слова о торжествуемом празднике и в объяснении содержания Святого Евангелия, назначенного на этот день. Обряды обыкновенной службы, особенно пение священных песен, вошедших во всеобщее употребление и освященных Церковью, должны быть сохранены в Институте, для назидательного упражнения.

В деле религиозного образования ума и сердца воспитанниц, весьма важное имеют значение благочестивые упражнения, необходимые в постоянных сношениях с людьми, а именно: человеколюбивые деяния, которые особенно приличны известному своим благочестием женскому полу, и особенно содействуют его усовершенствованию. Похвальное обыкновение жертвовать своим трудом в пользу бедных заслуживает того, чтобы ввести его в употребление.

Ст. 59.

Святая Литургия служится ежедневно в Институтской часовне, или в ближайшей церкви.

Все воспитанницы должны исповедываться в следующие праздники:

- 1) Рождества Пресвятыя Богородицы, 8 Сентября;
- 2) Безименного зачатия Пресв. Богородицы, 8 Декабря;
- 3) Сретения Господня, 2 Февраля;
- 4) Великий Четверг;
- 5) Божией Матери Скаплерной, 16 Июля;
- 6) Божией Матери Милосердия, во второе воскресение месяца Мая;
- 7) на новый год.

Исповедь в иные, не указанные уставом праздничные дни предоставляется собственному благочестию воспитанниц.

ложения Института, другая в день Именин НАИЯСНЕЙШЕГО ЦЕ-
САРЗОВЕЯ. Прочие все воскресные и святые урочистые
посвященные будут набоженству и отдыху. Порядок
набоженства уложит ИМХ. Научитель религии и до утверждения
Дозору подает. Размышление над урочистостью дня, над
Евангелием выпадающим, будет главным делом этих занятий;
практика обыкновенного набоженства, мianовиче спевы набо-
не, которые привычка уповсеченил, а Косцил посвечил, буда за-
chowane в Инститucie, для позытечной вправы.

Не можна притем досе заличе истотных, для уложения
побожного сere и умыслов, цвичен побожных, в дpодзе по-
жыця з людзми уставичне птpебных, jako to: учынки ми-
лосиpне, mianовиче теж плчи побожную звану такowa вправa
пpыстои, а до jej укштальчения wiele sie пpыклада. Чwале-
бны привычка посвечания рак для ubогих вpовoдзич птpеба.

Art. 59.

Мша 8-та будзе codzień в каплице Институтowej lub naj-
ближшым косциеле.

Сповідь odbywać буда wszystkie панны:

- 1) на Народzenie Найсвечешей Панны, дня 8-го Wpze-
сния;
- 2) на Niepokolane pocзecie Найсвечешей Панны, дня 8-го
Grudnia;
- 3) на Oczyszczenie Найсвечешей Панны, дня 2-го Lu-
tego;
- 4) на Wielki Czwartek;
- 5) на Найсвечешу Панну Szkaplerzną, дня 16-го Lipca;
- 6) на Найсвечешу Панну Łaskawą, в drugą niedzielę
Maja;
- 7) на Nowy-Rok.

Zostawując własnemu набоженству споведие в inne
dni roku, пpеписами niewskazane.

ГЛАВА VIII.

Наказанія и награды.

Ст. 60.

Въ Институтѣ, состоящемъ изъ лицъ, поступающихъ въ оный по окончаніи предварительнаго воспитанія, съ достаточнымъ уже образованіемъ, въ нравственномъ отношеніи, и посвятившихъ себя столь важному званію, не допускаются другія наказанія, какъ: за первый обыкновенный проступокъ — частный выговоръ отъ Дирекціи, во второй разъ — выговоръ отъ лица Дозора, въ присутствіи Института, въ третій же разъ — удаленіе изъ Института. Чѣмъ осмотнительнѣе назначаются наказанія, тѣмъ они болѣе приносятъ пользы.

Ст. 61.

Награды назначаются слѣдующія:

Для воспитанницъ двухъ первыхъ отдѣленій:

похвальный отзывъ, прочитанный на испытаніи, и переводъ въ высшее отдѣленіе;

печатныя свидѣтельства о прилежаніи, за подписью Предсѣдательствующаго въ Дозорѣ, раздаваемые при испытаніи.

Для воспитанницъ 3-го отдѣленія:

званіе Коррепетиторки;

полезное сочиненіе, съ вдѣланною въ переплетъ медалью, съ соотвѣтственною надписью.

Послѣднихъ двухъ наградъ удостоиваются тѣ изъ воспитанницъ, которыя, по самомъ строгомъ обсужденіи, признаны будутъ всѣми Учителями, Надзирательницею и Дирекціею отличнѣйшими въ отношеніи благочестія, нравственности и успѣховъ въ наукахъ.

ГЛАВА IX.

Особыя правила.

Ст. 62.

Воспитанницы 3-го отдѣленія, отличившіяся особеннымъ прилежаніемъ, нравственностью и успѣхами въ наукахъ, удостоиваются званія коррепетиторки, со всѣми присвоенными оному преимуществами, а именно:

DZIAŁ VIII.

Kary i nagrody.

Art. 60.

W Instytucie, złożonym z osób, które z dostatecznym u-
sposobieniem moralnym przychodzą już z edukacji poprzedza-
jącej i poświęcają się tak ważnemu powołaniu, inne kary u-
żywane być nie mogą, jak za pierwszym zwyczajnym wykro-
czeniem — upomnienie prywatne przez Dyrekcyę; za drugim —
upomnienie w obec Instytutu, przez Dozór; za trzecim zaś — od-
dalenie z Instytutu. Im ostrożniej te kary wymierzane będą, tem
też większy zapewnijają skutek.

Art. 61.

Nagrody przeznaczają się następujące:

Dla uczennic dwóch pierwszych oddziałów:

pochwała przy egzaminie czytana;

promocya;

świadcstwa pilności drukowane, z podpisem Prezydującego
w Dozorze, rozdawane przy egzaminie.

Dla uczennic trzecieletnich:

stopień Korrepetytorki;

dzieło użyteczne z medalem oprawionym, z stosownym
napisem.

Te dwie ostatnie nagrody, po najściślejszém roztrząśnieniu,
za zgodą wszystkich Nauczycieli, Dozorczyń i Dyrekcyi, uczen-
nicom prawdziwie bogobożnością, obyczajami i postępkiem w
naukach celującym udzielane będą.

DZIAŁ IX.

Szczegółowe przepisy.

Art. 62.

Uczennice trzecieletnie, które się szczególną pilnością, oby-
czajnością i postępkiem w naukach odznaczają, mieć będą
przeznaczony sobie zaszczyt korrepetytorek z odznaczeniami, do
tego stopnia przywiązaniemi, mianowicie zaś:

а) въ праздничные дни онѣ въ правѣ носить голубой шарфъ;

б) въ свидѣтельствѣ, выданномъ на званіе Губернантки, дѣлается оговорка, что онѣ удостоились въ Институтѣ званія Коррепетиторки;

в) предоставляется имъ, предпочтительно предъ другими, право на получение почетныхъ наградъ, раздаваемыхъ отличнѣйшимъ Коррепетиторкамъ, во время годичнаго экзамена.

Ст. 63.

Число Коррепетиторокъ должно соотвѣтствовать числу воспитанницъ перваго и втораго класса, такъ, чтобы на каждую изъ нихъ приходилось по 4 воспитанницы.

Ст. 64.

Обязанности Коррепетиторокъ суть слѣдующія:

а) готовить своихъ воспитанницъ къ урокамъ;

б) при повтореніи послѣдняго урока предлагать, въ присутствіи Учителя, соотвѣтственные вопросы, объемлющіе содержаніе всего урока, которые, смотря по надобности, Учитель исправляетъ, дѣлая при семъ педагогическія замѣчанія могущія принести пользу воспитанницамъ;

в) предварительное разсмотрѣніе и разборъ домашнихъ упражненій воспитанницъ, которыя окончательно разсматриваются и исправляются Учителемъ.

Воспитанницы должны оказывать своимъ Коррепетиторкамъ подобающее почтеніе и питать къ нимъ благодарность за ихъ труды; взаимныя же ихъ отношенія другъ къ другу, какъ младшихъ сестеръ къ старшимъ.

Ст. 65.

Приходящія воспитанницы должны провести большую часть дня въ Институтѣ: поэтому онѣ должны собираться, въ зимнее время, въ 8 часовъ утра и оставаться до 12, и отъ 2 часовъ по полудни до 4-хъ; въ лѣтнее же время, отъ 7 до 12 часовъ утра, и отъ 3 до 7, по полудни.

Ст. 66.

Порядокъ дневныхъ занятій и росписаніе уроковъ определены будутъ въ особомъ постановленіи, которое всякій годъ препровождается Дозоромъ въ Институтъ для исполненія.

а) używania w czasie uroczystości szarfy błękitnej;

б) wzmianka szczególna w świadectwie wydanem na gubernantkę, iż jej ten stopień był w Instytucie przyznany;

в) pierwsze prawo do nagrody honorowej, która celującym między korrepetytorkami przy egzaminie rocznym rozdawaną będzie.

Art. 63.

Liczba korrepetytorek będzie stosowna do liczby uczennic pierwszej i drugiej klasy, tak aby na każdą przypadało po 4 uczennice.

Art. 64.

Obowiązkiem korrepetytorek jest:

а) przygotować uczennice swoje przed godzinami lekcyj;

б) przy powtarzaniu lekcji poprzedzającej, w obecności Nauczyciela, zadawać pytania stosowne, treść lekcji obejmujące, które Nauczyciel według potrzeby sprostuje i uwagi właściwe dla pożytku pedagogicznego uczennic podać;

в) rozbiór poprzedniczy i uwagi nad ćwiczeniami domowymi, przez uczennice przygotowanymi, które Nauczyciel ostatecznie przejrzy i poprawi.

Uczennice do korrepetytorek należące, winne są im wdzięczność i szacunek za ich starania, stosunki zaś między niemi są te same, jakie zachodzą między siostrami młodszymi i starszemi.

Art. 65.

Uczennice przychodzące powinny jak największą część dnia przepędzić w Instytucie, dla tego zgromadzać się będą w zimie o 8-jej rano i bawić do 12-jej w południe, od 2-jej po południu bawić do 4-jej. W porze zaś letniej od 7-jej rano bawić do 12-jej w południe, od 3-jej po południu do 7-jej w wieczór.

Art. 66.

Porządek dzienny, rozkład lekcyj i zatrudnień domowych osobne rozporządzenia obejmą, i co rok przez Dozór do wykonania Instytutowi podawane będą.

Ст. 67.

Всякую субботу воспитанницы 3-го отдѣленія собираются въ засѣданіе, подъ предсѣдательствомъ Надзирательницы и въ присутствіи ея Помощницы.

Цѣль засѣданія слѣдующая:

- a) распределение еженедѣльныхъ занятій;
- b) повѣрка отчетности въ расходахъ;
- c) представленіе Надзирательницѣ Коррепетиторками замѣчаній о поведеніи, наклонностяхъ, прилежаніи и успѣхахъ въ наукахъ ввѣренныхъ имъ воспитанницъ.

Ст. 68.

Важнѣйшіе обсуждаемые въ этихъ засѣданіяхъ вопросы Надзирательница вноситъ въ заведенную на этотъ предметъ книгу, съ поименованіемъ присутствующихъ воспитанницъ и съ означеніемъ фамиліи воспитанницы, исправлявшей недѣльное дежурство, а равно той, которой оно затѣмъ передано, съ присовокупленіемъ своего мнѣнія относительно надзора дежурной. Каждый таковой протоколъ скрѣпляется подписями Надзирательницы, ея Помощницы и одной изъ присутствующихъ воспитанницъ. Книга эта будетъ составлять нѣкотораго рода матеріалъ для исторіи Института, и никто пересматривать ее не въ правѣ, кромѣ Членовъ Дирекціи и лицъ, имѣющихъ на то особое разрѣшеніе Дозора.

Ст. 69.

Одинъ разъ въ мѣсяцъ, послѣ послѣдняго еженедѣльнаго засѣданія, собирается Совѣтъ, состоящій изъ всѣхъ Учителей подъ предсѣдательствомъ Директора Института и въ присутствіи Надзирательницы и ея Помощницы. Все, что касается обученія, поведенія воспитанницъ и благосостоянія Института, въ какомъ бы то ни было отношеніи, составляетъ предметъ засѣданій Совѣта.

Ст. 70.

Въ эти засѣданія, по окончаніи каждаго полугодія, вносятся на обсужденіе общія статьи отчета, который немедленно послѣ совѣщаній составляется Надзирательницею и представляется для подписи Директору, а симъ послѣднимъ передается Дозору. Дозоръ, получивъ отчетъ, назначаетъ срокъ испытаній, повѣряетъ то, что по его мнѣнію требуетъ повѣр-

Art. 67.

W każdą sobotę odbędzie się, pod kierunkiem Dozorczyńi, zgromadzenie uczennic 3-cio letnich, wraz z Poddozorczynią.

Przedmiotem zaś jego będzie:

- a) oznaczenie tygodniowych zatrudnień;
- b) sprawdzenie rachunku z wydatków;
- c) uwagi nad prowadzeniem się, skłonnościami, pilnością i postępkiem w naukach, które korrepetytorki przełożą Dozorczyńi, względem uczennic ich staraniu powierzonych.

Art. 68.

Ważniejsze szczegóły, w tém zgromadzeniu roztrząsane, Dozorczyńi spiszе w księgę tym końcem sporządzoną, wymieni nazwiska uczennic obecnych, następnie téj, która miała dozór tygodniowy, i któręj go zdała? jak się sprawiła w tym dozorze? Każdy takowy protokół podpisze Dozorczyńi, Poddozorczyńi i jedna z uczennic obecna. Księga ta tworzyć będzie niejako historyę Instytutu i, prócz Dyrekcyi, nikt inny przeglądać jęj nie będzie mógł, chyba za szczególném pozwoleniem Dozoru.

Art. 69.

Raz na miesiąc, po ostatniém tygodniowém zgromadzeniu, zbierze się zgromadzenie wszystkich Nauczycieli, pod kierunkiem Dyrektora Instytutu, w obecności Dozorczyńi i Poddozorczyńi. Wszystko co się tyczy nauk, sprawowania się uczennic, co zmierza do dobra Instytutu w jakikolwiek bądź sposób, przedmiotem będzie tego posiedzenia.

Art. 70.

Na takowych zgromadzeniach raz co pół roku składane będą ogólne punkta do rapportu, który niezwłocznie po takowej konferencyi ułożony, przez Dozorczyńię podpisany, Dyrektorowi złożony będzie, który go Dozorowi odda. Dozór, po odebraniu takowych rapportów, oznaczy termin examinu, a sprawdzwszy, co mu się zdawać będzie sprawdzenia godném, uwagi

ки, и сообщает свои замѣчанія Институту или писменно, или посредствомъ Директора.

Ст. 71.

Къ отчету прилагается вѣдомость о расходахъ, составленная на основаніи матеріаловъ, доставленныхъ Надзирательницею и по предписанной формѣ.

ГЛАВА X.

Вакаціонное время.

Ст. 72.

На вакаціонное время въ Институтѣ назначается Августъ мѣсяць. Все оно посвящается отдыху, съ тѣмъ однакожъ, чтобы досугъ не превратился въ праздность и воспитанницы не устранились отъ строгаго присмотра.

Ст. 73.

Во время вакацій прекращается преподаваніе наукъ, кромѣ рисованія и женскихъ рукодѣлій. Разъ въ недѣлю, всякій Учитель приходитъ на ученую конференцію со всеми воспитанницами, чтобы узнать, не забываютъ ли онѣ пройденныхъ предметовъ.

Ст. 74.

Назначаются прогулки, подъ присмотромъ Надзирательницы, съ цѣлью осмотрѣть какой либо хозяйственный предметъ, кабинеты, или учебныя заведенія.

Ст. 75.

Еслибы состояніе здоровья, или домашнія обстоятельства заставляли которую либо изъ воспитанницъ удалиться изъ города, то сіе допускается только съ дозволенія Дирекціи, которая, оцѣнивъ важность побудительныхъ причинъ, укажетъ способъ отлучки и устроить дѣла такимъ образомъ, чтобы можно было вполне положиться на то, что за воспитанницею и въ это время будетъ учрежденъ приличный присмотръ. Эта отлучка однакоже не можетъ продолжаться болѣе двухъ недѣль, за исключеніемъ развѣ уважительныхъ причинъ, по усмотрѣнію Дозора.

swoje, albo na piśmie prześle, lub przez Dyrektora objawi.

Art. 71.

Przy takowych rapportach przesyłane będą także rachunki, do których materyały dostarczy Dozorczyńni i ułoży je według form przepisać się mających.

DZIAŁ X.

O wakacjach.

Art. 72.

Przez cały miesiąc Sierpień będą w Instytucie wakacje; cały ten czas oddany wypoczynkowi, tak jednak, aby wypoczynek nie zamienił się w próżnowanie, i aby uczennice nie wychodziły z pod troskliwego dozoru.

Art. 73.

Przez ten czas wszystkie nauki, wyjąwszy rysunki i roboty ręczne, ustaną. Raz w tydzień każdy z Professorów odbędzie jednak naukową konferencyę z uczennicami wszystkich klas, dla przekonania się, czyli nie zapominają przedmiotów naukowych.

Art. 74.

Urządzone zostaną przechadzki pod przewodnictwem Dozorczyńni, mające na celu albo jaki gospodarski przedmiot, albo zwiedzenie zbiorów, gabinetów i zakładów naukowych.

Art. 75.

Gdyby dla istotnej potrzeby zdrowia, lub interessu familijnego, która z uczennic oddalić się z miasta potrzebowała, nie inaczej to wykonać może, jak za pozwoleniem Dyrekcyi, która ważność i potrzebę wprzód oceni i sposób oddalenia się tego ułoży, tak aby o przyzwoitem dozowaniu w ciągu onego miała dostateczne przekonanie. Oddalenie to jednak nie może być dłuższem nad dwa tygodnie, wyjąwszy nadzwyczajne powody, których uznanie do Dozoru należeć będzie.

Приложение къ № 3-му.

Годовой штатъ Казеннаго Института воспитанія женскаго пола.

№	Статьи расхода	Число уроковъ въ Отдѣленіи			Злот. польск.	Примѣчанія.
		I.	II.	III.		
1	Помѣщеніе и отопленіе . . .	—	—	—	6,000	
2	Надзирательница	—	—	—	4,000	
3	Первая Помощница Надзирательницы	—	—	—	1,500	
4	Вторая Помощница Надзирательницы	—	—	—	1,500	
5	Учителя Закона Божія и нравственности	2	2	1	1,200	Жалованья не получаетъ.
6	Учительница правоученія . . .	—	—	—	—	
7	Учитель педагогикіи	1	1	1	1,000	
8	Учитель польскаго языка и литературы	1	2	1	1,200	
9	Учитель естественныхъ наукъ . . .	2	2	1	1,200	
10	Учитель всеобщей и польской исторіи	1	2	1	1,200	
11	Учитель географіи	1	1	—	600	
12	Учитель ариметики	1	1	—	600	
13	Учитель французскаго языка . . .	2	2	—	1,200	
14	Учитель нѣмецкаго языка	2	2	—	1,200	
15	Учитель рисованія	2	2	—	1,000	
16	Учительница рукодѣлій	2	2	—	—	
	10 воспитанницъ, квартирующихъ въ Институтѣ, на казенномъ содержаніи	—	—	—	10,000	О расходахъ долженъ быть представленъ подробный отчетъ.
	На канцелярскія потребности, учебныя пособія, книги и экстраординарныя издержки . . .	—	—	—	1,600	
	итого . . .	17	19	5	35,000	

Настоящее учрежденіе Казеннаго Института воспитанія

Annex do Nr. 3-go.

Etat roczny Instytutu Rządowego wychowania płci żeńskiej.

Pozycja	Przedmiot pozycyi	Liczba godzin w Oddziale			Złp.	Uwagi
		I.	II.	III.		
1	Lokal z opałem	—	—	—	6,000	
2	Dozorczyni	—	—	—	4,000	
3	Poddzorczyni	—	—	—	1,500	
4	2-ga Poddzorczyni	—	—	—	1,500	
5	Nauczyciel religii i moralności . . .	2	2	1	1,200	
6	Nauczycielka nauki obyczajowej	—	—	—	—	(Pozycja bezpлатна.)
7	Nauczyciel pedagogiki	1	1	1	1,000	
8	Nauczyciel języka i literatury polskiej	1	2	1	1,200	
9	Nauczyciel nauk przyrodzonych . . .	2	2	1	1,200	
10	Nauczyciel historyi powszechnéj i polskiej	1	2	1	1,200	
11	Nauczyciel jeografii	1	1	—	600	
12	Nauczyciel arytmetyki	1	1	—	600	
13	Nauczyciel języka francuzkiego . . .	2	2	—	1,200	
14	Nauczyciel języka niemieckiego . . .	2	2	—	1,200	
15	Nauczyciel rysunków	2	2	—	1,000	
16	Nauczycielka robót ręcznych	2	2	—	—	
	10 stypendystek, mieszkających w Instytucie i utrzymywanych kosztem Rządu . . .	—	—	—	10,000	Salvo calculo
	Materyalia, zbiory naukowe, książki i ekstraordinarya . . .	—	—	—	1,600	
	Razem . . .	17	19	5	35,000	

Minister Prezydujący w Kommissyi Rządowej Wyznan Religijnych i Oświecenia Publicznego niniejsze urządzenie Insty-

женскаго пола утверждаетъ, предписывая Дозору Пансіоновъ и женскихъ Училищъ привести оное въ исполненіе.

Варшава, 22 Ноября 1826 года.

Министръ, Предсѣдательствующій въ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія,
(подписано) *Станиславъ Грабовскій*.

Примѣчаніе. Казенный Институтъ воспитанія женскаго пола называемъ былъ также въ официальной перепискѣ Казеннымъ Институтомъ Гувернантокъ.

N° 4.

Учрежденіе Образцоваго Пансіона при Казенномъ Институтѣ Гувернантокъ.

(25 Іюля 1828 года.)

Правительственная Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Согласно 21 ст. учрежденія Казеннаго Института Гувернантокъ, Правительственная Коммисія, желая воспитанницамъ сего Института, оканчивающимъ курсъ ученія и приготовляющимся въ учительское званіе, доставить возможность примѣненія теоріи къ практикѣ и, съ другой стороны, пособить жителямъ края въ воспитаніи ихъ дочерей, правильнымъ преподаваніемъ наукъ, свойственныхъ женскому полу, отъ начала до окончанія ихъ въ Казенномъ Институтѣ, подъ ближайшимъ и строгимъ надзоромъ Учебнаго вѣдомства, учреждаетъ при семъ же Институтѣ Образцовый Пансіонъ, на слѣдующихъ основаніяхъ.

§ 1.

Содержательница пансіона или женскаго училища, извѣстная начальству съ отличной стороны и имѣющая право на ученіе, по приглашенію Дозора пансіоновъ и высшихъ женскихъ училищъ, будетъ содержать, возлѣ Казеннаго Института, Образцовый Пансіонъ, въ которомъ воспитанни-

туту Рządowego wychowania płci żeńskiej zatwierdza, z poleceniem do wykonania Dozorowi pensyj i szkół żeńskich.

w Warszawie, dnia 22 Listopada 1826 roku.

(podpisano) *Stanisław Grabowski*.

Uwaga. Instytut Rządowy wychowania płci żeńskiej nazywano także w korespondencji urzędowej Instytutem Rządowym Guwernantek.

N° 4.

Urządzenie Pensyi Wzorowej przy Instytucie Rządowym Guwernantek.

(d. 25 Lipca 1828 r.)

KOMMISSYA RZĄDOWA WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO.

Stosownie do 21-go artykułu wewnętrznego urządzenia Instytutu Rządowego Guwernantek, Kommissya Rządowa, chcąc uczennicom tegoż Instytutu, kończącym kurs nauk i sposobiacym się do zawodu nauczycielskiego, podać sposobność praktycznego zastosowania teoryi, pragnąc z drugiej strony ułatwić obywatelom kraju wychowanie ich córek przez porządne nabywanie nauk płci téj właściwych, od początku, aż do zupełnego ich ukończenia w Instytucie Rządowym, pod blizkim i trojskliwym Władzy Edukacyjnej dozorem, zaprowadzoną będzie przy tymże Instytucie pensya wzorowa, według zasad następujących:

§ 1.

Ochmistrzyni dostatecznie znana Rządowi z przykładnego prowadzenia pensyi lub szkoły, przyzwoicie ukwalifikowana i wezwana przez Dozór pensyj i szkół wyższych płci żeńskiej, utrzymywać będzie obok Instytutu Rządowego Pensyę Wzorową, w której uczennice, po zupełnem ukończeniu kursu

цы Института, по совершенномъ окончаніи учебнаго курса, будутъ заниматься преподаваніемъ наукъ, предписанныхъ для пансіоновъ и высшихъ женскихъ училищъ, положеніемъ о внутреннемъ устройствѣ, начиная преподаваніе отъ первоначальныхъ основаній и продолжая оное до окончанія курса, въ объемѣ, указанномъ тѣмъ же положеніемъ. То же самое относится и къ искусствамъ, приличнымъ женскому полу, какъ - то: рукодѣліямъ, рисованію, музыкѣ, пѣнію и танцованію, преподаваемымъ тѣми же воспитанницами Института.

§ 2.

Образцовый Пансіонъ долженъ быть такъ устроенъ и завѣдываемъ, чтобы въ самомъ дѣлѣ могъ служить образцомъ для пансіоновъ и женскихъ училищъ, примѣняясь во всемъ къ правиламъ изданнаго для нихъ устава.

§ 3.

Образцовый Пансіонъ, находясь въ тѣсной связи съ Казеннымъ Институтомъ Гувернантокъ и занимая ближайшее къ нему помѣщеніе, подчиняется непосредственному начальству Дирекціи Института и долженъ исполнять все ея распоряженія.

§ 4.

Дозоръ пригласитъ Профессоровъ, преподающихъ въ Казенномъ Институтѣ Гувернантокъ:

- 1) Законъ Божій и науку нравственности,
- 2) польскій языкъ,
- 3) нѣмецкій „
- 4) французскій „
- 5) всеобщую и польскую исторію,
- 6) географію,
- 7) ариметику,
- 8) свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ,

для преподаванія поименованныхъ предметовъ, по одному часу въ недѣлю въ каждомъ классѣ Образцоваго Пансіона, за особое добавочное вознагражденіе, положенное по штату сего же Пансіона. Остальные часы, назначенные положеніемъ объ устройствѣ пансіоновъ и женскихъ училищъ, на

наукъ в Институтѣ, давать będą науки, wewnętrzném urządzeniem dla pensyj i szkół wyższych przepisane, poczynając wykład onych od pierwszych elementów i prowadząc go aż do ostatecznego kursu, wskazanego témże urządzeniem. Toż samo rozumić należy i co do talentów płci żeńskiej właściwych, jako to: robót ręcznych, rysunków, muzyki, śpiewu i tańca, których udzielaniem zajmą się wyżej wspomniane uczennice Instytutu.

§ 2.

Pensya Wzorowa tak urządzoną i prowadzoną będzie, aby mogła służyć za wzór pensjom i szkołom płci żeńskiej, odpowiadając we wszystkiém przepisom dla nich wydanym.

§ 3.

Pensya Wzorowa ściśle połączona z Instytutem Rządowym Guvernantek, najbliżej jego umieszczona, zostawać będzie pod bliższém zwierzchnictwem Dyrekcyi Instytutu i do jej rozporządzeń we wszystkiém stosować się winna.

§ 4.

Wezwani zostaną przez Dozór Professorowie Instytutu Rządowego Guvernantek, dający naukę:

- 1) religii i moralności,
- 2) języka polskiego,
- 3) „ niemieckiego,
- 4) „ francuzkiego,
- 5) historyi powszechnej i polskiej,
- 6) jeografii,
- 7) arytmetyki,
- 8) wiadomości z nauk przyrodzonych,

aby wymienione tu nauki dawali po jednej godzinie na tydzień w każdej klassie Pensyi Wzorowej, a to za wynagrodzeniem dodatkowém w etacie téjże Pensyi przeznaczonym. Resztę zaś godzin na nauki, urządzeniem pensyj i szkół przepisanych,

преподаваніе учебныхъ предметовъ, распредѣляются между воспитанницами Института, которыя будутъ заниматься ихъ преподаваніемъ подъ руководствомъ своихъ Профессоровъ, по приложенному здѣсь росписанію.

§ 5.

Нѣкоторыя изъ воспитанницъ Института, по назначенію Дирекціи будутъ квартировать въ этомъ же Пансіонѣ; будучи назначены въ помощь Содержательницѣ, онѣ исполняютъ обязанности гувернантокъ и наблюдаютъ за нравственнымъ поведеніемъ пансіонерокъ, и должны содержаться на счетъ Содержательницы Пансіона. Обязанности ихъ будутъ опредѣлены въ особой инструкціи.

§ 6.

Распредѣленіе учебныхъ предметовъ по часамъ составляется ежегодно вмѣстѣ съ распредѣленіемъ наукъ въ Казенномъ Институтѣ; послѣ чего не допускаются въ немъ уже никакія измѣненія, безъ предварительнаго сношенія съ Дирекціею Института.

§ 7.

При распредѣленіи уроковъ слѣдуетъ обратить особенное вниманіе на то, чтобы преподавать воспитанницамъ Казеннаго Института какъ можно болѣе средствъ къ практическому примѣненію свѣдѣній, приобрѣтенныхъ въ Институтѣ; чтобы онѣ такимъ образомъ выходили оттуда дѣльными наставницами и были въ состояніи обучать юношество всѣмъ вообще предметамъ, а не извѣстнымъ только отраслямъ знаній, такъ какъ сіе послѣднее не соответствовало бы главной цѣли Казеннаго Института Гувернантокъ.

§ 8.

Каждый изъ Профессоровъ, присутствуя при урокахъ учительницы, по своему предмету, долженъ обращать строгое вниманіе на соответственное направленіе преподаванія, на его духъ и примѣненіе къ потребностямъ и назначенію женщины. Собранныя въ этомъ отношеніи замѣчанія сообщаются затѣмъ Профессоромъ учительницамъ въ свое время на особой съ ними конференціи, съ самыми подробными объясненіями, при чемъ онъ даетъ имъ необходимые совѣты, относительно способовъ и приѣмовъ, помощью которыхъ мож-

rozbiorą uczennice Instytutu, ucząc pod kierunkiem tychże Professorów, a to stosownie do dołączonego tu rozkładu.

§ 5.

Niektóre z tych uczennic, wezwane przez Dyrekcyę, mieszkać będą w téjże Pensyi; dodane w pomoc Ochmistrzyni zajmą się dopełnianiem obowiązków Guwernantek, około prowadzenia moralnego uczennic Pensyi; te jednak na koszcie Ochmistrzyni zostawać mają. Obowiązki ich obejmie osobna instrukcyja.

§ 6.

Rozkład godzin na nauki przeznaczonych corocznie razem przy rozkładzie Instytutu Rządowego ułożonym będzie, i żadna zmiana czyniona w nim być nie może, bez poprzedniego zniesienia się z Dyrekcyą Instytutu.

§ 7.

W powyższym rozkładzie szczególniejszy wzgląd zwróconym będzie, aby nastęrczyć uczennicom Instytutu Rządowego jak największą sposobność zastosowania w praktyce nauk w Instytucie nabytych, aby tym sposobem kształciły się na Nauczycielki, do ogólnego usposobienia młodzieży zdolne, a nie takowe, któreby w szczególnych tylko wiadomościach kształcić młodzież mogły, bo to ostatnie nie zgadzałoby się z głównym celem Instytutu Rządowego.

§ 8.

Każdy z Professorów, obecny przy wykładzie swojej nauki przez Nauczycielkę, jak najściślej przestrzegać będzie właściwego jej kierunku, ducha, zastosowania do potrzeb i przeznaczenia płci żeńskiej, zebrane zaś w téj mierze spostrzeżenia zachowa do osobnej z Nauczycielkami konferencyi; takowe zaś w właściwym czasie udzieliwszy, przy najdokładniejszem rzeczy objaśnieniu, poda im zarazem potrzebne rady i przestrogi, jakim sposobem najłatwiej i najzrozumiałej trudniejsze miejsca w nauce wyłożyć i rozwinaćby należało, z zachowaniem przyzwoi-

но легче и удобопонятнѣе объяснить и преподавать самыя трудныя правила науки, сообразно съ возрастомъ, способностями и подготовкою учащихся; излагая способы, которые онъ усвоилъ себѣ въ этомъ отношеніи, опираясь на собственное знаніе и приобрѣтенную опытность, онъ долженъ ссылаться на основныя начала науки, преподаваемой имъ въ Институтѣ.

§ 9.

Замѣчанія свои, относительно поведенія Учительницъ Образцоваго Пансіона, Содержательница сообщаетъ Дирекціи Института, которая принимаетъ ихъ къ свѣдѣнію и пользуется ими въ случаѣ признанной надобности.

§ 10.

Въ Образцовомъ Пансіонѣ помѣщается 30 ученицъ, которыя принимаются отъ 9 до 12 лѣтъ. Дозоръ предпишетъ, въ особой инструкціи, правила для руководства, при приѣмѣ воспитанницъ, и объявитъ онѣя во всеобщее свѣдѣніе вмѣстѣ съ публикаціею о времени приѣма.

§ 11.

Оцѣнка правъ на поступленіе въ Пансіонъ принадлежитъ Дирекціи Института. Родители, посылающіе дѣтей своихъ въ Пансіонъ, обязаны представить подписку въ томъ, что подчиняются всеѣмъ обязательнымъ для Пансіона уставамъ, а главное, что намѣрены оставить въ немъ дѣтей до окончанія полнаго курса наукъ. Изъ вышеозначеннаго числа, десять бѣдныхъ ученицъ принимается на казенное содержаніе. Выборъ ихъ зависитъ отъ усмотрѣнія Дозора, который при этомъ долженъ имѣть особенно въ виду бѣдныхъ ученицъ, дочерей заслуженныхъ родителей, которыя, смотря по ихъ способностямъ, могли бы со временемъ посвятить себя учительскому званію. Такимъ воспитанницамъ оказывается предпочтеніе при переводѣ въ Казенный Институтъ Гувернантокъ, по окончаніи полнаго курса наукъ, предписаннаго для Образцоваго Пансіона.

§ 12.

Что же касается остальныхъ 20 дѣвицъ, то онѣ вносятъ, въ пользу Содержательницы, годичную плату 1,000 польск.

тего взгляду на век, поjęcie i uzdolnienie uczennic; wskaże sposoby, jakie mu w tej mierze własne światło i doświadczenie nastroczają, odwołując się do zasad nauki, przez siebie w Instytucie Rządowym prowadzonej.

§ 9.

Co do prowadzenia się Nauczycielek Pensyi Wzorowej Ochmistrzyni spostrzeżenia swoje udzielać będzie Dyrekcyi Instytutu, a ta użyje ich w miarę uznanej tego potrzeby.

§ 10.

Pensya Wzorowa mieścić w sobie będzie 30 uczennic, które przyjmowanemi będą w wieku od 9 do 12 lat. Dozór osobną instrukcją opisie kwalifikacye przyjmować się mających uczennic i takowe przy ogłoszeniu zapisu do publicznej wiadomości poda.

§ 11.

Uznanie o dopełnieniu takowych kwalifikacyj należeć będzie do Dyrekcyi Instytutu. Przy oddawaniu dzieci, rodzice obowiązani będą złożyć deklaracyę, że do wszystkich urządzeń téjże Pensyi ściśle się zastosują, a nadewszystko, że przed ukończeniem zupełnem klass odbierać ich nie będą. Z liczby powyższej, dziesięć ubogich panienek utrzymywane będą kosztem Rządu; o wyborze ich stanowi Dozór, zwracając troskliwy wzgląd na uczennice ubogie, rodziców w kraju zasłużonych, któreby pod względem zdolności mogły się z czasem poświęcić zawodowi nauczycielskiemu. Dla takowych ułatwionem będzie przejście do Instytutu Rządowego Guvernantek, po ukończeniu całkowitego kursu nauk, przepisanego dla Pensyi Wzorowej.

§ 12.

Co do pozostałych dwudziestu uczennic, te będą na koszty Ochmistrzyni opłacały rocznie złp. 1,000, otrzymując za

злот. и получаютъ за то столъ, квартиру, всё выгоды, учение и приличную прислугу, сообразно условіямъ, которыя Дозоръ предпишетъ Содержательницѣ, со всею заботливостію о благѣ ученицъ.

§ 13.

Правила, предписанныя уставомъ для пансіоновъ и высшихъ женскихъ училищъ, и особою инструкціею относительно способа преподаванія наукъ въ женскихъ учебныхъ заведеніяхъ, имѣютъ также и для Образцоваго Пансіона обязательную силу, во всѣхъ отношеніяхъ.

§ 14.

Дозоръ составитъ распредѣленіе дневныхъ занятій и подробную инструкцію для Содержательницы и Гувернантокъ объ исполненіи лежащихъ на нихъ обязанностей.

§ 15.

Въ Образцовомъ Пансіонѣ бываютъ два испытанія: первое въ исходѣ Іюля, полугодичное, частное, въ присутствіи Дозора; второе—годовое, послѣднихъ чиселъ Декабря; оба производимыя вмѣстѣ съ Институтскими экзаменами и на основаніи тѣхъ же правилъ.

§ 16.

Переводъ изъ низшаго класса въ высшій будетъ единственною наградою за прилежаніе въ наукахъ и хорошее поведеніе. Воспитанницы, окончившія курсъ наукъ въ этомъ Пансіонѣ съ удовлетворительнымъ успѣхомъ, доказаннымъ на испытаніи, и получившія свидѣтельство объ отличномъ поведеніи, принимаются въ Казенный Институтъ, безъ предварительнаго въ немъ экзамена.

§ 17.

Трехмѣсячныя вѣдомости объ ученицахъ составляются Учительницами, назначенными Дирекціею для преподаванія наукъ и для надзора въ Образцовомъ Пансіонѣ. Вѣдомости эти предназначены не для того исключительно, чтобы принимались за основаніе при оцѣнкѣ успѣховъ ученицъ, но чтобы свидѣтельствовали о меткости взгляда наставницъ въ собираніи различнаго рода замѣчаній, касающихся обученія и воспитанія юношества. Эти вѣдомости должны заключать какъ

то стѣ, mieszkanie, wszelkie wygody, nauki i usługę przyzwolą, a to podług warunków, jakie Dozór Ochmistrzyni przepisze, z wszelką o dobro takowych uczennic troskliwością.

§ 13.

Przepisy, urządzeniem dla pensyj i szkół wyższych płci żeńskiej objęte, tudzież wskazane szczegółową instrukcją względem sposobu wykładania nauk po instytutach płci żeńskiej, są obowiązujące dla téjże Pensyi w całej swojej rozciągłości.

§ 14.

Dozór przepisze rozkład całodziennego zatrudnienia uczennic, tudzież szczegółowe instrukcje dla Ochmistrzyni i Guvernantek dozorujących, co do spełniania przyjętych na siebie obowiązków.

§ 15.

Dwa będą examina w Pensyi Wzorowej: jeden ku końcowi Lipca, półroczny, prywatny, w obecności Dozoru, drugi ku końcowi Grudnia, roczny; obadwa łącznie z examinami Instytutu i podług tychże prawideł.

§ 16.

Postęp z klasy do klasy będzie jedyną pilności i dobrego sprawowania się nagrodą. Uczennice, kończące kurs nauk w téjże Pensyi, jeżeli examinem powyższym postęp swój w nich należąco udowodnią, a oprócz tego mieć będą świadectwa z przykładowego sprawowania się, przyjęte będą do Instytutu Rządowego, bez oddzielnego już w téj mierze examinu.

§ 17.

Rapporta kwartalne o uczennicach składać będą Nauczycielki do udzielania nauk i dozorowania w Pensyi Wzorowej przez Dyrekcyę powołane. Nie żeby takowe rapporta koniecznie służyć już miały za zasadę w ocenianiu uczennic, lecz, żeby okazywały trafność Nauczycielek w zbieraniu wszelkiego rodzaju spostrzeżeń, dotyczących się instrukcyi i wychowania młodzieży. Dla tego, rapporta takowe obejmować mają jak najwięcej szczegółów, nigdy nie przestając na ogólnych terminach, lecz wyka-

можно болѣе подробностей; не ограничиваясь общими выраженіями, онѣ должны давать ясное понятіе о степени способностей каждой ученицы, о большей или меньшей легкости въ пониманіи разныхъ наукъ, объ ихъ прилежаніи и поведеніи. Сверхъ того, каждая Учительница, изъ приглашенныхъ для преподаванія наукъ или присмотра за ученицами, должна вести особый журналъ и заносить въ оный свои замѣчанія объ ученицахъ, о способахъ, употребляемыхъ ею, въ разныхъ случаяхъ, съ цѣлью развитія замѣченныхъ способностей и нравственныхъ качествъ, исправленія погрѣшностей и уничтоженія явныхъ, дурныхъ наклонностей.

§ 18.

Одинъ разъ въ мѣсяцъ, Учительницы, подъ председательствомъ Содержательницы Образцоваго Пансіона, собираются въ обыкновенныя засѣданія, въ которыхъ онѣ сообщаютъ свои замѣчанія и наблюденія, которыми Содержательница пользуется по своему усмотрѣнію. Сверхъ того, преподавая будущимъ Наставницамъ и Гувернанткамъ средства къ постепенному усовершенствованію въ наукахъ и приучая ихъ замѣчать разные наклонности и отбѣнки характера, Содержательница должна всегда примѣняться къ изданнымъ по сему предмету общимъ постановленіямъ и особымъ инструкціямъ.

Приложеніе 1-е къ № 4-му.

ШТАТЪ ОБРАЗЦОВАГО ПАНСІОНА.

№	С т а т ь и Р а с х о д о в ь.	Злот. польск.
1	Жалованье Содержательницы Образцоваго Пансіона.	2,000
2	Стипендія для 5 бѣдныхъ ученицъ, находящихся на казенномъ содержаніи.	3,000
3	Жалованье для 8 Институтскихъ Профессоровъ, руководящихъ преподаваніемъ наукъ въ Образцовомъ Пансіонѣ	5,900
4	На экстренные расходы, по распоряженію Дозора, съ представленіемъ отчета	1,100
	итого	12,000

зując zdolność każdej uczennicy, obok tego oznaczyć mają jej stopień, większą lub mniejszą łatwość w pojmowaniu każdej nauki, pilność i sprawowanie się. Oprócz tego, każda z wspomnianych Nauczycielek, powołanych tak do dozoru, jakoteż do uczenia, utrzymywać będzie oddzielny dziennik, w którym zapisywać powinna spostrzeżenia swoje o uczennicach zebrane względem sposobów, jakich w każdym przypadku używała, już to w rozwijaniu okazujących się zdolności i przymiotów, jakoteż w sprostowaniu natrafionych uchybień i przytłumieniu wad dostrzeżonych.

§ 18.

Raz co miesiąc, pod kierunkiem Ochmistrzyni Pensyi Wzorowej, Nauczycielki odbywać mają zwyczajne posiedzenie, na którym spostrzeżenia swoje i uwagi przedstawiać jej będą, a ta użyje ich według uznanej tego potrzeby. Podając zaś sposoby stopniowego kształcenia się przyszłych Nauczycielek i Guwernantek, już to wprowadzając je w rozpoznawanie rozmaitych skłonności i charakterów, zawsze odnosić się będzie do wydanych w tej mierze ogólnych przepisów i szczegółowych instrukcyj.

1-y Annex do Nr. 4-go.

ETAT PENSJI WZOROWEJ.

№	T y t u ł p o z y c y j	zł. pol.
1	Pensya Ochmistrzyni Pensyi Wzorowej	2,000
2	Stypendya dla 5-ciu ubogich uczennic, kosztem Rządu utrzymywanych	3,000
3	Wynagrodzenie dla 8-u Professorów Instytutu, kierujących instrukcją w Pensyi Wzorowej	5,900
4	Extraordynarya Pensyi Wzorowej do zarządzenia Dozoru, salvo calculo	1,100
	Co czyni razem . .	12,000

Приложение 2-е къ № 4-му.

РАСПРЕДЕЛЕНИЕ ЧАСОВЪ, НАЗНАЧЕННЫХЪ ДЛЯ ПРЕПОДАВАНІЯ УРОКОВЪ ВЪ ОБРАЗЦОВОМЪ ПАНСИОНѢ, ПРИ КАЗЕННОМЪ ИНСТИТУТѢ ГУВЕРНАНТОКЪ.

№	Поименованіе предметовъ.	Часы, занимаемые					
		Профессора	Учителя	Профессора	Учителя	Профессора	Учителя
		Классъ 1-й	Классъ 2-й	Классъ 2-й	Классъ 3-й	Классъ 3-й	Классъ 3-й
1	Законъ Божій и наука нравственности.	1	2	1	3	1	3
2	Польскій языкъ	1	3	1	2	1	2
3	Французскій языкъ	1	4	1	3	1	2
4	Нѣмецкій языкъ	1	2	1	2	1	2
5	Всеобщая исторія	—	—	1	2	2	2
6	Польская исторія	—	—	1	2	1	2
7	Географія	1	2	1	2	1	2
8	Ариметика	1	2	1	2	1	2
9	Естественная исторія	1	2	1	1	1	2
всего . . .		7	17	9	19	9	20

Настоящій проектъ одобренъ въ общемъ засѣданіи и будетъ внесенъ въ бюджетное засѣданіе, для помѣщенія въ Штатъ.

Варшава, 25 Іюля 1828 года.

Министръ Предсѣдательствующій
(подписано) *Станиславъ Грабовскій.*

2-gi Annex do Nr. 4-go.

ROZKŁAD GODZIN PRZEZNACZONYCH NA PRZEDMIOTY NAUKOWE, W PENSJI WZOROWEJ PRZY INSTYTUCIE RZĄDOWYM GUWERNANTEK UDZIELAĆ SIĘ MAJĄCE.

№	Wyszczególnienie przedmiotów	Godziny dawane przez					
		Professorów	Nauczytelki	Professorów	Nauczytelki	Professorów	Nauczytelki
		w klasie 1.		w klasie 2.		w klasie 3.	
1	Nauka religii i moralności	1	2	1	3	1	3
2	Język polski	1	3	1	2	1	2
3	Język francuzki	1	4	1	3	1	3
4	Język niemiecki	1	2	1	2	1	2
5	Wiadomości z historyi powszechnej	—	—	1	2	1	2
6	Wiadomości z historyi polskiej	—	—	1	2	1	2
7	Jeografia	1	2	1	2	1	2
8	Arytmetyka	1	2	1	2	1	2
9	Historia naturalna	1	2	1	1	1	2
Ogółem .		7	17	9	19	9	20

Niniejszy projekt przyjęty na posiedzeniu ogólném, i przedstawiony będzie na sessyi budżetowej dla pomieszczenia w etacie.

Warszawa, dnia 25 Lipca 1828 roku.

Minister Prezydujący (podpisano) *Stanisław Grabowski.*

О введении въ Казенномъ Институтѣ Гувернантокъ преподаванія русскаго языка.

(29 Августа (10 Сентября) 1833 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія Царства.

Соображаясь съ Высочайше утвержденнымъ планомъ преподаванія наукъ въ общественныхъ училищахъ Царства Польскаго, въ коихъ имѣеть быть преподаваемъ и русскій языкъ, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія признала соотвѣственнымъ ввести преподаваніе сего языка и въ Казенномъ Институтѣ Гувернантокъ, — но какъ по штату онаго не положено суммы на содержаніе Учителя, котораго для сего слѣдовало бы опредѣлить, то Правительственная Коммисія отъ 15 (27) Августа с. г., за N° 14,318, проситъ дозволенія употребить на сіе изъ общаго запаснаго капитала 3,000 злотыхъ въ годъ, а на будущее время внести таковой окладъ въ подлежащую смѣту.

Совѣтъ, находя представленіе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ основательнымъ, положилъ: предписать Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства объ ассигнованіи изъ запаснаго капитала на жалованье Учителя русскаго языка въ Казенномъ Институтѣ Гувернантокъ слѣдующихъ по исходу текущаго года денегъ, въ соразмѣрности оклада 3,000 злотыхъ въ годъ, съ тѣмъ, чтобы окладъ сей внесенъ былъ на будущее время въ смѣту по принадлежности.

Варшава, 29 Августа (10 Сентября) 1833 года.

Вѣрно съ журналомъ:

Статсъ-Секретарь (подписано) О. Тымовскій.

N° 23,129.

О заповеданіи выклада языка rossyjskiego w Instytucie Rządowym Guwernantek.

(d. 29 Sierpnia (10 Września) 1833 r.)

Wypis z protokołu posiedzenia Rady Administracyjnej.

Stosując się do planu nauk przez NAJJAŚNIEJSZEGO PANA dla szkół publicznych w Królestwie Polskiem zatwierdzonego, którym objęta została nauka języka rossyjskiego, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego znalazła właściwem takową również do Instytutu Rządowego Guwernantek zaprowadzić, poczynając od roku szkolnego; — że zaś na etacie tego Instytutu nie masz oznaczonego funduszu na opłacenie Nauczyciela, w tym celu przyjąć się winnego, przeto pomieniona Kommissya Rządowa upraszała Radę pod dniem 27 Sierpnia roku bieżącego, Nr. 14,318, o zezwolenie na użycie funduszu rezerwy ogólnej summy złotych polskich 3,000 rocznie i wprowadzenie takowej na przyszłość na etat właściwy.

Rada, znalazłszy wniosek Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych uzasadnionym, wyrzekła, że upoważnia Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu do wyasygnowania z funduszu rezerwowego, płacy Nauczyciela języka rossyjskiego w Instytucie Rządowym Guwernantek, do końca roku bieżącego, w stosunku złotych polskich 3,000 rocznie, i że do wniesienia téjże summy na etat właściwy na przyszłość zezwala.

w Warszawie, dnia 29 Sierpnia (10 Września) 1833 r.

Zgodno z protokołem:

Sekretarz Stanu (podpisano) I. Tymowski.

N° 23,129.

О поступленіи Казеннаго Института воспитанія дѣвицъ подѣ покровительство Ея Величества Государыни Императрицы подѣ наименованіемъ „Александринскаго.“

(5 (17) Іюля 1838 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія Царства.

Намѣстникъ Царства объявилъ Совѣту Управленія, что Его Величество Государь Императоръ, во время посѣщенія Своего, Варшавскаго Института Дѣвицъ, оставшись совершенно доволенъ, какъ успѣхами воспитанницъ, такъ и общимъ порядкомъ этого заведенія, Высочайше повелѣть соизволилъ: Институту воспитанія дѣвицъ, который назначенъ къ перемѣщенію въ Пулавы, состоять подѣ покровительствомъ Ея Величества Государыни Императрицы и именоваться „Александринскимъ Институтомъ.“ Въ Институтѣ семъ на будущее время содержать, сверхъ нынѣшняго комплекта дѣвицъ, четырехъ воспитанницъ на собственномъ Его Императорскаго Величества иждивеніи.

Совѣтъ опредѣлили: о таковой Высочайшей Его Императорскаго Величества волѣ увѣдомить Главнаго Директора Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, возложивъ на него избрать воспитанницъ, которыя бы могли воспользоваться означенною Монаршею милостію, а Главному Директору Финансовъ и Казначейства предписать, чтобы необходимые на сей предметъ расходы относимы были ежегодно на счетъ суммы, состоящей въ непосредственномъ Его Императорскаго Величества распоряженіи.

Варшава, 5 (17) Іюля 1838 года.

Вѣрно съ журналомъ:

Статсъ-Секретарь (подписано) *Тымовскій.*

N° 19,664.

О oddaniu Instytutu Rządowego wychowania panien pod opiekę NAJJAŚNIEJSZEJ CESARZOWEJ JEJMOŚCI, z tytułem Alexandryńskiego.

(d. 5 (17) Lipca 1838 r.)

Wypis z protokołu posiedzenia Rady Administracyjnej.

Xiaże Namiestnik Królewski oznajmił Radzie Administracyjnej, iż NAJJAŚNIEJSZY CESARZ, zwiedzając w czasie ostatniego pobytu Swego w Warszawie Instytut Rządowy wychowania panien, objawił zupełne zadowolenie Swe, tak z postępów uczennic, jakoteż z ogólnego znalezioneго тамże porządku, i w skutek tego rozkazać raczył, ażeby Instytut pomieniony, mający być przeniesionym do Puław, zostawał pod opieką NAJJAŚNIEJSZEJ CESARZOWEJ JEJMOŚCI i nosił imię Instytutu Aleksandryńskiego, tudzież żeby w nim obok dotychczasowego kompletu panien, utrzymywane były jeszcze cztery, na koszcie Jego CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ MOŚCI.

O powyższej decyzji NAJJAŚNIEJSZEGO PANA Rada poleciła zawiadomić Dyrektora Głównego Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego, któremu poruczyła jednocześnie skutecznienie wyboru osób z powyższego NAJJAŚNIEJSZEGO PANA dobrodziejstwa korzystać mających, tudzież Dyrektora Głównego Przychodów i Skarbu, w celu zarządzenia, iżby wydatki, które ztąd wynikną, oparte bywały na funduszach, corocznie do dyspozycji Jego CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ MOŚCI zachowywanych.

w Warszawie, d. 5 (17) Lipca 1838 r.

Za zgodność:

Sekretarz Stanu (podpisano) *Tymowski.*

N° 19,664.

N° 7.

Уставъ Александринскаго Института воспитанія дѣвицъ
(въ Пулавахъ).

(25 Іюня 1840 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „Быть по сему.“

На пароходѣ Богатырь,
25 Іюня 1840 года.

Уставъ Александринскаго Института воспитанія дѣвицъ.

I. Положенія общія.

§ 1.

Для воспитанія дѣвицъ въ Царствѣ Польскомъ учрежденъ Институтъ подъ названіемъ Александринскаго, который Государыня Императрица Всемиловитѣйше соизволила принять подъ Высочайшее Свое покровительство.

§ 2.

Цѣль учрежденія Александринскаго Института состоитъ:

a) въ доставленіи приличнаго воспитанія, на казенномъ иждивеніи, дочерямъ недостаточныхъ чиновниковъ гражданскаго и военнаго вѣдомства, служащихъ въ Царствѣ Польскомъ;

b) въ приготовленіи изъ нихъ нѣкотораго числа, по педагогическимъ правиламъ, для исполненія обязанностей наставницъ дѣтей; и

c) въ доставленіи возможности частнымъ лицамъ воспитывать дочерей своихъ въ семъ заведеніи за умѣренную плату.

§ 3.

Для помѣщенія Александринскаго Института назначается особое зданіе съ садомъ и другими къ оному принадлежностями. На содержаніе сего зданія опредѣлена по штату особая ремонтная сумма.

§ 4.

Сверхъ того, Институтъ получаетъ ежегодно отъ Правительства на содержаніе опредѣленную штатомъ сумму.

N° 7.

Ustawa Alexandryńskiego Instytutu wychowania panien
(w Puławach).

(d. 25 Czerwca 1840 r.)

Na oryginalne własną Jego CESARSKIEJ MOŚCI ręką napisano:
„Tak ma być.“

Na parostatku Bohater,
d. 25 Czerwca 1840 r.

USTAWA DLA INSTYTUTU ALEXANDRYŃSKIEGO WYCHOWANIA PANIEN.

I. Przepisy ogólne.

§ 1.

Dla wychowania panien w Królestwie Polskiem utworzony został Instytut, pod nazwiskiem Alexandryńskiego, który NAJJAŚNIEJSZA CESARZOWA JEJMOŚĆ NAJMIŁOŚCIWIEJ raczyła przyjąć pod SWĄ NAJWYŻSZĄ opiekę.

§ 2.

Cel urządzenia Instytutu Alexandryńskiego zasadza się:

a) na udzielaniu przyzwoitego wychowania, kosztem rządowym, córkom niezamożnych urzędników władz cywilnych i wojskowych, w Królestwie Polskiem służących;

b) na usposobieniu z pomiędzy tychże pewnej liczby, podług zasad pedagogicznych, do pełnienia obowiązków guwernantek; i

c) na następczeniu osobom prywatnym możliwości wychowywania swych córek w tym zakładzie, za umiarkowaną opłatą.

§ 3.

Na pomieszczenie Instytutu Alexandryńskiego przeznaczają się osobny gmach, z ogrodem i innemi przynależnościami. Fundusz potrzebny na utrzymanie tego gmachu corocznemi etatami wskazany będzie.

§ 4.

Prócz tego Instytut pobierać ma corocznie od Rządu, na utrzymanie, przeznaczoną etatem sumę.

§ 5.

Институтъ имѣетъ свою печать съ изображеніемъ Государственнаго герба и надписью: „Печать Александринскаго Института Воспитанія Дѣвицъ.“ Пакеты, запечатанные сею печатью, принимаются на почту какъ казенные, безъ платежа вѣсовыхъ денегъ.

§ 6.

Служащіе при Александринскомъ Институтѣ воспитанія дѣвицъ считаются въ дѣйствительной Государственной службѣ и пользуются всеми правами, предоставленными служащимъ по Учебному вѣдомству въ Царствѣ.

§ 7.

Зданія, принадлежащія Институту или занимаемыя имъ по найму, равно какъ дома всѣхъ его чиновниковъ, освобождаются отъ квартирной повинности.

II. О Совѣтѣ Института.

§ 8.

Главное мѣстное управленіе Институтомъ ввѣряется Совѣту, который подъ предсѣдательствомъ Главнаго Директора Внутреннихъ Дѣлъ, состоитъ изъ Попечителя Варшавскаго Учебнаго округа, Гражданскаго Губернатора той губерніи, гдѣ находится будетъ Институтъ, Начальницы Института и двухъ особо назначенныхъ Членовъ, одного для управленія учебною, а другаго—хозяйственною частями.

§ 9.

Сверхъ сего могутъ быть назначаемы особые Члены для присутствованія въ Совѣтѣ, съ утвержденія Ея Императорскаго Величества.

§ 10.

Объ утвержденіи Членовъ Главный Директоръ, Предсѣдательствующій въ Совѣтѣ, ходатайствуетъ чрезъ Намѣстника Царства у Ея Императорскаго Величества и доноситъ равномѣрно о ихъ выбытіи.

§ 11.

Въ отсутствіе Предсѣдателя, должность его исправляетъ старшій изъ наличныхъ Членовъ, если съ утвержденія Намѣстника Царства не будетъ назначено другое лицо.

§ 5.

Instytut posiadać będzie własną pieczęć z herbem Państwa i napisem: „Pieczęć Instytutu Alexandryńskiego Wychowania Panien“. Pakiety opatrzone tą pieczęcią przyjmowane być mają na poczcie jak skarbowe, bez opłaty portoryi.

§ 6.

Osoby, umieszczone przy Instytucie Alexandryńskim wychowania panien, uważają się jako zostające w rzeczywistej służbie rządowej i używać mają wszystkich praw, nadanych osobom służącym w wydziale naukowym w Królestwie.

§ 7.

Domy należące do Instytutu, lub przezeń najmowane, również jak domy wszystkich jego urzędników, wolne są od kwaterunku.

II. O Radzie Instytutu.

§ 8.

Główny Zarząd miejscowy Instytutu porucza się Radzie, która, pod prezydencją Dyrektora Głównego Spraw Wewnętrznych, składa się z Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, Gubernatora Cywilnego tej gubernii, gdzie się Instytut znajdować będzie, Ochmistrzyni Instytutu i dwóch osobno wyznaczonych Członków, jednego dla zarządzania wydziałem naukowym, a drugiego dla zarządzania wydziałem ekonomicznym.

§ 9.

Oprócz tego mogą być mianowani osobni Członkowie do zasiadania w Radzie, za potwierdzeniem Jej Cesarskiej Mości.

§ 10.

Do Dyrektora Głównego, Prezydującego w Radzie, będzie należeć czynienie, przez pośrednictwo Namiestnika Królestwa, do Jej Cesarskiej Mości przedstawień, w przedmiocie powoływania osób do składu Rady, tudzież donoszenie o tych, które do niej należeć zaprzestają.

§ 11.

Pod niebytność Prezydującego, obowiązki jego sprawuje starszy z obecnych Członków, jeśli Namiestnik Królestwa nie powierzy ich komu innemu.

§ 12.

Обыкновенныя засѣданія Совѣта бываютъ по одному разу въ мѣсяцъ, въ случаяхъ же важныхъ, не терпящихъ отлагательства, собираются засѣданія чрезвычайныя по назначенію Предсѣдателя или занимающаго его мѣсто.

§ 13.

Совѣтъ приглашаетъ въ засѣданіе Инспектора классовъ, когда бываетъ разсужденіе о предметахъ, до учебной части относящихся.

§ 14.

Обязанности Совѣта суть:

- 1) совѣщаніе о всѣхъ дѣлахъ, предлагаемыхъ на его разсужденіе Предсѣдателемъ или занимающимъ его мѣсто;
- 2) разсмотрѣніе вѣдомостей и отчетовъ, представляемыхъ Членами, управляющими учебною и экономическою частями, и Начальницею Института;
- 3) ежемѣсячное свидѣтельство денежной казны и донесеніе о томъ Ея Императорскому Величеству, а также Намѣстнику Царства;
- 4) сужденіе о наградахъ, назначаемыхъ воспитанникамъ при выпускѣ;
- 5) увольненіе чиновниковъ въ отпускъ;
- 6) увольненіе ихъ отъ службы и опредѣленіе въ оную;
- 7) представленіе Намѣстнику Царства, для всеподаннѣйшаго доклада Ея Императорскому Величеству, объ увольненіи отъ службы и опредѣленіи тѣхъ, которые по силѣ Устава увольняются и утверждаются Ея Императорскимъ Величествомъ;
- 8) представленія Намѣстнику Царства къ наградамъ, къ повышенію чинами и къ пенсіямъ лицъ, служащихъ при Институтѣ;
- 9) изслѣдованіе дѣлъ, возникшихъ отъ нарушенія или упущенія обязанностей чиновниками Института.

Дѣла такого рода могутъ быть разсматриваемы и особымъ Комитетомъ изъ трехъ Членовъ Совѣта, по его назначенію.

§ 12.

Zwyczajne posiedzenia Rady odbywać się mają raz na miesiąc; w przypadkach zaś ważnych, zwłoki niecierpiących, zwoływane być mogą posiedzenia nadzwyczajne na wezwanie Prezesa, lub jego zastępcy.

§ 13.

Ilekróć mają się odbywać narady w przedmiotach naukowości dotyczących, Rada przyzywać ma na swe posiedzenia Inspektora klass.

§ 14.

Obowiązki Rady są następujące:

- 1) naradzanie się we wszystkich przedmiotach, wnoszonych pod jej rozpoznanie przez Prezesa, lub jego zastępcę;
- 2) roztrząsanie wykazów i rachunków przedstawianych przez Członków, dyrygujących częścią naukową i ekonomiczną, tudzież przez Ochmistrzynią Instytutu;
- 3) każdo-miesięczna rewizya kassy i doniesienie o tém JÉJ (CESARSKIÉJ MOŚCI, jakoteż Namiestnikowi Królestwa;
- 4) przyznawanie nagród dawanych uczennicom przy wyjściu z Instytutu;
- 5) urlopowanie urzędników;
- 6) uwalnianie ich ze służby i przyjmowanie do niej;
- 7) czynienie przedstawień Namiestnikowi Królestwa, w celu wyjednania u JÉJ CESARSKIÉJ MOŚCI uwolnienia ze służby i przyjęcia do niej osób, które, na mocy Ustawy, uwalniane i zatwierdzane być mają przez JÉJ CESARSKĄ MOŚĆ;
- 8) przedstawianie Namiestnikowi Królestwa do nagród, do awansu i do pensyj emerytalnych, osób służących przy Instytucie;
- 9) śledztwa w przypadkach przestąpienia lub uchybienia obowiązków, przez urzędników Instytutu.

Sprawy tego rodzaju mogą być rozpoznawane i przez osobny Komitet, złożony z trzech Członków Rady, przez nią wyznaczonemi być mających.

§ 15.

Въ дѣлахъ, превышающихъ власть Совѣта, онъ входитъ съ представленіемъ къ Намѣстнику Царства.

III. Объ учебной части.

§ 16.

Одинъ изъ Членовъ Совѣта завѣдываетъ въ особенности учебною частию, а подъ его надзоромъ и руководствомъ ближайшее управление лежитъ на Инспекторѣ классовъ, которому подчинены все Учители.

§ 17.

Инспекторъ классовъ опредѣляется и увольняется Совѣтомъ по представленію Члена, управляющаго учебною частию и съ Высочайшаго утвержденія Ея Императорскаго Величества.

§ 18.

Должность Инспектора классовъ возлагаетъ на него: надзоръ за добросовѣстнымъ исполненіемъ Учителями своихъ обязанностей, какъ въ отношеніи къ точному и своевременному преподаванію лекцій, такъ и къ самой методѣ преподаванія и направленія онаго, согласно съ узаконеніями, съ цѣлію заведенія и съ видами Правительства; раздѣленіе и росписание учебныхъ предметовъ и часовъ по классамъ и наблюденіе за прилежаніемъ и успѣхами дѣвицъ.

§ 19.

Предметы ученія въ Институтѣ суть:

1) Законъ Божій Православнаго и Римско-Католическаго исповѣданія, а когда случатся воспитанницы Лютеранскаго и Реформатскаго исповѣданія, то для нихъ приглашаются особые Законоучители;

2) языки: русскій, польскій, французскій и нѣмецкій и словесность;

3) ариметика;

4) исторія и географія, какъ всеобщая, такъ въ особенности русская и польская;

5) нужнѣйшія и полезнѣйшія свѣдѣнія изъ естественной исторіи и физики;

§ 15.

W przypadkach przechodzących zakres władzy Rady, takowa czynić winna przedstawienia do Namiestnika Królestwa.

III. O części naukowej.

§ 16.

Jeden z Członków Rady ma zawiadywać wyłącznie częścią naukową, a pod jego okiem i przewodnictwem, bliższy zarząd ma należeć do Inspektora klass, któremu podwładni są wszyscy Nauczyciele.

§ 17.

Inspektor klass ma być mianowany i uwalniany przez Radę, na przedstawienie Członka, dyrygującego częścią naukową, i za NAJWYŻSZYM JEJ CESARSKIEJ MOŚCI zatwierdzeniem.

§ 18.

Inspektor klass obowiązany jest mieć nadzór nad sumieniem wypełnianiem przez Nauczycieli ich obowiązków, tak pod względem dokładnego i w swoim czasie wykładania lekcyj, jakoteż względem samej metody wykładania, tudzież skierowanie jej, stosownie do przepisów, celu zakładu i widoków Rządu; podział i rozkład przedmiotów naukowych i godzin dla klass, oraz czuwanie nad pilnością i postępami panien.

§ 19.

Przedmioty nauk, w Instytucie wykładać się mających, są następujące:

1) nauka Religii Grecko-Rossyjskiego i Rzymsko-Katolickiego wyznania, a gdy się zdarzą uczennice wyznania Ewangelickiego i Reformowanego, mają być dla nich przyzywani osobni Nauczyciele Religii;

2) języki rossyjski, polski, francuzki i niemiecki, oraz ich literatura;

3) arytmetyka;

4) historia i jeografia, tak powszechna jako i w szczególności rossyjska oraz polska;

5) potrzebniejsze i użyteczniejsze wiadomości z historyi naturalnej i fizyki;

- 6) педагогика;
- 7) чистописаніе;
- 8) рисованіе;
- 9) музыка и пѣніе;
- 10) танцваніе;
- 11) женскія рукодѣлія.

§ 20.

Воспитанницы могутъ обучаться и другимъ предметамъ, въ Институтѣ преподаваемымъ, посредствомъ частныхъ уроковъ, по особому разрѣшенію Начальницы Института и подъ ея наблюденіемъ.

§ 21.

Ученіе въ классахъ начинается отъ 9 часовъ утра до 12, а послѣ обѣда отъ 3 до 6. Музыка, танцваніе и рукодѣлія могутъ быть назначены и въ другіе часы, по обстоятельствамъ и удобствамъ.

§ 22.

Дѣвицы раздѣляются на шесть классовъ, и для пребыванія въ каждомъ, или для курса ученія одного класса, опредѣляется годичный срокъ; слѣдовательно полный курсъ ученія и воспитанія въ Институтѣ продолжается шесть лѣтъ. Согласно сему, каждый годъ воспитанницы переводятся, по мѣрѣ успѣховъ, въ послѣдующіе высшіе классы; находившіяся въ шестомъ классѣ выпускаются изъ Института, а младшій наполняется новымъ приѣмомъ дѣвицъ.

Примѣчаніе. Казенныя воспитанницы, если по пробитіи въ одномъ классѣ одного года, не окажутъ достаточныхъ успѣховъ для перевода въ высшій, могутъ быть оставлены въ томъ же классѣ на другой годъ; болѣе же сего срока въ одномъ классѣ оставаться не могутъ и таковыя воспитанницы возвращаются родителямъ, или родственникамъ, за неспособностію.

§ 23.

На семъ основаніи Инспекторъ классовъ, соображаясь съ конспектами Учителей, составляетъ ежегодно, для каждого

- 6) pedagogika;
- 7) kalligrafia;
- 8) rysunki;
- 9) muzyka i śpiew;
- 10) tańce;
- 11) roboty kobiece.

§ 20.

Wychowanice mogą się uczyć i innych przedmiotów, w Instytucie niewykładanych, biorąc lekcye prywatne, za szczególnemъ дозволеніемъ Ochmistrzyni Instytutu i pod jej nadzoremъ.

§ 21.

Wykładanie nauk w klassach zaczynać się będzie od godziny 9-jej z rana i trwać do 12-jej, a po obiedzie, od 3-jej do 6-jej. Muzyka, tańce i robótki mogą być dawane w inne godziny, podług okoliczności i dogodności.

§ 22.

Panny dzielą się na sześć klass, a na zostawanie w każdej, czyli na kurs w jednej klassie, przeznaczają się przeciąg czasu roczny; zupełny zatém kurs nauk i wychowania w Instytucie trwać będzie lat sześć. Stosownie do tego co rok wychowanice posuwane być mają, w miarę swego postępu, do klasy wyższej; te które odbyły klassę 6-ą wychodzą z Instytutu, a klasa najniższa uzupełnia się nowoprzybyłymi pannami.

Uwaga. Wychowanice, na koszcie rządowym będące, które, po zostawaniu przez rok w jednej klassie, nie okażą postępów, potrzebnych do promocyi do klasy wyższej, mogą być pozostawione w téjże samej klassie na rok drugi; lecz dłużej nad ten zakres w jednej klassie zostawać nie mogą, i w razie przeciwnym odsyłane być mają do rodziców, lub krewnych, z powodu braku zdolności.

§ 23.

Na téj zasadzie, Inspektor klass, stosownie do programmatów Nauczycieli, sporządza co rok, dla każdej klasy, rozkład

класса, росписание учебных предметов и часов на новый курс, и представляет Члену Совета по учебной части, который, по рассмотрении и одобрении оного, представляет Совету Института.

§ 24.

Годовой учебный курс начинается с 7 Января и оканчивается 15-го Декабря; Июль мѣсяцъ назначается для лѣтней вакаціи.

§ 25.

Въ концѣ учебнаго года производятся сначала частныя испытанія во всѣхъ классахъ Института, въ присутствіи и подъ руководствомъ Члена Совета по учебной части и Инспектора классовъ, который и самъ вопросами участвуетъ въ испытаніи. При сихъ испытаніяхъ могутъ присутствовать и другіе Члены Совета, которые пожелаютъ. По окончаніи частныхъ экзаменовъ производится общее испытаніе для всѣхъ воспитанницъ, въ присутствіи всего Совета, приглашенныхъ къ тому почетныхъ особъ, родителей и родственниковъ дѣвицъ.

§ 26.

По окончаніи годоваго экзамена Советъ подноситъ Государынѣ Императрицѣ чрезъ Намѣстника Царства именныя списки всѣмъ воспитанницамъ Института, съ показаніемъ балловъ, ими заслуженныхъ въ каждомъ предметѣ учения по свидѣтельству Учителей, подтвержденному Инспекторомъ классовъ и Начальницею Института, а въ поведеніи особенно по свидѣтельству Начальницы Института, за подписаніемъ Члена Совета, управляющаго учебною частію, Начальницы и Инспектора классовъ.

§ 27.

Предъ публичнымъ испытаніемъ подобныя списки подносятся Советомъ чрезъ Намѣстника Царства Ея Императорскому Величеству въ особомъ докладѣ, въ которомъ Советъ представляетъ свое мнѣніе объ отличнѣйшихъ воспитанницахъ шестаго класса, по числу балловъ въ наукахъ и поведеніи удостоиваемыхъ къ наградамъ, и докладъ сей долженъ быть поднесенъ такъ благовременно, чтобы по воспослѣдованіи Высочайшаго утвържденія, награды могли быть розданы

предметовъ научныхъ и godzin на курс nowy, i przedstawia Członkowi Rady, kierującemu wydziałem naukowym, który po roztrząśnieniu i przyjęciu tegoż przedstawia go Radzie Instytutu.

§ 24.

Roczny kurs nauk ma się zaczynać 7-go Stycznia, a kończyć 15 Grudnia. Miesiąc Lipiec przeznaczają się na wakacje letnie.

§ 25.

Przy końcu roku naukowego odbywają się examina, najprzód prywatne po wszystkich klassach Instytutu w obec i pod przewodnictwem Członka Rady z wydziału naukowego i Inspektora klass, który także pytania zadaje. Na tych examinach mogą się znajdować i inni Członkowie Rady, z własnej woli. Po ukończeniu examinów częściowych, odbywa się examen ogólny wszystkich wychowanic, w obec całej Rady, zaproszonych na to znakomitych osób, rodziców i krewnych panien.

§ 26.

Po ukończeniu examinu rocznego, Rada składa Najjaśniejszemu PANI, przez Namiestnika Królestwa, listy imienne wszystkich wychowanic Instytutu, z oznaczeniem kresek, na jakie zasłużyły z każdego przedmiotu nauki, podług świadectwa Nauczycieli potwierdzonego przez Inspektora klass i Ochmistrzynię Instytutu, a co do postępowania osobliwie przez Ochmistrzynię Instytutu, z podpisem Członka Rady dyrygującego częścią naukową, Ochmistrzyni i Inspektora klass.

§ 27.

Przed examinem publicznym podobne listy składa Rada, przez Namiestnika Królestwa, JEJ CESARSKIEJ MOŚCI, w osobnym raporcie, w którym Rada przedstawia swoją opinię o wychowanicach celujących z klasy szóstej, podług liczby kresek, w naukach i postępowaniu, którym mają być przyznane nagrody, a przedstawienie to powinno być złożone tak wcześnie, iżby po nastąpieniu Najwyższego zatwierdzenia nagrody mogły być

въ день выпуска, въ концѣ Декабря, въ торжественномъ собраніи Института.

§ 28.

Награды, къ которымъ отличнѣйшія въ успѣхахъ и поведеніи воспитанницы при выпускѣ удостоены быть могутъ, суть:

1) золотое вензеловое изображеніе Ея Императорскаго Величества, для ношенія на лѣвомъ плечѣ съ бантомъ изъ ленты съ бѣлыми и голубыми полосами, таковыхъ вензелей полагается три;

2) золотыя медали, каковыхъ равномерно полагается три.

Для остальныхъ 5-ти классовъ полагаются книги въ переплетѣ и другіе подарки съ приличною надписью. А какъ выпускаемымъ воспитанницамъ выдаются отъ Совѣта свидѣтельства, то въ нихъ прописываются и полученные награды.

Примѣчаніе. Число трехъ вензелей и трехъ медалей полагается въ такомъ случаѣ, когда полное число воспитанницъ и пансіонерокъ въ Институтѣ составляетъ не менѣе ста восьмидесяти дѣвицъ, и число выпускаемыхъ не менѣе тридцати, а когда менѣе, то и число наградъ соразмѣрно уменьшается.

§ 29.

При удостоеніи къ наградамъ обращается особенное вниманіе на поведеніе, которое предпочитается успѣхамъ въ предметахъ ученія, такъ, что не только при равномъ числѣ балловъ, по предметамъ ученія, преимущество дается той дѣвицѣ, которая лучше аттестована въ поведеніи, но и при неравенствѣ общаго числа балловъ, по предметамъ ученія, преимущество дается той дѣвицѣ, у которой недостатокъ въ нихъ замѣняется превосходствомъ балловъ по поведенію.

§ 30.

Въ случаѣ болѣзни или отсутствія Учителя, Инспекторъ классовъ, съ разрѣшенія Члена Совѣта по учебной час-

rozdane w dniu wyjścia z Instytutu przy końcu Grudnia, na uroczystém posiedzeniu Instytutu.

§ 28.

Nagrody, które otrzymywać mogą celujące w nauce i postępowaniu wychowанice przy wyjściu z Instytutu, są następujące:

1) cyfra złota Jęj CESARSKIЕJ Mości do noszenia na lewém ramieniu, z kokardą ze wstążki w białe i błękitne pasy takich cyfer rozdaje się trzy;

2) medale złote, których również rozdaje się trzy.

Dla innych klas 5-u przeznaczają się książki oprawne i inne podarunki ze stosownym napisem. Że zaś wychodzącym z Instytutu wychowanicom wydawane być mają od Rady świadectwa, przeto w tychże wyszczególniać się będą i nagrody otrzymane.

Uwaga. Liczba trzech cyfer i trzech medali dopuszcza się w takim razie, kiedy całkowita liczba wychowанic i pensyoneerek w Instytucie wynosi najmniej sto ośmdziesiąt panien, a liczba wyjść mających, najmniej trzydziści; jeśli zaś mniej, natenczas i liczba nagród stosownie się zmniejsza.

§ 29.

W rozdawaniu nagród zwraca się szczególny wzgląd na obyczaje, które pierwszeństwo trzymają przed postępami w naukach, tak dalece, iż nietylko, że przy równej liczbie kresek z przedmiotów naukowych przyznaje się pierwszeństwo tјj panie, która co do sprawowania się lepiej jest poświadczoną, ale nawet i przy nierówności ogólnej liczby kresek z przedmiotów naukowych, daje się pierwszeństwo tјj panie, u której brak takowych kresek zastępuje przewyżka kresek za sprawowanie się.

§ 30.

W przypadku słabości lub nieobecności Nauczyciela, Inspektor klas, z mocy decyzji Członka Rady co do wydziału na-

ти, принимаетъ мѣры къ его замѣщенію; на мѣсто же увольняемаго вовсе отъ службы Учителя, Совѣтъ распоряжается о назначеніи другого, способнаго къ занятію его мѣста.

§ 31.

Инспекторъ классовъ, по предварительнымъ разрѣшеніямъ Совѣта, покупаетъ и хранитъ въ своемъ завѣдываніи всѣ учебныя книги, пособія и потребности, получая, по распоряженію Совѣта, нужную на то сумму изъ положенной по штату, и шнуровую (прихода-расходную) книгу, которую въ концѣ года чрезъ своего начальника представляетъ въ Совѣтъ съ своимъ отчетомъ.

§ 32.

Каждый мѣсяцъ Инспекторъ, по разсмотрѣніи Начальницею, представляетъ Члену Совѣта, управляющему учебною частію, вѣдомость о пройденныхъ въ теченіе мѣсяца предметахъ съ отмѣткою числа пропущенныхъ Учителями уроковъ. Вѣдомости сіи, за подписаніемъ Члена Совѣта по учебной части, Начальницы и Инспектора, представляются Совѣту. Каждые три мѣсяца Начальница Института представляетъ Совѣту вѣдомости о воспитанницахъ, отличившихся прилежаніемъ, также и самыхъ нерадивыхъ; присовокупляя къ тому показаніе объ отличившихся поведеніемъ.

Примѣчаніе. Переписка вѣдомостей, Инспекторомъ составляемыхъ, и вообще всѣ officialныя его сношенія, производятся въ Канцеляріи Института.

IV. О воспитанницахъ.

§ 33.

Александринскій Институтъ воспитанія дѣвицъ учреждается на двѣсти воспитанницъ, а именно: сто штатныхъ, то есть состоящихъ на полномъ иждивеніи Института, и сто пансіонерокъ, за содержаніе и воспитаніе которыхъ родители, родственники, опеки, попечители, или благотворители вносятъ ежегодно по тысячѣ двѣсти золотыхъ, или 180 рублей серебромъ.

§ 34.

Штатныя воспитанницы принимаются не моложе десяти

укового, распоряжается его заступствомъ; в мѣсто zaś уволенного zupełnie ze służby Nauczyciela, Rada wydaje nominacyę innemu, zdolnemu do zajęcia jego posady.

§ 31.

Inspektor klass, w skutku poprzedniej decyzji Rady, zakupować ma i utrzymywać pod swém zawiadywaniem, wszystkie książki naukowe, oraz inne rekwizyta naukowe, otrzymując, z rozporządzenia Rady, potrzebną na to sumę, z funduszu etatem przeznaczanego, tudzież księgę sznurową (przychodów i rozchodów), którą przy końcu roku, przez swojego zwierzchnika, składać powinien Radzie, wraz ze swém sprawozdaniem.

§ 32.

Co miesiąc Inspektor przedstawia Członkowi Rady, dyrygującemu częścią naukową, rozpoznany przez Ochmistrzynią wykaz wyłożonych w ciągu miesiąca przedmiotów, z nadmienieniem o liczbie opuszczonych przez Nauczycieli lekcji. Wykazy takowe, z podpisem Członka Rady co do naukowości, Ochmistrzyni i Inspektora, przedstawiane być mają Radzie. Co trzy miesiące Ochmistrzyni Instytutu przedstawia Radzie listy wychowanic, odznaczających się pilnością, tudzież niepilnych, wyszczególniając zarazem odznaczające się postępem.

Uwaga. Przepisywanie wykazów przez Inspektora sporządzanych i w ogólności wszelkie jego odezwy urzędowe, załatwiają się w Kancellaryi Instytutu.

IV. O wychowanicach.

§ 33.

Instytut Alexandryński wychowania panien ustanawia się na dwieście wychowanic, jako to: sto etatowych, to jest na zupełnym koszcie Instytutu zostających, i sto pensyonarek, za utrzymanie i edukacyę których, rodzice, krewni, opiekunowie, lub dobroczyńcy wnoszą corocznie po tysiąc dwieście złotych, czyli 180 rubli srebrem.

§ 34.

Wychowanice etatowe przyjmowane być mają nie młod-

ти и не старѣе двѣнадцати лѣтъ, а пансіонерокъ дозволяется принимать и моложе, но не старѣе однакоже четырнадцати лѣтъ, и притомъ не менѣе какъ на три года; таковыя воспитанницы должны быть такъ хорошо приготовлены, чтобы могли съ пользою и безъ остановки участвовать въ ученіи того класса, въ который помѣщаются.

§ 35.

Какъ воспитанницы раздѣляются на шесть классовъ, въ каждомъ классѣ остаются по одному году, по истеченіи котораго переходятъ, по успѣхамъ, въ послѣдующій высшій классъ, то изъ сего слѣдуетъ, что пріемъ вновь воспитанницъ въ младшій классъ производится каждый годъ по числу имѣющихся вакантныхъ мѣстъ. Штатныя должны поступать всѣ въ одно время, а пансіонерки могутъ быть допняемы и послѣ общаго пріема.

§ 36.

Родители, родственники и заступающія ихъ мѣста лица, желающіе опредѣлить дѣвицъ въ число воспитанницъ Института, должны, по учиненіи Совѣтомъ заблаговременно публикати о предстоящемъ пріемѣ, присылать прошенія въ Совѣтъ Института, съ приложеніемъ свидѣтельствъ о законномъ рожденіи и крещеніи, о здоровьи и привитіи оспы и о приобрѣтенныхъ уже предварительныхъ познаніяхъ, а въ разсужденіи помѣщаемыхъ пансіонерками, представляется, сверхъ того, надлежащее обезпеченіе или поручительство въ исправномъ платежѣ пансіонныхъ денегъ по полугодно впередъ. Прошенія сіи должны быть присылаемы такъ заблаговременно, чтобы могли поступить въ Совѣтъ не позже 1 Января.

§ 37.

Совѣтъ въ первыхъ числахъ Января разсматриваетъ всѣ вступившія прошенія, по изготовленнымъ между тѣмъ спискамъ: одному прошеніямъ, относящимся къ штатнымъ мѣстамъ, а другому—касающимся до пансіонерокъ. Изъ перваго на имѣющіяся штатныя ваканціи, назначаются подходящія подъ узаконенныя правила, недостаточныя круглыя сироты, отца и матери лишившіяся, и если за тѣмъ еще остаются незамѣщенныя штатныя ваканціи, то на оныя производится балотированіе между прочими, представленными къ пріе-

ше какъ lat dziesięć, ani też starsze nad lat dwanaście; pensyonarki zaś dozwala się przyjmować nawet młodsze, ale nie starsze nad lat czternaście, a przytém nie na krócej jak na trzy lata; wychowanice te powinny być tak dobrze usposobione, iżby mogły z korzyścią i bez zwłoki pobierać nauki w tej klassie, do której będą przyjęte.

§ 35.

Gdy wychowanice dzielą się na sześć klass, w każdej klassie zostają po roku i po upływie tegoż przechodzą, stosownie do okazanego postępu, do klasy wyższej, przeto ztąd wynika, że przyjmowanie wychowanic do klasy niższej odbywać się powinno co rok stosownie do liczby wakansów. Etatowe powinny wstępować wszystkie w jednym czasie, a pensyonarki mogą być kompletowane i po ogólném przyjmowaniu.

§ 36.

Rodzice, krewni i zastępujące ich osoby, życzące sobie umieścić panny w Instytucie, powinni, po wydaniu przez Radę wcześniej ogłoszenia o mającém nastąpić przyjmowaniu, nadsyłać podania do Rady Instytutu, z załączeniem świadectw o prawém urodzeniu i chrzcie kandydatek, o ich zdrowiu i zaszczepionej ospie, tudzież nabytych już początkowych wiadomościach; co się zaś tyczy panien umieszczonych jako pensyonarki, składane być ma oprócz tego należyte zapewnienie albo rękojnia punktualnego wnoszenia opłaty półrocznej z góry. Podania takowe mają być nadsyłane tak wcześniej, iżby mogła je otrzymywać Rada nie później, jak w dniu 1 Stycznia.

§ 37.

Rada w pierwszych dniach Stycznia roztrząsa wszystkie złożone podania, podług przygotowanych poprzednio list: jednej podań, dotyczących miejsc etatowych, a drugiej podań, co do pensyonarek. Z pierwszej listy, na wakanse etatowe, wybierane być mają przedewszystkiém czyniące zadosyć przepisom ubogie sieroty zupełne, ojca i matki pozbawione; a jeśli nadto pozostają wakanse etatowe, wówczas na takowe odbywa się losowanie innych podanych do przyjęcia panien, podchodzących pod przepisy. O wszystkich tym sposobem wybranych

му дѣвицами, подходящими подѣ правила. О всѣхъ назначенныхъ такимъ образомъ къ принятію дѣвицахъ, Совѣтъ публикуетъ съ указаніемъ ближайшаго срока для ихъ представленія въ Институтъ, а документы оставшихся непринятыми возвращаетъ кому слѣдуетъ. Если и число представляемыхъ къ принятію пансіонерками превышаетъ число имѣющихся мѣстъ, то Совѣтъ съ ними наблюдаетъ тотъ же порядокъ, а въ противномъ случаѣ, когда просящихъ менѣе чѣмъ ваканцій, то по принятіи всѣхъ представленныхъ, подходящихъ подѣ правила, остальные пансіонерскія ваканціи остаются для замѣщенія впредь по мѣрѣ поступленія о томъ прошений.

§ 38.

Если, по представленіи въ Институтъ, назначенная къ принятію дѣвица окажется одержимою болѣзнію, или тѣлеснымъ недостаткомъ, препятствующими, по общимъ правиламъ, поступленію въ учебное заведеніе, такая возвращается представившимъ ее, со всѣми объ ней документами, а на ея мѣсто избирается другая изъ оставшихся за балотированіемъ, буде есть въ виду; за неимѣніемъ же такихъ, ваканція остается незанятою впредь до случая.

§ 39.

Въ продолженіе воспитанія въ Институтѣ, никакая воспитанница, ни пансіонерка изъ онаго нигуда не отпускается, выключая тяжкой болѣзни, смерти родителей, или ближайшихъ родственниковъ, или же какихъ либо особенно уважительныхъ обстоятельствъ, но во всякомъ случаѣ не иначе, какъ въ сопровожденіи классной Дамы.

§ 40.

О всѣхъ поступающихъ въ Институтъ и выбывающихъ изъ онаго дѣвицахъ, какъ штатныхъ, такъ и пансіонеркахъ, Совѣтъ немедленно доноситъ Намѣстнику Царства, для всеподданнѣйшаго доклада Государынѣ Императрицѣ.

V. О внутреннемъ управленіи и надзорѣ за воспитанницами.

§ 41.

Внутреннее управленіе Института и надзоръ за воспитанницами вѣрится Начальницѣ сего заведенія.

до przyjęcia pannach, Rada czyni obwieszczenie, z wyznaczeniem najbliższego terminu do ich przedstawienia w Instytucie; dokumenta zaś, należące do pańien nieprzyjętych, zwraca komu wypada. Jeżeli liczba przedstawionych do przyjęcia na pensyonarki przewyższa liczbę znajdujących się miejsc, natenczas Rada zachowuje względem nich tenże sam porządek; a w przeciwnym razie, kiedy podających się jest mniej niżeli wakansów, to po przyjęciu wszystkich przedstawionych, zgodnie z przepisami, reszta wakansów na pensyonarki pozostaje do zamieszczenia nadal, w miarę zanoszonych próśb w tej mierze.

§ 38.

Jeśli, po przedstawieniu w Instytucie, wybrana do przyjęcia panna okaże się dotkniętą słabością, lub ułomnością ciała, niedozwalającą, podług przepisów ogólnych, wejścia do zakładu naukowego, takowa zwraca się tym, co ją przedstawili, ze wszystkimi ją dotyczącymi dokumentami; a w jej miejsce wybraną ma być inna, z pozostałych od losowania, jeżeli się znajduje; w przeciwnym zaś razie, wakans pozostaje niezajętym do późniejszego czasu.

§ 39.

Przez ciąg edukacyi w Instytucie, żadna wychowanica, ani pensyonarka nigdzie z niego wyjść nie może, wyjąwszy przypadki ciężkiej słabości, śmierci rodziców, lub najbliższych krewnych, lub też w innych szczególnie ważnych wydarzeniach; wszakże w każdym razie nieinaczaj jak w towarzystwie Poddoszorczyńni.

§ 40.

O wszystkich przyjmowanych do Instytutu i wydalających się z niego pannach, tak etatowych, jakoteż i pensyonarkach, Rada niezwłocznie ma donosić Namiestnikowi Królestwa, w celu złożenia stosownego rapportu NAJJAŚNIEJSZÉJ PANI.

V. O zarządzie wewnętrznym i nadzorze nad wychowanicami.

§ 41.

Zarząd wewnętrzny Instytutu i nadzór nad wychowanicami porucza się Ochmistrzyni tego zakładu,
NAUK.

§ 42.

Начальница Института опредѣляется Высочайшимъ повелѣніемъ Государыни Императрицы и увольняется съ Высочайшаго же утвержденія; а по увольненіи, или смерти Начальницы, Совѣтъ испрашиваетъ на опредѣленіе на ея мѣсто другой, Высочайшее Ея Императорскаго Величества соизволеніе чрезъ Намѣстника Царства.

§ 43.

На Начальницѣ лежитъ важная обязанность пецись о наилучшемъ воспитаніи и образованіи ввѣренныхъ ей дѣвицъ, во всѣхъ отношеніяхъ, какъ просвѣщеніемъ ума ихъ полезными познаніями и направленіемъ душевныхъ качествъ и чувствованій по правиламъ Закона Божія и Христіанскаго правоученія, такъ и попеченіемъ о наружной ихъ образованности. Вслѣдствіе чего она должна часто посѣщать классы и примѣчать образъ преподаванія Учителей и прилежаніе ученицъ и вообще какъ можно чаще обращаться съ воспитанницами, дабы, при сохраненіи нужной по званію важности, свободнымъ и ласковымъ обхожденіемъ, подобно нѣжной, заботливой матери, приобрѣсть ихъ любовь и довѣріе, и чрезъ то узнать ихъ нравы, наклонности и поведеніе.

§ 44.

Начальница часто бываетъ въ больницѣ и съ особенною заботливостію печется о хорошемъ содержаніи больныхъ и присмотрѣ за ними, а когда оказывается какая либо прилипчивая болѣзнь, принимаетъ немедленно нужныя мѣры для прекращенія сообщенія такихъ больныхъ съ другими, и всевозможнаго предохраненія отъ распространенія заразы по Институту, въ чемъ, въ случаѣ нужды, проситъ содѣйствія Члена Совѣта, управляющаго хозяйственною частію.

§ 45.

Начальница наблюдаетъ, чтобы пища воспитанницъ была здоровая, хорошо приготовленная и въ достаточномъ количествѣ. А какъ всѣ вещи и товары, покупаемые для одежды и обуви воспитанницъ, поступаютъ въ вѣдѣніе Начальницы, которая распоряжается ихъ употребленіемъ, то она наблюдаетъ также, чтобы были хорошей доброты. О замѣчаемыхъ по обѣимъ симъ частямъ упущеніяхъ и неисправностяхъ, она

§ 42.

Ochmistrzyni Instytutu naznaczoną będzie przez Najwyższy rozkaz NAJJAŚNIEJSZÉJ PANI, i uwalnianą być ma także z NAJWYŻSZEGO zatwierdzenia, po uwolnieniu zaś, lub śmierci Ochmistrzyni, Rada upraszać ma o wybranie w jęj mjejsce innę Jęj CESARSKĄ Mość, przez Namiestnika Królestwa.

§ 43.

Na Ochmistrzyni polega ważny obowiązek starania się o najlepsze wychowanie i ukształcenie powierzonych jęj paniel, pod wszelkimi względami, tak przez oświecenie ich umysłu, pożytecznemi wiadomościami, i skierowanie przymiotów duszy i uczuć, pódług zasad Religii i moralności Chrześcijańskiej, jak równie przez czuwanie nad powierzchowném ich ułożeniem. Z tego powodu Ochmistrzyni powinna często zwiedzać klasy i zważać na sposób wykładania nauk przez Nauczycieli oraz pilność uczennic, i w ogólnosci jak można najczęściej przebywać z wychowaniami, iżby obok zachowania stosownej do swego stopnia powagi, przez swobodne i łagodne obchodzenie się, nakształt czulej troskliwej matki, zjednała sobie ich przywiązanie i zaufanie, a przeto poznała ich charakter, skłonności i postępowanie.

§ 44.

Ochmistrzyni ma bywać często w infirmeryi, i ze szczególną troskliwością czuwać nad dobrém utrzymaniem chorych i dozorem koło nich; a gdy się okaże jaka choroba zaraźliwa, ma przedsiębrać niezwłocznie środki do przerwania komunikacyi pomiędzy takimi choremi a innemi, i do zapobieżenia, ile możności, rozszerzeniu się zarazy w Instytucie, do czego, w razie potrzeby, wzywa pomocy Członka Rady, dyrygującego częścią ekonomiczną.

§ 45.

Ochmistrzyni ma wglądać w to, aby jedzenie dla wychowanic było zdrowe, dobrze przygotowane i w dostatecznej ilości. Że zaś wszystkie rzeczy i towary, zakupywane na odzienie i obuwie wychowanic, zostają w zawiadywaniu Ochmistrzyni, która rozporządza ich użyciem, przeto czuwać ma ona także nad tém, aby były w dobrym gatunku. Z powodu uchybień, jakieby dostrzegła w obu tych względach, powinna

дѣлаетъ Эконому замѣчанія, требуя перемѣны негоднаго, а въ случаѣ надобности доводить до свѣдѣнія Члена Совѣта, управляющаго хозяйственною частію.

§ 46.

Рукодѣльная, швейная и прачечная находятся въ главномъ управленіи Начальницы. Всѣ служительницы и употребляемые внутри дома нижніе служители Института, состоятъ подъ ея начальствомъ, и она должна строго съ нихъ взыскивать сохраненіе чистоты, порядка, тишины и благоустройства въ домѣ.

§ 47.

Помощницами въ исполненіи лежащихъ на ней обязанностей, Начальница имѣетъ двухъ Инспектрисъ и двѣнадцать классныхъ дамъ, при каждомъ классѣ по двѣ. Всѣ онѣ, состоя подъ непосредственнымъ вѣдѣніемъ Начальницы, должны быть у нея въ полномъ повиновеніи.

§ 48.

Инспектрисы, какъ ближайшія Помощницы Начальницы Института, обязаны вообще надзирать за порядкомъ, какъ въ классахъ, такъ и внѣ оныхъ, за поведеніемъ воспитанницъ и ихъ успѣхами; въ особенности же онѣ должны имѣть неослабное наблюденіе за исполненіемъ классными Дами обязанностей ихъ.

§ 49.

Классныя Дамы обязаны имѣть непрерывный надзоръ за воспитанницами, за ихъ поведеніемъ, обхожденіемъ, прилежаніемъ и нравомъ; имѣть общій съ ними столъ, присутствовать въ классахъ во время преподаванія, наблюдать за повтореніемъ уроковъ; быть съ ними во время отдохновенія, игръ и прогулокъ; словомъ, никогда не оставлять ихъ безъ своего присмотра.

§ 50.

Для облегченія имъ исполненія сей многотрудной должности, устанавливается очередное дежурство между двумя классными Дами каждаго класса. Дежурная классная Дама во все продолженіе своего дежурства не отлучается отъ своихъ воспитанницъ, а свободной отъ дежурства дозволено не только отлучаться въ свою комнату, но и на нѣсколько часовъ изъ Института, съ вѣдома Начальницы.

уделять наганę Ekonomowi, żądać od niego zmiany tego, co jest złem, a w razie potrzeby zawiadamiać o tém Członka Rady, dyrygującego częścią economiczną.

§ 46.

Pracownia, szwalnia i pralnia zostają pod głównym zarządem Ochmistrzyni. Wszystkie służące i używani wewnątrz domu niżsi służący Instytutu zostają pod jej naczelnictwem, i ona winna jest surowo karcić w nich uchybienia przeciwko zachowaniu czystości, porządku, cichości i systematyczności w domu.

§ 47.

Do pomocy w pełnieniu włożonych na siebie obowiązków Ochmistrzyni ma dwie Dozorczyńie i dwanaście Poddoszorczyń, na każdą klasę po dwie; wszystkie one, zostając pod szbezpośrednią wiedzą Ochmistrzyni, winny jej zupełne posłuszeństwo.

§ 48.

Dozorczyńie, jako najbliższe Pomocnice Ochmistrzyni Instytutu, obowiązane są w ogólności przestrzegać porządku, tak w klassach, jako i za klassami, sprawowania się wychowanic i ich postępów; szczególnież zaś powinny mieć pilne oko na wypełnienie przez Poddoszorczyńie ich obowiązków.

§ 49.

Poddoszorczyńie obowiązane są mieć ustawiczny nadzór nad wychowanicami, nad ich postępowaniem, obchodzeniem się, pilnością i obyczajami; mieć spólny z niemi stół, bywać obecniemi w klassach podczas wykładu lekcyj, czuwać nad powtarzaniem tychże lekcyj, bywać z niemi w czasie rekreacyi, zabaw i spaceru; słowem, nigdzie ich z oka nie spuszczać.

§ 50.

Dla ulżenia im w pełnieniu tak mozolnych obowiązków, ustanowione być ma kolejne deżurowanie, między dwiema Poddoszorczyńiami każdej klasy. Deżurna Poddoszorczyńia, przez cały ciąg swego deżuru nie powinna odstępować od swoich wychowanic, wolna zaś od deżuru może nietylko oddalać się do swego pokoju, ale i na kilka godzin z Instytutu, za wiedzą Ochmistrzyni.

§ 51.

Послѣ каждаго выпуска составляется такъ называемый Пепиньеръ, изъ штатныхъ воспитанницъ недостаточнаго состоянія, хорошо успѣвшихъ въ ученіи и рукодѣліяхъ, особенно отличившихся поведеніемъ и благонравіемъ, съ собственнаго ихъ и родителей согласія. Онѣ обязаны оставаться въ Пепиньерѣ одинъ годъ, то есть, до слѣдующаго выпуска, а долѣ сего срока Совѣтъ не въ правѣ ихъ удерживать. Если же въ продолженіе сего времени представится хорошій случай вступить въ супружество, имъ дозволяется прекратить служеніе и до источенія годоваго срока.

§ 52.

Дѣвицъ Пепиньера полагается не менѣ шести, которыхъ, по пробѣтѣ года въ семъ званіи, могутъ, если пожелаютъ, съ разрѣшенія Начальницы, остаться въ немъ еще одинъ годъ, при наступленіи же выпуска дополняется только положенное число, выборомъ новыхъ на мѣсто выбывшихъ.

§ 53.

Дѣвицы Пепиньера употребляются по распоряженію и назначенію Начальницы, въ помощь Учителямъ и класснымъ Дамамъ, исправляютъ ихъ должность въ случаѣ болѣзни, или необходимой отлучки, помогаютъ при повтореніи уроковъ, упражненіи въ музыкѣ и танцахъ, присмотрѣ за рукодѣліями, и занимаются приуготовленіемъ вновь поступающихъ малолѣтнихъ пансіонерокъ, дабы онѣ могли съ пользою продолжать ученіе въ классахъ, на ряду съ прочими воспитанницами. Дѣвицы Пепиньера, отличающіяся особеннымъ усердіемъ, оставляя Институтъ, по представленіямъ Начальницы онаго, съ разрѣшенія Совѣта, получаютъ изъ экономическихъ суммъ Института приличное денежное награжденіе.

§ 54.

Классныя Дамы избираются Начальницею и по ея представленію утверждаются Совѣтомъ. По учрежденіи Пепиньера Начальница можетъ, для замѣщенія открывшейся вакансии классной Дамы, представлять изъ дѣвицъ, оный составляющихъ, если найдетъ способную къ занятію сей должности.

§ 51.

По каждомъ выпусчении панien z Instytutu, tworzy się Pepiniera, z wychowanic niedostatnich, które dobre uczyniły postępy w naukach i robotach ręcznych, a szczególnie odznaczyły się postępowaniem i obyczajnością, za własną ich i rodziców zgodą. Wychowanice te obowiązane są zostawać w Pepinierze przez rok jeden, to jest, do następnego wypuszczenia panien; dłużej zaś nad ten przeciąg czasu Rada nie ma prawa ich zatrzymywać. Jeśli zaś w ciągu tego czasu zdarzy się im sposobność wyjścia dobrze za mąż, to pozwala się im opuścić służbę i przed upływem roku.

§ 52.

Panien należących do Pepiniery ma być najmniej sześć po pozostawaniu tamże przez rok, mogą jeśli zechcą, z pozwolenia Ochmistrzyni, pozostać w Pepinierze jeszcze rok jeden; za nadejściem zaś terminu wypuszczania z Instytutu, uzupełnia się tylko postanowiona liczba Pepinierystek, przez wybranie nowych w miejsce wyszłych.

§ 53.

Należące do Pepiniery używane być mają, z rozporządzenia i wyznaczenia Ochmistrzyni, do pomocy Nauczycielom i Poddozorczyńiom, zastępować tychże w razie słabości, lub koniecznej potrzeby oddalenia się, pomagać w powtarzaniu lekcji, ćwiczeń w muzyce i tańcach, doglądaniu robót ręcznych, i zajmować się przygotowywaniem nowo wchodzących nieletnich pensyonerek, iżby te mogły z korzyścią odbywać nauki w klassach, narówni z innemi wychowanicami. Te z Pepinierystek, które się odznaczają szczególną gorliwością, opuszczając Instytut, na przedstawienia Ochmistrzyni, z rozporządzenia Rady, otrzymują z funduszków ekonomicznych Instytutu stosowną pieniężną nagrodę.

§ 54.

Poddozorczyńie obierane są przez Ochmistrzynią, i na jej przedstawienie zatwierdzane przez Radę. Po urządzeniu Pepiniery, Ochmistrzyni może, dla zamieszczenia zdarzonego wakansu na Poddozorczynią, przedstawiać jedną z należących do Pepiniery, jeśli znajdzie zdolną do pełnienia tych obowiązków.

§ 55.

Воспитанницы встаютъ ежедневно въ шесть часовъ: въ 7 часовъ собираются въ залу для общей молитвы, получаютъ завтракъ и пользуются свободою до 8 часовъ; потомъ приготавливаются къ урокамъ до 9 часовъ, тогда начинается преподаваніе въ классахъ и продолжается до 12. Въ 1 часу обѣдаютъ, послѣ обѣда пользуются отдыхомъ или гуляніемъ, и приготавливаются къ урокамъ, которые начинаются въ 3 часа и оканчиваются въ 6 часовъ. Послѣ часа отдохновенія или гулянія, отъ 7 до 9 часовъ занимаются рукодѣліями, музыкаю или танцами и повтореніемъ уроковъ, въ 9 часовъ ужинъ, потомъ молитва, а въ 10 часовъ ложатся спать.

§ 56.

Члены Совѣта имѣютъ свободный входъ въ Институтъ, въ теченіе цѣлаго дня, до 9 часовъ вечера, равно какъ и Инспекторъ классовъ, Смотритель и Экономъ, а Учители въ опредѣленные для ихъ уроковъ часы. Постороннія лица не иначе допускаются, какъ съ предварительнаго доклада Начальницъ, кромѣ воскресныхъ и праздничныхъ дней, въ которые воспитанницы имѣютъ свиданіе съ родственниками, въ назначенные для сего часы.

§ 57.

Письма къ воспитанницамъ и отъ нихъ къ родственникамъ доставляются не иначе, какъ чрезъ Начальницу.

VI. О хозяйственной части.

§ 58.

Наблюденіе за хозяйственною частию препоручается въ особенности одному изъ Членовъ Совѣта.

§ 59.

Подъ его руководствомъ завѣдываетъ непосредственно сею частию Экономъ Института, онъ же и Смотритель, которому подчинены всѣ нижніе служители, къ ней принадлежащіе, и который самъ состоитъ подъ непосредственнымъ начальствомъ Начальницы Института.

§ 60.

Кассиръ, онъ же Бухгалтеръ, имѣетъ подъ сохраненіемъ суммы Института и завѣдываетъ всѣмъ счетоводствомъ.

§ 55.

Wychowanice wstawać mają coddziennie o godzinie 6-těj, o 7-měj zgromadzać się do sali na spólną modlitwę i dostawać śniadanie; wolne są do 8-měj, potem przygotowują się na lekcye do 9-těj, o którój zaczyna się wykład kursów w klassach i trwa do 12-těj. O godzinie 1-ěj jeść mają obiad; po obiedzie mają wypoczynek lub wychodzą na spacer i przygotowują się do lekcyj, które zaczynają się o godzinie 3-ciěj, a kończą się o 6-těj. Po godzinie odpoczynku lub spaceru, od 7-měj do 9-těj zajmować się powinny robotami ręcznymi, muzyką lub tańcami i powtarzaniem lekcyj, o 9-těj wieczera, potem modlitwa, a o 10-těj udają się na spoczynek.

§ 56.

Członkowie Rady mają wolny wstęp do Instytutu, przez dzień cały, do godziny 9-těj wieczór, równie jako Inspektor klass, Dozorca domu i Ekonom, a Nauczyciele w godzinach, na lekcye ich przeznaczonych. Osoby obce nie inaczej wchodzić mogą, jak po poprzedniem zameldowaniu się Ochmistrzyni, wyjąwszy dni niedzielne i świąteczne, w które wychowanice widywać się mogą z krewnymi w wyznaczone na to godziny.

§ 57.

Listy do wychowanic i od nich do krewnych przechodzić mają przez Ochmistrzynią.

VI. O części ekonomiczněj.

§ 58.

Czuwanie nad częścią ekonomiczną porucza się w ogólności jednemu z Członków Rady.

§ 59.

Pod jego przewodnictwem, zawiaduje bezpośrednio tą częścią Ekonom Instytutu, który zarazem jest Dozorcą domu, ma pod sobą wszystkich służących niższych, do tej części należących, sam zaś zostaje pod bezpośredniem zwierzchnictwem Ochmistrzyni Instytutu.

§ 60.

Kassyer, będący zarazem Buchhalterem, ma w swoim zachowaniu summy instytutowe i zawiaduje całą rachunkowością.

§ 61.

Экономъ, имѣя обязанность снабжать Институтъ всѣми припасами и потребностями, долженъ пещись о благовременномъ ихъ заготовленіи, въ достаточномъ количествѣ и надлежащей доброты, въ удобнѣйшее время и по выгоднѣйшимъ цѣнамъ.

§ 62.

Вслѣдствіе сего, онъ представляетъ заблаговременно Члену Совѣта по хозяйственной части о тѣхъ предметахъ, которые почитаетъ выгоднѣе заготовлять подрядомъ, и съ его разрѣшенія приступаетъ къ вызову поставщиковъ къ торгамъ, которые производятся въ Канцеляріи Института, въ присутствіи Письмоводителя и Кассира. О состоявшихся цѣнахъ Экономъ, чрезъ начальника своего, представляетъ вѣдомость на разсмотрѣніе Совѣта, который, если признаетъ цѣны сходными, утверждаетъ оныя и разрѣшаетъ заключеніе контракта; въ противномъ же случаѣ, назначаетъ переторжку, въ своемъ ли присутствіи, или въ Канцеляріи же при Членѣ по хозяйственной части.

§ 63.

Съ разрѣшенія Члена Совѣта по хозяйственной части, Экономъ заботится о покупкѣ тѣхъ припасовъ, товаровъ и вещей, которые предпочтено заготовить хозяйственнымъ распоряженіемъ, и печется о ихъ приобрѣтеніи въ надлежащей добротѣ выгоднѣйшими цѣнами.

§ 64.

Всѣ матеріалы и вещи, принадлежащія къ одеждѣ и обуви воспитанницъ, покупаются или подражаются не иначе, какъ по образцамъ, которые одобрены Начальницею и утверждены Членомъ Совѣта по хозяйственной части, или самимъ Совѣтомъ.

§ 65.

Въ суммахъ, выдаваемыхъ Эконому, по распоряженію Совѣта, на расходы по Институту, Экономъ отдаетъ ежемѣсячно отчетъ, который, по повѣркѣ Бухгалтеромъ, представляетъ Начальницѣ Института, а сія послѣдняя Совѣту.

§ 66.

Кассиръ и Бухгалтеръ принимаетъ изъ подлежащаго Каз-

§ 61.

Эконом, którego obowiązkiem jest zaopatrywać Instytut we wszystkie zapasy i potrzeby, winien mieć staranie około wczesnego przysposobienia tychże w ilości dostatecznej i należytej dobroci, w porze dogodniejszej i po cenach przystępniejszych.

§ 62.

Z tego powodu, ma on przedstawiać wczesnie Członkowi Rady co do części ekonomicznej, potrzebę nabycia tych artykułów, w które zdaniem jego korzystniej byłoby zaopatrzyć się przez dostarczycieli, i, za дозволенiem tegoż Członka, wyzwa życzących podjąć się dostawy, na licytacje, które się mają odbywać w Kancellarii Instytutu, w obec Sekretarza i Kassjera. Wykaz cen, jakie wypadną, Ekonom ma przez swego Naczelnika przedstawiać pod rozwagę Rady, która, jeśli je uzna być stosownemi, zatwierdza je i upoważnia do zawarcia kontraktu; w przeciwnym zaś razie naznacza przetarg, odbyć się mający, bądź w obecności Rady, bądź też w Kancellarii, przy Członku co do części ekonomicznej.

§ 63.

Za wiedzą Członka Rady co do części ekonomicznej, Ekonom starać się ma o zakupienie tych wiktuałów, towarów i rzeczy, które uchwalono przygotować drogą ekonomiczną, i starać się ma o ich nabycie w dobrym gatunku i po cenie najprzystępniejszej.

§ 64.

Wszelkie materiały i przedmioty, należące do odzienia i obuwia wychowanic, mają być zakupywane, lub przez liwerek dostarczane, nie inaczej, jak podług próbek, które przez Ochmistrzynią przyjęte, a przez Członka Rady co do części ekonomicznej, lub przez samą Radę zatwierdzone zostaną.

§ 65.

Z summ wydawanych Ekonomowi, z rozporządzenia Rady, na wydatki Instytutowe, tenże składać ma co miesiąc rachunek, i takowy, po sprawdzeniu przez Buchhalter'a, przedstawiać Ochmistrzyni, a ta następnie Radzie.

§ 66.

Kassjer a razem Buchhalter podnosi z właściwej kassy,

начейства, каждые три мѣсяца впередъ, всѣ суммы, штатомъ на жалованье и содержаніе Института, въ теченіе сего срока опредѣленныя, а также всѣ поступающія отъ разныхъ лицъ и по почтѣ суммы Института, выдаетъ оныя по распоряженіямъ Совѣта подъ росписки тѣхъ, кому ассигнованы, ведетъ всему этому по кассѣ исправный счетъ и ежемѣсячно подаетъ о приходѣ, расходѣ и остаткѣ денегъ вѣдомость Члену Совѣта по хозяйственной части, а сей послѣдній Совѣту, который, наличными своими Членами, приступаетъ по ней къ повѣркѣ денежной кассы и о томъ доносить Ея Императорскому Величеству чрезъ Намѣстника Царства.

§ 67.

Въ случаѣ накопленія въ казнѣ суммы въ значительномъ количествѣ, она, согласно съ общимъ узаконеніемъ, отдается въ Кредитное Установленіе на приращеніе.

§ 68.

Къ Кассиру, по должности Бухгалтера, стекаются всѣ счета и отчеты по всѣмъ частямъ управленія Института; онъ, по надлежащей ихъ повѣркѣ съ кассою и документами, вноситъ ихъ въ заведенныя для сего книги, составляетъ ежемѣсячно, по данной формѣ, общую вѣдомость о приходѣ и расходѣ по Институту, и за своею скрѣпою подаетъ Члену Совѣта по экономіи, который, разсмотрѣвъ и подписавъ оную, представляетъ Совѣту для поднесенія Ея Императорскому Величеству и представленія Намѣстнику Царства.

Такимъ же порядкомъ и въ концѣ года составляется годовой отчетъ о приходѣ и расходѣ по Институту, который, по окончательной повѣркѣ и утвержденіи Совѣтомъ, подносится Ея Императорскому Величеству и Намѣстнику Царства, при рапортахъ Совѣта.

§ 69.

Кассиръ и Бухгалтеръ, получая по первой должности приказы о выдачѣ денегъ, а по послѣдней всѣ счета и отчеты о ихъ расходѣ, обязанъ наблюдать: не превышаетъ ли расходъ, въ какой либо статьѣ, положенную на то по штату сумму, или не требуется ли больше, чѣмъ по штату положено, и въ такомъ случаѣ доносить о томъ Члену Совѣта по хозяйственной части, котораго предваряетъ равномѣрно, когда

co trzy miesiące z góry, wszystkie summy, etatem przeznaczone na płacę i utrzymanie Instytutu, przez ten przeciąg czasu, jakoteż wszelkie od różnych osób wpływające i pocztą nadesłane summy Instytutowe; wydaje one podług rozporządzeń Rady, za kwitami tych, którym są assygnowane; utrzymuje z tego wszystkiego ścisły rachunek kassowy i co miesiąc składa Członkowi Rady co do części ekonomicznej rapport o przychodzie, rozchodzie i pozostałości, Członek zaś składa następnie rapport Radzie, która w obec swych Członków przystępuje do rewizyi kassy podług tegoż, i donosi o tém J. E. C. S. A. M. przez Namiestnika Królestwa.

§ 67.

W razie zebrania się w kassie znacznej summy, ta, stosownie do ogólnych przepisów, składaną być ma w zakładach kredytowych, na przyrost przez procenta.

§ 68.

U Kassjera, jako Buchhalter, schodzą się wszystkie rachunki i likwidacye ze wszystkich części zarządu Instytutu, które on, po należytem sprawdzeniu ich z kassą i dokumentami, zaciąga do ksiąg na to przeznaczonych, sporządza co miesiąc, podług danego wzoru, wykaz ogólny przychodu i rozchodu Instytutowego, i z podpisem swym składa go Członkowi Rady co do części ekonomicznej; ten zaś następnie wnosi go na Radę, dla przedstawienia J. E. C. S. A. M. i Namiestnikowi Królestwa.

Tymże trybem i przy końcu roku sporządza się sprawozdanie roczne z przychodu i rozchodu Instytutowego, które po ostatecznym sprawdzeniu i zatwierdzeniu przez Radę, przedstawia się J. E. C. S. A. M. i Namiestnikowi Królestwa, przy raportach Rady.

§ 69.

Kassjer a zarazem Buchhalter, odbierając, z pierwszego swego obowiązku, polecenia względem wypłat, a z drugiego, wszystkie rachunki i likwidacye rozchodu, winien jest przestrzegać, czy rozchód nie przewyższa w jakimkolwiek artykule przepisaną etatem sumę lub czy nie potrzeba więcej, aniżeli etatem postanowiono, a w takim razie donosić ma o tém Członkowi Rady co do części ekonomicznej, którego także uprze-

замѣтить, что положенная на какую либо статью сумма, за мѣсяцъ или болѣе до окончанія года, истощена или приближается къ истощенію, такъ, что можетъ сдѣлаться недостаточною на предвидимый еще по той статьѣ расходъ, дабы во всѣхъ такихъ случаяхъ Членъ Совѣта могъ принять нужныя мѣры, сокращеніемъ, или отложеніемъ расхода менѣе необходимаго, или замѣномъ недостатка по одной статьѣ изъ остатковъ по другимъ, или представленіемъ Совѣту на разсмотрѣніе и разрѣшеніе.

§ 70.

Экономъ, онъ же и Смотритель, посредствомъ подчиненныхъ ему для сего нижнихъ служителей, печется о сохраненіи во всемъ пространствѣ Институтскихъ принадлежностей, порядка и чистоты, объ исправности и приличіи амуниціи нижнихъ служителей и добропорядочномъ ихъ поведеніи, о содержаніи пожарныхъ инструментовъ въ цѣлости и всегдашней готовности къ употребленію, о соблюденіи вездѣ мѣръ осторожности отъ пожарныхъ случаевъ; вообще онъ имѣетъ неусыпное стараніе обо всемъ томъ, что служитъ къ сохраненію вездѣ благоустройства, тишины и безопасности.

§ 71.

Въ началѣ весны Экономъ и Архитекторъ осматриваютъ прилежно всѣ строенія Института, составляютъ описъ всѣмъ необходимымъ въ теченіе лѣта починкамъ и, за общимъ подписаніемъ, представляютъ Члену Совѣта по хозяйственной части. По разсмотрѣніи, одобреніи, или исправленіи описи, Членъ Совѣта передаетъ ее Архитектору, для составленія смѣты, которую потомъ представляетъ Совѣту для разрѣшенія на счетъ производства работъ и ассигнованія потребной суммы.

Статсъ-Секретарь по дѣламъ Управленія Учрежденій Императрицы МАРИИ (подписано) *Григорій Вилламовъ.*

дѣлать повиненъ, skoro dostrzeże, iż naznaczona na jakikolwiek artykuł summa, na miesiąc lub więcej przed upływem roku wyczerpaną została, lub tak blizką jest wyczerpania, że nie wystarczy na przewidywany jeszcze tego artykułu rozchód, iżby we wszystkich takichъ przypadkach, Członek Rady mógł przedsięwziąć stosowne środki, przez przerwanie lub zawieszenie rozchodu mniej koniecznego, albo zastąpienie niedostatków w jednymъ artykule, pozostałością z innych, albo też przez przedstawienie Radzie do rozpoznania i decyzji.

§ 70.

Ekonom, będący razem i Dozorcą domu, za pośrednictwemъ swychъ podwładnychъ w tymъ celu sługъ niższych, czuwać ma nad zachowaniem w całej obszerności Instytutowychъ przynależności, porządku i czystości, nad okrzętnością i przystojnością ubrania tychъ sługъ i dobrą ichъ konduktą, nad utrzymaniemъ narzędzi pożarnychъ w całości i ciągłej gotowości do użycia, nad zachowaniem wszędy środkówъ ostrożności od przypadkówъ ognia, i w ogólności winien nieustannie mieć staranie o témъ wszystkiémъ, co służy do utrzymania wszędzie porządku, spokojności i bezpieczeństwa.

§ 71.

Z początkiemъ wiosny Ekonom i Budowniczy obowiązani są pilnie obejrzeć wszystkie zabudowania Instytutowe, sporządzić wykazъ wszystkichъ nieodzownie w ciągu lata potrzebnychъ reparacyj, i zъ podpisami obu złożyć takowy wykazъ Członkowi Rady co do części ekonomicznej. Po przejrzeniu, przyjęciu lub poprawieniu wykazu, Członek Rady odda go Budowniczemu, dla ułożenia anszlagu, który następnie przedstawi Radzie do decyzji, względemъ dokonania robótъ i zaassygnowania potrzebnej summy.

Sekretarzъ Stanu do sprawъ Zarządu Instytucyj
CESARZOWEJ MARYI, (podpisano) *Grzegorz Willamow.*

Приложение къ N° 7-му.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „Быть по сему.“

На пароходѣ Богатырь,
15 Іюня 1840 года.

Штатъ Александринскаго Института воспитанія дѣвицъ
въ Пулавахъ.

	Число лицъ	Расходъ	
		на одно-го	на всѣхъ
		Злот.	Злот.
<i>Внутреннее управленіе и надзоръ.</i>			
Начальница	1	12,000	12,000
Инспектрисъ	2	4,000	8,000
Классныхъ Дамъ	13	2,000	26,000
<i>Церковь.</i>			
Православная: Священникъ (онъ же Законоучитель)	1	5,000	5,000
Псаломщиковъ	2	1,200	2,400
На церковный расходъ	—	—	1,000
Римско-католическая: Священникъ (онъ же Законоучитель)	1	4,000	4,000
Причетникъ	1	600	600
На церковный расходъ	—	—	1,000
<i>Учебная часть.</i>			
Инспекторъ классовъ	1	6,000	6,000
На Учителей (въ томъ числѣ и Закона Божія Евангелическаго исповѣданія)	—	—	85,000
Учительница вышиванія и женскихъ рукодѣлій	1	3,000	3,000
Ей Помощница	1	1,000	1,000
На учебныя пособія, классныя потребности и матеріалы для рукодѣлій	—	—	12,000
<i>Больница.</i>			
Декарь	1	8,000	8,000

Annex do Nr. 7-go.

Na oryginalne Własną Jego CESARSKIEJ MOŚCI ręką napisano: „Tak ma być.“

Na parostatku Bohater,
d. 15 Czerwca 1840 r.

ETAT ALEKSANDRYŃSKIEGO INSTYTUTU WYCHOWANIA PANIEN
W PUŁAWACH.

	Liczba osób	Rozchód	
		w szcze- góle	w ogóle
		złote	złote
<i>Wewnętrzny zarząd i nadzór Instytutu.</i>			
Ochmistrzyni	1	12,000	12,000
Dozorczyń	2	4,000	8,000
Poddzorczyń	13	2,000	26,000
<i>Cześć religijna.</i>			
Nauczyciel Religii Grecko-Rossyjskiej i Ka- pelan Instytutu	1	5,000	5,000
Posługaczów kościelnych	2	1,200	2,400
Na potrzeby kościelne	—	—	1,000
Nauczyciel Religii Rzymsko-Katolickiej i Ka- pelan Instytutu	1	4,000	4,000
Zakrystyan	1	600	600
Na potrzeby kościelne	—	—	1,000
<i>Cześć naukowa.</i>			
Inspektor klass	1	6,000	6,000
Nauczyciele, w tej liczbie i Nauczyciel Reli- gii Ewangelickiego wyznania	—	—	85,000
Nauczycielka robót ręcznych	1	3,000	3,000
Pomocnica	1	1,000	1,000
Na naukowe, szkolne i do ręcznych robót potrzeby	—	—	12,000
<i>Szpital.</i>			
Lekarz Instytutu	1	8,000	8,000
NAUK.		29*	

	Число лицъ	Расходъ	
		на одно-го	на всѣхъ
		Злот.	Злот.
Хирургъ	1	2,000	2,000
Лазаретныхъ Надзирательницъ	2	1,000	2,000
На медикаменты и другіе потребные расходы	—	—	3,000
<i>Канцелярія.</i>			
Секретарь 1-го класса	1	4,000	4,000
Секретарь 2-го класса	1	3,000	3,000
Казначей, онъ же Бухгалтеръ	1	3,600	3,600
Канцелярскій Чиновникъ	1	2,000	2,000
Канцелярскій служитель	1	1,800	1,800
Возный	1	600	600
<i>Пища.</i>			
Для 200 воспитанницъ и лицъ, составляющихъ надзоръ и прислугу за ними	—	—	94,413
Для Пепиньерокъ	—	—	3,000
<i>Одежда и обувь.</i>			
Воспитанницамъ	—	—	120,000
Пепиньеркамъ	—	—	4,800
На одежду швейцара и служителей	—	—	4,000
На столовое бѣлье	—	—	2,000
<i>Хозяйственная часть.</i>			
Экономъ (онъ же Смотритель дома)	1	3,000	3,000
Ключница	1	1,000	1,000
Кухарокъ	4	200	800
Судомоекъ	2	180	360
На столовую и кухонную посуду	—	—	2,000
<i>Гардеробная и прачешная.</i>			
Завѣдывающая гардеробомъ	1	800	800
Завѣдывающая бѣльемъ	1	800	800
Швей	3	400	1,200
Завѣдывающая прачешною	1	600	600
Прачекъ	8	300	2,400
На мытье бѣлья	—	—	6,000

	Liczba osób	Rozchód	
		w szczególności	w ogólności
		złote	złote
Chirurg	1	2,000	2,000
Dozorcynie chorych	2	1,000	2,000
Na lekarstwa i inne potrzeby lekarskie	—	—	3,000
<i>Kancellarya.</i>			
Sekretarz 1-jej klasy	1	4,000	4,000
Sekretarz 2-jej klasy	1	3,000	3,000
Kassyer i Buchhalter	1	3,600	3,600
Urządник kancellaryi	1	2,000	2,000
Kancellista	1	1,800	1,800
Woźny	1	600	600
<i>Stół.</i>			
Dla 200 wychowanic i osób składających nadzór i usługę	—	—	94,413
Dla Pepinierystek	—	—	3,000
<i>Ubranie i obuwie.</i>			
Dla wychowanic	—	—	120,000
Dla Pepinierystek	—	—	4,800
Dla szwajcara i służących	—	—	4,000
Na stołową bieliznę	—	—	2,000
<i>Część ekonomiczna.</i>			
Ekonom i Dozorca domu	1	3,000	3,000
Gospodyni	1	1,000	1,000
Kucharek	4	200	800
Pomywaczek	2	180	360
Na stołowe i kuchenne naczynia	—	—	2,000
<i>Garderoba i pralnia.</i>			
Dozorująca garderobą	1	800	800
Dozorująca bielizną	1	800	800
Szwaczek	3	400	1,200
Dozorująca pralnią	1	600	600
Praczek	8	300	2,400
Na pranie bielizny	—	—	6,000

	Число лицъ	Расходъ	
		на одно-го	на всѣхъ
		Злот.	Злот.
<i>Прислуга.</i>			
Швейцаръ	1	1,000	1,000
Садовниковъ: а) старшій	1	2,000	2,000
б) младшихъ	4	500	2,000
Женской прислуги	15	166	3,333
Лакей для Начальницы	1	600	600
Полотерьъ	1	600	600
Буфетчикъ	1	600	600
Сторожей (они же истопники)	6	360	2,160
<i>Содержаніе дома.</i>			
На отопленіе	—	—	15,000
На освѣщеніе	—	—	6,000
На ремонтъ строеній	—	—	10,000
На содержаніе лошадей	—	—	6,000
На содержаніе сада	—	—	2,000
На разные, мелочные и непредвидимые расходы	—	—	8,000
всего	—	—	503,466

Примѣчаніе. Всѣ остатки и сбереженія, какіе въ теченіе года окажутся отъ суммъ, штатомъ симъ опредѣленныхъ, не могутъ быть употребляемы ни на какой другой предметъ, какъ только на устройство и улучшеніе самаго Института, по разрѣшеніямъ Совѣта онаго. Если къ концу года окажется остатокъ отъ штатныхъ суммъ, не получившій особаго на покрытіе расходовъ по Институту назначенія, то таковой долженъ быть причисленъ къ суммѣ слѣдующаго года и составлять особый экономическій капиталъ, расходуемый не иначе, какъ по распоряженіямъ Совѣта Института.

Статсъ-Секретарь по дѣламъ Управленія Учрежденій Императрицы МАРИИ (подписано) Григорій Вилламовъ.

	Liczba osób	Rozchód	
		w szcze- góle	w ogóle
		złote	złote
<i>Usługa.</i>			
Szwajcar	1	1,000	1,000
Ogrodnik	1	2,000	2,000
Ogrodniczków	4	500	2,000
Służących płci żeńskiej	15	166	3,333
Lokaj Ochmistrzyni	1	600	600
Fróter	1	600	600
Kredencierz	1	600	600
Stróżów	6	360	2,160
<i>Utrzymanie domu.</i>			
Na opał	—	—	15,000
Na światło	—	—	6,000
Na utrzymanie w porządku zabudowań In- stytutu	—	—	10,000
Na utrzymanie koni	—	—	6,000
Na utrzymanie ogrodu	—	—	2,000
Na różne szczególne i nieprzewidziane po- trzeby	—	—	8,000
Ogółem	—	—	503,466

Uwaga. Reszta pozostała z oszczędności w ciągu roku, od summy niniejszym etatem naznaczonej, na nic innego nie może być użytą, jak tylko na urządzenie i polepszenie Instytutu. Jeżeliby w końcu roku reszta pozostała od etatowej summy nie była naznaczoną na pokrycie potrzeb Instytutu, to ma być dołączoną do summy na następny rok naznaczonej i składać osobny kapitał, który tylko za rozporządzeniem Rady Instytutu może być użytym.

Sekretarz Stanu do spraw Zarządu Instytucyj
CESARZOWEJ MARYI, (podpisano) Grzegorz Willamow.

О фондушѣ, пожертвованномъ Муниципальнымъ Управленіемъ города Варшавы на содержаніе въ Александринскомъ Институтѣ воспитанія дѣвицъ восьми пансіонерокъ.

(22 Октября (3 Ноября) 1840 года.)

По указу Его Величества

НИКОЛАЯ I-го,

ИМПЕРАТОРА и САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССИЙСКАГО, ЦАРЯ ПОЛЬСКАГО,
и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

Варшавская Муниципальная Управа, желая сохранить въ позднѣйшія времена воспоминаніе о Высочайшемъ пребываніи въ городѣ Варшавѣ въ 1840 году Государя Императора, Государыни Императрицы и Высочайшихъ Особъ Императорской Фамилии, ходатайствовала, дабы въ ознаменованіи столь вожделеннаго для жителей Варшавы событія, дозволено ей было содержать въ Александринскомъ Институтѣ воспитанія дѣвицъ, процвѣтающемъ подъ благотворнымъ покровительствомъ Ея Императорскаго Величества, восемь пансіонерокъ по коллегіальному избранію Муниципалитета изъ семействъ, принадлежащихъ къ постоянному народонаселенію города Варшавы, съ отдѣленіемъ на содержаніе сихъ пансіонерокъ изъ городскихъ суммъ постоянного капитала 288,000 злот., приносящаго процентовъ по 14,400 злотыхъ въ годъ.

По воспослѣдованіи нынѣ Всемиловитѣйшаго Ихъ Императорскихъ Величествъ одобренія сей просьбы, объявленнаго Муниципальной Управѣ въ предписаніи Намѣстника Его Императорско-Царскаго Величества въ Царствѣ Польскомъ 4 (16) Октября т. г., за № 9,335, Совѣтъ Управленія Царства для приведенія въ исполненіе такового предложенія Муниципальной Управы, на изъясненныхъ ею и представленныхъ Совѣту Правительственною Коммисією Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ основаніяхъ, постановилъ и постановляетъ:

O funduszu, przez Urząd Muncypalny miasta Warszawy ofiarowanym, na utrzymanie w Instytucie Alexandryńskim wychowania panien 8-iu pensyonarek.

(d. 22 Października (3 Listopada) 1840 r.)

W imieniu NAJJAŚNIEJSZEGO

MIKOŁAJA I-go,

CESARZA WSZECH ROSSYJ, KRÓLA POLSKIEGO,

etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Urząd Muncypalny miasta Warszawy, pragnąc zachować w najodleglejsze czasy pamiątkę pobytu w tém mieście w roku 1840 NAJJAŚNIEJSZYCH CESARZA I CESARZOWEJ, tudzież dostojnych CZŁONKÓW RODZINY CESARSKIEJ, zaniósł prośbę, iżby na uczczenie tak drogiego dla tutejszych mieszkańców wypadku, upoważniony został do utrzymywania w Instytucie Alexandryńskim, rozkwitującym pod błogą Opieką NAJJAŚNIEJSZEJ PANI, ośmiu pensyonarek wybieralnych kollegialnie przez Urząd Muncypalny z pomiędzy familij należących do stałej ludności miasta Warszawy i do wydzielenia na utrzymanie tych pensyonarek z funduszów miejskich stałej summy złotych polskich 288,000, od której roczny procent wynosić ma złp. 14,400.

Gdy prośba ta zyskała NAJWYŻSZE zadowolenie Ich CESARSKICH MOŚCI, co Urzędowi Muncypalnemu przez oddzielny reskrypt JO. Xięcia Namiestnika Królestwa z dnia 4 (16) Października roku bieżącego, Nr. 9,335, objawioném już zostało, Rada Administracyjna Królestwa, dla przyprowadzenia do skutku powziętego przez Urząd Muncypalny zamiaru, na zasadach przez tenże Urząd podanych, a przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych Radzie przedstawionych, postanowiła:

Ст. 1.

Въ Александринскомъ Институтѣ воспитанія дѣвицъ будутъ постоянно воспитываемы на счетъ города Варшавы и на основаніяхъ, Уставомъ сего заведенія опредѣленныхъ, восемь пансіонерокъ, избираемыхъ Совѣтомъ Института изъ числа кандидатокъ, назначаемыхъ по общему совѣщанію Муниципальной Управы города Варшавы. Кандидатки сіи должны быть Христіанскаго исповѣданія, родомъ изъ города Варшавы и изъ такихъ Варшавскихъ семействъ, кои принадлежатъ къ постоянному народонаселенію Варшавы.

Ст. 2.

На содержаніе въ Институтѣ восьми пансіонерокъ, считая на каждую по 1,800, а на всѣхъ 14,400 злотыхъ въ годъ, назначается изъ собственныхъ капиталовъ города Варшавы, находящихся нынѣ въ Варшавскомъ Ломбардѣ, пожертвованная имъ въ пользу Александринскаго Института сумма 288,000 злотыхъ, отъ коей процентъ по пяти со ста, всего 14,400 злотыхъ составлять будетъ годичный фондъ и долженъ быть вносимъ въ штатъ Городской Экономической Кассы.

Ст. 3.

Муниципальной Управѣ, для приведенія въ дѣйствіе вышеозначеннаго пожертвованія ея, предоставляется войти въ сношеніе съ Совѣтомъ Александринскаго Института и выдать въ пользу сего заведенія соотвѣтственную формальную облигацію, на капитальную сумму 288,000 злотыхъ съ процентомъ по пяти со ста, равно заключить формальный же актъ отчужденія сего капитала, посредствомъ уполномоченныхъ своего и со стороны Совѣта Александринскаго Института. Составленный соотвѣтственно сему актъ долженъ быть представленъ на утвержденіе Совѣта Управленія.

Ст. 4.

Пожертвованный городомъ Варшавою въ пользу Института капиталъ останется для приращенія процентами въ Варшавскомъ Ломбардѣ, доколѣ Ломбардъ будетъ существовать или пока будетъ имѣть надобность въ ономъ для своихъ оборотовъ. Процентъ отъ сего капитала долженъ быть уплачиваемъ Городскою Экономическою Кассою прямо Алек-

Art. 1.

W Instytucie Alexandryńskim wychowania panien, ośm pensyonarek z miasta Warszawy, wybieranych przez Radę Instytutu z liczby kandydatek proponowanych kolegiálně przez Urząd Muncypalny, stale i ciągle w téj ilości wychowywanych będzie kosztem tegoż miasta i na zasadach, organizacyą rzeczonemu Instytutowi przepisanych. Kandydatki te powinny być wyznań chrześcijańskich, rodem z miasta Warszawy i z takich Warszawskich familij, które do stałej ludności tutejszej należą.

Art. 2.

Na kosztu utrzymania w tym Instytucie pomienionych ośmiu pensyonarek, licząc na każdą po złotych polskich 1,800 rocznie, czyli razem sumę złotych polskich 14,400 na rok czyniącą, przeznaczają się z własnych kapitałów miasta Warszawy, obecnie w Lombardzie Warszawskim lokowanych, ofiarowany przez miasto na rzecz Instytutu Alexandryńskiego kapitał złotych polskich 288,000, od którego pięć od sta procent, czyniący złotych polskich 14,400, stanowią będzie roczny stały fundusz, na etatach Kasy Ekonomicznej miejskiej domieszczeni.

Art. 3.

Urząd Muncypalny miasta Warszawy, celem urzeczywistnienia powyższej ofiary, upoważniony zostaje do zniesienia się w tym przedmiocie z Radą Alexandryńskiego Instytutu i wystawienia na rzecz tegoż Instytutu odpowiedniej urzędowej obligacyi na sumę kapitałną złp. 288,000 z 5% procentu, oraz do sporządzenia również urzędownie aktu alienacyjnego, przez pośrednictwo swego plenipotenty, niemniej plenipotenty ze strony Rady Instytutu umocowanego. Przygotowany akt alienacyjny do zatwierdzenia Radzie Administracyjnej przedstawiony być winien.

Art. 4.

Ofiarowany kapitał pozostanie dla procentowania w Lombardzie Warszawskim, dopóki tenże Lombard istnieje, lub dla odbywania swych operacyj potrzebować go będzie. Procent od tegoż kapitału w ratach kwartalnych z góry przez Kasę

сандринскому Институту по четвертямъ года впередъ, согласно назначенію по городскимъ штатамъ.

Ст. 5.

Если Варшавскій Ломбардъ упразднится, или же не будетъ нуждаться въ семь капиталъ для своихъ оборотовъ, — въ такомъ случаѣ Муниципальная Управа по предварительномъ разрѣшеніи Совѣта Управленія, съ вѣдома Совѣта Института, обязана будетъ таковой капиталъ обезпечить ипотечески на первой половинѣ стоимости земскихъ имѣній, или на первой половинѣ стоимости и въ первыхъ нумерахъ ипотеки городскихъ недвижимостей въ Варшавѣ, со взносомъ процента по пяти со ста anticipative въ Экономическую Кассу, которая впередъ по четвертямъ года будетъ уплачивать оный Институту.

Ст. 6.

Исполненіе сего постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, поручается Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, а равно Совѣту Александринскаго Института, по принадлежности.

Состоялось въ Варшавѣ, 22 Октября (3 Ноября) 1840 года.

Намѣстникъ, Генераль-Фельдмаршалъ
(подписано) *Князь Варшавскій.*

№ 9.

Сообщеніе Высочайшей воли относительно учрежденія казенныхъ женскихъ учебныхъ заведеній въ Царствѣ Польскомъ.

(14 (26) Октября 1856 года.)

Г. Попечителю Варшавскаго Учебнаго округа.

Министерство Народнаго Просвѣщенія. По Высочайшему повелѣнію.

Его Императорское Величество изволилъ обратить Свое

Экономичнѣ miasta Warszawy wprost Aleksandryńskiemu Instytutowi z namienionych etatów Miasta wypłacany będzie.

Art. 5.

Jeżeli Lombard Warszawski istnieć przestanie, lub dla odbywania swych operacyj ofiarowanego kapitału potrzebować nie będzie, natenczas Urząd Municypalny za poprzedniem upoważnieniem Rady Administracyjnej Królestwa, z wiedzą Rady Instytutu Alexandryńskiego, obowiązany będzie kapitał takowy ulokować hypotecznie na pierwszej połowie wartości dóbr ziemskich albo na pierwszej połowie i w pierwszych numerach hypotek nieruchomości miejskich w Warszawie, za opłatą do Kassy Ekonomicznej procentu po 5 od sta anticipative, który następnie też Kassa kwartalnie z góry ratami Instytutowi wypłacać będzie.

Art. 6.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw ma być zamieszczone, Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych, oraz Radzie Alexandryńskiego Instytutu, w czym do której należy, poleca.

Działo się w Warszawie, dnia 22 Października (3 Listopada) 1840 roku.

Jenerał-Feldmarszałek (podpisano) *Xięże Warszawski.*

№ 9.

O NAJWYŻSZEJ woli co do urządzenia zakładów naukowych rządowych żeńskich w Królestwie Polskiem.

(d. 14 (26) Października 1856 r.)

Do

Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

MINISTERIUM OŚWIECENIA NARODOWEGO. ZA NAJWYŻSZYM ROZKAZEM.

Jego CESARSKA MOŚĆ raczył zwrócić uwagę Swoją na to,

вниманіе, что принятыя доселѣ мѣры къ образованію дѣтей женскаго пола, не вполне удовлетворяютъ потребностямъ настоящаго времени.

Заведенія, обязанныя существованіемъ своимъ и успѣхами высокимъ попеченіямъ Августѣйшаго Дома, предназначены для дочерей одного сословія дворянъ и чиновниковъ. Лица средняго сословія въ губернскихъ и уѣздныхъ городахъ лишены средствъ дать дочерямъ своимъ необходимое образованіе, соотвѣтственное скромному ихъ быту.

Между тѣмъ, отъ этого, безъ сомнѣнія, зависитъ, какъ развитіе нравственныхъ понятій о обязанностяхъ каждаго, такъ и всевозможныя улучшенія семейныхъ нравовъ и вообще всей гражданственности, на которые женщина имѣетъ столь сильное вліяніе. Поэтому учрежденіе открытыхъ школъ для дѣвицъ въ губернскихъ и уѣздныхъ городахъ, и даже большихъ селеній, дополнило бы великую и стройную систему народнаго образованія, обнимая собою общія и частныя нужды всѣхъ состояній и обоихъ половъ.

Его Императорское Величество въ 5 день истекшаго Марта Высочайше соизволилъ повелѣть: приступить къ соображеніямъ объ устройствѣ на первый разъ въ губернскихъ городахъ женскихъ школъ, приближенныхъ по курсу преподаванія къ Гимназіямъ, по мѣрѣ способовъ, которые могутъ къ тому представиться.

Какъ въ настоящее время въ Царствѣ Польскомъ имѣется только одно казенное учебное заведеніе для воспитанія дѣвицъ—Александринскій Институтъ, въ который поступаютъ дѣти дворянъ и богатыхъ чиновниковъ, то я полагаю, что учрежденіе въ Варшавскомъ Учебномъ округѣ казенныхъ женскихъ школъ, принесло бы существенную пользу. Посему покорнѣйше прошу Ваше Превосходительство предложить этотъ предметъ на ближайшее обсужденіе Совѣта Народнаго Просвѣщенія и доставить мнѣ его соображенія, съ Вашимъ заключеніемъ, о возможности учрежденія по Варшавскому Учебному округу женскихъ школъ и объ основаніяхъ, какія въ семъ случаѣ должны быть приняты, а именно: въ какихъ преимущественно городахъ представляется болѣе настоятельная надобность въ подобныхъ школахъ, какіе предметы

же предпріятые dotąd środki, zmierzające do wychowania młodzieży płci żeńskiej, nie odpowiadają wcale wymaganiomъ dzisiejszego czasu.

Zakłady, zawdzięczające byt swój i wzrostъ wysokości NAJJAŚNIEJSZEGO CESARSKIEGO DOMU, wyłącznie są przeznaczone dla jednego tylko stanu, dla szlachty i urzędników. Osoby stanu średniego, w miastachъ gubernialnychъ lub powiatowychъ, pozbawione są środkówъ udzielania córkomъ swoimъ koniecznego wychowania, odpowiedniego ichъ skromnemu położeniu. Wszakże od tego zależy niewątpliwie nietylko rozwójъ pojęć moralnychъ o własnychъ obowiązкахъ, ale i wszelkie wykształcenie cnótъ rodzinnychъ społeczeństwa, zostającego pod takъ potężnymъ wpływemъ niewiasty. Z tego więc względu zaprowadzenie szkółъ żeńskich w miastachъ gubernialnychъ i powiatowychъ, a nawet i w większychъ miasteczkachъ, uzupełniłoby wielki i harmonijny systemъ publicznego wychowania, streszczającъ w sobie powszechne i osobiste potrzeby różnychъ stanówъ i płci obojga.

Jego CESARSKA MOŚĆ w dniu 5-tymъ Marca raczyłъ rozkazać, aby na pierwszy początekъ przystąpić do ułożenia projektu otwarcia szkółъ żeńskich w miastachъ gubernialnychъ, w zakresie kursu gimnazyalnego, w miarę środkówъ, jakie się mogą ku temu nastreczyć.

Ponieważ dotąd w Królestwie Polskiemъ jestъ tylko jeden zakładъ naukowy dla wychowania płci żeńskiej, a mianowicie Instytutъ Aleksandryński, do którego wstępъ mają tylko dzieci szlachty i zamożnychъ urzędników, uważamъ przeto, że otworzenie w Okręgu Naukowymъ Warszawskimъ kilku szkółъ rządowychъ, dla młodzieży płci żeńskiej, przyniosłoby rzeczywistą korzyść.

W takimъ rzeczy położeniu, zechceszъ Jaśnie Wielmożny Panъ przedmiotъ ten oddać pod bliższe rozpoznanie Radzie Wychowania Publicznego i zawiadomić mnie w swoimъ czasie o jejъ postanowieniu, z zamieszczeniemъ własnego zdania: co do możności zaprowadzenia w Okręgu Naukowymъ Warszawskimъ szkółъ żeńskich; co od zasadъ, jakie w tymъ względzie przyjąć wypada, to jest: w jakichъ mianowicie miastachъ daje się czuć silniej potrzeba takowychъ zakładówъ, jakie w nichъ ma-

дать своимъ дочерямъ соотвѣтствующее званію ихъ, согласное съ предназначеніемъ женщины, воспитаніе.

§ 2.

Въ Пансіонѣ полагается 66 воспитанницъ. Число это, въ случаѣ надобности и возможности, можетъ быть увеличено, съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія, по соглашенію съ Намѣстникомъ Царства Польскаго.

§ 3.

Пансіонъ состоитъ подъ начальствомъ Попечителя Варшавскаго Учебнаго округа.

§ 4.

При Пансіонѣ находятся: Директрисса, Гувернантки, Учители и Учительницы, Врачъ, Письмоводитель (онъ же и Смотритель дома), Экономка, Надзирательница больницы, служители и служительницы.

§ 5.

Директрисса Пансіона избирается Попечителемъ Учебнаго округа и утверждается въ семъ званіи Министромъ Народнаго Просвѣщенія, по соглашенію съ Намѣстникомъ Царства.

§ 6.

Учители и Учительницы, Гувернантки, Врачъ и Письмоводитель опредѣляются Попечителемъ округа.

§ 7.

Экономка и Надзирательница при больницѣ избираются Директриссою и утверждаются Попечителемъ округа.

§ 8.

Служители и служительницы избираются и опредѣляются Директриссою Пансіона.

II. Управление.

§ 9.

Непосредственное управленіе Пансіономъ ввѣряется Директриссѣ.

§ 10.

При Пансіонѣ находится Совѣтъ, подъ предсѣдательствомъ Директриссы, состоящій изъ четырехъ Учителей, по назначенію Попечителя округа, и изъ старшихъ Гувернантокъ.

свухъ цѣнокъ stosownie do ich stanu i zgodnie z przeznaczeniem kobiety.

§ 2.

Liczba uczennic w Pensyi ustanawia się 66. W razie potrzeby i możności, liczba ta może być powiększoną z decyzji Ministra Oświecenia Narodowego, za poprzedniem zniesieniem się z Namiestnikiem Królestwa.

§ 3.

Pensya zostaje pod zwierzchnictwem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 4.

Do składu Pensyi należą: Przełożona, Guvernantki, Nauczyciele i Nauczycielki, Lekarz, Sekretarz (zarazem i Dozorca gmachu), Gospodyni, Dozorczyń przy infirmeryi i służba niższa.

§ 5.

Przełożoną Pensyi, na przedstawienie Kuratora Okręgu Naukowego, zatwierdza Minister Oświecenia Narodowego, za poprzedniem zniesieniem się z Namiestnikiem Królestwa.

§ 6.

Nauczycieli i Nauczycielki, Guvernantki, Lekarza i Sekretarza mianuje Kurator Okręgu.

§ 7.

Gospodynię i Dozorczynię przy infirmeryi wybiera Przełożona Pensyi, a potwierdza Kurator Okręgu Naukowego.

§ 8.

Służbę niższą wybiera i przeznacza sama Przełożona Pensyi.

II. Zarząd Pensyi.

§ 9.

Bezpośredni zarząd Pensyi należy do Przełożonej.

§ 10.

Przy Pensyi ustanawia się Rada, pod przewodnictwem Przełożonej, składająca się z czterech Nauczycieli, wyznaczonych przez Kuratora, i z Guvernantek starszych.

§ 11.

Къ обязанностямъ Совѣта относятся: 1) разсужденіе о дѣлахъ, касающихся до преподаванія наукъ, нравственности и успѣховъ воспитанницъ и снабженія Пансіона учебными пособіями; 2) приѣмъ воспитанницъ, переводъ ихъ въ высшіе классы, награды и выдача аттестатовъ по окончаніи курса; и 3) все распоряженія по хозяйственной части, производство торговъ на поставку разныхъ предметовъ и на исполненіе работъ по Пансіону; храненіе, расходъ и отчетность въ суммахъ.

§ 12.

Въ началѣ каждаго мѣсяца бываетъ обыкновенное собраніе Совѣта, въ случаѣ же надобности назначается Директриссою собраніе чрезвычайное. Дѣла въ Совѣтѣ рѣшаются по большинству голосовъ, а въ случаѣ равенства голосовъ, разрѣшаются оныя Директриссою. Разсужденія и опредѣленія Совѣта вносятся въ журналъ засѣданій.

§ 13.

Должность Секретаря Совѣта исправляетъ одинъ изъ Учителей, по назначенію Попечителя.

III. Приемъ пансіонерокъ.

§ 14.

Въ Пансіонѣ принимаются дѣвицы высшаго и средняго сословій, христіанскихъ вѣроисповѣданій. Первенство отдается дочерямъ дворянъ и чиновниковъ.

§ 15.

Приѣмъ воспитанницъ производится однажды въ годъ, съ 20 Іюля (1 Августа) по 3 (15) Августа. Только по уваженію особенныхъ причинъ, въ случаѣ открытія вакансій, могутъ быть принимаемы воспитанницы и въ другое время, не иначе однако, какъ съ разрѣшенія Попечителя округа, и если выдержатъ испытаніе въ пройденной уже части предметовъ преподаванія.

§ 16.

Лица, желающія помѣстить дочерей своихъ въ Пансіонѣ, обращаются къ Директриссѣ съ прошеніями, съ приложеніемъ къ онымъ документовъ: 1) о происхожденіи; 2) о рожд-

§ 11.

Do obowiązków Rady należą: 1) roztrząsanie przedmiotów dotyczących się wykładu nauk, moralności i postępu w naukach uczennic, a także zaopatrywania Pensyi w pomoce naukowe; 2) przyjmowanie uczennic, promocyje do klas wyższych, nagrody i wydawanie patentów po ukończeniu kursu nauk; 3) wszelkie rozporządzenia, dotyczące części gospodarczej, licytacje na różne dostawy i na roboty, które mają być dla Pensyi dokonane, zachowywanie, wydatki i kontrolowanie funduszów.

§ 12.

W początku każdego miesiąca odbywa się zwyczajne posiedzenie Rady; w razie zaś potrzeby, Przełożona zwołuje posiedzenie nadzwyczajne. Wszelkie przedmioty narad decydowane są w Radzie większością głosów, w razie zaś równości głosów rozstrzyga Przełożona. Narady i postanowienia Rady zapisują się do protokołów posiedzeń.

§ 13.

Obowiązek Sekretarza Rady pełni jeden z Nauczycieli, wyznaczony przez Kuratora.

III. Przyjmowanie pensjonarek.

§ 14.

Na pensję przyjmują się panny klasy wyższej i średniej, wyznań chrześcijańskich. Pierwszeństwo mają córki szlachty i urzędników.

§ 15.

Przyjmowanie uczennic odbywa się raz do roku, a mianowicie od 20 Lipca (1 Sierpnia) do 3 (15) Sierpnia. Z uwagi tylko na szczególne powody, w razie mogących odkryć się wakansów, mogą być przyjmowane uczennice i w innym czasie, nie inaczej jednak jak z decyzji Kuratora Okręgu Naukowego, i jeżeli złożą egzamin z części nauk już wyłożonej.

§ 16.

Osoby pragnące pomieścić swoje córki na Pensyi podają w tym celu prosby do Przełożonej, z załączeniem dowodów następujących: 1) świadectwa pochodzenia; 2) metryki uro-

деніи и крещеніи; 3) о здоровомъ состояніи и привитіи оспы, за подписью врача; 4) обязательства, съ ручательствомъ лица, заслуживающаго довѣріе и живущаго постоянно въ Варшавѣ, въ томъ, что воспитанница будетъ имъ принята, если начальство признаетъ нужнымъ уволить, или исключить ее изъ Пансіона. (Такое обязательство должно быть возобновляемо въ началѣ каждаго учебнаго года); 5) училищнаго свидѣтельства о поведеніи и успѣхахъ въ наукахъ кандидатки, если она находилась уже въ какомъ либо учебномъ заведеніи.

§ 17.

Для поступленія дѣвицъ въ Пансіонъ назначается возрастъ: для перваго класса отъ 9 до 11 лѣтъ, для втораго—отъ 10 до 13, для третьяго—отъ 11 до 14, для четвертаго—отъ 12 до 15 лѣтъ.

§ 18.

Приемный экзаменъ производится въ присутствіи Директриссы Учителями Пансіона. Для поступленія въ 1 классъ, кандидатки должны умѣть читать и писать по-польски, знать катихизисъ и первыя четыре дѣйствія ариметическія. Отъ желающихъ поступить въ прочіе классы требуется знаніе тѣхъ предметовъ и въ той степени, какіе необходимы для надлежащаго прохожденія наукъ въ тѣхъ классахъ. При приемномъ испытаніи могутъ присутствовать родители или опекуны кандидатокъ, подавшіе прошенія о принятіи дѣтей.

§ 19.

Всѣмъ подвергавшимся испытанію кандидаткамъ составляется общій списокъ, по разсмотрѣніи котораго, Совѣтъ рѣшаетъ приемъ тѣхъ дѣвицъ, которыя получили высшее число балловъ, если для помѣщенія всѣхъ, выдержавшихъ испытаніе, не окажется достаточнаго числа вакансій, принимая при томъ въ соображеніе статью 14 сего Положенія. Таковой списокъ, съ своимъ заключеніемъ, Совѣтъ представляетъ на утвержденіе Попечителя округа.

§ 20.

За ученіе, учебныя пособія, содержаніе воспитанницы (кроиъ одежды и постели, кои относятся на счетъ родителей) илеченіе, полагается по 150 руб. сер. въ годъ. Сверхъ сего,

дзеня и chrztu; 3) świadectwa o dobrym stanie zdrowia i szczepionej ospie, wydanego przez Lekarza; 4) deklaracyi z poleceniem osoby zasługującej na zaufanie i stale zamieszkałej w Warszawie, jako uczennica będzie przez nią przyjęta, jeżeli Zwierzchność uzna za potrzebne uwolnić ją lub też usunąć z Pensyi. (Taka deklaracya powinna być ponawiana z początkiem każdego roku szkolnego); 5) świadectwa szkolnego o sprawowaniu się i postępie w naukach kandydatki, jeżeli ta była już w jakim zakładzie naukowym.

§ 17.

Kandydatki, mające być na Pensyi umieszczone, powinny mieć wieku: do klasy pierwszej od 9 do 11 lat, do drugiej od 10 do 13, do trzeciej od 11 do 14, do czwartej od 12 do 15.

§ 18.

Egzamin wstępny odbywa się, pod przewodnictwem Przełożonej, przez Nauczycieli Pensyi. Kandydatka do klasy I-jej powinna umieć czytać i pisać po polsku, znać katechizm i umieć pierwsze cztery działania arytmetyczne. Od kandydatek do innych klas wymaga się znajomość właściwych przedmiotów w takim zakresie, jaki jest niezbędny do należytego słuchania nauk w tychże klassach. Przy egzaminie wstępnym mogą być obecni rodzice lub opiekunowie, którzy prosby o przyjęcie kandydatek podali.

§ 19.

Ogólną listę kandydatek, które składały egzamin, roztrząsa Rada i stanowi co do przyjęcia onych, oddając pierwszeństwo tym, które otrzymały wyższe stopnie, jeżeli dla przyjęcia wszystkich egzaminowanych nie okaże się dostatecznej ilości wakansów, biorąc przy tém na uwagę artykuł 14-й тей Ustawy. Lista kandydatek z wnioskami Rady przedstawia się na zatwierdzenie Kuratora Okręgu.

§ 20.

Za naukę, pomoce naukowe i utrzymanie uczennic (oprócz odzieży i pościeli, które należą do rodziców) i leczenie, oznacza się opłata po rs. 150 rocznie. Oprócz tego, w pier-

при опредѣленіи, вносится единовременно на первоначальное обзаведеніе 15 руб. сер.

Примѣчаніе. Постель для воспитанницъ доставляется родителями или опекунами по принятой въ Пансіонѣ формѣ и при выѣздѣ воспитанницы изъ Пансіона возвращается, кому слѣдуетъ.

§ 21.

Возвышеніе платы, въ случаѣ необходимости, можетъ быть сдѣлано не иначе, какъ съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія, по соглашенію съ Намѣстникомъ Царства.

§ 22.

Плата вносится пополугодно впередъ: съ 3 (15) по 13 (25) Августа и съ 20 Декабря (1 Января) по 29 Декабря (10 Января); единовременный же взносъ на первое обзаведеніе воспитанницы взимается вмѣстѣ съ первымъ взносомъ денегъ за содержаніе.

§ 23.

Въ случаѣ поступленія воспитанницы въ пансіонъ не въ началѣ полугодія, плата производится по разсчету съ 1-го числа того мѣсяца, въ которомъ она поступила, до начала слѣдующаго полугодія.

§ 24.

Если воспитанница выѣдетъ изъ Пансіона до истеченія полугодія, то сумма, однажды внесенная, не возвращается. Если однакожь, въ первые два мѣсяца пребыванія въ Пансіонѣ, воспитанница, по усмотрѣнію начальства онаго, окажется неблагонадежною и будетъ уволена, то деньги удерживаются только за два мѣсяца, хотя бы воспитанница и не пребыла сего срока въ заведеніи, а за остальное время полугодія возвращаются. То же самое бываетъ, если воспитанница въ первые два мѣсяца пребыванія въ Пансіонѣ выѣдетъ изъ онаго по желанію родителей, или опекуновъ. Въ томъ и другомъ случаѣ единовременный взносъ на первоначальное обзаведеніе не возвращается.

§ 25.

Воспитанницы, за которыхъ плата не будетъ внесена

всѣмъ року уисzcza się jednorazowo rsr. 15 na początkowe potrzeby.

Uwaga. Pościel dla uczennicy dostarczają rodzice lub opiekunowie, podług formy przyjętej na Pensyi; pościel ta zwraca się im przy wyjściu uczennicy z Pensyi.

§ 21.

Powiększenie opłaty w razie konieczności może nastąpić nie inaczej, jak z decyzji Ministra Oświecenia Narodowego, po poprzedniem zniesieniu się z Namiestnikiem Królestwa.

§ 22.

Opłata uiszcza się w dwóch ratach półrocznych z góry, od 3 (15) do 13 (25) Sierpnia i od 20 Grudnia (1 Stycznia), do 29 Grudnia (10 Stycznia); jednorazowa zaś kwota na początkowe potrzeby uczennicy ma być pobraną razem z pierwszą ratą opłaty.

§ 23.

W razie przyjęcia uczennicy na Pensyę nie w początku półrocza, opłata pobiera się podług obliczenia od 1 tego miesiąca, w którym przyjętą została, do początku następnego półrocza.

§ 24.

Jeżeli uczennica opuści Pensyę przed upływem półrocza, to opłata uiszczona zwróconą być nie może. Jeżeliby jednak uczennica w ciągu dwóch pierwszych miesięcy pobytu na Pensyi, od czasu przyjęcia, uznana była przez Zwierzchność Pensyi za nieodpowiednią i była uwolnioną, w takim razie opłata zatrzymuje się tylko za dwa miesiące, chociażby uczennica nie cały ten czas na Pensyi zostawała, a za resztę półrocza opłata zwraca się. Toż samo ma miejsce, jeżeli uczennica, w ciągu dwóch pierwszych miesięcy pobytu swego na Pensyi, takową opuści za wolą rodziców lub opiekunów. Opłata jednak jednorazowa na początkowe potrzeby w żadnym razie się nie zwraca.

§ 25.

Uczennice, za które opłata nie będzie uiszczoną w termi-

въ установленные сроки, отсылаются къ родителямъ или къ лицамъ, заступающимъ ихъ мѣсто, а за время, которое онѣ находились въ Пансіонѣ, деньги взыскиваются съ родителей ихъ, или съ поручителей, на основаніи общаго положенія о казенныхъ взысканіяхъ.

IV. Воспитаніе.

§ 26.

Въ направленіи и ходѣ воспитанія нравственнаго и физическаго, Пансіонъ руководствуется особымъ наставленіемъ (ст. 79).

§ 27.

Курсъ ученія раздѣляется на пять классовъ, съ назначеніемъ для каждаго по одному году. Въ нихъ преподаются: Законъ Божій и Священная исторія, педагогика, языки: русскій, польскій, французскій и нѣмецкій, ариѳметика и общія понятія объ измѣреніяхъ, свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ и изъ домоводства, географія, исторія, чистописаніе, рисованіе и рукодѣлія.

Отъ обученія одному изъ двухъ новѣйшихъ иностранныхъ языковъ, преподаваемыхъ въ Пансіонѣ, т. е. французскаго и нѣмецкаго, воспитанницы могутъ быть увольняемы по желанію родителей, или опекуновъ.

Музыкѣ, пѣнію и танцованію обучаются воспитанницы за особую плату. Желаящія могутъ также учиться англійскому и италіянскому языкамъ. Для сего приглашаются особые Учители за установленную плату, которая относится на счетъ родителей.

§ 28.

При распредѣленіи учебныхъ предметовъ по классамъ и назначеніи числа уроковъ, Пансіонъ руководствуется приложенною къ сему Положенію таблицею, въ которой измѣненія могутъ быть допускаемы только съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія.

§ 29.

Учебные предметы въ Пансіонѣ преподаются по утвержденнымъ Министромъ Народнаго Просвѣщенія программамъ, Учителями или Учительницами, при чемъ Училищное началь-

не означенным, оdesłane zostaną do rodziców lub osób, które ich miejsce zastępują; za czas zaś pobytu ich na Pensyi należność egzekwuje się od rodziców lub od poręczyteli, na zasadzie ogólnych przepisów o należnościach skarbowych.

IV. Wychowanie.

§ 26.

Co do kierunku i postępowania w wychowaniu moralném i fizyczném, Pensya ma trzymać się osobnej Instrukcyi (§ 79).

§ 27.

Kurs nauk na Pensyi dzieli się na pięć klass, przeznaczając na każdą rok jeden czasu. W nich wykładają się: Nauka Religii i historia Święta, pedagogika, języki: rosyjski, polski, francuzki i niemiecki, arytmetyka i ogólne pojęcia o pomiarach, wiadomości z nauk przyrodzonych i gospodarstwa domowego, jeografia, historia, kalligrafia, rysunki i roboty ręczne.

Na żądanie rodziców lub opiekunów uczennice mogą być zwolnione od uczenia się jednego z dwóch języków zagranicznych, na Pensyi wykładanych, t. j. francuzkiego lub niemieckiego.

Muzyki, śpiewu i tańca uczennice uczą się za osobną opłatą. Życzący mogą się także uczyć języków angielskiego i włoskiego, do wykładu których mają być wzywani oddzielni Nauczyciele, za wyznaczoném wynagrodzeniem, które idzie na rachunek rodziców.

§ 28.

Przy rozdziale przedmiotów naukowych na klasy i oznaczeniu liczby lekcyj, Pensya stosuje się do rozkładu, przy niniejszej Ustawie załączonego, w którym mogą być wprowadzone zmiany nie inaczej, jak z decyzji Ministra Oświecenia Narodowego.

§ 29.

Nauki wykładają się na Pensyi przez Nauczycieli lub Nauczycielki, podług programatów zatwierdzanych przez Ministra Oświecenia Narodowego; przyczém Władza Edukacyj-

ство старается, чтобы преподавание столь возможно больше поручаемо было симъ послѣднимъ. Для преподаванія въ двухъ низшихъ классахъ, Учительница должна быть снабжена установленнымъ свидѣтельствомъ на званіе низшей Наставницы, въ высшихъ же классахъ—на званіе высшей Наставницы.

§ 30.

Въ Пансіонѣ, кромѣ учебныхъ пособій для преподаванія, должны быть: бібліотека, собраніе естественныхъ произведеній и необходимѣйшіе физическіе инструменты.

§ 31.

Ученіе производится ежедневно, кромѣ воскресныхъ, праздничныхъ и табельныхъ дней и вакаціоннаго времени, продолжающагося съ 19 Іюня (1 Іюля) по 3 (15) Августа.

§ 32.

Время и занятія воспитанницъ распределяются сообразно времени года, на основаніи Наставленія, упомянутого въ ст. 79 Положенія.

§ 33.

Въ свободные отъ ученія дни, благонравныя и прилежныя воспитанницы отпускаются въ дома родителей, или заступающихъ ихъ мѣсто, не иначе однако, какъ въ сопровожденіи присылаемыхъ за ними, извѣстныхъ Директриссѣ благонадежныхъ лицъ.

§ 34.

Для исправленія неприлежныхъ и неблагонравныхъ воспитанницъ, употребляются начальствомъ Пансіона соотвѣтственныя мѣры, указанныя въ Наставленіи, о коемъ упомянуто въ ст. 79 Положенія. Если же мѣры сіи окажутся бесполезными, то воспитанница исключается изъ Пансіона, по опредѣленію Совѣта онаго, съ утвержденія Попечителя округа.

§ 35.

Въ концѣ учебнаго года производятся испытанія воспитанницамъ, по правиламъ, указаннымъ въ Наставленіи, о коемъ упомянуто въ ст. 79 Положенія. Попечителю округа предоставляется командировать на сіи испытанія Членовъ Совѣта Народнаго Просвѣщенія, или другія лица Учебнаго вѣдомства.

на стараться, чтобы выкладъ наукъ о ile возможности поручены былъ Наuczycielkom. Для выкладу наукъ въ двухъ нижшихъ классахъ Наuczycielka powinna posiadać stosowne świadectwo na stopień Guwernantki niższej, a w wyższych klasach, Guwernantki wyższej.

§ 30.

Na Pensyi oprócz pomocy naukowych, do wykładu potrzebnych, powinny być: biblioteka, zbiory do historyi naturalnej i potrzebniejsze instrumenta fizyczne.

§ 31.

Lekcyje na Pensyi odbywają się codziennie, oprócz dni niedzielnych, świątecznych i galowych, tudzież wakacyj, trwających od 19 Czerwca (1 Lipca) do 3 (15) Sierpnia.

§ 32.

Rozkład czasu i zatrudnień uczennic urządzi się stosownie do pory roku, na zasadzie Instrukcyi, o której wzmianka w § 79-m niniejszej Ustawy.

§ 33.

W dni wolne od lekcyj, dobrze sprawujące się i pilne uczennice otrzymują pozwolenie wyjścia do domu rodziców lub zastępującychъ ихъ miejsce, nie inaczej jednak, jak pod dozoremъ znanychъ Przełożonej i zasługujących на zaufanie osób, które dla zabrania ихъ przysyłane będą.

§ 34.

Dla poprawy niepilnych i nieprzyzwoitego obejścia się uczennic, Zwierzchność Pensyi przedsięwzieże stosowne środki, wskazane w Instrukcyi, o której się mówi w § 79-m niniejszej Ustawy. Jeżeli zaś środki te okażą się bezskutecznymi, w takim razie uczennica wydaloną zostaje z Pensyi, za postanowieniemъ Rady téjże Pensyi i decyzją Kuratora Okręgu Naukowego.

§ 35.

W końcu roku szkolnego odbywają się egzamina uczennic, wedle przepisówъ objętychъ Instrukcją, o której mowa w § 79-m niniejszej Ustawy. Kurator Okręgu wyznacza na te egzamina Członkówъ Rady Wychowania Publicznego lub inne osoby Władzy Naukowej.

§ 36.

Списки удостоиваемыхъ къ выпуску воспитанницъ, съ точнымъ означеніемъ числа баловъ, полученныхъ по каждому предмету и по поведенію, представляются на усмотрѣніе Попечителя округа.

§ 37.

Воспитанницы въ одномъ и томъ же классѣ могутъ оставаться не болѣе двухъ лѣтъ.

§ 38.

Отличающіяся успѣхами и поведеніемъ воспитанницы награждаются книгами и похвальными листами. Первая же по выпуску воспитанница получаетъ серебряную медаль и имя ея изображается на мраморной доскѣ въ залѣ Пансіона.

§ 39.

Послѣ испытаній назначается день торжественнаго акта, къ которому приглашаются родители и родственники воспитанницъ и вообще любители просвѣщенія. На актѣ читается отчетъ о дѣйствіяхъ и состояніи Пансіона. Учители и воспитанницы читаютъ свои сочиненія, въ заключеніе провозглашаются имена воспитанницъ, назначаемыхъ къ выпуску, къ переводу въ высшіе классы и удостоиваемыхъ наградъ, которые тутъ же раздаются. Кончившія курсъ воспитанницы получаютъ аттестаты, по прилагаемой формѣ, а оставляющія Пансіонъ, до окончанія полного курса, снабжаются свидѣтельствами, за подписью Директриссы и печатью Пансіона.

V. Обязанности лицъ къ Пансіону принадлежащихъ.

§ 40.

Директрисса преимущественно обязана заботиться о внутреннемъ благосостояніи Пансіона. Она имѣетъ главный надзоръ за зданіемъ, имуществомъ, за хозяйственною частію и за порядкомъ во всѣхъ отношеніяхъ.

§ 41.

Директриссѣ ввѣряется полное непосредственное воспитаніе и образованіе дѣвицъ, а потому предметомъ неусыпныхъ ея попеченій должно быть постепенное, правильное развитіе умственныхъ способностей воспитанницъ, въ особенно-

§ 36.

Lista uczennic, które uznane zostaną za kwalifikujące się do otrzymania patentów, przedstawia się, wraz z dokładnem oznaczeniem stopni otrzymanych z każdego przedmiotu i ze sprawowania, do uznania Kuratora Okręgu.

§ 37.

Uczennice w jednej i téjże klassie nie mogą pozostawać dłużej nad lat dwa.

§ 38.

Uczennice odznaczające się pod względem postępu w naukach i sprawowania otrzymują nagrody w książkach i listach pochwalnych. Najlepsza zaś uczennica z kończących całkowity kurs nauk, otrzymuje medal srebrny, a nazwisko ję zapisuje się na marmurowej tablicy w sali Pensyi.

§ 39.

Po ukończonych egzaminach oznacza się dzień aktu uroczystego, na który zapraszają się rodzice i krewni uczennic i w ogóle miłośnicy nauk. Na akcie odczytuje się sprawozdanie z czynności i stanu Pensyi. Nauczyciele i uczennice czytają własne rozprawy i wypracowania, a w końcu ogłaszają się nazwiska uczennic, kończących całkowity kurs nauk, promowanych do klass wyższych i otrzymujących nagrody, które się na tymże akcie rozdają. Uczennice, kończące całkowity kurs nauk na Pensyi, otrzymują patenta według załączającej się formy; opuszczające zaś Pensyę, przed ukończeniem całkowitego kursu nauk, otrzymują świadectwa z podpisem Przełożonej i pieczęcią Pensyi.

V. Obowiązki osób, do składu Pensyi należących.

§ 40.

Szczególnym obowiązkiem Przełożonej jest dbać o wewnętrzny dobry stan Pensyi. Ona ma główny nadzór nad gmachem, własnością Pensyi, nad częścią ekonomiczną, tudzież nad порядkiem pod każdym względem.

§ 41.

Do Przełożonej należy zupełne i bezpośrednie wychowanie i kształcenie panien; dla tego ma się ona z całą troskliwością starać o stopniowe i zasadne rozwijanie władz umy-

сти же, образованіе ихъ сердца, внушеніе христіанскаго благочестія и просвѣщенія, неразрывно связаннаго съ доброю нравственностію и приверженностію къ Престолу; практическое ознакомленіе воспитанницъ съ необходимѣйшими и ближайшими къ ихъ предназначенію свѣдѣніями, полезными въ жизни домашней и хозяйственной, и съ веденіемъ счетовъ; внушеніе имъ любви къ домоводству, порядку, трудолюбію, опрятности и бережливости.

§ 42.

Для достиженія изложенной въ предшедшей статьѣ цѣли Директрисса принимаетъ на себя всѣ обязанности благоразумной матери, посѣщаетъ воспитанницъ въ часы ученія, приготовления къ урокамъ и отдохновенія, замѣчаетъ свойства, наклонности и прилежаніе каждой и требуетъ, чтобы Гувернантки и Учители исполняли свои обязанности безъ упущенія.

§ 43.

Директрисса обязана пецись о здоровьѣ воспитанницъ, заботиться о сохраненіи чистаго воздуха въ помѣщеніи и о доставленіи свѣжей, здоровой и достаточной пищи. Обязанности Директриссы подробнѣе опредѣляются Наставленіемъ, упомянутымъ въ ст. 79 Положенія.

§ 44.

Въ случаѣ важныхъ и не терпящихъ отлагательства дѣлъ, Директрисса имѣетъ право увольнять служащихъ при Пансіонѣ лицъ и воспитанницъ въ отпускъ на десять дней. На отсутствіе, болѣе продолжительное, она испрашиваетъ разрѣшенія Попечителя округа.

§ 45.

Обязанности Учителей и Учительницъ опредѣляются вообще Училищнымъ Уставомъ, а въ подробности упомянутымъ въ ст. 79 Положенія, Наставленіемъ.

§ 46.

Гувернантки назначаются въ помощь Директриссѣ, для постояннаго и непрерывнаго наблюденія за воспитанницами и вообще для исполненія возлагаемыхъ на нихъ Директрис-

словыхъ ученицъ, а особенно о надлежащемъ kształcenіи ихъ сердца, впаяніе побожности христіанскіей и оświaty, połączonych nierozieranym węzłem z dobrą moralnością i przywiązaniem do Tronu; o praktyczne obznajmianie uczennic z najpotrzebniejszymi i najbliższymi ich przyszłemu powołaniu wiadomościami, pożytecznymi w życiu domowym i gospodarstwie, tudzież z prowadzeniem rachunku; o wpajanie zamiłowania do zarządu domowego, do porządku, pracowitości ochędostwa i oszczędnosci.

§ 42.

Dla osiągnięcia celu określonego w poprzedzającym paragrafie, Przełożona winna przejać się obowiązkami rozsądnej matki, odwiedzać uczennice podczas lekcyj, przysposabiania się do nich i w czasie wypoczynku, zwracać uwagę na ich przymioty, skłonności i pilność każdej z nich, przestrzegając, ażeby Guwernantki i Nauczyciele wypełniali swe obowiązki z należytą akuracnością.

§ 43.

Przełożona powinna mieć staranie o zdrowiu uczennic, o utrzymaniu czystego powietrza w lokalu Pensyi i o dostarczaniu uczennicom świeżego, zdrowego i w dostatecznej ilości pokarmu. Obowiązki Przełożonej szczególowo określone są Instrukcją, o której mowa w § 79-m niniejszej Ustawy.

§ 44.

Dla ważnych, niecierpiących zwłoki interesów, Przełożona ma prawo udzielać osobom, do składu Pensyi należącym, i uczennicom Pensyi urlop na dni 10; na czas zaś dłuższy uprasza o decyzję Kuratora Okręgu Naukowego.

§ 45.

Obowiązki Nauczycieli i Nauczycielek określone są w ogólności Ustawą Szkolną, w szczególności zaś Instrukcją, o której mowa w § 79-m niniejszej Ustawy.

§ 46.

Guwernantki przezaczone są do pomocy Przełożonej, dla ciągłego i nieustannego czuwania nad uczennicami i w ogóle dla wypełniania wkładanych na nie przez Przełożoną ty-

сою по Пансіону порученій. Затѣмъ занятія ихъ распредѣляются Директриссою Пансіона.

§ 47.

Въ Гувернантки избираются лица благовоспитанныя, образованныя и во всѣхъ отношеніяхъ неукоризненные, предпочтительно такія, которыя свободно объясняются на языкахъ французскомъ или нѣмецкомъ. Притомъ въ должность младшихъ Гувернантокъ опредѣляются только тѣ, кои снабжены установленнымъ свидѣтельствомъ на званіе по крайней мѣрѣ низшихъ Наставницъ, въ должность же старшихъ Гувернантокъ, имѣющія званіе высшихъ Наставницъ.

§ 48.

Обязанности Гувернантокъ опредѣляются важнымъ ихъ назначеніемъ. Онѣ имѣютъ постоянный надзоръ за воспитанницами, какъ въ классахъ, такъ и внѣ оныхъ; всегда и вездѣ наблюдаютъ за поведеніемъ воспитанницъ; находясь при нихъ безотлучно, даютъ имъ полезныя наставленія; при всѣхъ случаяхъ стараются разговорами съ воспитанницами приносить имъ пользу, какъ въ нравственномъ, такъ и въ учебномъ отношеніи, и требуютъ отъ нихъ строгаго соблюденія предписаннаго во всѣхъ отношеніяхъ порядка. Онѣ упражняютъ воспитанницъ практически въ иностранныхъ языкахъ, наблюдаютъ за приготовленіемъ уроковъ и помогаютъ въ томъ воспитанницамъ; въ случаѣ болѣзни или отсутствія Учителей или Учительницъ, по назначенію Директриссы, заступаютъ ихъ мѣсто. Отношенія младшихъ Гувернантокъ къ старшимъ и вообще обязанности Гувернантокъ будутъ подробнѣе опредѣлены въ Наставленіи, о коемъ упомянуто въ ст. 79 Положенія.

§ 49.

Въ случаѣ отсутствія или болѣзни Директриссы, должность ея поручается, съ разрѣшенія Попечителя округа, одной изъ старшихъ Гувернантокъ.

§ 50.

Письмоводитель и вмѣстѣ съ тѣмъ Смотритель зданія занимается письменною частію по Пансіону; сверхъ того, онъ имѣетъ смотрѣніе за чистотою зданія, за безопасностію отъ огня и завѣдываетъ полицейскою частію Пансіона.

чающихъ się Pensyi obowiązków. Zatrudnienia ich więc wskazuje Przełożona.

§ 47.

Na Guvernantki wybierają się osoby dobrze wychowane, ukształcone i pod każdym względem nie podlegające zarzutowi, a szczególniej takie, które płynnie mówią po francuzku lub po niemiecku. Przytém na Guvernantki niższe wybierają się tylko takie, które posiadają odpowiednie świadectwa przynajmniej na stopień Guvernantek niższych, zaś na Guvernantki wyższe, mające stopień Guvernantek wyższych.

§ 48.

Obowiązki Guvernantek wskazuje ważność ich powołania. Do nich należy ciągle czuwanie nad uczennicami, tak w klassach jak i po za klassami; wszędzie i zawsze powinny one przestrzegać przyzwoitego i moralnego zachowywania się uczennic; znajdując się przy nich nieodstępnie, mają dawać im w każdym razie stosowne przestrogi, starać się w rozmowie z niemi przynosić im korzyść tak pod względem moralnym, jako i naukowym, tudzież wymagać od nich ścisłego zachowywania we wszystkiém należytego porządku. Guvernantki wprawiają uczennice praktycznie w konwersacyę w językach zagranicznych; pilnują, aby uczennice były przysposobione na lekcye i pomagają im do przygotowania się na nie; w razie słabości czy nieobecności Nauczycieli lub Nauczycielek, zastępują ich miejsce, podług wskazania Przełożonej. Stosunki pomiędzy młodszymi i starszemi Guvernantkami, i w ogólności obowiązki Guvernantek będą szczegółowo wskazane w Instrukcyi, o której mowa w § 79-m niniejszej Ustawy.

§ 49.

W razie nieobecności lub słabości Przełożonej, obowiązki jej pełni z decyzji Kuratora jedna ze starszych Guvernantek.

§ 50.

Sekretarz i zarazem Dozorca gmachu zajmować się będzie częścią kancelaryjną Pensyi; prócz tego do niego należy czuwanie nad zachowaniem czystości w gmachu, nad bezpieczeństwem od ognia i w ogóle nad częścią policyjną Pensyi.

§ 51.

Для ближайшаго завѣдыванія хозяйственною частію назначается Экономка. Въ вѣдѣніи ея состоятъ: Кастелянша, буфетчица, кухарка и часть прислуги, равно всѣ вещи, принадлежащія къ хозяйственной части. Обязанности Экономки опредѣляются въ подробности въ Наставленіи, упомянутомъ въ ст. 79 Положенія.

§ 52.

Родители, родственники и опекуны воспитанницъ допускаются въ Пансіонъ не иначе, какъ съ предварительнаго разрѣшенія Директриссы, и могутъ имѣть свиданіе съ ними въ свободные отъ ученія часы, въ присутствіи Директриссы, или одной изъ Гувернантокъ.

§ 53.

Письма къ воспитанницамъ и отъ нихъ къ родственникамъ доставляются не иначе, какъ чрезъ Директриссу.

VI. Форма одежды.

§ 54.

Учители, Врачъ и Письмоводитель носятъ установленные для Варшавскаго Учебнаго округа мундиры. Разряды мундировъ означены въ штатѣ.

§ 55.

Воспитанницы Пансіона имѣютъ однообразную одежду, предписанную въ Наставленіи, о коемъ упомянуто въ ст. 79 Положенія.

VII. Помѣщеніе, содержаніе и отчетность.

§ 56.

Пансіонъ помѣщается въ казенномъ зданіи.

§ 57.

Директрисса, Гувернантки, Письмоводитель, Экономка, Надзирательница при больницѣ, Кастелянша, служители и служительницы помѣщаются въ зданіи Пансіона.

§ 58.

Живущія въ домѣ Пансіона лица, пользуются казеннымъ отопленіемъ и освѣщеніемъ.

§ 59.

Директрисса, Гувернантки, Экономка, Надзирательница при больницѣ и Кастелянша получаютъ столъ отъ Пансіона.

§ 51.

Для ближшаго zarządu częścią ekonomiczną przeznaczają się Gospodyni. Pod jej kierunkiem zostają: Dozorczynie bielizny, bufetowa, kucharka i pewna część służących; pod jej także dozorem pozostają wszystkie przedmioty, należące do części ekonomicznej Pensyi. Obowiązki Gospodyni oznaczone są szczegółowo w Instrukcyi, o której mowa w § 79-m niniejszej Ustawy.

§ 52.

Rodzice, krewni lub opiekunowie uczennic mogą odwiedzać je na Pensyi nie inaczej, jak za pozyskanem poprzednio pozwoleniem Przełożonej, i mogą widzieć się z uczennicami w godziny wolne od nauki, w obecności Przełożonej, lub jednej z Guwernantek.

§ 53.

Listy do uczennic i od uczennic do krewnych winny być przesyłane nie inaczej, jak za pośrednictwem Przełożonej.

VI. Forma ubioru.

§ 54.

Nauczyciele, Lekarz i Sekretarz noszą mundury przepisane dla Okręgu Naukowego Warszawskiego. Klasy mundurów oznaczone są w etacie.

§ 55.

Uczennice Pensyi nosić będą jednakowe ubranie, przepisane Instrukcją, o której mowa w § 79-m niniejszej Ustawy.

VII. Pomieszczenie, utrzymanie i część rachunkowa Pensyi.

§ 56.

Pensya mieści się w gmachu rządowym.

§ 57.

Przełożona, Guwernantki, Sekretarz, Gospodyni, Dozorczynie przy infirmeryi, Dozorczynie bielizny i służba niższa mają mieszkanie w gmachu Pensyi.

§ 58.

Osoby mieszkające w gmachu Pensyi otrzymują od Rządu opał i światło.

§ 59.

Przełożona, Guwernantki, Gospodyni, Dozorczynie przy infirmeryi i Dozorczynie bielizny mają stół na Pensyi.

§ 60.

Назначенные по штату расходы покрываются суммою, отпускаемою изъ Казны Царства въ количествѣ 3,660 руб. сер., и платою за воспитанницъ.

§ 61.

Остатки отъ получаемыхъ Пансіономъ суммъ и сбереженія отъ штатныхъ назначеній поступаютъ въ экономическую сумму, которая, съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія, употребляется на разныя хозяйственныя улучшения и постройки, на приобрѣтеніе учебныхъ пособій, на единовременное вознагражденіе или добавочное жалованье достойнѣйшимъ должностнымъ лицамъ и на прочія надобности Пансіона.

§ 62.

Слѣдующую изъ Казны сумму и плату за воспитанницъ, принимаетъ Директрисса и выдаетъ въ полученіи квитанціи, вырѣзываемыя изъ контрольной книги.

§ 63.

Поступившія въ Пансіонъ суммы кладутся немедленно въ особый сундукъ за двумя замками, отъ которыхъ ключи находятся у Директриссы и у Гувернантки, занимающейся счетоводствомъ. Лица сіи прикладываютъ къ сундуку и свои печати. Въ томъ же сундукѣ хранятся и билеты на внесенныя въ Кредитныя Установленія суммы.

§ 64.

Въ сундукѣ не должно находиться наличными деньгами болѣе 500 руб. сер. Превышающая это количество сумма вносится немедленно въ Банкъ, откуда требуется обратно по мѣрѣ надобности.

§ 65.

Деньги и билеты кладутся въ сундукъ и вынимаются изъ онаго не иначе, какъ въ присутствіи лицъ, означенныхъ въ ст. 63.

§ 66.

Совѣтъ Пансіона свидѣтельствуетъ ежемѣсячно наличность суммъ. Сверхъ сего, Попечитель Учебнаго округа можетъ во всякое время командировать отъ себя чиновника для повѣрки кассы и имущества и ревизіи счетныхъ книгъ.

§ 60.

Объекте etatem wydatki pokrywają się z funduszu rsr. 3,660, wyznaczonego ze Skarbu Królestwa, i z opłat od uczennic.

§ 61.

Pozostałość od funduszków Pensyi i oszczędności z pozycyj etatowych stanowią fundusz reńanentowy Pensyi, który, za decyzją Ministra Oświecenia Narodowego, może być użyty na rozmaite gospodarskie ulepszenia i budowy, na zakupywanie pomocy naukowych, na jednorazowe wynagrodzenie, albo dodatki do płac odznaczającym się osobom, w służbie przy Pensyi zostającym, oraz na inne jej potrzeby.

§ 62.

Przeznaczony ze Skarbu fundusz i opłatę od uczennic odbiera sama Przełożona i wydaje z odbioru kwity wycinane z księgi sznurowej.

§ 63.

Wpływające do Pensyi fundusze składają się niezwłocznie w osobną skrzynię opatrzoną dwoma zamkami, od których klucze winny się znajdować u Przełożonej i Guwernantki, zajmującej się częścią rachunkową. Osoby te opatrują skrzynię swojemi pieczęciami. W téjże skrzyni zachowują się i dowody na wniesione fundusze do Instytucyj kredytowych.

§ 64.

W skrzyni nie powinno znajdować się gotowizną więcej nad 500 rsr.; przewyższająca zaś ilość przelewa się natychmiast do Banku Polskiego, z kąd podnosi się w miarę potrzeby.

§ 65.

Pieniądze i bilety składają się do skrzyni i mogą być z téjże brane nie inaczej, jak w obecności osób oznaczonych w § 63-m.

§ 66.

Rada Pensyi sprawdza co miesiąc stan kassy. Prócz tego Kurator Okręgu Naukowego może w każdym czasie delegować od siebie urzędnika dla sprawdzenia kassy i własności, oraz dla rewizyi ksiąg rachunkowych.

§ 67.

Директрисса представляет Попечителю округа ежемѣсячно рапорты о состояніи суммъ Пансіона. Если же Попечитель найдетъ нужнымъ, то можетъ требовать отъ Директриссы представленія ему во всякое время и подробнаго счета въ доходахъ и расходахъ Пансіона.

§ 68.

Поставка съѣстныхъ припасовъ и другихъ надобностей, въ значительномъ количествѣ, производится по годовымъ контрактамъ, заключаемымъ съ подрядчиками Совѣтомъ Пансіона, съ разрѣшенія Попечителя округа. На мелочные расходы выдается Экономкѣ изъ кассы Пансіона до 100 руб. сер., расходъ коихъ она записываетъ въ выдаваемую ей ежегодно шнуровую книгу. По израсходованіи сей суммы, Экономка представляет Совѣту шнуровую книгу, по повѣркѣ которой, выдается ей вновь таковая же сумма.

§ 69.

Отчетность вообще производится по возможности самымъ простымъ, домашнимъ, но яснымъ образомъ. Веденіемъ счетовъ занимается, подъ руководствомъ Директриссы, одна изъ Гувернантокъ, по выбору Директриссы и утвержденію Попечителя округа, и получаетъ за сіе добавочнаго жалованья сто руб. сер. въ годъ. Для ознакомленія воспитанницъ съ счетоводствомъ и приученія ихъ вообще хозяйству и бережливости, старшія изъ нихъ принимаютъ участіе въ веденіи счетовъ. Форма счетоводства подробно опредѣлена будетъ въ Наставленіи, о коемъ упомянуто въ ст. 79 Положенія.

§ 70.

По истеченіи каждаго года, Директрисса представляет Попечителю округа засвидѣтельствованный въ вѣрности Совѣтомъ Пансіона отчетъ о приходѣ, расходѣ и остаткѣ суммъ Пансіона, съ очищеніемъ каждой статьи прихода шнуровыми книгами, а расхода денегъ, узаконенными документами. Сей отчетъ, по повѣркѣ въ Управленіи Варшавскаго Учебнаго округа, разсматривается и окончательно утверждается Совѣтомъ Народнаго Просвѣщенія. Краткую годовую вѣдомость о приходѣ, расходѣ и остаткѣ суммъ Пансіона Попечитель округа представляет Министру Народнаго Просвѣщенія.

§ 67.

Przełożona co miesiąc składa Kuratorowi Okręgu rapport o stanie funduszków Pensyi. Jeżeli zaś Kurator uzna potrzebę, to może żądać od Przełożonej przedstawienia sobie każdego czasu szczegółowego rachunku o dochodach i wydatkach Pensyi.

§ 68.

Dostawa zapasów żywności i innych potrzeb, w znacznej ilości, odbywa się za rocznymi kontraktami, zawieranymi z dostawcami, za decyzją Kuratora, przez Radę Pensyi. Na drobne wydatki zalicza się Ekonomce z kassy Pensyi do 100 rsr., których rozchód zapisuje ona do księgi sznurowej, corocznie jej wydawaną. Po wydatkowaniu tej kwoty, Ekonomka przedstawia sznurową księgę Radzie Pensyi, po sprawdzeniu której, zalicza się jej znowu także kwota.

§ 69.

Rachunkowość w ogóle ma być prowadzoną o ile możności w sposób prosty, domowy, lecz zarazem jasny. Prowadzeniem rachunkowości zajmuje się jedna z Guwernantek, wybrana przez Przełożoną i zatwierdzona przez Kuratora Okręgu, i za te obowiązki otrzymuje dodatkowej płacy rsr. 100 rocznie. Dla obznajmienia uczennic z rachunkowością i w ogóle dla przyuczenia się do gospodarstwa i oszczędności, starsze z nich biorą udział w prowadzeniu rachunków. Wzór do prowadzenia rachunkowości szczegółowo przepisany będzie w Instrukcyi, o której mowa w § 79-m niniejszej Ustawy.

§ 70.

Po upływie każdego roku, Przełożona przedstawia Kuratorowi Okręgu Naukowego szczegółowy rachunek, poświadczony za zgodność przez Radę Pensyi, z wpływów, wydatków i remanentu funduszków Pensyi, z usprawiedliwieniem każdej pozycji dochodu księgami sznurowemi, a wydatku pieniędzy właściwymi dowodami. Rachunek ten po sprawdzeniu w Zarządzie Okręgu Naukowego Warszawskiego, roztrząsa się i zatwierdza ostatecznie przez Radę Wychowania Publicznego. Kurator Okręgu przedstawia Ministrowi Oświecenia Narodowego krótki wykaz roczny o wpływach, wydatkach i remanencie funduszków Pensyi.

§ 71.

Все имущество Пансіона находится въ главномъ завѣдываніи Директриссы. Библіотеку и учебныя пособія имѣть въ ближайшемъ своемъ вѣдѣніи одна изъ старшихъ Гувернантокъ, по назначенію Директриссы. Въ ея же завѣдываніи находятся учебныя принадлежности, назначаемыя для воспитанницъ. За мебелью и прочими хозяйственными вещами имѣть ближайшее смотрѣніе Экономка. Опись всему имуществу Пансіона составляется въ порядкѣ, предписанномъ особымъ Наставленіемъ, о коемъ сказано въ ст. 79 Положенія.

§ 72.

Пища для воспитанницъ готовится здоровая и въ достаточномъ количествѣ. Число блюдъ и что именно и въ какой день должно быть приготовлено опредѣляется Директриссою Пансіона, съ утвержденія Попечителя округа.

§ 73.

При Пансіонѣ находится больница для воспитанницъ; но родители и заступающіе ихъ мѣсто могутъ брать больныхъ дѣвицъ и къ себѣ въ домъ.

VIII. Права и преимущества Пансіона.

§ 74.

Пансіонъ имѣетъ печать съ гербомъ Царства Польскаго, и съ надписью: „Пансіонъ для дѣвицъ въ Варшавѣ, содержимый отъ Правительства.“

§ 75.

Пакеты, письма и посылки, отправляемые за печатью Пансіона и за N^о его Канцеляріи, принимаются на почтѣ на общихъ правилахъ, для прочихъ Казенныхъ Учрежденій установленныхъ.

§ 76.

Въ производствѣ всякихъ дѣлъ, Пансіонъ освобождается отъ употребленія гербовой бумаги.

§ 77.

Врачъ, Письмоводитель и Учители считаются въ государственной службѣ. Права ихъ по чинопроизводству суть тѣ же, какія предоставлены вообще подобнымъ должностямъ по Учебному вѣдомству. Классы должностей и разряды мундировъ опредѣлены въ штатѣ. Въ отношеніи пенсій пользуются они правами, постановленными на сей конецъ въ Царствѣ Поль-

§ 71.

Wszelka własność Pensyi znajduje się pod głównym zarządem Przełożonej; nad biblioteką i innemi pomocami naukowemi ma najbliższy dozór jedna ze starszych Guwernantek, wybrana przez Przełożoną; pod jej dozorem znajdują się również pomoce naukowe przeznaczone dla uczennic. Nad utensyliami i innemi sprzętami gospodarskiemi ma bliższy dozór Gospodyni. Inwentarz wszelkiej własności Pensyi sporządza się wedle szczegółowej instrukcyi, o której mowa w § 79-m niniejszej Ustawy.

§ 72.

Żywność dla uczennic powinna być zdrowa i w dostatecznej ilości. Pość potraw, jakie mianowicie, i w jakim dniu mają być dawane, oznacza Przełożona Pensyi, za decyzją Kuratora Okręgu.

§ 73.

Przy Pensyi znajduje się infirmarya dla uczennic; wszakże rodzice lub zastępujący ich miejsce mogą brać chore uczennice do siebie.

VIII. Prawa i prerogatywy Pensyi.

§ 74.

Pensya używa pieczęci z herbem Królestwa Polskiego i z napisem: „Pensya Żeńska Rządowa w Warszawie.“

§ 75.

Expedycye, listy i posyłki, expedyowane pod pieczęcią Pensyi i za Nr. Kancellaryi téjże Pensyi, przyjmują się na pocztę na zasadzie ogólnych przepisów, ustanowionych dla innych zakładów rządowych.

§ 76.

Przy załatwianiu wszelkich interesów, Pensya wolną jest od używania papieru stemplowego.

§ 77.

Lekarz, Sekretarz i Nauczyciele uważają się za zostających w służbie rządowej. Prawa ich do otrzymywania rang są także same, jakie zapewnione są odpowiednim urzędom w innych rządowych zakładach naukowych. Klasy urzędów i mundurów oznaczone są w etacie. Co do pensyi emerytalnej korzystają oni z praw ustanowionych w tym względzie

скомъ. Сими правами пользуются также Директрисса, Гувернантки и Учительницы.

§ 78.

Воспитанницы, окончившія полный курсъ наукъ въ Пансіонѣ и получившія о томъ аттестаты, имѣютъ право, не подвергаясь особому испытанію, на званіе Низшихъ Домашнихъ Наставницъ. О выдачѣ имъ свидѣтельствъ на сіе званіе, онѣ обязаны ходатайствовать установленнымъ порядкомъ.

§ 79.

По предметамъ, въ семъ Уставѣ отдѣльно не поименованнымъ, Пансіонъ руководствуется особымъ Наставленіемъ, утверждаемымъ Министромъ Народнаго Просвѣщенія. Въ немъ опредѣлены будутъ подробныя правила относительно воспитанія, ученія и управленія по всѣмъ частямъ Пансіона.

Вѣрно: Директоръ Департамента (подписано) *П. Гаевскій.*

Приложеніе 1-е къ N° 10-му.

РАСПРЕДѢЛЕНІЕ УЧЕБНЫХЪ ПРЕДМЕТОВЪ ПО КЛАССАМЪ.

Учебные предметы	Число уроковъ по классамъ					Всѣ
	I.	II.	III.	IV.	V.	
Законъ Божій	2	2	2	2	2	10
Педагогика	—	—	—	—	2	2
Русскій языкъ	3	3	3	3	3	15
Польскій языкъ	3	3	3	3	2	14
Французскій языкъ	3	3	4	4	4	18
Нѣмецкій языкъ	3	3	4	4	4	18
Ариѳметика и общія понятія объ измѣреніяхъ	2	2	2	2	2	10
Свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ и изъ домоводства	—	—	1	2	2	5
Географія	2	2	2	2	2	10
Исторія	—	—	3	3	3	9
Чистописаніе	3	3	2	2	2	12
Рисованіе	2	2	2	2	2	10
Рукодѣлія	2	2	2	2	2	10
итого	25	25	30	31	32	143

Директоръ (подписано) *П. Гаевскій.*

для Królestwa Polskiego. Z tychże praw korzystają Przełożona, Guvernantki i Nauczycielki.

§ 78.

Uczennice, które ukończyły całkowity kurs nauk na Pensyi i które otrzymały patenta, mają prawo na otrzymanie stopnia Guvernantek niższych, bez składania osobnego egzaminu. O pozyskanie świadectw na ten stopień, obowiązane są starać się drogą właściwą.

§ 79.

W przedmiotach, w téj Ustawie oddzielnie nie wyszczególnionych, Pensya stosuje się do oddzielnej instrukcyi zatwierdzonej przez Ministra Oświecenia Narodowego, w której objęte będą szczegółowe przepisy co do wychowania, nauki i zarządu Pensją pod wszelkiemi względami.

Zgodno: Dyrektor Departamentu (podpisano) *P. Gajewski.*

1-y Annex do Nr. 10-go.

ROZKŁAD NAUK NA KLASY.

Przedmioty naukowe	Liczba lekcyj w klasach					Łącznie
	I.	II.	III.	IV.	V.	
Nauka Religii	2	2	2	2	2	10
Pedagogika	—	—	—	—	2	2
Język rosyjski	3	3	3	3	3	15
Język polski	3	3	3	3	2	14
Język francuzki	3	3	4	4	4	18
Język niemiecki	3	3	4	4	4	18
Arytmetyka i ogólne wiadomości o wymiarach	2	2	2	2	2	10
Wiadomości z nauk przyrodzonych i gospodarstwa domowego	—	—	1	2	2	5
Jeografia	2	2	2	2	2	10
Historia	—	—	3	3	3	9
Kalligrafia	3	3	2	2	2	12
Rysunki	2	2	2	2	2	10
Roboty ręczne	2	2	2	2	2	10
Razem	25	25	30	31	32	143

Dyrektor (podpisano) *P. Gajewski.*

Приложение 2-е къ № 10-му. 2-i Annex do Nr. 10-go.

(Форма Аттестата.)

(Wzór Patentu)

АТТЕСТАТЪ.

PATENT.

ПАНСІОНЪ для дѣвицъ въ Варшавѣ, СОДЕРЖИМЫЙ ОТЪ ПРАВИТЕЛЬСТВА.

PENSJA ŻEŃSKA RZĄDOWA W WARSZAWIE.

Предъявительница сего, бывшая воспитанница Пансіона для дѣвицъ въ Варшавѣ, содержаемаго отъ Правительства (имя, отчество и фамилія), изъ дворянъ, отъ роду лѣтъ, исповѣданія, поступила въ Пансіонъ (число, мѣсяць) 18 . . . года и состоя въ ономъ по Іюня 18 . . . года, окончила полный курсъ наукъ. Въ продолженіе сего времени поведеніе была и въ преподаваемыхъ предметахъ оказала слѣдующіе успѣхи:

(Здѣсь слѣдуетъ исчисленіе всѣхъ учебныхъ предметовъ, преподаваемыхъ въ Пансіонѣ.)

Въ увѣреніе чего и данъ ей, NN, сей Аттестатъ за надлежащею подписью и съ приложеніемъ печати Пансіона.

Варшава, Іюня дня 18 . . . года.

Директрисса
(Печать)

Okazicielka niniejszego, była uczennica Pensyi Rządowej Żeńskiej w Warszawie (imię jej i imię ojca, tudzież nazwisko) stanu wieku lat. Religii, zapisana na Pensję (dzień i miesiąc) 18 . . . roku, i pozostając w niej do . . . Czerwca 18 . . . r. ukończyła całkowity kurs nauk. W ciągu tego czasu sprawowała się i w przedmiotach naukowych okazała postęp następujący:

(Tu następuje wyliczenie wszystkich przedmiotów naukowych, na Pensyi wykładanych.)

Na dowód czego wydany zostaje NN. niniejszy Patent za właściwemi podpisami i z wyціснiеіемъ печати Pensyi.

Учители и Учительницы.

Директоръ (подписано) П. Гаевскій.

Приложение 3-е къ № 10-му.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „Быть по сему.“

Въ С.-Петербургѣ,
4 Декабря 1857 года.

ШТАТЪ пансіона для дѣвицъ въ Варшавѣ, содержаемаго отъ Правительства.

3-y Annex do Nr. 10-go.

Na oryginalne własną ręką Jego CESARSKIEJ MOŚCI napisano: „Ma być podług tego“.

w St. Petersburgu,
d. 4 Grudnia 1857 r.

ЕТАТЪ ПЕНСІИ ЖЕŃСКИЕJ РЗѢДОВЕJ W WARSZAWIE.

	Число лицъ	Жалованье	
		одному	всѣмъ
		Руб.	Руб.
Директриса	1	900	900
Старшія Гувернантки	2	400	800
Младшія Гувернантки	3	250	750
На жалованье Учителямъ и Учительницамъ	—	—	3,000
Врачъ	1	300	300
Письмоводитель и Смотритель дома	1	300	300
Гувернанткѣ, занимающейсѣ счетоводствомъ, добавочнаго жалованья	1	100	100
На плату Надзирательницъ при больницѣ, Экономкѣ, Кастеляншѣ и на наемъ служанокъ, кухарокъ, швейцара и дворника	—	—	925
На пищу 66 воспитанницамъ, Директрисѣ, 5-и Гувернанткамъ, Экономкѣ, Кастеляншѣ, Надзирательницъ при больницѣ, полагая на каждое лицо по 55 руб.	—	—	4,125
На мытье бѣлья, полагая на каждую воспитанницу по 10 руб.	—	—	660
На медикаменты и другіе по больницѣ расходы	—	—	200
На отопленіе и освѣщеніе	—	—	800
На учебныя пособія и классныя потребности	—	—	150
На приумноженіе бібліотеки и другихъ учебныхъ пособій	—	—	100
На ремонтъ столоваго бѣлья, столовыхъ приборовъ, посуды, классной и прочей мебели	—	—	300
На совершеніе духовныхъ требъ, надобности Канцеляріи и награды воспитанницъ	—	—	150
итого	—	—	13,560

Примѣчаніе 1) Жалованье Учителямъ и Учительницамъ назначается Попечителемъ Учебнаго округа, смотря по ихъ трудамъ. Опреѣленная въ штатѣ на сей предметъ сумма (3,000), въ случаѣ надобности и когда средства Пансіона позволятъ, можетъ быть увеличена по соглашенію Министра Народнаго Просвѣщенія съ Намѣстникомъ Царства.

2) Остатки по однѣмъ статьямъ могутъ быть употребляемы на покрытіе недостатковъ по другимъ.

	Личба осіб	Пл а с е	
		jednemu	wszystkim
		rsr.	rsr.
Przełożona	1	900	900
Starsze Guwernantki	2	400	800
Młodsze Guwernantki	3	250	750
Na płace dla Nauczycieli i Nauczycielek	—	—	3,000
Lekarz	1	300	300
Sekretarz i zarazem Dozorca gmachu	1	300	300
Guwernantce zajmującej się rachunkowością, dodatkowej płacy	1	100	100
Na płace dla Dozoreczni przy infirmeryi, dla Gospodyni, Dozoreczni bielizny i na najem służących, kucharek, szwajcara i stróża	—	—	925
Na żywność dla 66 uczennic, Przełożonej, 5 Guwernantek, Gospodyni, Dozoreczni bielizny i Dozoreczni infirmeryi, licząc na każdą osobę po rsr. 55	—	—	4,125
Na pranie bielizny, licząc na każdą uczennicę po rsr. 10	—	—	660
Na lekarstwa i inne wydatki infirmeryi	—	—	200
Na opał i światło	—	—	800
Na pomoce naukowe i inne potrzeby szkolne	—	—	150
Na pomnożenie biblioteki i innych pomocy naukowych	—	—	100
Na uzupełnienie bielizny stołowej, sprzętów stołowych, naczyń, mebli klassowych i innych	—	—	300
Na utrzymanie nabożeństwa, potrzeby kancelaryjne i na nagrody dla uczennic	—	—	150
Ogółem	—	—	13,560

Uwaga 1) Пłace Nauczycielom i Nauczycielkom przeznaczają Kurator Okręgu Naukowego, stosownie do ich zatrudnień; fundusz etatem na ten cel przeznaczony (3,000 rsr.), może być, w razie potrzeby i gdy środki Pensyi dozwolą, powiększony, po zniesieniu się Ministra Oświecenia Narodowego z Namiestnikiem Królestwa.

2) Oszczędności z jednych pozycyй mogą być użyte na zastąpienie braku z innych.

- Примѣчаніе* 3) Расходы на содержаніе и ремонтъ дома, на содержаніе сада и непредвидимыя надобности, относятся на общую экстраординарную сумму.
- 4) Расходы на содержаніе воспитанницъ производятся соразмѣрно наличному числу ихъ, по означенному здѣсь разсчету. Въ случаѣ увеличенія числа воспитанницъ, можетъ быть увеличено и число Гувернантокъ.
- 5) Учители французскаго и нѣмецкаго языковъ, чистописанія и рисованія полагаются по должности въ XII, а по мундиру въ X классѣ, прочіе Учители по должности и по мундиру въ X классѣ. Врачу присволяется по должности и по мундиру IX, а Письмоводителю, по должности XIV, а по мундиру X классѣ.

Вѣрно: Директоръ Департамента
(подписано) *И. Гаевскій.*

N° 11.

Проектъ Положенія о Высшемъ Женскомъ Училищѣ въ Варшавѣ, содержимомъ отъ Правительства (*).

(9 (21) Августа 1859 года.)

Цѣль учрежденія и составъ.

§ 1.

Для доставленія родителямъ возможности, не отлучая дочерей своихъ отъ семейства, давать имъ надлежащее образованіе, за такую плату, которая не была бы стѣснительная для людей самаго умѣреннаго состоянія, учреждается въ Варшавѣ Высшее Женское Училище.

(*) *Примѣчаніе.* Проектъ этотъ, съ разрѣшенія Попечителя Варшавскаго Учебнаго округа, приведенъ въ исполненіе въ 1859 году, въ Высшемъ Женскомъ Училищѣ, содержимомъ отъ Правительства, въ Варшавѣ, и открытомъ на основаніи предписанія Намѣстника въ Царствѣ отъ 9 (21) Августа того же года.

- Uwaga* 3) Wydatki na utrzymanie i reparacye gmachu, na utrzymanie ogrodu i potrzeby nieprzewidziane, pokrywane będą z funduszu na extraordinary ogólnie Okręgu.
- 4) Wydatki na utrzymanie uczennic mają być czynione odpowiednio do znajdującę się ich liczby na Pensyi, podług oznaczonego tu rozliczenia. W razie powiększenia liczby uczennic, może być powiększoną i liczba Guwernantek.
- 5) Nauczyciele języków francuzkiego i niemieckiego, kalligrafii i rysunków zaliczają się podług urzędu do XII, podług munduru do X klasy; inni Nauczyciele podług urzędu i munduru zaliczają się do X klasy. Lekarz podług urzędu i munduru zalicza się do IX, a Sekretarz podług urzędu do XIV, podług munduru zaś do X klasy.

Za zgodność: Dyrektor Departamentu
(podpisano) *P. Gajewski.*

N° 11.

Projekt Ustawy dla Wyższych Naukowych Zakładów Rządowych Żeńskich w Warszawie (*).

(d. 9 (21) Sierpnia 1859 r.)

Cel i skład zakładu.

§ 1.

Dla postawienia rodziców w możności dania swoim córkom, nie odłączając ich od rodziny, należytego wykształcenia, za taką cenę, któraby nie była uciążliwą dla ludzi najmniej zamożnych, urządzi się w Warszawie Szkoła Wyższa Żeńska.

(*) *Uwaga.* Projekt powyższy z decyzji Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego został wprowadzony w wykonanie w Szkole Wyższej Żeńskiej Rządowej w Warszawie w roku 1859, na mocy reskryptu Namiestnika Królestwa z dnia 9 (21) Sierpnia tegoż roku otworzonej.

§ 2.

Высшее Женское Училище состоитъ подъ начальствомъ Попечителя Варшавскаго Учебнаго округа.

§ 3.

При Училищѣ находятся Директоръ, Инспектрисса, Надзирательницы, Учители и Учительницы, Письмоводитель, служительницы и сторожъ.

§ 4.

Директоръ Училища избирается Попечителемъ Учебнаго округа и утверждается въ семъ званіи Министромъ Народнаго Просвѣщенія по соглашенію съ Намѣстникомъ Царства Польскаго.

§ 5.

Инспектрисса, Надзирательницы, Учители, Учительницы и Письмоводитель опредѣляются Попечителемъ округа.

§ 6.

Служительницы и сторожъ опредѣляются Инспектриссою, съ вѣдома Директора Училища.

Управление.

§ 7.

Непосредственное управленіе Училищемъ вѣряется Директору.

§ 8.

Для разсужденія о дѣлахъ, касающихся до преподаванія наукъ, нравственности и успѣховъ ученицъ, снабженія Училища учебными пособиями, приѣма ученицъ, перевода ихъ въ высшіе классы, наградъ и выдачи аттестатовъ по окончаніи курса, находится при Училищѣ Совѣтъ, состоящій подъ предсѣдательствомъ Директора, изъ Инспектриссы и восьми Учителей или Учительницъ, по назначенію Попечителя округа.

§ 9.

При разсужденіи объ успѣхахъ и поведеніи ученицъ, о переводѣ ихъ въ высшіе классы и объ удостоеніи наградъ и выдачи аттестатовъ, должны быть приглашаемы Директоромъ въ засѣданіе Совѣта Училища и тѣ лица учащія, а равно и Надзирательницы, которыя въ составъ Совѣта не входятъ.

§ 2.

Szkoła Wyższa Żeńska zostaje pod zwierzchnictwem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 3.

W Szkole téj pełnią obowiązki: Dyrektor, Przełożona, Dozorczyńie, Nauczyciele i Nauczycielki, Sekretarz, posługaczki i stróż.

§ 4.

Dyrektora Szkoły wybiera Kurator Okręgu Naukowego, a zatwierdza go w tym urzędzie Minister Oświecenia Publicznego, po zniesieniu się z Namiestnikiem Królestwa Polskiego.

§ 5.

Przełożona, Nadzorczyńie, Nauczyciele, Nauczycielki i Sekretarz mianowani są przez Kuratora Okręgu.

§ 6.

Posługaczki i stróż przyjmowani są do służby przez Przełożoną, za wiadomością Dyrektora Szkoły.

Zarząd.

§ 7.

Bezpośredni Zarząd Szkoły porucza się Dyrektorowi.

§ 8.

Do rozstrzygania kwestyj, tyczących się wykładu nauk, moralności i postępu uczennic, zaopatrywania Szkoły w środki naukowe, przyjmowania uczennic, udzielania im promocyj do klass wyższych, nagród i patentów z ukończonego kursu nauk, przeznaczają się Rada, pozostająca pod przewodnictwem Dyrektora i składająca się z Przełożonej i ośmiu Nauczycieli lub Nauczycielek z wyboru Kuratora Okręgu.

§ 9.

Do ocenienia postępów i prowadzenia się uczennic, tudzież dla stanowienia o przejściu ich do klass wyższych i udzielania im nagród, jak również przyznawaniu im patentów, powinny być wzywane przez Dyrektora, na posiedzenia Rady Szkolnej, Nadzorczyńie i te osoby wykładem nauk trudniące się, które w skład pomienionej Rady nie wchodzi.

§ 10.

Въ началѣ каждого мѣсяца бываетъ обыкновенное собраніе Совѣта; въ случаѣ же надобности назначаются Директоромъ чрезвычайныя собранія. Дѣла въ Совѣтѣ рѣшаются по большинству голосовъ, а въ случаѣ равенства голосовъ, разрѣшаются оныя Директоромъ.

Разсужденія и опредѣленія Совѣта вносятся въ журналъ засѣданій оного. Должность Секретаря Совѣта исправляетъ одинъ изъ Учителей, по назначенію Директора.

Приемъ ученицъ.

§ 11.

Къ обученію въ Училищѣ допускаются дѣвицы всѣхъ безъ различія сословій и вѣроисповѣданій, въ возрастѣ отъ 9 до 15 лѣтъ. Онѣ поступаютъ въ тѣ классы, въ которые на приемномъ экзаменѣ окажутся приготовленными. По уважительнымъ причинамъ, могутъ быть принимаемы и 8-лѣтнія дѣвицы, равно старѣе 15-лѣтняго возраста, но сіи послѣднія только въ высшіе классы, для окончанія образованія.

§ 12.

Училище предназначается для 300 ученицъ. Не воспрещается впрочемъ и большее ихъ число, если то дозволить: помѣщеніе, равно средства для открытія параллельныхъ классовъ, изъ коихъ въ каждомъ должно быть не болѣе, какъ отъ 40 до 50 дѣвицъ.

§ 13.

Приемъ ученицъ производится однажды въ годъ съ 20 Іюля (1 Августа) по 3 (15) Августа. Только по уваженію особенныхъ причинъ могутъ быть принимаемы ученицы и въ другое время, не иначе однако, какъ съ разрѣшенія Попечителя округа и если выдержать испытаніе въ пройденной уже части преподаванія.

§ 14.

Оприемѣ дѣвицъ въ Училище обращаются родители или опекуны ихъ къ Директору и представляютъ слѣдующіе документы:

- 1) свидѣтельство о рожденіи и крещеніи дѣвицы;
- 2) лекарское свидѣтельство о привитіи оспы; и

§ 10.

Зwyczajne zebranie Rady odbywa się w początku każdego miesiąca, w razie zaś potrzeby Dyrektor wyznacza posiedzenie nadzwyczajne. Rada rozstrzyga sprawy większością głosów, w przypadku zaś równości głosów decyduje Dyrektor.

Narady i decyzje Rady wprowadzają się do protokołu posiedzeń. Obowiązki Sekretarza Rady pełni jeden z Nauczycieli, podług wyboru Dyrektora.

Przyjmowanie uczennic.

§ 11.

Do korzystania z nauk w Szkole dopuszczaną jest młodzież płci żeńskiej wszystkich bez różnicy stanów i wyznań, w wieku od 9 do 15 lat. Kandydatki przyjmować należy do tych klas, do których podług egzaminu wstępnego okażą się przysposobionemi. W szczególnych wypadkach mogą być przyjmowane i dziewczęta 8-io letnie, jak również starsze nad lat 15-ście, lecz te ostatnie tylko do klas wyższych dla dokonania wychowania.

§ 12.

Szkoła przeznaczona jest dla 300 uczennic. Nie wzbrania się jednak przyjmować większej ich liczby, jeśli na to zezwoli obszerność lokalu i jeżeli będą środki do otworzenia nowych oddziałów klasowych, w których powinno się znajdować nie więcej nad 40 do 50 uczennic.

§ 13.

Przyjmowanie uczennic odbywa się raz w rok od 20 Lipca (1 Sierpnia) do 3 (15) Sierpnia. W szczególnych razach mogą być przyjmowane uczennice i w innym czasie, lecz nie inaczej jak za decyzją Kuratora Okręgu i po zdaniu przez nie egzaminu z odbytej już części wykładu.

§ 14.

Rodzice lub opiekunowie, starający się o przyjęcie swych dzieci lub pupillek do Szkoły, udają się w tym celu do Dyrektora i przedstawiają następujące dowody:

- 1) metrykę (to jest dowód jej urodzenia i chrztu);
- 2) świadectwo Lekarza o szczepionej oспі; i

3) училищное свидетельство о поведении и успехах в науках кандидатки, если она находилась уже в каком-либо учебном заведении.

§ 15.

Пріемный экзаменъ производится въ присутствіи Директора Учителями, состоящими при Училищѣ. Для поступленія въ I-й классъ кандидатки должны уметь читать и писать по польски, знать Катихизисъ и первыя четыре дѣйствія ариѳметическія. Отъ желающихъ поступить въ прочіе классы требуется знаніе тѣхъ предметовъ и въ той степени, какіе необходимы для надлежащаго прохожденія наукъ въ тѣхъ классахъ. При пріемномъ испытаніи могутъ присутствовать родители или опекуны кандидатокъ, просившіе о принятіи дѣтей.

§ 16.

Годовая плата за обученіе полагается въ трехъ низшихъ классахъ по 20, въ остальныхъ же трехъ классахъ по 30 рублей.

Означенное количество платы, въ случаѣ необходимости можетъ быть измѣнено, съ разрѣшенія Попечителя округа по обсужденіи сего предмета въ Совѣтъ Народнаго Просвѣщенія.

§ 17.

Плата вносится пополугодно впередъ: съ 20 Іюля (1 Августа) по 3 (15) Августа, и съ 20 Декабря (1 Января) по 29 Декабря (10 Января), тѣмъ же порядкомъ, какой предписанъ для другихъ училищъ Варшавскаго Учебнаго округа.

§ 18.

Въ случаѣ поступленія дѣвицы въ Училище не въ началѣ полугодія, плата вносится за цѣлое полугодіе.

Если ученица выбудетъ изъ Училища до истеченія полугодія, то деньги внесенныя не возвращаются.

Часть учебная.

§ 19.

Курсъ ученія раздѣляется на шесть классовъ, съ назначеніемъ для каждаго по одному году. Въ нихъ преподаются: Законъ Божій и Священная исторія, русскій языкъ и

3) świadectwo szkolne o prowadzeniu się i postępach w naukach kandydatki, jeżeli taż uczęszczała już do którego z zakładów naukowych.

§ 15.

Examinu wstępnego słuchają pozostający przy Szkole Nauczyciele, w obecności Dyrektora. Aby zostać przyjętą do klasy 1-jej, kandydatka powinna umieć czytać i pisać po polsku, znać katechizm i pierwsze cztery działania arytmetyki. Od życzących sobie wejść do klas następnych wymaga się znajomości przedmiotów w takim stopniu, jaki jest konieczny dla należytego korzystania z wykładu nauk w tych klasach. Przy egzaminie wstępnym mogą się znajdować rodzice lub opiekunowie kandydatek, którzy prosili o ich przyjęcie.

§ 16.

Opłata roczna za nauki oznacza się: do trzech klas niższych na rubli srebrem 20, do trzech zaś klas ostatnich na rubli srebrem 30. Opłata powyższa może być, w razie potrzeby, zmienioną z decyzji Kuratora Okręgu, po rozważeniu tego przedmiotu w Radzie Wychowania Publicznego.

§ 17.

Opłata składa się półrocznie z góry, w terminach od 20 Lipca (1 Sierpnia) do 3 (15) Sierpnia i od 20 Grudnia (1 Stycznia) do 29 Grudnia (10 Stycznia), w tym samym porządku, jaki jest przepisany dla innych szkół Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 18.

Opłatę składać należy za całe półrocze, chociażby uczennica wstępowała do Szkoły nie w samym początku tegoż półrocza.

Część naukowa.

§ 19.

Kurs nauk rozdziela się na sześć klas, z terminem jednorocznym dla każdej klasy. W nich wykładane są: Nauka Religii i historia Święta, literatura i język ruski, litera-

словесность, польскій языкъ и словесность, французскій и нѣмецкій языки, ариѳметика, свѣдѣнія изъ бухгалтеріи и общія понятія объ измѣреніяхъ, свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ и домоводства, географія, исторія, педагогика, гигиѣна, чистописаніе, рисованіе, рукодѣлія и церковное пѣніе.

Отъ обученія одному изъ двухъ новѣйшихъ языковъ, преподаваемыхъ въ Училищѣ, то есть французскаго и нѣмецкаго, ученицы могутъ быть увольняемы, по желанію родителей или опекуновъ.

Танцованію обучаются ученицы за особую плату.

§ 20.

При распредѣленіи учебныхъ предметовъ по классамъ и назначеніи числа уроковъ, Училище руководствуется приложенною къ сему Положенію таблицею, въ которой измѣненія могутъ быть допускаемы только съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія.

§ 21.

Учебные предметы въ Училищѣ преподаются, по утвержденнымъ Министромъ Народнаго Просвѣщенія программамъ, Учителями или Учительницами, при чемъ Училищное начальство старается, чтобы преподаваніе, сколь возможно болѣе поручаемо было симъ послѣднимъ. Для преподаванія въ трехъ низшихъ классахъ, Учительница должна быть снабжена установленнымъ свидѣтельствомъ на званіе низшей Наставницы, въ остальныхъ же классахъ на званіе высшей Наставницы.

§ 22.

Въ Училищѣ должны быть: библіотека, собраніе естественныхъ произведеній и необходимѣйшіе физическіе инструменты.

§ 23.

Ученіе производится ежедневно, кромѣ воскресныхъ, праздничныхъ и табельныхъ дней, равно вакаціоннаго времени, установленнаго и для прочихъ заведеній Варшавскаго Учебнаго округа.

§ 24.

Уроки продолжаются по одному часу; всѣхъ уроковъ въ день полагается: въ 1-мъ классѣ 3 до 4-хъ, во 2-мъ и

тура и языкъ польскій, языки французскіе и нѣмецкіе, арыѳметыка, wiadomości z buchhalteryi i ogólne początki pomiarów, wiadomości z nauk przyrodzonych i gospodarstwa domowego, geografia, historia, pedagogika, hygiena, kalligrafia, rysunki, roboty ręczne i śpiew kościelny.

Uczennice mogą być zwalniane, podług życzenia rodziców lub opiekunów, od nauki jednego z dwóch nowożytnych języków w Szkole wykładanych, to jest francuzkiego lub niemieckiego.

Lekcyje tańca udzielają się uczennicom za osobną dopłatą.

§ 20.

Co do rozkładu przedmiotów naukowych na klasy i co do oznaczenia ilości lekcyj, Szkoła stosuje się do wykazu dołączonego do niniejszej Ustawy, z tém zastrzeżeniem, że zmiany w powyższym wykazie mogą być wprowadzane wyłącznie z decyzji Ministra Oświecenia Publicznego.

§ 21.

Wykład przedmiotów naukowych w Szkole, podług programów zatwierdzonych przez Ministra Oświecenia Publicznego, powierza się Nauczycielom i Nauczycielkom, przy czém władza szkolna stara się, aby wykład powyższy, o ile możności, поручаны był tym ostatnim. Nauczycielka, mająca wykladać w trzech niższych klassach, powinna posiadać patent na Guwernantkę niższego stopnia, mająca zaś wykladać w trzech ostatnich klassach na Guwernantkę wyższego stopnia.

§ 22.

W Szkole znajdować się powinny: biblioteka, zbiór okazów do nauk przyrodzonych i niezbędne fizyczne instrumenta.

§ 23.

Wykład nauk odbywa się codziennie, z wyjątkiem niedziel, świąt uroczystych i dni galowych, jak również czasu wakacyjnego, wyznaczonego i dla innych zakładów naukowych Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 24.

Lekcyje odbywają się godzinami; wszystkich lekcyj dzien-
NAUK.

3-мъ классахъ—отъ 4 до 5-ти, во остальныхъ же классахъ—5.

Между 2 и 3, или 3 и 4 уроками дается ученицамъ полчаса отдыха. Ученицы собираются въ классы къ 9 часамъ утра и расходятся по домамъ по окончаніи положенныхъ въ день уроковъ.

§ 25.

Для исправленія неприлежныхъ и неблагонаправленныхъ ученицъ, употребляются начальствомъ Училища соотвѣтственныя мѣры, установленныя для Женскаго Пансіона въ Варшавѣ, содержимаго отъ Правительства. Если же мѣры сии окажутся бесполезными, то ученица исключается изъ Училища, по опредѣленію Совѣта онаго, съ утвержденія Попечителя округа.

§ 26.

Въ направленіи и ходѣ воспитанія ученицъ, Училище руководствуется Наставленіемъ, даннымъ для Женскаго Пансіона въ Варшавѣ, содержимаго отъ Правительства, поелику это наставленіе соотвѣтствуетъ цѣли учрежденія Училища.

§ 27.

Въ концѣ учебнаго года производятся ученицамъ испытанія: общія, въ первыхъ пяти классахъ, и индивидуальныя, въ шестомъ классѣ.

Попечителю округа предоставляется командировать на сии испытанія Членовъ Совѣта Народнаго Просвѣщенія, или другія лица Учебнаго вѣдомства.

§ 28.

Оцѣнка ученицъ по поведенію, прилежанію, успѣхамъ въ наукахъ и способностямъ, равно удостоеніе ихъ перевода въ высшіе классы, выдачи аттестата, а также наградъ, производятся по даннымъ для Женскаго Пансіона въ Варшавѣ, содержимаго отъ Правительства, правиламъ.

Главными учебными предметами полагаются: Законъ Божій, русскій языкъ и словесность, польскій языкъ и словесность, ариѳметика, географія, исторія, педагогика, гигиена и рукодѣлія.

nie ma być: w klassie 1-jej—od 3-ch do 4-ch, w klassie 2-jej i 3-jej—od 4-ch do 5-ciu, w ostatnichъ zaś klassach—5.

Міędzy lekcyami 2-ą i 3-ą, lub 3-ą i 4-ą daje się uczennicom pół godziny odpoczynku. Uczennice przybywają do klass o 9-tėj godzinie rano i rozchodzą się do domów po ukończeniu назначonych на dzień lekcyj.

§ 25.

W celu poprawy niepilnych i nie sprawujących się należyście uczennic, władza szkolna używa odpowiednichъ środków, przepisanych dla Rządowej Pensyi Żeńskiej w Warszawie. Gdyby zaś środki takowe okazały się bezskutecznymi, to w takim razie uczennica releguje się ze Szkoły za decyzją Rady, zatwierdzoną przez Kuratora Okręgu.

§ 26.

W kierunku i postępie wychowania uczennic, Szkoła stosuje się do instrukcyi, wydanej dla Rządowej Pensyi Żeńskiej w Warszawie, o ile instrukcyja ta odpowiadać będzie celowi założenia wspomnianej Szkoły.

§ 27.

W końcu roku naukowego uczennice składają examina: *ogólne* w pierwszychъ pięciu klassach, i *indywidualne* w klassie szóstej.

Kurator Okręgu ma prawo delegować na takowe examina Członków Rady Wychowania Publicznego lub inne osoby z Wydziału Oświecenia.

§ 28.

Ocenię sprawowania się, pilności, postępu w naukach i zdolności uczennic, jak również przyznanie im przejść do klass wyższych, wydawanie patentów, a także nagród, odbywa się podług przepisów wydanych dla Rządowej Pensyi Żeńskiej w Warszawie.

Głównymi przedmiotami naukowemi są następujące: nauka Religii, literatura i język ruski, literatura i język polski, arytmetyka, geografia, historia, pedagogika, hygiena i roboty ręczne.

§ 29.

Списки удостоиваемых къ выпуску ученицъ, съ точнымъ означеніемъ числа балловъ, полученныхъ по каждому предмету и по поведенію, представляются на усмотрѣніе Попечителя округа.

§ 30.

Ученицы въ одномъ и томъ же классѣ могутъ оставаться не болѣе двухъ лѣтъ.

§ 31.

Ученицы, отличившіяся по наукамъ и по поведенію, награждаются книгами, похвальными листами и медалями. Серебряныхъ медалей въ шестомъ классѣ назначается двѣ. Первая же по выпуску ученица получаетъ золотую медаль. Медали даются съ утвержденья Попечителя Учебнаго округа.

§ 32.

Послѣ испытаній назначается день торжественнаго акта, который производится тѣмъ же порядкомъ, какъ въ другихъ учебныхъ заведеніяхъ округа. Ученицы, кончившія съ успѣхомъ полный курсъ наукъ, получаютъ аттестаты, по прилагаемой формѣ, а оставляющія Училище, до окончанія полного курса, снабжаются свидѣтельствами за подписью Директора и печатью Училища.

Обязанности лицъ, къ Училищу принадлежащихъ.

§ 33.

Директору Училища ввѣряется непосредственное управленіе онымъ. На немъ лежитъ преимущественная обязанность заботиться о благосостояніи Училища во всѣхъ отношеніяхъ. Онъ обязанъ безотлучно находиться въ Училищѣ во все время уроковъ и наблюдаетъ, чтобы науки въ Училищѣ излагались въ предписанномъ порядкѣ и въ опредѣленные для того часы, съ обращеніемъ особеннаго вниманія, чтобы способъ преподаванія соотвѣтствовалъ своему назначенію и чтобы Учители и Учительницы строго придерживались программъ и преподавали по предписаннымъ руководствамъ. Директоръ имѣетъ главный надзоръ за учебными пособиями и вообще за всѣмъ имуществомъ Училища и наблю-

§ 29.

Listy kwalifikujących się do wyjścia uczennic, z dokładnym oznaczeniem stopni otrzymanych przez nie z każdego przedmiotu i ze sprawowania, przedstawiają się do decyzji Kuratora Okręgu.

§ 30.

Uczennica nie może pozostawać dłużej nad dwa lata w jednej i téj saméj klassie.

§ 31.

Uczennice odznaczające się naukami i sprawowaniem otrzymują nagrody w książkach, listach pochwalnych i medalach. Na klasę szóstą wyznaczają się dwa srebrne medale. Najwięcej celująca z kończących Pensję uczennic otrzymuje medal złoty. Medale wydają się z decyzji Kuratora Okręgu Naukowego.

§ 32.

Po examinach wyznacza się dzień aktu uroczystego, który odbywa się tym samym porządkiem, jak i w innych zakładach naukowych Okręgu. Uczennice, które ukończyły z dobrymi stopniami całkowity kurs nauk, otrzymują patenta, podług dołączonego wzoru; występujące zaś ze Szkoły, przed ukończeniem całego kursu nauk, otrzymują świadectwa z pieczęcią Szkoły i podpisem Dyrektora.

Obowiązki osób do składu Szkoły należących.

§ 33.

Bezpośredni Zarząd Szkoły powierza się Dyrektorowi. Obowiązkiem jego jest starać się przedewszystkiem o dobry byt Szkoły pod wszelkimi względami. Obowiązany jest również ciągle znajdować się w Szkole, przez cały ciąg trwania lekcyj, i przestrzegać, aby wykład nauk szkolnych odbywał się w przepisany porządku i w godzinach na to wyznaczonych, ze zwróceniem szczególnej uwagi na to, aby sposób wykładu odpowiadał swojemu przeznaczeniu i aby Nauczyciele i Nauczycielki stosowali się ściśle do programów i prowadzili wykłady podług przepisanych instrukcyj. Dyrektor ma główny nadzór nad środkami naukowemi Szkoły i nad całą jej własnością; przestrzega zarazem porządku w zakładzie pod każ-

даетъ за порядкомъ въ заведеніи во всѣхъ отношеніяхъ. Обязанности Директора въ подробности опредѣляются Училищнымъ Уставомъ.

§ 34.

Директоръ представляетъ Попечителю округа ежегодно отчетъ о состояніи Училища во всѣхъ отношеніяхъ, по примѣру Директоровъ Гимназій.

§ 35.

Въ случаѣ важныхъ и нетерпящихъ отлагательства дѣлъ, Директоръ имѣетъ право увольнять подчиненныя ему лица въ отпускъ на 10 дней. На отсутствіе болѣе продолжительное, онъ испрашиваетъ разрѣшенія Попечителя округа.

§ 36.

Въ случаѣ болѣзни или отсутствія Директора, Попечитель округа назначаетъ по своему усмотрѣнію лицо для исправленія его должности.

§ 37.

Инспектриссѣ ввѣряется, подъ руководствомъ Директора Училища, хозяйственная и нравственно-наблюдательная часть. Она безотлучно находится при ученикахъ во все время пребыванія ихъ въ ономъ, имѣетъ неослабный надзоръ за ихъ нравственностью и поведеніемъ, присутствуетъ въ классахъ во время уроковъ, находится при ученикахъ во время отдохновенія, равно когда онѣ собираются въ Училище и расходятся по домамъ, наблюдаетъ за точнымъ исполненіемъ Надзирательницами своихъ обязанностей, внушаетъ ученицамъ при всѣхъ случаяхъ правила благонравія, благочестія, любовь къ порядку, трудолюбію и опрятности, и вообще старается по возможности дать надлежащее направленіе ихъ воспитанію, согласное съ предназначеніемъ женщины.

Инспектрисса отвѣчаетъ преимущественно за порядокъ въ Училищѣ и исполняетъ приказанія Директора, ведущія къ этой цѣли.

Она заботится о сохраненіи опрятности и чистаго воздуха въ помѣщеніи Училища, и съ этою цѣлью имѣетъ при ономъ квартиру.

Въ ближайшемъ вѣдѣніи Инспектриссы находятся служительницы и сторожъ.

дѣломъ въ школѣ. Обязанности Директора вышесказанные въ Уставѣ школѣ.

§ 34.

Директоръ представляетъ Куратору Округа ежегодно rapport о станіи Школы подъ каждымъ взглядомъ, запатружѣя сѣ въ тѣ мѣстахъ на Директорѣ гимназій.

§ 35.

Въ разѣ важныхъ и нестерпящихъ звѣлки интересовъ, Директоръ ма право увалнять подвѣднхъ своихъ на urlop 10-cio dniowy. Для удзлення urlopu на часъ длузшы, належы Директору wyjednywac decyzję Kuratora Okręgu.

§ 36.

Въ разѣ choroby lub nieobecności Dyrektora, Kurator Okręgu urzadzа zastępstwo podługъ своего uznania.

§ 37.

Przełożonej powierza się, pod zwierzchnim kierunkiemъ Dyrektora Szkoły, częśćъ gospodarcza i przestrzeganie moralności. Znajduje się ona nieodstępnie przy uczennicach, przezъ cały czasъ pobytu ichъ w Szkole, ma nieustanny dozórъ nadъ ichъ sprawowaniem się i postępowaniem, jestъ obecną w klassachъ w czasie lekcyj i pozostaje przy uczennicachъ w czasie odpoczynku (pauzy), jakъ również wtenczas, kiedy one zbierają się w Szkole lub rozechodzą do domów, przestrzega ścisłego wypełniania przezъ Nadzorczyńnię ichъ obowiązkówъ, wpaja w uczennice przy każdymъ zdarzeniu zasady moralności, przyzwoitości, zamięwania porządku, pracy i ochędóstwa, i w ogólności, stara się o ile możności nadać należyty kierunekъ ichъ wychowaniu, odpowiedni przeznaczeniu kobiety.

Przełożona odpowiada bezwarunkowo за porządekъ w Szkole i wypełnia prowadzące do tego celu rozporządzenia Dyrektora.

Do nięj należy doglądać zachowania porządku i czystego powietrza w lokalu szkolnym, i w tymъ celu otrzymuje przy Szkole pomieszkание.

Pod najbliższymъ zarządemъ Przełożonej pozostają służące i stróż.

§ 38.

Должность Инспектриссы, въ случаѣ ея отсутствія или болѣзни поручается Директоромъ одной изъ Надзирательницъ.

§ 39.

Обязанности Учителей и Учительницъ опредѣляются вообще Училищнымъ Уставомъ, а въ подробности эти лица руководствуются Наставленіемъ, даннымъ для Женскаго Пансіона въ Варшавѣ, содержащаго отъ Правительства.

§ 40.

Надзирательницы назначаются въ помощь Инспектриссы для постоянного и непрерывнаго наблюденія за ученицами, пока сіи послѣднія находятся въ Училищѣ. Съ этою цѣлью всѣ Надзирательницы обязаны безотлучно находиться въ Училищѣ во все время пребыванія въ ономъ ученицъ. Онѣ присутствуютъ въ классахъ во время уроковъ, въ случаѣ же болѣзни или отсутствія Учителей или Учительницъ, по назначенію Директора, заступаютъ ихъ мѣсто. Подробныя правила, относительно обращенія съ дѣвцами и наблюденія за ними, предписанныя Гувернанткамъ Женскаго Пансіона въ Варшавѣ, содержащаго отъ Правительства, примѣняются и къ Надзирательницамъ Училища.

§ 41.

Въ Надзирательницы избираются лица благовоспитанныя, образованныя и во всѣхъ отношеніяхъ неукоризненные, имѣющія установленныя свидѣтельства на званіе по крайней мѣрѣ низшихъ Наставницъ.

§ 42.

Обязанности Письмоводителя тѣ же самыя, какъ Письмоводителей Гимназій.

Форма одежды.

§ 43.

Директоръ, Учители и Письмоводитель носятъ установленныя для Варшавскаго Учебнаго округа мундиры. Разряды мундировъ означены въ § 49 сего Положенія.

§ 44.

Ученицы имѣютъ однообразную одежду, которая предписана будетъ Попечителемъ округа.

§ 38.

Въ разѣ неobecности или choroby Przełożonej, Dyrektor porucza pełnienie jej obowiązków jednej z Nadzorczyń.

§ 39.

Obowiązki Nauczycieli i Nauczycielek pomieszczone są w ogólności w Ustawie szkolnej, w szczegółach zaś osoby te stosują się do instrukcyi, wydanej dla Rządowej Pensyi Żeńskiej w Warszawie.

§ 40.

Nadzorczyńie przeznaczają się w pomoc Przełożonej, dla ciągłego i bezustannego dozoru nad uczennicami, dopóki te ostatnie znajdują się w Szkole. W skutek tego Nadzorczyńie obowiązane są nieodstępnie znajdować się w Szkole, przez cały czas pobytu w niej uczennic. Obecne są one w klassach w czasie lekcyj, w razie zaś choroby lub nieobecności Nauczycieli i Nauczycielek, zastępują ich miejsce z dyspozycyi Dyrektora. Przepisy szczegółowe o obchodzeniu się z uczennicami i o dozorze nad nimi, wydane dla Guwernantek Rządowej Pensyi Żeńskiej w Warszawie, stosują się i do Nadzorczyń Szkoły.

§ 41.

Na Nadzorczyńie wybierają się osoby z dobrą wychowaniem, wykształcone i pod każdym względem dobrze reputowane, posiadające świadectwa, przynajmniej na Guwernantki niższego stopnia.

§ 42.

Obowiązki Sekretarza są też same co i Sekretarzy w gimnazjach.

Forma odzienia.

§ 43.

Dyrektor, Nauczyciele i Sekretarz noszą mundury przepisane dla Okręgu Naukowego Warszawskiego. Klasy mundurów są wyszczególnione w § 49-m niniejszej Ustawy.

§ 44.

Uczennice noszą jednakowe odzienie, jakie przepisane będzie przez Kuratora Okręgu.

Содержаніе Училища.

§ 45.

Содержаніе Училища опредѣляется прилагаемымъ у сего штатомъ.

§ 46.

Назначенные по штату расходы покрываются суммою, отпускаемою изъ Казны Царства, въ количествѣ 12,000 рублей серебромъ; собираемая же съ ученицъ плата поступаетъ въ означенную Казну.

Права и преимущества Училища.

§ 47.

Училище имѣетъ печать съ гербомъ Царства Польскаго и надписью; „Высшее Женское Училище въ Варшавѣ, содержащее отъ Правительства.“

§ 48.

Пакеты, письма и посылки, отправляемые за печатью Училища и N^о его Канцеляріи, принимаются на почтѣ на общихъ правилахъ, для прочихъ Казенныхъ Учрежденій установленныхъ.

§ 49.

Директоръ, Учители и Письмоводитель считаются въ Государственной службѣ. Права ихъ по чинопроизводству суть тѣ же, какія предоставлены вообще подобнымъ должностямъ въ Гимназіяхъ. Директоръ полагается по должности и по мундиру въ VI-мъ классѣ; Учители русской и польской словесности, математическихъ наукъ, свѣдѣній изъ естественныхъ наукъ и домоводства, исторіи, педагогики и гігіены, имѣютъ званіе старшихъ Учителей и полагаются по должности и по мундиру въ IX-мъ классѣ; Учителямъ русской и польской грамматики и географіи присвоивается званіе младшихъ Учителей; по должности и по мундиру полагаются они въ X-мъ классѣ. Учители французскаго и нѣмецкаго языковъ, чистописанія и рисованія полагаются по должности въ XII-мъ, а по мундиру въ X-мъ классѣ; Письмоводителю присвоивается по должности XIV-й а по мундиру X-й классъ.

Въ отношеніи пенсій всѣ эти лица пользуются правами, постановленными на сей конецъ въ Царствѣ Польскомъ.

Утрzymanie Szkoły.

§ 45.

Utrzymanie Szkoły oznaczone w dołączonym tu etacie.

§ 46.

Zamieszczone w etacie wydatki pokryte będą z funduszu, assygnowanego przez Skarb Królestwa, w ilości 12,000 rubli srebrem; opłata zaś pobierana od uczennic wpływa do powyższego Skarbu.

Prawa i przywileje Szkoły.

§ 47.

Szkoła używa pieczęci z herbem Królestwa Polskiego i z napisem: „Szkoła Wyższa Rządowa Żeńska w Warszawie.“

§ 48.

Pakiety, listy i posyłki wysyłane pod pieczęcią Szkoły i z Nr. jej Kancellaryi, przyjmują się na pocztę na zasadzie ogólnych przepisów, postanowionych dla innych zakładów rządowych.

§ 49.

Dyrektor, Nauczyciele i Sekretarz zaliczają się do służby rządowej. Prawa ich do otrzymania rang są te same, z jakich korzystają podobne urzęda w gimnazyach. Dyrektorowi nadaje się urząd i mundur klasy VI-jej; Nauczyciele literatury ruskiej i polskiej, nauk matematycznych, wiadomości z nauk przyrodzonych i gospodarstwa domowego, historyi, pedagogiki i higieny mają tytuł starszych Nauczycieli i pozostają z urzędu i z munduru w klasie IX-jej; Nauczycielom grammatyki ruskiej i polskiej i geografii służy tytuł młodszych Nauczycieli i tym nadaje się urząd i mundur klasy X-jej. Nauczyciele języka francuzkiego i niemieckiego, kalligrafii i rysunków liczą się z urzędu do klasy XII-jej, mundur zaś mają klasy X-jej; Sekretarz otrzymuje z tytułu urzędu klasę XIV-tą, mundur zaś nosi klasy X-jej.

Co się tycze pensyi, wszystkie osoby powyższe korzystają z praw w tym celu w Królestwie Polskiem ustanowionych. Pra-

Сими правами пользуются также Инспектрисса, Учительницы и Надзирательницы.

§ 50.

Отличнѣйшія изъ числа ученицъ, окончившихъ полный курсъ наукъ въ Училищѣ и получившихъ о томъ аттестаты, имѣютъ право, не подвергаясь особому испытанію, на званіе Высшихъ Домашнихъ Наставницъ. О выдачѣ имъ свидѣтельствъ на сіе званіе онѣ обязаны ходатайствовать установленнымъ порядкомъ.

Приложение 1-е къ N° 11-му.

РАСПРЕДѢЛЕНІЕ УЧЕБНЫХЪ ПРЕДМЕТОВЪ ПО КЛАССАМЪ.

Учебные предметы	Число уроковъ по классамъ						
	I	II	III	IV	V	VI	
Законъ Божій и Священная исторія	2	2	2	2	2	1	11
Русскій языкъ и словесность . .	3	3	3	3	3	3	18
Польскій языкъ и словесность . .	4	4	3	3	3	2	19
Французскій языкъ	—	3	3	4	4	4	18
Нѣмецкій языкъ	—	3	3	4	4	4	18
Ариметика, свѣдѣнія изъ бухгалтеріи и общія понятія объ измѣреніяхъ	4	3	3	2	1	1	14
Свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ и домоводства	—	—	2	2	4	3	11
Географія	—	2	2	2	2	1	9
Исторія	—	—	2	3	3	3	11
Педагогика	—	—	—	—	—	2	2
Гигіена	—	—	—	—	—	2	2
Чистописаніе	4	3	2	1	—	—	10
Рисованіе	2	2	2	2	2	2	12
Рукодѣлія	3	3	3	2	2	2	15
Церковное пѣніе	—	1	1	1	1	1	5
итого . .	22	29	31	31	31	31	175

Примѣчаніе 1) Ученицы Православнаго и Евангелическихъ испо-

ва те служа również Przełożonej, Nauczycielkom i Nadzorczy-
niom.

§ 50.

Uczennice odznaczające się postępowaniem w naukach, które ukończą całkowity kurs nauk w Szkole i otrzymają odpowiedni patent, mają prawo na stopień wyższej Guwernantki, bez zdawania oddzielnego egzaminu. Uczennice takowe obowiązane są starać się drogą właściwą o otrzymanie świadectw na stopień wymienionej wyższej Guwernantki.

1-y Annex do Nr. 11-go.

ROZKŁAD PRZEDMIOTÓW NAUKOWYCH W KLASACH.

Przedmioty naukowe	Ilość lekcyj w klasach						
	I	II	III	IV	V	VI	
Religia i historia Święta	2	2	2	2	2	1	11
Literatura i język ruski	3	3	3	3	3	3	18
Literatura i język polski	4	4	3	3	3	2	19
Język francuzki	—	3	3	4	4	4	18
Język niemiecki	—	3	3	4	4	4	18
Arytmetyka, wiadomości z buchhalteryi i ogólne pojęcie o pomiarach.	4	3	3	2	1	1	14
Wiadomości z historyi naturalnej i gospodarstwa domowego	—	—	2	2	4	3	11
Geografia	—	2	2	2	2	1	9
Historia	—	—	2	3	3	3	11
Pedagogika	—	—	—	—	—	2	2
Higiena	—	—	—	—	—	2	2
Kalligrafia	4	3	2	1	—	—	10
Rysunki	2	2	2	2	2	2	12
Roboty ręczne	3	3	3	2	2	2	15
Śpiew kościelny	—	1	1	1	1	1	5
Razem . .	22	29	31	31	31	31	175

Uwaga 1) Uczennice wyznania Prawosławnego i Ewangelickiego

вѣданій собираются для обученія Закону Божию въ назначенные для того особые часы. Онѣ раздѣляются на два отдѣленія: низшее, состоящее изъ ученицъ первыхъ трехъ классовъ, и высшее, къ которому принадлежатъ ученицы трехъ высшихъ классовъ. Въ каждомъ отдѣленіи полагается по одному уроку въ недѣлю.

- Примѣчаніе 2)* Однажды въ недѣлю ученицы остаются послѣ классныхъ занятій на 1 часъ для урока Церковнаго пѣнія.
- 3) Для урока танцевъ собираются ученицы, согласно § 19 сего Положенія, однажды въ недѣлю, въ свободное, отъ классныхъ занятій, время.

zbierają się na naukę Religii w osobnych, na to wyznaczonych, godzinach. Uczennice te rozdzielają się na dwa oddziały: niższy, składający się z uczennic trzech pierwszych klas, i wyższy, do którego należą uczennice trzech klas wyższych. Na każdy oddział wyznacza się jedna godzina w tygodniu.

- 3) Stosownie do § 19-go Ustawy niniejszjej, uczennice zbierają się raz na tydzień na lekcye tańca, w czasie wolnym od szkolnych zatrudnień.

Приложение 2-е къ N° 11-му. 2-gi Annex do Nr. 11-go.

(Форма Аттестата.)

АТТЕСТАТЪ.

(Wzór Patentu)

ПАТЕНТ.

ВЫСШЕЕ ЖЕНСКОЕ УЧИЛИЩЕ ВЪ
ВАРШАВѢ, СОДЕРЖИМОЕ ОТЪ ПРА-
ВИТЕЛЬСТВА.

SZKOŁA WYŻSZA ŻEŃSKA RZĄDOWA
W WARSZAWIE.

Предъявительница сего, быв-
шая ученица Высшаго Жен-
скаго Училища въ Варшавѣ,
содержимаго отъ Правитель-
ства (имя, отчество и фами-
лія), изъ,
имѣющая отъ роду . . лѣтъ,
. исповѣданія,
поступила въ Училище (число
и мѣсяць) 18 . . года, и со-
стоя въ ономъ по
18 . . . года, окончила пол-
ный курсъ наукъ. Въ про-
долженіе сего времени поведе-
нія была и въ
преподаваемыхъ предметахъ о-
казала слѣдующіе успѣхи:

(Здѣсь слѣдуетъ исчисленіе
успѣхъ учебныхъ предметовъ, пре-
подаваемыхъ въ Училищѣ.)

Въ увѣреніе чего и данъ ей,
NN, сей Аттестатъ за надле-
жащею подписью и съ прило-
женіемъ печати Училища.

Варшава, Іюня . . дня 18 . . года.

Директоръ

Инспектрисса

(Печать)

Учители и Учительницы.

Okazicielka niniejszego, była
uczennica Szkoły Wyższej Żeń-
skiej Rządowej w Warszawie,
(imię jęj i imię ojca tudzież
nazwisko) stanu
wieku lat . . . religii . . .
zapisana do Szkoły (dzień i
miesiąc) 18 . . roku i po-
zostając w niej do . . . Czer-
wca 18 . . roku, ukończyła
całkowity kurs nauk. Wciągu
tego czasu sprawowała się . .
. i w
przedmiotach naukowych oka-
zała postęp następujący:

(Tu następuje wyliczenie
wszystkich przedmiotów nauko-
wych, w Szkole wykładanych.)

Na dowód czego wydany zo-
staje NN niniejszy patent z
właściwemi podpisami i z wy-
ciśnięciem pieczęci Szkoły.

Приложение 3-е къ N° 11-му.

ШТАТЪ ВЫСШАГО ЖЕНСКАГО УЧИЛИЩА ВЪ ВАРШАВѢ, СО-
ДЕРЖИМАГО ОТЪ ПРАВИТЕЛЬСТВА.

Annex 3-ci do Nr. 11-go.

ETAT WYŻSZEJ ŻEŃSKIEJ SZKOŁY RZĄDOWEJ W WARSZAWIE.

	Число лицъ	Жалованье	
		одному	всѣмъ
		Руб.	Руб.
Директоръ	1	1,050	1,050
Инспектрисса	1	600	600
Надзирательницы	4	200	800
На жалованье Учителямъ и Учительницамъ	—	—	5,700
Письмоводитель	1	360	360
На библиотеку и кабинеты	—	—	200
На совершение духовныхъ требъ, прислугу, канцелярскія потребности, отопленіе и освѣщеніе, наемъ помѣщенія для Училища съ квартирою для Инспектриссы, на квартиру для Директора, награды ученицамъ и другія непредвидимыя потребности.	—	—	3,290
итого	—	—	12,000

- Примѣчаніе 1) Жалованье Учителямъ и Учительницамъ назначается Попечителемъ Учебнаго округа, смотря по ихъ трудамъ.
- 2) Последняя статья штата распределяется ежегодно по усмотрѣнію Попечителя Учебнаго округа.

№ 12.

Объ открытіи пяти Женскихъ Училищъ въ Царствѣ и 4-класснаго Отдѣленія въ г. Варшавѣ, равно о наименованіи Варшавскаго Женскаго Пансіона „Маріинскимъ“.

(3 (15) Мая 1860 года.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго.

Божією Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-й,

ИМПЕРАТОРЪ и САМОДЕРЖЕЦЪ ВСЕРОССИЙСКІЙ, ЦАРЬ ПОЛЬСКІЙ,

и проч., и проч., и проч.

Въ постоянномъ попеченіи о доставленіи юношеству На-

	Личба осіб	Pensya	
		для одного	для всѣхъ
		Rubli	Rubli
Dyrektor	1	1,050	1,050
Przełożona	1	600	600
Nadzorcynie	4	200	800
Na pensye dla Nauczycieli i Nauczycielek.	—	—	5,700
Sekretarz	1	360	360
Na bibliotekę i gabinety.	—	—	200
Na dopełnienie duchownych obrządków, usług, materyały kancelaryjne, opał i światło, najęcie lokalu dla Szkoły, z pomieszkaniem dla Przełożonej, na lokal dla Dyrektora, nagrody dla uczennic i inne nieprzewidziane wydatki	—	—	3,290
Razem	—	—	12,000

- Uwaga 1) Wysokość pensyi dla Nauczycieli i Nauczycielek oznacza Kurator Okręgu Naukowego względnie do ich pracy.
- 2) Rozkład ostatniej pozycyi etatu następuje corocznie podług uznania Kuratora Okręgu Naukowego.

№ 12.

O otwarciu pięciu Szkół Żeńskich w Królestwie i Oddziale 4-klassowego w Warszawie, tudzież o nadaniu Pensyi Żeńskiej Rządowej w Warszawie tytułu „Maryińskiej“.

(d. 3 (15) Maja 1860 r.)

Wypis z protokołu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

z Bożej Łaski

MY, ALEXANDER II-GI,

CESARZ I SAMOWŁADCA WSZECZ ROSSYJ, KRÓL POLSKI,

etc., etc., etc.

W nieustannęj troskliwości o podanie młodzieży Naszego

шего Царства Польскаго средствъ къ умственному и нравственному образованію, Мы обратили также вниманіе и на учрежденіе тамъ женскихъ училищъ.

Въ этихъ видахъ открыты уже въ Варшавѣ, на иждивеніи Правительства, два женскія учебныя заведенія, именно: Женскій Пансіонъ, предназначенный для однихъ только пансіонерокъ, и Высшее Женское Училище, исключительно для приходящихъ дѣвицъ, и состоявшія доселѣ въ совокупномъ заведываніи Намѣстника Нашего въ Царствѣ и Министра Народнаго Просвѣщенія въ Имперіи.

Нынѣ, желая ввести еще новыя учрежденія, въ коихъ дѣти женскаго пола, не разлучаясь отъ родительскаго крова, находили бы достаточныя средства къ достиженію выгодъ и преимуществъ общественнаго обученія и семейнаго воспитанія, Мы, по представленію Намѣстника Нашего въ Царствѣ Польскомъ, повелѣваемъ:

1) въ губернскихъ и другихъ городахъ Царства, а именно: въ Люблинѣ, Радомѣ, Плоцкѣ, Суwalkахъ и Калишѣ, по примѣру существующаго уже въ Варшавѣ заведенія, учредить пять новыхъ женскихъ Училищъ для приходящихъ дѣвицъ;

2) при Варшавскомъ Женскомъ Училищѣ устроить еще четырехъ-классное Отдѣленіе;

3) всѣмъ помянутымъ семи Училищамъ, съ соизволенія Любезнѣйшей Супруги Нашей Государины Императрицы МАРИИ АЛЕКСАНДРОВНЫ, состоять подъ покровительствомъ Ея Императорскаго Величества, въ непосредственномъ заведываніи Намѣстника Нашего въ Царствѣ;

4) Варшавскому Женскому Пансіону именоваться впредь „Маріинскимъ“.

Приведеніе въ исполненіе и дальнѣйшее развитіе настоящаго указа Нашего, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, поручаемъ Намѣстнику въ Царствѣ Польскомъ.

Данъ въ Царскомъ-Селѣ, Мая 3 (15) дня 1860 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ.“

Контрасигнировалъ: Министръ Статсъ-Секретарь О. Тымовскій.

Królestwa Polskiego środków kształcenia się umysłowego i moralnego, zwróciliśmy także uwagę Naszą i na utworzenie tam szkół żeńskich.

W tym zamiarze otwarto już w Warszawie, na koszt Rządu, dwa zakłady naukowe żeńskie, jako to: Pensya Żeńska, jedynie dla samych pensyonarek, i Wyższa Szkoła Żeńska, wyłącznie tylko dla przychodzących panien przeznaczone, dotąd pod spólném zawiadywaniem Namiestnika Naszego Królestwa i Ministra Oświecenia Narodowego w Cesarstwie zostające. Obecnie chcąc utworzyć nowe jeszcze zakłady, w którychby dzieci płci żeńskiej, nie opuszczając rodzicielskiego domu, miały dostateczną sposobność osiągnięcia korzyści i dogodności z publicznej edukacji, obok domowego wychowania, na przedstawienie Namiestnika Naszego w Królestwie Polskiem, rozkazujemy:

1) w gubernialnych i innych miastach Królestwa, a mianowicie w Lublinie, Radomiu, Płocku, Suwalkach i Kaliszu, na sposób istniejącego już w Warszawie zakładu, urządzić pięć nowych szkół żeńskich dla przychodzących panien;

2) przy Warszawskiej Szkole Żeńskiej utworzyć jeszcze oddział z 4-ch klass złożony;

3) wszystkie siedm pomienionych szkół, za przyzwoleniem Najukochańszej Małżonki Naszej CESARZOWEJ MARYI ALEXANDROWNY, zostawać mają pod opieką JEJ CESARSKIEJ MOŚCI i w bezpośredniem zawiadywaniu Namiestnika Naszego w Królestwie;

4) Warszawska Pensya Żeńska odtąd mianować się będzie „Maryińska“.

Wykonanie i dalsze rozwinięcie niniejszego Ukazu Naszego, który w Dzienniku Praw ma być zamieszczony, polecamy Namiestnikowi NASZEMU w Królestwie Polskiem.

Dan w Carskiem Siele, d. 3 (15) Maja 1860 r.

(podpisano) „АЛЕКСАНДРЪ.“

przez CESARZA i KRÓLA,

Minister Sekretarz Stanu (podpisano) J. Tymowski.

N° 13.

Проект Положенія о Высшихъ Женскихъ Училищахъ въ Царствѣ Польскомъ, содержимыхъ отъ Правительства (*).

(11 (23) Іюня 1860 года.)

Цѣль учрежденія, составъ и управленіе.

§ 1.

Для доставленія родителямъ возможности, не отлучая дочерей своихъ отъ семейства, давать имъ надлежащее образованіе за такую плату, которая не была бы стѣснительна для людей самаго умѣреннаго состоянія, учреждаются Высшія Женскія Училища для приходящихъ дѣвицъ въ Варшавѣ, съ четырехкласснымъ Отдѣленіемъ онаго, въ Люблинѣ, въ Радомѣ, въ Плоцкѣ, въ Сувалкахъ и въ Калишѣ.

§ 2.

Высшія Женскія Училища состоятъ подъ покровительствомъ Государыни Императрицы МАРИИ АЛЕКСАНДРОВНЫ.

§ 3.

Главное управленіе сими заведеніями ввѣряется Намѣстнику въ Царствѣ Польскомъ, а ближайшее заведываніе оными—Попечителю Варшавскаго Учебнаго округа, который по истеченіи каждаго учебнаго года, представляетъ Намѣстнику подробный отчетъ о состояніи Училищъ во всѣхъ отношеніяхъ, а Намѣстникъ представляетъ таковой же годовой отчетъ Государынѣ Императрицѣ. О Высочайшихъ наградахъ отличающимся усердною и полезною службою лицамъ, при сихъ Училищахъ состоящимъ, равно какъ и о всѣхъ важнѣйшихъ произшествіяхъ по этимъ заведеніямъ, Намѣстникъ входитъ съ представленіемъ къ Ея Императорскому Величеству.

§ 4.

При каждомъ Училищѣ состоитъ Директоръ, Главная Над-

(*) *Примѣчаніе.* Намѣстникъ въ Царствѣ, предписаніемъ отъ 11 (23) Іюня 1860 года, поручилъ Попечителю Варшавскаго Учебнаго округа, открыть въ Царствѣ, на изложенныхъ въ настоящемъ проектѣ основаніяхъ, пять Женскихъ Училищъ и одно четырехклассное Отдѣленіе въ Варшавѣ.

N° 13.

Projekt Ustawy dla Szkół Wyższych Żeńskich Rządowych w Królestwie Polskiem (*).

(d. 11 (23) Czerwca 1860 r.)

Cel ustanowienia, skład i zarząd.

§ 1.

Dla podania rodzicom możności należytego ukształcenia swoich córek, nie rozłączając ich z domem rodzicielskim, za taką opłatą, która nie byłaby uciążliwą dla osób stanu mniej zamożnego, ustanawiają się Szkoły Wyższe Żeńskie dla uczennic przychodnich, w Warszawie, z Oddziałem czteroklassowym téjże Szkoły, w Lublinie, Radomiu, Płocku, Suwałkach i Kaliszu.

§ 2.

Szkoły Wyższe Żeńskie zostają pod opieką NAJJAŚNIEJSZÉJ CESARZOWÉJ MARYI ALEXANDROWNY.

§ 3.

Główny zarząd temi Szkołami porucza się Namiestnikowi w Królestwie Polskiem, bliższy zaś—Kuratorowi Okręgu Naukowego, Warszawskiego, który, po upływie każdego roku szkolnego, przedstawia Namiestnikowi szczegółowe zdanie sprawy o stanie Szkół pod każdym względem, a Namiestnik przedstawia podobne sprawozdanie roczne NAJJAŚNIEJSZÉJ PANI.

Co do nagród osób zostających przy tych Szkołach, odznaczających się gorliwą i pożyteczną służbą, tudzież we wszystkich ważniejszych wypadkach, odnoszących się do Szkół pomienionych, Namiestnik czyni przedstawienie do NAJJAŚNIEJSZÉJ PANI.

§ 4.

Przy każdej Szkole znajduje się: Dyrektor, Nadzorczytni,

(*) *Uwaga.* Na zasadach, w niniejszym projekcie wskazanych, Namiestnik Królestwa, reskryptem swym z dnia 11 (23) Czerwca 1860 r. polecił Kuratorowi Okręgu Naukowego Warszawskiego otworzyć pięć Szkół Żeńskich w Królestwie i Oddział 4-ro klassowy w Warszawie.

зирательница, Надзирательницы, Учители и Учительницы, служитель, служительницы и сторожъ.

§ 5.

При четырехклассномъ Отдѣленіи въ Варшавѣ, состоящемъ въ непосредственномъ вѣдѣніи Директора Варшавскаго Женскаго Училища, полагаются: Главная Надзирательница, Надзирательницы, Учители и Учительницы, служитель, служительницы и сторожъ.

§ 6.

Директоръ Училища и Главная Надзирательница избираются Попечителемъ Варшавскаго Учебнаго округа и утверждаются Намѣстникомъ въ Царствѣ Польскомъ.

§ 7.

Надзирательницы, Учители и Учительницы опредѣляются Попечителемъ Варшавскаго Учебнаго округа.

§ 8.

Служителя избираетъ и опредѣляетъ Директоръ, служительницы же и сторожъ опредѣляются Главною Надзирательницею.

§ 9.

Для разсужденія о дѣлахъ, относящихся до преподаванія наукъ, нравственности и успѣховъ ученицъ, снабженія Училища учебными пособиями, приѣма ученицъ, перевода ихъ въ высшіе классы, наградъ и выдачи аттестатовъ, по окончаніи курса, находится при Училищѣ Совѣтъ, состоящій, подъ предсѣдательствомъ Директора, изъ Главной Надзирательницы и восьми Учителей или Учительницъ, по назначенію Попечителя Варшавскаго Учебнаго округа.

§ 10.

При разсужденіи объ успѣхахъ и поведеніи ученицъ, о переводѣ ихъ въ высшіе классы и объ удостоеніи наградъ и выдачи аттестатовъ должны быть приглашаемы Директоромъ въ засѣданіе Совѣта Училища и тѣ лица учащія, а равно и Надзирательницы, которыя въ составъ Совѣта не входятъ.

§ 11.

Въ началѣ каждаго мѣсяца бываетъ обыкновенное собраніе Совѣта, въ случаѣ же надобности назначаются Ди-

Dozorcynie, Nauczyciele i Nauczycielki, posługacz, służące i stróż.

§ 5.

Przy Oddziale czteroklassowym w Warszawie, zostającym pod bezpośrednim zarządem Dyrektora Warszawskiej Szkoły Żeńskiej, znajdują się: Nadzorcynie, Dozorcynie, Nauczyciele, Nauczycielki, posługacz, służące i stróż.

§ 6.

Dyrektora Szkoły i Nadzorcynię wybiera Kurator Okręgu Naukowego Warszawskiego, a zatwierdza Namiestnik w Królestwie Polskiem.

§ 7.

Dozorcynie, Nauczycieli i Nauczycielki mianuje Kurator Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 8.

Posługacza wybiera i przeznacza Dyrektor, zaś służące i stróża przeznacza Nadzorcyni.

§ 9.

Dla naradzania się w przedmiotach, odnoszących się do wykładu nauk, moralności i postępu uczennic, zaopatrzenia Szkoły w pomoce naukowe, przyjmowania uczennic, promowania ich do klass wyższych, przyznawania im nagród i wydawania patentów kończącym kurs nauk, ustanawia się przy Szkole Rada, która pod prezydencyą Dyrektora składa się z Nadzorcyni i ośmiu Nauczycieli lub Nauczycielek, wyznaczonych przez Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 10.

Przy rozpoznawaniu postępu w naukach i sprawowania się uczennic, przy przyznawaniu im promocyj do klass wyższych i nagród, oraz patentów, Dyrektor wzywa na posiedzenia Rady Szkoły i te z osób wykładających, tudzież Dozorcynie, które do składu Rady nie należą.

§ 11.

W początku każdego miesiąca odbywa się zwyczajne posiedzenie Rady, w razie zaś potrzeby Dyrektor wyznacza nad-

ректоромъ чрезвычайныя собранія. Дѣла въ Совѣтѣ рѣшаются по большинству голосовъ, а въ случаѣ равенства голосовъ, разрѣшаются оныя Директоромъ. Разсужденія и опредѣленія Совѣта вносятся въ журналъ засѣданій оного. Должность Секретаря Совѣта исправляетъ одинъ изъ Учителей по назначенію Директора.

Пріемъ ученицъ.

§ 12.

Къ обученію въ Училище допускаются дѣвицы всѣхъ безъ различія сословій и вѣроисповѣданій, въ возрастѣ отъ 9-ти до 15-ти лѣтъ. Онѣ поступаютъ въ тѣ классы, въ которые на пріемномъ экзаменѣ окажутся приготовленными. По уважительнымъ причинамъ могутъ быть принимаемы и 8-лѣтнія дѣвицы, равно старѣе 15-лѣтняго возраста, но сіи послѣднія только въ высшіе классы, для окончанія образованія.

§ 13.

Училище предназначается для 300 ученицъ. Не воспрещается, впрочемъ, и большее ихъ число, если то дозволитъ: помѣщеніе, равно средства для открытія параллельныхъ классовъ, изъ коихъ въ каждомъ должно быть не болѣе, какъ отъ 40 до 50 дѣвицъ.

§ 14.

Пріемъ ученицъ производится однажды въ годъ съ 20 Іюля (1 Августа) по 3 (15) Августа. Только по уваженію особенныхъ причинъ могутъ быть принимаемы ученицы и въ другое время, не иначе однако, какъ съ разрѣшенія Попечителя округа и если выдержатъ испытаніе въ пройденной уже части преподаванія.

§ 15.

О пріемѣ дѣвицъ въ Училище обращаются родители или опекуны ихъ къ Директору который прошенія ихъ и документы кандидатокъ вноситъ въ Совѣтъ для разсмотрѣнія. Къ прошеніямъ должны быть приложены слѣдующіе документы:

- 1) свидѣтельство о рожденіи и крещеніи дѣвицы;
- 2) лекарское свидѣтельство о привитіи оспы; и
- 3) Училищное свидѣтельство о поведеніи и успѣхахъ въ

звычайные posiedzenia. Wszelkie przedmioty narad decydowane są w Radzie większością głosów, w razie zaś równości głosów rozstrzyga Dyrektor. Dyskusye i postanowienia Rady zapisują się do protokołu posiedzeń. Obowiązek Sekretarza Rady pełni jeden z Nauczycieli, wyznaczony przez Dyrektora.

Przyjmowanie uczennic.

§ 12.

Do Szkoły przyjmują się panienki każdego stanu i wyznania, mające wieku od lat 9 do 15. Przyjmują się one do tej klasy, do której na egzaminie wstępnym okazały się usposobione. Z przyczyn zasługujących na uwagę mogą być przyjmowane i ośmioletnie panienki, jak również starsze nad lat piętnaście, lecz te ostatnie tylko do klass wyższych, dla ukończenia edukacyi.

§ 13.

Liczba uczennic w Szkole oznacza się 300. Wszakże może być przyjmowaną i większa ich liczba, jeżeli na to dozwoli lokal i będą środki do urządzenia oddziałów w klassach, z których każda nie może mieć więcej nad czterdzieści do pięćdziesięciu uczennic.

§ 14.

Przyjmowanie uczennic odbywa się raz do roku, od 20 Lipca (1 Sierpnia) do 3 (15) Sierpnia. Z uwagi tylko na szczególne powody, mogą być przyjmowane uczennice i w innym czasie, nie inaczej jednak jak z decyzji Kuratora Okręgu, i jeżeli złożą egzamen z części nauk już wyłożonej.

§ 15.

O przyjęcie panien do Szkoły rodzice lub opiekunowie zgłaszają się do Dyrektora, który prośby ich i dowody wnosi na posiedzenie Rady do rozpoznania. Do prośb winny być dołączone dowody następujące:

- 1) metryka urodzenia kandydatki;
- 2) świadectwo lekarskie o odbyciu ospy; i
- 3) świadectwo szkolne o sprawowaniu się i postępie

науках кандидатки, если она находилась уже въ какомъ либо учебномъ заведеніи.

§ 16.

Приемный экзаменъ производится, въ присутствіи Директора, Учителями, состоящими при Училищѣ. Для поступленія въ 1-й классъ кандидатки должны умѣть читать и писать по польски, знать молитвы и первыя четыре дѣйствія ариметическія. Отъ желающихъ поступить въ прочіе классы требуется знаніе тѣхъ предметовъ и въ той степени, какіе необходимы для надлежащаго прохожденія наукъ въ тѣхъ классахъ. При приемномъ испытаніи могутъ присутствовать родители или опекуны кандидатокъ, просившіе о принятіи дѣтей.

§ 17.

Годовая плата за обученіе полагается: въ Варшавѣ въ 3-хъ низшихъ классахъ по 20, въ 3-хъ высшихъ классахъ по 30 рублей сер.; въ губерніяхъ же, въ 3-хъ низшихъ классахъ по 15, а въ 3-хъ высшихъ классахъ по 25 руб. сер. Означенное количество платы, въ случаѣ необходимости, можетъ быть измѣнено, не иначе, какъ съ разрѣшенія Намѣстника Царства Польскаго.

§ 18.

Плата вносится пополугодно впередъ, съ 20 Іюля (1 Августа) по 3 (15) Августа и съ 20 Декабря (1 Января) по 29 Декабря (10 Января), тѣмъ же порядкомъ, какой предписанъ для другихъ училищъ Варшавскаго Учебнаго округа.

§ 19.

Въ случаѣ поступленія дѣвицы въ Училище, не въ началѣ полугодія, плата вносится за цѣлое полугодіе. Если ученица выбудетъ изъ Училища до истеченія полугодія, то деньги внесенныя не возвращаются.

Часть учебная.

§ 20.

Курсъ ученія раздѣляется на шесть классовъ, съ назначеніемъ для каждаго по одному году. Въ нихъ преподаются: Законъ Божій и Священная исторія, русскій языкъ и словесность, польскій языкъ и словесность, французскій и нѣ-

въ наукахъ кандидатки, jeżeli już była w jakim zakładzie naukowym.

§ 16.

Egzamin wstępny odbywa się pod przewodnictwem Dyrektora przez Nauczycieli Szkoły. Kandydatki do klasy 1-jej powinny umieć pisać, czytać i pisać po polsku i pierwsze cztery działania arytmetyczne. Od kandydatek do innych klas wymaga się znajomość właściwych przedmiotów, w takim zakresie, jaki jest niezbędny do należytego słuchania nauk w tychże klasach.

Przy egzaminie wstępnym mogą być obecni rodzice lub opiekunowie, którzy prosby o przyjęcie kandydatek podali.

§ 17.

Opłata roczna za naukę oznacza się w Warszawie w trzech klasach niższych po rs. 20, w trzech klasach wyższych po rs. 30. Na prowincyi zaś w trzech klasach niższych po rs. 15, a w trzech wyższych po rs. 25. Wysokość powyższej opłaty w razie potrzeby może być zmieniona, nie inaczej jak z decyzji Namiestnika w Królestwie Polskiem.

§ 18.

Opłata uiszcza się w dwóch ratach półrocznych z góry, w terminie od 20 Lipca (1 Sierpnia) do 3 (15) Sierpnia i od 20 Grudnia (1 Stycznia) do 29 Grudnia (10 Stycznia), w sposobie przepisany dla innych szkół Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 19.

W razie przyjęcia uczennicy do Szkoły nie w początku półrocza, opłata wnosi się za całe półrocze. Jeżeli uczennica opuści Szkołę przed upływem półrocza, to opłata uiszczona nie zwraca się.

Część naukowa.

§ 20.

Kurs nauk w Szkole dzieli się na sześć klas, w każdej zaś klasie trwa rok jeden. W Szkole wykładają się: nauka Religii i historia Święta, język rosyjski i literatura, język polski i literatura, języki francuzki i niemiecki, arytmetyka,

мецкій языкъ, ариметика, свѣдѣнія изъ бухгалтеріи и общія понятія объ измѣреніяхъ, свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ и домоводства, географія, исторія, педагогика, гигиена, чистописаніе, рисованіе, рукодѣлія и церковное пѣніе. Отъ обученія одному изъ двухъ новѣйшихъ языковъ, преподаваемыхъ въ Училищѣ, т. е. французскаго или нѣмецкаго, ученицы могутъ быть увольняемы, по желанію родителей или опекуновъ. Танцованію обучаются ученицы за особую плату.

§ 21.

При распредѣленіи учебныхъ предметовъ по классамъ и назначеніи числа уроковъ, Училище руководствуется приложенною къ сему Положенію таблицею, въ которой измѣненія могутъ быть допускаемы только съ разрѣшенія Намѣстника въ Царствѣ Польскомъ.

§ 22.

Учебные предметы въ Училищѣ преподаются, по утвержденнымъ Намѣстникомъ въ Царствѣ Польскомъ программамъ, Учителями или Учительницами, при чемъ Училищное начальство старается, чтобы преподаваніе, сколь возможно, болѣе поручаемо было симъ послѣднимъ. Для преподаванія въ трехъ низшихъ классахъ, Учительница должна быть снабжена установленнымъ свидѣтельствомъ на званіе низшей Наставницы, въ остальныхъ же классахъ, на званіе высшей Наставницы.

§ 23.

Въ Училищѣ должны быть: бібліотека, собраніе естественныхъ произведеній и необходимѣйшіе физическіе инструменты.

§ 24.

Ученіе производится ежедневно, кромѣ воскресныхъ, праздничныхъ и табельныхъ дней, равно вакаціоннаго времени, установленнаго и для прочихъ заведеній Варшавскаго Учебнаго округа.

§ 25.

Уроки продолжаются по одному часу; всѣхъ уроковъ въ день полагается: въ 1-мъ классѣ отъ 3-хъ до 4-хъ; во 2-мъ классѣ отъ 4-хъ до 5-ти; въ остальныхъ же классахъ 5. Между 2-мъ и 3-мъ или 3-мъ и 4-мъ уроками дается ученицамъ полчаса отдыха. Ученицы собираются въ классы къ

вѣдомости з buchhalteryi i ogólne pojęcia o pomiarach, wiadomości z nauk przyrodzonych i gospodarstwa domowego, jeografia, historia, pedagogika, higiena, kalligrafia, rysunki, roboty ręczne i śpiew kościelny. Na żądanie rodziców lub opiekunów uczennice mogą być zwolnione od uczenia się jednego z dwóch nowszych języków, w Szkole wykładanych, to jest francuzkiego lub niemieckiego.

Tańca uczą się uczennice za osobną opłatą.

§ 21.

Przy rozdziale przedmiotów naukowych na klasy i oznaczeniu liczby lekcyj, Szkoła stosuje się do planu przy niniejszej Ustawie załączonego, w którym mogą być wprowadzone zmiany nie inaczej, jak z decyzji Namiestnika w Królestwie Polskiem.

§ 22.

Nauki wykładają się w Szkole przez Nauczycieli lub Nauczycielki, podług programatów zatwierdzonych przez Namiestnika w Królestwie Polskiem, przy czem Władza Szkolna starać się będzie, ażeby wykład nauk o ile możności poruczany był Nauczycielkom. Dla wykładu nauk w trzech niższych klassach Nauczycielka powinna posiadać stosowne świadectwo na stopień Guwernantki niższej, w innych zaś klassach, Guwernantki wyższej.

§ 23.

W Szkole winny być: biblioteka, zbiory do historyi naturalnej i potrzebniejsze instrumenta fizyczne.

§ 24.

Lekcyje w Szkole odbywają się codziennie oprócz dni niedzielnych, świątecznych i galowych, tudzież wakacyj, ustanowionych i dla innych zakładów Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 25.

Każda lekcyja trwa godzinę; wszystkich lekcyj przeznaczają się dziennie: w klassie 1-jej od 3 do 4-ch; w klassie 2-jej od 4-ch do 5-ciu; w innych klassach 5. Między lekcyą 2 i 3-cią, lub 3 i 4-tą, przeznaczają się uczennicom pół godziny na wypoczynek.

Uczennice przychodzą do Szkoły o godzinie 9-tėj rano,

9-ти часамъ утра и расходятся по домамъ по окончаніи положенныхъ въ день уроковъ.

§ 26.

Для исправленія неприлежныхъ и неблагонаправныхъ ученицъ употребляются начальствомъ Училища соотвѣтственныя мѣры, указанныя въ Наставленіи, о коемъ упомянуто въ § 53 сего Положенія. Если же мѣры сіи окажутся бесполезными, то ученица исключается изъ Училища, по опредѣленію Совѣта, съ утвержденія Попечителя округа.

§ 27.

Въ направленіи и ходѣ воспитанія ученицъ Училища руководствуются особымъ Наставленіемъ, о коемъ упомянуто въ § 53 сего Положенія.

§ 28.

Въ концѣ учебнаго года производятся ученицамъ испытанія: общія, въ 3-хъ низшихъ, и индивидуальныя, въ трехъ высшихъ классахъ, въ присутствіи начальства Училища. Попечителю округа предоставляется командировать на сіи испытанія Членовъ Совѣта Народнаго Просвѣщенія или другихъ лицъ Учебнаго вѣдомства.

§ 29.

При оцѣнкѣ ученицъ по поведенію, прилежанію, успѣхамъ въ наукахъ и способностямъ, равно при удостоеніи ихъ перевода въ высшіе классы, выдачи аттестатовъ, а также награды, начальство Училища руководствуется правилами, изданными для училищъ Варшавскаго Учебнаго округа, равно какъ указаніями, помѣщенными въ семъ отношеніи въ Наставленіи, о коемъ упомянуто въ § 53 сего Положенія.

§ 30.

Списки удостоиваемыхъ къ выпуску ученицъ, съ точнымъ означеніемъ числа балловъ, полученныхъ по каждому предмету и по поведенію, представляются на усмотрѣніе Попечителя округа.

§ 31.

Ученицы въ одномъ и томъ же классѣ могутъ оставаться не болѣе двухъ лѣтъ.

§ 32.

Ученицы, отличавшіяся по наукамъ и по поведенію, на-

wychodzą zaś do domu po ukończeniu ustanowionych na każdy dzień lekcyj.

§ 26.

Dla poprawy niepilnych i nieprzyzwoitego sprawowania się uczennic, Zwierzchność Szkoły przedsięwzięcie stosowne środki przepisane instrukcją, o której wzmianka w § 53-m niniejszej Ustawy. Jeżeli zaś środki te okażą się bezskutecznymi, w takim razie uczennica wydalona zostaje ze Szkoły, za postanowieniem Rady téjże Szkoły i decyzją Kuratora Okręgu.

§ 27.

Co do kierunku i postępowania w prowadzeniu uczennic, Zwierzchność Szkolna stosuje się do instrukcji, o której wzmianka w § 53-m niniejszej Ustawy.

§ 28.

W końcu roku szkolnego odbywają się egzamina uczennic: ogólne, w trzech niższych, i indywidualne, w trzech wyższych klassach, w obecności Zwierzchności Szkoły. Kurator Okręgu wyznacza na te egzamina Członków Rady Wychowania Publicznego lub inne osoby Władzy Naukowej.

§ 29.

Przy ocenianiu sprawowania się, pilności, postępu w naukach i zdolności uczennic, oraz przy przyznawaniu im promocyj do klass wyższych, patentów, jak niemniej nagród, Zwierzchność Szkoły stosuje się do przepisów wydanych dla szkół Okręgu Naukowego Warszawskiego, tudzież do wskazań w tym względzie zawartych w instrukcji, o której mowa w § 53-m niniejszej Ustawy.

§ 30.

Lista uczennic, które uznane zostały za kwalifikujące się do otrzymania patentów, przedstawia się, wraz z dokładnem oznaczeniem stopni otrzymanych z każdego przedmiotu i ze sprawowania się, do uznania Kuratora Okręgu.

§ 31.

Uczennice w jednej i téj saméj klassie nie mogą pozostawać dłużej nad lat 2.

§ 32.

Uczennice, odznaczające się pod względem postępu w naukach.

граждаются книгами, похвальными листами и медалями. Серебряных медалей въ шестомъ классѣ назначается двѣ. Медали даются съ утверждения Попечителя Учебнаго округа.

§ 33.

Послѣ испытаній назначается день торжественнаго акта, который производится тѣмъ же порядкомъ, какъ въ другихъ учебныхъ заведеніяхъ округа. Ученицы, кончившія съ успѣхомъ полный курсъ наукъ, получаютъ аттестаты, по прилагаемой формѣ, а оставляющія Училище, до окончанія полнаго курса, снабжаются свидѣтельствами, за подписью Директора и печатью Училища.

Обязанности лицъ, къ Училищу принадлежащихъ.

§ 34.

Директору Училища ввѣряется непосредственное управление онымъ. На немъ лежитъ преимущественно обязанность заботиться о благосостояніи Училища во всѣхъ отношеніяхъ. Онъ обязанъ безотлучно находиться въ Училищѣ во все время уроковъ и наблюдаетъ, чтобы науки въ Училищѣ излагались въ опредѣленномъ порядкѣ, съ обращеніемъ особеннаго вниманія, чтобы способъ преподаванія соотвѣтствовалъ своему назначенію и чтобы Учители и Учительницы строго придерживались программъ и преподавали по предписаннымъ руководствамъ. Директоръ имѣетъ главный надзоръ за учебными пособиями и вообще за всею имущественною Училища и наблюдаетъ за порядкомъ въ заведеніи во всѣхъ отношеніяхъ. Обязанности Директора въ подробности опредѣляются Училищнымъ Уставомъ Варшавскаго Учебнаго округа.

§ 35.

Директоръ представляетъ по окончаніи учебнаго года Попечителю Варшавскаго Учебнаго округа отчетъ о состояніи Училища во всѣхъ отношеніяхъ.

§ 36.

Въ случаѣ важныхъ и нетерпящихъ отлагательства дѣлъ, Директоръ имѣетъ право увольнять состоящихъ при Училищѣ лицъ въ отпускъ на 10 дней. На отсутствіе болѣе

ках и справованія, получаютъ награды въ книжкахъ, листахъ похвальныхъ и медалахъ. Медали серебряныхъ въ классѣ 6-ѣй предназначаея 2. Медале udzielają się za decyzją Kuratora Okręgu Naukowego.

§ 33.

Po ukończonych egzaminach oznacza się dzień aktu uroczystego, który odbywa się w takim porządku, jak i w innych zakładach naukowych Okręgu. Uczennice, kończące z korzyścią całkowity kurs nauk w Szkole, otrzymują patenta, według załączającego się wzoru; opuszczające zaś Szkołę, przed ukończeniem całkowitego kursu nauk, otrzymują świadectwa, z podpisem Dyrektora i pieczęcią Szkoły.

Obowiązki osób do składu Szkoły należących.

§ 34.

Dyrektorowi Szkoły powierza się bezpośredni jej zarząd. Szczególnym obowiązkiem jego jest starać się o dobry pod każdym względem stan Szkoły. Winien on ciągle znajdować się w Szkole przez czas trwania lekcji, i czuwać, aby nauki w Szkole wykładane były podług przepisane go porządku, zwracając szczególniejszą uwagę, aby sposób wykładu odpowiadał zamierzonemu celowi, i aby Nauczyciele i Nauczycielki ściśle trzymali się programatów i wykładali nauki podług dzieł przepisanych. Dyrektora główny nadzór nad pomocami naukowemi i w ogóle nad całą własnością Szkoły i przestrzega porządku w zakładzie pod każdym względem. Obowiązki Dyrektora określone są w szczególności w Ustawie dla szkół Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 35.

Z końcem roku szkolnego Dyrektor przedstawia Kuratorowi Okręgu Naukowego Warszawskiego zdanie sprawy o stanie Szkoły pod każdym względem.

§ 36.

Dla ważnych niecierpiących zwłoki interesów, Dyrektor ma prawo udzielać osobom, do składu Szkoły należącym, urlop

продолжительное онъ испрашиваетъ разрѣшенія Попечителя округа.

§ 37.

Въ случаѣ болѣзни или отсутствія Директора, Попечитель округа назначаетъ, по своему усмотрѣнiю, лицо, для исправленія его должности.

§ 38.

Главной Надзирательницѣ ввѣряется, подъ руководствомъ Директора Училища, хозяйственная и нравственно-наблюдательная часть. Она безотлучно находится при ученикахъ, во все время пребыванія ихъ въ Училищѣ, имѣетъ неослабный надзоръ за ихъ нравственностію и поведеніемъ, присутствуетъ въ классахъ во время уроковъ, находится при ученикахъ во время отдохновенія, равно когда онѣ собираются въ Училище и расходятся по домамъ, наблюдаетъ за точнымъ исполненіемъ Надзирательницами своихъ обязанностей, за акуратностію Учителей и Учительницъ и приличнымъ обращеніемъ ихъ съ учениками, внушаетъ ученикамъ при всѣхъ случаяхъ правила благонравія, благочестія, любовь къ порядку, трудолюбію и опрятности, и вообще старается по возможности дать надлежащее направленіе ихъ воспитанію, согласное съ предназначеніемъ женщины. Она отвѣчаетъ преимущественно за порядокъ въ Училищѣ и исполняетъ приказанія Директора, ведущія къ оной цѣли, заботится о сохраненіи опрятности и чистаго воздуха въ помѣщеніи Училища и съ этою цѣлью имѣетъ при ономъ квартиру. Въ ближайшемъ вѣдѣніи Главной Надзирательницы находятся служительницы и сторожъ.

§ 39.

Должность Главной Надзирательницы, въ случаѣ ея отсутствія или болѣзни, поручается Директоромъ одной изъ Надзирательницъ.

§ 40.

Обязанности Учителей и Учительницъ опредѣляются вообще Училищнымъ Уставомъ, а въ подробности эти лица руководствуются Наставленіемъ, о коемъ упомянуто въ § 53-мъ сего Положенія.

§ 41.

Надзирательницы назначаются въ помощь Главной Над-

на дни 10; на czas zaś dłuższy uprasza o decyzję Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 37.

W razie słabości lub nieobecności Dyrektora, Kurator, według swego uznania, porucza jego obowiązki innéj osobie.

§ 38.

Nadzorczytni Szkoły porucza się, pod przewodnictwem Dyrektora, część ekonomiczna i wychowawczo-nadzorcza. Obowiązkiem jęj jest znajdować się ciągle z uczennicami przez czas pobytu ich w Szkole, mieć troskliwy nadzór nad ich moralnością i sprawowaniem się, być obecną w klassach w czasie lekcyj, znajdować się przy uczennicach w czasie wypoczynku, udzielić przy zbieraniu się ich do Szkoły i rozejściu do domu, czuwać nad ściśłem wykonywaniem poruczonych Dozorczytniom obowiązków, nad akuracnością Nauczycieli i Nauczycielek, oraz przyzwoitęm obchodzeniem się ich z uczennicami, przy każdej sposobności wpajać w nie zasady moralności, bogobojności, zamiłowania porządku, pracowitości i oszczędstwa, i w ogóle ile możności dawać należyty kierunek ich wychowaniu odpowiednio przeznaczeniu kobiety. Nadzorczytni odpowiedzialną jest szczególnie za porządek w Szkole i wypełnia zmierzające ku temu polecenia Dyrektora; ma staranie o utrzymaniu czystości i zdrowego powietrza w lokalu Szkoły i dla tego ma w Szkole mieszkanie. Pod bliższym kierunkiem jęj zostają służące i stróż.

§ 39.

Obowiązki Nadzorczytni, w razie jęj nieobecności lub słabości, Dyrektor porucza jednęj z Dozorczyń.

§ 40.

Obowiązki Nauczycieli i Nauczycielek określone są w ogólności w Ustawie Szkolnej, w szczególności zaś osoby te stosować się mają do instrukcyi, o której mowa w § 53-m niniejszej Ustawy.

§ 41.

Dozorczytnie przeznaczone są do pomocy Nadzorczytni, dla

зирательницѣ для постоянного и непрерывнаго наблюденія за ученицами, пока сіи послѣднія находятся въ Училищѣ. Съ этоюцѣлью всѣ Надзирательницы обязаны безотлучно находиться въ Училищѣ, во все время пребыванія въ ономъ ученицѣ.

Онѣ присутствуютъ въ классахъ во время уроковъ, въ случаѣ же болѣзни или отсутствія Учителей или Учительницъ, заступаютъ ихъ мѣсто, по опредѣленному заранѣ Совѣтомъ распределенію учебныхъ предметовъ между Надзирательницами. Подробныя правила, относительно обращенія съ дѣвками и наблюденія за ними, указаны въ Наставленіи, упомянутомъ въ § 53-мъ сего Положенія.

§ 42.

Въ Надзирательницы избираются лица благовоспитанныя, образованныя и во всѣхъ отношеніяхъ неукоризненные, имѣющія установленныя свидѣтельства на званіе по крайней мѣрѣ низшихъ Наставницъ.

Форма одежды.

§ 43.

Учители носятъ установленныя для Варшавскаго Учебнаго округа мундиры. Разряды мундировъ такіе же, какіе опредѣлены для соотвѣтственныхъ должностей въ гимназіяхъ.

§ 44.

Ученицы имѣютъ однообразную одежду, которая предписана будетъ Попечителемъ округа.

Содержаніе Училища.

§ 45.

Потребныя на содержаніе Высшихъ Женскихъ Училищъ расходы покрываются суммою, отпускаемою изъ Казны Царства въ количествѣ 64,300 рублей сер. въ годъ; получаемая же съ ученицъ плата поступаетъ въ означенную Казну.

§ 46.

Директору полагается жалованья: въ Варшавѣ 1,050 руб. сер., въ губерніяхъ 900 руб. сер. въ годъ; сверхъ того, квартирныхъ: въ Варшавѣ 300 руб., въ губерніяхъ 200 руб. сер. въ годъ. Главная Надзирательница получаетъ жалованья: въ Варшавскомъ Училищѣ 600 руб., въ четырехклассномъ

ciągłego i nieustannego nadzoru nad uczennicami, dopóki te znajdują się w Szkole. W tym celu wszystkie Dozorczyńie obowiązane są ciągle znajdować się w Szkole przez czas pobytu w niej uczennic. Mają one być obecnymi w klassach podczas lekcyj, w razie zaś słabości lub nieobecności Nauczycieli i Nauczycielek zastępować ich miejsce, podług oznaczonego wcześniej przez Radę Szkoły rozkładu nauk pomiędzy Dozorczyńiami. Szczegółowe przepisy co do postępowania z uczennicami i nadzoru nad nimi wskazane będą w instrukcyi wymienionej w § 53-m niniejszej Ustawy.

§ 42.

Na Dozorczyńie wybierają się o soby dobrze wychowane, ukształcone i pod każdym względem nie podlegające zarzutowi, posiadające odpowiednie świadectwa, przynajmniej na stopień Guwernantek niższych.

Forma ubioru.

§ 43.

Nauczyciele noszą mundury ustanowione dla Okręgu Naukowego Warszawskiego. Klassy mundurów są także same, jakie są oznaczone dla odpowiednich urzędów w gimnazyach.

§ 44.

Uczennice mają jednostajne ubranie, które będzie przepisane przez Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

Utrzymanie Szkoły.

§ 45.

Wydatki potrzebne na utrzymanie Szkół pokrywają się z summy rubli srebrem 64,300, wyznaczanej corocznie ze Skarbu Królestwa; opłata zaś pobierana od uczennic wpływa do tegoż Skarbu.

§ 46.

Dyrektorowi przeznaczają się pensyi: w Warszawie rubli sreb. 1,050, na prowincyi po rubli srebrem 900 rocznie. Prócz tego na mieszkanie w Warszawie, rubli sreb. 300, na prowincyi po rub. 200 rocznie. Nadzorczyńie pobiera pensyi w Szkole Warszawskiej rub. 600, w Oddziale czteroklassowym

Отдѣленіи его и въ Училищахъ въ губерніяхъ 500 руб. сер. въ годъ. Надзирательницы въ Варшавѣ по 250, въ губерніяхъ по 200 руб. сер. въ годъ. При Варшавскомъ Училищѣ полагается 5 Надзирательницъ, при 4-классномъ Отдѣленіи онаго 3, а при Училищахъ въ губерніяхъ, по 4 Надзирательницы. Затѣмъ всѣ другіе расходы на содержаніе каждаго Училища производятся по составляемой ежегодно Попечителемъ Варшавскаго Учебнаго округа смѣтѣ, которая утверждается Намѣстникомъ въ Царствѣ Польскомъ.

§ 47.

Въ случаѣ назначенія Директоромъ Училища чиновника, занимающаго и другую должность, производится ему половинный окладъ жалованья, должности Директора присвоеннаго.

§ 48.

Остатки отъ опредѣленной на содержаніе Женскихъ Училищъ суммы и сбереженія отъ смѣтныхъ назначеній поступаютъ въ экономическую сумму сихъ Училищъ, которая, съ разрѣшенія Намѣстника въ Царствѣ Польскомъ, употребляется на разныя улучшенія по симъ Училищамъ, на приобрѣтеніе учебныхъ пособій, на единовременное вознагражденіе или добавочное жалованье достойнѣйшимъ лицамъ, состоящимъ при Училищахъ, и на прочія надобности Училищъ.

Права и преимущества Училищъ.

§ 49.

Каждое Училище имѣетъ печать съ гербомъ Царства Польскаго и съ надписью: „Высшее Женское Училище въ (городѣ, въ коемъ находится), содержимое отъ Правительства.“

§ 50.

Пакеты, письма и посылки, отправляемые за печатью Училища и № его Канцеляріи, принимаются на почтѣ, на общихъ правилахъ, для прочихъ Казенныхъ Учрежденій установленныхъ.

§ 51.

Директоръ и Учители считаются въ Государственной службѣ. Они пользуются правами соотвѣтственныхъ имъ должностей въ гимназіяхъ.

тѣже Школы и в Школахъ на провинціи по руб. 500 рѣчь. Dozorczyń, w Warszawie po rub. 250, na prowincyi po rub. 200 rocznie. W Szkole Warszawskiej znajduje się 5 Dozorczyń, w Oddziale czteroklassowym tѣже Szkoły 3, a w Szkołach na prowincyi po 4 Dozorczyń. Wszelkie zaś inne wydatki na utrzymanie kaŹdѣj Szkoły uskuteczniają się podług etatu sporządzanego corocznie przez Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, a zatwierdzonego przez Namiestnika w Królestwie Polskim.

§ 47.

W razie powołania na Dyrektora Szkoły urzędnika, zajmującego inną posadę, przeznaczają się mu połowa płacy przywiązanej do posady Dyrektora.

§ 48.

Pozostałości od funduszy, przeznaczonych na utrzymanie Szkół Żeńskich, i oszczędności z pozycji etatowych stanowią fundusz remanentowy tychże Szkół, który za decyzją Namiestnika w Królestwie Polskim może być użyty na rozmaite ulepszenia Szkół wspomnianych, na zakupienie pomocy naukowych, na jednorazowe wynagrodzenia lub dodatki do płac odznaczającym się osobom, w służbie przy Szkołach zostającym, oraz na inne potrzeby.

Prawa i prerogatywy Szkół.

§ 49.

KaŹda Szkoła używa pieczęci z herbem Królestwa Polskiego i z nadpisem: „Szkoła Wyższa Żeńska Rządowa w . . . (wymienienie miasta, w którym znajduje się).“

§ 50.

Expedycje, listy i posyłki, expedyowane pod pieczęcią Szkoły i za Nr. Kancellaryi tѣже Szkoły, przyjmują się na pocztę na zasadzie ogólnych przepisów, ustanowionych dla innych zakładów rządowych.

§ 51.

Dyrektor i Nauczyciele uważają się za zostających w służbie rządowej i korzystają z praw, jakie zapewnione są odpowiednim urzędom w gimnazyach. Co do pensyi emerytalnej

Въ отношеніи лекцій предоставляются имъ права, постановленныя на сей конецъ въ Царствѣ Польскомъ. Сими правами пользуются также Главная Надзирательница, Учительницы и Надзирательницы.

§ 52.

Тѣ изъ числа ученицъ, окончившихъ полный курсъ наукъ въ Училищѣ и удостоенныхъ аттестата, который при отличномъ поведеніи получаютъ по успѣхамъ въ наукахъ въ среднемъ выводѣ, не менѣе 4½ балла, имѣютъ право, не подвергаясь особому испытанію, на званіе Высшей Домашней Наставницы; получившія же при таковомъ же поведеніи въ общемъ выводѣ, не менѣе 3 балловъ, и притомъ не имѣющія ни одной посредственной отмѣтки по главнымъ предметамъ преподаванія, приобрѣтаютъ, безъ особаго испытанія, право на званіе Низшей Домашней Наставницы. Какъ тѣ, такъ и другія обязаны о выдачѣ имъ свидѣтельствъ на сіи званія ходатайствовать установленнымъ порядкомъ.

§ 52.

По предметамъ, въ семъ Положеніи отдѣльно не поименованнымъ, Училище руководствуется особымъ наставленіемъ, утвержденнымъ Намѣстникомъ Царства Польскаго.

Въ немъ опредѣлены будутъ подробныя правила относительно воспитанія, ученія и управленія по всемъ частямъ Училищъ.

корzystają oni z praw ustanowionych w tym względzie w Królestwie Polskiem. Z tychże praw korzystają Nadzorczyńni, Nauczycielki i Dozorczyńnie.

§ 52.

Z liczby uczennic kończących całkowity kurs nauk i mających przyznane sobie patenta, te, które, przy wzorowym sprawowaniu się, z postępu w naukach otrzymają w przecięciu stopień nie mniejszy jak 4½, mają prawo, nie podlegając oddzielnemu examinowi, do otrzymania stopnia Guwernantki wyższej; te zaś, które, przy wzorowym sprawowaniu się, z postępu w naukach otrzymają w przecięciu nie mniej jak 3 i przytém w żadnym z głównych przedmiotów nie będą miały stopnia miernego, mają prawo do otrzymania stopnia Guwernantki niższej. Tak jedne jako i drugie o pozyskanie świadectw na te stopnie obowiązane są starać się drogą właściwą.

§ 53.

W przedmiotach w tej Ustawie oddzielnie niewyszczególnionych, Szkoły stosują się do oddzielnej instrukcyi, zatwierdzonej przez Namiestnika w Królestwie Polskiem. W instrukcyi tej wymienione będą szczegółowe przepisy co do wychowania, nauki i zarządu Szkołą pod wszelkimi względami.

Приложение 1-е къ № 13-му. 1-y Annex do Nr. 13-go.

(Форма Аттестата.)

АТТЕСТАТЪ.

ВЫСШЕЕ ЖЕНСКОЕ УЧИЛИЩЕ ВЪ
(городѣ, въ коемъ находится), СОДЕРЖИ-
МОЕ ОТЪ ПРАВИТЕЛЬСТВА.

Предъявительница сего, быв-
шая ученица Высшаго Жен-
скаго Училища въ (городѣ, въ
коемъ находится), содержи-
мо отъ Правительства (имя, от-
чество и фамилія) изъ,
имѣющая отъ роду . . . лѣтъ,
. исповѣданія, по-
ступила въ Училище (число и
мѣсяцъ) 18 . . года и состоя въ
ономъ по . . Іюня 18 . . года,
окончила полный курсъ наукъ.
Въ продолженіе сего времени
поведенія была и въ
преподаваемыхъ предметахъ о-
казала слѣдующіе успѣхи.

(Здѣсь слѣдуетъ исчисленіе
всѣхъ учебныхъ предметовъ, пре-
подаваемыхъ въ Училищѣ, и если
ученица удостоена права на зва-
ніе Высшей или Низшей Настав-
ницы, прибавляется послѣ исчи-
сленія предметовъ слѣдующее.)

Посему, на основаніи § . .
Положенія о Высшихъ Жен-
скихъ Училищахъ, содержи-
мыхъ отъ Правительства, Вы-
сочайше утвержденнаго въ . .

(Wzór Patentu)

ПАТЕНТЪ.

SZKOŁA WYŻSZA ŻEŃSKA RZĄDOWA
W (miasto, w którym znajduje się).

Okazicielka niniejszego była
uczennica Szkoły Wyższej Żeń-
skiej Rządowej w (miasto, w
którym znajduje się) (imię jęj,
imię ojca, tudzież nazwisko) sta-
nu wieku lat
religii zapisana
do Szkoły (dzień i miesiąc)
18 . . roku i pozostając w niej
do . . Czerwca 18 . . roku ukoń-
czyła całkowity kurs nauk.
W ciągu tego czasu sprawowała
się i w przedmiotach
naukowych okazała postęp na-
stępujący:

(Tu należy wymienić wszystkie
przedmioty naukowe wykładane
w Szkole, i jeżeli uczennica na-
była prawa do stopnia Guver-
nantki wyższej lub niższej, po
wyszczególnieniu przedmiotów,
dodać)

W skutku tego, na zasadzie
§ . . Ustawy dla Szkół Wyż-
szych Żeńskich Rządowych Naj-
wyżej zatwierdzonej w dniu .
. 18 . . roku, ma

день (число мѣсяцъ) 18 . . года,
имѣетъ право, не подвергаясь
особому испытанію, на полу-
ченіе званія Высшей (или Низ-
шей) Домашней Наставницы.

Въ увѣреніе чего и данъ ей,
., сей Аттестатъ,
на основаніи разрѣшенія По-
печителя Варшавскаго Учебна-
го округа, за надлежащею под-
писью и съ приложеніемъ пе-
чати Училища.

prawo, nie podlegając oddziel-
nemu exaaminowi, do otrzyma-
nia stopnia Guvernantki wyż-
szej (lub niższej).

Na dowód czego wydany
zostaje ni-
niejszy patent, na zasadzie de-
cyzyi Kuratora Okręgu Nauko-
wego Warszawskiego, za wła-
ściwym podpisem i przyłoże-
niem pieczęci Szkoły.

(Городъ, въ коемъ Училище находится, число, мѣсяцъ
и годъ.

Директоръ

Главная Надзирательница

Учители и Учительницы

(М. П.)

Приложение 2-е къ № 13-му.

РАСПРЕДЕЛЕНИЕ УЧЕБНЫХЪ ПРЕДМЕТОВЪ ПО КЛАССАМЪ.

Учебные предметы	Число уроковъ по классамъ						Во всѣхъ классахъ
	I	II	III	IV	V	VI	
Законъ Божій и Священная исторія	2	2	2	2	2	1	11
Русскій языкъ и словесность . . .	3	3	3	3	3	3	18
Польскій языкъ и словесность . . .	4	3	3	3	3	2	18
Французскій языкъ	—	4	4	4	4	4	20
Нѣмецкій языкъ	—	4	4	4	4	4	20
Ариметика, свѣдѣнія изъ бухгалтеріи и общія понятія объ измѣреніяхъ	4	2	2	2	2	2	14
Свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ и домоводства	—	—	2	2	3	3	10
Географія	—	2	2	2	2	1	9
Исторія	—	—	2	3	3	3	11
Педагогика	—	—	—	—	—	2	2
Гигіена	—	—	—	—	—	1	1
Чистописаніе	4	3	2	1	—	—	10
Рисованіе	2	2	2	2	2	2	12
Рукодѣлія	3	3	2	2	2	2	14
Церковное пѣніе	—	—	1	1	1	1	4
итого	22	28	31	31	31	31	174

- Примѣчаніе 1) Ученицы Православнаго и Евангелическаго исповѣданій собираются для обученія Закону Божию въ назначенные для того особые часы. Онѣ раздѣляются на два отдѣленія: низшее, состоящее изъ ученицъ первыхъ трехъ классовъ, и высшее, къ которому принадлежатъ ученицы трехъ высшихъ классовъ. Въ каждомъ отдѣленіи назначается по одному уроку въ недѣлю.
- 2) Для уроковъ церковнаго пѣнія и танцевъ ученицы собираются въ свободное отъ классныхъ занятій время.

2-gi Annex do Nr. 13-go.

ROZKŁAD NAUK NA KLASY.

Przedmioty naukowe	Liczba lekcyj w klassach						we wszystkich klassach
	I	II	III	IV	V	VI	
Nauka Religii i historia Święta . . .	2	2	2	2	2	1	11
Język rosyjski i literatura	3	3	3	3	3	3	18
Język polski i literatura	4	3	3	3	3	2	18
Język francuzki	—	4	4	4	4	4	20
Język niemiecki	—	4	4	4	4	4	20
Arytmetyka, wiadomości z buchalteryi i ogólne pojęcia o pomiarach .	4	2	2	2	2	2	14
Wiadomości z nauk przyrodzonych i gospodarstwa domowego	—	—	2	2	3	3	10
Geografia	—	2	2	2	2	1	9
Historia	—	—	2	3	3	3	11
Pedagogika	—	—	—	—	—	2	2
Higiena	—	—	—	—	—	1	1
Kalligrafia	4	3	2	1	—	—	10
Rysunki	2	2	2	2	2	2	12
Roboty ręczne	3	3	2	2	2	2	14
Śpiew kościelny	—	—	1	1	1	1	4
Łącznie	22	28	31	31	31	31	174

Uwaga 1) Uczennice wyznania Prawosławnego i Ewangelickiego zbierają się na naukę Religii w godzinach oddzielnie do tego przeznaczonych. Dzielią się one na dwa oddziały, niższy składający się z uczennic trzech klass pierwszych, i wyższy — do którego należą uczennice trzech klass wyższych.

Dla każdego Oddziału przeznacza się po godzinie tygodniowo.

2) Na naukę śpiewu kościelnego i tańca uczennice zbierają się w czasie wolnym od lekcyj.

N° 14.

Выписка изъ Высочайше утвержденного Устава о общественномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ, о Казенныхъ Женскихъ Учебныхъ Заведеніяхъ.

(8 (20) Мая 1862 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорско-Царскаго Величества рукою написано: „Быть по сему.“

Въ Царскомъ Селѣ, 8 (20) Мая 1862 года.

Уставъ о общественномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ.

РАЗДѢЛЪ III.

Женскія Казенныя Учебныя Заведенія.

ГЛАВА I.

Александринско-Маріинскій Институтъ воспитанія дѣвицъ.

Ст. 131.

Нынѣшній Александринскій Институтъ воспитанія дѣвицъ переводится изъ Новой Александрии въ Варшаву, гдѣ, въ соединеніи съ Казеннымъ Маріинскимъ Пансіономъ, будетъ составлять одно высшее женское учебное заведеніе, подъ названіемъ Александринско-Маріинскаго Института воспитанія дѣвицъ.

Ст. 132.

Александринско-Маріинскій Институтъ остается по прежнему подъ Высочайшимъ покровительствомъ Ея Императорскаго Величества, и будетъ состоять подъ начальствомъ Намѣстника въ Царствѣ и въ завѣдываніи Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 133.

Александринско-Маріинскій Институтъ будетъ помѣщаться въ зданіи бывшаго Варшавскаго Благороднаго Института.

N° 14.

Wyciąg z NAJWYŻEJ zatwierdzonej Ustawy o wychowaniu publiczném, dotyczący rządowych zakładów naukowych żeńskich.

(d. 8 (20) Maja 1862 r.)

Na oryginale własną ręką JEGO CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ Mości napisano: „Ma być podług tego.“

w Carskiem Siele, d. 8 (20) Maja 1862 r.

USTAWA O WYCHOWANIU PUBLICZNÉM W KRÓLESTWIE POLSKIÉM.

DZIAŁ III.

Zakłady rządowe naukowe żeńskie.

ROZDZIAŁ I.

Instytut Aleksandryńsko-Maryjski wychowania panien.

Art. 131.

Dzisiejszy Instytut Aleksandryński wychowania panien przenosi się z Nowej Aleksandryi do Warszawy, gdzie, w połączeniu z Pensją Rządową Maryjską, stanowić będzie jeden zakład naukowy żeński wyższy, pod nazwą Instytutu Aleksandryńsko-Maryjskiego wychowania panien.

Art. 132.

Instytut Aleksandryńsko-Maryjski zostaje pod NAJWYŻSZĄ opieką NAJJAŚNIEJSZEJ CESARZOWEJ, pod zwierzchnictwem Namieśnika Królestwa, a pod zawiadywaniem Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 133.

Instytut Aleksandryńsko-Maryjski pomieszczonym być ma w gmachu b. Instytutu Szlacheckiego w Warszawie.

NAUK.

Ст. 134.

Зданія нинѣшняго Александринскаго Института назначаются для Института Политехническаго и Земледѣльческаго, а зданіе Казеннаго Маріинскаго Пансіона—для Гимназіи.

Ст. 135.

Александринско-Маріинскій Институтъ, какъ закрытое учебное заведеніе, будетъ состоять изъ однѣхъ только пансіонерокъ, число которыхъ не должно превышать 220.

Ст. 136.

Непосредственное управленіе Александринско - Маріинскимъ Институтомъ ввѣряется Начальницѣ Института, которая, по предложенію Правительственной Комисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія и представленію Намѣстника, утверждается Ея Императорскимъ Величествомъ.

Ст. 137.

Для наблюденія за преподаваніемъ будетъ отдѣльный Инспекторъ классовъ, назначаемый Правительственною Комисією Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 138.

Правительственная Комисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія назначить одного изъ Членовъ Совѣта Народнаго Просвѣщенія постояннымъ Визитаторомъ Института, обязанностию котораго будетъ наблюдать за ходомъ ученія и за частію экономической и счетною.

Ст. 139.

Постоянный Визитаторъ, въ случаѣ надобности, представляетъ свои рапорты прямо Главному Директору.

Ст. 140.

Всѣ дѣла, касающіяся части учебно-эдукаціонной, рѣшаются въ Педагогическомъ Совѣтѣ Института, который собирается ежемѣсячно. Педагогическій Совѣтъ состоитъ изъ Визитатора, Начальницы, Инспектора классовъ, одной старшей Гувернантки, двухъ Учителей и двухъ Учительницъ. Всѣ же дѣла, касающіяся экономической и хозяйственной части Института, рѣшаются въ хозяйственномъ Комитетѣ, собирающемся еженедѣльно и состоящемъ изъ Начальницы, Инспектора классовъ и одной старшей Гувернантки.

Art. 134.

Gmachy dzisiejszego Instytutu Aleksandryńskiego przeznaczają się na Instytut Politechniczny i Rolniczo-Leśny, a gmach Pensyi Rządowej Maryjskiej na Gimnazjum.

Art. 135.

Instytut Aleksandryńsko-Maryjski, jako zakład naukowy zamknięty, składać się będzie z samych pensyonarek, których liczba ogranicza się do 220.

Art. 136.

Bezpośredni zarząd Instytutu Aleksandryńsko-Maryjskiego powierza się Przełożonej Instytutu, którą, na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i przedstawienie Namiestnika, zatwierdza NAJJAŚNIEJSZA CESARZOWA.

Art. 137.

Do pilnowania porządku i akuracności w wykładzie nauk będzie osobny Inspektor naukowy, przez Kommissyę Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego mianowany.

Art. 138.

Kommissya Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wyznaczy jednego z Członków Rady Wychowania Publicznego, który będzie stałym Wizytatorem Instytutu i czuwać ma nad kierunkiem nauk i częścią ekonomiczną i rachunkową.

Art. 139.

Wizytator stały, w razie potrzeby, składa rapporta swe wprost Dyrektorowi Głównemu.

Art. 140.

Wszystkie interesa, tyżące się części naukowo-wychowawczej, decydują się w Radzie Pedagogicznej Instytutu, zbierającej się co miesiąc. Rada Pedagogiczna składa się z Wizytatora, z Przełożonej, z Inspektora, z jednej starszej Guvernantki, z dwóch Nauczycieli i dwóch Nauczycielek. Wszystkie zaś interesa, tyżące się części ekonomicznej i gospodarskiej Instytutu, decydują się w Komitecie Gospodarczym, odbywającym posiedzenia swe co tydzień, i złożonym z Przełożonej, z Inspektora i z jednej starszej Guvernantki.

Ст. 141.

Для наблюденія за исполненіемъ Устава и правилъ административныхъ, Визитаторъ Института присутствуетъ и въ засѣданіяхъ Хозяйственнаго Комитета.

Ст. 142.

Секретаремъ Педагогическаго Совѣта будетъ одинъ изъ Учителей, состоящій Членомъ этого Совѣта, онымъ избираемый, а протоколъ засѣданій Комитета ведетъ Контролеръ Института.

Ст. 143.

Кромѣ вышеупомянутыхъ лицъ, Институтъ будетъ имѣть необходимое число Учителей, Учительницъ, Гувернантокъ, Врача и соотвѣтственную канцелярскую и прочую службу.

Ст. 144.

Александринско-Маріинскій Институтъ будетъ имѣть шесть классовъ для полного курса наукъ, предписаннаго Институту, а кромѣ того и дополнительный педагогическій классъ.

Ст. 145.

Въ шести классахъ Института будутъ излагаемы слѣдующія науки:

- а) Законъ Божій и Священная исторія,
- б) польскій языкъ и литература,
- в) русскій языкъ,
- г) французскій „
- д) нѣмецкій „
- е) ариѳметика и первоначальныя основанія хозяйственной бухгалтеріи,
- ж) естественныя науки,
- з) свѣдѣнія изъ физики и химіи,
- и) математическая географія,
- і) географія,
- к) всеобщая и русская исторія,
- л) польская исторія,
- м) гигиена,
- н) домашнее хозяйство,

Art. 141.

Dla dopilnowania wykonania Ustawy i przepisów administracyjnych, Wizytator Instytutu bywa obecnym i na posiedzeniach Komitetu Gospodarczego.

Art. 142.

Sekretarzem Rady Pedagogicznój będzie jeden z Nauczycieli, Członków téjże Rady, przez nią wyznaczony, a protokół posiedzeń Komitetu prowadzi Kontroller Instytutu.

Art. 143.

Oprócz wyżej wymienionych osób, Instytut mieć będzie potrzebną liczbę Nauczycieli, Nauczycielek, Guwernantek, Lekarza i odpowiednią służbę kancelaryjną i inną.

Art. 144.

Instytut Aleksandryńsko-Maryjski będzie miał sześć klass do wykładu nauk, na cały kurs Instytutu przepisanych, a oprócz tego i klassę dodatkową pedagogiczną.

Art. 145.

Następujące nauki wykładane będą w sześciu klassach Instytutu:

- a) nauka Religii i moralności z historyą Świętą,
- b) język polski i literatura,
- c) język rossyjski,
- d) język francuzki,
- e) język niemiecki,
- f) arytmetyka z początkami buchhalteryi gospodarskiej,
- g) historia naturalna,
- h) wiadomości z fizyki i chemii,
- i) jeografia matematyczna,
- k) jeografia,
- l) historia powszechna i rossyjska,
- m) historia polska,
- n) higiena,
- o) gospodarstwo domowe,

- o) педагогія,
- n) рисованіе,
- p) чистописаніе,
- c) рукодѣля, музыка, танцованіе, церковное пѣніе.

Ст. 146.

Пѣніе solo, а равно языки, англійскій и италіянскій, будутъ преподаваемы за особую плату, въ свободные отъ общаго росписанія часы.

Ст. 147.

Дополнительный педагогическій классъ назначается для образованія Гувернантокъ; въ этотъ классъ будутъ приниматься дѣвицы, окончившія курсъ наукъ въ Институтѣ и въ высшемъ Казенномъ Училищѣ. Изъ нихъ 10, избранныя Совѣтомъ Института, съ разрѣшенія Правительственной Комисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, будутъ имѣть въ Институтѣ полное содержаніе за исключеніемъ одежды и бѣлья. Другія будутъ принимаемы за обыкновенную плату.

Ст. 148.

Въ дополнительномъ педагогическомъ классѣ, въ дальнѣйшемъ продолженіи и преимущественно съ педагогическою цѣлью, будутъ излагаться:

- a) Законъ Божій;
- b) языки: польскій, русскій, французскій и ихъ литература. Преподаваніе это преимущественно должно основываться на письменныхъ упражненіяхъ, на чтеніи авторовъ и разборѣ оныхъ;
- c) естественная исторія въ примѣненіи къ занятіямъ и призванію женщины;
- d) гигиена, съ указаніемъ способа устроенія домашнихъ аптекъ и средствъ леченія въ скоропостижныхъ случаяхъ;
- e) педагогія, въ дальнѣйшемъ практическомъ развитіи и примѣненіи;
- f) практическія занятія домашнимъ хозяйствомъ.

Кромѣ теорій, ученицы сего класса будутъ заниматься практическими упражненіями въ низшихъ классахъ Института и преподаваніемъ въ оныхъ уроковъ, согласно распоря-

- p) pedagogika,
- q) rysunki,
- r) kalligrafia,
- s) roboty kobiece, muzyka i tańce, śpiew kościelny i choralny.

Art. 146.

Śpiew solowy, oraz języki angielski i włoski, dawane będą za osobną opłatą, w godzinach po za planem.

Art. 147.

Klasa dodatkowa pedagogiczna przeznaczona się na kształcenie Guwernantek.

Przyjmowane do niej będą panny po ukończeniu Instytutu i Szkoły Wyższej Rządowej. Z tych dziesięć, wybranych przez Radę Instytutu, za decyzją Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, mieć będą całe utrzymanie w Instytucie, oprócz odzieży i bielizny. Inne przyjmowane być mają za zwyczajną opłatą.

Art. 148.

W klasie dodatkowej wykładane będą w dalszym ciągu i ze względu pedagogicznym:

- a) nauka Religii i moralności;
- b) język polski, rosyjski, francuzki i ich literatury. Wykład ten polegać ma szczególnie na ćwiczeniach piśmiennych, na czytaniu autorów i zdawaniu z nich sprawy;
- c) historia naturalna, z jej zastosowaniem do zajęć i przeznaczania kobiet;
- d) higiena, ze wskazaniem sposobów urządzania apteczek domowych i środków leczenia w przypadkach nagłych;
- e) pedagogika w dalszym praktycznym rozwinięciu i zastosowaniu;
- f) praktyczne zajmowanie się gospodarstwem domowym.

Oprócz teorii, uczennice tej klasy zajmować się będą ćwiczeniami praktycznymi w niższych klassach Instytutu i wykla-

женію Начальницы, и подъ наблюденіемъ Учителей и Учительницъ.

Ст. 149.

Въ Институтъ будутъ принимаемы дѣвицы безъ различія состоянія и происхожденія; подданныя же Имперіи, могутъ быть принимаемы въ Институтъ не иначе, какъ съ разрѣшенія подлежащаго начальства Имперіи.

Ст. 150.

Въ первый классъ принимаются дѣвицы, не моложе 9-и и не старше 13-и дѣтъ.

Ст. 151.

Дѣвицы отъ 13-и до 16-и лѣтъ, по выдержаніи экзамена, могутъ быть принимаемы въ высшіе классы, до IV-го включительно.

Ст. 152.

При поступленіи въ Институтъ требуется метрическое свидѣтельство о рожденіи или крещеніи и свидѣтельство о привитіи оспы; отъ подданныхъ же Имперіи, свидѣтельство подлежащаго начальства Имперіи въ томъ, что къ поступленію ихъ въ Институтъ препятствія не встрѣчается. Другихъ свидѣтельствъ и документовъ не требуется.

Ст. 153.

За обученіе наукамъ, музыкѣ и танцамъ, за учебныя пособія, содержаніе, постель и леченіе вносится плата въ два полугодовые сроки, по 150 руб. сер. въ годъ. Кромѣ того, каждая изъ вновь поступающихъ пансіонерокъ вноситъ, какъ единовременную плату, 15 руб. сер. Снабженіе одеждою, бѣльемъ, въ томъ числѣ и постельнымъ, возлагается на родителей и опекуновъ.

Ст. 154.

Стипендіи, присвоенныя нынѣшнему Александринскому Институту, переносятся въ Варшавскій Александринско-Маріинскій Институтъ, ежели согласятся на это учредители оныхъ.

Ст. 155.

Сумма, которую Казна Царства отпускала до сего времени на содержаніе Александринскаго Института и Маріин-

демъ в нихъ лекцій, według rozporządzenia Przełożonej i pod okiem Nauczycieli i Nauczycielek.

Art. 149.

Do Instytutu przyjmowane będą panny, bez różnicy stanu i pochodzenia. Poddane zaś Cesarstwa przyjmowane być mogą do Instytutu nie inaczej, jak za zezwoleniem Władzy właściwej Cesarstwa.

Art. 150.

Mające mniej niż lat 9, i więcej niż lat 13 skończonych do klasy 1-jej przyjęte być nie mogą.

Art. 151.

Starsze nad lat 13 do 16 skończonych mogą być przyjęte, po złożeniu egzaminu, do klas wyższych, aż do 4-jej włącznie.

Art. 152.

Przy wstępie do Instytutu potrzebną jest metryka chrztu lub urodzenia i świadectwo odbytej ospy szczepionej lub naturalnej. Poddane zaś Cesarstwa winny przedstawić świadectwa Władzy właściwej Cesarstwa, iż do przyjęcia ich do Instytutu nie zachodzi przeszkoda. Inne świadectwa i dowody wymagane nie będą.

Art. 153.

Za naukę, muzykę i tańce, za pomoce naukowe, utrzymanie, pościel i leczenie, wnosi się opłata, w dwóch półrocznych ratach, po 150 rs. rocznie. Prócz tego, każda z nowo wstępujących pensyonarek wnosi opłatę jednorazową rs. 15. Dostarczenie odzieży, bielizny do noszenia i pościelnej należy do rodziców i opiekunów.

Art. 154.

Stypendya do dzisiejszego Instytutu Aleksandryńskiego przywiązane, jeżeli się inaczej nie oświadcza ofiarodawcy, przeniesione będą do Instytutu Aleksandryńsko-Maryjskiego w Warszawie.

Art. 155.

Fundusz, jaki Skarb Królestwa na utrzymanie Instytutu

скаго Пансіона, присоединяется къ общимъ эдукационнымъ суммамъ.

Ст. 156.

Штатъ опредѣляетъ окладъ входящихъ въ составъ Института лицъ, а равно сумму, на сіи оклады и на содержаніе Института необходимую, образовавшуюся, какъ отъ платы за ученицъ, такъ и изъ части казенной суммы, о которой упомянуто въ предыдущей статьѣ.

Ст. 157.

Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, въ дальнѣйшемъ развитіи вышеизложенныхъ правилъ, опредѣлитъ особымъ постановленіемъ обязанности входящихъ въ составъ Института лицъ, кругъ дѣйствій Институтскаго Совѣта и Хозяйственнаго Комитета, означитъ объемъ преподаванія предметовъ, порядокъ производства экзаменовъ, ихъ время, награды ученицамъ за прилежаніе и успѣхи въ наукахъ, а равно права тѣхъ, которыя окончатъ полный шестиклассный курсъ, или же удовлетворительно пройдутъ и прибавочный классъ.

ГЛАВА II.

Высшее Казенное Женское Варшавское Училище.

Ст. 158.

Высшее Женское Варшавское Училище будетъ по прежнему содержаться на счетъ Казны Царства и будетъ носить наименованіе Высшаго Женскаго Казеннаго Училища. Прочія высшія женскія Училища: въ Пlockѣ, Калишѣ, Радомѣ, Люблинѣ и Суwalkахъ и четырехклассное Отдѣленіе въ Варшавѣ, содержимыя иждивеніемъ Казны, закрываются.

Ст. 159.

Высшее Казенное Женское Варшавское Училище состоитъ подъ начальствомъ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія и въ непосредственномъ завѣдываніи Директора, которому придается въ помощь Надзирательница, наблюдающая за порядкомъ въ классахъ и за нравственностію дѣвицъ.

Aleksandryńskiego i Pensyi Maryjskiej dotąd wypłacał, wcielą się do ogólnych funduszków edukacyjnych.

Art. 156.

Etat oznacza płace osób, do składu Instytutu należących, oraz fundusz potrzebny na też płace i na utrzymanie Instytutu, powstały tak z opłat od uczennic, jak i z części funduszu skarbowego, o którym w powyższym artykule mowa.

Art. 157.

Rada Administracyjna, na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, w rozwinieciu powyższych przepisów, oznaczy obowiązki osób do składu Instytutu należących, attrubucye Rady Instytutu i Komitetu Gospodarczego, określi zakres nauk, formę egzaminów, ich czas, nagrody uczennicom za pilność i postęp w naukach, oraz przywileje tych, które cały kurs 6-cio letni ukończą, lub i klasę dodatkową z pożytkiem przejdą.

ROZDZIAŁ II.

Szkoła Wyższa Żeńska Rządowa w Warszawie.

Art. 158.

Szkoła Wyższa Żeńska w Warszawie ma być jak dotąd utrzymywana kosztem Skarbu Królestwa. Nosić ona będzie tytuł Szkoły Wyższej Żeńskiej Rządowej. Pozostałe Szkoły wyższe żeńskie: w Plocku, w Kaliszu, w Radomiu, w Lublinie i Suwalkach i Oddział 4-o klasowy w Warszawie, kosztem Rządu utrzymywane, znoszą się.

Art. 159.

Szkoła Wyższa Żeńska Rządowa w Warszawie jest pod zwierzchnictwem Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, a pod bezpośredniem zawiadywaniem Dyrektora, któremu do pomocy dodaną być ma Nadzorczyini, pilnująca porządku w klassach i czuwająca nad moralnością i obyczajami panien.

Ст. 160.

Кромѣ вышеупомянутыхъ лицъ, въ составъ Училища входятъ Учители, Учительницы, классныя Дамы и Секретарь.

Ст. 161.

Высшее Женское Училище имѣетъ шесть классовъ, въ которыхъ излагаются слѣдующіе предметы:

- а) Законъ Божій и Священная исторія,
- б) польскій языкъ и литература,
- в) русскій языкъ,
- г) французскій языкъ,
- д) нѣмецкій языкъ,
- е) ариѳметика, съ указаніемъ порядка веденія счетныхъ книгъ въ домашнемъ хозяйствѣ,
- ж) естественная исторія,
- з) свѣдѣнія изъ физики и химіи,
- и) математическая географія,
- і) всеобщая исторія,
- к) польская исторія,
- л) географія,
- м) педагогія,
- н) гигиѣна,
- о) рисованіе,
- п) чистописаніе,
- р) церковное пѣніе,
- с) рукодѣлія.

Ст. 162.

Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, опредѣлитъ объемъ преподаванія сихъ предметовъ и число уроковъ, означитъ порядокъ производства экзаменовъ и ихъ время, а равно награды ученицамъ за прилежаніе и успѣхи въ наукахъ.

Ст. 163.

Въ Высшее Училище принимаются, безъ различія состоянія и исповѣданія, дѣвицы не моложе 9-и и не старше 15-и лѣтъ; дѣвицы же старше 15-и лѣтъ могутъ поступать только въ высшіе классы, начиная съ IV-го.

Art. 160.

Oprócz wyżej wymienionych osób, do składu jęj wchodzi: Nauczyciele, Nauczycielki, Dozorczyńie klass i Sekretarz.

Art. 161.

Szkoła Wyższa Żeńska Rządowa dzieli się na sześć klass, w których wykładają się nauki następujące:

- a) nauka Religii i moralności z historią Świętą,
- b) język polski i literatura,
- c) „ rosyjski,
- d) „ francuzki,
- e) „ niemiecki,
- f) arytmetyka, ze wskazaniem sposobów prowadzenia ksiąg rachunkowych w gospodarstwie domowém,
- g) historia naturalna,
- h) wiadomości z fizyki i chemii,
- i) jeografia matematyczna,
- k) historia powszechna,
- l) „ polska,
- m) jeografia,
- n) pedagogika,
- o) higiena,
- p) rysunki,
- q) kalligrafia,
- r) śpiew kościelny,
- s) roboty ręczne.

Art. 162.

Zakres tych przedmiotów i liczbę godzin określi Rada Administracyjna, na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego; przepisze także sposób i formę egzaminów, czas w którym mają być odbywane, oznaczy oraz nagrody, jakie udzielane być mają pannom za pilność i postęp w naukach.

Art. 163.

Do Szkoły Wyższej przyjmowane być mają, bez różnicy stanu i wyznania, panny nie młodsze jak lat 9 skończonych, i nie starsze jak lat 15. Mające więcej jak lat 15, mogą być przyjęte tylko do klass wyższych, poczynając od klassy IV-ěj.

Ст. 164.

Число ученицъ ограничивается только возможностью удобнаго ихъ помѣщенія въ каждомъ классѣ, занимаемаго Училищемъ зданія.

Ст. 165.

При поступленіи дѣвицъ въ Училище, кромѣ метрическаго свидѣтельства о рожденіи или крещеніи и свидѣтельства о привитіи оспы, никакихъ другихъ свидѣтельствъ не требуется; что же касается до дѣвицъ, подданныхъ Имперіи, то онѣя могутъ быть принимаемы въ Училище не иначе, какъ по представленіи свидѣтельства подлежащаго начальства Имперіи въ томъ, что для поступленія ихъ въ Училище не встрѣчается препятствія.

Ст. 166.

Пріемный экзаменъ производится въ присутствіи Директора, и дѣвицы принимаются въ тотъ классъ, въ который онѣ окажутся приготовленными.

Ст. 167.

Годичная плата за ученіе назначается въ 3-хъ низшихъ классахъ по 15 руб. сер., а въ 3-хъ высшихъ по 20-и руб. сер. Доходъ, изъ сего образующійся, вносится въ Казну Царства.

Ст. 168.

Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Комисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, разовѣтъ вышеизложенныя правила и опредѣлитъ обязанности и взаимную зависимость входящихъ въ составъ Школы лицъ, а равно означитъ кругъ дѣйствій Училищнаго Совѣта и все то, что касается части учебной и административной.

Art. 164.

Liczba uczennic ogranicza się tylko możliwością dogodnego pomieszczenia ich w każdej klasie w budynku, który Szkoła zajmuje.

Art. 165.

Przy wstępie panien do Szkoły, oprócz metryki urodzenia lub chrztu i świadectwa szczepionej ospy, żadne inne świadectwa i dowody wymagane nie będą. Poddane zaś Cesarstwa mogą być przyjmowane do Szkoły nie inaczej, jak po złożeniu świadectwa Władzy właściwej Cesarstwa, iż do przyjęcia ich do Szkoły nie zachodzi przeszkoda.

Art. 166.

Egzamin wstępny odbywa się w obecności Dyrektora, i panny przyjmują się do tej klasy, do której okażą się usposobionymi.

Art. 167.

Opłata roczna za naukę oznacza się w 3-ch klassach niższych po rs. 15, a w 3-ch klassach wyższych po rs. 20. Dochód ztąd powstały wnosi się do Skarbu Królestwa.

Art. 168.

Rada Administracyjna, na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, rozwinie powyższe zasady i określi obowiązki i wzajemną zależność osób, do składu Szkoły należących, oznaczy oraz attrubucye Rady Szkolnej i to wszystko, co części naukowej i administracyjnej dotyczy.

Приложение 1-е къ № 14-му.

Извлечение из Высочайше утвержденного штата учебных заведений и состоящих съ ними въ связи учреждений въ Царствѣ Польскомъ.

Государь Императоръ изволилъ разсматривать.

Въ Царскомъ Селѣ, 8 (20) Мая 1862 года.

Министръ Статсъ-Секретарь (подписано) Тимовскій

Штатъ учебныхъ заведений и состоящихъ съ ними въ связи учреждений въ Царствѣ Польскомъ.

№	Статьи расходовъ	Классъ должности	Число лицъ	Годовой окладъ				Примѣчанія
				одному		всѣмъ		
				Руб.	к.	Руб.	к.	
	Варшавскій Александринско- Маринскій Институтъ вос- питанія дѣвицъ.							
	а) Расходы изъ суммы, от- пускаемой Казною Царства.							
1	Начальница	—	1	1,800	—	1,800	—	
2	Старшія Гувернантки . . .	—	4	400	—	1,600	—	
3	Гувернантки	—	8	250	—	2,000	—	
4	Законоучитель Римско-Католи- ческаго исповѣданія, онъ же Настоятель Институтской Церкви	—	1	450	—	450	—	
5	Инспекторъ, преподающій о- динъ изъ предметовъ . .	VII	1	900	—	900	—	
6	Учитель русскаго языка . .	VIII	1	450	—	450	—	
7	» польскаго языка . .	VIII	1	600	—	600	—	
8	» французскаго языка . .	IX	2	450	—	900	—	
9	» нѣмецкаго языка . .	IX	1	450	—	450	—	
10	» всеобщей и польской исторій	VIII	1	600	—	600	—	
11	» всеобщей географіи . .	IX	1	450	—	450	—	
12	» естественныхъ наукъ . .	VIII	1	600	—	600	—	
13	» арифметики	VIII	1	600	—	600	—	
14	» педагогін	IX	1	300	—	300	—	

1-y Annex do Nr. 14-go.

Wyciąg z Najwyżej zatwierdzonego etatu zakładów naukowych i w związku z niemi będących instytucyj w Królestwie Polskiem.

NAJJAŚNIEJSZY PAN przeglądać raczył.

w Carskiem Siele, d. 8 (20) Maja 1862 r.

Minister Sekretarz Stanu (podpisano) J. Tymowski.

ETAT ZAKŁADÓW NAUKOWYCH I W ZWIĄZKU Z NIEMI BĘDĄCYCH INSTYTUCYJ W KRÓLESTWIE POLSKIEM.

N ^o		Klasa urzędu	Liczba osób	Płaca roczna				Uwagi	
				jednego		wszystkich			
				Rsr.	k.	Rsr.	k.		
	ALEXANDRYŃSKO-MARYJSKI IN- STYTUT WYCHOWANIA PANIEN w WARSZAWIE.								
	a) Wydatki z funduszu ze Skarbu Królestwa.								
1	Przełożona	—	1	1,800	—	1,800	—		
2	Guwernantki starsze	—	4	400	—	1,600	—		
3	Guwernantki	—	8	250	—	2,000	—		
4	Nauczyciel Religii Rzymsko-Ka- tolickiej i Kapelan	—	1	450	—	450	—		
5	Inspektor, wykładający jeden z przedmiotów	VII	1	900	—	900	—		
6	Nauczyciel języka rossyjskiego .	VIII	1	450	—	450	—		
7	„ „ polskiego	VIII	1	600	—	600	—		
8	„ „ francuzkiego	IX	2	450	—	900	—		
9	„ „ niemieckiego	IX	1	450	—	450	—		
10	„ „ historyi powszechniej i polskiej	VIII	1	600	—	600	—		
11	„ „ jeografii powszechniej . . .	IX	1	450	—	450	—		
12	„ „ nauk przyrodzonych	VIII	1	600	—	600	—		
13	„ „ arytmetyki	VIII	1	600	—	600	—		
14	„ „ pedagogiki	IX	1	300	—	300	—		

№	Статья расходовъ	Классъ должности	Число лицъ	Годовой окладъ				Примѣчанія
				одному		всѣмъ		
				Руб.	к.	Руб.	к.	
15	Учитель рисованія	IX	1	300	—	300	—	
16	„ чистописанія	IX	1	300	—	300	—	
17	На вознагражденіе Учительни- цамъ рукодѣлій	—	—	—	—	500	—	
18	Врачъ	VIII	1	450	—	450	—	
19	Фельдшеръ	—	1	180	—	180	—	
20	Секретарь	IX	1	500	—	500	—	
21	Бухгалтеръ, онъ же Казначей	IX	1	500	—	500	—	
22	Писецъ	XII	1	300	—	300	—	
23	Садовникъ	—	1	300	—	300	—	
24	Швейцаръ	—	1	150	—	150	—	
25	Учителямъ приглашаемымъ . .	—	—	—	—	270	—	
26	Смотритель зданія	XII	1	250	—	250	—	
	итого . .	—	35	—	—	15,700	—	
б) Расходы изъ суммы отъ взносовъ воспитанницъ.								
<i>Хозяйственная прислуга.</i>								
1	Надзирательницы при больницѣ	—	2	150	—	300	—	
2	Экономка	—	1	250	—	250	—	
3	Помощница Экономки	—	1	120	—	120	—	
4	Кастелянша	—	1	200	—	200	—	
5	Надзирательница при прачечной	—	1	150	—	150	—	
6	Кухарка	—	1	60	—	60	—	
7	Помощницы кухарки	—	3	36	—	108	—	
8	Судомойки	—	2	30	—	60	—	
9	Швеи	—	3	60	—	180	—	
10	Служанки	—	15	30	—	450	—	
11	Служанка при буфетѣ	—	1	75	—	75	—	
12	Сторожа	—	6	100	—	600	—	
<i>Искусства.</i>								
1	На уплату Учительницамъ му- зыки, настройку и починку фортепiановъ.	—	—	—	—	2,500	—	

№		Klasa urzędu	Liczba osób	Płaca roczna				Uwagi
				jednego		wszystkich		
				Rsr.	k.	Rsr.	k.	
15	Nauczyciel rysunków	IX	1	300	—	300	—	
16	„ kalligrafii	IX	1	300	—	300	—	
17	Na wynagrodzenie dla Nauczycielek robót ręcznych	—	—	—	—	500	—	
18	Lekarz	VIII	1	450	—	450	—	
19	Felczer	—	1	180	—	180	—	
20	Sekretarz	IX	1	500	—	500	—	
21	Buchhalter-płatnik	IX	1	500	—	500	—	
22	Kancellista	XII	1	300	—	300	—	
23	Ogrodnik	—	1	300	—	300	—	
24	Szwajcar	—	1	150	—	150	—	
25	Dla Nauczycieli przybranych	—	—	—	—	270	—	
26	Dozorca gmachów	XII	1	250	—	250	—	
	Łącznie	—	35	—	—	15,700	—	
b) Wydatki z funduszu z o- płat od uczennic.								
Służba gospodarcza.								
1	Dozorcynie lazaretu	—	2	150	—	300	—	
2	Gospodyni	—	1	250	—	250	—	
3	Pomocnice gospodyni	—	1	120	—	120	—	
4	Dozorcynie garderoby i bielizny	—	1	200	—	200	—	
5	„ pralni	—	1	150	—	150	—	
6	Kucharka	—	1	60	—	60	—	
7	Pomocnice kucharki	—	3	36	—	108	—	
8	Pomocnice kucharki	—	2	30	—	60	—	
9	Szwaczki	—	3	60	—	180	—	
10	Służące	—	15	30	—	450	—	
11	Bufetowa	—	1	75	—	75	—	
12	Stróże	—	6	100	—	600	—	
Talenta.								
13	Na opłatę Nauczycielek muzyki, strojenie i naprawę fortepianu	—	—	—	—	2,500	—	

№	Статья расходовъ	Классъ должности	Число лицъ	Годовой окладъ				Примѣчаніе
				одному		всѣмъ		
				Руб.	к.	Руб.	к.	
14	Учитель пѣнія	XI	1	450	—	450	—	
15	Вознагражденіе учителямъ тан- цованія	—	—	—	—	750	—	
<i>Другія потребности.</i>								
16	На пищу: 220 воспитанницамъ 44 лицамъ прислуги 10 сотрудницамъ всего 274 лицамъ, полагая на каждое по 16 коп. въ сутки, или по 58 руб. 40 коп. въ годъ	—	—	—	—	16,001	60	
17	На стирку бѣлья: 220 воспитанницамъ 10 сотрудницамъ всего 230 лицамъ, полагая на каждое лицо по 6 руб. въ годъ	—	—	—	—	1,380	—	
18	На содержаніе Институтскихъ Церквей и совершеніе въ нихъ духовныхъ требъ	—	—	—	—	120	—	
19	На классныя потребности, учеб- ныя пособия, а также руководія	—	—	—	—	1,500	—	
20	На медикаменты	—	—	—	—	300	—	
21	На отопленіе	—	—	—	—	2,400	—	
22	На освѣщеніе	—	—	—	—	1,500	—	
23	На содержаніе зданій и внутрен- ней и наружной чистоты	—	—	—	—	1,000	—	
24	На ремонтъ бѣлья, а также сто- ловой и кухонной посуды	—	—	—	—	500	—	
25	На ремонтъ и содержаніе клас- сной мебели, разнаго рода сна- рядовъ и домашней утвари	—	—	—	—	300	—	
26	На содержаніе сада	—	—	—	—	300	—	
27	На содержаніе одной лошади и повозки	—	—	—	—	150	—	
28	На разныя непредвидѣнныя по- требности.	—	—	—	—	1,295	40	
итого		—	38	—	—	33,000	—	

№		Klasa urzędu	Liczba osób	Płaca roczna				Uwagi
				jednego		wszystkich		
				Rsr.	k.	Rsr.	k.	
14	Nauczyciel śpiewu	XI	1	450	—	450	—	
15	Na wynagrodzenie dla Nauczyciela tańca	—	—	—	—	750	—	
<i>Inne potrzeby.</i>								
16	Na żywność: 220 panien, 44 osób służby, 10 kolaboratorek, razem 274 osób po kop. 16 dziennie, czyli po rs. 58 k. 40 rocznie	—	—	—	—	16,001	60	
17	Na pranie: 220 panien, 10 kolaboratorek, razem 230 osób po rs. 6 rocznie	—	—	—	—	1,380	—	
18	Na utrzymanie kaplic i nabo- żeństwa w tychże	—	—	—	—	120	—	
19	Na potrzeby i pomoce naukowe, tudzież roboty ręczne	—	—	—	—	1,500	—	
20	Na lekarstwa	—	—	—	—	300	—	
21	Na opał	—	—	—	—	2,400	—	
22	Na światło	—	—	—	—	1,500	—	
23	Na utrzymanie gmachów oraz zewnątrznego i wewnętrznego porządku	—	—	—	—	1,000	—	
24	Na dokompletowanie bielizny, tu- dzież naczyń stołowych i ku- chennych	—	—	—	—	500	—	
25	Na dokompletowanie i utrzyma- nie utensyliów klasowych, o- raz wszelkich narzędzi i sprzę- tów gospodarskich	—	—	—	—	300	—	
26	Na utrzymanie ogrodu	—	—	—	—	300	—	
27	Na utrzymanie jednego konia i bryczki	—	—	—	—	150	—	
28	Na różne nieprzewidziane potrze- by	—	—	—	—	1,295	40	
Łącznie		—	38	—	—	33,000	—	

И т о г ъ.

- a) Расходы изъ суммы, отпускаемой Казною Царства 15,700 руб.
 б) " " " " отъ взносовъ воспитанницъ 33,000 "
 итого 48,700 руб.

- Примѣчаніе 1) Расходы изъ суммы на содержаніе воспитанницъ производятся соразмѣрно наличному числу ихъ въ Институтѣ, по означенному въ настоящемъ штатѣ разсчета на каждую воспитанницу.
- 2) Сбереженія по одиѣмъ статьямъ расходовъ изъ суммы отъ взносовъ воспитанницъ, съ разрѣшенія Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, могутъ быть обращаемы на покрытие недостатковъ, могущихъ оказаться по другимъ.

Приложеніе 2-е къ № 14-му.

№	Статья расходовъ	Классъ должности	Число лицъ	Годовой окладъ				Примѣчанія
				одному		всѣмъ		
				Руб.	к.	Руб.	к.	
	ВЫШЕЕ ЖЕНСКОЕ КАЗЕННОЕ Училище.							
1	Директоръ	VI	1	1,050		1,050		
2	Главная Надзирательница	—	1	600		600		
3	Надзирательницы	—	6	250		1,500		
4	На жалованье Учителямъ и У- чительницамъ	—	—	—		6,445		
5	Секретарь	X	1	360		360		
6	Курьеръ	—	1	150		150		
7	На прислугу	—	—	—		235		
8	На наемъ помѣщенія	—	—	—		1,900		
9	На совершеніе духовныхъ требъ	—	—	—		30		
10	На награды ученицамъ	—	—	—		100		
11	На увеличеніе библіотеки	—	—	—		180		
12	На отопленіе	—	—	—		350		
13	На канцелярскіе расходы	—	—	—		100		
	ИТОГО	—	10	—		15,000		

Zebranie.

- a) Wydatki z funduszu ze Skarbu Królestwa rsr. 15,700,
 b) " " " " z opłat od uczennic " 33,000,
 Łącznie rsr. 48,700.

- Uwaga 1) Wydatki z funduszu na utrzymanie uczennic uskuteczniają się odpowiednio do znajdującę się ich liczby w Instytucie, podług wskazanego niniejszym etatem obliczenia kosztu na każdą.
- 2) Oszczędności na jednych pozycjach wydatków, z funduszu z opłat od uczennic, mogą być używane, za decyzją Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, na pokrycie braku, jakiby się okazał na innych pozycjach.

2-gi Annex do Nr. 14-go.

№		Klasa urzędu	Liczba osób	Płaca roczna				Uwagi
				jednego		wszystkich		
				Rsr.	k.	Rsr.	k.	
	SZKOŁA WYŻSZA ŻEŃSKA RZĄDOWA.							
1	Dyrektor	VI	1	1,050		1,050		
2	Nadzorczyni	—	1	600		600		
3	Dozorczyni	—	6	250		1,500		
4	Na płace dla Nauczycieli i Na- uczycielek	—	—	—		6,445		
5	Sekretarz	X	1	360		360		
6	Woźny	—	1	150		150		
7	Na najem służby	—	—	—		235		
8	„ lokalu	—	—	—		1,900		
9	Na utrzymanie nabożeństwa	—	—	—		30		
10	Na nagrody dla uczennic	—	—	—		100		
11	Na powiększenie biblioteki	—	—	—		180		
12	Na opał	—	—	—		350		
13	Na wydatki kancelaryjne	—	—	—		100		
	Łącznie	—	10	—		13,000		

Уставъ Высшаго Казеннаго Женскаго Училища.

(6 (18) Ноября 1862 года.)

По указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА II-го,

ИМПЕРАТОРА и САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССИЙСКАГО, ЦАРЯ ПОЛЬСКАГО,

и проч., и проч., и проч.

Советъ Управленія Царства,

въ развитіе 158 и слѣдующихъ статей Устава о общественномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ, относящихся къ Высшему Казенному Женскому Училищу въ Варшавѣ, и на основаніи ст. 168 сказаннаго Устава, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, постановилъ и постановляетъ:

ГЛАВА I.

Надзоръ надъ Высшимъ Казеннымъ Женскимъ Училищемъ.

§ 1.

Главный надзоръ за воспитаніемъ ученицъ Высшаго Женскаго Училища въ Варшавѣ возлагается на Почетную Инспектриссу, назначенную Намѣстникомъ Царства, по представленію Главнаго Директора Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

ГЛАВА II.

Училищный Советъ.

§ 2.

Управление Училищемъ, въ педагогическомъ отношеніи, поручается Училищному Совету, въ составъ котораго входятъ: Надзирательница, двѣ Учительницы, двѣ классныя Дамы и два Учителя

§ 3.

Въ Училищный Советъ, въ качествѣ почетныхъ членовъ, могутъ быть приглашаемы Главнымъ Директоромъ

Ustawa dla Szkoły Wyższej Rządowej Żeńskiej w Warszawie.

(d. 6 (18) Listopada 1862 r.)

W Imieniu NAJJAŚNIEJSZEGO

ALEXANDRA II-go,

CESARZA WSZECH ROSSYJ, KRÓLA POLSKIEGO,

etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

W rozwinięciu art. 158-go i następnych Ustawy o wychowaniu publicznem w Królestwie Polskiem, dotyczących Szkoły Wyższej Żeńskiej Rządowej w Warszawie, na zasadzie oraz art. 168-go pomienionej Ustawy, na wniosek Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, postanowiła i stanowi co następuje:

DZIAŁ I.

O nadzorze nad Szkołą Wyższą Żeńską Rządową w Warszawie.

§ 1.

Nadzór zwierzchni nad wychowaniem uczennic w Szkole Wyższej Żeńskiej w Warszawie sprawować będzie Wizytatorka honorowa, przez Namiestnika w Królestwie, na wniosek Dyrektora Głównego Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia, powołana.

DZIAŁ II.

O Radzie Szkolnej.

§ 2.

Kierunek Szkoły, pod względem pedagogicznym, powierzonym będzie Radzie Szkolnej. Do téj Rady należą: Nadzorczynie, dwie Nauczycielki, dwie Dozorczynie i dwóch Nauczycieli.

§ 3.

Do Rady Szkolnej, w charakterze członków honorowych, mogą być przez Dyrektora Głównego Kommissyi Wyznań i

Правительственной Комисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія Дамы, не принадлежащія къ составу Училища, которымъ присвоивается званіе Почетныхъ Блюстительницъ.

§ 4.

Въ Училищномъ Совѣтѣ заведуетъ одинъ изъ Визитаторовъ, назначенный для этой цѣли Правительственною Коммисіею.

§ 5.

Въ Училищномъ Совѣтѣ председательствуетъ Надзирательница Училища; въ присутствіи же Инспектриссы, которая можетъ участвовать въ засѣданіяхъ Совѣта, по собственному усмотрѣнію, Надзирательница должна ей уступить свое мѣсто.

§ 6.

Училищный Совѣтъ подчиняется тѣмъ же обязанностямъ, какія Инструкціею отъ 17 (29) Августа текущаго года, изданною Совѣтомъ Управленія для Александринско-Маріинскаго Института, возложены на Педагогическій Совѣтъ сего же Института.

§ 7.

Въ засѣданія Училищнаго Совѣта приглашаются Учительницы и Учители, не принадлежащіе къ Совѣту, если окажется необходимымъ потребовать отъ нихъ ближайшихъ объясненій по вопросамъ, подлежащимъ обсужденію Совѣта.

§ 8.

Засѣданія Училищнаго Совѣта, кромѣ обыкновеннаго состава Членовъ или усиленнаго приглашеніемъ лицъ, не принадлежащихъ къ Совѣту (§ 7), могутъ происходить и въ составѣ исключительно женскомъ, состоящемъ изъ Дамъ, не принадлежащихъ къ Совѣту.

§ 9.

Засѣданія Училищнаго Совѣта происходятъ одинъ разъ въ мѣсяцъ, въ крайнихъ же случаяхъ, они могутъ быть созываемы во всякое время.

О днѣ, назначенномъ для засѣданія Училищнаго Совѣта, Надзирательница обязана каждый разъ увѣдомлять Визитатора, Инспектриссу и Почетныхъ Блюстительницъ.

Освѣщенія powoływane Damy, do składu Szkoły nie należące, które używać będą tytułu Mistrzyń honorowych.

§ 4.

W Radzie Szkolnej bierze udział jeden z Wizytatorów, przez Kommissyę Rządową do tej czynności powołany.

§ 5.

Radzie Szkolnej przewodniczy Nadzorczyni Szkoły; w obecności zaś Wizytatorki, która według swego uznania na posiedzeniach Rady znajdować się może, Nadzorczyni miejsca jej swego ustępuje.

§ 6.

Rada Szkolna ma też same obowiązki, jakie Instrukcja, w dniu 17 (29) Sierpnia roku bieżącego przez Radę Administracyjną dla Instytutu Alexandryńsko-Maryjskiego przepisana, na Radę Pedagogiczną tegoż Instytutu włożyła.

§ 7.

Na posiedzenia Rady Szkolnej mogą być wzywane Nauczycielki i Nauczyciele, do Rady nie należący, jeżeli się okaże potrzeba zasięgnięcia bliższych objaśnień w przedmiocie podanym pod rozpoznanie Rady.

§ 8.

Rada Szkolna, oprócz kompletu zwyczajnego, albo powołaniem nienależących do Rady osób (§ 7) zwiększonego, może obradować i w komplecie wyłącznie żeńskim, składającym się z Dam, do Rady nienależących.

§ 9.

Posiedzenia Rady Szkolnej odbywają się raz na miesiąc, w przypadkach zaś nagłych, posiedzenie w każdym czasie zwołane być może.

O dniu, na zebranie się Rady Szkolnej wyznaczonym, Nadzorczyni, za każdym razem, Wizytatora, Wizytatorkę i Mistrzynie honorowe zawiadomić jest obowiązana.

§ 10.

Протоколъ засѣданій Совѣта составляется, по его порученію, однимъ изъ Учителей, принадлежащихъ къ его составу. Въ засѣданіяхъ исклю чительно женскихъ протоколъ ведетъ одна изъ Учительницъ.

Г л а в а III.

Управление Училища.

§ 11.

Для завѣдыванія суммами Училища, учреждается Управление, которое состоитъ изъ Надзирательницы и двухъ Учителей.

§ 12.

Къ обязанностямъ Управления принадлежатъ:

- a) изданіе всякихъ распоряженій, по хозяйственной части Училища;
- b) расходование суммъ на наемъ прислуги, на отопленіе, на канцелярскія надобности и проч.;
- c) представленіе въ Правительственную Коммисію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія счетовъ, на разсмотрѣніе и утвержденіе.

§ 13.

Училищное Управление собирается въ свои засѣданія, смотря по представившейся надобности.

§ 14.

Управление обязано представлять, каждые три мѣсяца, Училищному Совѣту подробный рапортъ о своихъ занятіяхъ и сдѣланныхъ расходахъ.

Г л а в а IV.

Визитаторы.

§ 15.

Визитаторъ, имѣющій право присутствовать въ Училищномъ Совѣтѣ, получаетъ инструкцію непосредственно отъ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

§ 10.

Protokół Rady prowadzić będzie jeden z Nauczycieli, do jej składu należący i przez nią wyznaczony; na posiedzeniach zaś w komplecie wyłącznie żeńskim, jedna z Nauczycielek.

DZIAŁ III.

O zarządzie Szkoły.

§ 11.

Do rozporządzenia funduszami Szkoły ustanawia się Zarząd, składający się z Nadzorczyńi i dwóch Nauczycieli.

§ 12.

Do Zarządu głównie należeć będzie:

- a) wydawanie wszelkich zarządzeń gospodarczego zarządu Szkoły;
- b) szafunek funduszu przeznaczonego na najem służby, opał, potrzeby kancelaryjne, i t. p.;
- c) składanie Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia, rachunków do rewizyi i zatwierdzenia.

§ 13.

Zarząd Szkoły odbywa posiedzenia swe, ilekroć tego potrzeba zachodzić będzie.

§ 14.

Zarząd co kwartał obowiązany jest składać Radzie Szkolnej szczegółowy raport o swych czynnościach i uskuteczniionych wydatkach.

DZIAŁ IV.

O Wizytatorze.

§ 15.

Wizytator, mający udział w Radzie Szkolnej, odbiera instrukcyę bezpośrednio od Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia.

ГЛАВА V.

Обязанности лицъ, принадлежащихъ къ составу Высшаго Казеннаго Женскаго Училища.

§ 16.

Надзирательница во всемъ, касающемся ея обязанностей по Высшему Женскому Училищу, какъ открытому заведенію, подчиняется правиламъ, предписаннымъ въ Инструкціи 17 (29) Августа текущаго года, для Начальницы Александринско-Маріинскаго Института.

§ 17.

Кромѣ обязанностей, упомянутыхъ въ предыдущемъ параграфѣ, на Надзирательницу возлагается: контроль воспитанницъ, не явившихся на уроки, въ чемъ ей содѣйствуютъ классныя Дамы; доставленіе родителямъ, всякую четверть года, свѣдѣній объ успѣхахъ ихъ дѣтей въ наукахъ и представленіе въ Правительственную Коммисію рапортовъ, по окончаніи приѣма ученицъ, и подробнаго отчета о состояніи Училища, по окончаніи учебнаго года.

§ 18.

Надзирательница обязана преподавать одинъ изъ учебныхъ предметовъ, согласно распоряженію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

§ 19.

Въ случаѣ болѣзни Надзирательницы, обязанности ея исполняетъ одна изъ классныхъ Дамъ, по назначенію Правительственной Коммисіи, которой присвоивается званіе старшей классной Дамы.

§ 20.

Обязанности Учителей и Учительницъ Высшаго Казеннаго Женскаго Училища суть тѣ же, какъ и Учителей и Учительницъ Александринско-Маріинскаго Института.

§ 21.

Обязанности Гувернантокъ Александринско-Маріинскаго Института воспитанія дѣвицъ, на сколько онѣ примѣнимы въ Высшемъ Казенномъ Женскомъ Училищѣ, какъ въ открытомъ заведеніи, относятся къ класснымъ Дамамъ сего Училища. Училищный Совѣтъ поручаетъ каждой классной Дамѣ особый классъ для надзора.

DZIAŁ V.

O obowiązkach osób należących do Szkoły Wyższej Żeńskiej Rządowej.

§ 16.

Nadzorczyńi we wszystkiém, co do jęj obowiązków w Szkole Wyższej Żeńskiej Rządowej, jako szkole przychodniej, odnosić się może, postępować będzie według przepisów dla Przełożonej Instytutu Aleksandryńsko-Maryjskiego, Instrukcyą z dnia 17 (29) Sierpnia roku bieżącego objętych.

§ 17.

Oprócz obowiązków, o jakich artykuł poprzedzający wspomina, do Nadzorczyńi należy: kontrollowanie nieobecnych w klasie uczennic, w czém Dozorczyńie w pomoc jęj przychodzi; zawiadamianie co kwartał rodziców o postępach ich dzieci, przez wyciągi z księgi cenzur; składanie Kommissyi Rządowej rapportów, po ukończonym zapisie uczennic, i szczegółowego zdania sprawy o stanie Szkoły, po zamknięciu roku szkolnego.

§ 18.

Nadzorczyńi obowiązana jest wykładać jeden z przedmiotów, wedle zarządzeń Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia.

§ 19.

W przypadku słabości Nadzorczyńi, jęj obowiązki pełni jedna z Dozorczyń, przez Kommissyę Rządową wyznaczona, która nosić będzie tytuł starszej Dozorczyńi.

§ 20.

Obowiązki Nauczycieli i Nauczycielek w Szkole Wyższej Rządowej są takie same, jak Nauczycieli i Nauczycielek w Instytucie Aleksandryńsko-Maryjskim.

§ 21.

Obowiązki Guvernantek Instytutu Aleksandryńsko-Maryjskiego wychowania panien, o ile te zastosowane być mogą w Szkole Żeńskiej Rządowej, jako szkole przychodniej, stosują się także do Dozorczyń téjże Szkoły. Rada Szkolna każdej z Dozorczyń przeznacza klasę do dozoru.

§ 22.

Надзирательница, по уважительнымъ причинамъ, можетъ разрѣшать отпускъ лицамъ, принадлежащимъ къ составу Училища, срокомъ на десять дней; въ случаѣ отпуска лицъ, занимающихся преподаваніемъ уроковъ, или ихъ болѣзни, Надзирательница, съ вѣдома Инспектриссы или Визитатора, раздѣляетъ незанятые уроки между прочими Учителями, Учительницами или классными Дѣлами.

§ 23.

Секретарь исполняетъ порученія Надзирательницы, по канцелярской части, ведетъ счета, составляетъ протоколъ засѣданій Училищнаго Управленія и подвергается отвѣтственности за несвоевременное отправленіе рапортовъ къ высшему начальству.

ГЛАВА VI.

О объемъ преподаванія предметовъ, испытаній, аттестатовъ и присвоенныхъ имъ преимуществъ.

§ 24.

Распределение учебныхъ предметовъ по классамъ и число часовъ, на каждый предметъ, означены въ планѣ, приложенномъ къ настоящей Инструкціи.

Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія можетъ дѣлать въ немъ измѣненія, признанныя необходимыми по указаніямъ опыта, и обязана издать подробныя правила относительно объема преподаванія наукъ, времени уроковъ и продолжительности каникулъ.

§ 25.

Еженедѣльное росписаніе уроковъ утверждается Училищнымъ Совѣтомъ.

§ 26.

Учебныя пособія Училища находятся въ вѣдѣніи одной изъ классныхъ Дамъ, назначенной для сего Совѣтомъ.

§ 27.

Испытанія въ Высшемъ Казенномъ Женскомъ Училищѣ производятся такимъ же порядкомъ, какой предписанъ для Александринско-Маріинскаго Института.

§ 28.

Переводы, награды и выдача аттестатовъ объ окончаніи

§ 22.

Nadzorczyini, dla ważnych przyczyn, może udzielać urlop osobom do składu Szkoły należącym, na dni dziesięć; w przypadku jednak uwolnienia na urlop, lub słabości jednej z osób wykładających nauki, Nadzorczyini, za wiedzą Wizytatorki lub Wizytatora, urządza zastępstwo z innych Nauczycielek, Nauczycieli lub Dozorczyń.

§ 23.

Sekretarz wykonywa polecenia Nadzorczyini w zakresie służby kancelaryjnej, prowadzi rachunki, utrzymuje protokół zarządu Szkoły, jest odpowiedzialnym za to, aby rapporta do wyższej władzy były na czas złożone.

DZIAŁ VI.

O zakresie nauk, examinach, patentach i przywiązanych do nich przywilejach.

§ 24.

Podział przedmiotów naukowych na klasy, liczbę godzin na każdy przedmiot, wskazuje plan do niniejszej Instrukcyi dołączony.

Kommissya Wyznań i Oświecenia zaprowadzać w nim będzie zmiany, jakie doświadczenie za konieczne wskaże. Taż Kommissya wyda szczegółowe przepisy co do zakresu nauk, czasu odbywania lekcyj, czasu i trwania wakacyj.

§ 25.

Rozkład nauk tygodniowy zatwierdza Rada Szkolna.

§ 26.

Pomocami naukowemi Szkoły zawiaduje jedna z Dozorczyń, przez Radę do téj czynności powołana.

§ 27.

Examina w Szkole Wyższej Żeńskiej Rządowej odbywać się będą w taki sam sposób, jaki jest przepisany dla Instytutu Aleksandryńsko-Maryjskiego wychowania pańien.

§ 28.

Promocye, nagrody i patenta z ukończonego całkowitego
NAUK.

полнаго курса наукъ утверждаются Училищнымъ Совѣтомъ на основаніяхъ, указанныхъ въ Инструкціи для Александринско-Маріинскаго Института. На торжественномъ актѣ, на которомъ предсѣдательствуетъ Почетная Инспектрисса, а въ случаѣ ея отсутствія, Дама, приглашенная Главнымъ Директоромъ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, провозглашаются имена удостоенныхъ перевода и раздаются награды и аттестаты.

§ 29.

Правительственная Коммисія предпишетъ форму аттестата, для ученицъ 6 класса, которыя выдержали съ успѣхомъ личный экзаменъ.

§ 30.

Воспитанницы, выбывшія изъ заведенія, до окончанія полнаго учебнаго курса, или не выдержавшія удовлетворительно экзамена изъ наукъ 6-го класса, получаютъ свидѣтельства, съ приложеніемъ казенной печати за подписью Надзирательницы.

§ 31.

Воспитанницы, получившія аттестаты объ окончаніи 6-го класса, имѣютъ право на домашнее воспитаніе дѣтей и на званіе Коррепетиторокъ, въ частныхъ женскихъ учебныхъ заведеніяхъ.

§ 32.

Дѣвицы, имѣющія аттестаты объ окончаніи 6-го класса Высшаго Казеннаго Женскаго Училища въ Варшавѣ, и занимавшіяся, по оставленіи заведенія, по крайней мѣрѣ два года, домашнимъ воспитаніемъ дѣтей, или коррепетитицами, допускаются къ экзамену, на званіе Учительницы 1-го, или 2-го разряда, въ присутствіи Педагогическаго Совѣта Варшавскаго Александринско-Маріинскаго Института воспитанія дѣвицъ. До полученія диплома на сіе званіе, каждая изъ такихъ кандидатокъ, кромѣ письменнаго и словеснаго испытанія, должна читать пробную лекцію, въ присутствіи Учителей и Учительницъ, въ классахъ Александринско-Маріинскаго Института

курсу наукъ приываетъ Rada Szkolna, według zasad, które są wskazane w instrukcyi dla Instytutu Aleksandryńsko-Maryjskiego. Na akcie uroczystym, który pod przewodnictwem Wizytatorki honorowej, lub Damy, w razie nieobecności Wizytatorki, przez Dyrektora Głównego Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia zaproszonej, odbywać się będzie, mają być ogłaszane promocyje, rozdawane nagrody i patenta.

§ 29.

Formę patentu dla uczennic kończących klasę 6-tą, które examin indywidualny złożyły, Kommissya Rządowa przepisze.

§ 30.

Uczennice, które, przed ukończeniem całego kursu nauk, Szkołę opuszczają, lub które nie złożyły egzaminu indywidualnego z 6-jej klasy w stopniu dostatecznym, otrzymywać będą świadectwa, opatrzone pieczęcią urzędową i podpisem Nadzorczyni.

§ 31.

Uczennice, które otrzymały patent z ukończonęj 6-tęj klasy, mogą przyjmować obowiązki domowego wychowania dzieci lub Korrepetytorek w zakładach naukowych prywatnych żeńskich.

§ 32.

Od panien, które posiadają patenta z ukończonęj klasy 6-tęj Szkoły Wyższej Żeńskiej Rządowej w Warszawie, i przynajmniej dwa lata od wyjścia ze Szkoły zajmowały się wychowaniem domowem lub korrepetycyami, może być przyjmowanym examin na stopień Nauczycielek 1-jej lub 2-jej klasy w Radzie Pedagogicznęj Instytutu Aleksandryńsko-Maryjskiego wychowania panien w Warszawie. Przed pozyskaniem patentu, każda z takich kandydatek, po złożeniu egzaminu ustnego i piśmiennego, winna w rodzaju próby wyłożyć lekcję w obec Nauczycieli i Nauczycielek w klassach Instytutu Alexandryńsko-Maryjskiego.

ГЛАВА VII.

Канцелярія.

§ 33.

Бумаги, исходящія изъ Канцеляріи Училища, должны быть подписаны Надзирательницею и скрѣплены Секретаремъ.

§ 34.

Всю переписку, касающуюся Училища, Надзирательница принимаетъ сама и передаетъ Секретарю, для исполненія, или же, смотря по содержанію дѣла, вноситъ оную на обсужденіе Училищнаго Совѣта или въ засѣданіе Управленія Училища.

§ 35.

Всякія выдачи денегъ и приѣмъ суммъ, положенныхъ по штату, производятся за ея подписью.

§ 36.

Высшее Казенное Женское Училище имѣетъ свою печать, съ гербомъ Царства и съ надписью: „Высшее Женское Училище въ Варшавѣ.“

§ 37.

Конверты и посылки, посылаемые, отъ Канцеляріи, подъ казенною печатью, принимаются на почту, на основаніи общихъ правилъ, предписанныхъ для прочихъ Казенныхъ Учебныхъ заведеній.

Состоялось въ Варшавѣ, 6 (18) Ноября 1862 года.

Начальникъ Гражданскаго Управленія

(подписано) *Гр. Велепольскій, Маркизъ Мышковскій.*

DZIAŁ VII.

O kancelaryi.

§ 33.

Papiery, z kancelaryi Szkoły wychodzące, opatrzone być winny podpisem Nadzorczyńi i Sekretarza.

§ 34.

Wszelkie korespondencye, dotyczące Szkoły, odbiera Nadzorczyńi, i albo oddaje Sekretarzowi do załatwienia, albo wnosi na Radę Szkolną lub posiedzenie Zarządu, jeżeli tego interesu wymaga.

§ 35.

Wszelkie wypłaty i podnoszenie summ, etatem oznaczonych, za jej podpisem wydawane być mają.

§ 36.

Szkoła Wyższa Żeńska Rządowa używa pieczęci z herbem Królestwa i napisem: „Szkoła Wyższa Żeńska Rządowa w Warszawie.“

§ 37.

Expedycye z Kancellaryi, wysyłane pod pieczęcią urzędową, przyjmowane będą na pocztę, na zasadzie ogólnych przepisów, ustanowionych dla innych zakładów naukowych rządowych.

Działo się w Warszawie, d. 6 (18) Listopada 1862 r.

Naczelnik Rządu Cywilnego

(podpisano) *Hr. Wielopolski, Margr. Myszkowski.*

Приложение къ № 15-му.

Планъ учебныхъ предметовъ, преподаваемыхъ въ Высшемъ Женскомъ Казенномъ Училищѣ въ Варшавѣ.

№	Поименованіе предметовъ	Классы						Всего	Примѣчанія.
		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.		
1	Законъ Божій и Священная исторія	2	2	2	2	2	2	12	
2	Наука нравственности	3	3	2	2	1	1	12	
3	Польскій языкъ и литература	4	4	3	3	3	3	20	
4	Русскій языкъ	—	—	—	2	2	2	6	
5	Французскій языкъ и литература	3	3	3	3	3	3	18	
6	Нѣмецкій языкъ и литература	3	3	3	3	3	3	18	
7	Арифметика	3	3	3	2	1	1	13	
8	Естественная исторія	—	—	—	3	2	2	7	
9	Свѣдѣнія изъ физики и химіи	—	—	—	—	2	2	4	
10	Всеобщая и русская исторія	—	—	3	2	2	2	9	
11	Польская исторія	—	—	—	1	1	1	3	
12	Всеобщая и математическая географія	2	2	2	2	2	2	12	Въ VI классѣ одинъ урокъ математической географіи.
13	Педагогія	—	—	—	—	—	1	1	
14	Психологія и логика	—	—	—	—	1	—	1	
15	Гигіена	—	—	—	—	1	1	2	
16	Рисованіе	3	3	3	2	2	2	15	
17	Чистописаніе	3	3	3	1	—	—	10	
18	Женскія рукодѣлія	4	4	3	2	1	1	15	
19	Хозяйство и домашняя технология	—	—	—	—	1	1	2	
всего		30	30	30	30	30	30	180	
Не входятъ въ планъ:									
	Церковное пѣніе	—	—	1	1	1	1	4	
	Законъ Божій Православнаго исповѣданія	—	—	—	—	—	—	2	
	Законъ Божій Евангелическаго исповѣданія	—	—	—	—	—	—	2	

Настоящій планъ учебныхъ предметовъ утвержденъ Совѣтомъ Управленія въ засѣданіи 6 (18) Ноября 1862 года.

Статсъ-Секретарь (подписано) Еnochъ.

Annex do Nr. 15-go.

PLAN NAUK W SZKOLE WYŻSZEJ ŻEŃSKIEJ RZĄDOWEJ
W WARSZAWIE.

№	Wyszczególnienie przedmiotu	K l a s s a						Razem	Uwagi
		I	II	III	IV	V	VI		
1	Nauka Religii i Historya Święta	2	2	2	2	2	2	12	
2	Nauka moralności	3	3	2	2	1	1	12	
3	Język polski i literatura	4	4	3	3	3	3	20	
4	Język rosyjski	—	—	—	2	2	2	6	
5	„ francuzki i literatura	3	3	3	3	3	3	18	
6	„ niemiecki i literatura	3	3	3	3	3	3	18	
7	Arytmetyka	3	3	3	2	1	1	13	
8	Historya naturalna	—	—	—	3	2	2	7	
9	Wiadomości z fizyki i chemii	—	—	—	—	2	2	4	
10	Historya powszechna i rosyjska	—	—	3	2	2	2	9	
11	Historya polska	—	—	—	1	1	1	3	
12	Geografia powszechna i matematyczna	2	2	2	2	2	2	12	W klasie VI jedna godzina geografii matematycznej.
13	Pedagogika	—	—	—	—	—	1	1	
14	Psychologia i logika	—	—	—	—	1	—	1	
15	Hygiena	—	—	—	—	1	1	2	
16	Rysunki	3	3	3	2	2	2	15	
17	Kalligrafia	3	3	3	1	—	—	10	
18	Roboty ręczne	4	4	3	2	1	1	15	
19	Gospodarstwo i technologia domowa	—	—	—	—	1	1	2	
Razem		30	30	30	30	30	30	180	
Po za planem.									
	Śpiew kościelny	—	—	1	1	1	1	4	
	Religia Prawosławna	—	—	—	—	—	—	2	
	Religia Ewangelicka	—	—	—	—	—	—	2	

Niniejszy plan nauk Rada Administracyjna, na posiedzeniu swém z dnia 6 (18) Listopada 1862 roku, zatwierdziła.

Sekretarz Stanu (podpisano) Enoch.

Высочайшій указъ о женскихъ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ въ Царствѣ Польскомъ.

(30 Августа (11 Сентября) 1864 года.)

Божією Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-й,

ИМПЕРАТОРЪ и САМОДЕРЖЕЦЪ ВСЕРОССИЙСКІЙ, ЦАРЬ ПОЛЬСКІЙ,
Великій Князь Финляндскій,
и проч., и проч., и проч.

Поставляя Себѣ неизмѣнною обязанностію содѣйствовать распространенію просвѣщенія въ странахъ, Намъ подвластныхъ, Мы обращали всегда особенное вниманіе на важное дѣло женскаго воспитанія. Подъ покровительствомъ Любезнѣйшей Супруги Нашей и благодаря усердію, какъ цѣлыхъ сословій и обществъ, такъ и частныхъ жертвователей, въ значительныхъ городахъ Имперіи нынѣ учреждены Гимназіи для дѣвицъ, которыя получаютъ въ сихъ Гимназіяхъ надлежащее образованіе, не отрываясь отъ родительскаго крова. Постояннымъ желаніемъ Нашимъ было распространить подобное благодѣяніе и на Царство Польское, гдѣ первое свѣтское общеобразовательное учебное заведеніе для дѣвицъ основано по волѣ Августѣйшаго Родителя Нашего и подъ покровительствомъ Нашей Родительницы. Кромѣ сего, въ 1857 году, повелѣли Мы устроить въ Варшавѣ, на счетъ Казны, дѣвичій Пансіонъ и вслѣдъ за тѣмъ основали въ этомъ городѣ Училище для приходящихъ дѣвицъ. По примѣру сего Училища, Нами было, въ 1860 году, предначертано учрежденіе такихъ же учебныхъ заведеній въ пяти другихъ важнѣйшихъ городахъ Царства. Но, по причинѣ наступившихъ въ краѣ чрезвычайныхъ обстоятельствъ, мысль Наша не могла вполнѣ осуществиться. Нынѣ, исполняя давнишнее желаніе Наше улучшить и развить женское образованіе въ Царствѣ Польскомъ, Мы постановили и постановляемъ:

Ukaz Najwyższy o Gimnazyach i Progimnazyach żeńskich w Królestwie Polskiem.

(d. 30 Sierpnia (11 Września) 1864 r.)

z Bożej Łaski

MY, ALEXANDER II-GI,

CESARZ I SAMOWŁADCA WSZECH ROSSYJ, KRÓL POLSKI,
WIELKI KSIĄŻE FINLANDZKI,
etc., etc., etc.

Uznawszy niezmiennym obowiązkiem Naszym przyczyniać się do rozszerzenia oświaty w krajach, berłu Naszemu podległych, zwracaliśmy ciągle szczególną uwagę na ważne zadanie wychowania kobiet. Pod opieką Najukochańszej Małżonki Naszej, i dzięki gorliwości tak wszystkich klas i stanów społecznych, jak niemniej prywatnych ofiarodawców, w znaczniejszych miastach Cesarstwa założone zostały obecnie Gimnazya dla panien, które odbierają w Gimnazyach tych odpowiednie wykształcenie, nie opuszczając rodzicielskiego domu. Nieustającym życzeniem Naszym było rozciągnąć podobne dobrodziejstwo i na Królestwo Polskie, gdzie pierwszy świecki ogólnonaukowy zakład dla panien urządzony został z woli Najdoskońniejszego Rodzica Naszego i pod opieką Rodzicielki Naszej. Oprócz tego w 1857 roku, rozkazaliśmy urządzić w Warszawie, kosztem Skarbu, Pensyę żeńską, i wkrótce potem podług wskazania Naszego założoną została w tém mieście Szkoła dla panien przychodnich. Na wzór téj Szkoły, w 1860 roku zamierzaliśmy urządzić także zakłady naukowe w pięciu innych znaczniejszych miastach Królestwa. Lecz z powodu zaszyłych w kraju nadzwyczajnych wypadków, myśl Nasza w zupełności urzeczywistnić się nie mogła. Obecnie, spełniając dawne życzenie NASZE ulepszenia i rozwinięcia wychowania kobiet w Królestwie Polskiem, postanowiliśmy i stanowimy:

NAUK.

38*

Ст. 1.

Въ городахъ Люблинѣ, Радомѣ, Плоцкѣ, Сувалкахъ и Калишѣ учреждаются на счетъ Казны женскія Гимназіи для приходящихъ дѣвицъ, по образцу существующихъ въ Имперіи Училищъ такого рода.

Ст. 2.

Существующее въ Варшавѣ Высшее Казенное Женское Училище преобразовывается въ женскую Гимназію, согласно правиламъ сего указа.

Ст. 3.

Сверхъ женскихъ Гимназій, указанныхъ въ ст. 1-й и 2-й, могутъ быть учреждаемы таковыя же Гимназіи, а также женскія Прогимназіи во всѣхъ вообще городахъ Царства, тамъ, гдѣ представится возможность обезпечить ихъ существованіе изъ казенныхъ или общественныхъ суммъ, либо изъ частныхъ пожертвованій.

Ст. 4.

Женскія Гимназіи и Прогимназіи состоятъ въ вѣдѣніи Начальниковъ Учебныхъ Дирекцій, устанавливаемыхъ особымъ указомъ, и подъ непосредственнымъ начальствомъ мѣстныхъ Инспекторовъ Гимназій, а въ г. Варшавѣ—одного изъ нихъ, по назначенію Управленія Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 5.

Инспекторы, начальствующие надъ женскими Гимназіями и Прогимназіями, получаютъ по сему званію добавочное содержаніе, которое опредѣлено будетъ въ штатѣ сихъ учебныхъ заведеній; въ случаѣ надобности, имъ отводится казенная квартира въ зданіи Училища.

Ст. 6.

Инспекторы руководствуютъ учебною частію женскихъ Гимназій или Прогимназій. Въ помощь имъ назначается Начальникомъ Учебной Дирекціи, по представленію Инспектора, при каждой женской Гимназіи и Прогимназіи Надзирательница, для управленія хозяйствомъ Училища и наблюденія за порядкомъ въ классахъ и нравственностью воспитанницъ.

Ст. 7.

Сумма, назначенная на содержаніе каждой женской Гим-

Art. 1.

W miastach: Lublinie, Radomiu, Płocku, Suwałkach i Kaliszu, urządzone być mają kosztem Skarbu żeńskie Gimnazya dla panien przychodnich, na wzór istniejących w Cesarstwie tego rodzaju zakładów.

Art. 2.

Istniejąca w Warszawie Wyższa Rządowa Szkoła Żeńska zreorganizowaną zostanie na Gimnazjum żeńskie, według przepisów ukazu niniejszego.

Art. 3.

Oprócz Gimnazyów żeńskich, w art. 1 i 2-m wskazanych, urządzone być mogą także Gimnazya oraz Progimnazya żeńskie, we wszystkich w ogóle miastach Królestwa, tam gdzie się okaże możność zapewnić ich istnienie z funduszków skarbowych lub gminnych, albo też z ofiar prywatnych.

Art. 4.

Gimnazya i Progimnazya żeńskie zostawać będą w zawiadywaniu Naczelników Dyrekcji Naukowych, osobnym ukazem ustanowionych, i pod bezpośredniem zwierzchnictwem miejscowych Inspektorów Gimnazyów, a w mieście Warszawie, pod zwierzchnictwem jednego z nich, z naznaczenia Zarządu Oświecenia Publicznego.

Art. 5.

Inspektorowie, nad Gimnazyami i Progimnazyami żeńskimi przełożeni, pobierać będą z tego tytułu dodatkową płacę, jaka w etatach tych zakładów naukowych ustanowioną zostanie; w razie potrzeby ma być im wyznaczone mieszkanie rządowe w zabudowaniu szkolném.

Art. 6.

Inspektorowie kierują częścią naukową Gimnazyów i Progimnazyów żeńskich. Do pomocy im, Naczelnik Dyrekcji Naukowej, na przedstawienie Inspektora, naznaczy do każdego Gimnazjum i Progimnazjum żeńskiego, Nadzorczynię, do zawiadywania gospodarstwem szkolném i pilnowania porządku w klassach, oraz moralnego sprawowania się uczennic.

Art. 7.

Fundusz wyznaczony na utrzymanie każdego Gimnazjum

назій или Прогимназій, выдается Надзирательницѣ, которая представляетъ, чрезъ Инспектора, надлежащую отчетность въ расходованіи этой суммы.

Ст. 8.

Должности Преподавателей въ женскихъ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ могутъ быть занимаемы, по приглашенію Инспектора, Учителями мужскихъ Гимназій и Уѣздныхъ Училищъ, или другими лицами, имѣющими на то право.

Ст. 9.

Классныя Дамы или Учительницы избираются Инспекторомъ, по соглашенію съ Надзирательницею.

Ст. 10.

При женскихъ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ могутъ быть учреждаемы приуготовительные классы для элементарнаго обученія, каковое обученіе производится въ нихъ на точномъ основаніи правилъ, заключающихся въ указѣ о начальныхъ Училищахъ.

Ст. 11.

Надзирательницѣ, имѣющей казенное помѣщеніе въ домѣ Гимназій или Прогимназій, дозволяется содержать частныхъ пансіонерокъ, подъ надзоромъ Инспектора.

Ст. 12.

Начальникъ Учебной Дирекціи призываетъ, по мѣрѣ возможности, мѣстныхъ жителей къ совѣщаніямъ о пользахъ и нуждахъ женскихъ Гимназій или Прогимназій и, при выборѣ Надзирательницы, принимаетъ въ соображеніе ихъ отзывы.

Ст. 13.

Совѣтъ Управленія въ Царствѣ, по представленіямъ Управленія Народнаго Просвѣщенія, опредѣляетъ число классовъ, объемъ преподаванія въ женскихъ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ, а также размѣръ платы за ученіе и случаи освобожденія учащихся отъ сей платы, постановить правила касательно направленія и общаго устройства сихъ учебныхъ заведеній и представить уставъ и штаты оныхъ на Наше утвержденіе установленнымъ порядкомъ.

Ст. 14.

Потребныя на содержаніе женскихъ Гимназій и Про-

и Progimnazyum żeńskiego wydawany być ma Nadzorczyńni, która z poczynionych z niego wydatków przedstawiać winna, za pośrednictwem Inspektora, stosowny rachunek.

Art. 8.

Obowiązki Nauczycieli w Gimnazyach i Progimnazyach żeńskich mogą być powierzane, na wezwanie Inspektora, Nauczycielom Gimnazyów męzkich i Szkół powiatowych, lub innym osobom, mającym do tego prawo.

Art. 9.

Damy klasowe lub Nauczycielki wybierane będą przez Inspektora, za zgodą Nadzorczyńni.

Art. 10.

Przy Gimnazyach i Progimnazyach żeńskich mogą być urządzone klasy przygotowawcze dla nauki elementarnej, która odbywać się w nich ma w ścisłym zastosowaniu się do przepisów, zawartych w ukazie o Szkołach początkowych.

Art. 11.

Nadzorczyńni, mającej mieszkanie rządowe w domu Gimnazjum lub Progimnazjum, pozwala się utrzymywać prywatne pensyonarki, pod nadzorem Inspektora.

Art. 12.

Naczelnik Dyrekcyi Naukowej, w miarę możności, powoływać ma miejscowych mieszkańców do porad o użyteczności i potrzebach Gimnazyów i Progimnazyów żeńskich i przy wyborze Nadzorczyńni życzenie ich mieć na uwadze.

Art. 13.

Rada Administracyjna Królestwa, na przedstawienie Zarządu Oświecenia Publicznego, oznaczy ilość klas, zakres wykładu nauk w Gimnazyach i Progimnazyach żeńskich, oraz wysokość opłaty za naukę i przypadki uwolnienia uczennic od téj opłaty, postanowi zasady dotyczące kierunku i ogólnego urządzenia tych naukowych zakładów i przedstawi Ustawę i etaty dla nich do Naszego zatwierdzenia, przepisanyim porządkiem.

Art. 14.

Potrzebne na utrzymanie żeńskich Gimnazyów i Pro-

гимназій суммы будуть, по мѣрѣ открытія классовъ оныхъ, вносимы въ смѣту расходовъ Царства, установленнымъ порядкомъ.

Ст. 15.

Всѣ несогласныя съ настоящимъ указомъ постановленія и распоряженія симъ отмѣняются.

Ст. 16.

Приведеніе въ исполненіе и дальнѣйшее развитіе настоящаго указа, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, поручается Нашему Намѣстнику и Совѣту Управленія въ Царствѣ Польскомъ.

Данъ въ Югенгеймѣ (близъ Дармштадта), Августа 30 (Сентября 11) дня, 1864 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ“.

Контрасигнировалъ: Министръ Статсъ-Секретарь

В. Платоновъ.

gimnazyów fundusze, w miarę otwierania w nich klass, wnoszone będą do budżetu wydatków Królestwa, przepisanymporzadkiem.

Art. 15.

Wszelkie niezgodne z niniejszym ukazem postanowienia i rozporządzenia uchylone zostają.

Art. 16.

Wykonanie i dalsze rozwinięcie niniejszego Ukazu, który w Dzienniku Praw zamieszczony być ma, Naszemu Namiestnikowi i Radzie Administracyjnej Królestwa polecamy.

Dan w Jugenheimie (pod Darmsztadtem), dnia 30 Sierpnia (11 Września) 1864 roku.

(podpisano) „АЛЕКСАНДРЪ“.

przez CESARZA I KRÓLA,
Minister Sekretarz Stanu
(podpisano) *W. Płatonow.*

№ 17.

Уставъ Женскихъ Гимназій и Прогимназій въ Царствѣ
Польскомъ (*).

(5 (17) Января 1866 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: *„Быть по сему.“*

Въ С.-Петербургѣ, 5 (17) Января 1866 г.
Контрасигнировалъ: Министръ Статсъ-Секретарь
В. Платоновъ.

УСТАВЪ ЖЕНСКИХЪ ГИМНАЗІЙ И ПРОГИМНАЗІЙ ВЪ ЦАРСТВѢ
ПОЛЬСКОМЪ.

ГЛАВА ПЕРВАЯ.

Общія положенія.

Ст. 1.

Женскія Гимназіи и Прогимназіи имѣютъ цѣлью дать учащимся въ нихъ общее, необходимое для женщины, образованіе, основанное на началахъ Христіанской вѣры и нравственности.

Ст. 2.

Женскія Гимназіи состоятъ изъ шести классовъ, а Прогимназіи изъ четырехъ, съ годичнымъ курсомъ для каждаго класса. Прогимназіи, по мѣстнымъ условіямъ, могутъ быть и трехклассныя.

Ст. 3.

Женскія Гимназіи и Прогимназіи суть заведенія открытыя, предназначенныя для ученицъ приходящихъ.

(*) *Примѣчаніе.* Уставы, относящіеся къ Женскимъ Учебнымъ заведеніямъ для Русскаго и Евангелическаго населенія, помѣщены въ IV-омъ томѣ подъ № 64 и 70.

№ 17.

Ustawa Gimnazyów i Progimnazyów żeńskich w Królestwie Polskiem(*).

(d. 5 (17) Stycznia 1866 r.)

Na oryginale własną JEGO CESARSKIEJ MOŚCI ręką napisano: *„Ma być podług tego.“*

w Petersburgu, przez CESARZA I KRÓLA,
d. 5 (17) Stycznia 1866 r. Minister Sekretarz Stanu
(podpisano) *W. Płatonow.*

USTAWA GIMNAZYÓW I PROGIMNAZYÓW ŻEŃSKICH W KRÓ-
LESTWIE POLSKIEM.

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

Przepisy ogólne.

Art. 1.

Gimnazya i Progimnazya żeńskie mają na celu udzielić pobierającym w nich nauki, wykształcenie ogólne, niezbędne dla kobiety i oparte na podstawach wiary Chrześcijańskiej i moralności.

Art. 2.

Gimnazya żeńskie składać się mają z sześciu klass, a Progimnazya z czterech, z kursem rocznym dla każdej klasy. Progimnazya, stosownie do miejscowych warunków, mogą być i trzyklassowe.

Art. 3.

Gimnazya i Progimnazya żeńskie są zakładami, przeznaczonemi wyłącznie dla uczennic przychodnich.

(*) *Uwaga.* Ustawy, dotyczące Zakładów naukowych żeńskich dla ludności ruskiej i ewangelickiej, zamieszczone są w tomie IV-m pod Nr. 64 i 70-m.

Ст. 4.

Женскія Гимназіи и Прогимназіи могутъ быть учреждаемы, сверхъ городовъ, поименованныхъ въ статьяхъ 1 и 2-й Высочайшаго указа 30 Августа (11 Сентября) 1864 года о женскихъ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ въ Царствѣ Польскомъ, во всѣхъ вообще городахъ Царства, тамъ, гдѣ представится возможность обезпечить существованіе ихъ на счетъ Казны или общественныхъ суммъ, или же частныхъ пожертвованій.

Ст. 5.

Женскія Гимназіи и Прогимназіи открываются, по представленію Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія, съ разрѣшенія Совѣта Управленія Царства.

Ст. 6.

Женскія Гимназіи и Прогимназіи, подъ главнымъ заведываніемъ Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія, состоятъ въ вѣдѣніи Начальниковъ тѣхъ Учебныхъ Дирекцій, въ предѣлахъ коихъ онѣ находятся.

ГЛАВА ВТОРАЯ.

Должностныя лица.

Ст. 7.

При каждой женской Гимназіи и Прогимназіи состоятъ: Инспекторъ, Надзирательницы, классныя Дамы, Учители и Учительницы.

Ст. 8.

Инспекторъ мѣстной мужской Гимназіи и Прогимназіи есть вмѣстѣ съ тѣмъ и Инспекторъ женской Гимназіи или Прогимназіи. Въ городахъ, гдѣ находится нѣсколько мужскихъ среднихъ учебныхъ заведеній, назначается, Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія, Инспекторомъ женской Гимназіи или Прогимназіи одинъ изъ Инспекторовъ мужскихъ Гимназій или Прогимназій, по представленію Начальника Учебной Дирекціи.

Примѣчаніе. Въ случаѣ учрежденія женской Гимназіи или Прогимназіи на счетъ общественныхъ суммъ или частныхъ пожертвованій, въ такой мѣстности, гдѣ нѣтъ мужскихъ среднихъ

Art. 4.

Gimnazya i Progimnazya żeńskie mogą być urządzane, nie tylko w miastach, wymienionych w art. 1 i 2-m Najwyższego ukazu z dnia 30 Sierpnia (11 Września) 1864 roku o Gimnazyach i Progimnazyach żeńskich w Królestwie Polskiem, ale we wszystkich w ogóle miastach Królestwa, tam gdzie okaże się możność zapewnić istnienie ich z funduszu Skarbu, lub z funduszu składek ogólnych, albo też z ofiar prywatnych.

Art. 5.

Gimnazya i Progimnazya żeńskie otwierane być mają na przedstawienie Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego, z decyzji Rady Administracyjnej Królestwa.

Art. 6.

Gimnazya i Progimnazya żeńskie, będąc pod głównym zarządem Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego, zostają w zawiadywaniu Naczelników tych Dyrekcyj Naukowych, w obrębie których one znajdują się.

ROZDZIAŁ DRUGI.

Osoby należące do składu Gimnazyów i Progimnazyów żeńskich.

Art. 7.

Przy każdym Gimnazyum i Progimnazyum żeńskiem znajdować się mają: Inspektor, Nadzorczytni, Damy klasowe, Nauczyciele i Nauczycielki.

Art. 8.

Inspektor miejscowego Gimnazyum lub Progimnazyum męskiego, będzie zarazem i Inspektorem Gimnazyum lub Progimnazyum żeńskiego. W miastach, w których znajduje się kilka średnich zakładów naukowych męskich, Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego przeznacza na Inspektora Gimnazyum lub Progimnazyum żeńskiego, jednego z Inspektorów Gimnazyów lub Progimnazyów męskich, na przedstawienie Naczelnika Dyrekcyi Naukowej.

Uwaga. W razie urządzenia Gimnazyum lub Progimnazyum żeńskiego z funduszu składek ogólnych albo z ofiar prywatnych, w miejscu takim, gdzie niema średnich zakładów naukowych męz-

учебныхъ заведеній, назначается Правительственною Коммисією Народнаго Просвѣщенія, по представленію Начальника Учебной Дирекціи, особый Инспекторъ, съ содержаніемъ на счетъ тѣхъ же суммъ.

Ст. 9.

Инспекторъ женской Гимназіи или Прогимназіи, какъ непосредственный начальникъ ея, управляетъ заведеніемъ и преимущественно руководствуетъ учебною частію.

Ст. 10.

Надзирательница, избираемая изъ лицъ, извѣстныхъ своею педагогическою опытностію, назначается въ помощь Инспектору Правительственною Коммисією Народнаго Просвѣщенія, по представленію Начальника Учебной Дирекціи.

Ст. 11.

Надзирательница, подъ руководствомъ Инспектора, наблюдаетъ за успѣхами и нравственностію воспитанницъ и за порядкомъ въ классахъ, а также завѣдываетъ хозяйственною частію заведенія.

Ст. 12.

Классныя Дамы, избираемыя преимущественно изъ лицъ, имѣющихъ свидѣтельство на званіе домашней Учительницы, назначаются Начальникомъ Учебной Дирекціи, по представленію Инспектора.

Ст. 13.

Классныя Дамы, какъ Помощницы Надзирательницы въ наблюденіи за успѣхами и нравственностію воспитанницъ и за порядкомъ въ классахъ, постоянно присутствуютъ при урокахъ и во время классныхъ перемѣнъ, а въ случаѣ болѣзни или отсутствія Учителя или Учительницы, занимаются съ воспитанницами по указанію Надзирательницы.

Ст. 14.

Учители въ женскихъ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ полагаются штатные и преподающіе по найму. Первые, по представленію Начальника Учебной Дирекціи, утверждаются въ должности Правительственною Коммисією Народнаго Просвѣщенія, а послѣдніе, по представленію Инспектора, назначаются Начальникомъ Учебной Дирекціи преимущественно

ких, Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego, na przedstawienie Naczelnika Dyrekcyi Naukowej, wyznacza osobnego Inspektora z uposażeniem uiszczanem z powyższych źródeł.

Art. 9.

Inspektor Gimnazjum lub Progimnazjum żeńskiego, jako bezpośredni jego zwierzchnik, zarządza Zakładem i głównie kieruje w nim częścią naukową.

Art. 10.

Nadzorczynię, wybieraną z osób znanych ze swego doświadczenia pedagogicznego, przeznaczają do pomocy Inspektorowi Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego, na przedstawienie Naczelnika Dyrekcyi Naukowej.

Art. 11.

Nadzorczyńni, pod kierunkiem Inspektora, czuwa nad postępem w naukach i moralnością uczennic i pilnuje porządku w klassach, oraz zawiaduje częścią ekonomiczną Zakładu.

Art. 12.

Damy klassowe, wybierane głównie z osób posiadających świadectwa na stopień Nauczycielki domowej, mianowane będą przez Naczelnika Dyrekcyi Naukowej, na przedstawienie Inspektora.

Art. 13.

Damy klassowe, jako Pomocnice Nadzorczyńni, w czuwaniu nad postępem w naukach i moralnością uczennic, oraz w pilnowaniu porządku w klassach, winny być ciągle obecne na lekcyach i w czasie zmian lekcyj; a w razie choroby lub nieobecności Nauczyciela lub Nauczycielki, zajmować się z uczennicami według wskazania Nadzorczyńni.

Art. 14.

Nauczyciele w Gimnazyach i Progimnazyach żeńskich mają być etatowi i przybrani, płatni za umową. Pierwszych z nich, na przedstawienie Naczelnika Dyrekcyi Naukowej, zatwierdza w obowiązkach Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego; a drugich, na przedstawienie Inspektora, назначает Naczelnik Dyrekcyi Naukowej, dając pierwszeństwo przed innymi

но изъ Преподавателей казенныхъ мужскихъ учебныхъ заведеній; изъ постороннихъ же лицъ, только тѣ, которые имѣютъ право на преподаваніе въ казенныхъ среднихъ учебныхъ заведеніяхъ.

Ст. 15.

Къ преподаванію въ женскихъ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ допускаются Учительницы. Онѣ назначаются, по представленію Инспектора, Начальникомъ Учебной Дирекціи.

ГЛАВА ТРЕТЬЯ.

Учебная часть.

Ст. 16.

Учебный курсъ женскихъ Гимназій составляютъ слѣдующіе предметы:

- 1) Законъ Божій;
- 2) польскій языкъ и словесность;
- 3) русскій языкъ и словесность;
- 4) одинъ изъ новыхъ языковъ, нѣмецкій или французскій, избраніе котораго, для каждаго изъ сихъ учебныхъ заведеній, предоставляется Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія, съ утвержденія Совѣта Управленія Царства;
- 5) математика;
- 6) всеобщая географія;
- 7) географія Россійской Имперіи и Царства Польскаго;
- 8) естественная исторія (наглядное объясненіе трехъ царствъ природы);
- 9) всеобщая исторія;
- 10) исторія Россіи и Польши;
- 11) физика и общія свѣдѣнія изъ космографіи;
- 12) чистописаніе;
- 13) рисованіе, и
- 14) рукодѣлія.

Примѣчаніе 1. Исторія и географія Россіи и Польши въ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ преподаются на русскомъ языкѣ.

2. Ученицы Гимназій и Прогимназій, по желанію родителей, могутъ также обучаться

Наuczycielom rządowych zakładów naukowych męzkich; z postronnych zaś osób mogą być назначane tylko takie, które mają prawo wykładania lekcji w rządowych średnich zakładach naukowych.

Art. 15.

Do wykładu nauk w żeńskich Gimnazyach i Progimnazyach mogą być dopuszczone Nauczycielki. Naznacza je Naczelnik Dyrekcyi Naukowej na przedstawienie Inspektora.

ROZDZIAŁ TRZECI.

Część naukowa.

Art. 16.

Kurs nauk w Gimnazyach żeńskich stanowią następujące przedmioty:

- 1) nauka Religii;
- 2) polski język i literatura;
- 3) ruski język i literatura;
- 4) jeden z języków nowożytnych, niemiecki albo francuzki, którego wybór dla każdego z tych zakładów naukowych pozostawia się Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego, z zatwierdzenia Rady Administracyjnej Królestwa;
- 5) matematyka;
- 6) geografia powszechna;
- 7) geografia Cesarstwa Rossyjskiego i Królestwa Polskiego;
- 8) historia naturalna (treściwy wykład trzech królestw natury);
- 9) historia powszechna;
- 10) historia Rosyi i Polski;
- 11) fizyka i ogólne wiadomości z kosmografii;
- 12) kalligrafia;
- 13) rysunki; i
- 14) roboty kobiece.

Uwaga 1. Historia i geografia Rosyi i Polski wykładane być mają w Gimnazyach i Progimnazyach w języku ruskim.

2. Uczennice Gimnazyów i Progimnazyów, na żądanie rodziców, mogą także uczyć się tego z

тому изъ новыхъ языковъ, нѣмецкому или французскому, который не будетъ признанъ обязательнымъ, за особую плату, устанавливаемую Педагогическимъ Совѣтомъ, съ утверждения Начальника Учебной Дирекции. Преподаваніе этого языка Инспекторъ поручаетъ лицу, имѣющему право обучать въ среднихъ учебныхъ заведеніяхъ.

Примѣчаніе 3. Начальнику Учебной Дирекции, по особу уважительнымъ причинамъ, предоставляется ходатайствовать у Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія объ увольненіи ученицъ Гимназій или Прогимназій, согласно заявленному родителями ихъ желанію, отъ обученія тому изъ новыхъ языковъ, который будетъ признанъ обязательнымъ.

4. Для желающихъ обучаться пѣнію и гимнастикѣ, уроки назначаются въ послѣобѣденное время.

5. Въ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ ученицы могутъ также обучаться танцамъ, по желанію ихъ родителей. Для этого вносится особая плата, за которую Надзирательница нанимаетъ Учителя или Учительницу танцованія.

Ст. 17.

Учебный курсъ Прогимназіи четырехклассной и трехклассной совпадаетъ съ курсомъ соотвѣтственныхъ классовъ Гимназіи.

Ст. 18.

Объемъ преподаванія предметовъ учебнаго курса въ женскихъ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ опредѣляется особою Инструкціею отъ Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 19.

Число уроковъ по каждому предмету и распредѣленіе ихъ по классамъ означены въ приложенной къ сей статьѣ таблицѣ. Таблица эта, оставаясь неизмѣнною, относительно общаго числа уроковъ по каждому предмету, можетъ однакоже подлежать измѣненіямъ въ распредѣленіи числа уроковъ

новоżyтнхъ языковъ, нѣмецкаго или французскаго, который не будетъ признанъ за обязательный, за отдѣльную оплату, установить себѣ мающа через Радѣ Педагогическую, з затвержденія Начальника Дирекціи Науковѣй. Выкладъ того языка Инспекторъ поворачиваетъ особѣ мающѣ право ученія въ среднихъ закладахъ науковыхъ.

Uwaga 3. Начальнику Дирекціи Науковѣй, з поводовъ на особливо въ взглядъ заслуживающихъ, дозволаетъ себѣ просить Коммисію Рządową Оświecenia Publicznego о увольненіи ученицъ Гимназій и Прогимназій, stosownie до жądанія ихъ родителей, од ученія себѣ того з языковъ новоżyтнхъ, который признанъ будетъ за обязательный.

4. Dla życzącychъ uczyć się śpiewu i gimnastyki, lekcye mają być назначane въ часѣ poobiednimъ.

5. W Gimnazjachъ i Progimnazjachъ uczennice, на жądаніе родителей, mogą также pobierać lekcye tańca. На ten cel вносить mają osobną оплату, за którą Nadzorczyńni najmować będzie Nauczyciela lub Nauczycielkę tańca.

Art. 17.

Kursъ наукъ въ Progimnazjum czteroklassowymъ i trzyklassesowymъ odpowiada kursowi właściwychъ klassъ gimnazjalnychъ.

Art. 18.

Obszerność wykładu przedmiotów, stanowiącychъ курсъ наукъ въ Gimnazjachъ i Progimnazjachъ żeńskichъ, oznaczy osobna Instrukcja, мающа себѣ wydać черезъ Коммисію Рządową Оświecenia Publicznego.

Art. 19.

Liczba lekcyjъ въ каждомъ przedmiocie i rozkładъ ихъ на klasy oznaczone są въ заłączonymъ до niniejszego artykułu wykazie. Wykazъ ten, nie ulegając zmianie pod względemъ ogólnej liczby lekcyjъ въ каждомъ przedmiocie, może wszakże być zmieniony co до rozkładu liczby lekcyjъ zъ każdego przedmio-

каждаго предмета по классамъ, съ утвержденія Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 20.

Время ежедневнаго начатія уроковъ въ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ опредѣляется особою Инструкціею отъ Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 21.

Ученіе продолжается въ теченіе цѣлаго года, за исключеніемъ воскресныхъ и праздничныхъ дней и вакацій, лѣтнихъ и зимнихъ, изъ коихъ на первыя назначается шесть недѣль, а на вторыя двѣ недѣли. Сверхъ того, ученіе прерывается на Страстной и Свѣтлой недѣлѣ Пасхи.

Ст. 22.

Учебный годъ начинается 3 (15) Августа и кончается 18 (30) Іюня.

Ст. 23.

По окончаніи учебнаго года, въ каждой Гимназіи и Прогимназіи происходитъ публичный актъ, на которомъ—читается отчетъ о состояніи и дѣятельности учебнаго заведенія за минувшій годъ; объявляются имена ученицъ, удостоенныхъ перевода въ высшіе классы; раздаются награды ученицамъ, отличившимся успѣхами и поведеніемъ, и аттестаты окончившимъ съ успѣхомъ полный курсъ. На актѣ могутъ быть произносимы рѣчи Членами Педагогическаго Совѣта, предварительно разсмотрѣнныя въ Совѣтѣ и одобренныя Начальникомъ Учебной Дирекціи.

Ст. 24.

Каждая Гимназія должна имѣть: 1) бібліотеку, состоящую: а) изъ книгъ, могущихъ способствовать къ обогащенію Учителей познаніями, и б) изъ книгъ, предназначенныхъ для употребленія учащимися; 2) физическій кабинетъ; 3) необходимыя пособія по естественной исторіи; 4) достаточное количество географическихъ картъ и глобусовъ, чертежей, рисунковъ и моделей для рисованія; 5) гимнастическіе снаряды; и 6) ноты для пѣнія. Прогимназіи должны быть снабжены тѣми же учебными пособіями, за исключеніемъ физическаго кабинета.

tu na klasy, z zatwierdzenia Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego.

Art. 20.

Czas każdodziennego rozpoczęcia się lekcyj w Gimnazyach i Progimnazyach oznaczy oddzielna Instrukcja, mająca się wydać przez Kommissyę Rządową Oświecenia Publicznego.

Art. 21.

Wykład nauk trwać ma przez ciąg całego roku, z wyjątkiem dni niedzielnych i uroczystych, oraz wakacyj letnich i zimowych, z których na pierwsze przeznaczają się sześć tygodni, a na drugie dwa tygodnie. Oprócz tego wykład nauk zawiera się w czasie Świąt Wielkanocnych od Kwietnej do Przewodniej niedzieli.

Art. 22.

Rok szkolny zaczyna się dnia 3 (15) Sierpnia, a kończy się z dniem 18 (30) Czerwca.

Art. 23.

Po upływie roku szkolnego, w każdym Gimnazyum i Progimnazyum odbywać się ma akt uroczysty, na którym odczytanem będzie sprawozdanie za rok ubiegły o stanie i działalności Zakładu naukowego; ogłoszone zostaną nazwiska uczennic, którym przyznano promocyę do klass wyższych; rozdawane będą nagrody uczniom, które odznaczyły się postępem w naukach i sprawowaniem, oraz attestaty tym, które z pożytkiem ukończyły pełny kurs nauk. Na akcie tym Członkowie Rady Pedagogicznej mogą miewać mowy, po uprzedniem przejrzeniu takowych w Radzie i przyjęciu przez Naczelnika Dyrekcyi Naukowej.

Art. 24.

Każde Gimnazyum winno posiadać: 1) bibliotekę, składającą się: a) z dzieł mogących posłużyć Nauczycielom do rozszerzenia swych wiadomości, i b) z książek przeznaczonych do użytku uczennic; 2) gabinet fizyczny; 3) przedmioty pomocnicze, niezbędne przy wykładzie historyi naturalnej; 4) dostateczną ilość mapp jeograficznych i globusów, planów, rysunków i modeli do rysunku; 5) przyrządy do gimnastyki; i 6) ноты do śpiewu. Progimnazya powinny być zaopatrzone w także same pomoce naukowe, z wyjątkiem gabinetu fizycznego.

Ст. 25.

Библиотека поручается одному из Членов Педагогического Совета, избираемому Советом на два года. Прочія же учебныя пособия состоятъ, по принадлежности ихъ къ тому или другому предмету, въ вѣдѣніи Преподавателей сихъ предметовъ. При храненіи и выдачѣ для чтенія книгъ служатъ руководствомъ правила, составленныя Педагогическимъ Советомъ и утвержденныя Начальникомъ Учебной Дирекціи. За завѣдываніе библиотекою полагается особая, опредѣленная въ штатѣ, плата.

ГЛАВА ЧЕТВЕРТАЯ.

Учащіяся.

Ст. 26.

Въ женскія Гимназіи и Прогимназіи принимаются дѣти всѣхъ состояній.

Ст. 27.

Поступающія въ женскую Гимназію или Прогимназію должны представить Надзирательницѣ заведенія свидѣтельство о своемъ возрастѣ и званіи. Медицинское же освидѣтельство поступающихъ въ томъ, что имъ привита оспа и что онѣ не имѣютъ тѣлесныхъ недостатковъ или болѣзней, препятствующихъ вступленію въ общественное заведеніе, дѣлается Врачемъ мужской Гимназіи или Прогимназіи.

Ст. 28.

Въ первый классъ Женской Гимназіи и Прогимназіи принимаются дѣти, умѣющія читать и писать по-польски и по-русски, знающія главныя молитвы, а изъ ариеметики—сложеніе и вычитаніе. При семъ наблюдается, чтобы въ первый классъ поступали дѣти не моложе девяти лѣтъ. Во всѣ слѣдующіе классы Гимназіи и Прогимназіи принимаются дѣвчѣны, имѣющія соотвѣтственные классу познаніе и возрастъ.

Ст. 29.

Свидѣтельство объ успѣшномъ окончаніи курса въ трехклассной или четырехклассной Прогимназіи даетъ право на поступленіе въ непосредственно за тѣмъ слѣдующій классъ Гимназіи безъ испытанія, если со времени окончанія курса

Art. 25.

Biblioteka ma być powierzona jednemu z Członków Rady Pedagogicznej, obranemu przez tę Radę na dwa lata. Inne zaś pomoce naukowe, podług przedmiotu, do jakiego należą, pozostają w zawiadywaniu wykładających te przedmioty. W utrzymywaniu książek i wydawaniu ich do czytania, służyć będą za prawidło przepisy, które ułoży Rada Pedagogiczna i zatwierdzi Naczelnik Dyrekcyi Naukowej. Za zawiadywanie biblioteką ustanawia się oddzielna płaca, w etacie oznaczona.

ROZDZIAŁ CZWARTY.

Uczennice.

Art. 26.

Do Gimnazyów i Progimnazyów żeńskich przyjmowane być mają dzieci wszystkich stanów.

Art. 27.

Wstępujące do Gimnazjum lub Progimnazjum żeńskiego uczennice winny przedstawić Nadzorczyńi Zakładu świadectwo co do wieku i pochodzenia. Poświadczenie zaś lekarskie, że też uczennice mają szczepioną ospę i że nie podlegają wadom fizycznym lub chorobom, stanowiącym przeszkodę w przyjęciu ich do zakładu publicznego, udziela Lekarz Gimnazjum lub Progimnazjum męskiego.

Art. 28.

Do klasy 1-ěj Gimnazjum i Progimnazjum żeńskiego przyjmują się dzieci umiejące czytać i pisać po polsku i po rusku, znające oraz główne modlitwy, a z arytmetyki dodawanie i odejmowanie. Przytém ma być na względzie, aby do klasy 1-ěj nie wstępowały dzieci młodsze jak dziewięciu lat wieku. Do wszystkich klass następnych w Gimnazyach i Progimnazyach przyjmowane będą panny, mające usposobienie naukowe i wiek odpowiedni właściwej klassie.

Art. 29.

Świadectwo z ukończonego z pożytkiem kursu w trzechklassowym lub czteroklassowym Progimnazjum daje prawo wstąpienia do następnej klasy Gimnazjum bez egzaminu, jeśli od czasu ukończenia kursu do wejścia do Gimnazjum upły-

до поступления въ Гимназію прошло не болѣе шести мѣсяцевъ. Въ противномъ случаѣ, желающія продолжать свое образованіе въ Гимназіи подвергаются испытанію.

Ст. 30.

Общій пріемъ ученицъ во всѣ классы бываетъ каждый годъ предъ началомъ учебнаго курса; но Педагогическій Совѣтъ, по особо уважительнымъ причинамъ, можетъ дозволить пріемъ и въ теченіе учебнаго года, если по предварительномъ испытаніи поступающей, удостовѣрится, что она, по своимъ познаніямъ и развитію, можетъ слѣдовать за курсомъ того класса, въ который желаетъ поступить.

Ст. 31.

Съ каждой ученицы взимается за ученіе: въ Варшавѣ по пятнадцати рублей въ годъ, а въ прочихъ городахъ Царства по двѣнадцати рублей. Плата сія вносится въ Казну Царства по-полугодно, впередъ за всякое полугодіе. Непредставившія, въ теченіе первыхъ двухъ мѣсяцевъ каждого полугодія, квитанціи во взносѣ платы за ученіе, увольняются изъ заведенія, но могутъ быть снова приняты по представленіи квитанціи во взносѣ платы за все полугодіе.

Ст. 32.

Педагогическому Совѣту предоставляется освобождать отъ платы за ученіе недостаточныхъ ученицъ, заслуживающихъ того своими успѣхами, прилежаніемъ и поведеніемъ. Освобожденіе отъ платы имѣетъ силу въ теченіе одного полугодія.

Ст. 33.

Правила о дисциплинарныхъ взысканіяхъ съ ученицъ Гимназій и Прогимназій составляются мѣстными Педагогическими Совѣтами и утверждаются, по представленію Начальника Учебной Дирекціи, Правительственною Коммисією Народнаго Просвѣщенія, при чемъ высшую степень наказанія составляетъ исключеніе изъ заведенія, каковому наказанію ученицы подвергаются лишь по опредѣленію Педагогическаго Совѣта, съ утвержденія Начальника Учебной Дирекціи.

Ст. 34.

Въ концѣ каждого учебнаго года ученицы подвергаются

нѣю не вѣцѣй какъ шеѣ мѣсѣцѣ. Въ przeciwnym razie życzące dalej kształcić się w Gimnazjum podlegają examinowi.

Art. 30.

Ogólny zapis uczennic do wszystkich klass odbywa się każdego roku przed rozpoczęciem kursów, jednakże Rada Pedagogiczna, z powodów na szczególną uwagę zasługujących, może dozwalać na przyjęcie i w ciągu rocznego kursu nauk, gdy z uprzedniego egzaminu kandydatki przekona się, że ta, przy swych wiadomościach i rozwinięciu, może słuchać kursu w tej klasie, do której przyjętą być pragnie.

Art. 31.

Od każdej uczennicy pobierana będzie opłata za naukę w Warszawie po piętnaście rubli na rok, a w innych miastach Królestwa po rubli dwanaście. Opłata takowa wnoszona być ma do Skarbu Królestwa co pół roku, z góry za każde półrocze. Uczennice, które nie przedstawią, w ciągu pierwszych dwóch miesięcy każdego półrocza, kwitu z uiszczonj opłaty za naukę, uwalniają się z zakładu; lecz mogą być przyjęte na powrót, gdy złożą kwity takowe z uiszczonj opłaty za całe półrocze.

Art. 32.

Rada Pedagogiczna mocną będzie uwalniać od opłaty za naukę uczennice niedostatnie, zasługujące na to swemi postępami w naukach, pilnością i sprawowaniem. Uwolnienie od opłaty służy na jedno półrocze.

Art. 33.

Przepisy o karach dyscyplinarnych na uczennice Gimnazjów i Progimnazjów, mają być ułożone przez miejscowe Rady Pedagogiczne, a zatwierdzone, na przedstawienie Naczelnika Dyrekcyi Naukowej, przez Kommissję Rządową Oświecenia Publicznego; przyczem najwyższy stopień kary stanowić ma wydalenie z Zakładu, której to karze podlegają uczennice jedynie na zasadzie uchwały Rady Pedagogicznj i zatwierdzenia Naczelnika Dyrekcyi Naukowej.

Art. 34.

W końcu każdego roku szkolnego uczennice mają być

испытанію изъ всего пройденнаго въ теченіе года и по результатамъ этого испытанія удостоиваются перевода въ высшіе классы.

Ст. 35.

Отмѣтки для опредѣленія степени познаній ученицъ устанавливаются особою Инструкціею отъ Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 36.

Ученицы первыхъ пяти классовъ, отличныя по поведенію и оказавшія весьма удовлетворительные успѣхи въ русскомъ языкѣ и въ большей части другихъ учебныхъ предметовъ, награждаются книгами. Число наградъ для каждаго класса опредѣляется Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 37.

Ученицы, пробывшія въ одномъ классѣ два года и не удостоенныя за тѣмъ перевода въ слѣдующій классъ, увольняются изъ заведенія.

Ст. 38.

Окончательныя испытанія ученицъ, какъ въ Гимназіи, такъ и въ Прогимназіи, производятся Преподавателемъ предмета, въ присутствіи Инспектора, Надзирательницы и по крайней мѣрѣ двухъ Членовъ Педагогическаго Совѣта, на основаніи правилъ, утвержденныхъ Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 39.

Ученицы, окончившія съ успѣхомъ полный курсъ ученія въ Гимназіи, получаютъ аттестаты за подписью Членовъ Педагогическаго Совѣта и съ приложеніемъ печати учебнаго заведенія. Сверхъ того, для награды отличнымъ по поведенію изъ окончившихъ курсъ и оказавшимъ весьма удовлетворительные успѣхи, какъ въ русскомъ языкѣ и словесности, такъ и въ большей части другихъ учебныхъ предметовъ, назначаются медали, золотыя и серебряныя, число которыхъ опредѣляется Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 40.

Ученицы, окончившія курсъ Прогимназіи, получаютъ

poddawane examinowi z całorocznego kursu nauk i, według rezultatu tego examinu, przyznawane sobie mieć będą promocyę do klass wyższych.

Art. 35.

Wyrazy, jakie winny być używane dla oznaczenia stopnia usposobienia naukowego uczennic, przepisze osobna Instrukcyja, mająca się wydać przez Kommissyę Rządową Oświecenia Publicznego.

Art. 36.

Uczennice pierwszych pięciu klass, wzorowego sprawowania i które okazały zupełnie zadowalniające postępy w języku ruskim i w większej części innych przedmiotów naukowych, otrzymają nagrody w książkach. Liczbę nagród dla każdej klasy ustanowi Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego.

Art. 37.

Uczennice, które, po dwuletnim pobycie w jednej i tej samej klassie, nie otrzymały promocyi do klasy następnej, mają być z Zakładu uwolnione.

Art. 38.

Ostateczny examen uczennic, tak w Gimnazyum jak i w Progimnazyum, odbywać się ma przez Nauczyciela właściwego przedmiotu w obec Inspektora, Nadzorczyni i przynajmniej dwóch Członków Rady Pedagogicznej, na zasadzie przepisów zatwierdzonych przez Kommissyę Rządową Oświecenia Publicznego.

Art. 39.

Uczennice, które ukończyły z pożytkiem pełny kurs nauk w Gimnazyum, otrzymają attestaty, za podpisem Członków Rady Pedagogicznej i opatrzone pieczęcią Zakładu naukowego. Nadto na nagrody dla uczennic wzorowego sprawowania, z liczby tych, które ukończyły kurs nauk i okazały zupełnie zadowalniające postępy, tak w ruskim języku i literaturze, jakoteż i w większej części innych przedmiotów naukowych, przeznaczają się medale złote i srebrne, liczbę których ustanowi Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego.

Art. 40.

Uczennice, które ukończyły kurs nauk w Progimnazyum,
NAUK. 40

свидѣтельства, также за подписью Членовъ Педагогическаго Совѣта и съ приложеніемъ Училищной печати.

ГЛАВА ПЯТАЯ.

Педагогическій Совѣтъ.

Ст. 41.

Для обсужденія вопросовъ, относящихся къ учебной и воспитательной части Гимназій и Прогимназій, а также для наблюденія за хозяйственною частію ихъ и повѣрки отчетности по оной, состоятъ при этихъ Училищахъ Педагогическіе Совѣты.

Ст. 42.

Педагогическій Совѣтъ женской Гимназіи или Прогимназіи состоитъ, подъ предсѣдательствомъ Инспектора, изъ Надзирательницы и всѣхъ лицъ, служащихъ при сихъ заведеніяхъ по части учебной и воспитательной. Обязанности Секретаря исполняетъ, по выбору Педагогическаго Совѣта, одинъ изъ Учителей.

Примѣчаніе. Въ засѣданія Педагогическаго Совѣта приглашается, по усмотрѣнію Предсѣдателя, Врачъ мужской Гимназіи или Прогимназіи, имѣющій въ такомъ случаѣ право голоса, наравнѣ съ прочими Членами.

Ст. 43.

Предметы занятій Педагогическаго Совѣта суть:

- 1) приемъ ученицъ и переводъ ихъ изъ класса въ классъ;
- 2) выдача аттестатовъ ученицамъ, съ успѣхомъ окончившимъ полный курсъ ученія;
- 3) опредѣленіе наградъ ученицамъ, отличающимся поведеніемъ, прилежаніемъ и успѣхами;
- 4) избраніе изъ Преподавателей Секретаря Совѣта;
- 5) избраніе изъ Членовъ Совѣта лица, заведывающаго библіотекою заведенія;
- 6) выборъ учебныхъ руководствъ и пособій изъ числа одобренныхъ Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія;
- 7) выборъ книгъ для библіотеки, а также составленіе правилъ о порядкѣ храненія и выдачи книгъ изъ библіотеки;
- 8) разсмотрѣніе программъ преподаванія по каждому предмету;

отрываютъ свидѣтва również за podpisem Członków Rady Pedagogicznej i opatrzone pieczęcią Zakładu.

ROZDZIAŁ PIĄTY.

Rada Pedagogiczna.

Art. 41.

Dla rozważenia kwestyj dotyczących części naukowej i wychowawczej w Gimnazyach i Progimnazyach, oraz dla nadzoru nad częścią ich ekonomiczną i dla sprawdzania rachunków tej części, znajdować się mają przy tych Zakładach Rady Pedagogiczne.

Art. 42.

Radę Pedagogiczną Gimnazjum lub Progimnazjum żeńskiego składają, pod przewodnictwem Inspektora, Nadzorczyńi i wszystkie osoby służące przy tych Zakładach po części naukowej i wychowawczej. Obowiązki Sekretarza spełniać ma jeden z Nauczycieli, którego wybierze też Rada.

Uwaga. Na posiedzenia Rady Pedagogicznej, stosownie do uznania Prezesa, może być wzywany Lekarz Gimnazjum lub Progimnazjum męskiego, mający w takim razie prawo głosu na równi z innymi Członkami.

Art. 43.

Przedmioty zajęć Rady Pedagogicznej są następujące:

- 1) przyjmowanie uczennic i promocyja ich z jednej klasy do drugiej;
- 2) przyznawanie attestatów uczennicom, które z pożytkiem ukończyły pełny kurs nauk;
- 3) wyznaczanie nagród uczennicom, odznaczającym się sprawowaniem, pilnością i postępem w naukach;
- 4) wybór z grona wykładających nauki Sekretarza Rady;
- 5) wybór z pomiędzy Członków Rady zawiadującego biblioteką Zakładu;
- 6) wybór naukowych przewodników i pomocy naukowej z liczby zaleconych przez Kommissję Rządową Oświecenia Publicznego;
- 7) wybór dzieł do biblioteki, oraz ułożenie przepisów o sposobie utrzymania biblioteki i wydawania z niej książek;
- 8) rozpoznawanie programów wykładu każdego przedmiotu;

- 9) рассмотрение росписания еженедельных уроков по классамъ, составляемаго Инспекторомъ къ началу учебнаго года;
- 10) рассмотрение годовыхъ отчетовъ по учебно-воспитательной и хозяйственной частямъ, составляемыхъ Инспекторомъ;
- 11) обсуждение болѣе важныхъ проступковъ ученицъ и опредѣленіе мѣры взысканія съ виновныхъ;
- 12) составленіе правилъ о дисциплинарныхъ взысканіяхъ съ учащихся;
- 13) освобожденіе отъ платы за ученіе недостаточныхъ ученицъ;
- 14) опредѣленіе платы съ ученицъ, желающихъ обучаться тому изъ новыхъ языковъ, нѣмецкому или французскому, который не будетъ признанъ Совѣтомъ Управленія Царства обязательнымъ;
- 15) рассмотрение рѣчей, назначаемыхъ для чтенія на публичномъ актѣ;
- 16) заключеніе условій на поставку необходимыхъ для заведенія вещей;
- 17) наблюденіе за правильнымъ употребленіемъ Училищныхъ суммъ;
- 18) ежегодная повѣрка имущества Училища; и
- 19) изысканіе и обсужденіе мѣръ, клонящихся къ улучшенію учебной, воспитательной и хозяйственной частей заведенія.

Ст. 44.

Заключенія Педагогическаго Совѣта по предметамъ, означеннымъ въ пунктахъ: 4, 5, 10, 11, 13 и 14 предыдущей статьи, представляются на утвержденіе Начальника Учебной Дирекціи; заключенія же по предметамъ, поименованнымъ въ пунктахъ: 6, 7, 8, 12, 18 и 19, представляются Начальнику Учебной Дирекціи, для испрошенія разрѣшенія Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 45.

Педагогическій Совѣтъ собирается въ теченіе учебнаго времени по крайней мѣрѣ одинъ разъ въ мѣсяцъ, а въ случаѣ надобности онъ можетъ быть созываемъ, по предложенію Предсѣдателя его, и чаще.

- 9) roztrząsanie tygodniowego rozkładu lekcji na klasy, ułożonego przez Inspektora z początkiem roku szkolnego;
- 10) przejrzanie ułożonych przez Inspektora sprawozdań rocznych z części naukowo-wychowawczej i ekonomicznej;
- 11) ocenianie ważniejszych wykroczeń uczennic i oznaczanie stopnia kary na winne;
- 12) ułożenie przepisów o karach dyscyplinarnych na uczennice;
- 13) uwalnianie uczennic niedostatnich od opłaty za naukę;
- 14) oznaczanie wysokości opłaty od uczennic, życzących uczyć się tego z nowożytnych języków, niemieckiego lub francuzkiego, który nie będzie uznany przez Radę Administracyjną Królestwa za obowiązujący;
- 15) roztrząsanie mów, przeznaczonych do odczytania na akcie uroczystym;
- 16) zawieranie umów na dostawę potrzebnych dla Zakładu przedmiotów;
- 17) czuwanie nad właściwem użyciem funduszków Zakładu;
- 18) sprawdzanie coroczne inwentarza Zakładu; i
- 19) obmyślanie i ocenianie środków, zmierzających do ulepszeń części naukowej, wychowawczej i ekonomicznej Zakładu.

Art. 44.

Uchwały Rady Pedagogicznej, dotyczące przedmiotów oznaczonych w punktach: 4, 5, 10, 11, 13 i 14-m artykułu poprzedzającego, mają być przedstawiane do zatwierdzenia Naczelnika Dyrekcyi Naukowej; uchwały zaś co do przedmiotów oznaczonych w punktach: 6, 7, 8, 12, 18 i 19, będą przedstawiane Naczelnikowi Dyrekcyi Naukowej dla wyjednania decyzji Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego.

Art. 45.

Rada Pedagogiczna, przez czas trwania wykładu nauk, zbiera się przynajmniej raz na miesiąc, a w razie potrzeby, może być i częściej przez Prezesa zwoływana.

Ст. 46.

Для обсуждения дѣлъ въ Совѣтѣ требуется присутствие не менѣе двухъ третей его Членовъ.

Ст. 47.

Дѣла рѣшаются въ Совѣтѣ по большинству голосовъ. При равенствѣ голосовъ перевѣсъ даетъ голосъ Предсѣдателя. Предсѣдатель, въ случаѣ несогласія съ мнѣніемъ Педагогическаго Совѣта, представляетъ о томъ Начальнику Учебной Дирекціи, а если дѣло не терпитъ отлагательства и не превышаетъ власти, предоставленной Совѣту, то распоряжается по собственному усмотрѣнію и немедленно доноситъ о своемъ распоряженіи Начальнику Дирекціи, представляя ему, вмѣстѣ съ тѣмъ, и журналъ Педагогическаго Совѣта.

Ст. 48.

Протоколы засѣданій Педагогическаго Совѣта представляются, въ копіяхъ, Начальнику Учебной Дирекціи. Въ случаѣ разногласія Членовъ, если меньшинство пожелаетъ, мнѣніе онаго доводится до свѣдѣнія Начальника Учебной Дирекціи.

Глава шестая.

Права и преимущества Женскихъ Гимназій и Progимназій.

Ст. 49.

Женскія Гимназій и Progимназій имѣютъ печать съ гербомъ Царства и съ надписью: „такой-то Женской Гимназій или Progимназій“.

Ст. 50.

Женскія Гимназій и Progимназій освобождаются отъ употребленія гербовой бумаги и отъ уплаты штемпельныхъ пошлинъ по совершаемымъ, какъ отъ имени ихъ, такъ и въ пользу ихъ, актамъ и вообще по всемъ касающимся до нихъ дѣламъ.

Ст. 51.

Посылаемые подъ печатью женскихъ Гимназій и Progимназій официальные бумаги и посылки принимаются на почту, на основаніи общихъ, установленныхъ по сему предмету для казенныхъ пакетовъ, правилъ.

Art. 46.

Do roztrząsania przedmiotów w Radzie wymagana jest obecność przynajmniej dwóch trzecich jej Członków.

Art. 47.

Przedmioty decydowane być mają w Radzie większością głosów. W razie równości zdań, przeważa głos Prezesa. Jeśli Prezydujący nie podzieli zdania Rady Pedagogicznej, wówczas czyni o tém przedstawienie do Naczelnika Dyrekcyi Naukowej, a jeśli przedmiot nie cierpi zwłoki i nie przechodzi attribucyj służących Radzie, wtedy czyni rozporządzenie według własnego uznania i o tém niezwłocznie donosi Naczelnikowi Dyrekcyi, przedstawiając mu zarazem i protokół posiedzenia Rady Pedagogicznej.

Art. 48.

Protokoły posiedzenia Rady Pedagogicznej przedstawiane być winny w kopii Naczelnikowi Dyrekcyi Naukowej. W razie różności zdań Członków, jeśli zażąda mniejszość, zdanie jej ma być zakomunikowane Naczelnikowi Dyrekcyi Naukowej.

ROZDZIAŁ SZÓSTY.

Prawa i prerogatywy Gimnazyów i Progimnazyów Żeńskich.

Art. 49.

Gimnazya i Progimnazya żeńskie używają pieczęci z herbem Królestwa i z napisem: „takiego to Gimnazyum lub Progimnazyum Żeńskiego.“

Art. 50.

Gimnazya i Progimnazya żeńskie uwalniają się od używania papieru stemplowego i od opłat stemplowych, przy sporządzaniu aktów, tak w ich imieniu jak i na ich rzecz, tudzież w ogólności we wszystkich czynnościach dotyczących tych Zakładów.

Art. 51.

Przesyłające się pod pieczęcią Gimnazyów i Progimnazyów żeńskich urzędowe expedyce i posyłki mają być przyjmowane na pocztę, na zasadzie ogólnych przepisów, ustanowionych w tym przedmiecie dla expedycyj rządowych.

Ст. 52.

Зданія Учебнаго вѣдомства и городскія, занимаемыя женскими Гимназіями и Прогимназіями, въ отношеніи къ освобожденію ихъ отъ квартирной повинности, какъ денежной, такъ и натуральной, а равно и отъ другихъ податей, подчиняются существующимъ по сему предмету въ Царствѣ Польскомъ постановленіямъ относительно всѣхъ вообще казенныхъ зданій.

Ст. 53.

Лица, служащія при женскихъ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ пользуются эмеритальными правами, предоставленными служащимъ по Учебной части въ Царствѣ Польскомъ, за исключеніемъ Писца при Гимназіи, который въ отношеніи къ эмеритурѣ пользуется правами и преимуществами, предоставленными служащимъ по гражданской части въ Царствѣ Польскомъ.

Ст. 54.

Надзирательницѣ Гимназіи и Прогимназіи дозволяется содержать у себя пансіонерокъ, съ соблюденіемъ правилъ, установленныхъ по сему предмету Правительственною Комисією Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 55.

Ученицамъ, окончившимъ курсъ въ женской Гимназіи съ аттестатами и оказавшимъ весьма удовлетворительные успѣхи въ русскомъ языкѣ и словесности и въ большей части другихъ учебныхъ предметовъ, Правительственная Комисія Народнаго Просвѣщенія, по надлежащемъ удостовѣреніи въ ихъ доброй нравственности, можетъ предоставить право на званіе домашней Учительницы.

Ст. 56.

Постановленіями, заключающимися въ настоящемъ Уставѣ, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, замѣняется вполнѣ глава II, раздѣла III, Устава 8 (20) Мая 1862 года о общественномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ и отмѣняются всѣ другія постановленія и распоряженія, съ настоящимъ Уставомъ несогласныя.

Министръ Статсъ-Секретарь (подписано) *В. Платоновъ*.

Art. 52.

Gmachy do władzy edukacyjnej należące i miejskie, zajmowane przez Gimnazya i Progimnazya żeńskie, pod względem uwolnienia od powinności kwaterunkowej, tak w pieniądzach, jak i w naturze, również i od innych podatków, podlegają istniejącym w tej mierze w Królestwie Polskiem postanowieniom co do wszystkich w ogóle gmachów rządowych.

Art. 53.

Osoby zostające w służbie przy Gimnazyach i Progimnazyach żeńskich korzystają z praw emerytalnych zapewnionych służącym po części naukowej w Królestwie Polskiem, z wyjątkiem Kapiisty przy Gimnazjum, który, pod względem emerytury, korzysta z praw i prerogatyw zapewnionych osobom, zostającym w służbie cywilnej Królestwa Polskiego.

Art. 54.

Nadzorczyńi Gimnazyum i Progimnazyum pozwala się utrzymywać u siebie pensyonarki pod warunkiem zachowania przepisów, przez Kommissyę Rządową Oświecenia Publicznego w tym przedmiocie wydanych.

Art. 55.

Uczennicom, które ukończyły kurs nauk w Gimnazyum żeńskiem z attestatem i okazały zupełnie zadowalniające postępy w ruskim języku i literaturze, jak również w większej części innych przedmiotów naukowych, Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego, po należytem przekonaniu się o ich moralności, może im przyznać prawo na stopień Nauczycielki domowej.

Art. 56.

Postanowieniami zawartemi w niniejszej Ustawie, która ma być wniesioną do Dziennika Praw, zamienia się zupełnie rozdział II działu III Ustawy z dnia 8 (20) Maja 1862 roku o wychowaniu publicznem w Królestwie Polskiem i uchylają się wszystkie inne postanowienia i rozporządzenia, z niniejszą Ustawą niezgodne.

Minister Sekretarz Stanu (podpisano) *W. Płatonow*.

Приложение 1-е къ N° 17-му.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „Быть по сему.“

Въ С.-Петербургѣ, 5 (17) Января 1866 г.

Контрасигнировалъ: Министръ Статсъ-Секретарь
В. Платоновъ.

Штаты Женскихъ Гимназій и Прогимназій.

I. ШТАТЪ ЖЕНСКОЙ ГИМНАЗИИ.

№		Число лицъ	Жалованье и урочное вознагражденіе.		Классы должностей.
			Рублей		
			одному	всѣмъ	
1	Инспектору добавочнаго жалованья	1	400	400	VI
2	Надзирательницѣ (при казенной квартирѣ)	1	800	800	
3	Класснымъ Дамамъ	6	360	2,160	
4	Штатнымъ Учителямъ, преподающимъ русскій языкъ и словесность, равно какъ исторію и географію Россіи и Польши	2	1,200	2,400	VIII
5	На вознагражденіе за уроки по прочимъ предметамъ, полагая за каждый отъ 75 к. до 1 руб., кромѣ уроковъ чистописанія, рисованія и рукодѣлій, за которые полагается отъ 45 до 60 коп. за каждый	—	—	4,625	
6	На плату Учителямъ церковнаго пѣнія и гимнастики	—	—	350	
7	Добавочнаго жалованья: Секретарю Педагогическаго Совѣта	—	—	75	
	Завѣдывающему бібліотекою	—	—	75	
8	Писцу (онъ же и Смотритель зданія)	1	300	300	XII
	На бібліотеку, учебныя пособія, классныя принадлежности и на награды ученицамъ	—	—	400	
	На канцелярскія принадлежности	—	—	40	
	На наемъ прислуги	—	—	300	
	На отопленіе, освѣщеніе зданія и содержаніе чистоты въ немъ	—	—	300	
	итого	—	—	12,225	

1-y Annex do Nr. 17-go.

Na oryginalne własną JEGO CESARSKO - KRÓLEWSKIEJ MOŚCI ręką napisano: „Ma być podług tego“.

w St. Petersburgu,
d. 5 (17) Stycznia 1866 r.

przez CESARZA I KRÓLA,
Minister Sekretarz Stanu,
(podpisano) W. Platonow.

ETATY ŻEŃSKICH GIMNAZJÓW I PROGIMNAZJÓW.

I. ETAT GIMNAZYUM ŻEŃSKIEGO.

№		Liczba osób	Płaca i wynagrodzenie za lekcye		Klasa urzędu
			jednemu	wszystkim	
			Rubli srebrem		
1	Inspektorowi dodatku do płacy . . .	1	400	400	VI
2	Nadzorczyńi (obok mieszkania rządowego)	1	800	800	
3	Damom klasowym	6	360	2,160	
4	Nauczycielom etatowym wykładającym ruski język i literaturę, jak również historję i geografję Rossyi i Polski	2	1,200	2,400	VIII
5	Na wynagrodzenie za lekcye w innych przedmiotach, licząc za każdą od 75 kop. do 1 rsr., oprócz lekcyj kalligrafii, rysunków i robót kobiecych, za które się liczyć ma od 45 do 60 kop. sr. za każdą lekcję	—	—	4,625	
6	Na płacę Nauczycielom śpiewu kościelnego i gimnastyki	—	—	350	
7	Na płace dodatkowe: Sekretarzowi Rady Pedagogicznej Zawiadującemu biblioteką	—	—	75 75	
8	Kopiści, zarazem Nadzorcy gmachu	1	300	300	XII
	Na bibliotekę, pomoce naukowe, potrzeby klasowe i na nagrody dla uczennic	—	—	400	
	Na potrzeby kancelaryjne	—	—	40	
	Na najęcie posługi	—	—	300	
	Na opał, światło i utrzymanie gmachu w porządku	—	—	300	
	W ogóle	—	—	12,225	

Приложение 2-е къ № 17-му.

II. ШТАТЪ ЧЕТЫРЕХКЛАССНОЙ ЖЕНСКОЙ ПРОГИМНАЗИИ.

№		Число лицъ	Жалованье и урочное вознагражденіе.		Классы должностей.
			одному	всѣмъ	
			Р у б л е й		
1	Инспектору добавочнаго жалованья	1	250	250	VII
2	Надзирательницѣ (при казенной квартирѣ)	1	600	600	
3	Класснымъ Дамамъ	4	360	1,440	
4	Штатному Учителю, преподающему русскій языкъ, а также исторію и географію Россіи и Польши	1	1,200	1,200	VIII
5	На вознагражденіе за уроки по прочимъ предметамъ, полагая за каждый отъ 75 коп. до 1 руб., кромѣ уроковъ чистописанія, рисованія и рукодѣлій, за которые полагается отъ 45 до 60 коп. за каждый	—	—	2,900	
6	На плату Учителямъ церковнаго пѣнія и гимнастики	—	—	250	
	Добавочнаго жалованья:				
7	Секретарю Педагогическаго Совѣта	—	—	50	
8	Завѣдывающему бібліотекою	—	—	50	
9	На бібліотеку, учебныя пособия, классныя принадлежности и награды ученицамъ	—	—	200	
10	На наемъ Писца и канцелярскіе припасы	—	—	150	
11	На наемъ прислуги	—	—	210	
12	На отопленіе, освѣщеніе зданія и содержаніе чистоты въ немъ	—	—	200	
	итого	—	—	7,500	

2-gi Annex do Nr. 17-go.

II. ETAT PROGIMNAZYUM ŻEŃSKIEGO O CZTERECH KLASSACH.

N ^o		Liczba osób	Płaca i wynagrodzenie za lekcye		Klasa urzędu
			jednemu	wszystkim	
			Rubli srebrem		
1	Inspektorowi dodatku do płacy . . .	1	250	250	VII
2	Nadzorczyni (obok mieszkania rządowego)	1	600	600	
3	Damom klasowym	4	360	1,440	
4	Nauczycielowi etatowemu, wykładającemu język ruski, oraz historję i geografję Rossyi i Polski . . .	1	1,200	1,200	VIII
5	Na wynagrodzenie za lekcye w innych przedmiotach, licząc za każdą od 75 kop. do 1 rsr., oprócz lekcyj kalligrafii, rysunków i robót kobiecych, za które liczyć się ma od 45 do 60 kop. za każdą	—	—	2,900	
6	Na płace Nauczycieli śpiewu kościelnego i gimnastyki	—	—	250	
	Na płace dodatkowe:				
7	Sekretarzowi Rady Pedagogicznej	—	—	50	
8	Zawiadującemu biblioteką	—	—	50	
9	Na bibliotekę, pomoce naukowe, potrzeby klasowe i na nagrody dla uczennic	—	—	200	
10	Na wynajęcie Kopiaisty i materyały kancelaryjne	—	—	150	
11	Na najęcie posługi	—	—	210	
12	Na opał, światło i na utrzymanie gmachu w porządku	—	—	200	
	W ogóle	—	—	7,500	

Приложение 3-е къ № 17-му.

III. ШТАТЪ ТРЕХКЛАССНОЙ ЖЕНСКОЙ ПРОГИМНАЗИИ.

№		Число лицъ	Жалованье и урочное вознагражденіе		Классы должностей.
			одному	всѣмъ	
			Рублей		
1	Инспектору добавочнаго жалованья	1	200	200	VII
2	Надзирательницѣ (при казенной квартирѣ)	1	500	500	
3	Класснымъ Дамамъ	3	360	1,080	
4	Штатному Учителю, преподающему русскій языкъ и исторію Россіи и Польши	1	800	800	VIII
5	На вознагражденіе за уроки по прочимъ предметамъ, полагая за каждый отъ 75 коп. до 1 руб., кромѣ уроковъ чистописанія, рисованія и рукодѣлій, за которые полагается отъ 45 до 60 коп. за каждый	—	—	2,180	
6	На плату Учителямъ церковнаго пѣнія и гимнастики	—	—	200	
7	Секретарю Педагогическаго Совѣта добавочнаго жалованья	—	—	45	
8	Завѣдывающему бібліотекою добавочнаго жалованья	—	—	45	
9	На бібліотеку, учебныя пособія, классныя принадлежности и на награды ученицамъ	—	—	150	
10	На наемъ Писца и канцелярскіе припасы	—	—	150	
11	На наемъ прислуги	—	—	200	
12	На отопленіе, освѣщеніе зданія и содержаніе чистоты въ немъ	—	—	180	
итого		—	—	5,730	

Примѣчаніе 1) Расходъ на наемъ и ремонтъ зданій Гимназій и Прогимназій производится изъ общей суммы, назначенной въ смѣтѣ Комисіи Народнаго Просвѣщенія и распределяемой сею Комисіею согласно потребности.

2) Въ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ, учреждаемыхъ на счетъ общественныхъ суммъ или частныхъ пожертвованій, въ мѣстахъ, гдѣ нѣтъ казенныхъ мужскихъ Гимназій или Прогимназій, Инспектору назна-

3-ci Annex do Nr. 17-go.

III. ETAT PROGIMNAZYUM ŻEŃSKIEGO O TRZECZ KLASACH.

№		Liczba osób	Płaca i wynagrodzenie za lekcyę		Klasa u- rzedu
			jednemu	wszystkim	
			Rubli srebrem		
1	Inspektorowi dodatku do płacy . . .	1	200	200	VII
2	Nadzorczyni (obok mieszkania rzą- dowego)	1	500	500	
3	Damom klasowym	3	360	1,080	
4	Nauczycielowi etatowemu, wyklada- jącemu język ruski i historję Rossyi i Polski.	1	800	800	VIII
5	Na wynagrodzenie za lekcyę w in- nych przedmiotach, licząc za każdą od 75 kop. do 1 rsr., oprócz lekcyj kalligrafii, rysunków i robót kobie- cych, za które liczyć się ma od 45 do 60 kop. za każdą	—	—	2,180	
6	Na płacę Nauczycieli śpiewu kościel- nego i gimnastyki	—	—	200	
7	Sekretarzowi Rady Pedagogicznój do- datku do płacy	—	—	45	
8	Zawiadującemu biblioteką dodatku do płacy	—	—	45	
9	Na bibliotekę, pomoce naukowe, po- trzeby klasowe i na nagrody dla uczennic	—	—	150	
10	Na najem Kapiisty i na materyały kancelaryjne	—	—	150	
11	Na najem posługi	—	—	200	
12	Na opał, światło i na utrzymanie gmachu w porządku	—	—	180	
W ogóle		—	—	5,730	

Uwaga 1) Wydatek na najem i restauracyę gmachów, w których się mieszczą Gimnazya i Proгимнаzya, uskuteczniany być winien z ogólnego funduszu zamieszczonego w budżecie Komisji Oświecenia Publicznego i rozkładanego przez tęż Komisję stosownie do potrzeb.

2) W Gimnazjach i Proгимнаzyach urządzanych z funduszków składek ogólnych albo ofiar prywatnych, w miejscach, gdzie niema Gimnazjów i Proгимнаzyów męzkich rządowych, In-

чается изъ тѣхъ же суммъ жалованья: въ женской Гимназии 1,200 руб., а въ Прогимназии 1,000 руб. Сверхъ того, онъ долженъ имѣть отъ Училища квартиру съ отопленіемъ,

Примѣчаніе 3) Въ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ, учреждаемыхъ на счетъ общественныхъ суммъ или частныхъ пожертвованій, должны быть, сверхъ Преподавателей по найму, штатные Учители русскаго языка и словесности, равно какъ исторіи и географіи Россіи и Польши, съ окладомъ жалованья, положеннымъ для штатныхъ Учителей сихъ предметовъ въ казенныхъ женскихъ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ.

4) Уроки одного изъ штатныхъ Учителей, какъ въ Гимназіяхъ, такъ и въ Прогимназіяхъ, съ разрѣшенія Правительственной Комисіи Народнаго Просвѣщенія, могутъ быть раздѣляемы между Учителями, преподающими тѣ же предметы въ мужскихъ среднихъ учебныхъ заведеніяхъ, съ вознагражденіемъ ихъ, соразмѣрно числу уроковъ, изъ положеннаго по штату оклада.

Приложение 4-е къ N° 17-му.

(Приложеніе къ ст. 19.)

ТАБЛИЦА ЧИСЛА НЕДЕЛЬНЫХЪ УРОКОВЪ.

Предметы	Классы						Всего часовъ уроковъ въ недѣлю.
	I	II	III	IV	V	VI	
Законъ Божій	2	2	2	2	2	2	12
Русскій языкъ	4	4	4	4	4	4	24
Польскій языкъ	4	4	4	4	4	4	24
Нѣмецкій или французскій языкъ	3	3	3	3	3	3	18
Математика	4	3	2	2	2	2	15
Всеобщая географія	—	2	2	2	1	1	8
Географія Россійской Имперіи и Царства Польскаго	—	—	—	2	2	1	5
Естественная исторія	—	3	3	2	—	—	8
Всеобщая исторія	—	—	2	2	3	3	10
Исторія Россіи и Польши	—	—	2	2	2	2	8
Физика и общія свѣдѣнія изъ космографіи	—	—	—	—	3	4	7
Чистописаніе	4	4	2	1	—	—	11
Рисованіе	—	—	2	2	2	2	8
Руководствія	3	3	2	2	2	2	14
всего	24	28	30	30	30	30	172

spektorowi wyznaczoną ma być płaca z tychże samych fundusów w Gimnazjum żeńskim r. 1,200, a w Progimnazjum r. 1,000. Nadto ma on mieć od Szkoły mieszkanie bezpłatne z opałem.

3. W Gimnazyach i Progimnazyach, urządzanych z fundusów składek ogólnych albo ofiar prywatnych, winni być oprócz Nauczycieli płatnych od lekcyi, Nauczyciele etatowi ruskiego języka i literatury, jak również historyi i geografii Rossyi i Polski z placą, wyznaczoną dla Nauczycieli etatowych tychże przedmiotów w Gimnazyach i Progimnazyach żeńskich rządowych.

4. Lekcyje jednego z Nauczycieli etatowych, tak w Gimnazyach jak i Progimnazyach, z zezwolenia Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego, mogą być rozdzielane między Nauczycieli, wykładających też same przedmioty w zakładach naukowych męzkich średnich, za wynagrodzeniem ich, stosownie do liczby lekcyj, z właściwej pozycyi etatowej.

Annex 4-y do Nr. 17-go.

(Annex do art. 19.)

WYKAZ LICZBY LEKCYJ TYGODNIOWYCH.

Przedmioty	Klasy						Ogół lekcyj jednogodzinnych w tygodniu.
	I	II	III	IV	V	VI	
Nauka Religii	2	2	2	2	2	2	12
Język ruski	4	4	4	4	4	4	24
Język polski	4	4	4	4	4	4	24
Język niemiecki lub francuzki	3	3	3	3	3	3	18
Matematyka	4	3	2	2	2	2	15
Geografia powszechna	—	2	2	2	1	1	8
Geografia Cesarstwa Rossyjskiego i Królestwa Polskiego	—	—	—	2	2	1	5
Historya naturalna	—	3	3	2	—	—	8
Historya powszechna	—	—	2	2	3	3	10
Historya Rossyi i Polski	—	—	2	2	2	2	8
Fizyka i ogólne wiadomości z kosmografii	—	—	—	—	3	4	7
Kalligrafia	4	4	2	1	—	—	11
Rysunki	—	—	2	2	2	2	8
Roboty kobiece	3	3	2	2	2	2	14
Razem	24	28	30	30	30	30	172

NAUK.

№ 18.

Высочайшій указъ, утверждающій Уставъ Холмскаго Греко-Уніатскаго женскаго Училища.

(29 Іюля (10 Августа) 1866 года.)

Божією Милостію,

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-й,

ИМПЕРАТОРЪ И САМОДЕРЖЕЦЪ ВСЕРОССИЙСКІЙ, ЦАРЬ ПОЛЬСКІЙ,
Великій Князь Финляндскій,

и проч., и проч., и проч.

Указомъ Нашимъ 18 (30) Іюня 1866 года, Мы даровали Греко-Уніатскому духовенству въ Царствѣ Польскомъ прочное обезпеченіе. Желая вмѣстѣ съ тѣмъ открыть лицамъ духовнаго сословія Греко-Уніатскаго исповѣданія, а равно и другимъ русскимъ жителямъ Холмскаго края, возможность воспитывать своихъ дочерей въ духѣ ихъ народности и вѣры, Мы повелѣли главному въ Царствѣ начальству принять мѣры къ учрежденію въ г. Холмѣ соотвѣтствующаго сей цѣли Училища.

Разсмотрѣвъ представленные, во исполненіе сего, Совѣтомъ Управленія Царства проектъ Устава Холмскаго Училища для дѣвицъ Греко-Уніатскаго исповѣданія и штатъ сего Училища, Мы, согласно заключенію Комитета по дѣламъ Царства Польскаго, признали за благо оныя утвердить и, вслѣдствіе того, постановили и постановляемъ:

Ст. 1.

Прилагаемые при семъ Уставъ и Штатъ Холмскаго Греко-Уніатскаго женскаго Училища ввести въ дѣйствіе съ 30 Августа (11 Сентября) сего 1866 года.

Ст. 2.

Потребные на содержаніе Училища расходы, по мѣрѣ открытія классовъ онаго, вносить въ финансовыя смѣты установленнымъ порядкомъ.

Ст. 3.

Исполненіе сего указа, который долженъ быть внесенъ

№ 18.

Ukaz Najwyższy, zatwierdzający Ustawę Chołmskiej Greko-Unickiej Żeńskiej Szkoły.

(d. 29 Lipca (10 Sierpnia) 1866 r.)

Z Bożej Łaski

MY, ALEXANDER II-ci,

CESARZ I SAMOWŁADCA WSZECH ROSSYJ, KRÓL POLSKI,
WIELKI KSIĄŻE FINLANDZKI,

etc., etc., etc.

Ukazem Naszym d. 18 (30) Czerwca 1866 roku, nadaliśmy duchowieństwu Greko-Unickiemu w Królestwie Polskim zabezpieczenie stałe. Pragnąc zarazem zapewnić osobom stanu duchownego Greko-Unickiego wyznania, jakoteż i innym mieszkańcom ruskim Chołmskiego kraju, możność wychowania córek swoich w duchu ich narodowości i wiary, rozkazaliśmy Władzom Naczelnym w Królestwie przedsięwziąć środki ku założeniu w mieście Chołmie odpowiedniej temu celowi Szkoły.

Po rozpoznaniu przedstawionych, w wykonaniu tego, przez Radę Administracyjną Królestwa projektu Ustawy Szkoły Chołmskiej dla dziewic wyznania Greko-Unickiego i etatu Szkoły, zgodnie z decyzją Komitetu do spraw Królestwa Polskiego, uznaliśmy za użyteczne takowe zatwierdzić, w skutek więc czego postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 1.

Załączone przy niniejszém Ustawę i Etat Chołmskiej Greko-Unickiej Żeńskiej Szkoły wprowadzić w wykonanie z dniem 30 Sierpnia (11 Września) bieżącego 1866 roku.

Art. 2.

Potrzebne na utrzymanie Szkoły fundusze, w miarę otwierania klass oniej, zamieszczać w rubrykę wydatków skarbowych, podług ustanowionego porządku.

Art. 3.

Wykonanie Ukazu niniejszego, który w Dzienniku Praw

въ Дневникъ Законовъ, поручаемъ Нашему Намѣстнику и Совѣту Управленія въ Царствѣ Польскомъ.

Данъ въ Петергофѣ, въ 29 день Іюля (10 Августа) 1866 года.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою подписано:

„АЛЕКСАНДРЪ.“

Контрасигнировалъ: Главный Начальникъ Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи по дѣламъ Царства Польскаго, Статсъ-Секретарь *Н. Милютинъ*.

Приложеніе 1-е къ N° 18-му.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „Быть по сему.“

Въ Петергофѣ,

29 Іюля (10 Августа) 1866 года.

Статсъ-Секретарь (подписано) *Н. Милютинъ*.

Уставъ Холмскаго Греко-Уніатскаго Женскаго Училища.

ГЛАВА ПЕРВАЯ.

Общія положенія.

Ст. 1.

Холмское Греко-Уніатское женское Училище имѣетъ цѣлю доставить воспитывающимся въ немъ дѣвицамъ религіозно-нравственное образованіе, въ духѣ ихъ вѣры и русской народности.

Ст. 2.

Холмское женское Училище предназначается для воспитанія дѣвицъ всѣхъ сословій Греко-Уніатскаго, а также Православнаго исповѣданія. Для предоставленія средствъ недостаточнымъ родителямъ, преимущественно священно и церковно-служителямъ Греко-Уніатскаго исповѣданія, воспитывать въ семъ заведеніи дочерей, полагается въ ономъ определенное число казеннокоштныхъ воспитанницъ (статья 37). Независимо отъ казеннокоштныхъ, въ Училище допускаются

ma być zamieszczony, polecamy NASZEMU Namiestnikowi i Radzie Administracyjnęj w Królestwie Polskiem.

Dan w Peterhofie, dnia 29 Lipca (10 Sierpnia) 1866 r.

Na oryginale własną Jego CESARSKIEJ MOŚCI ręką napisano:

„АЛЕКСАНДРЪ.“

Kontrasygnował: Naczelnik Główny Własnej Jego CESARSKIEJ MOŚCI Kancellaryi do spraw Królestwa Polskiego, Sekretarz Stanu *M. Milutin*.

1-y Annex do Nr. 18-go.

Na oryginale własną Jego CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ MOŚCI ręką napisano: „Ma być według tego.“

w Peterhofie,

29 Lipca (10 Sierpnia) 1866 r.

Sekretarz Stanu (podpisano) *M. Milutin*.

USTAWA CHOŁMSKIEJ GREKO-UNICKIEJ ŻEŃSKIEJ SZKOŁY.

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

Przepisy ogólne.

Art. 1.

Chołmska Greko-Unicka żeńska Szkoła ma na celu udzielanie wychowującej się w niej żeńskiej młodzieży religijno-moralnego wykształcenia, w duchu ich wiary i ruskiej narodowości.

Art. 2.

Chołmska żeńska Szkoła przeznaczona jest na wychowanie młodzieży żeńskiej wszelkiego stanu, Greko-Unickiego a także i Prawosławnego wyznania. W celu dostarczenia środków na wychowanie córek rodzicom niedostatnim, szczególniej duchowieństwu i sługom kościelnym wyznania Greko-Unickiego, przypuszczoną będzie do takowego zakładu pewna liczba uczennic, utrzymywanych na koszcie rządowym (artykuł 37). Niezależnie od

своекоштные воспитанницы, равно какъ и приходящіе ученицы.

Ст. 3.

Сообразно русской народности воспитанницъ сего заведения, преподаваніе въ немъ происходитъ на русскомъ языкѣ и всѣ служащіе въ немъ должны быть русскіе, Греко-Уніатскаго или Православнаго исповѣданія.

Ст. 4.

Холмское Греко-Уніатское женское Училище, состоя подъ главнымъ начальствомъ Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія и подъ попечительствомъ Главнаго Директора Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, подчинено Начальнику Холмской Учебной Дирекціи.

Ст. 5.

Инспекторъ Холмской русской мужской Гимназіи есть, вмѣстѣ съ тѣмъ, и Инспекторъ Холмскаго Греко-Уніатскаго женскаго Училища и руководствуетъ учебною частію сего заведения.

Ст. 6.

Училище это состоитъ изъ 6-ти классовъ, съ годичнымъ курсомъ, и содержится на счетъ Казны Царства.

ГЛАВА ВТОРАЯ.

Личный составъ Училища.

Ст. 7.

При Холмскомъ Греко-Уніатскомъ женскомъ Училищѣ состоятъ слѣдующія должностныя лица: 1) Главная Воспитательница; 2) Воспитательницы; 3) Законоучитель; 4) Учители и Учительницы; 5) Врачъ; 6) Экономъ; и 7) Письмоводитель.

Ст. 8.

Главная Воспитательница, избираемая изъ лицъ русскаго происхожденія, извѣстныхъ своею педагогическою опытностію, назначается Главнымъ Директоромъ Народнаго Просвѣщенія, по соглашенію съ Главнымъ Директоромъ Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и по представленію Начальника Холмской Учебной Дирекціи, для непосредственнаго заведыванія и управленія, подъ его руководствомъ, Училищемъ, по всѣмъ частямъ онаго.

тыхъ skarbowych pensyonarek, przyjmują się do Szkoły uczennice, utrzymujące się swoim kosztem, oraz przychodnie.

Art. 3.

Odpowiednio ruskiej narodowości uczennic tego zakładu, wykład w nim nauk odbywa się w języku ruskim i wszyscy służący w zakładzie mają być ruscy Greko-Unickiego lub Prawosławnego wyznania.

Art. 4.

Chołmska Greko-Unicka żeńska Szkoła, zostając pod władzą naczelną Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego i pod opieką Dyrektora Głównego Spraw Wewnętrznych i Duchownych, podlega zarządowi Chołmskiej Dyrekcyi Naukowej.

Art. 5.

Inspektor Chołmskiego ruskiego dla chłopców Gimnazjum jest zarazem i Inspektorem Chołmskiej Greko-Unickiej żeńskiej Szkoły i pod jego zarządem zostaje część naukowa tego zakładu.

Art. 6.

Szkoła powyższa składa się z klass 6-iu, o jednorocznym kursie i utrzymuje się z funduszów Skarbu Królestwa.

ROZDZIAŁ DRUGI.

Osobisty skład Szkoły.

Art. 7.

Przy Chołmskiej Greko-Unickiej żeńskiej Szkole znajdować się mają następujące osoby: 1) Główna Ochmistrzyni, 2) Ochmistrzynie, 3) Nauczyciel Religii, 4) Nauczyciele i Nauczycielki, 5) Lekarz, 6) Ekonom, i 7) Sekretarz.

Art. 8.

Główna Ochmistrzyni wybiera się z osób ruskiego pochodzenia, znanych z pedagogicznego doświadczenia, i zatwierdzoną zostaje w urzędzie przez Dyrektora Głównego Oświecenia Publicznego, za zgodą z Dyrektorem Głównym Spraw Wewnętrznych i Duchownych, na przedstawienie Naczelnika Dyrekcyi Naukowej Chołmskiej, dla bezpośredniego zawiadywania i zarządu, pod jego kierunkiem, Szkołą we wszystkich jej częściach.

Ст. 9.

Воспитательницы, избираемые Главною Воспитательницею также изъ лицъ русскаго происхожденія, имѣющихъ свидѣтельства на званіе домашней Учительницы, назначаются Начальникомъ Холмской Учебной Дирекціи, по соглашенію съ Управляющимъ Греко-Уніатскими дѣлами.

Ст. 10.

Воспитательницы постоянно находятся при воспитанникахъ и наблюдаютъ за ихъ поведеніемъ и учебными занятіями въ классахъ и внѣ оныхъ, а также, во время болѣзни или отсутствія Учителя или Учительницы, занимаются съ воспитанницами, по указанію Главной Воспитательницы.

Ст. 11.

Одна изъ Воспитательницъ избирается Главною Воспитательницею ей въ Помощницы; она утверждается въ этомъ званіи Начальникомъ Холмской Учебной Дирекціи и, во время болѣзни или отсутствія Главной Воспитательницы, заступаетъ ея мѣсто въ управленіи заведеніемъ.

Ст. 12.

Законоучитель, по представленію Начальника Учебной Дирекціи, назначается Главнымъ Директоромъ Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, изъ Священниковъ Греко-Уніатскаго вѣроисповѣданія.

Ст. 13.

Преподаваніе Закона Божія ученицамъ Православнаго исповѣданія поручается Главнымъ Директоромъ Народнаго Просвѣщенія Законоучителю сего вѣроисповѣданія, по предварительномъ соглашеніи съ Епархіальнымъ начальствомъ.

Ст. 14.

Учителями въ Холмское женское Училище, по представленію Инспектора сего Училища, назначаются Начальникомъ Учебной Дирекціи Преподаватели мужскихъ Холмскихъ русскихъ учебныхъ заведеній, а также, если окажется надобность, могутъ быть назначаемы Преподаватели и изъ постороннихъ лицъ Греко-Уніатскаго или Православнаго исповѣданія, имѣющихъ право обучать въ среднихъ учебныхъ заведеніяхъ.

Art. 9.

Ochmistrzynie, wybierane przez Główną Ochmistrzynię z osób także ruskiego pochodzenia, posiadających stopień Nauczycielki domowej, zatwierdzane są w urzędzie przez Naczelnika Chołmskiej Dyrekcyi Naukowej, za zgodą Zarządzającego sprawami Greko-Unickimi.

Art. 10.

Ochmistrzynie pozostają nieodstępnie przy uczennicach i czuwają nad ich sprawowaniem się, oraz nad zajęciem się naukami, tak w klassach jak również za obrębem onychże; obok tego, w razie choroby lub nieobecności Nauczyciela albo Nauczycielki, zajmują się z uczennicami, według wskazań Główniej Ochmistrzyni.

Art. 11.

Jedna z Ochmistrzyn bywa wybierana przez Główną Ochmistrzynię na jej Pomocnicę, którą w tym obowiązku zatwierdza Naczelnik Chołmskiej Dyrekcyi Naukowej, i ta, podczas choroby lub nieobecności Główniej Ochmistrzyni, zastępuje jej miejsce w zarządzie zakładu.

Art. 12.

Nauczyciela Religii, na przedstawienie Naczelnika Dyrekcyi Naukowej, wyznacza Dyrektor Główny Spraw Wewnętrznych i Duchownych, z osób do składu duchowieństwa Greko-Unickiego należących.

Art. 13.

Wykład nauki Religii, dla uczennic wyznania Prawosławnego, porucza Dyrektor Główny Oświecenia Publicznego Nauczycielowi Religii tego wyznania, po uprzedniem zniesieniu się ze Zwierzchnością dyecezyalną.

Art. 14.

Na Nauczycieli do Chołmskiej żeńskiej Szkoły, na przedstawienie Inspektora tego zakładu, mają być przeznaczani przez Naczelnika Dyrekcyi Naukowej Nauczyciele męzkich Chołmskich ruskich zakładów naukowych, albo też w razie potrzeby mogą być wybierani i inni Nauczyciele z osób prywatnych Greko-Unickiego lub Prawosławnego wyznania, mający prawo wykładania nauk w średnich zakładach naukowych.

Ст. 15.

Къ преподаванію въ Холмскомъ женскомъ Училищѣ допускаются и Учительницы. Онѣ назначаются порядкомъ, указаннымъ въ предыдущей статьѣ.

Ст. 16.

Врачъ Холмской русской мужской Гимназіи есть, вмѣстѣ съ тѣмъ, и Врачъ Холмскаго Греко-Уніатскаго женскаго Училища, получающій по сей послѣдней должности добавочное жалованье, положенное по штату.

Ст. 17.

Обязанности Врача, кромѣ пользованія воспитанницъ и постоянной заботливости объ ихъ здоровьи, заключаются въ наблюдении: а) чтобы въ Училище не поступали воспитанницы, имѣющія тѣлесные недостатки или болѣзни, препятствующія вступленію въ заведеніе; и б) чтобы въ помѣщеніи Училища и въ распредѣленіи времени занятій воспитанницъ наблюдались, по возможности, гигиеническія условія. Врачъ обязанъ замѣчанія свои по симъ предметамъ представлять Главной Воспитательницѣ заведенія и предъявлять оныя Педагогическому Совѣту, для обсужденія и внесенія въ протоколы его засѣданій.

Ст. 18.

Экономъ Училища избирается Главною Воспитательницею и утверждается въ должности Начальникомъ Учебной Дирекціи.

Ст. 19.

На Эконома возлагается непосредственное распоряженіе по хозяйственной части Училища, подъ наблюдениемъ Главной Воспитательницы и одного изъ Преподавателей, избраннаго въ помощь ей по этой части, на основаніи ст. 59. Экономъ, вмѣстѣ съ тѣмъ, исполняетъ и обязанность Смотрителя дома, занимаемаго Училищемъ.

Ст. 20.

Производство канцелярскихъ и счетныхъ дѣлъ лежитъ на Письмоводителѣ, который назначается Начальникомъ Холмской Учебной Дирекціи, по представленію Главной Воспитательницы.

Art. 15.

Do wykładu nauk w Chołmskiej żeńskiej Szkole dopuszczane będą także Nauczycielki. Te otrzymują nominację sposobem wskazanym w artykule poprzedzającym.

Art. 16.

Lekarz Chołmskiego ruskiego męskiego Gimnazjum jest zarazem Lekarzem Chołmskiej Grecko-Unickiej Szkoły żeńskiej, i pobiera za ten ostatni obowiązek dodatkową pensję, podług oznaczenia etatowego.

Art. 17.

Oprócz leczenia uczennic i ciągłej troskliwości o ich zdrowie, do obowiązków Lekarza należy pilnować: a) ażeby do zakładu nie były przyjmowane uczennice z wadami organicznymi albo chorobami, które tamują wstęp do zakładów naukowych; i b) aby w pomieszczeniu Szkoły, oraz w rozkładzie zatrudnień uczących się, zachowane były, o ile można, warunki higieniczne. Spostrzeżenia swoje, co do powyższych szczegółów, Lekarz komunikować winien Główniej Ochmistrzyni zakładu i przedstawiać je Radzie Pedagogicznej, dla rozpoznania takowych i wniesienia do protokółów jej posiedzeń.

Art. 18.

Ekonom Szkoły wybierany być ma przez Główną Ochmistrzynię i potwierdzany w tych obowiązkach przez Naczelnika Dyrekcyi Naukowej.

Art. 19.

Na Ekonoma włożony jest bezpośredni zarząd częścią gospodarską Szkoły, pod dozorem Główniej Ochmistrzyni i jednego z Nauczycieli, wybranego w celu pomagania jej w tym względzie, a to na zasadzie artykułu 59-go. Ekonom wypełnia przytém obowiązki Rządcy domu, w którym zakład się mieści.

Art. 20.

Część kancelaryjna i rachunkowa należeć będzie do Sekretarza, potwierdzanego przez Naczelnika Chołmskiej Dyrekcyi Naukowej, na przedstawienie Główniej Ochmistrzyni.

ГЛАВА ТРЕТЬЯ.

Учебно-воспитательная часть.

Ст. 21.

Учебный курсь Холмскаго Греко-Уніатскаго женскаго Училища составляютъ слѣдующіе предметы:

- 1) Законъ Божій: катихизисъ, Священная и церковная исторія и объясненія церковнаго Богослуженія;
- 2) русскій языкъ и словесность: объяснительное чтение, выводъ грамматическихъ правилъ практическимъ путемъ, устные и письменныя упражненія въ языкѣ и ознакомленіе съ образцовыми произведеніями русской литературы;
- 3) церковно-славянскій языкъ: чтение и письмо, ознакомленіе практическимъ путемъ съ грамматическими формами языка и съ славянскимъ счисленіемъ, чтение Св. Писанія и Богослужебныхъ книгъ, и упражненія въ переводахъ съ церковно-славянскаго на русскій языкъ;
- 4) ариметика: ариѳметическія дѣйствія надъ цѣлыми и дробными количествами, какъ отвлеченными, такъ и именованными; отношенія и пропорціи, и основанныя на нихъ правила; рѣшеніе задачъ, преимущественно путемъ умственнаго счисленія и на счетахъ. Свѣдѣнія изъ геометріи, примѣнительно къ потребностямъ вседневнаго быта;
- 5) естественная исторія: наглядное объясненіе трехъ царствъ природы и ознакомленіе съ естественными произведеніями края и съ употребленіемъ ихъ въ земледѣліи, ремеслахъ и промышленности;
- 6) физика и общія свѣдѣнія изъ космографіи;
- 7) географія: главныя понятія изъ математической и физической географіи, краткое обзорѣніе частей свѣта и географія Россійской Имперіи и Царства Польскаго;
- 8) исторія: важнѣйшія эпохи древней, средней и новой исторіи, въ біографическихъ очеркахъ главныхъ представителей этихъ эпохъ и исторія Россіи и Польши съ изложеніемъ исторіи церковной уніи;
- 9 и 10) чистописаніе и рисованіе, — послѣднее въ особенности въ примѣненіи къ правильному составленію узоровъ вышиванья;

ROZDZIAŁ TRZECI.

Część naukowo-wychowawcza.

Art. 21.

Kurs naukowy Chołmskiej Greko-Unickiej żeńskiej Szkoły stanowią przedmioty następujące:

- 1) nauka Religii: katechizm, historia Święta i kościelna, oraz wykład obrządków kościelnych;
- 2) język ruski i literatura: czytanie z objaśnieniami, wyprowadzanie prawideł grammatycznych praktycznym sposobem, ćwiczenia ustne i pisane, oraz obznajomienie z utworami wzorowemi literatury ruskiej;
- 3) język cerkiewno-słowiański: czytanie i pisanie, obznajmianie praktyczne z grammatycznymi formami języka, jakoteż z liczeniem słowiańskim, czytanie Pisma Ś-go i ksiąg cerkiewnych, oraz wprawianie w tłómaczenie z cerkiewno-słowiańskiego języka na ruski;
- 4) arytmetyka: działania arytmetyczne z liczbami całkowitemi i ułamkami, prostemi i mianowanemi, stosunki i proporcye i wynikające z nich prawidła, rozwiązywanie zadań, szczególnie drogą rachunku pamięciowego i na szczeotach. Wiadomości z geometryi, z zastosowaniem do potrzeb codziennego życia;
- 5) historia naturalna: praktyczne objaśnienie trzech królestw natury, oraz obznajmianie z płodami naturalnemi kraju, z zastosowaniem ich do rolnictwa, rzemioł i przemysłu;
- 6) fizyka, tudzież wiadomości ogólne z kosmografii;
- 7) geografia: wiadomości ogólne z geografii matematycznej i fizycznej, krótki rys części świata i geografia Cesarstwa Ruskiego, jakoteż i Królestwa Polskiego;
- 8) historia: epoki ważniejsze starożytniej, średniej i nowożytniej historyi, w rysach biograficznych głównych przedstawicieli każdej z tych epok; historia Rossyi i Polski, z wykładem dziejów Unii kościelnej;
- 9 i 10) kalligrafia i rysunki, — ostatnie w zastosowaniu szczególném do trafnego układu wzorów deseniowych;

11) рукодѣлія: разные роды шитья, въ томъ числѣ шитье гарусомъ и золотомъ; кройка бѣлья и платья;

12) церковное пѣніе; и

13) практическія занятія домашнимъ хозяйствомъ и огородничествомъ.

Примѣчаніе. Сверхъ того, воспитанницы, по желанію родителей, могутъ обучаться: языкамъ нѣмецкому и французскому, музыкѣ и танцамъ, за особую плату, установленную Педагогическимъ Совѣтомъ Училища, съ утвержденія Начальника Учебной Дирекціи. Плата эта вносится Главной Воспитательницей, для найма Учителей или Учительницъ этихъ предметовъ.

Ст. 22.

Объемъ преподаванія предметовъ учебнаго курса въ Училищѣ опредѣляется особою инструкціею отъ Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 23.

Число уроковъ по каждому предмету и распредѣленіе ихъ по классамъ означены въ приложенной къ сей статьѣ таблицѣ (см. приложение). Таблица эта, оставаясь неизмѣнною относительно общаго числа уроковъ по каждому предмету, можетъ однакожъ подлежать измѣненіямъ въ распредѣленіи числа уроковъ каждаго предмета по классамъ, съ утвержденія Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 24.

Время ежедневнаго начатія уроковъ въ Училищѣ опредѣляется особою инструкціею отъ Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 25.

Ученіе продолжается въ теченіи цѣлаго года, за исключеніемъ воскресныхъ и праздничныхъ дней и вакацій, лѣтнихъ и зимнихъ, изъ коихъ на первыя назначается шесть недѣль, а на вторыя—двѣ недѣли. Сверхъ того, учение прекращается на Страстной и Свѣтлой недѣлѣ.

Примѣчаніе. Воспитанницы могутъ быть отпускаемы въ дома родителей, какъ на вакаціонное время, такъ и въ воскресные и празднич-

11) roboty ręczne: różne rodzaje szycia, między niemi wyszywanie włóczką, złotem, tudzież krój bielizny i sukien;

12) śpiew cerkiewny; i

13) praktyczne zatrudnienia w gospodarstwie domowém i ogrodnictwie.

Uwaga. Nadto, uczennice, na żądanie rodziców, mogą się uczyć: języka niemieckiego, francuzkiego, muzyki i tańców, za oddzielną opłatą, uchwaloną przez Radę Pedagogiczną zakładu i zatwierdzoną przez Naczelnika Dyrekcyi Naukowej. Opłata takowa wnosi się na ręce Główniej Ochnistrzyni i służy na wynagrodzenie Nauczycieli lub Nauczycielek tych przedmiotów.

Art. 22.

Zakres wykładu przedmiotów kursu naukowego w Szkole ma być oznaczony w oddzielnej instrukcyi, przez Kommissyę Rządową Oświecenia Publicznego wydanej.

Art. 23.

Liczba lekcyj z każdego przedmiotu i podział ich na klasy są oznaczone w wykazie, dołączonym do niniejszego artykułu (patrz annexa). Wykaz takowy, pozostając niezmiennym co do ogólnej liczby lekcyj, na każdy przedmiot przeznaczonych, może przecież ulegać zmianom przy podziale liczby lekcyj każdego przedmiotu na klasy, a to za decyzją Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego.

Art. 24.

Czas codziennego rozpoczynania lekcyj w Szkole ma być określony w oddzielnej instrukcyi, przez Kommissyę Rządową Oświecenia Publicznego wydać się mającej.

Art. 25.

Nauki wykładają się w ciągu całego roku, wyjąwszy dni niedzielne i świąteczne, tudzież wakacje letnie i zimowe; z tych pierwsze trwają sześć tygodni, a drugie dwa tygodnie. Oprócz tego wykład nauk zawiesza się od Wielkiego Tygodnia do Przewodniój Niedzieli.

Uwaga. Uczennice mogą być uwalniane do domu rodziców tak na czas wakacyjny, jakoteż w dnie niedzielne i świąteczne, lecz nie inaczej, jak na

ные дни, но не иначе, какъ на основаніи инструкции, данной Главнымъ Директоромъ Народнаго Просвѣщенія, по предварительному соглашенію съ Главнымъ Директоромъ Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Ст. 26.

Учебный годъ начинается 1 (13) Августа и оканчивается 15 (27) Іюня.

Ст. 27.

По окончаніи учебнаго года, въ Училищѣ происходитъ публичный актъ, на которомъ читается отчетъ о состояніи и дѣятельности этого заведенія за минувшій годъ, объявляются имена ученицъ, удостоенныхъ перевода въ высшіе классы, раздаются награды ученицамъ, отличившимся успѣхами и поведеніемъ, и аттестаты окончившимъ съ успѣхомъ полный курсъ ученія.

Ст. 28.

Холмское Греко-Уніатское Училище должно имѣть: 1) библіотеку, состоящую: а) изъ книгъ, могущихъ способствовать обогащенію учащихся познаніями, и б) изъ книгъ, предназначенныхъ для употребленія учащимися; 2) необходимыя пособия для преподаванія физики и естественной исторіи; 3) достаточное количество географическихъ картъ, глобусовъ и рисунковъ; 4) ноты для церковнаго пѣнія, рисунки и узоры для шитья и другія принадлежности для женскихъ работъ, а также 5) огородъ, садъ и другія хозяйственныя принадлежности для практическихъ занятій воспитанницъ.

Ст. 29.

Завѣдываніе всѣми учебными пособиями распределяется между Воспитательницами и Преподавателями Училища, по опредѣленію Педагогическаго Совѣта.

Ст. 30.

Ближайшее наблюденіе за правильнымъ направленіемъ воспитанія въ Училищѣ лежитъ на обязанности Главной Воспитательницы, которая, подъ руководствомъ Директора Холмской Учебной Дирекціи, управляетъ Училищемъ и своими

мocy Instrukcyi, wydanej przez Dyrektora Głównego Oświecenia Publicznego, za uprzedniemiъ znieśieniem się z Dyrektoremъ Głównymъ Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Art. 26.

Rok szkolny ma się zaczynać z dniem 1 (13) Sierpnia, kończyć się zaś z dniem 15 (27) Czerwca.

Art. 27.

Po ukończeniu roku szkolnego, następuje akt uroczysty, na którym odczytanem zostanie sprawozdanie za rok ubiegły o stanie i działalności tego zakładu, mają być ogłoszone nazwiska uczennic, którym przyznano promocję do klass wyższych, i będą rozdawane nagrody uczennicom, odznaczającym się postępem w naukach i sprawowaniem się, oraz attestaty tym, które ukończyły z pożytkiem cały kurs nauk.

Art. 28.

Chołmska Greko-Unicka żeńska Szkoła winna posiadać: 1) bibliotekę, składającą się: а) z dzieł, mogących przyczynić się do rozszerzenia wiedzy uczących, i б) z ksiąg, przeznaczonych dla użytku uczennic; 2) konieczne pomoce do wykładu fizyki i historyi naturalnej; 3) potrzebną ilość mapp geograficznych, globusów i wzorów rysunkowych; 4) ноты posługujące do wykładu śpiewu cerkiewnego, rysunki i desenie do wyszywania; oraz 5) ogród warzywny i fruktowy ze sprzętami gospodarskimi, dla praktycznego zatrudnienia uczennic.

Art. 29.

Zawiadywanie wszystkimi naukowemi pomocami ma być rozdzielone pomiędzy Ochmistrzynię i Nauczycieli Szkoły, z decyzji Rady Pedagogicznej.

Art. 30.

Blizsze czuwanie nad właściwym kierunkiem wychowania w Szkole należy do Głównej Ochmistrzyni, która, pod kierunkiem Dyrektora Chołmskiej Dyrekcyi Naukowej, zarządza Szkołą, i uwagami tudzież własnym przykładem przyucza wy-
NAUK.

наставленіями и примѣромъ приучаетъ воспитанницъ къ порядку, труду и точному исполненію своихъ обязанностей. Само собою разумѣется, что частое пребываніе ея среди воспитанницъ есть главное условіе исполненія этой обязанности.

Ст. 31.

Постоянный надзоръ за поведеніемъ и нравственностію воспитанницъ и руководство ихъ въ занятіяхъ, преимущественно во внѣклассное время, поручается Воспитательницамъ.

Ст. 32.

Воспитательницы дежурятъ поочередно; во время дежурства онѣ должны находиться при воспитанницахъ, помогать имъ, въ случаѣ надобности, въ приготовленіи классныхъ уроковъ, имѣть съ ними общій столъ и ночевать въ однихъ съ ними комнатахъ.

Ст. 33.

Училищное помѣщеніе, качество и количество пищи, одежда, бѣлье, обувь и порядокъ въ образѣ жизни воспитанницъ должны быть соображаемы съ гигиеническими условіями.

Ст. 34.

При Училищѣ устраивается Греко-Уніатская церковь. Завѣдываніе оною поручается Закоуучителю, который, вмѣстѣ съ тѣмъ, есть и ея Настоятель.

Ст. 35.

Для доставленія пособія заболѣвающимъ воспитанницамъ, при Училищѣ находится больница, которая состоитъ въ завѣдываніи Училищнаго Врача.

Глава четвертая.

Воспитывающіяся.

Ст. 36.

Воспитанницами на счетъ Казны Царства въ Холмское Греко-Уніатское женское Училище принимаются преимущественно дочери недостаточныхъ священно и церковно-служителей Греко-Уніатскаго исповѣданія.

Ст. 37.

Въ Холмскомъ Греко-Уніатскомъ женскомъ Училищѣ полагается 80 воспитанницъ на содержаніи отъ Казны. Поло-

chowanice do porządku, pracy i należytego wykonywania swoich powinności. Rozumie się samo przez się, że częste przebywanie Głównej Ochmistrzyni pośród uczennic należy do głównych warunków spełnienia jej obowiązku.

Art. 31.

Ciągły nadzór nad postępowaniem i moralnością uczących się, oraz przewodniczenie w ich zatrudnieniach, mianowicie w godzinach wolnych od lekcyj, mają być poruczone Ochmistrzyniom.

Art. 32.

Ochmistrzynie odbywają dyżur z kolei; podczas dyżuru powinny znajdować się przy wychowanicach, pomagać im, w razie potrzeby, w przygotowaniu się do zadanych lekcyj, mieć z niemi stół wspólny, i sypiać w jednych z niemi pokojach.

Art. 33.

Rozmieszczenie Szkoły, dobroć i ilość potraw, ubranie, bielizna, obuwie i porządek w sposobie życia uczennic, mają się stosować do warunków higienicznych.

Art. 34.

Przy Szkole ma być urządzona cerkiew Greko-Unicka. Zarząd tą cerkwią poleconym będzie Nauczycielowi Religii, który jest zarazem jej Proboszczem.

Art. 35.

Dla udzielania pomocy w razie choroby uczennic, mieści się przy Szkole lazaret, który zostaje pod zawiadywaniem lekarza Szkolnego.

ROZDZIAŁ CZWARTY.

Uczennice.

Art. 36.

Na uczennice, utrzymywane kosztem Skarbu Królestwa w Chołmskiej Greko-Unickiej żeńskiej Szkole, przyjmują się mianowicie córki niezamożnych kapłanów i sług kościelnych Greko-Unickiego wyznania.

Art. 37.

Pensyonarek, utrzymywanych kosztem Skarbu w Chołmskiej Greko-Unickiej żeńskiej Szkole, ma być 80. Połowa co-

вина ежегодно открывающихся казеннокоштных вакансій замѣщается Главнымъ Директоромъ Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ кандидатами изъ дочерей священно и церковнослужителей Греко-Униатскаго исповѣданія, обратившихъ на себя вниманіе своими особенными заслугами; остальные затѣмъ казеннокоштные вакансіи предоставляется замѣщать Начальнику Холмской Учебной Дирекціи, по представленію Педагогическаго Совѣта Училища, дочерьми лицъ, какъ Духовнаго и Учительскаго, такъ равно и прочихъ званій Греко-Униатскаго, а также Православнаго исповѣданія, при чемъ принимаются въ соображеніе полезная дѣятельность и недостаточное состояніе родителей.

Ст. 38.

Родители или лица, заступающія ихъ мѣсто, желающіе опредѣлить дѣтей въ Училище, подаютъ о семъ прошеніе на имя Главной Воспитательницы заведенія, съ приложеніемъ метрическаго свидѣтельства о рожденіи и крещеніи. Медицинское же свидѣтельство о привитіи оспы дѣлается Врачемъ Училища.

Ст. 39.

Пріемъ воспитанницъ бываетъ ежегодно передъ началомъ учебнаго курса. Если же откроется казеннокоштная вакансія, то она можетъ быть замѣщена пріемомъ новой воспитанницы и въ теченіе учебнаго года, порядкомъ, указаннымъ въ 37-ой статьѣ. Педагогическій Совѣтъ Училища по особому уважительнымъ причинамъ можетъ, съ разрѣшенія Начальника Холмской Учебной Дирекціи, позволять также пріемъ въ теченіе учебнаго года своекоштныхъ воспитанницъ и входящихъ ученицъ.

Ст. 40.

Въ первый классъ Училища принимаются дѣвицы не моложе девяти и не старше двѣнадцати лѣтъ, умѣющія читать и писать по-русски, знающія главные молитвы и счисленіе. Въ остальные классы принимаются дѣвицы, имѣющія соотвѣтственные классу познанія и возрастъ.

Ст. 41.

Съ каждой своекоштной воспитанницы взимается, за у-

rocznych wakansów na fundusz skarbowy zapelniana będzie przez Głównego Dyrektora Spraw Wewnętrznych i Duchownych kandydatkami z córek Duchowienstwa i sług kościelnych wyznania Greko-Unickiego, których szczególniejsze zasługi zwróciły na nich uwagę Władzy; pozostałe zaś wakanse na fundusz skarbowy wolno zapelniać Naczelnikowi Chołmskiej Dyrekcyi Naukowej, na przedstawienie Rady Pedagogicznej Szkoły, córkami osób, tak Duchownego i Nauczycielskiego stanu, jakoteż i innych stanów wyznania Greko-Unickiego, lub Prawosławnego; przycém przyjmują się na uwagę zasługi i stan niezamożny rodziców.

Art. 38.

Rodzice lub opiekunowie, życzący dzieci umieścić w Szkole, podają w tym celu prośby do Głównej Ochmistrzyni, z dołączeniem metryki chrztu; świadectwo zaś lekarskie o szczepieniu ospy wydaje Lekarz zakładu.

Art. 39.

Zapis uczennic odbywać się będzie corocznie przed rozpoczęciem kursu nauk. W razie otwarcia wakansu na fundusz skarbowy, takowy może być zapelniony przez przyjęcie nowej uczennicy nawet w ciągu roku szkolnego, z zachowaniem formalności, przepisanej w art. 37-m. Rada Pedagogiczna Szkoły, dla nader ważnych powodów, może za decyzją Naczelnika Chołmskiej Dyrekcyi Naukowej zezwalać na wpis w ciągu roku szkolnego zostających na własnym koszcie, jakoteż i przychodnich uczennic.

Art. 40.

Do klasy pierwszej w Szkole mają być przyjmowane dzieci nie młodsze od lat 9-ciu, i nie starsze nad lat 12-cie, umięjące czytać i pisać po rosyjsku, pacierze główne i rachunek. Do klasy innych przyjmują się uczennice, posiadające wiadomości i lata odpowiednie klassom.

Art. 41.

Od każdej uczennicy, zostającej na własnym koszcie, ma

чение и содержание въ Училищѣ, по 120 рублей, а съ каждой приходящей ученицы за учение по двѣнадцати рублей въ годъ. Плата сія вносится въ Казну Царства по полугодію, впередъ за всякое полугодіе. Не представившія въ теченіе первыхъ двухъ мѣсяцевъ каждого полугодія квитанціи во взносъ платы за учение увольняются изъ заведенія, но могутъ быть снова приняты по представленіи квитанціи во взносъ платы за все полугодіе.

Ст. 42.

Воспитанницы носятъ однообразную одежду по формѣ, установленной Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія; вольноприходящія ученицы могутъ носить платья и неустановленной формы.

Ст. 43.

Правила о дисциплинарныхъ взысканіяхъ съ воспитанницъ и приходящихъ ученицъ Училища составляются Педагогическимъ Совѣтомъ Училища и утверждаются, по представленію Начальника Учебной Дирекціи, Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія, причемъ высшую степень наказанія составляетъ исключеніе изъ заведенія, каковому наказанію ученицы подвергаются лишь по опредѣленію Педагогическаго Совѣта и съ утвержденія Начальника Холмской Учебной Дирекціи.

Ст. 44.

Въ концѣ каждого учебнаго года воспитанницы подвергаются испытанію изъ всего пройденнаго въ теченіи года, и по результатамъ этого испытанія удостоиваются перевода въ высшіе классы.

Ст. 45.

Отмѣтки для опредѣленія степени познаній воспитанницъ устанавливаются особою инструкціею отъ Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 46.

Воспитанницы первыхъ 5-ти классовъ, отличныя по поведенію и оказавшія весьма удовлетворительные успѣхи въ русскомъ языкѣ и въ большей части другихъ учебныхъ предметовъ, награждаются книгами. Число наградъ для каждого

быть pobierana opłata za nauki i za utrzymanie w Szkole, po 120 rubli, od każdej zaś przychodniej uczennicy po dwanaście rubli, na rok. Opłata takowa wnoszona być winna do Kassy Królestwa półrocznie za każde półrocze z góry. Uczennice, któreby w pierwszych dwóch miesiącach każdego półrocza nie przedstawiły pokwitowania z wniesionej opłaty szkolnej, mają być wydane z zakładu; mogą być jednak przyjęte na nowo, po złożeniu kwitu na wniesioną opłatę za całe półrocze.

Art. 42.

Pensyonarki noszą jednostajne ubranie, według wzoru przepisanego przez Kommissyę Rządową Oświecenia Publicznego; przychodnie zaś uczennice mogą nosić ubranie nieprzepisaną formą.

Art. 43.

Przepisy o karach dyscyplinarnych na wychowance i przychodnie uczennice układa Rada Pedagogiczna Szkoły, a zatwierdza je, na przedstawienie Naczelnika Dyrekcyi Naukowej, Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego; przyczem najwyższy stopień kary stanowić ma wydalenie z zakładu, której to karze podlegają uczennice jedynie na zasadzie decyzji Rady Pedagogicznej, zatwierdzonej przez Naczelnika Chołmskiej Dyrekcyi Naukowej.

Art. 44.

Przy zakończeniu każdego roku szkolnego, wychowance odbywają egzamina z całorocznego odbytego kursu i, w miarę okazanego postępu, otrzymują promocyje do klass wyższych.

Art. 45.

Stopnie, oznaczające postęp uczennic, mają być podane w oddzielnej instrukcyi, ułożonej przez Kommissyę Rządową Oświecenia Publicznego.

Art. 46.

Uczennice pierwszych pięciu klass, celujące dobrą sprawowaniem się i szczególnym postępem w języku rossyjskim, jakoteż w znaczniejszej części innych przedmiotów naukowych,

класса опредѣляется Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 47.

Воспитанницы, пробывшія въ одномъ классѣ два года и не удостоенныя за тѣмъ перевода въ слѣдующій классъ, увольняются изъ заведенія. Впрочемъ, по особо-уважительнымъ причинамъ, воспитанницы могутъ оставаться въ одномъ классѣ и болѣе двухъ лѣтъ, но не иначе, какъ по опредѣленію Педагогическаго Совѣта. Казеннокоштные воспитанницы въ этомъ случаѣ не лишаются казеннаго содержанія.

Ст. 48.

Окончательныя испытанія воспитанницъ Училища производятся въ присутствіи Инспектора, Главной Воспитательницы и по крайней мѣрѣ двухъ Членовъ Педагогическаго Совѣта, на основаніи правилъ, утвержденныхъ Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 49.

Воспитанницы, окончившія съ успѣхомъ полный курсъ ученія въ Училищѣ, получаютъ аттестаты за подписью Членовъ Педагогическаго Совѣта и съ приложеніемъ печати учебнаго заведенія. Сверхъ того, для награды отличнѣйшимъ изъ нихъ по ученію и поведенію и оказавшимъ основательныя познанія въ русскомъ языкѣ, назначаются медали, золотыя и серебряныя, число которыхъ опредѣляется Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія.

Глава пятая.

Педагогическій Совѣтъ.

Ст. 50.

Для обсужденія вопросовъ, относящихся къ учебной и воспитательной части Холмскаго Греко-Уніатскаго женскаго Училища, состоитъ при ономъ Педагогическій Совѣтъ.

Ст. 51.

Педагогическій Совѣтъ составляютъ, подъ предѣлительствомъ Инспектора Училища, Главная Воспитательница и всѣ лица, служащія при заведеніи по части учебной и воспитательной, а также Училищный Врачъ; послѣдній приглашается въ засѣданія Совѣта по усмотрѣнію Предѣлателя, соб-

отрываютъ награды въ книжкахъ. Искъ наградъ на каждую классъ окрѣсла Коммиссѣя Рѣдова Ошвѣченія Publicznego.

Art. 47.

Uczennice, które przebyły dwa lata w jednej klasie i nie otrzymały promocyi do klasy wyższej, winny być wydalone z zakładu. Jednakże, ze względu na szczególnie ważne powody, mogą zostawać w tejże samej klasie więcej niż dwa lata, ale nie inaczej, jak za decyzją Rady Pedagogicznej. Zostające na koszcie skarbowym nie tracą w takim przypadku utrzymania skarbowego.

Art. 48.

Ostateczne egzamina uczennic odbywają się w obecności Inspektora, Głównej Ochmistrzyni i dwóch przynajmniej Członków Rady Pedagogicznej, na zasadzie przepisów, zatwierdzonych przez Komisję Rządową Oświecenia Publicznego.

Art. 49.

Uczennice, które z pożytkiem ukończyły cały kurs nauk Szkoły, otrzymują świadectwa za podpisem Członków Rady Pedagogicznej i opatrzone pieczęcią zakładu szkolnego. Nadto w nagrodę celującym pomiędzy niemi nauką i sprawowaniem się, oraz gruntowną znajomością języka ruskiego, będą przyznawane medale: złote i srebrne; ilość takowych naznacza Komisja Rządowa Oświecenia Publicznego.

ROZDZIAŁ PIĄTY.

Rada Pedagogiczna.

Art. 50.

Dla stanowienia w przedmiotach, dotyczących części naukowej i wychowawczej Chołmskiej Greko-Unickiej żeńskiej Szkoły, znajduje się przy niej Rada Pedagogiczna.

Art. 51.

Radę Pedagogiczną składają, pod przewodnictwem Inspektora Szkoły, Główna Ochmistrzyni i wszystkie osoby, służące w zakładzie po części naukowej i wychowawczej, tudzież Lekarz szkolny; ostatni bywa wzywany na Radę, w miarę uznania.

ственно по вопросам, касающимся гигиены, и иметь голос совѣщательный.

Ст. 52.

Предметы занятий Педагогическаго Совѣта суть:

- 1) приемъ воспитанницъ и переводъ ихъ изъ класса въ классъ;
- 2) опредѣленіе, на основаніи статьи 37, кандидатокъ на казеннокоштные вакансіи, кромѣ вакансій, замѣщеніе которыхъ предоставлено, по той же статьѣ, Главному Директору Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ;
- 3) выдача аттестатовъ воспитанницамъ, съ успѣхомъ окончившимъ полный курсъ ученія;
- 4) опредѣленіе наградъ воспитанницамъ, отличившимся поведеніемъ, прилежаніемъ и успѣхами;
- 5) избраніе, каждые два года, изъ членовъ Педагогическаго Совѣта Училища, Секретаря онаго и лица для завѣдыванія библіотекою Училища, а также двухъ членовъ: одного Преподавателя, а другаго—Воспитательницы, въ Хозяйственный Комитетъ;
- 6) выборъ учебныхъ руководствъ, равно какъ и книгъ для библіотеки, а также составленіе правилъ о порядкѣ храненія и выдачи книгъ изъ библіотеки;
- 7) выборъ и приобрѣтеніе другихъ учебныхъ пособій;
- 8) разсмотрѣніе и одобреніе программъ преподаванія по каждому предмету;
- 9) опредѣленіе платы съ воспитанницъ, желающихъ обучаться необязательнымъ предметамъ;
- 10) разсмотрѣніе росписанія еженедѣльныхъ уроковъ по классамъ, составляемаго Инспекторомъ, къ началу учебнаго года;
- 11) разсмотрѣніе годовыхъ отчетовъ по учебно-воспитательной части, составляемыхъ Инспекторомъ Училища;
- 12) составленіе правилъ о дисциплинарныхъ взысканіяхъ съ учащихся;
- 13) обсужденіе болѣе важныхъ проступковъ воспитанницъ и опредѣленіе мѣры взысканія съ виновныхъ; и
- 14) изысканіе и обсужденіе мѣръ, клонящихся къ улучшенію учебной и воспитательной частей заведенія.

ния Презыдующаго, wyłącznie w kwestyach, dotyczących higieny, z głosem doradczym.

Art. 52.

Przedmioty zajęć Rady Pedagogicznej są:

- 1) przyjmowanie uczennic i promocya ich z jednej klasy do drugiej;
- 2) przeznaczanie, na mocy artykułu 37-go, kandydatek na wakanse skarbowe, z wyjątkiem tych, których pomieszczenie, z mocy tegoż artykułu, pozostawione jest Dyrektorowi Głównemu Spraw Wewnętrznych i Duchownych;
- 3) przyznawanie attestatów uczennicom, które z pożytkiem ukończyły pełny kurs nauk;
- 4) przyznawanie nagród uczennicom, za wzorowe sprawowanie się, pilność i postęp w naukach;
- 5) wybór co dwa lata, z pomiędzy Członków Rady Pedagogicznej Szkoły, Sekretarza Rady i osoby, zawiadującej biblioteką Szkoły, tudzież dwóch Członków: jednego Nauczyciela, drugiego zaś Ochmistrzynię, do Komitetu Gospodarczego;
- 6) wybór dzieł elementarnych i książek do biblioteki, oraz ułożenie przepisów co do sposobów utrzymywania i wydawania ksiąg z biblioteki;
- 7) wybór i nabycie innych pomocy naukowych;
- 8) roztrząsanie i przyjmowanie programów wykładu każdego przedmiotu;
- 9) oznaczanie opłaty od uczennic, pragnących uczyć się przedmiotów nieobowiązujących;
- 10) roztrząsanie rozkładu tygodniowego lekcyj na klasy, sporządzonego przez Inspektora, z początkiem roku szkolnego;
- 11) przegląd sprawozdań rocznych z części naukowej, układanych przez Inspektora Szkoły;
- 12) ułożenie przepisów o karach dyscyplinarnych na uczące się;
- 13) roztrząsanie ważniejszych przewinień uczennic i oznaczenie kary za nie;
- 14) obmyślenie i ocenienie środków, zmierzających do ulepszeń w części naukowej i wychowawczej zakładu.

Ст. 53.

Заключенія Педагогическаго Совѣта по предметамъ, означеннымъ въ пунктахъ: 2, 3, 4, 5 и 9, должны быть представляемы на утверждение Начальника Учебной Дирекціи; заключенія же по пунктамъ: 6, 8, 11, 12 и 14 представляются Начальнику Учебной Дирекціи, для испрошенія разрѣшенія Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Примѣчаніе 1) Выборъ учебныхъ руководствъ по Закону Божию Греко Уніатскаго вѣроисповѣданія одобряется Главнымъ Директоромъ Народнаго Просвѣщенія, по соглашенію съ Главнымъ Директоромъ Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

2) Годичные отчеты, упоминаемые въ пунктѣ 1-мъ статьи 52-й, представляются въ Правительственную Коммисію Народнаго Просвѣщенія въ двухъ экземплярахъ, изъ коихъ одинъ препровождается къ Главному Директору Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Ст. 54.

Педагогическій Совѣтъ собирается въ теченіи учебнаго времени по крайней мѣрѣ два раза въ мѣсяцъ, но въ случаѣ надобности, или по заявленію Главной Воспитательницы о необходимости собранія Совѣта по части воспитательной, онъ можетъ быть созываемъ, по продолженію Предсѣдателя, и чаще.

Ст. 55.

Для обсужденія дѣлъ въ Совѣтѣ требуется присутствіе не менѣе двухъ третей его членовъ.

Ст. 56.

Дѣла рѣшаются въ Совѣтѣ по большинству голосовъ. При равенствѣ голосовъ, голосъ Предсѣдателя даетъ перевѣсъ.

Ст. 57.

Протоколы засѣданій Совѣта представляются Начальнику Учебной Дирекціи. Въ случаѣ разногласія членовъ, если меньшинство пожелаетъ, мнѣніе онаго доводится до свѣдѣнія Начальника Учебной Дирекціи.

Глава шестая.

Хозяйственная часть.

Ст. 58.

Непосредственное распоряженіе по хозяйственной части

Art. 53.

Uchwały Rady Pedagogicznej, dotyczące przedmiotów oznaczonych w punktach: 2, 3, 4, 5 i 9, mają być przedstawiane do potwierdzenia Naczelnika Dyrekcyi Naukowej; uchwały zaś co do punktów 6, 8, 11, 12 i 14 mają być przedstawiane do Naczelnika Dyrekcyi Naukowej, w celu pozyskania decyzji Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego.

Uwaga 1) Wybór dzieł elementarnych do wykładu nauki Religii wyznania Greko-Unickiego potwierdza Dyrektor Główny Oświecenia Publicznego, za zniesieniem się z Głównym Dyrektorem Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

2) Sprawozdania roczne, wspomniane w punkcie 11-m artykułu 52-go, mają być przedstawiane Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego, w dwóch egzemplarzach, z tych jeden egzemplarz przesłany być ma do Dyrektora Głównego Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Art. 54.

Rada Pedagogiczna zbierać się będzie w ciągu roku szkolnego przynajmniej dwa razy na miesiąc, lecz w razie potrzeby, albo na oświadczenie Głównej Ochmistrzyni konieczności zgromadzenia Rady co do części wychowawczej, Rada może być zwołaną i częściej, z polecenia Prezydującego.

Art. 55.

Dla roztrząsania przedmiotów w Radzie potrzebną jest obecność przynajmniej dwóch trzecich jej Członków.

Art. 56.

Przedmioty decydowane być mają w Radzie większością głosów. W razie równości zdań, przeważa głos Prezydującego.

Art. 57.

Protokoły posiedzeń Rady przedstawiane być winny Naczelnikowi Dyrekcyi Naukowej. W razie różności zdań Członków, i jeśli mniejszość tego zażąda, zdanie jej ma być poniesione do wiadomości Naczelnika Dyrekcyi Naukowej.

Rozdział szósty.

Część gospodarcza.

Art. 58.

Bezpośredni zarząd nad częścią gospodarczą Chołmskiej

Холмского Греко-Униатского женского Училища, под контролем Хозяйственного Комитета, поручается Эконому заведения, который, вместе с тем, исполняет и обязанности Смотрителя дома.

Ст. 59.

Хозяйственный Комитет Училища составляют, под председательством Главной Воспитательницы, Помощница ея, одна Воспитательница и один из Преподавателей Училища, на которого возлагается обязанность помогать Главной Воспитательнице в наблюдении за хозяйственными распоряжениями Эконома по заведению. Последние два выбираются Педагогическим Советом Училища из своей среды и утверждаются, по его представлению, Начальником Холмской Учебной Дирекции.

Ст. 60.

Предметы занятий Хозяйственного Комитета Училища суть:

- 1) составление ежегодной сметы на содержание Училища;
- 2) заключение условий на поставку и постройку необходимых для заведения вещей, и свидетельствование всего, доставляемого по сим условиям;
- 3) принятие из Казначейства суммы на содержание Училища;
- 4) наблюдение за правильным употреблением Училищных сумм и ежемесячное свидетельствование приходо-расходных книг, равно как и наличных сумм;
- 5) утверждение представляемого Экономом и одобренного Врачем заведения еженедельного распределения блюд;
- 6) ежегодная проверка инвентаря заведения;
- 7) рассмотрение годового отчета по хозяйственной части, представляемого Главною Воспитательницею;
- 8) наблюдение за исправностию и чистотою Училищного здания; и
- 9) изыскание и обсуждение мер к улучшению хозяйственной части.

Ст. 61.

Заключения Хозяйственного Комитета по предметам, означенным в пунктах предыдущей статьи 2 и 7, представляются на утверждение Начальнику Холмской Учебной

Greko-Unickiej żeńskiej Szkoły, pod dozorem Komitetu Gospodarczego, poruczoną będzie Ekonomowi zakładu, który oprócz tego spełnia jeszcze obowiązek Rządcy domu.

Art. 59.

Komitet Gospodarczy Szkoły, pod przewodnictwem Głównej Ochmistrzyni, składają: jej Pomocnica, jedna z Ochmistrzyń i jeden z Nauczycieli Szkoły, na którego wkłada się obowiązek pomagania Głównej Ochmistrzyni w czuwaniu nad zarządem gospodarczym Ekonomia zakładu. Dwaj ostatni będą wybrani przez Radę Pedagogiczną z grona téż Rady i zatwierdzeni, na jej przedstawienie, przez Naczelnika Dyrekcyi Naukowej.

Art. 60.

Przedmioty zajęć Komitetu Gospodarczego są:

- 1) układanie etatu rocznego na utrzymanie Szkoły;
- 2) zawieranie umów na dostawę i sprawunek przedmiotów potrzebnych dla zakładu, oraz sprawdzanie wszelkiej skuteczniejszej dostawy na zasadach umowy;
- 3) podnoszenie z kasy funduszu na utrzymanie Szkoły;
- 4) czuwanie nad właściwym wydatkowaniem funduszu szkolnego i rewizya co miesiąc ksiąg kassowych, oraz gotowe go funduszu;
- 5) potwierdzenie przedstawianego przez Ekonomia i poświadczanego przez Lekarza Szkoły tygodniowego jadłospisu;
- 6) rewizya coroczna inwentarza zakładu;
- 7) roztrząsanie sprawozdań rocznych z części gospodarczej, podawanych przez Główną Ochmistrzynię;
- 8) czuwanie nad porządnym utrzymaniem i czystością gmachu szkolnego; i
- 9) obmyślanie i ocenienie środków, zmierzających do ulepszeń części gospodarczej.

Art. 61.

Wnioski Komitetu Gospodarczego, co do przedmiotów oznaczonych w punktach 2 i 7-m poprzedzającego artykułu, mają być przedstawiane do potwierdzenia Naczelnika Chołmskiej

Дирекции; заключенія же по пунктамъ 1, 6 и 9 представляются симъ послѣднимъ въ Правительственную Коммисію Народнаго Просвѣщенія.

Примѣчаніе. Годовой отчетъ, упоминаемый въ пунктѣ 7-мъ статьи 60-й представляется въ Правительственную Коммисію Народнаго Просвѣщенія въ двухъ экземплярахъ, изъ коихъ одинъ препровождается къ Главному Директору Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Ст. 62.

Хозяйственный Комитетъ собирается одинъ разъ въ недѣлю, а въ случаѣ надобности, по предложенію Предсѣдательницы, можетъ быть созываемъ и чаще.

Ст. 63.

Веденіе протоколовъ Хозяйственнаго Комитета и всей счетной части возлагается на Письмоводителя Училища.

Ст. 64.

Для обсужденія дѣлъ въ Комитетѣ требуется присутствіе не менѣе трехъ членовъ его.

Ст. 65.

Дѣла рѣшаются въ Комитетѣ по большинству голосовъ. При равенствѣ голосовъ перевѣсъ даетъ голосъ Предсѣдательницы.

ГЛАВА СЕДЬМАЯ.

Права и преимущества Холмскаго Греко-Уніатскаго женскаго Училища.

Ст. 32.

Холмское Греко-Уніатское женское Училище имѣетъ свою печать съ гербомъ Царства и съ надписью: „Холмское Греко-Уніатское Женское Училище.“

Ст. 67.

Холмское Греко-Уніатское женское Училище освобождается отъ употребленія гербовой бумаги и отъ уплаты штемпельныхъ пошлинъ по совершаемымъ, какъ отъ имени его, такъ и въ пользу его, актамъ, и вообще по веѣмъ касающимся до него дѣламъ.

Dyrekcji Naukowej; wnioski zaś co do punktów 1, 6 i 9, przedstawia ten ostatni Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego.

Uwaga. Sprawozdanie roczne, wspomniane w punkcie 7-m artykułu 60-go, ma być przedstawiane Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego w dwóch egzemplarzach, z tych jeden będzie podawany Dyrektorowi Głównemu Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Art. 62.

Komitet Gospodarczy zbiera się raz na tydzień, lecz w razie potrzeby, z polecenia Prezydującej, może być wzywany częściej.

Art. 63.

Prowadzenie protokołów Komitetu Gospodarczego i całej rachunkowości należy do Sekretarza Szkoły.

Art. 64.

Do roztrząsania przedmiotów w Komitecie, potrzebną jest obecność przynajmniej trzech jego Członków.

Art. 65.

Przedmioty decydowane być mają w Komitecie większością głosów. W razie równości zdań, przeważa głos Prezydującej.

ROZDZIAŁ SIÓDMY.

Prawa i prerogatywy Chołmskiej Greko-Unickiej żeńskiej Szkoły.

Art. 66.

Chołmska Greko-Unicka żeńska Szkoła mieć będzie swoją pieczęć, z herbem Królestwa i z napisem: „Chołmska Greko-Unicka żeńska Szkoła.“

Art. 67.

Chołmska Greko-Unicka żeńska Szkoła wolną jest od użycia papieru stemplowego i od opłat stemplowych, przy sporządzaniu aktów tak w jej imieniu, jakoteż i na rzecz jej, tudzież w ogóle we wszystkich interessach, jej dotyczących.

Ст. 68.

Посылаемая подъ печатью сего заведенія официальные бумаги и посылки принимаются на почту, на основаніи общихъ, установленныхъ по сему предмету для казенныхъ пакетовъ, правилъ.

Ст. 69.

Зданія, занимаемыя Холмским Греко-Уніатскимъ женскимъ Училищемъ, въ отношеніи къ освобожденію ихъ отъ квартирной повинности, какъ денежной, такъ и натуральной, а равно и отъ другихъ податей, подчиняются существующимъ по сему предмету въ Царствѣ Польскомъ постановленіямъ, относительно всѣхъ вообще казенныхъ зданій.

Ст. 70.

Лица, служащія въ Холмскомъ Греко-Уніатскомъ женскомъ Училищѣ, пользуются эмеритальными правами, предоставленными служащимъ по учебной части въ Царствѣ Польскомъ, за исключеніемъ Письмоводителя и Эконома, которые, въ отношеніи къ эмеритурѣ, пользуются правами и преимуществами, предоставленными служащимъ по гражданской части въ Царствѣ Польскомъ.

Ст. 71.

Воспитанницамъ, окончившимъ курсъ въ Холмскомъ Греко-Уніатскомъ женскомъ Училищѣ съ аттестатами и оказавшимъ основательныя познанія въ русскомъ языкѣ и въ большей части другихъ предметовъ, Правительственная Коммісія Народнаго Просвѣщенія, по надлежащемъ удостовѣреніи въ ихъ доброй нравственности, можетъ предоставить право на званіе домашней Учительницы.

Ст. 72.

Настоящій Уставъ долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ. Всѣ несогласныя съ симъ Уставомъ постановленія и распоряженія отмѣняются.

Главный Начальник Собственной Его Императорскаго
Величества Канцелярии по дѣламъ Царства Польскаго,

Статсъ-Секретарь (подписано) *Н. Милютинъ.*

Art. 68.

Przesyłające się pod pieczęcią tego zakładu urzędowe ekspedycje i posyłki mają być przyjmowane na pocztę, na zasadzie przepisów ogólnych, ustanowionych w tym względzie dla korespondencji rządowej.

Art. 69.

Gmachy zajmowane przez Chołmską Greko-Unicką żeńską Szkołę, pod względem uwolnienia ich od powinności kwaterunkowej, tak w pieniądzach, jakoteż w naturze, również i od innych podatków, korzystają z praw, służących wszystkim w ogóle gmachom rządowym.

Art. 70.

Osoby, zostające w służbie przy Chołmskiej Greko-Unickiej żeńskiej Szkole, korzystają z praw emerytalnych, zapewnionych służącym w części naukowej w Królestwie Polskiem, za wyłączeniem Sekretarza i Ekonoma, którzy pod względem emerytury korzystają z praw i prerogatyw, zapewnionych w ogóle osobom zostającym w służbie cywilnej w Królestwie Polskiem.

Art. 71.

Uczennicom, które ukończyły kurs nauk w Chołmskiej Greko-Unickiej żeńskiej Szkole, z otrzymaniem świadectwa, i okazały gruntowną znajomość języka ruskiego i większej części innych przedmiotów, Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego, po należytém przekonaniu o ich dobrém sprawowaniu się, może udzielać patentu na domowe Nauczycielki.

Art. 72.

Ustawa takowa wniesioną być ma do Dziennika Praw. Wszelkie niezgodne z tą Ustawą postanowienia i rozporządzenia znoszą się.

Główny Naczelnik własnej Jego CESARSKIEJ MOŚCI Kancelaryi dla spraw Królestwa Polskiego,

Sekretarz Stanu (podpisano) *M. Milutin.*

Приложение 2-е къ № 18-му.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „Быть по сему.“

Въ Петергофѣ, 29 Іюля (10 Августа) 1866 г.

Статсъ-Секретарь (подписано) *Н. Милютинъ.*

Съ подлиннымъ вѣрно:

Главный Начальникъ Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи по дѣламъ Царства Польскаго,

Статсъ-Секретарь (подписано) *Н. Милютинъ.*

Штатъ Холмскаго Греко-Уніатскаго Женскаго Училища.

№	Наименованіе статей расхода	Число лицъ	Жалованье		Классы должностей	Эмеритальныя права
			одному	всѣмъ		
			Р у б л е й			
1	Инспектору добавочнаго жалованья	1	250	250	VI	
2	Главной Воспитательницѣ (при казенной квартирѣ и общемъ съ воспитанницами столѣ) . .	1	1,000	1,000	—	
3	Воспитательницамъ (при казенныхъ квартирахъ и общемъ съ воспитанницами столѣ) . .	6	360	2,160	—	
4	Законоучителю Греко-Уніатскаго исповѣданія (онъ же и Настоятель Училищной церкви) .	1	800	800	—	По учебной службѣ
5	Штатнымъ Учителямъ, преподающимъ русскій и церковно-славянскій языки и словесность	2	1,200	2,400	VIII	
6	Учительницѣ рукодѣлій . . .	1	400	400	—	
7	На вознагражденіе за уроки по прочимъ предметамъ, полагая за каждый урокъ отъ 75 коп. до 1 руб., кромѣ уроковъ чистописанія и рисованія, за которые полагается отъ 45 до 60 коп. за каждый	—	—	2,840	—	

2-gi Annex do Nr. 18-go.

Na oryginalie własną Jego CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ MOŚCI ręką napisano: „Ma być podług tego.“

w Peterhofie, d. 29 Lipca (10 Sierpnia) 1866 r.

Sekretarz Stanu (podpisano) *M. Milutin.*

Zgodno z oryginałem:

Główny Naczelnik własnej Jego CESARSKIEJ MOŚCI Kancelaryi do spraw Królestwa Polskiego,

Sekretarz Stanu (podpisano) *M. Milutin.*

ETAT CHOŁMSKIEJ GREKO-UNICKIEJ ŻEŃSKIEJ SZKOŁY.

№	Wyszczególnienie pozycyj etatowych	Liczba osób	P ł a c a		Klasa u rzędu	Prawo do emerytury
			jednemu	wszystkim		
			Rubli srebrem			
1	Inspektorowi płacy dodatkowej	1	250	250	VI	
2	Główniej Ochmistrzyni (oprócz skarbowego lokalu i wspólnego z uczennicami stołu) . .	1	1,000	1,000	—	
3	Ochmistrzyniom (oprócz skarbowego lokalu i wspólnego stołu z uczennicami)	6	360	2,160	—	
4	Nauczycielowi Religii Greko-Unickiego wyznania (zarazem Proboszczowi cerkwi szkolnej)	1	800	800	—	Zapewnione służbie naukowej.
5	Nauczycielom etatowym wykładającym języki rosyjski i cerkiewno-słowiański oraz literaturę	2	1,200	2,400	VIII	
7	Nauczycielce robót	1	400	400	—	
6	Na wynagrodzenie za wykład innych przedmiotów, licząc za każdą lekcję od 75 kop. do 1 rub., za wyłączeniem kalligrafii i rysunków, za które się płaci po 45 do 60 kop. . . .	—	—	2,840	—	

№	Наименованіе статей расхода	Число лицъ	Жалованье		Классы должностей	Земельныя права
			одному	всѣмъ		
			Рублей			
8	На уроки церковнаго пѣнія .	—	—	250		По гражданско-й службѣ
9	На вознагражденіе Врачу . . .	—	—	200	—	
10	Эконому (онъ же и Смотритель зданія)	1	600	600	IX	
11	Письмоводителю (онъ же и Бухгалтеръ)	1	500	500	IX	
12	Добавочнаго жалованья:					
	Преподавателю, состоящему членомъ Хозяйственнаго Комитета	1	365	365		
	одной изъ Воспитательницъ, по званію Помощницы Главной Воспитательницы	1	150	150		
	одному изъ Учителей, по званію Секретаря Педагогическаго Совѣта	1	75	75		
	одному изъ членовъ Педагогическаго Совѣта за завѣдываніе библіотекою	1	50	50		
13	Кастеляншѣ (она же учитъ воспитанницъ мытью бѣлья) . .	1	150	150		
14	На содержаніе 80 воспитанницъ	80	120	9,600		
15	На содержаніе Училищной церкви и на вознагражденіе причетника	—	—	200		
16	На бібліотеку	—	—	300		
17	На учебныя пособія, награды воспитанницамъ и на классныя принадлежности	—	—	500		
18	На канцелярскія принадлежности и на наемъ Писца	—	—	350		
19	На лекарства	—	—	200		
20	На наемъ прислуги, въ томъ числѣ и фельдшерицы, на отопленіе и освѣщеніе зданія, на мытье бѣлья воспитанницъ, на ремонтъ зданія, содержаніе чистоты въ немъ и на доставку воды, на ремонтъ мебели и столовой и кухонной посуды	—	—	4,755		

№	Wyszczególnienie pozycyí eta- towych	Liczba osób	P ł a c a		Klasa u- rzędu	Prawo do emerytury
			jednemu	wszystkim		
			Rubli srebrem			
8	Na lekcyę śpiewu cerkiewnego	—	—	250		
9	Na wynagrodzenie Lekarzowi .	—	—	200	—	Zapew- nione służbie (admi- nistra- cyjnej.
10	Ekonom (zarazem Rządca gma- chu)	1	600	600	IX	
11	Sekretarz (zarazem Buchhalter)	1	500	500	IX	
12	Na płacę dodatkową:					
	Nauczycielowi powołanemu na członka Komitetu Gospodar- czego	1	365	365		
	Jednej z Ochmistrzyn, jako Po- mocnicy przy Głównej Ochmi- strzyni	1	150	150		
	Jednemu z Nauczycieli, jako Se- kretarzowi Rady Pedagogicznój	1	75	75		
	Jednemu z członków Rady Pe- dagogicznój, zawiadującemu biblioteką	1	50	50		
13	Gospodyni (uczającej zarazem prania bielizny)	1	150	150		
14	Na utrzymanie 80 uczennic .	80	120	9,600		
15	Na utrzymanie cerkwi szkolnej i wynagrodzenie sługi cerkiew- nego	—	—	200		
16	Na bibliotekę	—	—	300		
17	Na pomoce naukowe i nagrody dla uczennic, oraz na potrzeby szkolne	—	—	500		
18	Na materyały piśmienne i na wynajęcie Pisarza	—	—	350		
19	Na lekarstwa	—	—	200		
20	Na wynajęcie służby niższej, w tęj liczbie i felczerki, na opał i światło dla zakładu, na pra- nie bielizny uczennic, na repe- racyę gmachu, na utrzymanie w nim czystości, na dostawę wody, na reperacyę mebli o- raz sprzętów stołowych i ku- chennych	—	—	4,755		

№	Наименованіе статей расхода	Число лиц	Жалованье		Классы должностей	Эмеритальныя права
			одному	всѣмъ		
			Рублей			
21	На содержаніе сада и на наемъ садовника	—	—	200		
22	На непредвидимые расходы	—	—	300		
	итого	—	—	28,595		

Примѣчаніе 1) Вознагражденіе Преподавателя Закона Божія Православнаго исповѣданія въ Холмскомъ Греко-Уніатскомъ женскомъ Училищѣ производится изъ особой суммы, ассигнуемой по смѣтѣ Комисіи Народнаго Просвѣщенія. Вознагражденіе это опредѣляется по числу уроковъ.

2) Уроки одного изъ штатныхъ Учителей Холмскаго Греко-Уніатскаго женскаго Училища, съ разрѣшенія Правительственной Комисіи Народнаго Просвѣщенія, могутъ быть раздѣляемы между Учителями Холмскихъ мужскихъ среднихъ учебныхъ заведеній, съ вознагражденіемъ сихъ Преподавателей, соразмѣрно числу уроковъ, изъ положеннаго по штату оклада.

Главный Начальникъ Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи по дѣламъ Царства Польскаго,

Статсъ-Секретарь (подписано) *Н. Милютинъ*.

№	Wyszczególnienie pozycji etatowych	Liczba osób	P ł a c a		Klasa u-rzędu	Prawo do emerytury
			jednemu	wszystkim		
			Rubli srebrem			
21	Na utrzymanie ogrodu owocowego i na najem ogrodnika .	—	—	200	—	
22	Na nieprzewidziane wydatki .	—	—	300	—	
	Razem . .	—	—	28,595	—	

Uwaga 1) Wynagrodzenie Nauczycielowi nauki Religii wyznania Prawosławnego w Chołmskiej Greko-Unickiej żeńskiej Szkole ma być wydzielane z osobnego funduszu, assygnowanego na podstawie budżetu Komisyyi Oświecenia Publicznego. Wynagrodzenie takowe wyznacza się stosunkowo do liczby lekcyj.

2) Lekcje każdego z etatowych Nauczycieli Chołmskiej Greko-Unickiej żeńskiej Szkoły, za zgodą Komisyyi Rządowej Oświecenia Publicznego, mogą być rozdzielane pomiędzy Nauczycieli Chołmskich męzkich średnich zakładów naukowych, z wynagrodzeniem stosowném do ilości lekcyj i wyznaczonej etatem płacy.

Główny Naczelnik własnej Jego CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ Mości Kancellaryi do spraw Królestwa Polskiego,

Sekretarz Stanu (podpisano) *M. Milutin*.

Приложение 3-е къ № 18-му.

(Приложение къ ст. 23.)

Таблица числа недельных уроковъ.

Предметы	Классы:						Всего часовъ уроковъ въ недѣлю.
	I	II	III	IV	V	VI	
Законъ Божій Греко-Уніатскаго исповѣданія	3	3	3	3	3	3	18
Русскій языкъ и словесность	6	5	4	4	4	4	27
Церковно-славянскій языкъ	2	2	2	2	—	—	8
Ариметика и свѣдѣнія изъ геометріи	3	3	3	3	2	2	16
Естественная исторія	—	2	2	2	—	—	6
Физика и общія свѣдѣнія изъ космографіи	—	—	—	—	3	4	7
Всеобщая географія	—	2	3	2	—	—	7
Географія Россійской Имперіи и Царства Польскаго	—	—	—	2	3	2	7
Всеобщая исторія	—	—	2	2	3	3	10
Исторія Россіи и Польши	—	—	—	2	4	4	10
Чистописаніе	5	4	2	—	—	—	11
Рисованіе	—	—	2	2	2	2	8
Рукодѣлія	5	5	5	6	6	6	33
итого	24	26	28	30	30	30	168

- Примѣчаніе 1) Уроки церковнаго пѣнія полагаются въ послѣобѣденное время, по 2 раза въ недѣлю, для каждого класса.
- 2) Занятія воспитанницъ домашнимъ хозяйствомъ происходятъ въ неклассное время, подъ руководствомъ Главной Воспитательницы, или ея Помощницы, а огородничествомъ воспитанницы занимаются въ лѣтнее время, въ свободные отъ уроковъ часы, подъ руководствомъ садовника.
- 3) Уроки нѣмецкаго и французскаго языковъ, а также музыки и танцевъ, преподаются для желающихъ въ послѣобѣденное время за особую плату, вносимую родителями воспитанницъ.

Главный Начальникъ Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи по дѣламъ Царства Польскаго,
Статсъ-Секретарь (подписано) *Н. Милютинъ.*

3-ci Annex do Nr. 18-go.

(Annex do art. 23.)

TABELLA LICZBY LEKCYJ W TYGODNIU.

Przedmioty	Klasy						Razem lekcyj w tygodniu, trwających po godzinie.
	I	II	III	IV	V	VI	
Nauka Religii wyznania Greko-Unickiego	3	3	3	3	3	3	18
Język rosyjski i literatura	6	5	4	4	4	4	27
Język cerkiewno-słowiański	2	2	2	2	—	—	8
Arytmetyka i ogólne wiadomości z geometryi	3	3	3	3	2	2	16
Historia naturalna	—	2	2	2	—	—	6
Fizyka i wiadomości ogólne z kosmografii	—	—	—	—	3	4	7
Geografia powszechna	—	2	3	2	—	—	7
Geografia Cesarstwa Rosyjskiego i Królestwa Polskiego	—	—	—	2	3	2	7
Historia powszechna	—	—	2	2	3	3	10
Historia Rosyi i Polski	—	—	—	2	4	4	10
Kalligrafia	5	4	2	—	—	—	11
Rysunki	—	—	2	2	2	2	8
Roboty ręczne	5	5	5	6	6	6	33
Razem	24	26	28	30	30	30	168

- Uwaga 1) Lekcje cerkiewnego śpiewu mają się odbywać po obiedzie, dwa razy na tydzień w każdej klasie.
- 2) Zatrudnienia uczennic w gospodarstwie domowém mają miejsce w czasie wolnym od lekcyj, pod kierunkiem Głównej Ochmistrzyni, lub jej Pomocnicy; ogrodnictwem zaś będą się zajmować uczennice w porze letniej, w godzinach wolnych od lekcyj, pod przewodnictwem ogrodnika.
- 3) Lekcje języka niemieckiego i francuzkiego, jakoteż muzyki i tańców, dla żądających tego, wykładane będą w czasie poobiednim, za opłatą oddzielną, którą mają wносить rodzice uczennic.

Główny Naczelnik własnej Jego Cesarskiej Mości Kanclaryi do spraw Królestwa Polskiego,
Sekretarz Stanu (podpisano) *M. Milutin.*

ОТДѢЛЪ IV.

О МУЖСКИХЪ И ЖЕНСКИХЪ ЧАСТНЫХЪ УЧЕБНЫХЪ ЗАВЕДЕНІЯХЪ.

N° 1.

Учрежденіе Пансіоновъ и Училищъ для юношества женскаго пола.

(28 Марта 1821 года.)

ГЛАВА I.

Общая положенія.

Ст. 1.

Пансіонами считаются тѣ заведенія, въ которыхъ юношество женскаго пола, по заключенному съ родителями или опекунами договору, имѣетъ общую квартиру, столъ, домашній надзоръ и обучается наукамъ, предписаннымъ настоящимъ Учрежденіемъ.

Ст. 2.

Училищами называются тѣ заведенія, въ которыхъ, подъ надзоромъ Содержательницы, собирается юношество женскаго пола, въ назначенные часы, для слушанія общихъ уроковъ, преподаваемыхъ одними и тѣми же Учителями.

Ст. 3.

Пансіонъ и Училище вмѣстѣ содержимы быть не могутъ, и потому не допускаются въ Пансіонахъ, такъ названныя экстерны, или приходящія дѣвушки, а въ Училищахъ — мѣстныя пансіонерки.

Ст. 4.

Пансіоны и Училища раздѣляются на два разряда, то есть: низшія и высшія. Главная разница между ними состоитъ въ томъ, что въ первыхъ ученіе ограничено двумя классами, и въ нихъ мало преподаютъ Учители, а большая часть уроковъ

DZIAŁ IV.

O ZAKŁADACH PRYWATNYCH, TAK MĘZKICH JAKO I ŻEŃSKICH.

N° 1.

Urządzenie Pensyj i Szkół dla młodzieży płci żeńskiej.

(d. 28 Marca 1821 r.)

TYTUŁ I.

Urządzenie ogólne.

Art. 1.

Za pensye uważać się mają te domy, w których młodzież płci żeńskiej, wedle zrobionej z rodzicami lub opiekunami umowy, ma wspólne mieszkanie, stół, dozór domowy i nauki, urządzeniem niniejszém przepisane.

Art. 2.

Za szkoły uważane są te domy, w których, pod dozorem Ochmistrzyni, zgromadza się w pewnych godzinach młodzież płci żeńskiej, dla brania wspólnie nauk od jednychże Nauczycieli.

Art. 3.

Pensya ze szkołą razem utrzymywaną być nie może, a zatem ani na pensyi tak nazwane externy, czyli przychodzące na godziny, ani w szkole pensyonarki znajdować się nie mogą.

Art. 4.

Pensye i szkoły będą dwojakiego rzędu, to jest niższe i wyższe. Różnica między niemi od tego mianowicie zależy, iż nauki w pierwszych, do dwóch klass ograniczone, mniejszą liczbę Nauczycieli zajmować i po większej części przez Guwer-

преподается Гувернантками, въ высшихъ же полный курсъ ученія раздѣляется на четыре класса и учебные предметы преподаются преимущественно подлежащими Учителями, согласно съ настоящимъ Учрежденіемъ.

Ст. 5.

Пансіоны и Училища не могутъ быть открываемы безъ предварительнаго письменнаго разрѣшенія Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія. Разрѣшеніе же сіе можетъ послѣдовать не иначе, какъ по представленію подлежащаго Дозора, по произведенномъ испытаніи и разсмотрѣніи очерка жизни Содержательницы, ея представленнаго и подкрѣпленнаго несомнѣнными свидѣтельствами заслуживающихъ довѣрія лицъ, отцовъ и матерей семейства.

Ст. 6.

Надзоръ Пансіоновъ и высшихъ и низшихъ Училищъ, въ столицѣ, составляютъ:

- a) Главный Визитаторъ;
- b) членъ, командированный Правительственною Коммисіею Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія;
- c) одно духовное лицо, по избранію Архіепископа;
- d) штатный Смотритель, опредѣленный въ эту должность Правительственною Коммисіею Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія;
- e) Воеводскій Коммисаръ, засѣдающій въ Отдѣленіи Народнаго Просвѣщенія;
- f) членъ Муниципальнаго Управленія, по дѣламъ Учебнаго вѣдомства.

Ст. 7.

Надзоръ Пансіоновъ и высшихъ и низшихъ Училищъ, въ воеводствѣ, составляютъ:

- a) Священникъ по назначенію Епископа;
- b) Воеводскій Коммисаръ, засѣдающій въ Отдѣленіи Народнаго Просвѣщенія;
- c) Ректоръ одного изъ мѣстныхъ высшихъ Училищъ.

Ст. 8.

Лица, входящія въ составъ Дозора, должны быть отца-

nantki odbywać się mogą; w wyższych zaś, nauki w zupełności w czterech klassach dawane będą przez Nauczycieli potrzebnych, stosownie do niniejszego urządzenia.

Art. 5.

Żadna pensya ani szkoła otwartą być nie może bez poprzedniego na piśmie upoważnienia od Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Upoważnienie to nie inaczej nastąpi, jak tylko za opinią właściwego Dozoru, po odbytych egzaminie i roztrząśnieniu złożonego przez kandydatkę opisu biegu jej życia, wspartego niewątpliwemi świadectwami wiary godnych osób, ojców i matek rodziny.

Art. 6.

Dozór tak Pensyj jakoteż Szkół wyższych i niższych w stolicy składać się będzie:

- a) z Wizytatora Jeneralnego;
- b) z wyznaczonego Członka Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego;
- c) z jednego z duchownych, którego Arcybiskup przedstawi;
- d) z etatowego Dozorcy, upoważnionego wyraźnie do téj czynności przez Kommissyę Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego;
- e) z Kommissarza Wojewódzkiego, zasiadającego w Wydziale Oświecenia;
- f) z Członka Urzędu Municypalnego, do którego sprawy edukacyjne należą.

Art. 7.

Dozór Pensyj i Szkół tak wyższych jak i niższych w województwie składać się będzie:

- a) z jednego z duchownych, którego Biskup przedstawi;
- b) z Kommissarza Wojewódzkiego, zasiadającego w Wydziale Oświecenia;
- c) z Rektora jednej z miejscowych szkół wyższych.

Art. 8.

Osoba do Dozoru wchodząca ma być lub ojcem fami-

ми семействъ, или имѣть не менѣе сорока пяти лѣтъ. Въ противномъ случаѣ они замѣняются другими по назначенію начальствъ, которымъ они подвѣдомственны.

Ст. 9.

Кромѣ того, въ Дозоръ приглашаются еще дамы, извѣстныя своимъ образованіемъ, нравственностью и усердіемъ въ дѣлѣ воспитанія. Онѣ должны посѣщать женскія заведенія, наблюдая за ихъ нравственностію и чистотою, и присутствовать на испытаніяхъ.

Ст. 10.

Штатный Смотритель обязанъ посѣтить каждый Пансіонъ по крайней мѣрѣ одинъ разъ въ мѣсяцъ. Дамы Дозора обязываются также посѣщать Пансіоны помѣсячно, по условленной между ними очереди; прочіе же члены Дозора по крайней мѣрѣ одинъ разъ въ три мѣсяца, по очереди.

Что же касается женскихъ Училищъ, то они должны быть посѣщаемы штатнымъ Смотрителемъ по крайней мѣрѣ одинъ разъ въ четверть года и, разъ въ полгода, однимъ изъ членовъ Дозора.

Ст. 11.

Испытаніе на званіе Содержательницы, Надзирательницы или Гувернантки Пансіона или Училища, а равно разсмотрѣніе представляемыхъ ими свидѣтельствъ, производится въ присутствіи двухъ, по крайней мѣрѣ, членовъ подлежащаго Дозора и особаго Экзаменатора, который избирается Правительственною Коммисіею Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія изъ среды Элементарнаго Общества или изъ числа Ректоровъ, или заслуженныхъ и старшихъ Протес-соровъ.

Ст. 12.

Учители, занимающіеся въ Пансіонахъ преподаваніемъ учебныхъ предметовъ, должны имѣть свидѣтельства: о своихъ познаніяхъ — отъ Ректора Воеводскаго или Окружнаго Училища, о поведеніи же — отъ трехъ, по крайней мѣрѣ, заслуживающихъ довѣрія лицъ. Свидѣтельства эти, по разсмотрѣніи ихъ Дозоромъ, вносятся въ журналъ и хранятся подлинниками при дѣлахъ онаго. На основаніи этихъ свидѣ-

лиі lub w wieku najmniej lat 45. Inaczey zastapiona będzie przez inną osobę, za nominacyą władzy, do której składu należy.

Art. 9.

Będą jeszcze uproszone od Dozoru, z pomiędzy Dam znanych z światła, moralności i gorliwości o dobro wychowania, osoby, które zwiedzać będą pensye we względzie obyczajności i ochędóstwa, tudzież znajdować się na examinach.

Art. 10.

Dozorca etatowy raz przynajmniej na miesiąc zwiedzać pensyę każdą powinien. Do podobnej wizyty, raz na miesiąc, obowiązane będą Damy dozoru, ułożoną między sobą koleją; raz zaś przynajmniej na kwartał jeden z innych Członków Dozoru.

Co się tyczy zwiedzania szkół, te raz przynajmniej na kwartał zwiedzać ma Dozorca, a raz w pół roku inny członek Dozoru.

Art. 11.

Examen podającą się na Ochmistrzynię, Podochmistrzynię lub Guvernantkę pensyi czy szkoły, tudzież roztrząsanie składanych przez nią świadectw, odbywać się ma w przytomności dwóch najmniej członków właściwego Dozoru, przez wyznaczonego od Kommissyi Rządowej Wyznań i Oświecenia oddzielnego Examinatora, bądź z grona Towarzystwa Elementarnego, bądź z Rektorów emerytów lub wyższych Professorów.

Art. 12.

Nauczyciele, pod jakimkolwiek bądź tytułem na pensyach uczący, mają mieć zdatności swojej świadectwo, co do nauk od Rektora Szkoły Wojewódzkiej czy Wydziałowej, co zaś do obyczajów — od trzech przynajmniej osób wiary godnych. Świadectwa te, roztrząsane w Dozorze, w protokół wciągnięte i w oryginałach zachowane być mają. Na mocy tych swia-
NAUK.

тельствъ, Дозоръ выдаетъ желающимъ дозволеніе, безъ котораго ни одна изъ Содержательницъ не въ правѣ принимать ни Учителей, ни Гувернантокъ.

Ст. 13.

Экзамены или испытанія, въ каждомъ Пансіонѣ или Училищѣ, должны производиться одинъ разъ въ годъ, въ Апрѣлѣ или въ Октябрѣ мѣсяцѣ. Чтобы не придавать этимъ испытаніямъ публичнаго характера, приглашаются на оныя только слѣдующія лица:

- а) Члены Дозора и высшаго учебнаго начальства;
- б) родители, родные и подруги семействъ, списокъ которыхъ долженъ быть представленъ за нѣсколько дней впередъ штатному Смотрителю или Дамѣ Дозора. Испытаніе должно всегда производиться съ вѣдома подлежащаго Дозора, для того, чтобы могли на немъ присутствовать одинъ, по крайней мѣрѣ, изъ его членовъ и одна изъ надзирательствующихъ Дамъ.

Ст. 14.

По окончаніи экзамена представляется, посредствомъ Дозора, въ Правительственную Коммисію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія рапортъ о состояніи Пансіона или Училища, вмѣстѣ со списками Учителей и воспитанницъ, составленными по предписанной формѣ на основаніи домашнихъ журналовъ, о коихъ будетъ сказано ниже.

Ст. 15.

Во всякомъ Пансіонѣ и Училищѣ ведутся:

- а) журналъ посѣщеній, для записыванія замѣчаній лицъ, посѣщающихъ заведеніе по должности, кои, въ случаѣ надобности, представляютъ рапортъ Дозору;
- б) списки Учителей и Учительницъ, съ означеніемъ преподаваемаго ими предмета, употребляемыхъ руководствъ, порядка преподаванія и проч.;
- в) списки воспитанницъ, съ означеніемъ ихъ возраста, класса, времени поступленія въ Пансіонъ, успѣховъ въ наукахъ и проч.

Ст. 16.

Ни въ одномъ Пансіонѣ не должно находиться болѣе

dectw Dozór wydawać będzie żądającemu upoważnienie, bez którego żadna Ochmistrzyni przyjąć Nauczyciela ani Guvernantki nie może.

Art. 13.

Examina czyli popisy odprawiać obowiązana jest pensya i szkoła każda raz na rok, to jest w Kwietniu lub Paźdźniku. Na ten popis, aby nie był publiczny, nie będą wzywane i przyjmowane jak tylko osoby:

a) dozór mające i władzę wyższą edukacyjną składające;

b) rodzice, krewni i przyjaciółki familii, których listę wprzód Ochmistrzyni kilka dniami poda Dozorcy etatowemu, lub jednéj z Dam Dozoru. Popis zawsze być ma z wiadomością właściwego Dozoru, aby jeden przynajmniej z Członków i jedna z Dam dozorujących mogła być na nim przytomną.

Art. 14.

Po odbytych examinie, przesyłany będzie Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, za pośrednictwem Dozoru, rapport, który obejmować ma stan pensyi czy szkoły, tudzież spisy Nauczycieli i uczennic wyjęte z protokółów domowych, o których niżej, i ułożone podług przepisanego wzoru.

Art. 15.

W każdej pensyi i szkole utrzymywany będzie:

a) protokół wizyt dla zapisywania uwag przez wizytujących z urzędu, którzy, gdy tego zajdzie potrzeba, zdawać będą rapport Dozorowi;

b) spis Nauczycieli i Nauczycielek, z wyrażeniem dawanéj przez nich nauki, książek z których dają, porządku dawania, i t. d.;

c) spis uczennic, z wyrażeniem wieku, klasy, lat na pensyi, postępu w naukach, i t. d.

Art. 16.

Żadna pensya więcéj nad dwadzieścia cztery edukują-

24 воспитанницъ. Что же касается числа воспитанницъ въ Училищахъ, то оное опредѣляетъ штатный Смотритель, смотря по обширности занимаемаго помѣщенія.

Ст. 17.

Пансіонерки, кончившія шестнадцать лѣтъ, не могутъ находиться въ Пансіонахъ. При поступленіи дѣвицъ въ Пансіонъ, представляются Дозору метрическія свидѣтельства или официальные ихъ копіи, вмѣстѣ съ свидѣтельствомъ о привитіи оспы. Безъ вѣдома Дозора не можетъ быть принята въ Пансіонъ и выпущена изъ него ни одна дѣвица.

Ст. 18.

Содержательницы Пансіоновъ и Училищъ, строго исполнявшія вышеуказанныя формальности, получаютъ отъ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія дипломы, на основаніи которыхъ имѣютъ право прибить вывѣску, при входѣ въ свою квартиру, не съ улицы, но внутри дома, съ надписью: „Пансіонъ либо Высшее или Низшее Женское Училище, учрежденное съ разрѣшенія Правительства“. Вывѣска эта служитъ, для родителей, ручательствомъ ближайшаго попеченія со стороны Правительства.

Ст. 19.

Содержательницы, строго исполняющія вышеизложенныя и нижеслѣдующія постановленія, будутъ пользоваться особеннымъ покровительствомъ Правительства; напротивъ того, за неисполненіе оныхъ виновныя, по безуспѣшнымъ предостереженіямъ, подвергаются, соотвѣтственно своей винѣ, денежному штрафу, приостановленію уроковъ, или закрытію заведенія.

ГЛАВА II.

Частныя распоряженія, касающіяся преимущественно воспитанія.

Ст. 20.

Воспитаніе принимается здѣсь отдѣльно отъ ученія. Содержательница Пансіона можетъ, а въ высшихъ классахъ даже обязана содержать Учителей и Учительницъ; но что касается самаго воспитанія, то она не можетъ переуступать правъ присвоенныхъ ей, какъ лицу заступающему мѣсто ма-

рыхъ ся паніен obejmować nie może. Co do liczby uczennic w szkołach, tę stosownie do dogodności lokalu Dozorca etatowy oznaczy.

Art. 17.

Żadna pensyonarka, po skończonych szesnastu latach wieku, nie może znajdować się na pensyi. Metryka chrztu lub urzędowy wyciąg z metryki udowadniać będzie wiek, i równie jak i świadectwo odbytej ospy, przy oddawaniu każdej panienki, składana będzie w Dozorze, bez którego wiedzy, żadna panienka przyjmowana na pensyę ani z niej odbierana nie będzie.

Art. 18.

Pensya i szkoła, która ściśle dopełni przepisanych powyżej formalności, otrzyma od Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego patent, na mocy którego wywiesić ma nad wejściem do swego pomieszkania, nie na ulicę lecz wewnątrz domu, tablicę z napisem: „Pensya czyli Szkoła wyższa lub niższa płci żeńskiej, upoważniona od Rządu“. Tablica takowa jest zaręczeniem rodzicom bliższej opieki Rządu.

Art. 19.

Jako zaś Ochmistrzynie, ściśle trzymające się tych i poniższych przepisów, doznawać będą wszelkiej Rządu opieki, tak przeciwnie te, któreby ich nie dopełniały, po nieskuteczném napomnieniu, ukaranemi zostaną, stosownie do przewinienia, karą pieniężną, zawieszeniem, a wreszcie i zamknięciem Instytutu.

TYTUŁ II.

Urządzenia szczególne, a naprzód edukacya czyli wychowanie.

Art. 20.

Edukacya czyli wychowanie bierze się tu oddzielnie od instrukcyi. Ochmistrzyni pensyi może, a nawet, co do wyższych klass, obowiązana jest używać Nauczycieli i Nauczycielek, lecz co się tyczy samego wychowania, w téj mierze

тери, никому изъ постороннихъ. Отвѣтственность предъ Богомъ и предъ обществомъ падаетъ на нее лично.

Ст. 21.

Практическое и постепенное развитіе добрыхъ нравственныхъ побужденій, исправленіе ложныхъ убѣжденій и образа мыслей, укрощеніе и развитіе обнаруживающейся живости характера, примѣненіе къ сему соотвѣтственныхъ наказаній и наградъ, однимъ словомъ—употребленіе всехъ возможныхъ средствъ, для надлежащаго развитія душевныхъ качествъ и предохраненія отъ нравственнаго искаженія, и, что всего необходимѣе, бдительный и постоянный надзоръ за вѣренными себѣ юношествомъ—вотъ главныя условія воспитанія и существенныя обязанности Содержательницы Пансіона.

Ст. 22.

Главнѣйшій предметъ воспитанія, Законъ Божій, преподаваемый Священникомъ, какъ сказано ниже, мало подѣйствуетъ на душу юныхъ дѣвицъ, если примѣръ Содержательницы, ея Помощниковъ и Учителей не внушаютъ имъ уваженія къ религіознымъ обрядамъ и къ точному исполненію религіозныхъ обязанностей. Во всякое время и во всехъ обстоятельствахъ слѣдуетъ тщательно внушать молодымъ воспитанницамъ не ханжество и безпрестанное богомольство, но истинное благочестіе, любовь къ ближнему, желаніе помочь страждущимъ, взаимное прощеніе обидъ, особенно же памятованіе о Богѣ, всепопечительномъ, всеобъемлющемъ, карающимъ зло и награждающемъ добрыя дѣла,—не упуская при томъ ни малѣйшаго удобнаго случая къ практическому примѣненію христіанскихъ добродѣтелей и къ возбужденію того состраданія къ ближнему, которое составляетъ главное достоинство женскаго пола.

Ст. 23.

Для совершенія внѣшнихъ религіозныхъ обязанностей:

а) читаются, утромъ и вечеромъ, въ слухъ, въ общемъ собраніи воспитанницъ, молитвы, послѣ которыхъ слѣдуетъ размышленіе о дневныхъ занятіяхъ, успѣхахъ въ наукахъ и т. п.;

б) въ воскресные и праздничные дни Содержательница

правого заступства матки на nikого переувѣчивать не можетъ. Ответственность Богу и людям до ней лично принадлежитъ.

Art. 21.

Практичне і налогіе до доброго поведіння призвичаюваннє, простованнє звичаїв і способу мислення, посприяння або заохочення виявляючогося характеру, стосовно до нього визначення кару або нагороди, згоду вжити всіх засобів до належного розвитку душі і утримання від зпсування, а що затім йде неспускаючи з ока, як бути може, довіреній собі молоді, то є власна освіта, то суттєві обов'язки Опікунки пенсії.

Art. 22.

Наука Релігії, найважливіший пункт виховання, через Каптана, як нижче, давати ся маючи, мало ефективно буде на думку молодих, якщо приклад Опікунки, її Помічників і Наuczycielів не буде в них впливати шанування для її обрядків і суворого обов'язків її виконання. Також, без перебільшення і над міру продовжених молитов, prawdziwa pobożność, miłość bliźniego, pomoc nieszczęśliwym, wzajemne uraz darowanie, a nadewszystko pamięć na Boga, wszystko opatrującego, wszystko widzącego, karzącego za złe, nagradzającego dobre, ma być w każdym czasie i w każdej okoliczności jak najtroskliwiej panienkom młodym wrażana, żadnej nie opuszczając sposobności praktycznego przystosowywania cnót chrześcijańskich і wzbudzania tej dla bliźniego czułości, która płci żeńskiej szczególniejszą być powinna zaletą.

Art. 23.

Co do виконання зовнішніх релігійних повинностей:

а) odmawiane będą rano і wieczorem głośno, w wspólnym zebraniu się pensjonarek, pocierze, po których nastąpi krótkie zastanowienie się nad dniami czynnościami, postępowaniem w naukach, і т. д.;

б) в Неділю і свята Опікунки пенсії всі

Пансіона отправляется, съ одними воспитанницами сама въ которую либо церковь, смотря по ихъ вѣроисповѣданію, а съ другими посылаетъ надежную Гувернантку, въ мѣсто и время, определенное Дозоромъ;

с) воспитанницы Римско-Католическаго исповѣданія должны исповѣдываться четыре раза въ годъ.

Ст. 24.

Содержательница должна искоренять въ умахъ воспитанницъ всѣ суевѣрія и предразсудки, не дозволяя имъ слушать разсказовъ о привидѣніяхъ, и представляя имъ въ смѣшномъ видѣ вѣрованіе въ пророченіе, предсказанія, карточные гаданія и т. п.

Ст. 25.

Кротость характера, благопристойная веселость, самыя привлекательныя качества въ общежитіи должны быть внушаемы юнымъ дѣвицамъ со всевозможнымъ стараніемъ; и напротивъ того, всѣми мѣрами слѣдуетъ въ нихъ укрощать и искоренять самыя, даже мелочныя, прихоти, угрюмость, своеправіе, надоеданіе другимъ, страсть къ противорѣчію и проч. Самымъ лучшимъ для воспитанницъ назиданіемъ въ этомъ отношеніи будетъ примѣръ Содержательницы Пансіона и Гувернантокъ и кроткое ихъ обращеніе со всѣми въ домашнемъ быту.

Ст. 26.

Слѣдуетъ всѣми средствами вселять въ воспитанницахъ презрѣніе ко лжи, сплетнямъ, взаимному обвиненію, особенно къ наушничанію, какъ къ самымъ гадкимъ порокамъ, унижающимъ человека и лишаящимъ его довѣрія и уваженія, этихъ главныхъ основаній общественной жизни.

Ст. 27.

Хорошій тонъ, вѣжливость, взаимная услужливость должны быть поддерживаемы со всевозможнымъ стараніемъ. Небрежность и равнодушіе въ этомъ отношеніи легко превращаются въ навѣкъ, отъ котораго послѣ освободиться трудно.

Ст. 28.

Юныхъ дѣвицъ слѣдуетъ отводить отъ жеманства и преувеличенія, не только въ словахъ, но и въ обращеніи. Со-

panny do kościoła właściwego wyznania—jedne sama, drugie przez zaufaną Guwernantkę zaprowadzi, w czasie i w miejscu, które Dozór wyznaczy;

c) panienki wyznania Katolickiego spowiedź cztery razy do roku odprawiać mają.

Art. 24.

Ochmistrzyni odwracać ma umysł młodzieży od wszystkiego, coby tchnęło zabobonem; nie pozwoli powieści o strachach, okaże śmieszność wierzenia w prognostyki, wróżby, kabały i t. p.

Art. 25.

Słodycz charakteru i przystojna wesołość, najzdobniejsze w pożyciu zalety, wpajane być mają w młodzież z całą usilnością. Ztąd wszystkie drobne dziwactwa, zły humor, dąsania i naprzykrzania się innym, sprzeczki, wszelkiemi sposobami tłumić i wytępiać należy. Przykład Ochmistrzyni i Guwernantek łagodnego obchodzenia się w domu, najlepszą w tém będzie dla pensyonarek nauką.

Art. 26.

Kłamstwo, plotki i oskarżenia wzajemne, mianowicie pokątne, wszystkiemi sposobami ochydzane być mają, jako najbrzydsze w społeczności wady, upodlające człowieka i tracące ufność i szacunek, na których się przyjemność społeczności gruntuje.

Art. 27.

Ton dobry, grzeczność i uczynność wzajemna, mają być jak najściślej utrzymywane. Zaniedbanie i opuszczenie się w tém przechodzi w nałóg, którego potém trudno jest pozbyć.

Art. 28.

Odwodzone będą młode panienki od przesady i przesadzania, tak w mowie jak i opstępkach; nie przepuści Ochmistrzyni.

NAUK.

держательница не должна пропускать безъ замѣчаній ни одного несвойственно употребленнаго выраженія; но при всякомъ случаѣ должна стараться доказать, что преувеличенная похвала или порицаніе наводятъ сомнѣніе на истину, что подъ излишнею чувствительностію кроется лицемеріе, и что одна только естественность во всемъ всегда привлекательна. Неприличное дружественное обращеніе съ прислугою и тайная съ нею шепотня строго воспитанницамъ воспрещаются.

Ст. 29.

Опрятность около себя самихъ и въ платьѣ такъ необходима женскому полу, что не слѣдуетъ позволять молодымъ воспитанницамъ ни малѣйшей, въ этомъ отношеніи, небрежности. Подробности по этому предмету предоставляются вниманію и благоразумію надзирательствующихъ Дамъ. Здѣсь присовокупляется одно только, что воспитанницы Пансіона должны, въ зимнее время, по крайней мѣрѣ каждые два мѣсяца, а лѣтомъ, разъ въ мѣсяцъ купаться въ устроенныхъ для нихъ ваннахъ. Что касается платья, то слѣдуетъ отучать воспитанницъ отъ всякой роскоши и излишества въ этомъ отношеніи и поощрять ихъ находить красоту въ скромныхъ и приличныхъ нарядахъ, съ тѣмъ однакожъ условіемъ, чтобы, ни подъ какимъ предлогомъ, онѣ не тратили на уборъ много времени.

Ст. 30.

Постоянно слѣдуетъ внушать юнымъ дѣвушкамъ соблюденіе порядка въ храненіи одежды и бѣлья, своихъ вещей, книгъ и бумагъ. Назначенныя природою къ домашней жизни и къ внутреннему хозяйству, онѣ должны привыкать къ порядку, отъ самой ранней юности. Поэтому каждая пансіонерка должна вести счетъ своему платью, бѣлью и всѣмъ вообще своимъ движимостямъ; кромѣ того, по мѣрѣ возможности, слѣдуетъ поручать иногда старшимъ дѣвушкамъ веденіе счетовъ по домашнему хозяйству. Ни одна изъ пансіонерокъ не имѣетъ права, безъ разрѣшенія Содержательницы, дарить вещей своихъ и принимать, отъ кого бы то ни было, подарки, за исключеніемъ родителей и опекуновъ.

стрзини żadnego wyrażenia, któreby nie było właściwém, okazywać będzie przy każdymъ wydarzeniu, że przesadzona pochwała lub nagana każe wątpić o prawdzie, a przesadzona tkliwość daje się domyślać obłudy, naturalność zaś we wszystkiémъ zawsze się podoba. Nieprzystojne spoufalanie ze służącemi i pokątne szepty jak najmocniѣj mają być zabraniane.

Art. 29.

Ochędostwo około siebie i ubioru takъ jest płci żeńskiej koniecznémъ, iż najmniejszego w témъ uchybienia dozwalacъ osobomъ młodymъ nie można. Szczegóły wъ тѣj mierze zostawują się przestrzeganiu i baczności Damъ dozorujących. Tu tyle się tylko nadmienia, iż panienka na pensyi wъ zimie przynajmniѣj co dwa miesiące, wъ lecie razъ na miesiąc kąpiel mieć obmyśloną powinna.

Co do stroju: wъ tymъ od zbytku i przepychu odzwyczajane, a do skromnego i przystojnego przybrania zachęcane być mają, zъ tymъ istotnymъ warunkiemъ, aby pod żadnymъ pozoremъ czasu na to wiele nie tracić.

Art. 30.

Porządekъ wъ utrzymaniu sukien, bielizny, sprzętów, książek, papierów, ustawicznie panienkomъ młodymъ wpajany być powinien. Przeznaczone zъ przyrodzenia do domowego życia i ekonomiki wewnętrznej, od pierwszej młodości przywykać do porządku powinny. Dla tego każda pensyonarka utrzymywająca rejestrъ swoichъ sukien, bielizny i wszystkichъ zgola sprzętów, a ile tego okoliczności dozwolą, dla wprawy starszymъ panienkomъ poruczone być może niekiedy utrzymywanie rejestrówъ ekonomiki domowej. Żadna zaś swoją wolą nie nikomu darować zъ rzeczy swoichъ nie może, ani też prócz rodzicówъ i opiekunówъ nie od nikogo bezъ pozwolenia Ochmistrzyni przyjmować.

Ст. 31.

Наблюденіе за внѣшнею стройностію дѣвушекъ и за выпрямленіемъ ихъ осанки и отученіе ихъ отъ неблагопристойныхъ привычекъ составляютъ предметъ постоянной заботливости Содержательницы. Она должна обращать на это вниманіе, особенно во время рисованія и писанія; небрежность въ этомъ случаѣ превращается въ природный навѣкъ, ничѣмъ потомъ неискоренимый. Предваряется здѣсь однакожь, что для достиженія этой цѣли не должно прибѣгать ни къ какимъ насильственнымъ и вреднымъ для здоровья средствамъ, которыя чаще всего имѣютъ послѣдствіемъ совершенно противные результаты.

Ст. 32.

Слѣдуетъ строго наблюдать за тѣмъ, чтобы молодыя воспитанницы не оставались ни на минуту праздными, но постоянно занимались работами, науками или какими либо играми. Навѣкъ къ труду обезпечиваетъ благополучіе на всю жизнь и предохраняетъ отъ скуки и тоски, которыя для женскаго пола, назначеннаго проводить свою жизнь въ домашнемъ быту, бываютъ истиннымъ мученіемъ.

Ст. 33.

Наказанія и награды составляютъ важный предметъ воспитанія; ихъ родъ и примѣненіе имѣютъ сильное вліяніе на характеръ юношества, и потому въ этомъ отношеніи необходимо дѣйствовать съ величайшею осмотрительностію и благоразуміемъ. Постоянная ежедневная брюзгливость, происходящая преимущественно отъ нетерпѣнія, вызываетъ чаще всего упрямство, тогда какъ, напротивъ того, легкое, благоразумно примѣненное наказаніе имѣетъ самыя благія послѣдствія. Принимая такимъ образомъ сознаніе собственного достоинства за сильную пружину въ управленіи юношествомъ, которая, если лопнетъ, нелегко замѣняется новою, можно, только въ крайнихъ случаяхъ, прибѣгать къ публичнымъ наказаніямъ и смиренительнымъ мѣрамъ.

Ст. 34.

Такъ какъ хорошій или дурной примѣръ окружающихъ лицъ имѣетъ сильное вліяніе на образованіе молодыхъ сердецъ, то Содержательницы Пансіоновъ и Училищъ въ заведе-

Art. 31.

Baczność na ukształcenie postawy panien, na dobre trzymanie się, jakoteż na oduczanie powziętych złych nałogów, ustawiczném być powinna zatrudnieniem Ochmistrzyni. Przy pisaniu i rysowaniu szczególniej przestrzegać tego należy; zaniedbanie w tém zamienia się w drugą naturę, której potem niepodobna prawie przełamać. Ostrzega się jednak, aby w oduczaniu tém nie używać żadnych gwałtownych, zdrowiu szkodzących środków, które najczęściej przeciwny życzeniu skutek sprawują.

Art. 32.

Ciągle zatrudnienie i ani jednej chwili bez roboty, nauki albo jakiej zabawy niezostawianie młodych panienek, pilnie ma być przestrzegane. Nałogowe do tego nawyknięcie zapewnia korzyść na całe życie, a mianowicie broni od nudów i tęsknoty, która dla płci żeńskiej, przeznaczonej do domowego życia, prawdziwą zwykłą bywać męczarnią.

Art. 33.

Kary i nagrody ważnym są w edukacyi przedmiotem, ich rodzaj i użycie wpływają na charakter młodej osoby, wymagają więc jak największej trafności i ostrożności. Codzienne, a najczęściej z niecierpliwości pochodzące łajanie, częstokroć upór sprawuje, kiedy przeciwnie lekka pokuta, roztropnie użyta, najlepsze skutki zrządza. Zakładając więc uczucie własnego szacunku za silną w kierowaniu młodemі sprężynę, która raz zerwana nie łatwo się nagradza innym sposobem, nadzwyczajnym tylko zdarzeniom zachować należy kary i upokorzenia publiczne.

Art. 34.

Ponieważ dobry lub zły przykład otaczających wiele ma wpływu na ukształcenie serc młodocianych, przeto Ochmistrzy-

нии обязаны особенное обращать внимание на выборъ прислуги, и остаются за нихъ ответственными.

Г л а в а III.

Образование или науки.

Ст. 35.

Преподавание наукъ въ Пансіонахъ и женскихъ Училищахъ ограничивается слѣдующими предметами:

- a) Законъ Божій и Исторія Ветхаго и Новаго Завѣта;
- b) языки: польскій, французскій и нѣмецкій;
- c) ариметика и свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ, въ примѣненіи къ обыкновеннымъ искусствамъ и домашнему хозяйству;
- d) географія, польская и всеобщая исторія;
- e) чистописаніе и рисованіе;
- f) женскія рукодѣлія.

Танцованіе и музыка преподаются, за особое вознагражденіе, по договору съ родителями и по ихъ желанію.

Ст. 36.

Законъ Божій, наука нравственности, Священное Писаніе Ветхаго и Новаго Завѣта, или Катихизисъ догматическій, нравственный и историческій преподаются Священникомъ, по крайней мѣрѣ одинъ разъ въ недѣлю, по два часа, съ раздѣленіемъ на двѣ части, то есть: для высшаго и низшаго класса. Назначеніе Законоучителя тѣмъ важнѣе, что онъ, исполняя въ заведеніи обязанности духовнаго отца, можетъ съ большимъ успѣхомъ содѣйствовать къ основательному внушенію чистой и практической нравственности, о чемъ сказано въ предыдущей главѣ.

Ст. 37.

Способъ преподаванія Закона Божія предоставляется усмотрѣнію благоразумнаго Священника; требуется только отъ него, чтобы, избѣгая высокопарныхъ выраженій и пространнаго изложенія, старался удобопонятно внушать въ умы и сердца воспитанницъ полезныя и необходимыя въ общежитіи истины.

не в выборѣ osób do posługi w instytucie jak największą troskliwość zachować powinny i za nie są odpowiedzialnemi.

TYTUŁ III.

Instrukcja czyli nauki.

Art. 35.

Nauki dla płci żeńskiej w pensjach i szkołach ograniczają się do następnych:

- a) nauka Religii z historią starego i nowego Zakonu;
- b) języki polski, francuzki i niemiecki;
- c) arytmetyka i wiadomości z nauk przyrodzonych, zastosowane do pospolitszych kunsztów i ekonomiki domowej;
- d) jeografia, historia polska i powszechna;
- e) pisanie i rysunki;
- f) roboty ręczne.

Tańce i muzyka, za oddzielną umową z rodzicami, stosownie do ich życzenia, dawane będą.

Art. 36.

Nauka chrześcijańska, moralna i Pismo starego i nowego Zakonu, to jest: katechizm dogmatyczny, moralny i historyczny dawany będzie przynajmniej raz w tydzień przez dwie godziny, dzieląc na dwie części czyli klasy, niższą i wyższą, a to przez wybranego na to Kapłana. Wybór jego tѣm jest ważniejszym, iż on razem być może spowiednikiem i tѣm skuteczniej przykładać się do ugruntowania czystej i praktycznej moralności, o której się mówiło w poprzedzającym tytule.

Art. 37.

Sposób dawania nauki religijnej zostawia się zdaniu rozsądnego Kapłana, z ostrzeżeniem, aby nie górnio i wiele, ale istotne wiary artykuły i użyteczne w pożyciu prawdy w umysł i serce wpajane i wyjaśniane były.

Ст. 38.

Въ преподаваніи языковъ должны быть соблюдаемы слѣдующія правила:

а) сперва необходимо основательно ознакомить молодыхъ воспитанницъ съ отечественнымъ языкомъ, а потомъ съ иностранными языками, излагая имъ грамматическія правила, части рѣчи, склоненія, спряженія и проч., безъ чего не возможно говорить и писать правильно, ни основательно усвоить себѣ правописаніе;

б) чтеніе должно быть внятно и правильно, съ соблюденіемъ знаковъ препинанія и свойственного каждому языку произношенія, а равно съ соответствующими содержанію мысли перемѣнами голоса, или декламаціею;

в) обращается особенное вниманіе на упражненіе воспитанницъ въ слогѣ, то есть: на ясное и свободное изложеніе своихъ мыслей;

г) знакомить воспитанницъ съ образцовыми произведеніями по каждому изъ преподаваемыхъ языковъ, указывая имъ въ нихъ истинно изящныя мѣста и назначая отрывки, для изученія наизусть;

е) для лучшаго пониманія поэтовъ и драматическихъ произведеній, могутъ быть также изложены имъ нѣкоторыя свѣдѣнія изъ мифологіи.

Ст. 39.

Ариметика должна заключать въ себѣ: четыре главныхъ дѣйствія, съ цѣлыми, дробными и разнородными числами; затѣмъ тройное правило, съ необходимымъ примѣненіемъ къ процентамъ, къ товариществу, къ переложенію денегъ, мѣръ и проч., и, наконецъ, практическія правила домашней бухгалтеріи.

Ст. 40.

Изъ естественной исторіи преподаются нѣкоторыя только свѣдѣнія изъ трехъ царствъ природы, въ примѣненіи ихъ къ обыкновеннымъ искусствамъ и домашнему хозяйству.

Ст. 41.

Географія преподается вмѣстѣ съ исторіею и оканчивается изученіемъ земнаго шара. Преподаваніе исторіи начинается отъ мѣстной отечественной; потомъ излагается исторія

Art. 38.

W dawaniu języków następujące zachować się mają przepisy:

a) ażeby młodzież dokładnie była oswajana naprzód w języku ojczystym, a następnie w obcych, z prawidłami grammatycznymi, z poznaniem ośmiu części mowy, czasowania i t. d., bez czego ani dobrze mówić, ani poprawnie pisać, ani dobrzej pisowni zachować nie można;

b) aby czytanie było zrozumiałe, wyraźne, z zachowaniem znamion pisarskich i właściwego każdemu językowi wymawiania, tudzież z odmianą tonu czyli stosowną do rzeczy deklamacją;

c) ażeby na wprawę uczennic w styl, to jest sposób łatwego i jasnego tłómaczenia swych myśli, szczególną zwracano bacność;

d) aby je obeznawano z wzorowymi pismami w każdym z tych języków, których się uczą, dając uczuc prawdziwe w nich piękności, a wyjątków ich uczenie się na pamięć naznaczając;

e) nieco mitologii, dla zrozumienia poetów i sztuk teatralnych, tu miejsce swoje mieć może.

Art. 39.

Arytmetyka obejmować ma cztery główne działania z liczbami całemi, ułomkowemi i wielorakiemi, następnie regułę trzech z najpotrzebniejszymi przystosowaniami, jako to: do procentu, spółki, zamiany pieniędzy, miar i t. d., naostatek, praktyczną naukę trzymania rachunków domowych.

Art. 40.

Z historyi naturalnej dawane będą wyjątki z trzech jej działów, zastosowane do pospolitszych kunsztów i ekonomiki domowej.

Art. 41.

Jeografia dawać się ma przy historyi, kończyć się zaś będzie na poznaniu kuli ziemskiej. Historya zacznie się od krajowej ojczystej, po niej historya krajów ościennych, a, na-

сосѣдственныхъ государствъ и, наконецъ, всеобщая въ трехъ отдѣленіяхъ, а именно: древняя, средняя и новая.

Ст. 42.

Для чистописанія предлагаются гравированные образцы. Рисованіе преподается по общепринятой методѣ, облегчающей навыкъ глазъ и руки, начиная отъ фигуръ; этимъ облегчается также изученіе и всѣхъ прочихъ родовъ рисованія.

Ст. 43.

Женскія рукодѣлія: шитье, бисерныя работы, вязаніе и вышиваніе всякаго рода, входятъ въ кругъ наукъ, необходимыхъ для женскаго пола; къ нимъ относятся также покрой, шитье бѣлья и платья, какъ предметы весьма полезные для всѣхъ состояній. Во время занятія рукодѣліями, одна изъ воспитанницъ, назначенная по очереди, читаетъ въ слухъ какое либо пріятное и поучительное сочиненіе, примѣненное къ возрасту и понятіямъ слушательницъ. При этомъ случаются наблюденія и замѣчанія, въ родѣ дружеской бесѣды, которая развиваетъ мыслительныя способности и приучаетъ къ свободному изложенію мыслей.

Ст. 44.

Распределеніе уроковъ, по классамъ, въ Пансіонахъ и въ высшихъ женскихъ Училищахъ, назначается слѣдующее:

1) Законъ Божій и наука нравственности преподаются согласно 36 и 37-ой статьямъ.

2) Языки.

1-й классъ. Первоначальное чтеніе и письмо, сперва польское, потомъ французское и нѣмецкое, и, наконецъ, определеніе и разборъ восьми частей рѣчи.

2-й классъ. Внятное чтеніе и письмо подъ диктовку. Склоненіе и спряженіе. Переводы съ иностранныхъ языковъ, съ грамматическимъ разборомъ и декламированіемъ. Сочиненіе писемъ и описаній, на заданную и объясненную тему, на отечественномъ языкѣ.

3-й классъ. Теорія словосочиненія и примѣры, по всѣмъ тремъ языкамъ. Заучиваніе наизусть и декламированіе болѣе обширныхъ отрывковъ. Переводъ съ польскаго языка на и

стѣпно historya powszechna w trzech oddziałach, jako to: starożytna, wieków średnich i nowożytna.

Art. 42.

Do pisania czyli formowania charakteru zalecają się wzory sztychowane. Nauka rysunków ręcznych zaczynać się ma od figur, w sposobie zwykle używanym i ułatwiającym wprawę oka i ręki, od czego także i ułatwienie wszystkich innych rodzajów rysowania zawisło.

Art. 43.

Roboty ręczne, jako to: szycie, dzianie na drutach i różnego rodzaju hafty, w liczbę istotnych płci żeńskiej nauk wchodzić powinny, nie przypominając krajania, szycia bielizny i sukien, czego znajomość w każdym stanie jest przydatną. W czasie tych robót jedna z panien, kolejno wyznaczana, czytać będzie jakie dzieło przyjemne i uczące, do pojęcia wieku stosowne. Przy czytaniu łączone będzie zastanawianie się i czynienie uwag, w sposobie poufalej rozmowy, obudzającej młode dowcipy i służącej do łatwiejszego tłómaczenia myśli.

Art. 44.

Rozkład nauk na klasy dla pensyj i szkół wyższych płci żeńskiej przeznacza się następujący:

1) Nauka Religii i moralności dawana będzie podług artykułu 36 i 37-go.

2) Języki.

Klasa 1-sza. Początkowe czytanie i pisanie w języku na-przód polskim, potem francuzkim i niemieckim. Dalej pozna-wanie i rozróżnianie ośmiu części mowy.

Klasa 2-ga. Zrozumiałe czytanie i pisanie za dyktowa-niem. Przypadkowanie i czasowanie. Przekładanie języków obcych z rozbiorem i deklamacyą, a pisanie listów i opisów z podanej szczegółowo materji, w ojczystym.

Klasa 3-cia. Wyłożenie i zastosowanie składni we wszyst-kich trzech językach. Deklamacya z pamięci obszerniejszych nieco wyjątków. Przekładanie z polskiego języka na obce

ностранные краткихъ предложений и разсказовъ. Сочиненіе, на отечественномъ языкѣ, писемъ и описаній, на заданную тему, безъ объясненія.

4-й классъ. Краткій обзоръ литературы польской, французской и нѣмецкой. Упражненіе въ ясномъ и правильномъ изложеніи мыслей, въ письмахъ и описаніяхъ, сочиненныхъ безъ посторонней помощи.

3) А р и м е т и к а.

1-й классъ. Объясненіе, изображеніе и выговариваніе чиселъ. Сложеніе и вычитаніе простыхъ чиселъ.

2-й классъ. Множеніе и дѣленіе простыхъ и именованныхъ чиселъ. Тройное правило. Объясненіе мѣръ и вѣсовъ. Правила веденія домашнихъ счетовъ.

3-й классъ. Четыре дѣйствія съ дробями и упражненіе въ рѣшеніи разныхъ задачъ съ простыми и именованными числами.

4-й классъ. Тройное правило въ примѣненіи къ процентамъ; правило товарищества; переложеніе денегъ, мѣръ и проч. Подробныя правила домашней бухгалтеріи.

4) Г е о г р а ф і я.

1-й классъ. Первоначальныя свѣдѣнія о земномъ шарѣ, съ означеніемъ главныхъ частей свѣта. Объясненіе терминовъ, употребляемыхъ въ начальной географіи, и объясненіе способа означенія государствъ на географическихъ картахъ.

2-й классъ. Подробныя свѣдѣнія о Царствѣ Польскомъ и общій обзоръ иностранныхъ государствъ въ Европѣ, начиная отъ сосѣдственныхъ.

3-й классъ. Подробное описаніе Европы и общій очеркъ прочихъ частей свѣта.

4-й классъ. Подробныя свѣдѣнія о частяхъ свѣта. Видъ и движеніе земнаго шара. Времена года.

5) И с т о р і я.

1-й классъ. Священная исторія и краткое начертаніе польской исторіи.

2-й классъ. Пространная польская исторія и краткое начертаніе всеобщей исторіи.

krótkich zdań i powieści. W języku zaś ojczystym pisanie listów i opisów z podanej ogółowo tylko materyi.

Klasa 4-ta. Skrócony bieg literatury polskiej, francuzkiej i niemieckiej. Wprawianie się z własnej głowy do jasnego i porządnego myśli tłumaczenia, w listach i opisach.

3) A r y t m e t y k a.

Klasa 1-sza. Poznanie, wymawianie i pisanie znaków liczbowych. Dodawanie i odejmowanie liczb pojedynczych.

Klasa 2-ga. Mnożenie i dzielenie liczb pojedynczych i wielorakich. Reguła trzech. Poznanie miar i wag. Sposób utrzymywania podręcznych domowych rachunków.

Klasa 3-cia. Cztery działania ułomkowe i wprawa w rozwiązywanie rozmaitych zadań, tak z liczbami prostymi jakoteż i wielorakimi.

Klasa 4-ta. Zastosowanie reguły trzech do procentu, spółki, zamiany pieniędzy, miar i t. d., z dokładniejszym domowych rachunków utrzymaniem.

4) J e o g r a f i a.

Klasa 1-sza. Najłatwiejsze wiadomości o kuli ziemskiej, z okazaniem głównych stron świata, tudzież obeznanie z wyrazami w początkowej jeografii używanemi i objaśnienie oznaczania krajów na kartach jeograficznych.

Klasa 2-ga. Szczegółowe wiadomości o Królestwie Polskiem, a ogółowe o Europie, zaczynając od państw ościennych.

Klasa 3-cia. Szczegółowe wiadomości o Europie, a ogółowe o innych częściach świata.

Klasa 4-ta. Szczegółowe wiadomości o wszystkich częściach świata. Kształt i obrót ziemi. Pory roku.

5) H i s t o r y a.

Klasa 1-sza. Historya Pisma Świętego i pierwsze rysy historyi Polskiej.

Klasa 2-ga. Historya polska w zupełności i ogólne wyobrażenie powszechniej.

3-й классъ. Краткія свѣдѣнія изъ древней исторіи, особенно Греціи и Рима.

4-й классъ. Общія свѣдѣнія изъ исторіи новыхъ временъ по мѣрѣ возможности.

6) Свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ.

1-й классъ. О полезныхъ и вредныхъ растеніяхъ и домашнихъ животныхъ.

2-й классъ. Фруктовые сады и огороды. Сушеніе и вареніе овощей. Печеніе хлѣба. Выдѣлка холста. Правила о сохраненіи здоровья и проч.

3-й классъ. Краткій обзоръ двухъ первыхъ царствъ природы и общія понятія о царствѣ ископаемомъ.

4-й классъ. Общія понятія о естественныхъ наукахъ и объясненіе обыкновенныхъ метеорологическихъ явленій.

7) Чистописаніе и рисованіе. По указаніямъ, преподаннымъ выше въ ст. 42, по мѣрѣ возможности и способности.

8) Женскія рукодѣлія. Согласно указаніямъ статьи 43-ей.

Ст. 45.

Такъ какъ низшіе Пансіоны и женскія Училища состоятъ только изъ двухъ классовъ, то планъ и объемъ преподаванія предметовъ долженъ быть въ нихъ такой же самый, какой предписанъ для первыхъ двухъ классовъ высшихъ Пансіоновъ и четырехъ классовъ Училищъ.

Ст. 46.

Распределеніе наукъ по часамъ предоставляется усмотрѣнію Содержательницъ, съ соблюденіемъ слѣдующихъ правилъ:

а) распределеніе уроковъ должно быть ежегодно представляемо на утвержденіе Дозора и прибавляемо къ стѣнѣ въ классномъ залѣ;

б) науки, требующія напряженія умственныхъ способностей должны быть преподаваемы по мѣрѣ возможности утромъ; рукодѣлія же, музыка и танцованіе по полудни;

в) всѣ учебные предметы должны быть преподаваемы не иначе, какъ по руководствамъ, назначеннымъ Правительственною Коммисією Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Klassa 3-cia. Wiadomości z dziejów starożytnych w krótkości, mianowicie greckich i rzymskich.

Klassa 4-ta. Wiadomości z dziejów nowożytnych, ile czas i możność dozwoli.

6) Wiadomości przyrodzone.

Klassa 1-sza. Pożyteczne i szkodliwe z działu roślin i zwierząt domowych.

Klassa 2-ga. O ogrodach owocowych i warzywnych. O suszeniu i smażeniu owoców, pieczeniu chleba, wyrabianiu płótna zachowaniu zdrowia i t. d.

Klassa 3-cia. Nieco teoryi dwóch pierwszych działów historyi naturalnej i ogólne wyobrażenie rzeczy kopalnych.

Klassa 4-ta. Ogólne wyobrażenie nauk przyrodzonych. Wyłożenie zjawisk meteorologicznych, najczęściej się okazujących.

7) Pisanie i rysunki.

Jak wyżej pod artykułem 42-m, ile czas i zdatność pozwoli.

8) Roboty ręczne.

Jak wyżej pod artykułem 43-m wyrażono.

Art. 45.

Ponieważ tak pensya jakoteż szkoły niższe z dwóch tylko klass składają się, plan zatem i stopień nauki w nich będzie ten sam, który jest przepisany na dwie pierwsze klasy pensyj i szkół wyższych, składających się z klass czterech.

Art. 46.

Rozkład nauk na godziny zostawia się Ochmistrzyniom, z zastrzeżeniem następujących przepisów:

a) ażeby plany te corocznie przez Dozór potwierdzanemi były i na ścianie w sali naukowej zawieszanemi;

b) ażeby ile możności nauki umysłowe rano, roboty zaś ręczne, muzyka i tańce, po południu dawane były;

c) aby nauki wszystkie nie z innych ksiązek dawanemi były, tylko z tych, które Kommissya Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wyznaczy.

Ст. 47.

Согласно помѣщенному въ предыдущей статьѣ распре-
дѣленію предметовъ, для преподаванія оныхъ нужны слѣду-
ющіе Учители:

- 1) Учитель польскаго языка и польской литературы,
- 2) Учитель французскаго языка и французской литера-
туры,
- 3) Учитель нѣмецкаго языка и нѣмецкой литературы,
- 4) Учитель ариѳметики,
- 5) Учитель естественныхъ наукъ,
- 6) Учитель географіи и польской и всеобщей исторіи,
- 7) Учитель чистописанія,
- 8) Учитель рисованія.

Кромѣ сего, Капеланъ, онъ же Законоучитель,

Учительница рукодѣлій,

Учители танцованія,

Учители музыки,

Гувернантки и ихъ Помощницы, соотвѣтственно числу
воспитанницъ.

Ст. 48.

Одинъ и тотъ же Учитель можетъ преподавать нѣсколь-
ко предметовъ, если имѣть на это право, но въ особыя часы,
назначенные для каждаго предмета.

ГЛАВА IV.

Домашнее хозяйство и внутреннее устройство.

Ст. 49.

Помѣщеніе для Пансіона избирается такое, чтобы онъ
могъ занимать, если не весь домъ, то по крайней мѣрѣ цѣ-
лый этажъ, и чтобы звонокъ, при первыхъ дверяхъ, извѣщалъ
о всѣхъ приходящихъ. Перемѣнная помѣщеніе, Содержатель-
ница обязана всякій разъ извѣщать о томъ штатнаго Смотрите-
ля, чтобы онъ былъ въ состояніи заблаговременно удостовѣ-
риться, соотвѣтствуетъ ли новое помѣщеніе числу воспитан-
ницъ, и находится ли оно въ приличномъ и здоровомъ мѣс-
тѣ. Статья эта относится также и къ женскимъ Училищамъ.

Ст. 50.

На восемь воспитанницъ полагается одна Гувернантка,

Art. 47.

Z powyższego wyszczególnienia okazuje się potrzeba na-
stępujących Nauczycieli:

- 1) Nauczyciela języka i literatury polskiej,
- 2) Nauczyciela języka i literatury francuskiej,
- 3) Nauczyciela języka i literatury niemieckiej,
- 4) Nauczyciela arytmetyki,
- 5) Nauczyciela nauk przyrodzonych,
- 6) Nauczyciela geografii i historii polskiej i powszechnej,
- 7) Nauczyciela kalligrafii,
- 8) Nauczyciela rysunków.

Prócz tego:

Kapelana do nauki Religii,

Nauczycielki robót,

Metrów do tańca,

Metrów do muzyki,

Guwernantek i Podguwernantek, stosownie do liczby pa-
nienek.

Art. 48.

Ci sami Nauczyciele, potrzebne kwalifikacye posiadający,
mogą po kilka przedmiotów dawać, w godzinach jednak,
oddzielnie na każdy przedmiot przeznaczonych.

TYTUŁ IV.

Utrzymywanie czyli ekonomika i urządzenie domowe.

Art. 49.

Pomieszkание na pensję tak ma być dobierane, aby je-
żeli nie dom cały, to przynajmniej jedno piętro całkowicie
było zajęte, a dzwonek przy pierwszych drzwiach o każdym
wchodzącym ostrzegał. O każdej zmianie pomieszkания Dozorca
etatowy uwiadomionym będzie przez Ochmistrzynię, aby rozpo-
znał, czyli odpowiada liczbie osób jej pensji, tudzież czyli jest
w miejscu przyzwoitem i zdrowém. Artykuł ten równie się
i do szkół płci żeńskiej rozciąga.

Art. 50.

Na każde ośm panienek ma być utrzymywana Guwer-
NAUK. 45*

пользующаяся полнымъ довѣріемъ Содержательницы. Она обязана спать въ одной комнатѣ съ своими воспитанницами и постоянно находиться въ классахъ, во время уроковъ. Въ Училищахъ также должна, во время уроковъ, присутствовать или сама Содержательница, или пользующаяся ея довѣріемъ Учительница. Въ спальнѣ, въ Пансіонахъ, можно полагать на одно окно три кровати, на два окна—шесть, на три—восемь и это самое высшее число кроватей, какое можетъ быть поставлено въ одной комнатѣ, съ прибавленіемъ кровати Губернантки. Смотра однакожь на большую или меньшую обширность спальной залы, настоящее положеніе можетъ подвергнуться нѣкоторымъ измѣненіямъ.

Ст. 51.

Выборъ Врача и аптеки, въ случаѣ болѣзни, зависитъ отъ родителей, и издержки по этому предмету относятся на ихъ счетъ. Не смотря однако на то, при всякомъ Пансіонѣ долженъ находиться особый Врачъ для инспекціи, который, по крайней мѣрѣ два раза въ мѣсяцъ, обязанъ посѣщать заведеніе, для подачи нужныхъ совѣтовъ, и предотвращенія могущихъ случиться болѣзней.

Ст. 52.

Пансіонерки должны имѣть одинаковый и общій столъ. Содержательница Пансіона должна садиться вмѣстѣ съ ними за одинъ столъ. Кушанья должны быть не изысканныя, но здоровыя и чисто приготовленныя. Блюды дается немного, но въ достаточномъ количествѣ. Обыкновенное питье, въ зимнее время, легкое пиво, лѣтомъ же ключевая вода, если Врачемъ не будетъ предписано иначе.

Ст. 53.

Разговоръ за столомъ долженъ касаться всегда полезныхъ предметовъ, какъ-то: описанія съѣстныхъ припасовъ, ихъ цѣнъ, рода и качества, состава, мѣры, вѣса и искусственного приготовления, столовыхъ приборовъ, кухонной посуды, приготовления разныхъ снадобій и т. п.

Ст. 54.

Прислуга, мытье бѣлья, снабженіе комнатною мебелью и столовымъ приборомъ, а также фортепіаномъ, учебными по-

nantka, zaufanie Ochmistrzyni mająca. Ta w jednym pokoju z pannami sypiać i przy lekcjach nieodstępnie być przytomną powinna. W szkołach również Ochmistrzyni, lub posiadająca jej zaufanie Nauczycielka przy wszystkich lekcjach ma być obecną. Na pensjach, w pokoju sypialnym, jeżeli obszerny, można na jedno okno liczyć łóżek trzy, na dwa sześć, na trzy—ośm, i to najwyższą jest liczbą, która, z przydaniem łóżka Guwernantki, w pokoju jednym być może. Względ jednak na mniejszą lub większą obszerność, stosunek powyższy może nieco odmienić.

Art. 51.

Doktor i apteka w chorobie zależy od wyboru rodziców i opłaca się ich oddzielnym kosztem. Ma być jednak utrzymywany na każdej pensyi Lekarz, inspekcję mający, który dwa razy przynajmniej na miesiąc obowiązany będzie odwiedzić pensję, dla ostrzeżenia i odwrócenia zdarzyć się mogącej choroby.

Art. 52.

Stół dla pensyonarek ma być jednakowy i spólny. Ochmistrzyni pensyi razem z niemi jadać powinna. Potrawy nie wytworne ale zdrowe i czysto sporządzone, nie liczne ale dostatecznie dane; napój zwyczajny, w zimie piwo lekkie, w lecie woda zdrojowa, chyba że Doktor inaczejby przepisał.

Art. 53.

Rozmowa przy stole ma być zwracana do rzeczy użytecznych, jako to: poznanie rzeczy do żywności potrzebnych, ich cen i gatunku, własności, z czego i jak robione, ich miary, wagi, wyrabiania kunsztowne, sprzęty stołowe, kuchenne, sporządzanie różnych przypraw i t. d.

Art. 54.

Usługa, pranie bielizny, dostarczenie pokojowych i stołowych sprzętów, jakoteż fortepianu, toż książek posiłkowych, dykcyo-

собіями, словарями, географическими картами и т. п., относится къ Содержательницѣ; книги же, перья, карандаши, бумагу, бѣлье и одежду родители обязаны доставлять на свой счетъ.

Ст. 55.

Воспитанницамъ запрещается чтение и храненіе такихъ книгъ, о которыхъ бы не знала Содержательница. Правительственная Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія укажетъ въ особомъ списокѣ на тѣ сочиненія, какія могутъ и должны находиться въ Пансіонахъ. Книгами, упомянутыми въ этомъ списокѣ, Содержательница Пансіона должна распоряжаться весьма осторожно.

Ст. 56.

Лѣтомъ два или три раза въ недѣлю, въ зимнее же время два раза, если будетъ стоять хорошая погода, воспитанницы Пансіона идутъ на прогулку, на свѣжій воздухъ, никогда однакожъ въ публичные сады, но въ уединенныя мѣста, чтобы онѣ могли тамъ свободно отдохнуть и прилично порѣзвиться. Желательно, чтобы Пансіоны помѣщались въ такихъ домахъ, при которыхъ находятся сады. Въ ненастное и въ зимнее время, прогулка замѣняется танцами или какими либо играми, приводящими тѣло въ движеніе.

Ст. 57.

Никто изъ постороннихъ не можетъ приходить въ Пансіонъ, съ визитомъ или за дѣломъ, къ лицамъ тамъ проживающимъ, безъ вѣдома Содержательницы Пансіона, которая гостей или родственниковъ воспитанницъ сперва принимаетъ у себя, а потомъ ужъ приглашаетъ требуемое лицо или вѣжливо отказываетъ, если нѣтъ важной причины къ свиданію, во время уроковъ или учебныхъ занятій. Воспитанницамъ дозволяется отлучаться въ городъ только къ родителямъ или опекунамъ; но въ такомъ случаѣ или сами родители должны явиться за дочерью, или Содержательница сама отвозитъ ее, или же посылаетъ ее къ родителямъ въ сопровожденіи Гувернантки, но никогда не повѣряетъ воспитанницъ слугамъ.

Ст. 58.

Балы, танцевальныя вечера, казино, театры безуслов-

нарзы, картъ географическихъ, и т. п. до Очмистрзыни належы. Ксашекъ заа до науки, пюр, оловковъ, папьеру и вселкого опорззденія, родзце обовязани достаречыѣ.

Art. 55.

Задныхъ ксашекъ, о которыхъбы Очмистрзыни пенсыи не вездзала, пенсонарки чытаѣ ани трзывать у себѣ не могоа. Kommissya Rzadzowa Wyznan Religijnych i Oswiecenia Publicznego osobnymъ wykazemъ wyszczegolni te, ktore powinny, i te, ktore moga sie na pensyi znajdowac. Z nieumieszczonymi w tej liczbie Очмистрзыни z jak najwieksza postepowacъ będzіe ostroznościa.

Art. 56.

W lecie razy dwa lub trzy na tydzien, a w zimie dwa, o ile tego pogoda dozwoli, panienki wyprowadzane beda na swieze powietrze, nigdy atoli do ogrodow publicznych, ale osobnych, dla wolnego poruszenia i przystojnej w przechadzce rozrywki. Dobrze jest, jezeli pensye zakladane sa w domach, przy ktorych sa ogrody. W czasy slotne lub mrozy, tance lub gry jakie, poruszenie cialu dajace, przechadzke maja zastapic.

Art. 57.

Nikt do osob na pensyi będacych, dla odwiedzenia czy z interessemъ przychodzic nie moze, bez wiadomosci Очмистрзыни пенсыи, ktora kazdego gościa czy krewnego panienek w swoimъ wprzodъ pokoju przyjmie i dopiero zadaną osobę wezwie, lub niemozność widzenia jejъ grzecznie wymowi, jezeliby bez waznejъ przyczyny w czasie lekcyjъ czy nauki bylaъ wyzwana. Wyjezdzacъ na miasto do jednychъ tylko rodzicowъ lub opiekunowъ wolno; w tymъ razie albo sami rodzice po panienkę udadza sie lub Очмистрзыни odwiezie ja sama, albo posle z nia Guvernantkę, ktora ja odprowadzi do rodzicowъ, nie powierzajacъ panny samejъ sluzacej.

Art. 58.

Bale, reduty, kassyna, teatra, wyraźnie sie pensyomъ pu-

но запрещаются Пансіонамъ, кромѣ дѣтскихъ вечеровъ, которые можетъ давать Содержательница Пансіона, на масляницу или въ праздничные дни. На эти вечера она приглашаетъ къ себѣ другіе Пансіоны, или же сама принимаетъ приглашенія отъ другихъ женскихъ заведеній.

Ст. 59.

На основаніи точнаго исчисленія всѣхъ подробностей, включая въ этотъ расчетъ содержаніе Гувернантокъ, ихъ Помощницъ, Капелана, Врача и Учителей, вмѣстѣ съ Учителемъ рисованія (за исключеніемъ танцованія и музыки) и съ доставленіемъ всѣхъ возможныхъ удобствъ,—самая высшая плата, какая только можетъ быть взимаема съ воспитанницъ Пансіоновъ высшаго разряда, назначается въ сто пятьдесятъ червонцевъ. Но эта плата допускается только въ тѣхъ Пансіонахъ, гдѣ Содержательница ограничивается двѣнадцатью воспитанницами и обязывается не принимать ихъ больше. Въ болѣе многочисленныхъ Пансіонахъ, по причинѣ одинакаго вознагражденія Учителямъ и большаго дохода отъ пансіонеровъ, плата должна быть уменьшена, соразмѣрно ихъ числу.

Въ низшихъ Пансіонахъ, несущихъ менѣе издержекъ на Преподавателей, дозволяется требовать отъ воспитанницы, за приличное содержаніе, не болѣе восьмидесяти червонцевъ. Соразмѣрное уменьшеніе платы, соотвѣтственно большому числу воспитанницъ, распространяется также и на низшіе Пансіоны.

Ст. 60.

Формы для договоровъ, совершаемыхъ у публичнаго Нотаріуса, будутъ предписаны разъ навсегда.

Главнѣйшія условія суть слѣдующія:

а) родители или опекуны, дочь, отданную въ Пансіонъ, подчиняютъ всѣмъ статьямъ настоящаго Учрежденія;

б) внесутъ деньги, причитающіяся за полгода, впередъ и обязываются вносить оныя исправно въ первомъ мѣсяцѣ каждаго полугодія;

в) представить поручительство какой либо дамы, имѣющей постоянное жительство въ Варшавѣ, съ тѣмъ, что Содержательница Пансіона можетъ обращаться къ ней, во всѣхъ важнѣйшихъ случаяхъ, касающихся ихъ дочери;

бличнымъ забраніямъ, выжавши балки dziecinne w czasie karnewału lub świąt, które Ochmistrzyni pensyi może dawać z zaproszeniem drugiej pensyi, i na nie być zaproszoną do pensyi téjże samej tylko płci.

Art. 59.

Najwyższa opłata od panienek na pensyi wyższego rzędu, z policzeniem Guwernantek, Podguwernantek, Kapelana, Doktora i Nauczycieli, między którymi i rysunku (tańce tylko i muzykę wyjawszy), przy najlepszej wygodzie, stosownie do szczegółowego wszystkich potrzeb obrachowania, może być pobierana czerwonych złotych sto pięćdziesiąt. Taka jednak opłata tam tylko pozwala się, gdzie Ochmistrzyni ograniczy się i zobowiąże nie utrzymywać więcej nad dwanaście pensyonarek. W liczniejszej zaś pensyi, z powodu jednakowej opłaty Nauczycieli a większego od pensyonarek dochodu, opłata od pensyonarek, w miarę ich liczby, zniżana być powinna.

Pensye niższe, jako mniej kosztu na Nauczycieli łożące, nie mają wyżej nad osmdziesiąt czerwonych złotych wymagać, przy wygodzie przyzwoitej. Stopniowanie opłaty, do liczby pensyonarek stosowne, również się do nich rozciąga.

Art. 60.

Formy kontraktów, przed Notaryuszem publicznym czynić się mających, raz na zawsze przepisane zostaną.

Warunki szczególniejsze będą:

a) rodzice lub opiekuni oddaną na pensyę córkę poddają pod wszystkie objęte urządzeniem przepisy;

b) opłacą z góry należność półroczną i też regularnie opłacać w pierwszym miesiącu każdego półrocza przyrzekną;

c) złożą zaręczenie osiadłej i ciągle w Warszawie zamieszkałej Damy, do której udaćby się Ochmistrzyni mogła w każdym ważniejszym, tyczącem się córki, zdarzeniu;

а) по истеченіи полугода, если деньги неуплачены сполна, Содержательница имѣетъ право отправить воспитанницу къ вышесказанной поручительницѣ, и мѣрами обыкновеннаго взысканія отыскивать слѣдующую ей сумму съ пятью процентами, на основаніи добровольнаго согласія родителей на это условіе.

Одобрено въ общемъ засѣданіи Правительственной Комисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Варшава, 28 Марта 1821 года.

Министръ Предсѣдательствующій
(подписано) *Станиславъ Грабовскій.*

Приложеніе къ N° 1-му.

Списокъ книгъ, которыя должны находиться въ подручныхъ библіотекахъ въ женскихъ Пансіонахъ и Училищахъ.

1. Священное Писаніе Новаго Завѣта на польскомъ языкѣ.
2. Евангелія и апостольскія посланія на воскресенія и праздники.
3. Проповѣди Калинскаго.
4. Проповѣди Пржечитанскаго.
5. О Религіи, сочиненіе Г-жи де Жанлисъ.
6. Тома Кемпійскій въ переводѣ Матушевича.
7. Начальныя основанія образованія и воспитанія Нимейера.
8. Вечера въ замкѣ, соч. Г-жи де Жанлисъ.
9. Записки, оставленныя въ память доброю матерью, сочиненіе дѣвицы Танской.
10. Совѣты отца своей дочери, сочиненіе Кампе, на польскомъ или нѣмецкомъ языкѣ.
11. Education complète de Madame Beaumont.
12. Education des filles par Fénelon.

d) po upłynioném bez opłaty całkowitem półroczu, będzie mogła Ochmistrzyni pensyonarkę do wymienionej wyżej zaręczycielki odesłać, a należitości swojej z procentem po pięć od sta, na mocy dobrowolnego rodziców poddania się temu warunkowi, drogą prostęj exekucyi dochodzić.

Przyjęto na posiedzeniu ogólném Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

w Warszawie, d. 28 Marca 1821 r.

Minister Prezydujący (podpisano) *Stanisław Grabowski.*

Annex do Nr. 1-go.

REJESTR KSIĄŻEK, MAJĄCYCH SIĘ ZNAJDOWAĆ W BIBLIOTECZKACH
PENSYJ I SZKÓŁ PŁCI ŻEŃSKIEJ.

1. Nowy testament, po polsku.
 2. Ewangelie i listy na niedziele i święta.
 3. Kazania Kalińskiego.
 4. Kazania Przeczytańskiego.
 5. O Religii, przez Panią Genlis.
 6. Tomasz a Kempis tłómaczenia Matuszewicza.
 7. Zasady edukacyi i instrukcyi podług Niemeyera.
 8. Wieczory zamkowe, przez Panią Genlis.
 9. Pamiątka po dobrej matce, Panny Tańskiego.
 10. Rada ojca dla córki, przez Campé, po polsku, lub po niemiecku.
 11. Education complète de Madame Beaumont.
 12. Education des filles par Fénelon.
- NAUK.

13. Другъ дѣтей, соч. Вейсса, на польскомъ или нѣмецкомъ языкѣ.
14. Дѣвичій Магазинъ, сочиненіе Г-жи Бомонъ.
15. Дѣтскій театръ Г-жи Жанлисъ.
16. Дѣтская библіотека Кампе, въ польскомъ, французскомъ или нѣмецкомъ языкѣ.
17. Новый Бюффонъ для юношества по польски или по французски.
18. Краткое собраніе всѣхъ наукъ для дѣтей, на польскомъ и на французскомъ языкѣ.
19. Новый Робинсонъ, или четыре путешествія соч. Кампе.
20. Бесѣды о многочисленности міровъ, соч. Фонтенеля, на польскомъ или на французскомъ языкѣ.
21. Открытіе Америки, соч. Кампе, по французски или по нѣмецки.
22. Пильгримъ въ Добромилѣ, или сельскія ученія.
23. Панъ Матвей изъ Ендрихова, ярмарочный торговецъ.
24. Наука для крестьянъ, Волицкаго.
25. Панъ Подстоли, Красицкаго.
26. Басни и повѣсти, Красицкаго.
27. Его же, Хотимская война.
28. Сочиненія Карпинскаго, а именно его Псалмы.
29. Для развлеченія дѣтей, нѣкоторыя веселыя сказки, Карпинскаго.
30. Письма и образцы, соч. С. С.
31. Географія Штейна, изд. въ Вильнѣ.
32. Древняя Исторія, Котовскаго.
33. Краткое начертаніе Римской и Греческой исторіи, соч. Гольдшмита.
34. Histoire universelle par Ségur.
35. Histoire universelle par Bossuet, томъ 1.
36. Историческія пѣсни, Нѣмцевича.
37. Басни и рассказы Нѣмцевича, второе изданіе.
38. Генеалогическія таблицы, относящіяся къ польской исторіи.
39. Lettres à Emilie sur la Mythologie.

13. Przyjaciół dzieci przez Weyssa, po polsku lub po niemiecku.
14. Magazyn paniński przez Panią Beaumont.
15. Teatr dziecinny Pani Genlis.
16. Biblioteka dziecinna przez Campé, po polsku, lub po francuzku, lub po niemiecku.
17. Buffon nowy dla młodzieży, po polsku lub po francuzku.
18. Krótki zbiór wszystkich umiejętności dla dzieci, po polsku i po francuzku.
19. Nowy Robinson, czyli cztery podróże przez Campé.
20. Rozmowy o wielości światów Fontenella, po francuzku lub po polsku.
21. Odkrycie Ameryki przez Campé, po francuzku lub po niemiecku.
22. Pielgrzym w Dobromilu, czyli nauki wiejskie.
23. Pan Maciej z Jędrychowa, Drelicharz jarmarczny.
24. Nauka dla włościan Wolickiego.
25. Krasickiego, Pan Podstoli.
26. „ Bajki i powieści.
27. „ Wojna Chocimska.
28. Dzieła Karpińskiego, mianowicie Psalmy.
29. Karpiński dzieciom dla rozrywki niektóre zabawniejsze historye.
30. Listy i wzory przez S. S.
31. Jeografia Szteina w Wilnie.
32. Historya Starożytna, Kotowskiego.
33. Zbiór krótki historyi Rzymskiej i Greckiej, przez Goldszmita.
34. Histoire universelle par Ségur.
35. Histoire universelle par Bossuet, tom 1.
36. Śpiewy historyczne, Niemcewicz.
37. Tegoż, bajki i powieści, edycya druga.
38. Potok genealogiczny do historyi polskiej.
39. Lettres à Emilie sur la Mythologie.

40. Сочиненіе Ключа, о животныхъ.
41. Сочиненіе Ключа, о растеніяхъ.
42. Его же, объ ископаемыхъ.
43. Его же, Ботаническій лексиконъ.
44. Способъ улучшения молочныхъ издѣлій, или способъ приготовления масла и заграничныхъ сыровъ въ Польшѣ.
45. Городская и сельская кухарка.
46. Способъ сушенія овощей, Апера.
47. Le confiseur imperial.
48. Le voyageur de la jeunesse.
49. Le cabinet du jeune naturaliste.

Министръ Предсѣдательствующій
(подписано) *Станиславъ Грабовскій.*

N° 2.

Выписка изъ Высочайше утвержденного 1833 года Устава Гимназій и Училищъ: Обводныхъ и Начальныхъ или приходскихъ въ Царствѣ Польскомъ (*).

(1833 года.)

ГЛАВА VII.

О частныхъ учебныхъ заведеніяхъ и о неслужащихъ въ ведомствъ Департамента Народнаго Просвѣщенія Учителяхъ.

§ 193.

Для содѣйствія видамъ Правительства въ распространеніи просвѣщенія, дозволяется открывать частныя учебныя заведенія, на основаніи устанавливаемыхъ для сего правилъ.

(*) *Примѣчаніе.* Постановленія сего Устава, относящіяся къ начальнымъ или приходскимъ Училищамъ, находятся въ I-омъ томѣ, на стр. 124; касающіяся же Гимназій и Обводныхъ Училищъ, помѣщены въ томѣ III, на стр. 126.

40. Klug, o zwierzętach.
41. Tenże, o roślinach.
42. Tenże, o rzeczach kopalnych.
43. Tegoż, dykeyonarz roślinny.
44. Sposób polepszenia nabiału, czyli sposób robienia maśła i serów zagranicznych w Polsce.
45. Kucharka miejska i wiejska.
46. Sposób suszenia owoców, Apera.
47. Le confiseur impérial.
48. Le voyageur de la jeunesse.
49. Le cabinet du jeune naturaliste.

Minister Prezydujący (podpisano) *Stanisław Grabowski.*

N° 2.

Wyciąg z NAJWYŻEJ w r. 1833 zatwierdzonej Ustawy dla Gimnazyów, Szkół Obwodowych i elementarnych czyli parafialnych w Królestwie Polskiem (*).

(1833 roku)

TYTUŁ VII.

O Instytutach naukowych prywatnych i o Nauczycielach, niezostających pod władzą, Oświeceniem Publiczném kierującą.

§ 193.

Dla pomocy widokom Rządu pod względem rozszerzania edukacyi, dozwala się zaprowadzać prywatne instytuta naukowe, na zasadzie prawideł w tym celu ustanowionych.

(*) *Uwaga.* Przepisy w téj ustawie zawarte, odnoszące się do Szkół parafialnych czyli elementarnych, znajdują się w tomie I-m Zbioru przepisów dotyczących Wydziału Oświecenia, na str. 125; zaś ściągające się do Gimnazyów i Szkół Obwodowych są pomieszczone w tomie III na str. 127.

§ 194.

Сии заведенія могутъ быть двухъ родовъ, или только для преподаванія ученія, или же, съ тѣмъ вмѣстѣ, и для содержанія и вообще для воспитанія учениковъ. Обучать дѣтей обоого пола, вмѣстѣ, дозволяется лишь въ первыхъ; но и въ оныхъ наблюдается установленное въ статьѣ 11-ой для Приходскихъ Училищъ правило, что въ семь случаевъ дѣвицы должны быть не старѣе 11-и лѣтъ.

§ 195.

Никакое частное учебное заведеніе не можетъ быть открыто безъ дозволенія Училищнаго начальства. Учредитель обязанъ подать прошеніе тому мѣстному начальству, къ вѣдѣнію коего должно принадлежать его учебное заведеніе, и въ то же время представить планъ онаго, объясняя:

- 1) какого рода будетъ сіе Училище,
- 2) какіе учебные предметы должны быть въ ономъ преподаваемы,
- 3) сколько въ немъ будетъ Учителей и какіе именно,
- 4) какое въ ономъ предполагается наибольшее число учениковъ,
- 5) гдѣ и какое именно помѣщеніе для нихъ назначается.

На отвѣтственность Содержателя возлагается принимать въ Учители только имѣющихъ на сіе законныя права.

§ 196.

Частныя заведенія, кои по числу учебныхъ предметовъ не выше Обводовыхъ Училищъ, открываются съ разрѣшенія Директора Училищъ; для учрежденія высшихъ, нужно дозволеніе Совѣта Народнаго Просвѣщенія. О всякомъ, вновь открытомъ частномъ учебномъ заведеніи, доводится до свѣдѣнія упомянутаго Совѣта Народнаго Просвѣщенія.

§ 197.

Польза отъ хорошо устроенныхъ частныхъ учебныхъ заведеній столь важна и очевидна, что мѣстныя начальства обязаны способствовать поддержанію и улучшенію оныхъ. Но какъ случается нерѣдко, что Училища содержатся людьми, неимѣющими ни познаній, ни нравственныхъ качествъ, то, съ другой стороны, сии самыя Училищныя начальства также обязаны имѣть тщательный, безпристрастный за оны-

§ 194.

Zakłady takowe mogą być dwojakiego rodzaju, albo tylko mają na celu wykładanie nauk, albo też razem utrzymywanie uczniów i wychowanie w ogólności. W pierwszych tylko, pozwala się uczyć dzieci płci obojęj razem, zachowując prawidło w artykule 11-m dla szkół parafialnych przepisane, ażeby dziewczęta nie starsze były jak lat 11.

§ 195.

Żaden instytut naukowy prywatny nie może być zaprowadzony bez pozwolenia Zwierzchności Szkolnej. Zakładający powinien podać prośbę do téj miejscowej Zwierzchności, do której szkoła jego należeć ma, i zarazem przedstawić plan, wykazujący:

- 1) jakiego rodzaju ma być ta szkoła,
- 2) jakie przedmioty naukowe mają być w niej dawane,
- 3) wielu przy niej będzie Nauczycieli i jacy mianowicie,
- 4) jaka ma być w niej największa liczba uczniów,
- 5) gdzie i jaki dla nich obmyślony lokal.

Na odpowiedzialność utrzymującego wkłada się przyjmowanie takich tylko Nauczycieli, którzy mają do tego prawo.

§ 196.

Szkoły prywatne, które w stosunku przedmiotów naukowych nie przewyższają szkół obwodowych, zaprowadzają się za upoważnieniem Dyrektora Szkół; do założenia wyższych potrzebne jest pozwolenie Rady Wychowania Publicznego. O każdym nowo otwierającym się instytucie naukowym donosi się téjże Radzie.

§ 197.

Pożytek, z dobrego urządzenia Szkół prywatnych wynikający, tak jest ważny i oczywisty, iż miejscowa Zwierzchność obowiązana jest pomagać do utrzymania i ulepszenia onych. Gdy wszakże często się trafia, że szkoły utrzymują ludzie, nieposiadający ani nauk, ani przymiotów moralnych, do tego nieodbitcie potrzebnych; przeto Władze Szkolne obowiązane są mieć baczną i nieparcyalną nad niemi dozór. Wszyscy

ми надзоръ. Всѣ они, по принадлежности, на основаніи статьи 3-й, подчинены, въ столицѣ и воеводскихъ городахъ непосредственному надзору Директоровъ Гимназій, а въ ободовыхъ и другихъ городахъ, надзору Ободовыхъ Инспекторовъ.

§ 198.

Директоръ осматриваетъ, по крайней мѣрѣ, однажды въ годъ, всѣ учебныя заведенія своего вѣдомства, а находящіяся въ мѣстахъ его обыкновеннаго пребыванія, посѣщаетъ сколько можно чаще. Вѣдѣнію его подлежатъ совершенно, какъ учебная, такъ и нравственная части воспитанія въ сихъ заведеніяхъ; но въ ихъ хозяйственныя распоряженія онъ не входитъ. Если однакоже имъ будутъ замѣчены, и по сей части, какіе либо важные безпорядки, то онъ доводитъ о нихъ до свѣдѣнія Совѣта Народнаго Просвѣщенія. На сихъ же самыхъ правилахъ, Ободовые Инспекторы обозрѣваютъ подчиненныя имъ надзору частныя Училища, а о состояніи оныхъ доносятъ Директору.

§ 199.

Если Директоръ, или Инспекторъ, найдутъ, что Содержатель частнаго учебнаго заведенія не радитъ объ исполненіи принятыхъ имъ обязанностей, или отступаетъ отъ утвержденного Совѣтомъ Народнаго Просвѣщенія плана сего Училища, то дѣлаютъ ему словесно или письменно, надлежащія о семъ замѣчанія; въ случаѣ же недѣйствительности оныхъ, Инспекторъ доноситъ Директору, а сей послѣдній Совѣту Народнаго Просвѣщенія, который имѣетъ право приказать закрыть Училище.

§ 200.

Содержатели частныхъ учебныхъ заведеній должны также, какъ и начальства Училищъ Казенныхъ, обращать особенное, непрерывное вниманіе на нравственную часть воспитанія вѣранныхъ имъ юношей. Обязанности ихъ, въ семъ отношеніи, будутъ предписаны въ правилахъ для Пансіоновъ, учреждаемыхъ при Гимназіяхъ.

§ 201.

Содержатели частныхъ учебныхъ заведеній должны наблюдать и за преподаваніемъ Учителей; если откроется, что

такowi przedsiębiorcy, na zasadzie artykułu 3-go, w stolicy i miastach wojewódzkich podlegają nadzorowi Dyrektorów Gimnazyalnych, a w obwodowych i innych miastach, Inspektorów Obwodowych.

§ 198.

Dyrektor rewiduje przynajmniej raz w rok wszystkie instytutu prywatne w jego zawiadywaniu będące, a te, które są w miejscu jego zamieszkania, zwiedza ile być może najczęściej. Do jego dozoru należy tak naukowość jako i moralne w nich wychowanie; w gospodarskie ich urządzenia nie wchodzi. Gdyby wszakże dostrzegł i pod tym względem ważny nieporządek, donosi o nim Radzie Wychowania Publicznego. Na tych samych zasadach, Inspektorowie Obwodowi rewidują Instytutu prywatne i donoszą o ich stanie Dyrektorowi.

§ 199.

Jeżeli Dyrektor lub Inspektor postrzeże, że utrzymujący prywatną szkołę nie dba o dopełnienie przyjętych na siebie obowiązków, albo odstępuje od planu, przez Radę Wychowania Publicznego zatwierdzonego, w takim razie czyni mu ustnie lub na piśmie stosowne uwagi; gdy takowe nie skutkują, donosi Dyrektorowi, a ten Radzie Wychowania Publicznego, która ma prawo skassować szkołę.

§ 200.

Utrzymujący prywatne instytutu, równie jak Zwierzchność Szkół Rządowych, szczególniejszą i ciągłą zwracają bacność na część obyczajową wychowania powierzonej sobie młodzieży. Obowiązki ich pod tym względem przepisane są w prawidłach dla pensyj, przy Gimnazjach ustanowić się mających.

§ 201.

Utrzymujący szkoły prywatne powinni także pilnować sposobu wykładania przez Nauczycieli; jeżeliby okazało się, że

они, по злонамѣренности, или даже по неосмотрительности, дѣлають воспитанникамъ вредныя внушенія, то отвѣтственность, въ семъ случаѣ, падаетъ на Содержателя Училища, также какъ на Преподавателей.

§ 202.

Въ числѣ и распорядкѣ учебныхъ предметовъ, частныя заведенія должны, по возможности, сближаться съ соответствующими степени оныхъ Училищами Казенными, однакоже Содержателямъ позволяется присовокуплять къ симъ предметамъ какую либо науку, иностранный языкъ, или искусство, соображаясь съ мѣстными потребностями, или особенною цѣлю заведенія.

§ 203.

Хотя, для единообразія въ воспитаніи и было бы желательно, чтобы въ частныхъ учебныхъ заведеніяхъ употреблялись лишь тѣ же учебныя книги и пособія, кои назначаются для Училищъ Казенныхъ, но Правительство не воспрещаетъ, въ случаѣ надобности, употреблять и другія, только не иначе, какъ съ одобренія Совѣта Народнаго Просвѣщенія.

§ 204.

Содержатели частныхъ учебныхъ заведеній обязаны наблюдать, чтобы Учителѣ вели журналы классовъ, по принятой въ казенныхъ заведеніяхъ формѣ и вообще соображались съ общими, для Учителей постановленными правилами.

§ 205.

Содержатели частныхъ учебныхъ заведеній обязаны также о каждомъ вновь принимаемомъ ими Учителѣ доводить до свѣдѣнія Инспектора или Директора, по принадлежности.

§ 206.

Учитель не иначе допускается къ преподаванію въ частныхъ учебныхъ заведеніяхъ, какъ по свидѣтельству отъ Совѣта Народнаго Просвѣщенія, или по крайней мѣрѣ отъ Совѣта Гимназіи, что онъ имѣетъ способности и знанія, нужныя для преподаванія той науки, коей намѣренъ обучать. При семъ наблюдается, чтобы Учитель, выдержавшій испытаніе въ одномъ учебномъ предметѣ, не обучалъ другимъ, не означеннымъ въ свидѣтельствѣ.

ci ze złych zamiarów, albo też przez nieuwagę wpajają w dzieci szkodliwe myśli, w takim razie odpowiedzialność pada również na utrzymującego szkołę jako i na Nauczyciela.

§ 202.

Co do ilości i podziału przedmiotów naukowych, instytucja prywatna powinny być ile możności zbliżone w stosunku ich stopnia do Szkół Rządowych. Wolno jednak utrzymującemu, dodać do tych przedmiotów jaką naukę, język zagraniczny, albo sztukę stosownie do miejscowych okoliczności lub właściwego celu zakładu.

§ 203.

Chociaż dla jednostajności w edukacji należałoby życzyć, ażeby w instytucjach prywatnych używane były też same książki i pomoce naukowe, co i w Szkołach Rządowych, nie zabrania wszakże Rząd użycia w razie potrzeby i innych, lecz nie inaczej, jak na zezwoleniem Rady Wychowania Publicznego.

§ 204.

Utrzymujący instytucja prywatna pilnować obowiązani, ażeby Nauczyciele prowadzili dzienniki klasowe, podług formy przyjętej w Szkołach Rządowych, i w ogólności, ażeby stosowali się do przepisów, dla Nauczycieli Szkół Rządowych postanowionych.

§ 205.

Utrzymujący prywatne Instytucja powinni donosić Dyrektorowi lub Inspektorowi, do którego należą, o każdym nowo przyjętym Nauczycielu.

§ 206.

Nauczycielowi nie inaczej będzie wolno dawać lekcye w prywatnym instytucie, jak za świadectwem od Rady Wychowania Publicznego, a przynajmniej od Rady Gimnazjalnej, dowodzącem kwalifikacyę jego do wykładania nauki, której się podjął. Pilnować należy obok tego, ażeby Nauczyciel, złożwszy exāmen z jednego przedmiotu, nie uczył drugiego, na który nie ma świadectwa.

§ 207.

Изъ сего общаго правила, о представленіи Учителями свидѣтельствъ въ ихъ способностяхъ и свѣдѣніяхъ, исключаются:

- 1) обучающіе Закону Божію Священно-служители, получившіе воспитаніе въ Духовныхъ Училищахъ;
- 2) Учители, не менѣе трехъ лѣтъ преподававшіе какой либо учебный предметъ въ казенныхъ Училищахъ и желающіе въ частномъ заведеніи обучать тому же предмету;
- 3) Учители искусствъ.

§ 208.

Въ концѣ учебнаго года во всѣхъ частныхъ заведеніяхъ должны быть открытыя испытанія, въ присутствіи мѣстнаго Училищнаго начальства.

§ 209.

Содержатели частныхъ учебныхъ заведеній обязаны о состояніи оныхъ представлять Училищному начальству годовыя и полугодовыя вѣдомости, по прилагаемому при семъ, подъ буквою Л, образцу. Изъ сихъ вѣдомостей Инспекторъ или Директоръ составляютъ о всѣхъ заведеніяхъ, подчиненныхъ надзору ихъ, одну общую, для представленія своему высшему начальству, по принадлежности.

§ 210.

Учители или Учительницы, живущіе, или обучающіе въ домахъ частныхъ людей, обязаны наблюдать общія, для Учителей установленныя правила.

§ 211.

Училищное начальство принимаетъ надлежащія мѣры, дабы никто изъ неимѣющихъ права обучать не вступалъ въ должность Учителей или Учительницъ, даже и въ домахъ частныхъ людей.

§ 207.

Z tego ogólnego prawidła o składaniu przez Nauczycieli świadectw ich kwalifikacyi, wyłączają się.

- 1) Nauczyciele Religii Xieża, którzy brali edukacyę w Seminarjach;
- 2) Nauczyciele, którzy najmniej trzy lata wykładali jakiegobądź przedmiot w Szkołach Rządowych, i życzą sobie w prywatnych instytucjach dawać tę samą naukę;
- 3) Nauczyciele sztuk.

§ 208.

Przy końcu roku naukowego mają być we wszystkich instytucjach prywatnych examina publiczne, w obecności Władz Szkolnych.

§ 209.

Utrzymujący instytucja prywatne obowiązani o ich stanie przedstawiać Władzy Szkolnej roczne i półroczne rapporta, podług dołączającego się pod lit. L wzoru. Z tych rapportów szczegółowych, Inspektor albo Dyrektor układa ogólny rapport o wszystkich instytucjach, pod jego nadzorem będących, i przedstawia swojej wyższej Władzy.

§ 210.

Nauczyciele i Nauczycielki, dający nauki w domach prywatnych, obowiązani są zachowywać przepisy dla Nauczycieli ustanowione.

§ 211.

Zwierzchność Szkolna przedsięwzięje stosowne środki, ażeby nikt nie dawał nauk, kto nie ma do tego prawa, i nie wchodził w obowiązek Nauczyciela ani Nauczycielki w prywatnych nawet domach.

Приложение къ № 2-му.

Буква Л.

Вѣдомость о состояннн частнаго учебнаго заведенія, содер-
жимаго такимъ-то отъ мѣсяца и года по мѣсяцъ и годъ.

1. Сіе заведеніе есть учебное, или вмѣстѣ и воспита-
тельное для мужескаго пола, или вмѣстѣ и для женскаго по-
ла; или только для одного женскаго.
2. Годовая плата за учениковъ.
3. Число и имена Учителей.
4. Число и имена Надзирателей.
5. Число учениковъ и ученицъ; число выбывшихъ, или
вновь поступившихъ, какихъ состояній.
6. Общее свѣдѣніе объ успѣхахъ.
7. Учебные предметы, постепенность въ преподаваніи
оныхъ, до того времени, въ которое представляется вѣдо-
мость.

(Подпись)

№ 3.

Высочайше утвержденное Положеніе о частныхъ учебныхъ
заведеніяхъ, домашнихъ Наставникахъ и Учителяхъ.

(18 Января 1841 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Вели-
чества рукою написано: „Быть по сему.“

Въ С.-Петербургѣ,
18 Января 1841 года.

Положеніе о частныхъ учебныхъ заведеніяхъ, домашнихъ
Наставникахъ и Учителяхъ въ Царствѣ Польскомъ.

Положенія общія.

§ 1.

Для содѣйствія видамъ Правительства въ распростра-

Annex do Nr. 2-go.

Lat. L.

RAPPORT O STANIE SZKOŁY PRYWATNEJ UTRZYMYWANEJ PRZEZ N,
OD MIESIĄCA . . . DO MIESIĄCA . . . ROKU . . .

1. Czy instytut ten jest tylko naukowy, czy razem wy-
chowują się w nim dzieci, czy razem dla płci obojęd, czy dla
jednej tylko.
2. Opłata roczna od uczniów.
3. Liczba i nazwiska Nauczycieli.
4. Liczba i nazwiska Dozorców.
5. Liczba uczniów i uczennic, liczba tych, którzy się od-
dalili albo nowo przybyli, jakiego stanu.
6. Ogólne wiadomości o postępach.
7. Przedmioty nauk, ich stopniowanie i wykładanie do
tego czasu, w którym zdaje się rapport.

(podpis)

№ 3.

Najwyżej zatwierdzona Ustawa dla instytutów naukowych
prywatnych, Guwernerów i Nauczycieli domowych.

(d. 18 Stycznia 1841 r.)

Na oryginale własną Jego CESARSKIEJ MOŚCI ręką napi-
sano: „Ma być według tego.“

w St. Petersburgu,
d. 18 Stycznia 1841 r.

USTAWA DLA INSTYTUTÓW NAUKOWYCH PRYWATNYCH, GUWERNERÓW
I NAUCZYCIELI DOMOWYCH W KRÓLESTWIE POLSKIM.

Zasady ogólne.

§ 1.

Dla ułatwienia widoków Rządu, pod względem postępów

неніи просвѣщенія, дозволяется въ Царствѣ Польскомъ открывать частныя учебныя заведенія, на основаніи установленныхъ для сего правилъ. Съ тою же цѣлью, и въ намѣреніи обезпечить родителямъ выборъ благонадежныхъ для ихъ дѣтей руководителей, учреждаются особыя званія домашнихъ Наставниковъ, Учителей и Учительницъ.

§ 2.

Всѣ въ Царствѣ Польскомъ частныя учебныя заведенія, равно какъ домашніе Наставники, Учители и Учительницы, состоятъ подъ главнымъ начальствомъ Министра Народнаго Просвѣщенія, въ управленіи и завѣдываніи Попечителя Варшавскаго Учебнаго округа и Совѣта Народнаго Просвѣщенія.

ГЛАВА I.

О частныхъ учебныхъ заведеніяхъ.

§ 3.

Частныя учебныя заведенія могутъ быть учреждаемы троякого рода: 1) для обученія приходящихъ въ заведеніе учениковъ, то есть, Школы; 2) для обученія и, вмѣстѣ съ тѣмъ, для содержанія и воспитанія учениковъ, то есть, Пансіоны, и 3) для содержанія учениковъ, посѣщающихъ казенныя Училища и для повторенія съ ними уроковъ.

§ 4.

Представленія объ открытіи заведеній перваго и втораго рода разсматриваются въ Совѣтѣ Народнаго Просвѣщенія и окончательно разрѣшаются Попечителемъ Учебнаго округа; для учрежденія же послѣднихъ, достаточно дозволенія Директора Гимназіи, который о томъ доводитъ до свѣдѣнія Попечителя.

§ 5.

Частныя учебныя заведенія первыхъ двухъ родовъ, по свойству учебныхъ предметовъ, не могутъ быть выше Общесловесныхъ Училищъ.

§ 6.

Сія четырехклассныя заведенія, соотвѣтствующія Общесловеснымъ Училищамъ, открываются впредь только въ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ нѣтъ Общесловесныхъ Училищъ; заведенія же низ-

освѣщенія, дозволя сѣ въ Крѣлствѣ Польскѣмъ заповадзая Інстытута наукое прыватне, на засадзе правіделъ в тѣй мѣрзе постановіеныхъ. W tymże celu i w zamiarze zapewnienia rodzicom wyboru godnych zaufania przewodników dla ich dzieci, ustanawiają się oddzielne stopnie, pod nazwiskiem Guwernerów, Nauczycieli i Nauczycielek domowych.

§ 2.

Wszystkie w Królestwie Polskim Instytuta naukowe prywatne, jak niemniej Guwernerowie domowi, Nauczyciele i Nauczycielki, zostają pod główną zwierzchnością Ministra Oświecenia Narodowego, a pod zarządem i zawiadywaniem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, tudzież Rady Wychowania Publicznego.

ROZDZIAŁ I.

O Instytutach naukowych prywatnych.

§ 3.

Instytuta naukowe prywatne mogą być trojakiiego rodzaju: 1) dla wykładania nauk uczniom przychodzącym do Instytutu, to jest Szkoły; 2) dla wykładania nauk, a zarazem utrzymywania i wychowania uczniów, to jest pensye; i 3) dla utrzymywania uczniów uczęszczających do Szkół Rządowych, tudzież dla powtarzania z nimi lekcyj.

§ 4.

Przedstawienia o założenie Instytutów pierwszego i drugiego rodzaju, roztrząsa Rada Wychowania Publicznego, a ostatecznie je rozstrzyga Kurator Okręgu Naukowego; do zaprowadzenia zaś ostatnich, dostatecznym jest pozwolenie Dyrektora Gimnazjum, który donosi o tém Kuratorowi.

§ 5.

Instytuta naukowe prywatne pierwszych dwóch rodzajów, podług zakresu naukowych przedmiotów, nie mogą przewyższać Szkół obwodowych.

§ 6.

Te Instytuta o czterech klassach, odpowiadające stopniowi Szkół obwodowych, zaprowadzane być mogą na przyszłość w takich tylko miejscach, gdzie Szkoły obwodowe nie istnie-

шія, то есть состоящая изъ меньшаго числа классовъ, дозволяется открывать повсюду.

§ 7.

О дозволении увеличить число классовъ въ низшихъ заведеніяхъ Директоры Гимназій представляютъ на разрѣшеніе Попечителя Учебнаго округа.

§ 8.

Обучать дѣтей обоего пола дозволяется въ однѣхъ лишь Школахъ, не допуская однако въ онѣя дѣвицъ свыше одиннадцатилѣтняго возраста, а назначая для тѣхъ и другихъ особыя классныя комнаты. Въ Пансіонахъ совокупное содержаніе дѣтей обоего пола собирается.

§ 9.

Никакое частное учебное заведеніе не можетъ быть открыто безъ дозволенія Училищнаго начальства. Учредитель обязанъ подать прошеніе тому мѣстному начальству, въ вѣдѣніи коего должно состоять предполагаемое учебное заведеніе, изъяснивъ въ прошеніи: 1) какого рода будетъ сіе учебное заведеніе; 2) какіе учебные предметы будутъ въ немъ преподаваемы; 3) сколько въ немъ будетъ Учителей, и кто именно; 4) какое въ немъ предполагается наибольшее число учениковъ; и 5) гдѣ и какое назначается для нихъ помѣщеніе.

§ 10.

Всѣмъ предпринимающимъ учрежденіе Пансіоновъ или частныхъ учебныхъ заведеній вмѣняется въ обязанность, независимо отъ установленныхъ свидѣтельствъ Училищнаго начальства, представлять удостовѣренія о собственномъ хорошемъ поведеніи отъ мѣстныхъ гражданскихъ начальствъ или отъ тѣхъ обществъ, къ коимъ они принадлежатъ, или же отъ частныхъ лицъ, у которыхъ прежде находились, или, наконецъ, иныя засвидѣствованія, вполне сему требованію удовлетворяющія, присовокупляя также свидѣтельство подлежащаго приходскаго Священника о точномъ соблюденіи всѣхъ обязанностей вѣры.

§ 11.

Для большаго обезпеченія Правительства на счетъ благонадежности Содержателей и Содержательницъ вновь учреж-

жа. Института zaś niższe, to jest z mniejszej liczby klass składające się, wolno jest zakładać wszędzie.

§ 7.

O dozwolenie pomnożenia liczby klass w Instytutach niższych Dyrektorowie Gimnazyów czynią przedstawienia do decyzji Kuratora Okręgu Naukowego.

§ 8.

Uczyć dzieci płci obojga dozwala się w samych tylko szkołach, z zastrzeżeniem wszakże, że dziewczęta, mające więcej jak lat jedenaście skończonych, do nich przyjmowane być nie powinny, i że dla każdej płci przeznaczać należy oddzielne izby klass. Na pensjach utrzymywanie dzieci płci obojga razem jest wzbronione.

§ 9.

Żaden Instytut naukowy prywatny nie może być zaprowadzony bez pozwolenia Zwierzchności Szkolnej. Zakładający powinien podać prośbę do tej miejscowej Zwierzchności, w której zawiadywaniu zostawać winien mający się otworzyć Instytut naukowy, wyjaśniając w prośbie: 1) jakiego rodzaju ma być zamierzony Instytut; 2) jakie przedmioty naukowe będą w nim wykładane; 3) wielu przy nim będzie Nauczycieli i jacy mianowicie; 4) jaka ma być w nim największa liczba uczniów; i 5) gdzie i jaki dla nich obmyślony lokal.

§ 10.

Wszyscy, zamierzający otworzyć Pensye lub Instytuta naukowe prywatne, obowiązani są, oprócz przepisanych świadectw Zwierzchności Szkolnej, składać zaświadczenia o dobrem sprawowaniu się swoim, wydane przez władze miejscowe cywilne, albo przez stowarzyszenia, do których należą, albo przez osoby prywatne, u których się poprzednio znajdowali, albo wreszcie inne dowody, czyniące zadosyć temu warunkowi, załączając przytém świadectwo ścisłego dopełniania wszelkich obowiązków Religii, od Proboszcza właściwej parafii.

§ 11.

Dla tém większej pewności Rządu, o ile zasługują na zaufanie utrzymujący nowo-zakładane Pensye i Instytuta na-

даемых Пансіоновъ и частныхъ учебныхъ заведеній, требуется еще, чтобы они были подданные Россійской Имперіи или Царства Польскаго, не распространяя впрочемъ сего правила на Содержателей и Содержательницъ частныхъ Пансіоновъ, пользующихся уже законнымъ на то правомъ.

§ 12.

Училищныя начальства обязаны имѣть тщательный, непрерывный надзоръ за частными учебными заведеніями. Всѣ сія заведенія подчинены по принадлежности въ губернскихъ городахъ—непосредственному надзору Директоровъ Гимназій, а въ прочихъ—надзору Инспектора Обwodоваго Училища, съ распространіемъ общаго за ними прісмotra и на Почетныхъ Попечителей и Инспекторовъ.

§ 13.

Наблюденіе со стороны Правительства за частными учебными заведеніями въ Варшавѣ ввѣряется Визитаторамъ Училищъ, въ помощь коимъ назначается для сего особый Инспекторъ. Наблюденіе же за частными заведеніями женскаго пола, какъ въ Варшавѣ, такъ и въ прочихъ городахъ Царства, поручается Визитаторкѣ, коей въ помощь назначается Смотрительница.

§ 14.

Подробныя правила о наблюденіи за частными учебными заведеніями даны будутъ Министерствомъ Народнаго Просвѣщенія.

§ 15.

Для сосредоточенія всѣхъ распорядительныхъ дѣйствій по части надзора за частными учебными заведеніями въ Варшавѣ, каждый мѣсяцъ послѣ 1-го числа, независимо отъ чрезвычайныхъ случаевъ, Визитаторы и Визитаторка, Инспекторъ и Смотрительница, составляютъ общее совѣщательное собраніе, коего журналъ представляютъ въ Совѣтъ Народнаго Просвѣщенія. Отъ Попечителя Учебнаго округа зависитъ назначать собранія сіи въ своемъ присутствіи.

§ 16.

Директоры Губернскихъ Гимназій осматриваютъ всѣ частныя учебныя заведенія своего вѣдомства по меньшей мѣрѣ однажды въ годъ, а заведенія, находящіяся въ мѣстахъ

ukowe prywatne płci obojga, wymaga się, oprócz tego, ażeby byli poddanymi Cesarstwa Rossyjskiego, albo Królestwa Polskiego; wszakże przepis ten nie rozciąga się na utrzymujących już pensye prywatne płci obojga, stosownie do wydanego im pozwolenia.

§ 12.

Władze szkolne obowiązane są mieć pilny i ciągły dozór nad Instytutami naukowemi prywatnemi. Wszystkie te zakłady podlegają w miastach gubernialnych bezpośredniemu nadzorowi Dyrektorów Gimnazyalnych, w innych zaś, nadzorowi Inspektora Szkoły obwodowej, z rozciągnięciem ogólnego nad nimi czuwania i na Honorowych Kuratorów i Inspektorów.

§ 13.

Dozór ze strony Rządu nad Instytutami naukowemi prywatnemi w Warszawie, porucza się Wizytatorom Szkół, którym, do pomocy w tej mierze, назнача się oddzielny Inspektor. Dozór zaś nad Instytutami prywatnemi płci żeńskiej, tak w Warszawie jak i w innych miastach Królestwa, поруча się Wizytatorce, której w pomoc dodaje się Dozorczyńi.

§ 14.

Szczególne przepisy o dozorze Instytutów naukowych prywatnych wydane będą przez Ministerium Oświecenia Narodowego.

§ 15.

Celem zjednoczenia wszelkich czynności porządkowych w przedmiocie dozoru Instytutów naukowych prywatnych w Warszawie, każdego miesiąca po 1-m dniu onego, wyjąwszy nadzwyczajne wypadki, Wizytatorowie i Wizytatorka, Inspektor i Dozorczyńi składają ogólną naradę, której protokół przedstawiają Radzie Wychowania Publicznego. Od Kuratora Okręgu Naukowego zależy назначać takowe narady w swojej obecności.

§ 16.

Dyrektorowie Gimnazjów Gubernialnych zwiedzają wszystkie sobie podległe Instytuta naukowe prywatne, przynajmniej raz na rok, a Instytuta, znajdujące się w miejscu ich

ихъ обыкновеннаго пребыванія, посѣщаютъ сколь можно чаще. Вѣдѣнію ихъ подлежить, какъ учебная, такъ и нравственная часть сихъ заведеній. На семь же основаніи штатные Инспекторы Обwodовыхъ Училищъ обозрѣваютъ подчиненныя имъ надзору частныя Училища, донося о состояніи оныхъ Директору.

§ 17.

При осмотрѣ частныхъ учебныхъ заведеній, Директоры: а) стараются узнать образъ мыслей и нравственныя качества Содержателей Пансіоновъ; б) обращаютъ вниманіе на методу преподаванія, на способности и поведеніе Учителей, удаляя немедленно недостойныхъ, и на успѣхи и нравственность учащихся; в) разсматриваютъ книги, употребляемыя въ преподаваніи и находящіяся въ библіотекахъ Пансіоновъ, запрещая всѣ тѣ, кои окажутся по чему либо для воспитанія юношества вредными; наконецъ г) удостовѣряются, исполняютъ ли въ точности Содержатели учебныхъ заведеній принятыя ими обязанности, касательно содержанія и помѣщенія учениковъ.

§ 18.

О состояніи всѣхъ сихъ частей, послѣ каждаго осмотра, Директоры Гимназій, со всѣми подробностями представляютъ Попечителю Учебнаго округа, который, по разсмотрѣніи ихъ въ Совѣтѣ Народнаго Просвѣщенія, доноситъ Министру Народнаго Просвѣщенія.

§ 19.

При обнаруженіи какихъ либо важныхъ безпорядковъ по нравственной части со стороны Содержателя Пансіона или учащихся, Директоръ Гимназіи немедленно доноситъ о томъ Попечителю Учебнаго округа, съ принятіемъ между тѣмъ мѣръ къ пресѣченію зла. По такому донесенію, Попечитель округа предписываетъ произвести слѣдствіе, заведеніе же между тѣмъ берется Директоромъ подъ его ближайшій присмотръ, или поручается особенному надзору мѣстнаго Инспектора Обwodоваго Училища. О всемъ этомъ извѣщаются, въ то же время, родители и родственники воспитывающихся въ заведеніи дѣтей, для надлежащихъ съ ихъ стороны распоряженій.

zamieszkania, zwiedzają ile być może najczęściej. Do ich dozoru należą tak naukowość i wychowanie moralne, jak w ogólności i zarząd gospodarski rzeczonych Instytutów. Na tych samych zasadach, Inspektorowie etatowi Szkół obwodowych zwiedzają podległe im Instytuta naukowe prywatne i donoszą o ich stanie Dyrektorowi.

§ 17.

Dyrektorowie, zwiedzając Instytuta naukowe prywatne: a) starają się przekonać o sposobie myślenia i moralnych przymiotach osób utrzymujących pensye; b) zwracają uwagę na metodę wykładu, na zdolności i prowadzenie się Nauczycieli, usuwając bez odwłoki niezdatnych, tudzież na postęp i moralność uczniów; c) przeglądają książki używane do wykładu i znajdujące się w bibliotekach pensyj, zakazując te wszystkie, które się okażą pod jakimbądź względem szkodliwemi wychowaniu młodzieży; наконецъ d) przekonywają się, czyli utrzymujący Instytuta naukowe ściśle wypełniają przyjęte na siebie obowiązki, co do utrzymania i pomieszczenia uczniów.

§ 18.

O stanie Instytutów pod temi wszystkimi względami, po każdej wizycie, Dyrektorowie Gimnazyów, ze wszelkimi szczegółami, przedstawiają Kuratorowi Okręgu Naukowego, który, po roztrząśnieniu przedmiotu tego w Radzie Wychowania Publicznego, donosi Ministrowi Oświecenia Narodowego.

§ 19.

Gdyby się wykryły jakiebądź ważne uchybienia pod względem moralnym, ze strony utrzymującego pensyę, albo uczniów, Dyrektor Gimnazjum natychmiast donosi o tém Kuratorowi Okręgu Naukowego, przedsiębiorwszy tymczasem środki, ku zapobieżeniu złemu. W skutku takowego doniesienia Kurator Okręgu poleca wyprowadzenie śledztwa, Instytut zaś tymczasowo obejmuje Dyrektor pod bliższy swój dozór, albo też porucza go szczególnemu dozorowi miejscowego Inspektora Szkoły obwodowej. O tém wszystkiém zawiadamiają się jednocześnie rodzice i krewni znajdujących się w Instytucie dzieci, celem przedsięwzięcia z swęj strony stosownych kroków.

§ 20.

Содержатели частных учебных заведений должны, подобно начальствам Училищ Казенных, обращать особенное, непрерывное внимание на нравственную часть воспитания вверенных имъ юношей.

§ 21.

Содержатели частных учебных заведений должны также наблюдать за преподаваніемъ Учителей. Если откроется, что Преподаватели съ умысломъ, или даже безъ намѣренія, дѣлають воспитанникамъ вредныя внушенія, то отвѣтственность въ семъ случаѣ падаетъ не только на Преподавателя, но и на самого Содержателя Училища.

§ 22.

Въ числѣ и порядкѣ учебных предметовъ, частныя заведенія должны по возможности сближаться съ соответствующими степени ихъ Училищами Казенными. Впрочемъ Содержателямъ дозволяется присовокуплять къ симъ предметамъ какую либо науку, иностранный языкъ, или искусство, соображаясь съ мѣстными потребностями, съ желаніемъ родителей, или особенною цѣлію заведенія, но не иначе, какъ съ разрѣшенія Попечителя Учебнаго округа.

§ 23.

Въ частных учебных заведеніяхъ употребляются тѣ же учебныя книги и пособія, какія и въ Казенныхъ Училищахъ. Впрочемъ не воспрещается, въ случаѣ надобности, употреблять и другія руководства, только не иначе, какъ съ одобренія Училищнаго начальства.

§ 24.

Содержатели частных учебных заведений должны наблюдать, чтобы Учители вели классныя журналы, по принятой въ Казенныхъ Училищахъ формѣ, и вообще соображались съ общими, для Учителей постановленными, правилами.

§ 25.

Въ концѣ учебнаго года, во всѣхъ частных заведеніяхъ должны производиться публичныя испытанія, въ присутствіи мѣстнаго Училищнаго начальства.

§ 26.

Содержатели обязаны о состояніи своихъ заведений пред-

§ 20.

Удерживающіе Института науковѣ prywatne obowiązani są, równie jak Zwierzchność Szkół Rządowych, zwracać szczególną i ciągłą baczość na część obyczajową wychowania powierzanej mu młodzieży.

§ 21.

Удерживающіе Института науковѣ prywatne obowiązani są także pilnować sposobu wykładania przez Nauczycieli. Jeżeliby okazało się, że Nauczyciele umyślnie, albo nawet bez zamiaru, wpajają w uczniów szkodliwe myśli, w takim razie odpowiedzialność pada nietylko na Nauczyciela, lecz również i na utrzymującego szkołę.

§ 22.

Co do ilości i do rozkładu przedmiotów naukowych, Instytut prywatne powinny być ile możności zbliżone do odpowiadających ich stopniowi Szkół Rządowych. Wolno wszakże utrzymującym dodać do tych przedmiotów jaką naukę, język zagraniczny albo sztukę, stosownie do okoliczności miejscowych, życzenia rodziców lub właściwego celu Instytutu, nie inaczej atoli, jak za wyrzeczeniem Kuratora Okręgu Naukowego.

§ 23.

W Instytutach naukowych prywatnych używają się też same książki i pomoce naukowe, jakie i w Szkołach Rządowych. Nie zabrania się jednakże, w razie potrzeby, używać innych, lecz nie inaczej, jak za zezwoleniem Zwierzchności Szkolnej.

§ 24.

Удерживающіе Института науковѣ prywatne obowiązani są przestrzegać, ażeby Nauczyciele prowadzili dzienniki klasowe, podług formy przyjętej w Szkołach Rządowych i w ogólności stosowali się do wszelkich przepisów, dla Nauczycieli postanowionych.

§ 25.

При końcu року szkolnego, we wszystkich Instytutach prywatnych odbywają się examina publiczne, w obecności miejscowej Władzy Szkolnej.

§ 26.

Удерживающіе Института obowiązani są o ich stanie przed-

ставлять Училищному начальству годовыя и полугодовыя вѣдомости, по предписанной формѣ. Изъ сихъ вѣдомостей ближайшее Училищное начальство составляетъ о всѣхъ подчиненныхъ ему заведеніяхъ одну общую, для представленія установленнымъ порядкомъ высшему начальству.

§ 27.

Содержатели частныхъ учебныхъ заведеній не могутъ, безъ разрѣшенія Директора или Инспектора, принимать Учителей и Репетиторовъ. О каждомъ важнѣйшемъ производствѣ въ заведеніи они обязаны доводить немедленно до свѣдѣнія ближайшаго своего начальства.

§ 28.

Содержатель, отлучаясь временно отъ своего заведенія, представляетъ Директору Гимназіи того, кому въ отсутствіе свое желаетъ поручить управленіе заведеніемъ. Заступающій его мѣсто долженъ соединять въ себѣ тѣ же качества и способности, какія и самъ Содержатель. Директоръ Гимназіи доноситъ о семъ Попечителю Учебнаго округа.

§ 29.

На отвѣтственность Содержателя возлагается избирать въ Учители только имѣющихъ на то законное право.

§ 30.

Учитель не иначе допускается къ преподаванію въ частныхъ учебныхъ заведеніяхъ, какъ по свидѣтельству, выданному Экзаминаціоннымъ Комитетомъ съ разрѣшенія Попечителя Учебнаго округа, и удостовѣряющему, что Преподаватель имѣетъ способности и знанія, необходимыя для обученія избранной имъ наукѣ; при семъ наблюдается, чтобы Учитель, выдержавшій испытаніе въ одномъ учебномъ предметѣ, не обучалъ другимъ предметамъ, не означеннымъ въ выданномъ ему свидѣтельствѣ. Репетиторовъ снабжаетъ свидѣтельствомъ Директоръ или Инспекторъ, по принадлежности.

§ 31.

Не подвергаются испытанію: 1) обучающіе Закону Божію Священно-служители, получившіе воспитаніе въ Духовныхъ Училищахъ; 2) Учители, не менѣе трехъ лѣтъ преподававшіе какой либо предметъ въ Казенныхъ Училищахъ

ставлять Влѣдзы Szkolnej roczne i półroczne rapporta, podług przepisanej formy. Z tych rapportów właściwa Władza Szkolna układa o wszystkich podległych sobie Instytutach, jeden ogólny, dla przedstawienia takowego, kolejną przepisaną, władzy wyższej.

§ 27.

Utrzymujący Instytutu naukowe prywatne nie mogą, bez upoważnienia Dyrektora albo Inspektora, przyjmować Nauczycieli i Korrepetytorów. O każdym ważniejszym wypadku w Instytucie obowiązani są niezwłocznie donosić najbliższej swojej władzy.

§ 28.

Utrzymujący Instytut, oddalając się od niego na czas niejaki, przedstawia Dyrektorowi Gimnazjum osobę, której podczas nieobecności swojej życzy powierzyć zarząd Instytutu. Zastępujący jego miejsce winien posiadać także przymioty i usposobienie, jakie i sam utrzymujący Instytut. Dyrektor Gimnazjum donosi o tém Kuratorowi Okręgu Naukowego.

§ 29.

Utrzymujący Instytut obowiązany jest, pod odpowiedzialnością własną, wybierać na Nauczycieli jedynie posiadających do tego prawo.

§ 30.

Nauczyciel, nie inaczej przypuszczony być może do wykładania nauk w Instytutach prywatnych, jak za świadectwem wydaném przez Komitet Examinacyjny, z decyzji Kuratora Okręgu Naukowego, wyrażającém, że Nauczyciel posiada usposobienie i wiadomości potrzebne do wykładania obranej przez siebie nauki. Przestrzegać obok tego należy, ażeby Nauczyciel, który złożył examen z jednego przedmiotu naukowego, nie wykladał innych przedmiotów, w daném mu świadectwie nie wymienionych. Korrepetytorom udziela świadectwo właściwy Dyrektor, albo Inspektor.

§ 31.

Nie podlegają examiniowi: 1) Nauczyciele Religii Xieża, którzy odebrali wychowanie w Instytutach naukowych duchownych; 2) Nauczyciele, którzy najmniej lat trzy wykladali jakibadz przedmiot w Szkołach Rządowych i życzą sobie w

и желающие въ частномъ учебномъ заведеніи обучать тому же предмету; и 3) Учители искусствъ. Но и сіи лица должны испросить предварительно у Попечителя Учебнаго округа дозволеніе на преподаваніе въ частныхъ учебныхъ заведеніяхъ.

§ 32.

Лица, уполномоченныя отъ Правительства къ обученію и воспитанію юношества въ частныхъ домахъ, допускаются безпрепятственно къ исполненію сей обязанности въ частныхъ Пансіонахъ и Училищахъ.

§ 33.

Лица обоого пола, опредѣляемые въ частныя учебныя заведенія, для обученія, безъ всякихъ законныхъ на Учительское званіе свидѣтельствъ, подвергаются денежному штрафу, а именно: преподающія въ первоначальныхъ Училищахъ 150 злотыхъ, а въ четырехклассныхъ 400 злотыхъ. Такому же штрафу подвергаются и Содержатели частныхъ учебныхъ заведеній, принявшіе подобныхъ Учителей, а именно: Содержатели начальныхъ Училищъ 150, а четыре-классныхъ 400 злотыхъ. Суммы сіи, по усмотрѣнію Попечителя Учебнаго округа, обращаются въ пособіе недостаточнымъ ученикамъ высшихъ гимназическихъ классовъ.

§ 34.

Иностранецъ или иностранка, подвергшіеся уже штрафу, въ предыдущей статьѣ положенному, и вторично вступившіе въ противозаконное отправление Учительскаго званія высылаются установленнымъ порядкомъ за границу.

§ 25.

Природные жители Царства, или иностранцы, вступившіе въ подданство онаго, за вторичное нарушеніе § 33, предаются суду за лживый поступокъ.

§ 36.

Отъ усмотрѣнія Попечителя Учебнаго округа зависитъ ходатайствовать чрезъ Министра Народнаго Просвѣщенія о пожалованіи орденомъ Св. Станислава 3-й степени тѣхъ Содержателей Пансіоновъ, которые безъ пособія Казны заведутъ, для обученія юношества, Пансіоны, и въ теченіе 10 лѣтъ неупустительнымъ надзоромъ доставятъ своему заведенію доброе имя, а молодыхъ людей приготовить достойнымъ образомъ къ служ-

прымъ Институту науковому давать тѣжъ саму науку; и 3) Научители sztuk. Atoli i ci wszyscy obowiązani są wyjednać poprzednio od Kuratora Okręgu Naukowego pozwolenie do wykładania w Instytutach naukowych prywatnych.

§ 32.

Osoby upoważnione od Rządu do uczenia i wychowania młodzieży w domach prywatnych, przypuszczane będą bez przeszkody do sprawowania tychże obowiązków w prywatnych pensjach i szkołach.

§ 33.

Osoby płci obojga przyjmowane do Instytutów naukowych prywatnych dla uczenia, a nieposiadające żadnych świadectw, prawem przepisanych dla stanu Nauczycielskiego, ulegają karze pieniężnej, mianowicie: uczące w szkołach elementarnych płacą kary złotych 150, a w szkołach o 4-ch klassach — złotych 400. Takieże karze ulegają utrzymujący Instytuta naukowe prywatne, którzy podobnych Nauczycieli przyjęli, a mianowicie: utrzymujący szkoły elementarne płacą złotych 150, a Instytuta o 4-ch klassach, 400 złotych. Summy te, podług uznania Kuratora Okręgu Naukowego, przeznaczone są na wsparcie ubogich uczniów klass wyższych w gimnazyach.

§ 34.

Cudzoziemiec albo cudzoziemka, którzy, uległszy już karze pieniężnej, w poprzedzającym artykule oznaczonej, powtórnie wnijdą nieprawnie w obowiązki nauczycielskie, odsyłani będą, według przepisów istniejących, za granicę.

§ 35.

Rodowici zaś Królestwa mieszkańcy, albo cudzoziemcy, którzy poddaństwo onego przyjęli, w razie powtórnego naruszenia § 33-go, oddawani będą do Sądu po ukaranie, jak za oszustwo.

§ 36.

Od uznania Kuratora Okręgu Naukowego zależy przedstawienie do Ministra Oświecenia Narodowego o wyjednanie nagrody orderu Ś-go Stanisława 3-jej klasy dla tych utrzymujących pensye, którzy bez zasilku ze strony Rządu założą pensye dla nauki młodzieży i, w przeciągu lat dziesięciu, przez dozór najtroskliwszy zjedną Instytutowi swemu dobre imię, a młodzież przygotowują w sposób należyty do służby

бѣ, какъ въ отношеніи нравственности, такъ и со стороны наукъ.

ГЛАВА II.

О домашнихъ Учителяхъ и Наставникахъ.

§ 37.

Лица, воспитывающія дѣтей въ частныхъ домахъ, раздѣляются на высшихъ Наставниковъ, низшихъ Наставниковъ и начальныхъ Учителей.

§ 38.

Въ учреждаемыя нынѣ званія могутъ поступать люди всякаго состоянія, если удовлетворятъ предписаннымъ въ семъ Положеніи условіямъ.

§ 39.

Лица, поступающія въ званіе домашнихъ Наставниковъ или Учителей, должны: 1) исповѣдывать Христіанскую вѣру; 2) быть подданными Имперіи или Царства, если желаютъ пользоваться присвоенными званію ихъ преимуществами и выгодами; и 3) при удовлетворительномъ знаніи избранной науки, соединять въ себѣ всѣ условія доброй нравственности.

§ 40.

Званіе домашнихъ Наставниковъ и Учителей могутъ приобретать и иностранные подданные; но, не вступивъ въ подданство Имперіи или Царства, они не пользуются преимуществами и выгодами, сему званію присвоенными.

О различіи званій, учрежденныхъ для лицъ, воспитывающихъ дѣтей въ частныхъ домахъ.

§ 41.

Лица, желающія опредѣлиться въ частные дома для воспитанія дѣтей, обязаны, на основаніи сего Положенія, приобрести одно изъ званій, въ 37-й статьѣ поименованныхъ.

§ 42.

Высшими Наставниками именуются обучающіе наукамъ въ объемѣ гимназическаго курса; низшими Наставниками — обучающіе наукамъ, преподаваемымъ въ Обводовыхъ Училищахъ; начальными же Учителями — обучающіе предметамъ по плану первоначальныхъ Училищъ.

рządowej tak pod względem moralnym, jako i naukowym.

ROZDZIAŁ II.

O Guwernerach i Nauczycielach domowych.

§ 37.

Zajmujący się wychowaniem dzieci w domach prywatnych dzielą się na: Guwernerów wyższych, Guwernerów niższych i Nauczycieli początkowych.

§ 38.

W obowiązki ustanowione obecnie mogą wchodzić osoby każdego stanu, skoro tylko dopełnią warunków, niniejszą ustawą przepisanych.

§ 39.

Osoby, wchodzące w obowiązki Guwernerów albo Nauczycieli domowych powinny: 1) wyznawać religię Chrześcijańską; 2) być poddanymi Cesarstwa albo Królestwa, jeżeli chcą korzystać z praw i prerogatyw, powołaniu ich nadanych; i 3) obok gruntownej znajomości wybranej nauki, posiadać wszelkie warunki moralności nieskazitelnej.

§ 40.

Stopień Guwernerów i Nauczycieli domowych otrzymać mogą i zagraniczni poddani, lecz, nie zostawszy poddanymi Cesarstwa lub Królestwa, nie korzystają z praw i prerogatyw, temu powołaniu zapewnionych.

O różnicy stopniów ustanowionych dla osób zajmujących się wychowaniem dzieci w domach prywatnych.

§ 41.

Osoby życzące wejść do domów prywatnych, celem wychowywania dzieci, obowiązane, na zasadzie ustawy niniejszej, otrzymać jeden ze stopni, w artykule 37-m wymienionych.

§ 42.

Guwernerami wyższymi nazywają się ci, którzy udzielają nauk w zakresie kursu gimnazyalnego; Guwernerami niższymi ci, którzy udzielają nauk, wykładanych w Szkołach obwodowych; Nauczycielami zaś początkowymi ci, którzy uczą przedmiotów, według planu szkół elementarnych.

§ 43.

Званіе высшаго домашняго Наставника присволяется исключительно тѣмъ лицамъ, кои, окончивъ полный курсъ ученія въ высшихъ учебныхъ заведеніяхъ, выдержать съ успѣхомъ испытаніе и, получивъ аттестатъ съ званіемъ Студента, или дипломъ на ученую степень отъ одного изъ Русскихъ Университетовъ, изъявлять намѣреніе заниматься воспитаніемъ въ частныхъ домахъ. Къ сему же разряду причисляются удостоенные ученыхъ степеней въ Духовныхъ Академіяхъ, если по увольненіи отъ Духовнаго вѣдомства, захотятъ они посвятить себя домашнему воспитанію дѣтей. На званіе низшаго Наставника имѣютъ право лица, окончившія съ успѣхомъ курсъ наукъ въ Дополнительныхъ Курсахъ въ Варшавѣ. Званіе начальныхъ Учителей присволяется окончившимъ курсъ наукъ въ Институтѣ первоначальныхъ Учителей.

§ 44.

Поименованныя въ предыдущей статьѣ званія могутъ быть предоставляемы и лицамъ, обучавшимся въ другихъ заведеніяхъ Имперіи или Царства, если выдержать установленное для того испытаніе и окажутся достойными довѣрія Правительства.

§ 45.

Отставные Учители казенныхъ учебныхъ заведеній, не менѣе трехъ лѣтъ состоявшіе на службѣ, имѣютъ право заниматься воспитаніемъ дѣтей въ частныхъ домахъ, ежели получатъ на то установленное свидѣтельство и званіе, соотвѣтственное степени учебнаго заведенія, въ которомъ они состояли Учителями.

§ 46.

Наставники и Учители, сверхъ преподаваемыхъ ими предметовъ, могутъ, по усмотрѣнію родителей, обучать дѣтей ихъ искусствамъ и художествамъ; но исключительное обученіе однимъ искусствамъ и художествамъ не даетъ никакого права на званіе и преимущества, настоящимъ Положеніемъ предоставляемыхъ.

Объ испытаніяхъ.

§ 47.

Испытаніе на званіе высшаго и низшаго Наставника про-

§ 43.

Степень Гувернера wyższego przyznaje się wyłącznie tym, którzy, ukończywszy zupełny kurs nauk w zakładach wyższych naukowych, złożą examen z zaletą i, otrzymawszy attestat z tytułem studenta, albo patent na stopień uczony od jednego z Uniwersytetów Rossyjskich, oświadczą życzenie zajmowania się edukacją w domach prywatnych. Do téjże kategorii zaliczają się zaszczytenci stopniami uczonemi w Akademіach Duchownych, jeżeli, po otrzymaném uwolnieniu od Władzy Duchownej, zechcą się poświęcić domowemu wychowaniu dzieci. Do stopnia Guvernera niższego mają prawo ci, którzy ukończyli z zaletą kurs nauk w Kursach dodatkowych w Warszawie. Stopień zaś Nauczycieli początkowych udziela się tym, którzy ukończyli kurs nauk w Instytucie Nauczycieli elementarnych.

§ 44.

Stopnie wymienione w poprzedzającym artykule mogą być przyznawane i tym, którzy pobierali nauki w innych Instytutach Cesarstwa albo Królestwa, jeżeli złożą przepisany na ten koniec examen i okażą się godnymi zaufania Rządu.

§ 45.

Dymissyonowani Nauczyciele Instytutów naukowych rządowych, którzy przynajmniej lat trzy zostawali w służbie, mają prawo zajmować się wychowaniem dzieci w domach prywatnych, jeżeli otrzymają przepisane upoważnienie i stopień, odpowiedni stopniowi zakładu naukowego, w którym byli Nauczycielami.

§ 46.

Guvernerowie i Nauczyciele, prócz wykładanych przez nich nauk, mogą, podług uznania rodziców, uczyć ich dzieci sztuk i talentów; lecz wyłączne nauczanie samych sztuk i talentów nie nadaje żadnego prawa do stopni i prerogatyw, niniejszą ustawą oznaczonych.

O examinach.

§ 47.

Examen na stopień Guvernera wyższego i niższego od-
NAUK.

изводится исключительно въ Экзaminaціонномъ Комитетѣ въ Варшавѣ; названіе же начальнаго Учителя—въ Совѣтахъ Губернскихъ Гимназій.

§ 48.

Лица, желающія получить званіе начальныхъ Учителей, могутъ, съ разрѣшенія Попечителя Варшавскаго Учебнаго округа, по уважительнымъ причинамъ, испытываться въ собраніи Учителей Обводоваго Училища.

§ 49.

Желающіе получить званіе домашняго Наставника, или Учителя, обращаются къ Предсѣдателю Экзaminaціоннаго Комитета или Директору Губернской Гимназіи, сообразно съ разрядомъ званія, котораго домогаются, съ представленіемъ свидѣтельства о способностяхъ и нравственности.

§ 50.

Они допускаются къ испытанію не прежде, какъ предъявить:

- a) краткое свое жизнеописаніе;
- b) метрическое свидѣтельство о крещеніи;
- c) свидѣтельство отъ заведенія, въ коемъ воспитывались;
- e) свидѣтельство о прежнемъ ихъ служеніи въ разныхъ должностяхъ;
- d) одобрительный отзывъ отъ начальствъ тѣхъ мѣстъ, гдѣ находились на жительство;
- e) свидѣтельство о учиненной присягѣ на вѣрность Государю Императору и подписки о непринадлежаніи къ тайнымъ обществамъ; наконецъ,
- ж) свидѣтельство мѣстнаго приходскаго Священника о точномъ исполненіи обязанностей Христіанина.

§ 51.

Отставные военные и гражданскіе чиновники, желающіе приобрѣсть званіе домашняго Наставника или Учителя, на основаніи статьи 43-й, или по испытанію, обязаны представить выданные имъ при отставкѣ аттестаты. Отставленные за дурное поведеніе, или съ тѣмъ, чтобы ихъ впредь никуда не опредѣлять, равно состоящіе подъ судомъ, или не оправданные по суду, за порочныя дѣйствія, не могутъ ни въ ка-

bywa się wyłącznie w Komitecie Examinacyjnym w Warszawie; na stopień zaś Nauczyciela początkowego, przed Radami Gimnazjów Gubernialnych.

§ 48.

Życzący otrzymać stopień Nauczycieli początkowych mogą, za wyrzeczeniem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, dla przyczyn na uwagę zasługujących, składać examen na posiedzeniu Nauczycieli Szkoły obwodowej.

§ 49.

Życzący otrzymać stopień Guwernera, albo Nauczyciela domowego, zgłaszają się do Prezesa Komitetu Examinacyjnego, albo do Dyrektora Gimnazjum Gubernialnego, stosownie do stopnia, o jaki się starają, dołączając świadectwa z usposobienia naukowego i moralności.

§ 50.

Przypuszczają się oni do examinu nie wprzód, aż złożą:

- a) opis biegu życia swego, w krótkości;
- b) metrykę chrztu;
- c) świadectwo Instytutu, w którym odbywali nauki;
- d) świadectwo z obowiązków poprzednio zajmowanych;
- e) świadectwo o dobrém prowadzeniu się, od władz miejscowych wydane;
- f) świadectwo złożonej przysięgi na wierność NAJJAŚNIEJszemu PANU, i oświadczenie o nienależeniu do towarzystw tajnych; наконецъ,
- g) świadectwo ścisłego dopełniania obowiązków chrześciana od Proboszcza właściwej parafii.

§ 51.

Dymissyonowani urzędnicy tak wojskowi jak cywilni, życzący pozyskać stopień Guwernera albo Nauczyciela domowego, na mocy artykułu 43-go lub też w skutku examinu, obowiązani są złożyć udzielone im dymissye. Dymissyonowani zaś dla złej konduity, albo z warunkiem nieprzyjmowania ich nadal do służby publicznej, niemniej zostający pod sądem lub też nieuniewinieni przez Sąd z zarzutów, nie mogą w żadnym

комъ случаѣ быть допущены въ званіе домашняго Наставника или Учителя.

§ 52.

Иностранцы, приѣзжающіе изъ за границы, домогающіеся званія домашняго Учителя, должны, при установленномъ испытаніи, представить вмѣсто отзыва, въ статьѣ 50-й буквою *g* означеннаго, одобрительныя свидѣтельства отъ Императорскихъ Миссій въ тѣхъ государствахъ, откуда они прибыли. Отъ пребывающихъ же съ давняго времени въ Царствѣ иностранцевъ требуются такія же свидѣтельства, какъ отъ туземцевъ. Тѣ и другіе, не желая вступить въ подданство Его Императорско-Царскаго Величества, освобождаются отъ свидѣтельства, ст. 50 буквою *e* предписаннаго, но обязываются представить подписку о непринадлежаніи къ тайнымъ обществамъ.

§ 53.

Испытаніе на званіе домашняго Наставника или Учителя производится, предъ какимъ бы ни было Учебнымъ начальствомъ, на основаніи правилъ, изданныхъ по сему предмету для Экзаминаціоннаго Комитета.

§ 54.

Въ каждомъ предметѣ испытуетъ Учитель онаго, при чемъ однако и другіе присутствующіе Члены могутъ также предлагать вопросы.

§ 55.

При производствѣ испытанія, надлежитъ имѣть въ виду удостовѣренія: 1) знаетъ ли испытуемый основательно тѣ предметы, которыми обучать намѣренъ; 2) имѣетъ ли хорошую методику преподаванія; 3) приобрѣлъ ли нужныя свѣдѣнія о воспитаніи юношества; 4) извѣстно ли ему образованіе учебныхъ заведеній края и общая цѣль воспитанія и ученія; 5) имѣетъ ли надлежащія понятія о обязанностяхъ Учителя.

§ 56.

Испытуемый на званіе высшаго или низшаго Наставника долженъ, не выходя изъ присутствія, написать на заданный вопросъ краткое разсужденіе, на одномъ изъ новѣйшихъ языковъ, и въ присутствіи Испытателей дать одну или двѣ пробныя лекціи.

разіе бычъ przypuszczeni do obowiązków Guwernera albo Nauczyciela domowego.

§ 52.

Cudzoziemcy, z zagranicy przybywający, jeżeli zechcą otrzymać stopień Nauczyciela domowego, obowiązani są, stawiając do przepisanego egzaminu, złożyć zamiast świadectwa, w artykule 50-m lit. *d* oznaczonego, świadectwo od CESARSKIEGO Poselstwa w tych państwach, z których przybyli. Od cudzoziemców zaś, zdawna już w Królestwie zamieszkałych, wymagają się też same świadectwa jak od krajowców. Jak pierwsi tak drudzy, jeżeli nie będą sobie życzyli zostać poddannymi Jego CESARSKIEJ Mości, uwalniają się od składania świadectwa, artykułem 50-m lit. *f* oznaczonego; obowiązani są atoli złożyć oświadczenie o nienależeniu do towarzystw tajnych.

§ 53.

Examin na stopień Guwernera albo Nauczyciela domowego, składany przed jakąbądź Zwierzchnością naukową, odbywa się podług przepisów, jakie na ten cel wydane zostały dla Komitetu Examinacyjnego.

§ 54.

Z każdego przedmiotu egzaminuje właściwy Nauczyciel; wolno jest wszakże innym członkom obecnym czynić zapytania examinowanemu.

§ 55.

W examinowaniu zmierzać należy do przekonania się: 1) czyli kandydat zna gruntownie przedmioty, których chce nauczać; 2) czy posiada dobrą metodę uczenia; 3) czy ma potrzebne wiadomości z nauki wychowania młodzieży; 4) czy zna organizację zakładów naukowych krajowych i cel ogólny wychowania i uczenia; 5) czy ma dokładne wyobrażenie o powinnościach Nauczyciela.

§ 56.

Examinowany na stopień Guwernera wyższego lub niższego obowiązany jest, nie wychodząc z miejsca posiedzenia, napisać, w jednym z języków żyjących, krótką rozprawę na zadany mu przedmiot, tudzież w obecności examinujących dać dla próby jedną lub dwie lekcye.

§ 57.

Протоколъ испытанія, подписанный Предсѣдательствовавшимъ и всѣми Членами, съ приложеніемъ предъявленныхъ кандидатомъ документовъ и рукописнаго его разсужденія, въ подлинникахъ, представляется Попечителю Учебнаго округа: отъ Экзаминаціоннаго Комитета непосредственно, а изъ Гимназій, посредствомъ Предсѣдателя Экзаминаціоннаго Комитета, который къ протоколу произведеннаго въ Гимназій испытанія присовокупляетъ собственное свое заключеніе. Всѣ сіи бумаги Попечитель передаетъ на разсмотрѣніе Совѣта Народнаго Просвѣщенія.

§ 58.

Совѣтъ Народнаго Просвѣщенія, въ случаѣ удовлетворительности представленныхъ бумагъ, опредѣляетъ выдать, съ утвержденія Попечителя округа, выдержавшему испытаніе кандидату свидѣтельство на званіе высшаго или низшаго Наставника, а на званіе начальнаго Учителя предоставляетъ выдать таковое Предсѣдателю Экзаминаціоннаго Комитета, съ показаніемъ, въ обоихъ случаяхъ, предметовъ, которыми обучать дозволяется.

§ 59.

При врученіи свидѣтельствъ кандидатамъ, отбирается отъ нихъ подписка, установленная для лицъ, вступающихъ въ Учительское званіе, и представляется къ Попечителю Учебнаго округа.

§ 60.

Кандидаты, упомянутые въ статьяхъ 43 и 45-й, не подвергаются испытанію, если они вслѣдъ за окончаніемъ наукъ или полученіемъ отставки, вступаютъ въ званіе домашнихъ Наставниковъ или Учителей; если же не прежде, какъ по истеченіи двухлѣтняго срока, пожелаютъ приобрѣсти Учительское званіе, то подвергаются испытанію наравнѣ съ прочими. Въ томъ и другомъ случаѣ обязаны они получить установленное свидѣтельство, опредѣленнымъ въ семъ Положеніи порядкомъ и представить на сей конецъ требуемыя удовлетворительныя свидѣтельства.

§ 61.

Попечитель Варшавскаго округа о всѣхъ свидѣтельствахъ,

§ 57.

Protokół egzaminu podpisany przez Prezydującego i wszystkich Członków, wraz z dowodami przez kandydata złożonemi i rozprawą jego w oryginale, przedstawiony będzie Kuratorowi Okręgu Naukowego, z Komitetu Examinacyjnego wprost, a z Gimnazjów — za pośrednictwem Prezesa Komitetu Examinacyjnego, który też do protokołu egzaminu odbytego w Gimnazjum dołącza swoją opinię. To wszystko Kurator wnosi pod rozstrząśnienie Rady Wychowania Publicznego.

§ 58.

Rada Wychowania Publicznego, jeżeli dowody jej nadesłane uzna za dostateczne, stanowi o wydaniu, za potwierdzeniem Kuratora Okręgu, kandydatowi wyexaminowanemu świadectwa na stopień Guwernera wyższego lub niższego; wydanie zaś świadectwa na stopień Nauczyciela początkowego poleca Prezesowi Komitetu Examinacyjnego, z wyszczególnieniem w obu razach przedmiotów, których upoważnionemu uczyć wolno.

§ 59.

Przy wręczeniu świadectwa kandydatom, odbiera się od nich deklaracya, przepisana dla osób wchodzących w zawód Nauczycielski, i przedstawia się Kuratorowi Okręgu Naukowego.

§ 60.

Kandydaci, wymienieni w artykułach 43 i 45-m, wolni są od zdawania egzaminu, jeżeli zaraz po ukończeniu nauk lub po otrzymaniu dymissyi poświęcają się obowiązkóm Guwernerów, albo Nauczycieli domowych; jeżeli zaś nie wprzód jak po upływie dwóch lat w obowiązki te wejść chcieli, podlegają podobnie jak inni examinowi. Wszakże tak w pierwszym jak w drugim razie winni są pozyskać stosowne świadectwa, drogą w niniejszej ustawie przepisaną, i złożyć na ten koniec potrzebne dowody.

§ 61.

Kurator Okręgu Naukowego Warszawskiego co cztery

выданных на званіе домашнихъ Наставниковъ и начальныхъ Учителей, представляетъ Министру Народнаго Просвѣщенія третные списки, по данной формѣ.

Объ отношеніяхъ домашнихъ Наставниковъ и Учителей къ мѣстнымъ властямъ.

§ 62.

Домашній Наставникъ или Учитель, при опредѣленіи въ частный домъ для воспитанія дѣтей, долженъ выданное ему свидѣтельство немедленно предъявить Директору Губернской Гимназіи, или Инспектору Обвдоваго Училища, который извѣщаетъ о томъ мѣстную полицію и доводитъ до свѣдѣнія Гражданскаго Губернатора той губерніи, гдѣ опредѣляющійся находится будетъ на жительствѣ. Мѣстное полицейское начальство означаетъ на свидѣтельствѣ время предъявленія; Директоръ же или Инспекторъ изъ представленныхъ доказательствъ составляетъ формулярный о службѣ домашняго Наставника или Учителя списокъ.

§ 63.

Если Наставникъ или Учитель переходитъ въ Учительскую должность изъ одного частнаго дома въ другой, той же или другой губерніи, то обязанъ выданное ему на Учительское званіе свидѣтельство, равно свидѣтельство изъ оставляемаго имъ частнаго дома, предъявить Училищнымъ начальствамъ, какъ прежнему, такъ и тому, въ вѣдѣніе коего онъ поступаетъ; начальства сіи означаютъ на свидѣтельствахъ время предъявленія.

§ 64.

Родители или опекуны не имѣютъ права принимать къ себѣ, для воспитанія дѣтей, ни Наставника, ни Учителя, не имѣющаго установленнаго свидѣтельства, равно свидѣтельства, помѣченнаго властями, упомянутыми въ § 62; о принятомъ же ими Наставникѣ или Учителѣ доводятъ немедленно до свѣдѣнія Училищнаго начальства.

§ 65.

При переходѣ Наставниковъ или Учителей изъ одной губерніи въ другую, Директоры Губернскихъ Гимназій, для постоянного свѣдѣнія о домашнихъ Наставникахъ и Учите-

мiesiące przedstawia Ministrowi Oświecenia Narodowego, według przepisanej wzoru, wykazy wszystkich świadectw, wydanych na stopień Guwernerów i początkowych Nauczycieli domowych.

O stosunkach Guwernerów i Nauczycieli domowych z Władzami miejscowymi.

§ 62.

Guwerner albo Nauczyciel domowy, przyjmując obowiązki wychowania dzieci w domu prywatnym, winien jest dane mu świadectwo okazać niezwłocznie Dyrektorowi Gimnazjum Gubernialnego, albo Inspektorowi Szkoły obwodowej, który zawiadamia o tém policję miejscową i donosi Gubernatorowi Cywilnemu tej gubernii, gdzie wchodzący w obowiązki przebywać zamierza. Władza policyjna miejscowa zapisuje na świadectwie datę okazania. Dyrektor zaś lub Inspektor z dowodów sobie przedstawionych układa listę stanu służby Guwenera lub Nauczyciela domowego.

§ 63.

Jeżeli Guwerner lub Nauczyciel przechodzi w obowiązki Nauczycielskie z jednego domu prywatnego do drugiego, w tej samej czy też w innej gubernii, obowiązany jest wydane mu świadectwo na Nauczyciela, jakoteż zaświadczenie z prywatnego domu, który opuszcza, złożyć Władzom Szkolnym, jak tej, pod którą zostawał, tak tej, pod której wiedzę przechodzi. Władze te oznaczają na świadectwach datę okazania.

§ 64.

Rodzice lub opiekunowie nie mają prawa przyjmować do dzieci ani Guwenera ani Nauczyciela, nieposiadającego przepisanego świadectwa, tudzież świadectwa wizowanego przez władzę, w § 62-m wymienionego; o przyjętym zaś Guwernerze albo Nauczycielu donoszą bezzwłocznie Zwierzchności Szkolnej.

§ 65.

Przy przenoszeniu się Guwernerów lub Nauczycieli z jednej gubernii do drugiej, Dyrektorowie Gimnazjów Gubernialnych, dla posiadania ciągłej wiadomości o Guwernerach

ляхъ, обязаны вытребовать формулярные о службѣ ихъ списки, изъ той губерніи, въ которой они до перехода находились.

§ 66.

Директоры Губернскихъ Гимназій, наблюдая за поступками домашнихъ Наставниковъ и Учителей, съ тою же заботливостію, съ какою и за другими, въ ихъ вѣдомствѣ состоящими лицами, представляютъ о нихъ Попечителю Учебнаго округа ежегодно вѣдомость, по предписанной формѣ; съ сею цѣлію они имѣютъ право относиться, не только къ мѣстнымъ начальствамъ, но и къ самымъ родителямъ и опекунамъ, которые приняли къ себѣ Наставника или Учителя.

О выгодахъ и преимуществахъ домашнихъ Наставниковъ и Учителей.

§ 67.

Приобрѣтшіе, на основаніи сего Положенія, званія домашняго высшаго и низшаго Наставника, считаются въ дѣйствительной службѣ, по вѣдомству Варшавскаго Учебнаго округа, и, доколѣ пребываютъ въ сихъ званіяхъ, имѣютъ право носить мундирный фракъ, съ суконнымъ воротникомъ, установленный для чиновниковъ Варшавскаго Учебнаго округа, съ губернскими на пуговицахъ гербами.

§ 68.

Домашніе Наставники и Учители пользуются преимуществами, присвоенными заведеніямъ, въ которыхъ они окончили курсъ ученія, или ученымъ степенямъ, на кои они получили аттестаты.

§ 69.

Домашніе Наставники, имѣющіе ученныя степени, по засвидѣтельствованію родителей или заступающихъ ихъ мѣсто, равно Губернскаго и Училищнаго начальства, о поведеніи, усердіи и способностяхъ, чрезъ два года успѣшнаго исправленія должности своей въ какомъ либо частномъ домѣ, получаютъ степень Учителя Гимназіи.

§ 70.

Домашніе Наставники, обучавшіеся въ Варшавскихъ Дополнительныхъ Курсахъ, по засвидѣтельствованію, изъяснен-

и Наuczycielach domowych, obowiązani są ściągać stany ich służby z téj gubernii, w której przed przeniesieniem się przebywali.

§ 66.

Dyrektorowie Gimnazjów Gubernialnych, czuwając nad postępowaniem Guwernerów i Nauczycieli domowych, z równą troskliwością jak nad innemi osobami, pod ich dozorem zostającemi, składają o nich raz na rok Kuratorowi Okręgu Naukowego rapport, podług przepisane go wzoru; w tym celu mają oni prawo znosić się nietylko z Władzami miejscowemi, ale nawet z samemi rodzicami i opiekunami, którzy Guwenera lub Nauczyciela przyjęli.

O prerogatywach i prawach Guwernerów i Nauczycieli domowych.

§ 67.

Ci, którzy na zasadzie ustawy niniejszej otrzymali stopień wyższego lub niższego Guwenera domowego, liczą się w służbie czynnej, pod wiedzą Okręgu Naukowego Warszawskiego, i dopóki zostają w tych obowiązkach, mają prawo nosić frak mundurowy, z kołnierzem sukiennym, przepisany dla Urzędników Okręgu Naukowego Warszawskiego, z herbami gubernii na guzikach.

§ 68.

Guwernerowie i Nauczyciele domowi używają prerogatyw, jakie służą Instytutom, w których ukończyli kurs nauk, lub stopniom uczonym, na które otrzymali świadectwa.

§ 69.

Guwernerowie domowi posiadający stopnie uczone, jeżeli pozyskają od rodziców, albo zastępujących ich miejsce, tudzież Władz Gubernialnej i Szkolnej, zaświadczenia o sprawowaniu się, gorliwości i usposobieniu, po dwóch latach pełnienia z zaletą obowiązków swoich w jakim bądź domu prywatnym, otrzymują stopień Nauczyciela Gimnazjum.

§ 70.

Guwernerowie domowi, którzy odbywali nauki w Kursach dodatkowych Warszawskich, jeżeli pozyskają zaświadczenia

ному въ предыдущей статьѣ, чрезъ три года успѣшнаго исправленія должности своей, получаютъ степень Учителя Обводоваго Училища.

§ 71.

Домашніе Наставники, имѣющіе ученые степени Русскихъ Университетовъ, пользуются правами личныхъ дворянъ и прежде полученія степени Учителя; не имѣющіе же ученыхъ степеней пользуются правами личныхъ дворянъ, послѣ полученія степени Учителя; тѣ и другіе освобождаются отъ рекрутской повинности.

§ 72.

Пятнадцать лѣтъ безпорочнаго и усерднаго служенія въ званіи домашняго Наставника, могутъ, по удостоенію начальства, вознаграждаемы быть пожалованіемъ установленной на сей конецъ медали, для ношенія въ петлицѣ на лентѣ ордена Св. Станислава; медаль золотая назначается для высшихъ, а серебряная для низшихъ Наставниковъ.

§ 73.

Отличное съ нравственной и учебной стороны служеніе въ званіи домашнихъ Наставниковъ, по истеченіи двадцати лѣтъ со дня утвержденія въ степени Учителя Гимназіи или Обводоваго Училища, можетъ быть, по удостоенію начальства, награждаемо орденами, на слѣдующемъ основаніи. Высшіе Наставники награждаются орденомъ Св. Анны 3-й степени, а низшіе Наставники Св. Станислава 3-й степени. Домашній Наставникъ, съ полученіемъ ордена, пріобрѣтаетъ, наравнѣ съ чиновниками, права потомственныхъ дворянъ.

§ 74.

Тридцать пять лѣтъ безпорочной и усердной службы въ званіи домашняго Наставника, считая со дня утвержденія въ степени Учителя, награждаются, по удостоенію начальства, пожалованіемъ ордена Св. Владимира 4-й степени.

§ 75.

Всякій Наставникъ, окончившій съ похвалою двадцать пять лѣтъ служенія и въ теченіи сего времени находившійся Учителемъ въ частныхъ домахъ, не менѣе пяти лѣтъ въ каждомъ, образовавшій не менѣе трехъ воспитанниковъ, принятыхъ съ студентскимъ званіемъ въ одинъ изъ Русскихъ У-

въ poprzedzającym artykule wymienione, po trzech latach pełnienia obowiązków swoich z zaletą, otrzymują stopień Nauczyciela Szkoły obwodowej.

§ 71.

Guwernerowie domowi, posiadający stopnie uczone Uniwersytetów Rossyjskich, używają praw szlachestwa osobistego, przed otrzymaniem nawet stopnia Nauczyciela; nie posiadający zaś stopniuczonych używają praw szlachestwa osobistego dopiero po otrzymaniu stopnia Nauczyciela; jedni i drudzy wolni są od poboru wojskowego.

§ 72.

Pietnastoletnie nieskazitelne i gorliwe pełnienie obowiązków w stopniu Guwenera domowego może być, na przedstawienie Zwierzchności, nagradzane ustanowionym na ten koniec medalem, który nosić się ma w dziurce od guzika na wstążce Orderu Ś-go Stanisława; medal złoty przeznaczają się dla Guwernerów wyższych, a srebrny dla niższych.

§ 73.

Chlubne, jak we względzie moralnym, tak naukowym, pełnienie obowiązków Guwernerów domowych, po upływie dwudziestu lat od dnia zatwierdzenia w stopniu Nauczyciela Gimnazjum, albo Szkoły obwodowej, może być, na przedstawienie Zwierzchności, nagradzane orderami, według następujących zasad: Guwernerowie wyżsi nagradzani są Orderem Ś-jej Anny klasy 3-jej, a Guwernerowie niżsi, orderem Ś-go Stanisława klasy III-jej. Guwerner domowy, otrzymując order, nabywa zarazem, na równi z urzędnikami, prawa do szlachestwa dziedzicznego.

§ 74.

Trzydziesto-pięć latnie, nieskazitelne i gorliwe pełnienie obowiązków Guwenera domowego, licząc od dnia zatwierdzenia w stopniu Nauczyciela, nagradza się, na przedstawienie Zwierzchności, orderem Ś-go Włodzimierza 4-jej klasy.

§ 75.

Każdy Guwerner, który przez lat dwadzieścia pięć pełnił z zaletą obowiązki swego powołania i w przeciągu tego czasu był Nauczycielem w domach prywatnych, niemniej nad pięć lat w każdym, tudzież usposobił przynajmniej trzech uczniów przy-

ниверситетовъ, приобретають почетное наименование заслуженнаго.

§ 76.

Время, въ дѣйствительнаго исправленія Учительской должности проведенное, исключается изъ сроковъ для получения степени Учителя, равно, медали, ордена или званія заслуженнаго Наставника.

§ 77.

Правила, въ ст. 71 и 76-й постановленные, не относятся къ домашнимъ Учителямъ, на степени первоначальныхъ Учителей состоящимъ. Впрочемъ, прослуживъ безпорочно и усердно двадцать лѣтъ въ этомъ званіи, они могутъ, по удостоенію начальства, награждаемы быть серебряными медалями, съ увольненіемъ отъ рекрутской повинности, по усмотрѣнію Попечителя Варшавскаго Учебнаго округа.

§ 78.

Отставные военные и гражданскіе чиновники, поступившіе въ званіе Наставниковъ и Учителей, пользуются всѣми преимуществами сихъ званій, съ сохраненіемъ чиновъ, полученныхъ при отставкѣ. Сроки къ пожалованію ихъ, наградами считаются со времени вступленія ихъ въ званіе домашнихъ Наставниковъ или Учителей.

§ 79.

Наставники могутъ приобретать ученія степени, если пожелаютъ подвергнуться установленному для сего испытанію при Русскихъ Университетахъ. Но они пользуются преимуществами, симъ степенямъ присвоенными, не прежде, какъ прослуживъ съ пользою въ своемъ званіи одинъ годъ, по полученіи диплома.

§ 80.

Низшіе Наставники, удостоенные по испытанію, въ одномъ изъ Русскихъ Университетовъ, званія дѣйствительнаго Студента или ученой степени, приобретаютъ вмѣстѣ съ тѣмъ званіе высшихъ Наставниковъ.

§ 81.

Всѣ вообще лица, получившія право заниматься обученіемъ и воспитаніемъ юношества въ частныхъ домахъ, до-

жetych, w stopniu studentów, do jednego z Uniwersytetów Rosyjskich, otrzymuje honorowy tytuł Zasłużonego.

§ 76.

Czas, przepędzony za obrębem czynnego pełnienia obowiązków Nauczycielskich, wyłącza się z liczby lat, przepisanej dla otrzymania stopnia Nauczyciela, tudzież medalu, orderu, albo tytułu Zasłużonego Guwenera.

§ 77.

Przepisy, w art. 71 i 76-m postanowione, nie stosują się do Nauczycieli domowych, zostających w stopniu Nauczycieli elementarnych. Wszakże po dwudziestoletniem, nieskazitel-ném i gorliwém pełnieniu obowiązków swojego powołania, mogą być oni, na przedstawienie Zwierzchności, nagradzani medalami srebrnemi, i uwalniani od poboru wojskowego, podług uznania Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 78.

Dymissyonowani Urzędnicy wojskowi i cywilni, przyjąwszy obowiązki Guwenerów i Nauczycieli, korzystają ze wszelkich prerogatyw, stopniom tym służących, z zachowaniem rang, otrzymanych przy wyjściu ze służby. Czas do nagród ich liczy się od daty wstąpienia ich w obowiązki Guwenerów lub Nauczycieli domowych.

§ 79.

Guwenerowie mogą otrzymywać stopnie uczone, jeżeli zechcą poddać się examiniowi, na ten koniec przepisанemu, w Uniwersytetach Rosyjskich. Lecz prerogatyw do tych stopni przywiązanych używają nie prędzej, jak po roku jednym pożytecznego pełnienia obowiązków swoich, od daty otrzymania patentu.

§ 80.

Guwenerowie niżsi, otrzymując w skutku examinu w jednym z Uniwersytetów Rosyjskich tytuł Rzeczywistego Studenta, albo stopień uczony, nabywają zarazem stopień Guwenerów wyższych.

§ 81.

Wszyscy w ogólności, mający prawo do zajmowania się wychowaniem i uczeniem młodzieży w domach prywatnych,

пускаются безпрепятственно къ исполненію сей обязанности въ частныхъ Пансіонахъ и Училищахъ.

§ 82.

До опредѣленія мѣръ относительно пособій домашнимъ Наставникамъ и Учителямъ, достигшимъ глубокой старости, или подвергшимся продолжительной неизлечимой болѣзни, предоставляется имъ, равно ихъ женамъ и дѣтямъ, первое, послѣ Чиновниковъ и Учителей казенныхъ учебныхъ заведеній, предъ другими лицами, преимущество пользоваться выгодами всѣхъ благотворительныхъ или иныхъ, подъ надзоромъ и покровительствомъ Правительства состоящихъ заведеній.

О домашнихъ Учительницахъ.

§ 83.

Женщины, желающія заниматься воспитаніемъ дѣтей въ частныхъ домахъ, не иначе къ тому допущены быть могутъ, какъ по полученіи свидѣтельства на званіе домашней Учительницы.

§ 84.

Домашнія Учительницы, по примѣру домашнихъ Наставниковъ и Учителей, раздѣляются на высшихъ Наставницъ, низшихъ Наставницъ и начальныхъ Учительницъ. Первые могутъ обучать дѣтей въ степени высшихъ учебныхъ женскихъ заведеній, другія—въ степени среднихъ, третія—въ степени первоначальныхъ женскихъ Училищъ. Обученіе однимъ искусствамъ и рукодѣліямъ не даетъ права на приобрѣтеніе какого либо изъ сихъ званій.

§ 85.

Правила, постановленныя въ статьяхъ 47 и 50 касательно испытанія, представленія доказательствъ и выдачи на Учительскія званія свидѣтельствъ, примѣняются и къ домашнимъ Наставницамъ и Учительницамъ.

§ 86.

Окончившія воспитаніе въ учебныхъ заведеніяхъ, содержащихся отъ Правительства и состоящихъ подъ Высочайшимъ покровительствомъ Ея Императорскаго Величества Государыни Императрицы, получаютъ, сообразно съ оказанными ими успѣхами и согласно съ выданными имъ при выпускѣ ат-

могъ безъ прешкгоды пѣлнѣ теѣ обовіязки на пенсыахъ и въ школахъ прыватныхъ.

§ 82.

Zanim бѣдѣ wskazane śrѣdki w przedmiocie wspierania Guwernerѳw i Nauczycieli domowych, кѳrzy doszli do podeszłego wieku, lub dotknіęci zostali dлугѣ nieuleczonѣ chorobѣ, zapewnia siѣ im, jakoteѣ i ich ѣonom i dzieciom, pierwsze przed innemi osobami, po Urzѣdnikach i Nauczycielach zakлѣdѳw naukowych rzѣdowych, prawo do korzystania z wszelkich dobroczynnych lub innych, pod dozorem i opiekѣ Rzѣdu zostajѣcych, instytucjѳw.

O Nauczycielkach domowych.

§ 83.

Kobiety, chcѣce siѣ trudniѣc wychowaniem dzieci w domach prywatnych, nie inaczej dopuszczone do tego byѣ mogѣ, аѣ po otrzymaniu świadcstwa na stopieѣ Nauczycielki domowej.

§ 84.

Nauczycielki domowe, podobnie jak Guwernerowie i Nauczyciele domowi, dzielѣ siѣ na Guwernantki wyѣsze, Guwernantki niѣsze i Nauczycielki pocзѣtkowe. Pierwszym wolno jest uczyѣ dzieci w stopniu wyѣszych instytucjѳw naukowych ѣeѣskich, drugim w stopniu śrѣdnych, trzecim w stopniu szkѳw ѣeѣskich elementarnych. Uczenie samych sztuk i robѳt rѣcznych nie nadaje prawa do kѳregobѣdѣ z tych stopni.

§ 85.

Przepisy postanowione w artykuлѣch 47 i 50-m co do exami-
nѳw, skлѣdania dowodѳw i wydawania świadcstw na stopnie nauczycielskie, stosujѣ siѣ do Guwernantek i Nauczycielek domowych.

§ 86.

Te, кѳre ukoѣczyły edukacjѣ w instytucjach naukowych, utrzymywanych kosztem Rzѣdu i zostajѣcych pod Najwyѣszą opiekѣ Najjaśniejszej Cesarzowej Jѣlmości, otrzymujѣ, stosownie do okazanych przez nie postѣpѳw i wydanych im przy wyjściu z instytucji attestatѳw, świadcstwo na stopieѣ Guwernantki al-
NAUK.

тестатами, свидѣтельство на званіе домашней Наставницы или Учительницы, не подвергаясь установленному испытанію.

§ 87.

Воспитанницы заведеній, въ предыдущей статьѣ поименованныхъ, для полученія свидѣтельства на званіе Наставницы или Учительницы, сверхъ аттестатовъ, представляютъ, установленнымъ порядкомъ, и другія удостовѣренія.

Объ Учителяхъ и Учительницахъ изящныхъ искусствъ, Надзирателяхъ и Надзирательницахъ за дѣтьми.

§ 88.

Лица, желающія обучать въ частныхъ домахъ изящнымъ искусствамъ, какъ-то: музыкѣ, пѣнію, танцованію и рисованію, для полученія на сіе дозволенія, должны представить свидѣтельство о своемъ поведеніи, выданное мѣстнымъ гражданскимъ начальствомъ или достойными довѣрія лицами, причемъ требуется отъ нихъ также свидѣтельство приходскаго Священника. О познаніяхъ же въ предметѣ, коему обучать намѣрены, обязаны представить свидѣтельство свѣдущихъ въ семъ дѣлѣ лицъ.

§ 89.

Лица, желающія заниматься только надзоромъ за дѣтьми, или упражненіемъ въ разговорѣ на иностранномъ языкѣ, для полученія на то дозволенія, представляютъ одно свидѣтельство о своемъ поведеніи.

§ 90.

Лицамъ, въ предыдущихъ статьяхъ поименованнымъ, выдаются установленныя свидѣтельства отъ Директоровъ Губернскихъ Гимназій, которые, каждые три мѣсяца, представляютъ вѣдомости о томъ Попечителю Учебнаго округа.

§ 91.

Учитель и Учительница изящныхъ искусствъ, равно Надзиратель и Надзирательница за дѣтьми, каждый разъ, при опредѣленіи своемъ въ частный домъ, представляютъ выданныя имъ свидѣтельства мѣстному Директору Гимназіи или Инспектору Обводоваго Училища.

§ 92.

Лица, въ предыдущей статьѣ поименованныя, приобрѣвъ

бо Наuczycielki domowej, bez składania przepisanego egzaminu.

§ 87.

Uczennice instytutów, w poprzedzającym artykule wymienionych, dla otrzymania świadectwa na stopień Guwernantki albo Nauczycielki, oprócz attestatów, składają porządkiem przepisanych i inne dowody.

O Nauczycielach i Nauczycielkach talentów, Dozorcach i Dozorczyniach dzieci.

§ 88.

Osoby, chcące uczyć w domach prywatnych samych talentów, jako to muzyki, śpiewu, tańca i rysunków, dla otrzymania na to upoważnienia, obowiązane są złożyć świadectwo o swojej konduicie, wydane od władzy miejscowej cywilnej, lub od osób wiarogodnych, a przytém wymaga się od nich świadectwa Proboszcza właściwej parafii. O biegłości zaś w talencie, którego uczyć zamierzają, obowiązane są złożyć świadectwo osób, w tym przedmiocie biegłych.

§ 89.

Osoby, życzące zajmować się jedynie dozorem dzieci, albo wprawą ich w mówieniu obcym językiem, dla pozyskania na to pozwolenia, składają jedynie świadectwo o swoim sprawowaniu się.

§ 90.

Osobom, w poprzedzających artykułach wymienionym, wydają ustanowione świadectwa Dyrektorowie Gimnazjów Gubernialnych, którzy co kwartał przedstawiają rapporta o tém Kuratorowi Okręgu Naukowego.

§ 91.

Nauczyciel i Nauczycielka talentów, również Dozorca i Dozorczyni dzieci, przyjmując obowiązki w domu prywatnym, za każdym razem, obowiązani są okazywać wydane im świadectwa miejscowemu Dyrektorowi Gimnazjum albo Inspektorowi Szkoły Obwodowej.

§ 92.

Osoby w poprzedzającym artykule wymienione, uzyskaw-

право заниматься обучениемъ искусствамъ, или надзоромъ за дѣтьми въ частныхъ домахъ, могутъ исполнять сіи обязанности и въ частныхъ учебныхъ заведеніяхъ.

О обязанностяхъ домашнихъ Учителей и Учительницъ и ответственности за нарушение сего Постановленія.

§ 93.

Домашніе Наставники, Учители, Наставницы и Учительницы, исправляющіе небрежно и нерадиво принятыя ими обязанности, или предающіеся порочнымъ наклонностямъ, лишаются права воспитывать дѣтей. Провинившіеся въ чемъ либо противу догматовъ Христіанской вѣры, или основныхъ началъ Правительства, подвергаются, сверхъ того, наказанію по законамъ.

§ 94.

Лица обоего пола, какъ иностранцы, такъ и природные жители Царства, опредѣляющіеся въ частные дома для воспитанія дѣтей безъ установленныхъ на званія свидѣтельствъ, подвергаются отвѣтственности, за первый разъ: начальные Учители и Учительницы, также Учители и Учительницы искусствъ, равно Надзиратели и Надзирательницы — штрафу 150 злотыхъ; низшіе Наставники и Наставницы — 300 злотыхъ; высшіе Наставники и Наставницы — 400 злотыхъ. Такому штрафу подвергается равномѣрно и родитель, родственникъ или опекунъ, въ домъ коего опредѣляются для воспитанія дѣтей лица, не имѣющія установленнаго свидѣтельства. Суммы сіи, по усмотрѣнію Попечителя Учебнаго округа, обращаются въ пособіе недостаточнымъ ученикамъ высшихъ Гимназическихъ классовъ.

§ 95.

За нарушение сего постановленія во второй разъ, какъ природные жители, такъ и иностранцы, подвергаются отвѣтственности на основаніи §§ 34 и 35.

§ 96.

О каждомъ родителѣ, родственникѣ или опекунѣ, принявшемъ въ свой домъ для обученія дѣтей Наставника, Учителя, Наставницу или Учительницу безъ надлежащихъ свидѣтельствъ, Гражданскіе Губернаторы сообщаютъ, а Директо-

шы право до zajmowania się uczeniem talentów, albo dozorem dzieci w domach prywatnych, mogą pełnić też obowiązki w Instytutach naukowych prywatnych.

O obowiązkach Nauczycieli i Nauczycielek domowych i odpowiedzialności za naruszenie niniejszej Ustawy.

§ 93.

Domowi Guwernerowie, Nauczyciele, Guwernantki i Nauczycielki, pełniący niedbale i niestaranie obowiązki przyjęte, lub oddający się nagannym nałogom, tracą prawo do trudnienia się wychowaniem dzieci. Wykraczający zaś w czem przeciwko dogmatom wiary Chrześcijańskiej lub zasadom Rządu, podlegają nadto karom, przez prawo przewidzianym.

§ 94.

Osoby płci obojga tak zagraniczne, jakoteż rodem z Królestwa będące, jeżeli wejdą w obowiązki do domów prywatnych, dla wychowania dzieci, bez przepisanych na ten koniec świadectw, ulegają odpowiedzialności, za pierwszy raz: Nauczyciele i Nauczycielki początkowi, także Nauczyciele i Nauczycielki talentów, niemniej Dozorcy i Dozorczyńnię płacą kary 150 złotych; Guwernerowie i Guwernantki 300 złotych; Guwernerowie i Guwernantki wyższe 400 złotych. Takimże karom podlegają również i rodzice, krewni lub opiekunowie, przyjmujący dla wychowania dzieci osobę, nieposiadającą ustanowionego świadectwa. Summy te, według uznania Kuratora Okręgu Naukowego, obracają się na wsparcie ubogich uczniów klass wyższych Gimnazjalnych.

§ 95.

Za powtórne naruszenie tego postanowienia, tak krajowcy, jakoteż cudzoziemcy ulegają odpowiedzialności na zasadzie §§ 34 i 35-go.

§ 96.

O rodzicach, krewnych lub opiekunach, którzy przyjęli w dom dla wychowania dzieci Guwenera, Nauczyciela, Guwernantkę lub Nauczycielkę, bez należytych świadectw, Gubernatorowie Cywilni udzielają wiadomości, a Dyrektorowie Gim-

ры Губернскихъ Гимназій доносятъ Попечителю Варшавскаго Учебнаго округа, для доклада Намѣстнику Царства.

§ 97.

Всѣ Содержатели частныхъ учебныхъ заведеній, домашніе Наставники и Наставницы, Учители и Учительницы, получившіе дозволеніе на исправленіе должностей своихъ, до изданія настоящаго Положенія, подвергаются всѣмъ правиламъ сего Положенія и обязаны выдержать вновь установленныя онымъ испытанія.

Министръ Народнаго Просвѣщенія (подписано) *Сергей Уваровъ*.

N° 4.

Инструкція для Членовъ Экзаминаціоннаго Комитета.

(21 Мая 1843 года.)

О порядкѣ производства дѣйствій Комитета.

§ 1.

Кандидаты, желающіе доказать въ Экзаминаціонномъ Комитетѣ права свои на званіе Учителей, относятся къ Директору Комитета и представляютъ ему доказательства, требуемыя §§ 50 и 52 Положенія о частныхъ учебныхъ заведеніяхъ, домашнихъ Наставникахъ и Учителяхъ въ Царствѣ Польскомъ.

§ 2.

Директоръ Комитета разсматриваетъ представленныя ему доказательства и, или требуетъ пополненія оныхъ, или, нашедши ихъ достаточными, назначаетъ кандидату срокъ, къ которому онъ долженъ явиться для испытанія, о чемъ тотчасъ же извѣщаетъ Членовъ, нужныхъ для производства экзамена.

§ 3.

Послѣ экзамена, произведеннаго въ комплектѣ, означенномъ § 46 Положенія о Педагогическихъ Курсахъ, и согласно съ §§ 54, 55 и 56 Положенія о частныхъ учебныхъ заведеніяхъ, домашнихъ Наставникахъ и Учителяхъ въ Цар-

назыѡвъ Gubernialnych donoszą Kuratorowi Okręgu Naukowego Warszawskiego, dla przedstawienia Namiestnikowi Królestwa.

§ 97.

Wszyscy utrzymujący instytutu naukowe prywatne, domowi Guwernerowie i Guwernantki, Nauczyciele i Nauczycielki, którzy otrzymali pozwolenie na pełnienie obowiązków swoich przed wydaniem Ustawy niniejszej, podlegają wszelkim przepisom tej Ustawy i obowiązani są złożyć na nowo postanowione w niej examina.

Minister Oświecenia Narodowego
(podpisano) *Sergiusz Uwarow*.

N° 4.

Instrukcyja dla Członków Komitetu Examinacyjnego.

(d. 21 Maja 1843 r.)

O porządku postępowania w Komitecie.

§ 1.

Kandydaci, chcący udowodnić przed Komitetem Examinacyjnym kwalifikacye od Nauczycieli wymagane, zgłaszają się do Dyrektora Komitetu i składają na ręce jego dowody, §§ 50 i 52-m Ustawy o Instytutach i Nauczycielach prywatnych przepisane.

§ 2.

Dyrektor Komitetu przegląda złożone mu dowody, i albo uzupełnienie ich poleca, albo, znalazłszy je dostatecznymi, termin do examinu kandydatowi naznacza, o czém zawiadamia zaraz Członków, do słuchania examinu potrzebnych.

§ 3.

Po examinie odbytym w komplecie oznaczonym § 46-m Ustawy o Kursach Pedagogicznych i w sposób przepisany § 54, 55 i 56-m Ustawy o Instytutach i Nauczycielach prywatnych, Examinatorowie odbywają konferencyę, na której

ствѣ Польскомъ, Экзаменаторы составляютъ конференцію, на которой, по разсмотрѣніи доказательствъ и обсужденіи способностей кандидата, какъ въ отношеніи его свѣдѣній, такъ и въ отношеніи педагогическомъ, объявляютъ они рѣшеніе. Первый говоритъ свое мнѣніе тотъ изъ Членовъ, который преимущественно производитъ экзамень, послѣ него представляютъ свое мнѣніе прочіе Члены, наконецъ, Директоръ.

§ 4.

Журналъ испытанія, также и упомянутой конференціи, подписываетъ Директоръ и Члены, присутствовавшіе на экзаменѣ.

§ 5.

О каждомъ произведенномъ такимъ образомъ испытаніи Директоръ Комитета немедленно доноситъ рапортомъ Попечителю Варшавскаго Учебнаго округа, представляя при семъ журналъ экзамена, равно какъ и доказательства кандидата и его разсужденіе въ подлинникѣ, если оно ему было задано.

§ 6.

Въ рапортахъ объ ученикахъ, отправляемыхъ на счетъ Казны въ Университеты Имперіи, или желающихъ поступить въ Педагогическіе Курсы, Директоръ доноситъ Попечителю не только о послѣдствіи выдержаннаго каждымъ изъ нихъ испытанія, но и о томъ, въ какой каждый изъ нихъ учился Гимназіи.

§ 7.

Директоръ представляетъ также рапортъ Попечителю о пробныхъ лекціяхъ тѣхъ кандидатовъ, которые, по окончаніи полнаго курса наукъ въ Университетахъ Имперіи, желаютъ занять Учительскія мѣста въ Царствѣ.

Объ испытаніи кандидатовъ, посвящающихъ себя Учительскому званію.

§ 8.

Экзамень производится изустно и письменно.

§ 9.

Кандидаты, желающіе занять мѣста Учителей въ Уѣздныхъ Училищахъ, или получить право на званіе низшихъ

по rozstrząśnieniu dowodów i ocenieniu usposobienia, jak naukowego tak pedagogicznego kandydata, wydają decyzję kategorycznie. Zdanie rozpoczyna Członek, który głównie examinował, po nim dają zdania inni Członkowie, наконецъ Dyrektor.

§ 4.

Protokół examinu, jakoteż wspomnionej konferencji, podpisują Dyrektor i Członkowie, na examinie obecni.

§ 5.

O każdym w ten sposób uskutecznionym examinie Dyrektor Komitetu zdaje niezwłocznie rapport Kuratorowi Okręgu Naukowego Warszawskiego, dołączając do niego protokół examinu, tudzież dowody kandydata i rozprawę w oryginale, jeżeli mu jaka do napisania byłaznaczona.

§ 6.

W raportach o uczniach wysyłanych na nauki do Uniwersytetów Cesarstwa, lub zgłaszających się na Kursa Pedagogiczne, Dyrektor donosi Kuratorowi nie tylko z jakim skutkiem każdy z nich złożył examin w Komitecie, ale także w jakim każdy z nich pobierał nauki Gimnazjum.

§ 7.

Stosowne także rapporta składa Dyrektor Kuratorowi o lekcyach próbnych, dawanych przez kandydatów, przybywających z Uniwersytetów Cesarstwa na Nauczycieli do Królestwa.

O examinowaniu kandydatów na Nauczycieli.

§ 8.

Examin odbywać się będzie ustnie i na piśmie.

§ 9.

Kandydaci na Nauczycieli do Szkół Powiatowych i na Guwernerów niższych obowiązani są, prócz ustnego examinu, NAUK.

Наставниковъ, обязаны, кромѣ выдержанія изустнаго экзамена, въ присутствіи Экзаменаторовъ, написать на заданную тему краткое разсужденіе. Кандидаты же, желающіе занять мѣста Учителей новѣйшихъ языковъ въ Гимназіяхъ, или получить право на званіе высшихъ Наставниковъ, должны, кромѣ изустнаго испытанія, въ присутствіи одного изъ Членовъ Комитета, написать на заданную тему краткое разсужденіе, на томъ языкѣ, преподаванію котораго они себя посвящаютъ, и защищать оное отъ дѣлаемыхъ ему на экзаменѣ возраженій. Сверхъ того, какъ тѣ, такъ и другіе кандидаты, обязаны въ присутствіи Директора, или назначенныхъ Членовъ Комитета, дать одну или двѣ пробныя лекціи въ одномъ изъ мѣстныхъ учебныхъ заведеній.

§ 10.

Такому испытанію и пробнымъ лекціямъ подвергаются также кандидатки, желающія получить право на званіе высшихъ и низшихъ Учительницъ и Наставницъ; однако при испытаніи ихъ должно обращать вниманіе на назначеніе женщинъ и объемъ женскаго воспитанія.

§ 11.

Прежде, чѣмъ Комитетъ приступитъ къ испытанію, обязанъ принять въ соображеніе слѣдующія два обстоятельства: какому роду воспитанія кандидатъ намѣренъ посвятить себя, общественному ли, или частному? во вторыхъ, преподаваніемъ какихъ именно предметовъ хочетъ онъ въ особенности заниматься? Ибо, хотя всякое воспитаніе и всякій предметъ требуютъ, дабы Учитель былъ надлежащимъ образомъ приготовленъ, какъ въ отношеніи знанія предмета и образованія своего вообще, такъ и въ отношеніи нравственномъ; однако, такъ какъ частное воспитаніе ставитъ Учителя въ ближайшемъ, а общественное въ дальнѣйшемъ отношеніи къ воспитанникамъ, и одни предметы болѣе, другіе менѣе представляютъ случаевъ имѣть вліяніе на ихъ образъ мыслей, то это не должно быть Экзаменаторами упущено изъ виду.

§ 12.

Изъ каждаго предмета экзаменуется тотъ изъ Членовъ, который состоитъ при Комитетѣ представителемъ онаго; однако и прочимъ Членамъ, присутствующимъ на испытаніи,

разрѣшать краткое заданіе на письмѣ, въ прѣсутности examinующихъ. Кандыдаци на Nauczycieli języków żyjących do Gimnazjów i na Guwernerów wyższych winni są, prócz ustnego examinu, napisać w właściwym języku krótką rozprawę w materji zadanej, pod dozorem jednego z Członków Komitetu, i bronić jej przeciw zarzutom. Nadto kandydacyi na jakich-bądź Nauczycieli lub Guwernerów obowiązani są, w prętomności Dyrektora lub Członków Komitetu wyznaczonych, dać dla próby jedną lub dwie lekcyę w instytucie wskazanym.

§ 10.

Podobnym examinom i próbom ulegają także kandydatki na Guwernantki niższe i wyższe; przy examinowaniu tych wszakże należy mieć wzgląd na przeznaczenie kobiet i zakres edukacyi żeńskiej.

§ 11.

Wprzód nim Komitet do examinowania przystąpi, powinien zwrócić uwagę na te dwie okoliczności, jakiej edukacyi kandydat myśli się poświęcić, czy publicznej, czy prywatnej, powtóre, jakich szczególnie chce udzielać nauk. Jakkolwiek bowiem każda edukacya i każda nauka wymaga, aby Nauczyciel jak pod względem usposobienia i wychowania, tak pod względem pryncypiów należycie był ukształcony, gdy atoli edukacya prywatna stawia Nauczyciela w bliźszej, publiczna w dalszej z uczniami styczności, i nauki więcej a umiejętności mniej nastręczają sposobności wpływania na sposób myślenia młodego, względy więc te dla examinujących obojętnemi być nie powinny.

§ 12.

Z każdego przedmiotu examinuje właściwy Członek; wolno jest wszakże i innym Członkom, na examinie obecnym,

позволяется предлагать кандидату вопросы и возражать на его разсужденіе.

§ 13.

Вопросы должны вести къ удостовѣренію: 1) имѣетъ ли кандидатъ основательныя свѣдѣнія въ томъ предметѣ, преподаванію котораго намѣренъ посвятить себя; 2) знаетъ ли, какъ преподавать оный; 3) ознакомленъ ли съ педагогическими правилами воспитанія юношей; 4) извѣстно ли ему устройство учебныхъ заведеній въ Царствѣ, и знаетъ ли онъ цѣль всякаго воспитанія; 5) знаетъ ли обязанности Учителя.

§ 14.

Испытывая кандидата въ первомъ отношеніи, не должно ограничиваться однѣми подробностями, но надобно узнавать общія понятія его о предметѣ, о пользѣ онаго, объ исторіи науки и о сочиненіяхъ, изъ которыхъ почерпаются о ней свѣдѣнія.

§ 15.

Экзаминуя кандидата во второмъ отношеніи, должно спрашивать его о томъ, какъ преподаются науки въ общественныхъ заведеніяхъ, и какъ при частномъ воспитываніи юношей; какъ воспитанникамъ мужескаго пола, и какъ полу женскому; какъ ученикамъ первоначальнымъ, сдѣлавшимъ уже нѣкоторые успѣхи, и оканчивающимъ; къ какому понятію учениковъ примѣняться; наконецъ, какое преподаваніе можетъ развивать умъ и образовать сердце.

§ 16.

Желая удостовѣриться о кандидатѣ въ третьемъ отношеніи, должно спрашивать о способахъ, какими надо пользоваться при воспитаніи для искорененія зла и внушенія добра, для отвращенія отъ порока и поощренія къ добродѣтели.

§ 17.

При испытываніи въ четвертомъ отношеніи, должно удостовѣриться, знаетъ ли кандидатъ устройство учебныхъ заведеній въ Царствѣ, цѣль оныхъ, объемъ, въ какомъ преподаются въ нихъ предметы; во вторыхъ, проникнуть ли онъ вполнѣ тою истиною, что результатомъ всякаго воспитанія должно быть: рѣшительное убѣжденіе ученика въ томъ, что

сдѣлать кандидату вопросы, равныя какъ надъ его пробѣ письменнаго робити uwagi.

§ 13.

Pytania zmierzają mają do przekonania się: 1) czy kandydat posiada gruntownie naukę, której chce udzielać; 2) czy wie jak jej ma udzielać; 3) czy zna przepisy prowadzenia i wychowania młodzieży; 4) czy zna organizację szkół krajowych i wie jaki jest cel wszelkiej edukacji i instrukcji; 5) czy zna powinności Nauczyciela.

§ 14.

Doświadczając kandydata pod pierwszym względem, nie należy poprzestawać na szczegółach, ale także badać o ogół nauki, o jej użyteczności, o jej historię i dzieła, z których się czerpie.

§ 15.

Examinując kandydata pod drugim względem, badać go trzeba, jak się nauki wykładają w edukacji publicznej, a jak w prywatnej; jak dla płci męskiej, a jak dla płci żeńskiej; jak dla początkujących, postępujących i kończących, dalej do jakiego pojęcia uczniów stosować się, наконецъ jak urządzić wykład, aby nauka rozwijała umysł i kształciła serce.

§ 16.

Przekonywając się o kandydacie pod trzecim względem, trzeba badać o środki, jakich się ma używać w edukacji, aby złe wykorzenić, a dobre zaszczerpieć, odstręczyć od występku, a zachęcić do cnoty.

§ 17.

W examinowaniu pod czwartym względem należy się przeświadczyć, czy kandydatom znane są instytuta krajowe ich przeznaczenie, tudzież zakres dawanych w nich nauk; powtóre, czy kandydat mocno tą prawdą przejęty, że wszelkiej edukacji i instrukcji rezultatem być powinno: gruntowne przekonanie ucznia, iż szczęście człowieka polega naprzód na ści-

счастіе человѣка основывается: во-первыхъ на строгомъ исполненіи правилъ религіозныхъ, а во вторыхъ, на уваженіи и повиновеніи Государственнымъ законамъ.

§ 18.

Экзаменуя, наконецъ, въ пятомъ отношеніи, надо узнать, убѣжденъ ли хорошо кандидатъ въ томъ, что Учитель долженъ оправдывать на дѣлѣ, то есть въ своихъ поступкахъ, тѣ истины, которыя сообщаетъ ученикамъ, что внушая имъ благочестіе, долженъ самъ быть благочестивъ; что смотря за ихъ нравственностью, долженъ самъ вести себя нравственно, что вселяя въ нихъ преданность и вѣрность къ Государю, самъ долженъ это подтвердить своими поступками.

§ 19.

Во время экзамена и пробныхъ лекцій, равно какъ и въ разсужденіи кандидата, Комитетъ долженъ обращать вниманіе: объясняется ли онъ внятно, ясно и точно; имѣетъ ли онъ довольно терпѣнія и вѣжливости; не вспыльчивъ ли; не имѣетъ ли предубѣжденія и какого нибудь нравственного или физическаго недостатка; особенно же — благочестивъ ли онъ и имѣетъ ли хорошія правила.

§ 20.

Наконецъ, Члены Комитета, при испытаніи, не должны упускать изъ виду инструкцій, предписанныхъ для преподаванія наукъ въ Царствѣ, показывающихъ чему и какъ должны Учители обучать, а тѣмъ самымъ, какъ должны быть приготовлены кандидаты, желающіе занять мѣста въ казенныхъ учебныхъ заведеніяхъ, или получить позволеніе заниматься частнымъ воспитаніемъ.

Примѣчаніе. Изустное воспитаніе производится по вопросамъ, которые кандидаты берутъ по жребію. Вопросы будутъ составлены особо для наукъ, для методологіи и для всеобщей педагогики.

С.-Петербургъ, 21 Мая 1843 года.

Министръ Народнаго Просвѣщенія

(подписано) *Графъ Уваровъ.*

№ 4,985.

слѣмъ zachowaniu przepisów religii, potem na uległości i poszanowaniu dla praw i ustaw krajowych.

§ 18.

Examinując wreszcie pod ostatnim względem, przekonać się trzeba, czy kandydat dobrze o tém jest przeświadczony, że Nauczyciel te prawdy, których udziela uczniom, okazywać powinien w postępkach, że zalecając bogobojność, sam być powinien bogobojnym, że przestrzegając moralności, sam się prowadzić powinien moralnie, że wpajając przywiązanie i wierność dla MONARCHY, sam to winien stwierdzić swemi czynami.

§ 19.

W czasie examinu i wszelkiej próby, Komitet pilnie uważać powinien, czy kandydat tłumaczy się jasno i porządnie, czy ma potrzebną cierpliwość i delikatność, czy nie ma uprzedzenia, skłonności do uniesień i wady jakiej moralnej lub fizycznej, nadewszystko, czy jest bogobojny i ma prawy sposób myślenia.

§ 20.

Wreszcie, Członkowie Komitetu przy examinowaniu nie mają spuszczać z uwagi instrukcyj przepisanych do wykładu nauk w Królestwie, jako wskazujących, czego i jak mają nauczać Nauczyciele, a tém samym, jak mają być usposobieni kandydaci, starający się albo o posady w szkołach rządowych, albo o pozwolenie trudnienia się edukacją prywatną.

Uwaga. Examina ustne odbywać się powinny podług pytań ciągniętych losem przez kandydatów. Pytania ułożone będą oddzielnie do nauk, do metodologii i do pedagogiki ogólnej.

St. Petersburg, d. 21 Maja 1843 roku.

Minister Oświecenia Publicznego

(podpisano) *Hr. Uwarow.*

№ 4,985.

№ 5.

Выписка изъ Высочайше утвержденного Устава о общественномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ, о частныхъ учебныхъ заведеніяхъ.

(8 (20) Мая 1862 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „Быть по сему.“

Въ Царскомъ Селѣ,
8 (20) Мая 1862 года.

Уставъ о общественномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ.

РАЗДѢЛЪ VI.

О частныхъ учебныхъ заведеніяхъ.

ГЛАВА I.

Ст. 354.

Все въ Царствѣ Польскомъ частныя учебныя заведенія, какъ мужскія, такъ и женскія, а равно Гувернеры, домашніе Учители и Учительницы, состоятъ подъ надзоромъ и заведываніемъ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 355.

Ни одно частное учебное заведеніе не можетъ быть открыто безъ дозволенія Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 356.

Частныя учебныя заведенія могутъ быть троякаго рода:

- 1) для преподаванія наукъ приходящимъ въ заведеніе ученикамъ, то есть Школы;
- 2) для преподаванія наукъ, а вмѣстѣ съ тѣмъ для содержанія и воспитанія учениковъ, то есть Пансіоны, и
- 3) для содержанія учениковъ, посѣщающихъ казенныя заведенія, а равно для повторенія съ ними уроковъ.

№ 5.

Wyciąg z NAJWYŻEJ zatwierdzonej Ustawy o wychowaniu publiczném w Królestwie Polskim, dotyczący zakładów naukowych prywatnych.

(d. 8 (20) Maja 1862 r.)

Na oryginale własną ręką Jego CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ Mości napisano: „Ma być podług tego.“

w Carskiem Siele,
d. 8 (20) Maja 1862 r.

USTAWA O WYCHOWANIU PUBLICZNÉM W KRÓLESTWIE POLSKIM.

DZIAŁ VI.

O zakładach naukowych prywatnych.

ROZDZIAŁ I.

Art. 354.

Wszystkie w Królestwie Polskim zakłady naukowe prywatne, tak męzkie jako i żeńskie, niemniej Guwernerowie, domowi Nauczyciele i Nauczycielki zostają pod zarządem i zawiadywaniem Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 355.

Żaden instytut naukowy prywatny nie może być wprowadzony bez pozwolenia Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 356.

Instytuta naukowe prywatne mogą być trojakiego rodzaju:

- 1) dla wykładania nauk uczniom przychodzącym do instytutu, to jest Szkoły;
- 2) dla wykładania nauk, a zarazem utrzymywania i wychowania uczniów, t. j. Pensye; i
- 3) dla utrzymania uczniów uczęszczających do Szkół rządowych, tudzież dla powtarzania z nimi lekcyj.

NAUK.

Ст. 357.

Обучать въ одномъ и томъ же частномъ заведеніи дѣтей обоого пола дозволяется въ однихъ только школахъ, съ тѣмъ однако ограниченіемъ; что въ такія заведенія для дѣтей обоого пола не должны быть принимаемы дѣвочки, старше 11-и лѣтъ, и чтобы для дѣтей каждаго пола назначены были отдѣльныя для ученія комнаты.

Ст. 358.

Подробныя правила объ условіяхъ учрежденія частныхъ учебныхъ заведеній, о надзорѣ за ними начальства, а равно о Губернерахъ, домашнихъ Учителяхъ и Учительницахъ, изданы будутъ Совѣтомъ Управленія Царства, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

КОНЕЦЪ V ТОМА.

Art. 357.

Uczyć w jednym zakładzie prywatnym dzieci płci obojga pozwala się w samych tylko Szkołach, z zastrzeżeniem wszakże, iż do takich zakładów, dla płci obojga, dziewczęta, mające więcej jak lat jedenaste skończonych, przyjmowane być nie powinny, i że dla dzieci każdej płci przeznaczyć należy do nauki oddzielne izby.

Art. 358.

Szczegółowe przepisy o warunkach zaprowadzenia instytucyj prywatnych, o nadzorze Władzy nad niemi, oraz o Guwernerach, domowych Nauczycielach i Nauczycielkach, wyda Rada Administracyjna Królestwa, na wniosek Komisji Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

KONIEC TOMU V-GO.

